R. B. THIEME, JR.

Ang Pagkamatinud-anon sang Dios

(Ilonggo Version)

With permission of R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries,
this publication is distributed in the Philippines
by Grace Logos Support Philippines, Inc.,
without charge or obligation.

For more information text or call:
(Ginhatag pinaagi sa GLSP nga wala sing bayad ukon obligasyon.
Para sa dugang pa nga kasayuran mag-text ukon magtawag sa:)
Globe: 0906-347-9830 (Visayan)
Smart: 0946-142-7563 (Visayan)
Smart: 0908-236-1434 (Ilonggo)

The electronic version of this book can be read or downloaded through the Internet address
https://www.gracelsp.ph.
(Ang sa electronic ng porma sang sini nga libro mahimong mabasa ukon ma-download
pinaagi sa internet address nga https://www.gracelsp.ph.)

Ang Pagkamatinud-anon sang Dios

ANG PAGKAMATINUD-ANON SANG DIOS

R. B. THIEME, JR.

R. B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES
HOUSTON, TEXAS

PALAKAT SA PANANALAPI

Wala sang bayad para sa bisan ano man nga kasangkapan halin sa R.B.Thieme, Jr., Bible Ministries. Bisan sin-o nagatinguha sang panudlo sa Bibliya makabaton sang amon mga DVDs, MP3 CDs, kag mga mantalaan nga wala sang katungdanan. Ang Dios nagasangkap sang panudlo sa Bibliya. Nagatinguha ta nga makita ang Iya grasya.

Ang R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries isa ka magrasyahong pangalagad kag ang bilog nga palakat sini pinaagi sa kabubut-ong amot. Wala sang listahan sang presyo sa bisan ano man sang amon mga kasangkapan. Wala sang kwarta nga ginapangayo. Kon ang pagkamapasalamaton para sa Pulong sang Dios nagahatag kabangdanan sa tumuluo agud maghatag, may ara siya higayon sa pag-amot para sa pagsangyaw sang panudlo sa Bibliya.

Una nga ginmantala subong *The Integrity of God*
Ikaapat nga edisyon nga ginmantala sang 2005 ni R. B. Thieme, Jr.

Ini nga libro gin-andam pagpatik halin sa
mga panudlo kag wala namantala nga mga
nubong batbat ni R. B. Thieme, Jr.

Sa pagpangayo sini nga libro sa English, magpahibalo sa:
R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries
P. O. Box 460829, Houston, Texas 77056-8829
www rbthieme org

Wala sang bahin sining mantalaan nga basi ginpahimo liwat ukon ginpadala sa bisan ano man nga porma ukon sa bisan ano man nga pamaagi, elektronika ukon minakina, lakip ang potograpiya, rekording, ukon bisan ano man nga mga pahibalo nahanungud sa pagtipig kag pamaagi sang pagkuha kag pagpadala, sang wala pagtugot paagi sa sulat halin sa tagmantala.

Ang Balaan nga Kasulatan ginkuha halin sa mismong libro nga *The Integrity of God* kag ginbadbad sa Ilonggo.

Pinatik sa Tagbilaran City, Bohol, Philippines, 2017

Ginbadbad kag gin-andam pagpatik ni
Gloria Estanda Naconas
Ginrepaso nila Alma Avila Cachopero
kag Dante Mallorca Canja
Pinatik nga may pagtugot sang
R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries.

Mga Hilisgutan

Pasiuna

Unang Bahin: Pagkamatinud-anon ang Sentro sang Hilisgutan kag Pagtalupangud

Ang Dios Nagpakilala sang Iya Kaugalingon 1
Kinaiya sang Dios, ang Pinakadako nga Ginhalinan....3
Ang Persona sang Dios, Wala gid Nabahinbahin....3
Ang Kinaiya sang Pagkamatinud-anon 5
Ang mga Hiyas sang Pagkamatinud-anon 6
Ang Katarungan Nagabantay sang Divine nga Kinaiya....6
Ang Pagkamatarong Nagabantay sang Divine nga Katarungan 9
Pagkamatinud-anon kag ang Gugma sang Dios....10
Sa Ano nga Pamaagi Bala ang Gugma sang Dios Wala Mahangpan....14
Paghangup sang Gugma sang Dios....16
Ang Katarungan Nagauna sa Katuyoan kag Katungdanan sang Gugma 19
Si Pablo Nagapaathag sang Maayong Balita 21
Ang Panghunahuna sang Isa ka Maghuhukum....24
Ang Pagpahayag sang Pagkamatinud-anon kag Gugma—Grasya 29
Ang Pagkawalay Inapinan ukon Ang Pagkamaangayon sang Dios....31
Hinambalan sang Pagpaigoigo....35
Ang Paghinulsol sang Dios....36
Ang Kaakig sang Dios 40
Ang Pagdumut sang Dios....42

Ikaduhang Bahin: Nagahulag nga Pagkamatinud-anon

Mga Pagpaangkon: Ang Katukuran sang Kasayuran para sa Paghangup sang Panudlo sang Bibliya....44
Ang Divine nga Gugma subong ang Bahin sang Pagpakig-angot ni Adan 45
Ang Panahon sang Pagkaperperkto....45
Kon Paano ang Katarungan Nahimong Bahin sang Pakig-angot 45
Ang Walay Kinabuhi sa Walay Katapusan, Walay Kasigurohan sa Walay Katapusan 48
Katarungan Nagauna sa Divine nga Gugma....50
Ang Pagkahulog sa Sala sang Tawo kag ang Grasya sang Dios....50
Matuud kag Mahukmanon nga mga Pagpaangkon....52
Unang Pagpaangkon : Kinabuhi sang Kalag....52

Ikaduhang Pagpaangkon: Ang Sala ni Adan 55
Ang Pagkamangin-alamon sang Divine nga Katarungan....55
Espirituhanong Kamatayon 55
Ang Pagpadayon sang Panublion sing Kaliwatan sang Makasasala nga Kinaiya 57
Ang Kaugalingon nga mga Sala Wala Ginpaangkon 61
Ang Duha ka mga Manugdumala: Si Satanas kag ang Makasasala nga Kinaiya....69
Ikatatlong Pagpaangkon: Kaugalingong mga Sala padulong kay Kristo....75
Ang Natawo sa Pinasahi kag Walay Kapareho nga Anak sang Dios....75
Ang Malig-on nga Pangatarungan nahanungod sang *A Fortiori* 77
Mahukmanon nga Pagpaangkon didto sa Krus....81
Ikaapat nga Pagpaangkon: Divine nga Pagkamatarong 83
Ang Katarungan Mahimo Magpakamaayo sang Pagkamatarong Lamang....83
Pagpakamatarong 85
Ang Tubo sang Grasya....90
Pari kag Tinugyanan....92
Ang Potential Nagakinahanglan sang Ikasarang....98
Pinutus nga Palibot ukon Kahimtangan....101
Ang Kaluwasan nga mga Buluhaton sang Pagpangalagad sang Balaan Espiritu 102
Epektibo nga Grasya....102
Pagkatawo Liwat 103
Bautismo sang Balaan Espiritu....103
Pagpuyo sang Balaan Espiritu 110
Pagpuno sang Balaan Espiritu 111
Pagselyo sang Espiritu....114
Pagpanagtag sang Espirituhanon nga mga Dulot....114
Umalagi nga Kasigurohan 116
Ikalima nga Pagpaangkon: Kinabuhi nga walay Katapusan 120
Duha ka Potential nga mga Pagpaangkon:
Mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta kag sa Pagkawalay Katapusan 125
Ikaanum nga Pagpaangkon: Mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta....125
Espirituhanong mga Pakamaayo....126
Umalagi nga mga Pakamaayo 127
Mga Pakamaayo pinaagi sang Pag-inupdanay....131
Makusog nga Sangputanan sang Kasaysayan 132
Ditakus ukon Dinaangay nga Pag-antos 135
Ngaa man nga ang Hamtong nga mga Tumuluo Nagaantos 135
Paunang Pahibalo nahanungud sang Paglaum 141
Grasya sa Tagumatayon....144
Ikapito nga Pagpaangkon: Mga Padya sa Pagkawalay Katapusan 146
Ang Kinatapusan nga Pagpangusisa kag Pagbulubanta 146
Mga Paglarawan sang Walay Katapusan nga mga Padya 153
Maayo Kaayo nga mga Ani kag Malapad Kaayo nga Asyenda....153
Mlitary Decorations....153
Mga Purongpurong sang Pagkamakusog
kag Pagkaabtik sa Hampang....157

Ikatatlong Bahin: Pagkamatinud-anon kag Paglaum

Ang Pagsalig sang Kristohanon 164
Nubo nga Saysay Nahanungud sa Kinabuhi sang Hamtong nga Tumuluo 171
Ang Equation sang Paglaum 173
Maid-id nga Pagpaathag sang Mga Taga-Roma 8:28 185
Paggamit sang Equation 191
Ang Equation kag ang Pagpaangay-angay sa Katarungan sang Dios 191
Ang Equation kag Divine nga Pag-amlig 197
Ang Equation kag ang Sulundan sang Pagkamadungganon sang Harianon nga Pamilya 201
Mataas nga mga Talaksan para sa Pagkaharianon 201
Ang Pagkalabaw sang Sulundan sang Pagkamadungganon sang Harianon nga Pamilya 203
Ang mga Sulundan sang Pagkamadungganon kag ang Divine nga Katukuran 206
Mga Kinahanglanon kag mga Dikinahanglanon 208
Duha ka mga Klase sang Gugma 210
Pagbinaylohanay ukon Pagbinaslanay 212
Ang Panghunahuna Nahanungud sang Tagumatayon 213
Ang Equation kag Kalautan 213
Ang Equation kag ang Pagtoo nga may Kapahuwayan 215

Ikaapat nga Bahin: Kinatapusang Desisyon

Kay Sin-o nga Pagkamatarong? 229

Mga Dugang sa Basahon

Dugang sa Basahon A: Ang Panudlo sang Bibliya Nahanungud sang Divine nga Kinaiya 234
Dugang sa Basahon B: Ang Panudlo sang Bibliya Nahanungud sang Divine Decree 261

Mga Tultulanan

Tultulanan sa Balaan nga Kasulatan 288
Tultulanan nahanungud sang Hilisgutan 299

Mga Dibuho

Katarungan subong ang Manugbantay sang Divine nga Kinaiya 8
Ang Gugma sang Dios nga Wala sing Ginatumod kag ang Kaugalingong Gugma sang Dios 12
Pagpaangkon sang Kinabuhi sang Kalag 54
Spermatogenesis nga Ara sa Lalaki 58
Oogenesis nga Ara sa Babayi 59
Pagpaangkon sang Kinaunahan nga Sala ni Adan 61

Ang Malig-on nga Pangatarungan ni Pablo sang Mga Taga-Roma 5:15-17 79
Ang Malig-on nga Pangatarungan sang A Fortiori sa Mga Taga-Roma 5:15-17 81
Pagpakamatarong 88
Ang Tubo sang Grasya 90
Ang Pinutus nga Tubo sang Grasya 91
Ang Pagkapari kag Pagkatinugyanan sang Tumuluo sa Panahon sang Simbahan 94
Potential + Ikasarang = Tinuud nga Panghitabo 99, 106
Bautismo sang Balaan Espiritu 106
Paglaum padulong sa Paglaum padulong sa Pagblaum 142
Pagtolon-an Nahanungud sang Kinatapusan nga mga
Panghitabo sa Kasaysayan sang Kalibutan 147
X + Y + Z = Ang Ikapito nga Pagpaangkon 175,176,177,184
Potential$_1$ para sa Kaluwasan 177
Potential$_2$ para sa Escrow nga mga
Pakamaayo samtang Buhi pa diri sa Duta 179
Potential$_3$ para sa Escrow nga mga
Pakamaayo sa Pagkawalay Katapusan 181
Ang Pagpaangay-angay sa Katarungan sang Dios 192
X, Y, kag Z nga mga Radical sa idalum sang Divine nga Katukuran 198,199
Sulundan sang Pagkamadungganon sang Harianon nga Pamilya 200
Yawan-on nga Pag-ataki sa X Radical 214
Ang Hanas nga Pamaagi sang Pagtoo nga may Kapahuwayan 220

Pasiuna

Sa wala ka pa mag-umpisa sang imo pagtoon sa Bibliya, kon tumuluo ka ni Ginoong Jesu-Kristo, siguroha nga ginhinganlan mo ang imo mga sala sa kinaugalingon lamang didto sa Dios nga Amay.

> Kon ituad ta ang aton [nahibaloan] mga sala, matutum kag matarong Siya, kag magapatawad sang aton [nahibaloan] mga sala kag magatinlo sa aton sa tanan nga [wala nahibaloan ukon nakalimtan nga mga sala] pagkadimatarong. (1 Juan 1:9)

Niyan sa gilayon ara ka sa pakig-upod sa Dios, napun-an sang Balaan Espiritu, kag andam magtoon sang Panudlo sa Bibliya halin sa Pulong sang Dios.

> “Ang Dios Espiritu, kag ang mga nagasimba sa Iya kinahanglan magsimba sa [sa pagpuno sang] espiritu kag [bibliyanhong] kamatuuran.” (Juan 4:24)

Kon wala ka pa gid sa kinaugalingon nagtoo kay Jesu-Kristo subong imo Manluluwas, ang hilisgutan indi ang paghinganlan sang imo mga sala. Ang hilisgutan amo ang pagtoo lamang sa kay Kristo lamang.

> “Ang nagtoo sa Anak may kabuhi nga walay katapusan; apang ang wala nagatuman [sa sugo agud magtoo] sa Anak indi makakita sang kabuhi, kondi ang kasingkal sang Dios nagapabilin sa iya.” (Juan 3:36)

KAY ANG PULONG SANG DIOS buhi kag gamhanan, matalum pa sa bisan ano nga espada nga duha sing sulab, nga nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu, sang mga lutalutahan kag utok, kag nagahantup sang mga hunahuna kag mga tinutuyo sang tagiposoon. (Mga Hebreo 4:12)

Ang bug-os nga kasulatan ginbugna sang Dios kag mapuslanon sa pagpanudlo, sa pagsabdong, sa pagsaway, kag sa paghanas sa pagkamatarong, agud nga ang tawo sang Dios mahimpit, nga masangkapan nga sa tagsa ka maayong buhat. (2 Timoteo 3:16-17)

Magtinguha sing maayo gid sa pagpakita sang imo kaugalingon sa Dios subong nga pinakamaayo, manugpangabudlay nga indi kinahanglan magkahuya, nga nagagamit sing matadlong sang pulong sang kamatuuran. (2 Timoteo 2:15)

Unang Bahin

PAGKAMATINUD-ANON ANG SENTRO SANG HILISGUTAN KAG PAGTALUPANGUD

ANG DIOS NAGAPAKILALA SANG IYA KAUGALINGON

SANG BATAN-ON KA PA nakahibalo ka na nga may ara buhi kag matuud nga Dios. Kon natingala ka sang ginhalinan, sang kabangdanan, sang kinaiyahan, ukon sang katuyoan sang mga butang, ang imo naandan nga pagkamausisa nagtudlo sa imo padulong sa Labing Makagagahum. Apang ang paghanduraw nga may buhi kag matuud nga Dios mas masayon kay sa hangpon Siya.

Ang tagsatagsa nakalambot sa pagkahibalo-sa-Dios—sa labing diyutay ang tagsatagsa ara sa medyo mataas sa kinanuboan nga kaalam kag idad (Mga Taga-Roma 1:19-20). Apang sa Herculean ukon makagalahum nga katungdanan sang paghangup sang Dios nagakinahanglan sang sobra pa sa unay nga pagkamausisa. Ini nagakinahanglan sang pat-ud nga kabubut-on—sang matinguhaon nga handum sa pagtoon nahanungud sa Iya, ang kinabubut-on kag ang disiplina sa kaugalingon agud magpaidalum sa pagtoon sang kamatuuran. Ang pat-ud nga kabubut-on amo ang nahanungud sang kinaugalingon nga pagpili, kag kadamoan sang mga tawo madugay na nga naglikaw sa wala pa nalambot nga lalambuton nahanungud sang paghangup.

Bisan ang mga tawo nga gusto makahibalo nahanungud sa Dios malit-ag sa dulum sang makalibog kag makapatalang nga pagkawalay kahibalo kag sang tawhanon nga mga limitasyon. Ang tanan nga mga relihiyoso kag sa pilosopiya nga mga panghunahuna kag panghangup nagsaad sang pagtuytuy sa aton sa kasanag nga nagdala lamang sa aton didto sa kabutigan kag kalautan (Mga Taga-Roma 1:21-23). Sa ano bala nga pamaagi naton makita ang aton dalan paggowa sa pagkawalay kahibalo?

> Kay *subong* nga ang mga langit mataas pa kay sa duta,
> Sa amo man ang akon mga pagginawi mataas pa sa inyo mga pagginawi,
> Kag ang akon mga painoino mataas pa sa inyo mga painoino. (Isaias 55:9, ginhusto nga pagbadbad)

Mga espirituhanong bulag kita. Indi naton matukiban ang character ukon personalidad sang Dios. Apang sa aton kadulum nagasilak ang grasya sang Dios; Ginpakilala Niya ang Iya kaugalingon.

Kon magsabat kita sing pat-ud sa tion sang pagkahibalo-sa-Dios, ang Dios masaligan sa pagsangkap sang pahibalo nahanungud sang Maayong Balita sa diin mahimo kita magtoo kay Kristo kag gani magsulud sa walay katapusan nga kaangtanan sa Dios. Ang Dios nagpakilala sang Iya kaugalingon sa Bibliya, “ang hunahuna ni Kristo” (1 Mga Taga-Corinto 2:16): Ang Maayong Balita isa lamang sang madamo nga mga bahin sang Bibliya. Nahanungud sa aton, ang Dios “nagdayaw sang Iya Pulong labaw sa Iya kaugalingon nga ngalan [kadungganan]” (Mga Salmo

138:2*b*, ginhusto nga pagbadbad). Ang mga panudlo sang Pulong sang Dios sa Bibliya, nga nagapuyo sa aton mga kalag, amo lamang ang palaagihan sa diin aton mahibaloan kon sin-o kag kon ano ang Dios kag tungud sini kinahanglan tahuron kag higugmaon Siya. Pinaagi lamang sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya nga mahimo kita maghatag sang pagkilala, pasidungog, kag paghimaya, nga takus para sa Iya.

> Apang suno sa nasulat na, ang wala makit-an sang mata, kag wala mabatian sang talinga, ukon wala mapainoino sa tagiposoon sang kalag sang tawo, ang mga butang nga gin-aman sang Dios para sa ila nga nagahigugma sa iya. (1 Mga Taga-Corinto 2:9, KJV)[1]

Apang sa ano nga pamaagi bala ang Dios nagpasarang sa aton agud hangpon ang kon ano ang kasami nga indi naton mahangpan? Sa ano bala nga pamaagi Niya matuman ang daw indi mahimo nga katungdanan sang pagpahibalo sang Iya espirituhanon, walay katubtuban, perpekto nga mga hiyas sa aton umalagi, may katubtuban, indi perpekto nga mga panghunahuna? Sa ano bala nga pamaagi kita makahangup sang pagkamatinud-anon sang Dios?

Ang aton pagkabulag ayhan madulum pa kay sa inyo natalupangdan. Ang ditumuluo, nga gintawag ang "unudnon nga tawo" ang wala sang tawhanon nga espiritu (1 Mga Taga-Corinto 2:13-16). Espirituhanong patay, wala siya nasangkapan agud hangpon ang espirituhanong talagsahon nga mga butang. Bisan ang madali hangpon nga kamatuuran sang Maayong Balita nagalikaw sa iya kon indi tungud lamang sa pagpanghaylo (ukon convicting) nga buluhaton sang pagpangalagad sang Dios Balaan Espiritu; ang Ikatatlo nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sang Isa ka Dios kinahanglan nga magtindog subong ang halili para sa pagkawala sang tawhanong espiritu agud maghimo sang Maayong Balita nga klaro kag mahapos mahangpan (Genesis 6:3; Juan 6:44; 16:7-11; 2 Pedro 2:21). Niyan sa sina lamang makahimo ang ditumuluo sang iya desisyon agud batonon ukon isalikway si Jesu-Kristo subong Manluluwas.[2]

Sa tion sang pagtoo kay Kristo, ang bag-o nga tumuluo nagaangkon sang tawhanon nga espiritu (1 Mga Taga-Tesalonica 5:23) subong bahin sang GGP, ang grasya nga galamiton sang pag-inoino.[3] Ang GGP amo ang ditakus nga pamaagi sa diin ang tagsa ka tumuluo puwede makatoon sang bug-os nga bahin sang panudlo sang Bibliya kag magtubo sa espirituhanon nga kinabuhi walay sapayan sang iya nalambot nga kaalam ukon sang kataason sang kaalam sang tawo. Sa GGP, ang Dios nagasangkap sang tagsa ka tikang, halin sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa Iya kaugalingon nga hunahuna sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag sang tumuluo. Ginasangkap gid Niya ang mismong Bibliya, ang espirituhanong dulot sang pastor-manunudlo, ang lokal nga simbahan subong ang lawak tolon-an sa diin ginatudlo ang panudlo sang Bibliya, ang pagkinaugalingon sang tagsa ka pagkapari sang tumuluo nga nagatugot sa iya nga mangin maangayon kag wala sing ginaapinan samtang siya nagatoon. Ang tawhanon nga espiritu, kaupod sang kalag, nagabug-os sang sa sulud nga kasangkapan sang GGP sa diin ginakinahanglan agud balhinon ang panudlo sang Bibliya halin sa isa ka butang nga nahangpan gid padulong sa isa ka butang nga bug-os nahangpan kag mapuslanon sang husto sa sining duha gid sa espirituhanon nga paglambo kag sa paggamit sini sa kinabuhi.

---

1. Luwas kon sa lain nga pamaagi ginpahibalo, ang tanang Balaan nga Kasulatan sa sini nga libro ginkutlo sa New American Standard Bible. Ang mga ginmarkahan "KJV" ginkutlo sa King James Version; ang ginmarkahan "ginhusto nga pagbadbad" amo ang mga ginbadbad sang manugsulat nga nagapahayag sang dugang nga kahulugan sang una nga Ebreyo kag Griyego nga mga balasahon. Ang kinorsetihan nga saysay nagalarawan sang pagpasangkad sang pagbadbad nga gintudlo sa mga pagpanudlo sa klase sa Bibliya nga (gin-andam sa MP3 CD sa [English] halin sa R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries, Houston, Texas) ukon may kaangtanan sa kinutlo sang hilisgutan karon.
2. R. B. Thieme, Jr., *Heathenism* (Houston, R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries, 2000). Sa palaabuton, ang dugang basahon-pakisayran sang akon mga libro magahinganlan lamang sang manugsulat, titulo, petsa sang pagmantala (sa una nga pakisayran), kag panid (mga pinanid).
3. Para sa bug-os nga paglarawan sang GGP, tan-awa ang Thieme, *Reversionism* (2000), 3-7.

Apang bisan pa sa pag-angkon sang tawhanon nga espiritu wala nagapasarang sa aton nga mahangpan ang nahanungud sa Dios. Ang Dios Balaan Espiritu, nga amo ang may maabtik nga katungdanan sa pagtuytuy padulong sa aton kaluwasan kag amo ang nagasangkap sang matuud nga mga pakamaayo nga may kaangtanan sa kaluwasan mismo, kinahanglan padayon nga magsangkap sang paghangup pagkatapos sang kaluwasan sa Iya indi mahangpan, ang tago ukon indi makita nga binuhatan sang paghimaya kay Ginoong Jesu-Kristo (Juan 16:12-15).

Sa tion sang kaluwasan ang Ikatatlo nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sa isa ka Dios sa kinaugalingon nga nagpuyo sa aton mga lawas (1 Mga Taga-Corinto 6:19-20). Halin sa Iya dumalayon nga kapangulohan sa lawas, ang nagapuyo nga Espiritu nagatinguha sa pagdumala sang kalag. Ang Bibliya nagalarawan sang tumuluo nga ara sa idalum sang kahipos, pagkaabtik nga pagdumala sang Espiritu subong "espirituhanon" (1 Mga Taga-Corinto 3:1), "napun-an sang Espiritu" (Mga Taga-Efeso 5:18), "magginawi [pagginawi] pinaagi sa Espiritu" (Mga Taga-Galacia 5:16, KJV). Ang GGP nagahulag sa idalum lamang sang pagpuno sang Balaan Espiritu. Busa ang pagpuno sang Espiritu amo ang pagkaangot sa tunga sang kaluwasan kag sang nagakahitabo nga paghangup sang panudlo sang Bibliya nga nagatukod kag nagahan-ay sang espirituhanon nga pagkahamtong. Ang pagpapuno sang Balaan Espiritu mando para sa sining duha sa pagtoon kag paghimulus sang Pulong sang Dios. Sa makaisa nga ang sa sulud nga kasangkapan sang GGP ara sa lugar, makatoon kita sang maayo nahanungud sa Dios kag sang Iya plano.

KINAIYA SANG DIOS, ANG PINAKADAKO NGA GINHALINAN

Ginakinahanglan naton nga hunahunaon, una sa tanan, nga ang tagsa ka butang nga ginhimo sang Dios ukon ginpangabaga nagahalin sa Iya kinaiya, halin sa kon sin-o kag kon ano Siya.[4] Bisan kon ang ginahimo sang kalibutan, ang pasikaran sang divine nga katukuran, ukon ang binuhatan didto sa krus, ang tagsa ka nubong saysay kag titulo sang Balaan nga Kasulatan nahasuno sa hiyas ukon character sang Dios.[5]

Sa pagsakdag sang kalibutan padulong sa pagpakamaayo sang mga tumuluo, ang tagsa ka butang nga ginhimo sang Dios nakatukod ukon nahasuno sa hiyas sang Iya kinaiya. Busa, sang wala pa ninyo mapasalamatan ang mga ginahatag sang Dios sa inyo, ukon kon ano ang ginpalagpak sang Dios sang Iya tiil nga *nagahulat* agud ihatag sa inyo (Isaias 30:18), kinahanglan mapasalamatan anay ninyo ang Dios gid mismo ang Iya Kaugalingon.

Ang Persona sang Dios, Wala gid Nabahinbahin

Indi lamang ang tanan nga mga hulag sang Dios nagalarawan sang kabug-osan sang Iya mga hiyas, kondi nga sanglit ang Dios isa ka persona (Exodo 3:14), ang tanan Niya nga mga hulag pirmi may labot sa Iya *bug-os* nga persona. Sa pat-ud nga mga butang Iya ginapakita ang isa ukon ang iban sang Iya mga hiyas, apang ang tanan sang Iya hiyas pirmi magkaupod nga nagahulag pinaagi sa hingpit nga pagbinuligay kag pag-ugyonay. Isa ka paanggid-anggid sa kasanag nga nagalarawan kag nagapaathag sang buut silingon.

Kon ang kasanag sang adlaw magsilak sa asul nga bayo, ang asul nga kolor lamang ang makit-

4. Tan-awa ang Dugang sa Basahon A.

5. Ang mga kasugoan sang divine nga katukuran dimatuud nga gintukod sang Dios para sa pag-amlig, kalig-onan, han-ay nga paghulag, sa pagpabilin nga buhi, pakamaayo, kag kahilwayan sang katawhan, pareho gid sa sining duha tumuluo kag ditumuluo, sa sulud sang panahon sang kasaysayan sang katawhan (Mga Taga-Roma 13:1-7; Tito 3:1; 1 Pedro 2:13-14). Ini nga mga kasugoan nagatukod sang umalagi nga awtoridad nga nagapanalipod sa kaugalingon nga kapat-uran, kinaugalingon, pagkabutang, kag tawhanon nga kinabuhi—ang kinahanglanon kaayo nga mga sangkap sang kahilwayan sang tawo. Tan-awa ang Thieme, *Freedom through Military Victory* (2003), 4-5.

an; kon sa masanag nga pulang kamisita, ang pula lamang. Ang dalag nga butang nagapakita sang dalag lamang samtang, masiling abi nga, ang isa ka tartan ukon ang may nagkalainlain nga mga kolor sang stripes nga tela sang mga bukidnon magapabugal sang madamo nga mga kolor, ang kada isa sa kaugalingon nga pagkahan-ay sini sa isa ka hugpong. Sa ano bala nga pamaagi ang isa ka sidlak sang kasanag sa gilayon magkalainlain sing mga kolor sa kada tion nga ini magbangga sa isa ka bahin ukon lugar?

Ang mga kalainan makita tungud sa silak sang puti nga kasanag nga nagadala sang tanan nga mga kolor sang balangaw, kag kon mag-igo ini sa butang nga indi masuhot sang kasanag ang iban nga mga kolor masuyup samtang ang iban maaninag. Ang asul nga bayo nahimong asul tungud kay nagsuyup ini sang mga pula kag mga dalag; ini nagpaaninag sang asul lamang nga aton makita. Ang pula nga kamisita nagasuyup sang mga dalag, asul-berde, kag mga asul, nga nagaaninag sang pat-ud nga kolor sang pula. Kon ang bayo wala sing ginsuyup nga kolor, ini magaaninag sang bug-os nga kasanag sang puti kag klaro nga puti. Ang kabaliktaran, ang itum nga bayo, magasuyup sang tanan nga mga kolor kag wala sang ginaaninag. Bisan pa nga ang tagsa ka butang nagapakita sang kolor sini, ang kabilogan sang makit-an nga balangaw ara gihapon sa puti nga kasanag nga nagasilak sa sini. Ang kalainan wala sa kasanag kondi sa napili nga pagsuyup sang butang.

Sa amo man, ang kinaiya sang Dios mahimong magpakita sang pat-ud nga hiyas sa isa ka kahimtangan apang ang iban sa lain nga kahimtangan. Kon aton ton-an ang panudlo sa Bibliya nahanungud sang divine decree, ang Iya pagkalabaw nga kagamhanan kag pagkahibalo sang tanan nangin bantog kag nakilala (Mga Taga-Roma 8:28-30; Mga Taga-Efeso 1:4-6).[6] Subong Hari sang langit kag duta (Mga Salmo 47:2; 93:1-2), may ara Siya hingpit nga awtoridad kag dakong tinguha. Sa Iya pagkahibalo sa tanan perpekto kag walay katapusan Niya nga nahibal-an ang tanan nga puwede mahibaloan; wala gid sang kahimtangan—kinaugalingon, makasaysayan, ukon bisan ano sang iban nga sahi—nga makapakibot kag makapatingala ukon makapalibog sa Iya. Siya amo ang hingpit nga pagkamatarong, walay katubtuban nga pagkaperpekto sa sining duha sa Iya persona kag character (Deuteronomio 32:4; Mga Salmo 11:7; 97:6). Ang tanan nga Iya ginahunahuna kag ginahimo nagaugyon sa sining talaksan sang Iya pagkaperpekto. Ang Dios amo ang hingpit nga katarungan kag sa sini, Siya hingpit nga patas sa pagdumala sang mga divine nga mga kasugoan, nga sa diin ang tanan sini nagakaangay sa Iya pagkamatarong kag pagkalabaw nga kagamhanan (2 Mga Cronica 19:7; Mga Salmo 19:9). Nakita naton ang Iya pagkamatarong kag katarungan nga ginpakita sa pagsilot kag paghukum sa Iya nahanungud sang sala (Mga Taga-Roma 8:3) subong man sang Iya pagsangkap sang aton dako-kaayo kag dalayawon nga kaluwasan (Mga Taga-Roma 1:16-17).

Ang Dios gugma (1 Juan 4:9), ang pinakadako kaayo nga pagpakita sa sini nga hiyas nga ginapakita didto sa krus sang si Kristo namatay subong halili para sa aton tanan (Mga Taga-Roma 5:8). Ang Dios amo ang kinabuhi nga walay katapusan (Jeremias 10:10). Wala Siya sang ginsuguran kag walay katapusan; wala Siya nasakupan ukon naulipon sang oras ukon panahon. Siya ang naghimo sang oras ukon panahon agud nga mapahayag Niya ang Iya kaugalingon sa aton. Ang Dios ara sa bisan diin—sa walay katapusan, sa hingpit, kag sa magkadungan nga ara sa bisan diin (Deuteronomio 4:39; Mga Salmo 139:7), ang sa kinaugalingon nga nakakita gid ukon saksi sa tagsa ka paghulag kag panghitabo sa aton mga kinabuhi. Nakita naton ang pagkamakagagahum sa tanan sang Dios subong aton Manunuga kag Manugsakdag sang kalibutan (Juan 1:3; Mga Taga-Colosas 1:16; Mga Hebreo 1:2, 10).

Ang pagkaara sang canon sang Balaan nga Kasulatan nagahatag sang dugang pa nga pagtalupangud sang iban nga mga hiyas, ilabi na ang Iya kamatuuran (Mga Salmo 138:2). Kag

6. Tan-awa ang Dugang sa Basahon B.

kon magsakdag Siya sa aton sa tanan nga mga walay kapat-uran kag walay kalig-onan sang kinabuhi, ang Iya pagkawalay pagbaylo makit-an nga nagalabaw (Deuteronomio 31:6; Mga Hebreo 13:5*b*, 8). Wala sing kalainan ukon pagkawalay kalig-onan sa Iya, wala bisan isa ka "landong sang pagbaylo" (Santiago 1:17, KJV).

Sa lain nga pamulong, wala sang divine nga hiyas nga mahimong malabyan, wala matalupangdan, ukon ginlapas sa bisan ano nga butang nga ginhimo sang Dios; ang Iya tuo nga kamut pirmi nakahibalo kon ano ang ginahimo sang Iya wala nga kamut. Wala ginabutangbutang ukon ginabale-wala sang Dios ang Iya pagkalabaw nga kagamhanan kon ginapakita Niya ang Iya kamatuuran. Wala Niya ginapabulag ang Iya gugma sa Iya pagkamatarong ukon katarungan. Wala Niya ginapauyon-uyon ang Iya pagkamatarong kag katarungan agud nga magpatigayon sa aton sang mahugut tungud sa gugma. Sa kada panghitabo, walay sapayan kon sa diin nga hiyas ang mapadayag, ang kabilogan, sang indi mabahin nga persona sang Dios bug-os nga nahilabot.

ANG KINAIYA SANG PAGKAMATINUD-ANON

Ang pagkamatinud-anon sang Dios amo ang nagkadungan nga paghulag sang duha ka divine nga mga hiyas—pagkamatarong (+P) kag katarungan. Kaupod sa divine nga gugma, nagporma sila sang isa ka makanunayon, indi mabahin nga palakat sa paagi nga sa diin ang Dios nagapatigayon sa katawhan pinaagi sa grasya kag nagatukod sang walay katapusan nga kaangtanan sa mga nagtoo kay Jesu-Kristo pinaagi sa pagtoo lamang.

Gusto sang Dios nga ang tawo makaagum sang kaangtanan sa Iya, magsalig sa Iya sing bug-os, mag-abante sa Iya nga plano, kag makaagum sang mahirop nga pakig-upod sa Iya. Ang kaangtanan sa Dios nakadepende sa Iya pagkamatinud-anon. Ang hamtong nga tumuluo makaagum sang pagpakig-ambit sa kalipay sang Dios, makabaton sang dalagko kaayo nga pakamaayo, kag sa ulihi maghimaya sa Iya pinaagi sa pagginawi sa sulud sang palakat sang pagkamatinud-anon nga Iya gindisenyo.[7]

Ayhan nagakatingala ka kon ngaa nga wala ka gid nakabati sang "pagkamatinud-anon" sang Dios. "Diin bala ina makit-an sa Bibliya?" mamangkot ka? Ang May Awtoridad ukon King James Version sang Bibliya nagatawag sang katinguban sang pagkamatarong kag katarungan nga "pagkabalaan" sang Dios. Apang ang pulong nga "pagkabalaan" napaslawan sa pagpahibalo; ini wala sa panahon nga pamulong, dumaan, halos subong ka mapuslanon sang isa ka Model T. Ang mga kahulugan sang mga pulong sa bisan ano nga hinambalan nagabaylo sa sulud sang panahon, kag sa nag-agi nga 400 ka tuig, ang English nga hinambalan napat-ud nga nasakup sini.

Kon may isa ka tawo karon nga mga adlaw nga ginhulagway subong "balaan" ang mga katawhan basi maglarawan sang asceticism, pagkaestrikto sa pamatasan, kaugalingong-pagkamatarong, ukon ang pipila ka mga iban nga porma sang dili matuud nga pagkaespirituhanon. Kon ang Bibliya nagasiling, "Balaan, Balaan, Balaan, (Isaias 6:3), ini pat-ud nga wala nagakahulugan sing kaugalingong-pagkamatarong ukon pagdumili sa kaugalingon! Ano bala ang kahulugan sini? Kon sa bagay, puwede naton panilagan ang pagliwatliwat kag magsiling nga ini nagahambal nahanungud sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, nga amo man gid. Puwede man naton ini kantahon sang may dako nga kapagsik, apang ang pagbatyag indi makadugang sa aton paghangup.

Sugiran ko kamo kon ano ang kahulugan sang Isaias 6:3 sa kadamoan sang mga tumuluo. Wala bisan ano nga butang! Kag wala gid tubtub nga mapaathag sa iban nga mga pamulong. Sa karon nga mga adlaw, kon ang pulong "balaan" may madamo nga kahulugan, ini indi maathag, kon maathag, madali mawala. Wala nagakinahanglan nga igaid naton ang aton mga kaugalingon sa

7. Thieme, *Christian Integrity* (2002).

mabudlay mahangpan, mabinatyagon nga pulong, ilabi na kon ang maayo kaayo, makahuluganon, nga sa bag-ong panahon nga mga pamulong ara na. “Pagkamatinud-anon, pagkamatinud-anon, pagkamatinud-anon.” Ina nagasugod sang pagpahibalo!

Ang Dios pirmi gid nagaangkon sang pagkamatinud-anon subong bahin sang Iya walay katapusan, walay katubtuban, perpekto nga kinaiya. Amo ini ang hiyas sang Iya walay pagbaylo nga kaugalingon nga naghalin gid sa Iya character nga indi Niya kinahanglan sakdagon ini sang Iya kabubut-on ukon pagkalabaw nga kagamhanan. Indi ginakinahanglan sang Dios nga mangin mapinadayunon magdesisyon agud ipadayon ang Iya pagkamatinud-anon; syempre may ara Siya sini. Ang Iya pagkamatinud-anon tuman ka labaw kay sang sa aton (Isaias 55:9).

Indi kita perpekto. Indi man kita ang pagkawalay pagbaylo; kita amo ang nagabaylo sa bisan ano man nga tion. Sa pagkatinuud, padayon kita nga nagabaylo. Makita ninyo nga kon ano man ang pagkamatinud-anon nga aton maagum magaabot lamang pinaagi sa mapinadayunon nga pagsinugponsugpon sang mga desisyon, ang tama kag madungganon nga paggamit sang aton kabubut-on. Sa pareho nga pamaagi sing pag-agum naton sang tawhanon nga pagkamatinud-anon, mawala man naton ini.

Kinahanglan nga makanunayon kita magdesisyon agud himoon ang husto nga mga butang kag indi maghimo sang sayup nga mga butang. Halimbawa, kinahanglan adlaw-adlaw kita magdesisyon agud ipaidalum ang aton mga kaugalingon sa panudlo sang Bibliya kag indi magpaawat sa paghatag sang bug-os nga hunahuna sa pagtoon sang Pulong sang Dios. Sa sina nga pamaagi, aton mapauswag ang husto nga mga sulundan kag talaksan. Samtang aton ginapuno ang aton mga kalag sang Pulong sang Dios sa bahin sang espirituhanon nga pagkahamtong, kinahanglan man naton maghimo sang mga desisyon agud gamiton ang panudlo sang Bibliya sa mga kahimtangan kag panghitabo sang kinabuhi. May pagkamatinud-anon kita kon nagahimo kita sang igo nga mga desisyon sa kaayohan sang kon ano ang aton nahibaloan nga amo ang tama. Apang bisan pa sina, kon maghimo kita sang mga desisyon nga nagalapas sa kon ano ang aton nahibaloan nga amo ang tama, wala kita sang pagkamatinud-anon.

Ang tawhanon nga pagkamatinud-anon indi unay sa aton, apang ang perpekto nga pagkamatinud-anon *amo* ang unay sa Dios. Ang pagkamatinud-anon sang Dios indi lamang ang pagkawala sang kalautan, kondi ang kabilogan sang Iya pagkaperpekto—ang kinahingpitan sang Iya kinaiya. Amo nga, ang tagsa ka butang nga ginahimo sang Dios sa katawhan amo ang larawan sang Iya perpekto nga pagkamatinud-anon.

> Ang Ginoo matarong sa tanan Niya nga mga pagginawi,
> Kag maayohon sa tanan Niya nga mga binuhatan. (Mga Salmo 145:17)

Mahangpan naton sang mas maathag kon sa ano nga pamaagi ang pagkamatinud-anon sang Dios maghulag kon una gid nahangpan naton kon sa ano nga pamaagi ang mga hiyas sang pagkamatinud-anon nagatrabaho sa pinasahi sang kada isa.

Ang mga Hiyas sang Pagkamatinud-anon

ANG KATARUNGAN NAGABANTAY SANG DIVINE NGA KINAIYA

Ang Dios wala gid sang bisan gamay kaayo nga kagamo kag palaligban sa pagtipig sa tama sang Iya mga hiyas. Ang isa indi gid magpauyon-uyon sa iban. Bisan pa kon nagapatigayon Siya sa indi perpekto, makasasala, nahulog sa sala nga tawo—kag ilabi pa kon *nagapakamaayo* Siya sa aton—wala Niya ginapanubo ang Iya kaugalingon sa aton indi perpekto nga kahimtang

nga sa paghimo sini magguba ang Iya kaugalingon nga pagkaperpekto. Ang kabangdanan nga mapakamaayo Niya kita amo nga ang isa sang Iya mga hiyas nagabantay, sang subong man, sang tanan sing iban nga mga hiyas. Ang katarungan sang Dios amo ang manugbantay sang kinaiya sang Dios sa tanan nga Iya ginahimo sa indi perpekto nga mga tinuga.

Kon ang isa ka sakup sang Tatlo ka mga Presona sa Isa ka Dios nabalaka sa Iya kaugalingon ukon sa iban nga mga sakup sang Kabilogan sang Dios, wala na ginakinahanglan sang manugbantay. Wala gid sang mahitabo nga pagpauyon-uyon tungud kay ang tanan nga tatlo ka mga Persona mga perpekto, katupong, pareho nga walay katubtuban, kag pareho nga walay ginsuguran kag walay katapusan; ang Tatlo gid nagaangkon sang pareho nga pagkamatinud-anon. Labot pa, sa Iya kaugalingon, ang Dios hilway maghatag sang bili kag magtahod sa Iya personalidad—ang kamatuuran nga Siya isa ka persona—subong ang labing kinahanglanon kaayo.[8]

May kaangtanan sa tawo, apang bisan pa sina, may ara sang halos walay limitasyon nga higayon sa pagpauyon-uyon. Ang tawo nagasupak sa character sang Dios sa halos kada liso. Diri sini, una gid sa tanan kinahanglan sang Dios bantayan ang Iya pagkamatarong. Tungud sini, ang bahin sang pakig-angot sang Dios sa aton amo lamang ang Iya katarungan. Amo ini ang katungdanan sang katarungan sa Iya pagkamatinud-anon.

Tugoti ako nga maghatag sang pagtalupangud nahanungud sini: Ang aton bahin sang pakig-angot sa Dios amo ang pinaagi sa Iya katarungan.

> Siya magahukum sang Imo katawhan suno sa pagkamatarong,
> Kag sang Imo mga imol sa katarungan. (Mga Salmo 72:2)
>
> Siya *amo* ang GINOO nga aton Dios;
> Ang Iya *mga* paghukum ara sa bug-os nga duta. (1 Mga Cronica 16:14; Mga Salmo 105:7, KJV)

Ang Dios nagausisa kag nagatimbangtimbang sang tanan nga katawhan halin sa Iya katarungan, sa sining duha gid ang sa karon kag sa gihapon. Matuud ini sa ditumuluo kag sa tumuluo man. Ang paghukum sang tanan nga mga sala sang ditumuluo didto sa krus naghalin sa divine nga katarungan, subong man ang *disiplina* sang tumuluo. Ining duha ang walay katapusan nga pag-antos sang ditumuluo sa linaw sang kalayo kag ang dako kag maayo kaayo nga pagpakabalaan kag padya sa langit sang tumuluo naghalin sa pareho nga Ginhalinan! Ang tanan nga ginhimo sang Dios sa aton halin sa bisan ano sang Iya mga hiyas nagaagi sa Iya katarungan. Ang katarungan amo ang kinataasan kag maayo kaayo nga bantay sang tanang divine nga pagpatuman nga may kaangtanan sa katawhan. Sa ano nga pamaagi ko bala ini mapaathag?

Hunahunaa ang kinaiya sang Dios subong isa ka kahon nga may buslot sa idalum. Sa sulud sang kahon sang kinaiya amo ang tanan nga mga hiyas sang Dios, kag mismo sa buluksan ukon sa baba sang buho amo ang Iya katarungan. Bisan kon ano man ang naghalin sa Dios padulong sa tawo makaabot lamang pinaagi sa sina nga buslot. Ang katarungan sang Dios amo ang aton bahin sang pakig-angot sa Iya; busa, kon magpalapit kita sa Dios, ang Iya hingpit nga katarungan amo ang hiyas nga sa diin kinahanglan naton magpaangay-angay.

8. Ang tatlo ka mga persona sang Kabilogan sang Dios nagapakita sang tanang mga kalidad sang divine nga personalidad; pagkahibalo sang kaugalingon, panghunahuna, kabubut-on, kaupod sa kasarang para sa mga kaangtanan; busa, ang Dios persona. Tan-awa ang Dugang sa Basahon A.

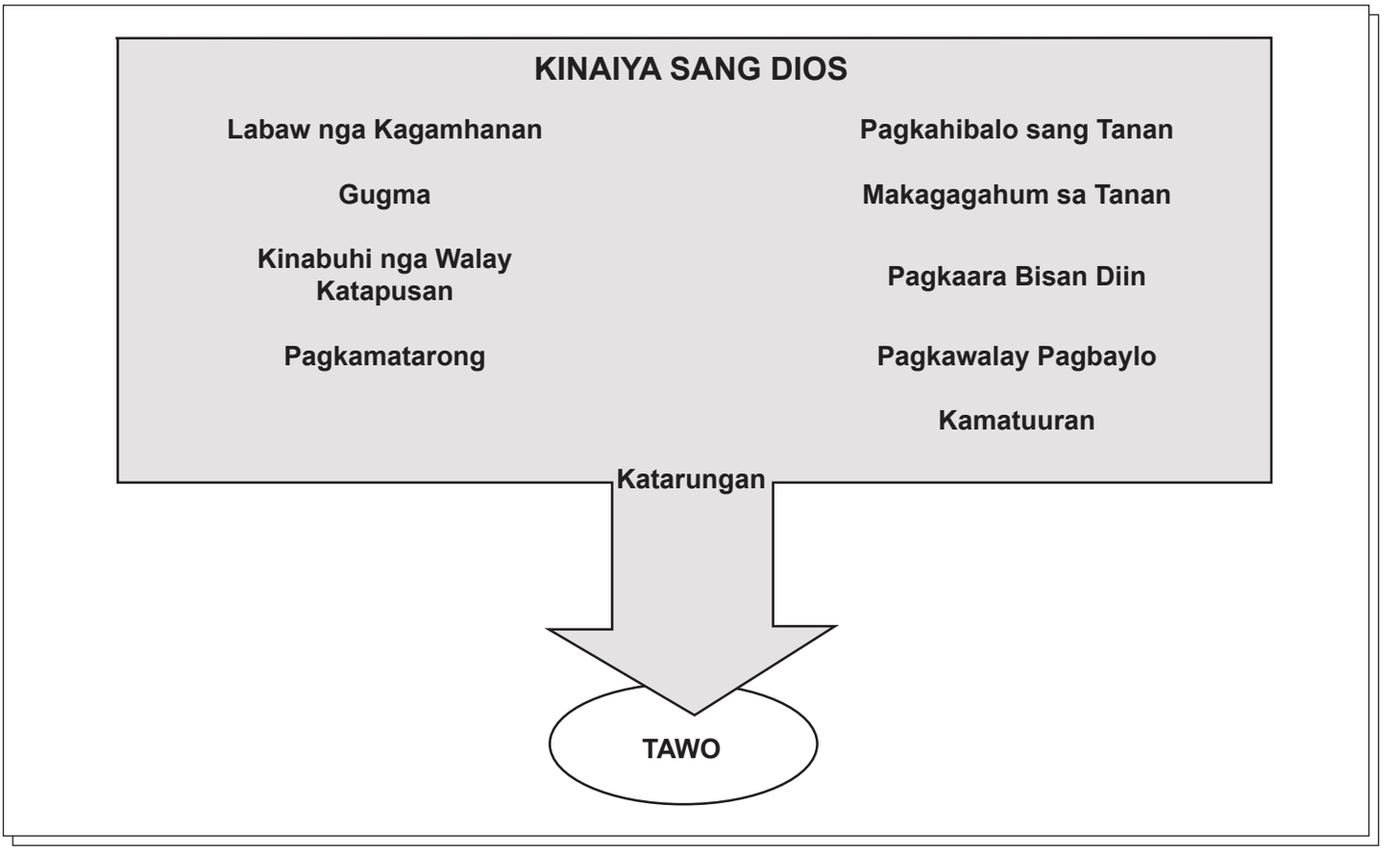

KATARUNGAN SUBONG ANG MANUGBANTAY SANG DIVINE NGA KINAIYA

Kon ang bahin sang pakig-angot sang Dios sa aton amo ang Iya labaw nga kagamhanan, magapili *Siya* kon sin-o ang makakadto sa langit; *Iya* kita programahon sa minakina nga mabakod sa tagsa ka mga panghitabo sang aton mga kinabuhi diri sa duta. Mahimo kita nga mga robot; mangin wala sing kahilwayan sa katawhan; indi sarang daugon ang pagsinumpunganay sang mga anghel.[9] Ini magatuis sang labaw nga kagamhanan sang Dios.

Kon, sa lain nga bahin, ang pakig-angot sang Dios sa aton amo ang Iya pagkamakagagahum sa tanan, mahimo nga Siya mangin manlulupig. Mangin malisud para sa aton ukon indi gid naton matuman ang kabubut-on sang Dios tungud kay pagahimoon Niya ang tanan nga mga butang Siya mismo ang Iya kaugalingon pinaagi sa divine fiat. Iya pagapiliton ang mga tawo nga magtoo kay Kristo. Sa liwat, wala gid sang kahilwayan, wala sang kabubut-on, wala sang divine nga palatukuran, indi pagtugotan ang kasaysayan sang katawhan nga magpalakat sang mga plano kag pamaagi sini subong bahin sang pagsinumpunganay sang mga anghel.

Kon ang gugma amo ang bahin sang pakig-angot, ang Iya katarungan kag pagkamatarong wala nagakinahanglan sang paglukmay ukon sang pagpahamuut kag indi man ginakinahanglan ni Kristo nga mamatay didto sa krus. Subong kaperpekto sa sining mga hiyas, indi sila ang kinahanglanon kaayo nga katukuran sang kasayuran sa kaangtanan sang Dios sa aton.

Sa tanan nga mga hiyas sa kahon sang kinaiya, ang katarungan amo lamang ang nagaisahanon nga nagaamlig sang Iya bug-os nga kinaiya. Sa sini nga kabangdanan, kag sa iban pa nga mga kabangdanan nga aton makita, ang katarungan sang Dios amo ang aton bahin sang pakig-angot sa Iya.

9. Ang pagsinumpunganay sang mga anghel amo ang indi makit-an nga pag-ilinaway sa tunga sang Dios kag ni Satanas, nga ginpadabdab sang pagrebelde ni Satanas sang una nga kasaysayan kag isa sang tatlo ka bahin sang mga anghel, nga nagapadayon subong ang espirituhanon nga pag-ilinaway sa bilog nga kasaysayan sang katawhan. Tan-awa ang Thieme, *Satan and Demonism* (1996), 1-11.

ANG PAGKAMATARONG NAGABANTAY SANG DIVINE NGA KATARUNGAN

Sa pagbansaybansay sang Iya katarungan, sa bisan ano man nga pamaagi, ang Dios wala gid nangin dili makatarunganon ukon nakapangkabig sang pagtalupangud. Ang Iya katarungan may manugbantay sang kaugalingon sini. Ang divine nga katarungan indi gid malimbongan tungud kay ini pirmi gid nagahulag suno sa talaksan sang pagkamakatarunganon kag pagkamaangayon nga makit-an sa perpekto nga pagkamatarong sang Dios.

> Kag siya magahukum sang kalibutan sa pagkamatarong,
> Siya nagahikot sang paghukum sa katawhan sa maangayon. (Mga Salmo 9:8, KJV)

Sa amo man nga pamaagi nga ang katarungan amo ang bantay sa bug-os nga kinaiya sang Dios sa tanang divine nga pagpatuman nga may kaangtanan sa katawhan, ang pagkamatarong amo ang bantay sang Iya katarungan. Samtang ang katarungan amo ang katungdanan sang divine nga pagkamatinuod-anon, ang pagkamatarong amo ang palatukuran sang divine nga pagkamatinud-anon. Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios ang dapat maghimo: Kon ano ang ginasaway sang pagkamatarong, ang katarungan nagahukum; kon ano ang ginauyonan sang pagkamatarong, ginapakamaayo sang katarungan.

Ang hingpit nga pagkamatarong amo ang yabi sa character sang Dios; ang tanang iban pa nakadepende sa sini nga hiyas. Kon wala Siya sang hingpit nga pagkamatarong, ang Dios indi mangin Dios. Apang may ara Siya perpekto nga pagkamatarong. Ang balaan nga pagkamatarong ara mismo sa kinatung-an sang Iya persona (Isaias 6:3-4); ang Dios indi makabaton sang manubo pa kay sa Iya kaugalingon nga pagkaperpekto. Ang pagkamatarong nagaamlig sang Iya walay sayup kag walay ikasaway nga katarungan kon magpatigayon sa makasasala nga tawo. Busa, ang pagkamatarong amo ang bahin sang katungdanan sang Dios sa tanan nga mga sala sang katawhan.

Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakahibalo na sadtong nag-agi pa nga walay ginsuguran sang tanan nga puwede mahibaloan nahanungud sang kada sala sang kada tawo nga magkinabuhi. Sa tanan nga nahibaloan nga mga sala, si Jesu-Kristo ang nagkuha sang katungdanan, sang kabug-aton sang obligasyon, nga magpalansang didto sa krus kag maghimo sang butang nahanungud sadtong mga sala. Iya gin-ako ang katungdanan agud isangkap ang kaluwasan pinaagi sang Iya walay limitasyon nga paghalili sang pagpamayad pinaagi sa pagpasag-uli sang buut sang kaawayon sa tunga sang tawo kag Dios, pinaagi sa paglukmay ukon pagpahamuut sang katarungan sang Dios nahanungud sang mga sala sang tawo, kag pinaagi sa paghalad sang kasulbaran sang pagpanubus. Ang Iya kamatayon nagtubus sang kada tawo halin sa tiyanggihan sang ulipon sang sala kag nagluwas sang tanan padulong sa kahilwayan sang grasya.[10]

Ang pagkamatarong nagasalikway sang sala; ang katarungan nagahukum sang sala. Ang pagkamatarong nagasalikway man sang aton tawhanon nga kaayo tungud kay, subong tawhanon, ini nawad-an sang hingpit nga talaksan sang divine nga kaayo; tungud sina, ang katarungan nagahukum sang tanan naton nga pagkabalaodnon, pagkamakarelihiyon, tawhanon nga mga binuhatan, kag kaugalingon nga pagkamatarong (Isaias 64:6*a*). Sa amo man ang pagkamatarong nagasalikway sang kalautan; ang katarungan sa tuman nga nagahukum sini.

Ang pagkamatarong sang Dios nagabaton sang perpekto nga Dios-tawo, si Ginoong Jesu-Kristo, kag sang Iya binuhatan didto sa krus sa pagbayad tungud sang aton mga sala. Kon ang isa ka tawo magtoo pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang para sa kaluwasan, ang Dios magrasyahon nga magpaangkon sang Iya pagkamatarong sa iya (1 Mga Taga-Corinto 1:30).

---

10. Thieme, *Slave Market of Sin* (1994).

Busa, ang katarungan nagapakamaayo sang bisan sin-o nga magtoo kay Kristo. Ang katarungan, indi ang gugma, ang nagatuman sini. Ang katarungan ang nagapatuman sang kaluwasan. Ang katarungan sang Dios amo ang nagahatag sa kada tumuluo sang kuwarenta ka katingalahan nga mga pakamaayo nga aton ginatawag ang walay katapusan nga kaluwasan.[11]

PAGKAMATINUD-ANON KAG ANG GUGMA SANG DIOS

Ang Dios gugma. (1 Juan 4:16*b*)

Subong nga ang pagkamatarong kag ang katarungan mga kinahanglanon kaayo nga mga bahin sang persona sang Dios, gani amo man ang Iya gugma. Ang gugma amo ang hingpit nga putling kaayo kag pagkamaloloy-on sang Iya panghunahuna kag mga paghulag. Ang gugma amo ang kon ano bala ang Dios subong man sang kon ano bala ang Iya ginahimo. Wala gid sang subong nga pagpaathag nga gingamit sang tawo. Puwede naton higugmaon ang isa ka tawo ukon isa ka butang, apang wala gid kita nasiling nga *paga*higugmaon. Ang divine nga gugma walay katubtuban nga labaw sa tawhanon nga gugma kag wala nagakinahanglan sang balos, wala sang pagbinaslanay ukon pagbinayloanay, wala sing pagpasalig, wala sang pagpakita sang pagkamatutum para sa pagtipig sini. Sanglit nga ang gugma sang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan kag walay pagbaylo Siya indi makahimo, indi maghimo, kag indi gid mahigugma. Wala Siya nagahuput sang gugma, kag ang Iya gugma wala ginasakdag sang balatyagon. Ang gugma sang Dios ara bisan kon may ara man ukon wala sang natungdan nga tinuga, tungud kay ang Dios nagahigugma sang Iya kaugalingong perpekto nga pagkamatarong kag ang perpekto nga pagkamatarong sang iban nga mga sakup sang walay ginsuguran kag walay katapusang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios.

Ang Dios hingpit nga makinaugalingon. Siya labaw pa kay sa makinaugalingon; ang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan, wala gintuga ukon ginsakdag sang bisan ano nga ginhalinan luwas sa Iya kaugalingon. Sa pagkatinuud, wala man gani Siya nagsakdag gid sang Iya kaugalingon! Ang Dios nagakinabuhi subong sang walay katubtuban nga persona nga wala nagakinahanglan sang pagkaon, walay bulig, walay pagsakdag, walay katumanan halin sa bisan kay sin-o ukon sa bisan ano nga butang. Ang Dios amo ang tuburan ukon ginhalinan sang pangabuhian. Ang Dios pirmi gid ara, bug-os kag perpekto, sadto pa sang una sang wala pa Niya kita gindala sa panghitabo. Dugang pa, ang gugma sang Dios, kaangay sang tanan sang Iya mga hiyas, bug-os nga makaugalingon sa kon ano ang Iya nahimo (Mga Hulubaton 8:22-36). Ang gugma sang Dios sa karon nga mga adlaw nagahulag sang husto subong sang ginhimo sini sadto anay sang wala pa ang pagtuga sang mga anghel, kalibutan, ukon tawo, sang wala pa ang bisan ano nga mga butang luwas sa Dios mismo ang Iya kaugalingon.

Pagkatapos sang pagkahulog sa sala ni Adan, ang gugma sang Dios ginpadayon sa tawo pinaagi sa duha ka mga pamaagi. Ang Dios nagahigugma sang indi perpekto, makasasala nga tawo—ang wala natawo liwat nga katawhan—pinaagi sa gugma nga *wala sang ginatumod*. Sanglit nga ang Dios wala sing kaangtanan sa sala, ang Iya katarungan kag pagkamatarong kinahanglan mapahamuut bag-o Siya makaagum sang kaangtanan sa makasasala nga katawhan.

> Apang ang Dios nagtugyan [nagpakita] sang iya [walay ginatumod] nga gugma sa aton, nga sa sina, samtang kita mga makasasala pa, si Kristo namatay [subong isa ka halili] para sa aton. (Mga Taga-Roma 5:8, KJV)

11. Thieme, *The Plan of God* (2003), Dugang sa Basahon.

Ang subong nga gugma nagahatag sang dako nga pagtalupangud sa perpekto kag bug-os nga mga kalidad sang Dios, imbis sang mga kapaslawan sang tawo. Busa, ang gugma nga wala sang ginatumod wala nagakinahanglan sang pagkaangay, pagkasuud, pagkamaamigohon, ukon sang pagkamakabibihag sa tunga sang tagtungud kag sang natungdan sang gugma. Ang gugma sang Dios nga wala sing ginatumod nakadepende lamang sa pagkamatinud-anon sang Dios. Sa pagpakita sang Iya gugma nga wala sing ginatumod para sa aton, ang pagkamatarong sang Amay nagakinahanglan nga ang Iya katarungan magabubu sang tanan nga mga sala sang katawhan sa kay Jesu-Kristo kag hukman Siya sa aton bahin. Ang Iya pagkamatinud-anon ginpakita didto sa krus pinaagi kay Jesu-Kristo nga amo ang aton halili. Ang paghalili nga kamatayon ni Jesu-Kristo didto sa krus nagpasag-uli sang buut sa aton padulong sa Dios, nagtubus sa aton halin sa tiyanggihan sang ulipon sang sala, kag nagpahamuut sa pagkamatarong kag katarungan sang Dios pinaagi sa pagpamayad tungud sang aton mga sala (1 Pedro 2:24).[12]

Ang *kaugalingon* nga gugma sang Dios may kondisyon; kinaugalingon lamang Siya nga nagahigugma sa kon ano ang ginauyonan ukon ginabaton sang Iya pagkamatarong. Ang kaugalingon nga gugma sang Dios gintigana lamang sa mga tawo nga pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang nahimong mga sakup sang Iya pamilya nga nagaangkon sang ginpaangkon nga pagkamatarong sang Dios.[13] Sanglit nga ang Dios nagahigugma sang Iya pagkamatarong sa kon diin man ini makit-an, hilway Siya nga sa kinaugalingon maghigugma sang mga sakup sang Iya pamilya sa gihapon nga wala sing pagpauyon-uyon sa Iya katarungan. Ang Dios nagapakita sang Iya kaugalingon nga gugma sa aton pinaagi sa Iya mga kasangkapan para sa pangabuhian pinaagi sa tubo sang grasya (Mateo 6:25-26), subong ang bahin sang kasayuran para sa aton talagsahon kag pinasahi nga espirituhanon nga kinabuhi (1 Juan 4:12, 16-17; cf. Mga Taga-Efeso 3:19), kag bisan pa sa disiplina (Mga Hebreo 12:6).

Ang gugma sang Dios para sa mga ditumuluo amo ang divine nga gugma nga wala sing ginatumod kag para sa mga tumuluo, amo ang divine nga kaugalingong gugma. Ang divine nga gugma nga wala sing ginatumod nagahatag sang pagtalupangud sa tagtungud, ang pagkamatinud-anon sang Isa nga nagahigugma; ang divine nga kaugalingong gugma nagahatag sang pagtalupangud sa natungdan, ang pagkamakabibihag sang isa nga ginahigugma. Ang divine nga gugma nga wala sing ginatumod nagahatag sang pagtalupangud sa katarungan kag pagkamatarong sang Dios; ang divine nga kaugalingong gugma nagahatag sang pagtalupangud sa pagkamatarong sang Dios sa tumuluo. Ang divine nga gugma nga wala sing ginatumod wala sing kondisyon, ginapatumod sa tanan nga mga ditumuluo; ang divine nga kaugalingong gugma may kondisyon, ginapatumod sa tanan nga mga tumuluo, unudnon man ukon espirituhanon, subong mga nagaangkon sang pagkamatarong sang Dios.

12. Thieme, *The Barrier* (2003).
13. Para sa nakadetalye nga pagpaathag sang ginpaangkon nga pagkamatarong, tan-awa ang pahina 95.

DIVINE NGA GUGMA NGA WALA SING GINATUMOD	*DIVINE NGA KAUGALINGONG GUGMA*
Nagahatag sang pagtalupangud sa tagtungud	Nagahatag sang pagtalupangud sa natungdan
Nagahatag sang pagtalupangud sa pagkamatinud-anon sang Dios	Nagahatag sang pagtalupangud sa ginpaangkon nga +P
Walay kondisyon	May kondisyon
Ginapatumod sa tanan nga mga ditumuluo	Ginapatumod sa tanan nga mga tumuluo

ANG GUGMA SANG DIOS NGA WALA SING GINATUMOD KAG ANG KAUGALINGONG GUGMA SANG DIOS

Ang gugma sang Dios kinahanglan indi gid ipaanggid-anggid kag indi ikatupong sa tawhanon nga gugma (Isaias 55:8). Ang Iya gugma amo ang hingpit nga pagkaperpekto, bug-os nga makanunayon, kag wala gid sang mga kaluyahon kag mga kapaslawan sang kubus nga tawhanong klase. Ang Dios nagapakita sang Iya gugma nga may kaangtanan sa mga tawo pinaagi sa pagpakilala sang Iya kaugalingon kag nagapatumod sang Iya hingpit nga pagkamatinud-anon sa mga ditumuluo pinaagi sa kasulbaran sang pagpanubus kag sa mga tumuluo pinaagi sa panudlo sang Bibliya. Ang gugma sang Dios amo ang Iya walay katapusan nga paghatag ukon pagpaambit sang Iya kaugalingon. Sa laing mga pamulong, pirmi Siya nagapangita sang pinakamataas nga kaayo sa natungdan sang Iya gugma.

Nakahibalo kita halin sa walay katapusan nga pagkaara sang divine nga gugma nga sa bisan ano nga pamaagi ini nagahulag, ang divine nga gugma nagahulag man sing nagkaalangay may ara man ukon wala sang pinasahi nga panghitabo ukon kahigayonan. Bisan pa sa pagkamabalhinon ukon pagbaylo sa tunga sang tinuga sang Dios, ang Iya gugma indi gid magbaylo. Amo ini ang perpekto nga gugma, sobra ka layo sang sa aton nga kon indi lang tungud sa panudlo sang Bibliya, indi naton mahibaloan ang subong nga gugma.

Nahangpan naton ang tawhanon nga gugma subong ang panghunahuna nga ginpadasig sang natungdan. Ang “maghigugma” isa ka berbo nga may diritso nga natungdan: Ini may tagtungud, ang isa nga nagahigugma, kag ang natungdan, nga amo ang manugbaton sang gugma. Sa karon, puwede nga may bugana ka nga kasarang apang bisan pa sina wala sing natungdan, apang sa katawhan bisan pa ang dako kaayo nga kasarang para sa gugma indi mangin gugma luwas kon may pakadtoan ukon natungdan.

Maathag nga indi ikaw makahigugma sang imo mga abyan ukon sang dili mo kapareho nga babayi ukon dili mo kapareho nga lalaki kon wala ang subong nga mga tawo! Indi mo mahigugma ang maglantaw sang pagtunod sang adlaw sa Arizona kon wala ang subong nga butang pareho sa kamingawan sang Arizona! Wala gid sing pulus agud hunahunaon nga mahimo mo. Kinahanglan nga may isa ka butang nga magpadasig ukon mag-awhag sang gugma sa imo.

Ang madamo nga mga tawo gusto gid kaayo sang mga salakyan; ang iban gusto gid kaayo sing maayo kaayo nga mga pusil; apang ang iban, ang matahum kaayo nga musika, ukon talagsahon kag pinasahi nga mga gamit ukon butang nga dumaan, ukon mga maayo kaayo nga mga alak. Kita tanan gusto gid kaayo sang nagkalainlain nga mga butang. Kon ano man ina, bisan pa man, ang natungdan ginakinahanglan sa tawhanon nga gugma. Apang ang tawhanon nga gugma amo ang tukma nga *wala* gid ginaangkon sang Dios. Ang gugma sang Dios nagapabilin nga unay sa kalidad nga wala nagakinahanglan sang pangpaawhag kag pangpadasig.

Ang divine nga gugma lain sa tawhanon nga gugma sa lain pa gid nga pamaagi. Indi lamang nga ang aton gugma nagakinahanglan sang natungdan, kondi ini pirmi gid nagalakip sang balatyagon. Kon ginahigugma ukon gusto mo gid kaayo ang katahum sang kamingawan sa pagsalop sang adlaw, ang masangkad nga balatyagon sa imo kalag magalarawan sa sinang tanang padulum

nga kaanyag sang inang naglapta sa palibot mo. Para sa aton, ang nagahulag sang tama nga balatyagon nagakahulugan sang pagpadasig kag pagsadya, apang ang Dios wala sing balatyagon. Ang Iya kalipay kabahin sang Iya character. Indi Siya malipayon sa isa ka minuto kag masubo sa sunud. Pirmi Siya nakatutok sa Iya walay katubtuban nga panghunahuna nahanungud sang tanan nga mga butang sa makaisa lamang agud nga indi Siya magpaidalum sa nagkalainlain nga mga panghitabo nga aton masugata subong nga mahitabo sa aton mga kinabuhi samtang diri pa sa duta. Sanglit nga wala kita nagaangkon sang walay katubtuban, perpekto nga hiyas sang aton Manunuga, Iya kita ginsangkapan sang balatyagon—kag ginhimo Niya nga puwede kita magkasadya! Pinaagi sa balatyagon aton mapakita ang aton pagtamud kag pagmahal para sa natungdan sang aton gugma.

Sa laing pamulong, ang aton mga balatyagon gindisenyo agud magsakdag kag magsabat sa mga sulud sang ginatawag ko nga tuo nga burubilog—ang makagalahum, ang nagahunahuna nga bahin sang panghunahuna sang kalag.[14] Kon makakita ka sang makatalandog nga talan-awon, halimbawa, ang panan-aw nagatuman sang sulundan kag talaksan sa tuo nga burubilog sang imo kalag nga nakakilala sang katahum. Sa amo sini nga pamaagi ang sabat sang balatyagon maggowa—kon sa saysay man, ukon sa klase sang maarte nga pahayag, ukon kalinong lamang.

Ang balatyagon bahin sang tawhanon nga kasarang para sa gugma. Kon ang imo tuo nga burubilog napuno sang panudlo sang Bibliya, ikaw subong isa ka hamtong nga tumuluo may kasarang para sa gugma, para sa kinabuhi, para sa kalipay, para sa kauswagan, para sa tanan nga mga pakamaayo nga ang Dios nagahulat agud ibubu sa imo. Tungud sang panudlo sang Bibliya sa imo kalag, ang imo mga balatyagon nagasabat kon makilala kag mahangpan mo ang pat-ud nga bibliyanhong mga kamatuuran ukon gamiton sila sa imo adlaw-adlaw nga pagkinabuhi. Halimbawa, matandog ang imo balatyagon kon makabati ka sang tama ka makagalahum nga pagpahayag sang grasya kag divine nga katukuran subong sang ikaapat nga bersikulo sang “Ang Bandera nga Ginpatahum sa mga Bitoon.”

Apang ang balatyagon amo ang espada nga duha sing sulab. Kon ang kasarang para magkinabuhi wala nagalapnag sa kalag, ang tawhanon nga balatyagon mahimong galamiton, indi ang balangaw sang kalipay, kondi ang balangaw sang kasubo ukon pagkamakalolooy—ang pagkawalay kalipay agud ibagay sa bisan ano nga kahigayonan. Kon ang imo tuo nga burubilog napuno sang kalautan, ang imo mga balatyagon magasabat kag magpanghaylo sang kalautan, indi nagapaangay sa imo, bug-os nga malayo sa tinuud nga panghitabo.

Sa amo man, kon magsabat ka sa imo makasasala nga kinaiya kag tungud sina malaglag ang sa sulud nga awtoridad sang Balaan Espiritu, niyan imbis nga *magsabat* sa panudlo sang Bibliya nga ara sa tuo nga burubilog sang imo kalag, ang imo balatyagon *magdikta* sa tuo nga burubilog. Ang Balaan Espiritu nagatrabaho pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga imo nahibaloan; apang kon makasala ka, ginpasubo mo ang Espiritu. Gintugyan mo ang pagdumala sang imo kalag sa makasasala nga kinaiya kag ang panudlo sang Bibliya sa imo kalag mag-untat sang pagpanghaylo sini. Sa baylo, maghimo ka sang mga sala, tawhanong kaayo, ukon sang kalautan, ukon sang iban nga pag-inupod sang tatlo. Kon wala ang panumbalik agud ibalik ang pagpuno sang Balaan Espiritu, sa kadugayan malugdang kag malumus ka sa pagbaliktad, nga nagapalong sang Balaan Espiritu.[15]

---

14. Ang tuo nga burubilog amo inang bahin sang kalag nga gindisenyo agud magpalapta sang panudlo sang Bibliya sa pito ka mga bahin sang kahan-ayan sang pagkahibalo sa hunahuna (ang katukuran sang kasayuran, ang kinatung-an sang paghinumdum, bodega sang mga pamulong, bodega sang kamatuuran, ang tanlag, ang bahin sang kabaskog sang hulag, kag ang bahin sang kaalam) agud magsakdag sang espirituhanon nga kinabuhi sang mga tumuluo kag nagapuno sa iya sang divine nga palanan-awon. Tan-awa ang Thieme, *Freedom through Military Victory*, 51-53.

15. Ang panumbalik amo ang kasangkapan sang grasya para sa unudnon nga tumuluo agud makabalik sa pagpuno sang Balaan Espiritu pinaagi sa paghinganlan sang kaugalingon nga mga sala sa kinaugalingon lamang didto sa Dios nga Amay, ini amo ang pamaagi sang pagbalik sang tumuluo sa pakig-upod sa Dios agud makabalik sa espirituhanon nga kinabuhi. Tan-awa ang Thieme, *Rebound and Keep Moving!* (1993).

Ang pagbaliktad amo ang pagbulag sang tumuluo sa bisan ano nga bahin sang espirituhanon nga pagtubo.[16] Ang pagbaliktad amo ang palakat nga ginapakilala pinaagi sa pagkawalay gusto ukon ang pagsalikway sang panudlo sang Bibliya, ang panghunahuna nga nagatuytuy sa nagkalainlaing indi tama nga paghulag sang kalag. Ang pagbaliskad pirmi nagalakip sang pagkinagubot sang balatyagon sang kalag. Ang balatyagon nagalaglag sang panghunahuna; ang makusog nga manugsabat mahimong manugsugod sang pagpangdaogdaog.

Ang una nga mga bahin sang pagbaliktad ginalarawan pinaagi sa makalilisang nga paninguha agud magbalos sa madamo nga kabangdanan sang sabat ukon pagsupak—sa kapaslawan ukon kamingaw, subong halimbawa. Sanglit nga ang balatyagon, pareho sang gana (*koilia* sa Griyego, Mga Taga-Roma 16:18), nga wala sing kaugalingon nga sulud sini—wala sing character, wala sang kalig-on, wala sing paghangup, wala sang kaalam, wala sang panudlo sang Bibliya—ini wala sing kahanas agud magdumala sang awtoridad nga ginakuha sa tuo nga burubilog. Ang tumuluo nga ginadumalahan sang iya balatyagon sa amo man wala sang character, kalig-on, panghangup, ukon paggamit sang panudlo sang Bibliya. Ang balatyagon indi makahunahuna, kag ang hunahuna, indi ang mga balatyagon, ang kinahanglan magdumala sang kalag.

Ang balatyagon bahin sang pagpahayag sang tawhanon nga gugma (1 Mga Hari 3:26; Mga Taga-Filipos 1:8; 1 Juan 3:17). Kon ang tuo nga burubilog napuno sang panudlo sang Bibliya ukon sang mga palatukuran sang katukuran nga nagamando sang kalag, ang pagtalupangud sa gugma para sa talagsahon nga natungdan ginapahayag sang balatyagon. Ang subong nga sabat mahimong matahum, makapahamuut, romantiko, kag madungganon man. Bisan pa nga ang tawhanon nga gugma nagalakip sang balatyagon, ang balatyagon mismo wala sang gugma. Ang balatyagon indi kapareho ukon indi katupong sang gugma. Ang mabinatyagon nga mga sabat nagapatalupangud lamang sa imo sang gugma kag mahimo nga larawan sang imo pagtamud para sa natungdan sang gugma, nga nahibaloan sang imo tuo nga burubilog. Dira sina, ang gugma nagapuyo subong sang panghunahuna.

Sa Ano nga Pamaagi Bala ang Gugma sang Dios Wala Mahangpan

Sa pagkamakalolooy, madamo nga mga tumuluo ang naghunahuna sang gugma sang Dios sa mga pinulongan sang tawhanong gugma. Aton kabigon ang isa ka tumuluo nga may subong sining sayup nga paghangup kag manabaw nga panghunahuna nahanungud sang tawhanong gugma kag ipakita sa iya ang Juan 3:16.

> Kay ginhigugma gid sang Dios ang kalibutan sa bagay nga ginhatag niya ang iya bugtong [natawo sa pinasahi] nga Anak, agud nga ang bisan sin-o nga magtoo sa iya indi mawala, kondi may kinabuhi nga walay katapusan. (Juan 3:16, KJV)

Nahangpan niya sing husto ang kahulugan sang bersikulo nga nagakaigo lang agud maluwas sa walay katapusan, apang sang nagbalik siya agud lantawon sing maayo ang panghunahuna sang Dios, wala niya nahangpan ang punto. Ang solo nga pamaagi nga ining tumuluo makahangup sang gugma amo ang pinaagi sa iya kaugalingong may limitasyon nga katukuran sang kasayuran. Ini nga tumuluo, wala sing kahibalo sa panudlo sang Bibliya, nagalantaw sa Juan 3:16 kag ang nakita amo ang sa balatyagon nga gugma—ang tawhanon nga gugma sa iya pagkapinakamanabaw. Mapangahason siya sa paghunahuna nga ang Dios sa *kinaugalingon* nga nagahigugma sa kada isa sang tawhanon nga gugma! Ang kadamoan sang mga tawo nakahibalo nga mas maayo nga

16. Thieme, *Reversionism.*

higugmaon lamang ang bisan sin-o, tugotan ang kada isa.[17] Busa, ang Juan 3:16 isa ka halimbawa sang divine nga gugma nga *wala sing ginatumod*.

Ang talaksan para sa gugma sang Dios, sa sining duha ang wala sing ginatumod kag ang kaugalingon, amo pirmi ang Iya kaugalingong hingpit nga katarungan kag pagkamatarong: Kinaugalingon Niya nga ginahigugma ang kon ano lamang ang mabaton sang Iya pagkamatarong. Ang tagsa ka persona sang kabilogan sang Dios nagahigugma sang hingpit nga divine nga pagkamatarong, apang sa ano bala nga pamaagi ang Dios magpatumod sina nga paghigugma sa indi perpekto nga mga tawo nga ginasalikway sang Iya perpekto nga pagkamatarong kag ginasaway kag ginasilotan sang Iya katarungan?

Ang Dios indi makapauyon-uyon sang bisan anong divine nga talaksan nga indi makaguba sang Iya hingpit nga pagkamatarong. Kon ang Iya pagkamatarong kag katarungan nagpauyon-uyon, amo man ang Iya gugma. Ini mabudlay nga hilisgutan para hangpon sang tawo. Ang Dios indi mahimo nga Dios kon maghigugma Siya sang indi takus, apang bisan pa sina Siya ginasiling nga nagahigugma sang tanan nga katawhan (Juan 3:16), nga Iya ginsilotan sa tion sang pagkabun-ag (Mga Taga-Roma 5:19). Ang sabat makit-an sa divine nga gugma nga wala sing ginatumod, sa diin nakadepende lamang sa perpekto kag walay katapusan nga character sang Dios.[18]

Ang walay kahibalo nga tumuluo nagapanghanduraw nga ang Dios bisan paano nagabale wala sang sala kag kalautan, sa bisan ano man nga pamaagi nagahaboy sang Iya perpekto nga mga talaksan, kag bisan paano nahigugma sang makasasala nga katawhan. Iya ginhunahuna nga ang Dios indi gid man makapadayon kon wala kita kag tungud sina pagaabiabihon kag batonon kita didto sa langit sang bukas nga mga kamut kon himoon lamang naton ang aton pinakamaayo kag magbinuutan lamang kita. Iya ginahanduraw nga, sa masimbahon nga hitsura sang iya nawong, inang tulukibon nga Dios sa pagkatinuud mahigugmaon, maloloy-on. Sigurado gid nga indi Niya pag-itambog sa impiyerno ang Iya mga tinuga! (Daw sa ano ka gusto ni Satanas nga mamati sina!) Mahangpan man nila ini ukon indi, ang mga tumuluo nga nagsayup sa subong nga mga paghukum mga nagapos sa ila kaugalingon nga mga liston sang balatyagon, kag naghunahuna sila nga ang Dios nagapakig-ambit sang ila tampalasan nga pagkalibog.

Ang Dios wala nagahigugma sang parehong mabinatyagon, dili mahunahunaon, dili malig-on nga pamaagi nga ang tawo maghigugma; sa pagkatinuud, ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios wala nagahigugma sang subong sang ginahimo sang tawo bisan pa sa iya tawhanon nga pinakamaayo. Ang divine nga kaugalingong gugma mas labaw sa aton gugma; mapiliton kaayo kag, tungud sini nga kabangdanan, makinaugalingon kaayo.

Ang mga tawo nga nagtoon sang Juan 3:16 nga naghunahuna nga ang Dios sa bisan paano nahaylo sang nahulog sa sala nga tawo bug-os nga wala nakatalupangud sang kahulugan sining kasami-nga-ginakutlo nga bersikulo. Ang mga nagpaathag sang subong ka mahigugmaon, mapatawaron, makalingaw nga 'teyolohiya' wala nagalarawan sa tininuud sang kamatuuran sang Pulong sang Dios.

Sa sining sayup nga pagbulubanta sang paghunahuna, ang mga tumuluo naglukso sa kinatapusan nga desisyon nga ang plano sang Dios nahanungud sang grasya nakatukod sa tawhanong gugma. Subong sangputanan, nagtinguha sila sa pagtukod sang ila mga kinabuhi, ang ila mga kaangtanan sa iban, kag sang ila kaangtanan sa Dios sa sining malubog, indi klaro, indi maathag nga balatyagon nga ginatawag gugma. Ang subong nga mga tawo nagahambal sa mga pamulong sang pag-inuturay, sang paghigugma sang tanan, sang wala gid sing kasayuran sa kinahanglanon sang gugma nga wala sing ginatumod—dungog, pagkamatinud-anon, kag katarungan—sa malinong kag mahirop nga kahimtangan lamang. Sa pagkamakasulubo,

17. Nahanungud sang mga mando agud higugmaon ang inyo mga silingan ukon ang inyo kaaway, tan-awa sa pahina 210.
18. Thieme, *Christian Integrity.*

nagatinguha sila nga maanad sa kinabuhi nga may gamay lamang ukon wala gid sang kasayuran sa matuud nga kahimtangan kag panghitabo.

Kon ining sayup nga pagbadbad kag paghatag sang kahulugan sa gugma sang Dios, ining pagkahilig sa pagsandig sa balatyagon, pagkagapos sa relihiyon, ang bunga nga kalautan indi makapakibot. Ang tawo nga nagahunahuna sa Dios nga nagapahulag sang balatyagon sa iya syempre magtinguha gid nga maghulag pinaagi sa mga pagbatyag kag balatyagon sa Dios. Ano bala ang bunga? Ang Pentecostalism! Ang katilingban sang mga dila, nahubog sa balatyagon! Ang dugay kaayo matapos nga pagsimba pinaagi sa balatyagon kag manubo nga panahon lamang sa panudlo sang Bibliya. Bisan ang mga Kristohanon nga mag-untat sa hinali nga paghambal sang yamyam kag nagaligidligid sa pasilyo gusto *makabatyag* sang pagkaespirituhanon ukon *magbatyag* nga malapit sa Dios. Nagapangita sila sang mabinatyagon ukon katanhagaan nga panghitabo kag kaagi. Gusto nila makabatyag sang maayo sa paghimo sang maayong mga binuhatan; agud mabatyagan ang pag-uyon sang pastor nga magtapik sa ila sa likod; agud mamati sang wali, nga haw-ang kag wala gid sing unud, nga nagapadasig sang walay kinabuhi kag makasulum-od nga pahayag, “Makatalandog nga ari ka diri!”

Ini nga hunahuna sang Pagkakristohanon nahamulag sa bibliyanhon nga kamatuuran. Ang matuud nga kaangtanan sang tumuluo sa Dios nakatukod sa panghunahuna kag pagtahod—ang sulud sang panudlo sang Bibliya sa iya kalag. Ang panudlo sang Bibliya lamang ang nagapasarang sa hamtong nga tumuluo nga makilala ang Dios kag makatindog sa matuud nga kataha sa mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Ang balatyagon malipayon kag nahamuut nga nagatanda subong ang sabat sa pagkapuno sang panudlo sang Bibliya sa iya tuo nga burubilog. *Ini* amo ang matuud nga tawhanong gugma para sa Dios, ang pagkanalikupan ni Kristo. Ang subong nga gugma nagatrabaho sa pareho nga pamaagi sang bana kag asawa, sa mga abyan kag pamilya.

Paghangup sang Gugma sang Dios

Sanglit nga ang divine nga gugma wala nagahulag subong sang tawhanon nga gugma, sa ano bala nga pamaagi ang divine nga gugma maghulag? Ang Dios nagahigugma sang Iya kaugalingon. Ang divine nga gugma ara sa sulud. Ang Dios wala nagakinahanglan sang natungdan para sa Iya gugma agud maghulag tungud kay *Siya* amo ang hingpit nga natungdan. Apang ang gugma sang Dios indi lamang sa sulud. May ara tatlo ka mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, ang kada isa may kapareho nga pagkamatarong kag katarungan, busa, ang divine nga gugma ara man sa gowa. Ang divine nga pagkamatarong kag katarungan sa kada sakup sang Kabilogan sang Dios amo ang natungdan sang gugma sang Dios, agud nga ang Dios nga Amay nagahigugma sa Dios nga Anak kag Dios Balaan Espiritu sang parehong walay katubtuban nga gugma sa diin may ara man Siya para sa Iya kaugalingon. Sa amo man, si Ginoong Jesu-Kristo nagahigugma sa Amay kag sa Balaan Espiritu, kag ang Espiritu nagahigugma sa Amay kag sa Anak. Sa kinaugalingon nga pangisip, ang gugma sang Dios makatarunganon, perpekto, kag *sa sulud* lamang; apang sa tinuud kag sa walay ginaapinan, ini makatarunganon, perpekto, kag *sa gowa* nga halin sa isa ka persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios padulong sa kada sa ila.

> *Siya* amo ang Bato, ang iya binuhatan perpekto:
> Kay ang tanan niya nga mga pagginawi *amo* ang paghukum [katarungan];
> Ang Dios sang kamatuuran kag walay kalautan,
> Ang maangayon kag matarong *amo* siya. (Deuteronomio 32:4, KJV)

> Siya nagahigugma sang pagkamatarong kag katarungan. (Mga Salmo 33:5*a*)
>
> Kay ang GINOO nagahigugma sang katarungan. (Mga Salmo 37:28*a*)
>
> Kay Ako nga GINOO, nagahigugma sang katarungan. (Isaias 61:8*a*)

Ang kaugalingon nga gugma sang Dios dapat indi magpakibot kag makapatingala sa imo. Sa Iya walay katubtuban nga kaalam, Siya nakakilala sang Iya kaugalingon sing bug-os gid nga indi mapaanggid-anggid, sing bug-os gid nga takus sa pagdayaw sang walay katubtuban nga kahimtangan sa kada mahimong kahulugan. Ang Dios nagaangkon sang tanan nga himaya para sa Iya kaugalingon nga kaayohan lamang sang hingpit nga kamatuuran. Kon ang Dios wala nakakilala sang Iya kaugalingong indi mapaanggid nga pagkamadungganon kag nagakinahanglan sang tanan nga himaya, may ara nga sayup: Ang Dios kuntani walay kahibalo sang Iya kaugalingon nga mga hiyas ukon indi mahaylo sang katingalahan kaayo sang tanan nga mga kamatuuran, ang kamatuuran sang Iya walay katubtuban nga himaya. Kon ang Dios wala naghigugma sang Iya kaugalingon, wala kuntani sang kabangdanan nga higugmaon naton Siya. Apang ang Dios nagahigugma sang Iya kaugalingon, kag pinaagi sa amat-amat nga pagdamo sang panudlo sa Bibliya sa aton mga kalag, kinahanglan naton magpahiangay. Sa pagkatinuud, ang Dios nagsugo sa aton nga ton-an kon ano ang nahibaloan na Niya kag pirmi gid nakahibalo na nahanungud sang Iya kaugalingon nga kinaiya.

> Kay sin-o bala ang nakakilala sang hunahuna sang Ginoo, nga Siya pagatudloan?
> Apang aton ang hunahuna ni Kristo [ang Pulong sang Dios, ang panudlo sang Bibliya].
> (1 Mga Taga-Corinto 2:16, ginhusto nga pagbadbad)

Sa Dios, ang kinaugalingon nga hunahuna indi pugaran sang pagkamapalabilabihon kag kalautan ini ara sa katawhan. Ang makinaugalingon nga gugma sang Dios para sa Iya kaugalingon indi maakohon, kondi ang pagkilala sang kamatuuran. Ang Dios tinuud nga takus higugmaon; ang Iya pagkamatinud-anon amo ang isa ka butang nga kinahanglanon kaayo sa Iya. Ang Dios nagatahod sa Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon, nagapasidungog sini, kag nagahigugma sini. Ilabi na, ang Dios maunungon nga nagahigugma sang palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon, sang Iya perpekto nga pagkamatarong. Ang Dios maangayon kag matarong. Ginapahayag Niya ini nga mga hiyas sa tagsa ka paghulag sang Iya kabubut-on. Ini klaro nga pagpahayag sang kon ano kadako ang Iya gugma sa Iya pagkamatinud-anon.

Ayhan nagsugod na agud makita mo nga kon ano gid ang nagahaylo kag nagapahamuut sa Dios kag kon ano ang puwede mo hunahunaon nga nagahaylo kag nagapahamuut sa Iya amo ang duha ka nagkalainlain nga mga butang. Ang indi perpekto, makasasala nga tawo wala gid sang matanyag sa Dios nga takus sa Iya gugma. Bisan pa pagkatapos sang kaluwasan, indi gid kita makaagum sang divine nga pag-uyon ukon sang pakamaayo. Ang tanan nga aton ginaangkon nga nagapahamuut sa Dios amo ang kon ano ang ginhatag sang Dios sa aton pinaagi sa Iya mismo nga kaugalingon, una sa tion sang kaluwasan kag sunud sina pinaagi sa pagpuno sang Espiritu, ang pagkaandam sang panudlo sang Bibliya, kag sa hanas nga pamaagi sang GGP nga amo ang grasya nga galamiton para sa pag-inoino para sa pag-abante padulong sa espirituhanon nga pagkahamtong.

Sa madali ukon madugay kinahanglan mo maton-an ang duha ka mga butang, agud nga puwede ka mangin andam para sa pagkakibot. Kinahanglan mo maton-an, una sa tanan, nga ang Dios wala nahamuut sa imo. Ang Dios wala nahamuut sa imo kaugalingon nga pagkamatarong,

sang imo pagkatawo, sang imo pinasahi nga kasarang, ang tanang tawhanon nga maayong binuhatan nga imo ginhimo. Wala Siya nalipay bisan gamay lang nahanungud sa kon nangin ano kamo, mangin ano kamo ukon sang plano nga mangin amo. Ikaduha: Indi lamang nga ang Dios wala nahamuut sa imo karon, kondi nga indi gid mahitabo nga mahamuut Siya sa imo. Ini isa ka hingpit nga pagkaindi mahimo nga ikaw maghimo sang bisan ano nga sahi sang sigurado nga pagpahamuut sa Dios. Ikaw kag ako wala sing kasarang agud bihagon ang Iya gugma. Wala kita sang pinasahi nga talento, sang pangisip, sang personalidad, kag ilabi na sang pagkamatarong; indi bisan sang aton pinakamaayo ang makadangat sa katuyoan.

Kon ang kadamoan sang mga Kristohanon sa karon nga mga adlaw magbasa sang “ang Dios gugma,” nanghawid kag nagtutok gid bala sila sina! Nalibog gid bala sila sina! Sa gilayon sila naghunahuna nga *sila* gid ang natungdan sang gugma sang Dios tungud sang kon sin-o kag ano sila. Sa wala sang paghunahuna ukon pagduhaduha sa dayondayon sila nga naghukum nga bisan paano ang Dios may pagtamud gid sa ila, nga nahamuut gid sang ila diyutay nga ginahimo, nga nakita Niya ang tanan nga ‘kaayo’ sa ila, nga daw indi bala Siya makapadayon kon wala ang ila ‘Kristohanon nga pagpangalagad,’ nga tinuud gid nga ginatahod Niya ang ‘pagkamadungganon sang tawo,’ nga indi Siya makapugong sang Iya kaugalingon sa pagbubu sa ila sang pag-uyon sang pagkaamay.

“Ang Dios gugma,” siling nila, nga may madalum kag hugut nga pagtoo. “Sigurado gid nga pakamaayohon Niya kita!” Apang sa sunud nga tion, pagkatapos sang pagkalatumba nila tungud sang pagbaliktad kag sang divine nga disiplina, nagkinumod sila kag nagreklamo, “Paano bala ang mahigugmaon nga Dios nagtugot nga mahitabo ini sa akon?”

Ano bala ang indi maayo nga nagakalatabo? Ngaa bala nga napaslawan? Ang sabat: Ini nga mga tawo wala sang kahibalo sa panudlo sang Bibliya. Wala sila nagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Wala sila sang painoino nga ang *katarungan*, indi ang gugma, amo ang bahin sang ila pagpakig-angot sa Dios. Ginpangatarungan nila ang tawhanon nga pagkamabinatyagon sa divine nga gugma. Wala sila nakahangup nga ang Dios nagasugo nga himoon naton ang mga butang sa *Iya* pamaagi, indi sang sa aton, kag sa sina ang Iya pamaagi amo ang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag—ang panudlo sang Bibliya nga ginton-an karon nga adlaw, buwas, ang sa sunud nga adlaw, kag ang sa adlaw-adlaw. Bug-os sila nga ara sa kadulum nahanungud sang hingpit, walay katubtuban, perpekto nga character sang Dios. Ini nga mga nagbaliskad mga walay kahibalo sang palatukuran nga ang Dios nagahigugma sang makasasala nga tawo tungud sang kon sin-o Siya, indi nga kon sin-o sila.

Ang tanan nga mga maayong binuhatan nga imo ginhimo wala nagapapagsik kag nagaawhag sa Dios nga higugmaon ka. Ang Iya pagkamatarong nagasalikway sang imo tawhanon nga kaayo kag ang Iya katarungan magahukum sini (1 Mga Taga-Corinto 3:11-15; Bugna 20:12). Ang Dios indi man magsangkap sa imo bantugan nga personalidad. Ang imo personalidad amo ang kon paano ka nagapakig-angot sa mga tawo, indi sa Dios. Ang iban ginatan-aw ka subong sang nawong, sang lawas, sang personalidad, isa ka tawo nga may pipila ka mga kalampusan kag may pat-ud nga kantidad sang kaalam kag tawhanon nga pagkamatinud-anon. Maayo kaayo ina. Sigurado nga indi mo dapat isalikway ining mga maayo kaayo nga mga manggad tungud lamang kay indi ini makapakig-angot sa imo sa Dios. Hatagi sila sang bili sa ila husto nga tawhanong lugar ukon kabutangan, apang indi gid magtinguha agud pahimuslan sa pamaagi nga ginahunahuna sang *mga tawo* sa imo labaw sa pamaagi sang pag-usisa kag pagtimbangtimbang sang *Dios* sa imo. Ang Latin nga hulubaton *vax populi*, *vox dei* bisan pa sina, “ang tingog sang mga tawo [*indi*] tingog sang Dios.”

Wala sang kapuslanan ang maghampang sa Dios ukon sa pagtinguha nga maghimo sang mga patigayon sa Iya. Mas nakahibalo Siya sang husto kay sa magpatonto para sina, gani sa tunga mo kag sa Dios, sin-o bala ang nagalahog? Walay lain kondi ang imo kaugalingon (kag ayhan

ang pipila ka mga hapos mahaylo nga mga abyan). Ang Dios indi sa gulpi nga makagusto sa imo tungud kay nag-untat ka sa paghimo sini ukon sina kag nag-untat sa pag-upod sa mga babayi nga nagahimo man sini. Ang Dios indi maghatag sang padya sa imo tungud sang pagbinuutan. Iya gintukod ang mga kasugoan sang divine nga katukuran, lakip ang mga palatukuran sang maayong pamatasan, agud amligan ang tawhanon nga kahilwayan kag agud magsangkap sang kauswagan sa sulud sang pungsod sa diin ang katukuran ginasunud, apang ang *Dios* indi masuhulan sang imo maayong mga binuhatan. Indi man Siya, kalingawan sa imo mga balatyagon, indi bisan sa mga kaagi sang mga panghitabo nga nagpakig-upod ka sa tawo nga 'malapit sa Dios.' Wala ka bisan sa pagpaanggid-anggid! Ang Dios ara sa lain nga pag-inupdanay! Indi Siya madala tungud sang imo maayo kaayo nga kaugalingon, kondi nahamuut kaayo Siya sang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon!

Klaro nga wala kita nagaangkon sa aton kaugalingon sang bisan ano nga butang nga makapahamuut sa Dios. Sa lain nga bahin, ini wala nagakahulugan nga ginakinahanglan naton magkamang sa yab-ok. Mangin subong ka mapalabilabihon lamang kita sa paghunahuna nga ang pagpugong ukon pagdumili sang kaugalingon makapahamuut sa Dios subong nga magahunahuna kita nga mapahamuut Siya sang aton tawhanon nga maayong mga binuhatan. Ginakinahanglan nga mahangpan naton ang kamatuuran kag siguradohon sa aton mga kaugalingon sa aton tinuud nga kaangtanan sa pagkawalay pagbaylo, pagkamaangayon kag pagkawalay ginaapinan, ang indi magsayup nga pagkaperpekto sang Dios. Wala sang tawhanon nga mga pagpangdaya nga gingamit; kinahanglan naton maton-an kon sa ano nga pamaagi ang pagkamatinud-anon maghulag.

Ang Katarungan Nagauna sa Katuyoan kag Katungdanan sang Gugma

Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine nga pagkamatinud-anon nagpalupok sang makusog nga kanyon batok sa aton garbo, apang wala nagbiya sa aton nga nalunod kag nagaisahanon. Puwede kita magbatyag subong sang nagapanghawid sa gin-anud nga higko sang sayup nga mga painoino nga aton ginpangabudlayan sa sulud sang madamo nga mga tinuig—ang mga painoino nga nakatukod sa paghunahuna nga ang Dios daw indi makahimo kon wala kita ukon nga bisan paano Siya napilitan nga magpakita sa aton sang walay kamatayon nga pagbatyag sang gugma. Apang indi, kon ang panudlo sang Bibliya nagapaathag sang gugma sang Dios kag nagalunod sang aton nagauswag nga pagkamapalabilabihon, indi kita maanud.

Bisan pa nga ikaw kag ako indi takus sa gugma sang Dios, ginaangkon naton ini. Ina nga gugma nagapamunga sang maangayon nga pagkasuud sa Dios sa espirituhanon nga kinabuhi tungud kay amo ini ang aton *bahin sang kasayuran*. Apang may ara kita *bahin sang pagpakig-angot* sa Dios nga nagauna sa gugma. Wala ka gid naghunahuna nga ang bisan ano mag-una sa gugma sang Dios, apang may ara nagakalatabo—ang Iya katarungan!

Ang katingalahan kag may dako kaayo nga bili sang aton kaangtanan sa divine nga katarungan mangin maathag sa makaisa nga makita naton, sa tion sang pagpatigayon sa katawhan, ang katarungan kag pagkamatarong sang Dios nagauna sa katuyoan sang Iya gugma. Ini nga pag-una ginpamatud-an didto sa krus.

Ang Dios nga Amay nagahigugma sa Dios nga Anak sang walay katapusan, walay katubtuban nga gugma. Ang pagkasuud sa tunga sang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios wala gid nagnubo kay sa kabilogan. Nagkalipay sila sa labing matahum nga kaangtanan halin pa sang naglabay nga walay ginsuguran, kag wala gid sang nagbaylo sa sina nga kaangtanan sang si Kristo nahimong tawo pinaagi sa birhen nga pagkabun-ag. Sa sining duha sa Iya walay sayup nga pagkatawo kag sa Iya perpekto nga pagka-Dios, si Ginoong Jesu-Kristo kalahamut-an nga mabaton sa pagkamatarong sang Dios—ang Amay naghigugma gid sa Iya.

Ang Dios nga Amay wala gid nag-untat sa paghigugma sang Iya Anak. Apang bisan pa sina sang si Kristo ginbitay sa tunga sang langit kag duta didto sa krus, ang katarungan sang Dios nga Amay nagbubu sa Iya sang tanang kaugalingon nga mga sala sang katawhan. Ang katarungan nauna sa gugma. Ang Amay naghukum sa Anak. Wala sang mga pagsumbag nga ginkuha. Si Jesu-Kristo nag-antos sang walay untat sa sobra ka sakit nga espirituhanong kamatayon, ang pagkahamulag sa Amay, subong ang silot tungud sang sala (Genesis 2:17; Mga Taga-Roma 3:23).

Ang aton Ginoo gin-insulto, gin-abusaran, kag sa pagkatinuud ginpanitan nga buhi. Ang Iya likod puno sang mga pilas kag makita ang nagkalautod nga mga ugat; ang Iya nawong halos indi makilala. Ang Iya pinasahi kag bantugan nga lawasnong kusog nalapyo gid kaayo nga nagkalatumba Siya sa kalsada. Ginlansang didto sa krus, ginakinahanglan Niya palig-unon ang iya mga tiil kag pulso sa mga dalagko nga lansang agud mahaw-asan sing bug-at ang iya mga baga agud nga makaginhawa Siya. Halin sa tion nga nadakop Siya, tubtub sa malawig nga mga oras sang pag-abuso sang pagpangyamuhat kag ang lawasnon nga pagpasakit, wala bisan sa makaisa nga nagsinggit Siya (Isaias 53:7; Mga Binuhatan 8:32-35).

Apang sang ang Amay nagpaangkon sang aton mga sala sa Iya kag naghimo sang divine nga paghukum sa Iya, nagsinggit Siya sa kasakit. Halin sa *katarungan* sang Amay, nga nagapabilin sa paghigugma sa Iya, ang aton Ginoo nag-antos sang mangutngut kaayo nga pag-antos nga indi gid mabatyagan sang bisan sin-o sang iban nga tawo.

Sa sulud sang tatlo ka oras ginliwatliwat Niya ang, “Dios Ko, Dios Ko, [nagapatumod sa Amay], ngaa bala nga ginpatumbayaan Mo Ako?” (Mateo 27:46), ginhusto nga pagbadbad). Ang Iya hunahuna klaro kaayo, kag halin sa panudlo sang Bibliya nga ara sa Iya kalag hingpit nga nahibaloan Niya sang maayo kon ngaa nga ginpatumbayaan Siya. Nagakutlo Siya sa Mga Salmo 22:1 agud ipahayag ang pag-antos nahanungud sang espirituhanon nga kamatayon. Nakahibalo Siya nga Siya “ginhimo. . . nga sala subong halili para sa aton . . . nga puwede kita mahimong pagkamatarong sang Dios pinaagi sa Iya” (2 Mga Taga-Corinto 5:21, ginhusto nga pagbadbad).

Si Kristo namatay sa makaduha didto sa krus: una sa espiritu, dason sa lawas.[19] Ang espirituhanon nga kamatayon nagbayad sang silot tungud sang sala. Ang Iya lawasnon nga kamatayon nagapahayag nga ang Iya maluwason nga binuhatan sa Una nga Pagkari nabug-os na. Dugang pa, ang Iya lawasnon nga kamatayon naghan-ay sang tikang para sa Iya pagkabanhaw, pagkayab, kag pakigtipon, sa diin nagbug-os sining duha sang aton kaluwasan kag sang Iya mataktikanhon nga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel.

Sa sulud sang bug-os nga tatlo ka oras sa diin nag-antos Siya sang espirituhanon nga kamatayon, si Kristo buhi sa gihapon. Nakahibalo kita sini tungud kay, samtang ang kadulum nagatabon sang bungyod, nagpadayon Siya sang singgit sa idalum sang indi masaysay nga kasakit sang paghukum nga dapat para sa aton. Ang buhi nga tawo lamang ang makahimo magsinggit. Sa sulud sina nga mga oras Siya nagbayad sang aton kahilwayan halin sa tiyanggihan sang pagkaulipon sang sala (pagpanubus), nagbungkag sang balabag sa tunga sang Dios kag sa aton (pagpasag-uli sang buut), kag nagpahamuut sa Dios nahanungud sang sala agud nga mahimo Niya kita makuha kag pakamaayohon kita sang wala sing pagpauyon-uyon sa Iya kinaiya (paglukmay). Sang ang trabaho sang aton Ginoo nabug-os, nagsinggit Siya (*tetelestai*), “Nabug-os na!” (Juan 19:30*b*). Ang kaluwasan natuman na, kag hilway Siya nga mapatay sa lawas. Wala na gid sang nabilin agud himoon sa kaluwasan kondi para sa aton batonon ang binuhatan ni Kristo para sa kaluwasan pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang.

Didto sa krus ang gugma sang Amay nagpahiuyon sa Iya katarungan. Ang hiyas sang gugma sang Amay wala gid napanas ukon nawala—wala man gani nagaigpat-igpat. Sa Iya gugma nga sa gihapon walay katubtuban nga nagasidlak, ang Iya pagkamatarong nagasugo nga ang Iya

19. Thieme, *The Blood of Christ* (2002).

katarungan maghukum kay Kristo tungud sang aton mga sala. Si Kristo ginlansang sa krus tungud kay sang ang Dios nagpatigayon sa makasasala nga katawhan, ang divine nga katarungan pirmi gid nauna sa divine nga gugma.

Sang inang una nga sala naghampak sa aton Ginoo kag ang Iya lawas naigo pinaagi sa sakit sang divine nga paghukum, sang nabatian sang Amay inang una nga singgit halin sa Isa nga Iya ginahigugma, ginadayaw, ginapalangga, Iya bala gin-pauntat ang paghukum? Ginpalambo bala Niya ang gugma labaw sa katarungan? Wala Niya ini ginhimo! Bug-os Siya nga maangayon kag wala sang ginaapinan sa katungdanan sang Iya katarungan, kag ang paghukum nagpadayon tubtub ang kinatapusan nga sala sa kasaysayan sang katawhan nahukman na. Ang gugma sang Dios indi makapahigad ukon indi makasalikway sang Iya katarungan.

Kasami ginahunahuna naton nga si Kristo lamang ang nagsangkap sang kaluwasan, apang sa pagkamatuud ang bug-os nga Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios ang nagbuliganay. Ang Amay kinahanglan ibulag kay Kristo samtang Siya ginkilala sang aton mga sala (Mga Salmo 22:1). Gintuyo sa pagbubu sang Dios nga Amay ang bug-os nga kaakig sang Iya katarungan sa Isa nga Iya ginahigugma sang perpekto gid. Ang Balaan Espiritu nagsakdag sa pagkatawo ni Kristo didto sa krus bisan samtang ginahukman Siya tungud sang aton mga sala (Mga Hebreo 9:14). Sa sulud sang walay katubtuban nga kapanahonan sang wala pa ang tawo maporma halin sa yab-ok—dugay na kaayo sang wala pa bisan ang yab-ok—ang Amay naghigugma na kay Kristo, kag nagpadayon Siya sa kinaugalingon nga naghigugma sa Iya samtang mahukmanon nga nagapaangkon sang aton mga sala sa Iya kag nagahukum sa Iya. Ang Dios nga Amay nagpahayag sang Iya gugma pinaagi sa pagtabon sang Golgota sang sa kinaiyahan nga habol sang kadulum sa bug-os gid nga wala sang bisan tawo ukon anghel man ang makatan-aw sang mabudlay kaayo nga pag-antos sang aton Ginoo.

Ang pamaagi sa diin ang Dios nag-atiman sang Iya Anak didto sa krus bug-os nagpakita nga kon ang Dios magpatigayon sang sala, ang divine nga katarungan ang mauna sa divine nga gugma. Kon Siya magpatigayon sa Iya kaugalingon ukon sa iban nga sakup sang Kabilogan sang Dios, ang Iya katarungan indi mahangkat. Apang ang aton pagkadili perpekto nagatingog subong pakibot nga tingog sa kinaiya sang Dios. Kon ang Dios maghimo sang taptap sa escudo agud ipahayag ang Iya kaugalingon sa atubangan sang nahulog sa sala nga tawo, ang hulubaton dapat mabasa sang subong sini, “Katarungan Bag-o ang Gugma.”

Si Pablo Nagapaathag sang Maayong Balita

Sa karon nakapalambo na kita sang igo nga katukuran sang kasayuran agud magpadayon. Magausisa kita sang dalanon halin sa Mga Taga-Roma nga magpaathag kon sa ano nga pamaagi ang pahayag “kay ang Dios naghigugma gid sang kalibutan” nagatrabaho (Juan 3:16). Sa Mga Taga-Roma 1:16-17, si Pablo nagpaathag sang katungdanan sang pagkamatarong kag katarungan sa kasangkapan sang aton kaluwasan.

> Kay wala ko ginakahuya [*epaischunomai*] ang ebanghelyo [*euaggelion*] ni Kristo kay amo ini ang gahum [*dunamis*] sang Dios sa kaluwasan sang kada isa nga nagatoo; una sa mga Hudiyo, kag sa Griyego man. Kay sa sini amo ang pagkamatarong sang Dios nga ginpahayag. (Mga Taga-Roma 1:16-17*a*, KJV)

Si Pablo amo ang labing bantugan nga Hudiyo nga nagkinabuhi (nga puwedeng luwas kay Moises, kag syempre sa indi paglabot sa Dios-tawo, nga si Jesu-Kristo). Sa wala sing pagduhaduha si Pablo ang nangin labing bantugan nga Taga-Roma. Sa sulud sang iya bug-os nga kinabuhi kag siglo sa siglo pagkatapos sina, padulong sa karon nga tion, ang iya pagpanghaylo naglampas pa

sang malayo sa sinang nagkalainlain nga pumuluyo sang SPQR.[20]

Pinaagi sa iya pagtoon sang Pulong sang Dios, si Pablo nagpahimulus sang grasya sang Dios sa tuman ka dako, kag ang Dios nagpakamaayo sa iya sang labing bug-os nga kaalam sa panudlo sang Bibliya nga naangkon gid sang bisan sin-o nga tumuluo. Ang iya piho kag malig-on nga panghunahuna, ang iya pagkanalikupan ni Kristo, ang iya mabaskog nga kasarang sa pagkinabuhi subong ang hamtong nga tumuluo naghimo sa iya nga may katuyoan kag magsandig sa kamatuuran, madasigon kag naandam sang husto agud mag-atubang sang bisan ano nga kahimtangan kag panghitabo nga matanyag sang kinabuhi.

Sang ang pagkamangin-alamon sang kahimtangan ni Pablo nag-umpisa sa pagpaathag kon ngaa malig-on kaayo siya naawhag kag "matinguhaon magwali sang ebanghelyo" (Mga Taga-Roma 1:15*b*), mapilitan kita maglingkod kag magsulat. Ang bahin sang iya kaawhagan kag kabangdanan nag-umpisa sang siya, ang kinaunahan nga apostol, nagpahayag sing panghunahuna sang manunudlo sang panudlo sang Bibliya. Ang iya panghunahuna dapat mapaambit sa karon nga adlaw sang kada pastor manunudlo kag, sa amo man, sang kada tumuluo walay sapayan sang iya espirituhanon nga dulot.

Ang pag-impon sang Griyego nga berbo *epaischunomai* nagtingub sang ipanglabot nga pulong *epi*, "sobra gid," kaupod ang berbo nga *aischuno*, "agud mahuy-an." Sa madumilion, ang gin-impon nga pamulong nagakahulugan "agud indi mahuy-an, agud mahuy-an sang husto." Sa lain nga pamulong, indi gid ibitay ni Pablo ang iya ulo nahanungud sang bisan kay sin-o ukon sang bisan ano sa kon kay sin-o ukon sa diin nakaupod niya. Ang wala sing subong nga kahuluy-an nagakahulugan sang kahilwayan sa kinaugalingon nga hunahuna kag nahimong nagapahayag nga wala man sang pagbaliktad. Kon ang isa ka tawo makinaugalingon kaayo maghunahuna, maluya, ukon talawan nga nagkasubo siya nahanungud sa mga ginahunahuna sang iban—nahadlok nga basi manghikay sila sa iya ukon mag-isip nga medyo lain siya sa iban—wala siya nakahibalo sang igo nga panudlo sang Bibliya agud atubangon ang kahimtangan! Ang mga anak nga ginakahuya ang ila mga ginikanan kag ang mga ginikanan nga ginakahuya ang ila mga anak nakasulud sa sini nga klase, subong sang tawo nga ginakahuya ang iya ginhalinan, trabaho, ukon kakulang sang kaalam.

Tanan kita may ara sang isa ka butang nga mahimo naton ikahuya, apang ang aton mga kinabuhi mahimong mahilway sa huya kag sala. Ang grasya sang Dios makabulong sini nga mga cancer sang kalag pinaagi sa panumbalik kag sang mapadayunon nga paghulag sang GGP. Gani, si Pablo, nagalarawan sang batan-on ukon wala nagtubo sa Pulong sang Dios nga tumuluo. Ang bisan sin-o nga may tuman nga pagkatublag sang tanlag nagahulag pinaagi sa balatyagon agud malampasan ang iya pagkahipuson kag "maghimo sang dalagko kag bantugan nga mga butang para sa Dios." Ang hamtong nga tumuluo lamang ang nakahibalo kon ano ang buut silingon sang agud pakamaayohon sang Dios sang labing dako, siya lamang ang may pamayhon kay kalig-on nga halin sa espirituhanon nga pagtubo nga mangin tinuud nga nagpatawhay, nagasalig, kag wala nahuya sang panudlo sang Bibliya nga ara sa iya tuo nga burubilog. Nakahibalo siya nga ang mga hunahuna sang mga tawo walay pulus kag indi tama kon ipaanggid sa panghunahuna sang Dios nga ginpahayag sa Pulong sang Dios. Dugang pa, nakahibalo siya, nga indi niya ginakinahanglan pamatud-an ang bisan ano nga butang sa kay bisan sin-o kondi nga siya gindisenyo nga magginawi sang iya kinabuhi suno sa Ginoo.

Ang kangalan *euaggelion*, "ebanghelyo," kasami nga wala mahangpan. Aton ginahunahuna ang maayong balita subong ang mensahe sang kaluwasan ni Jesu-Kristo kag sang Iya binuhatan didto sa krus. Amo ina ang batid nga kahulugan sang pulong, apang ina kabahin lamang sang

20. *Senatus Populusque Romanus,* "Ang Senado kag Mga Tawo sang Roma," amo ang titulo sang kon ano ang ginatawag naton nga Kagamhanan sang Roma. Ang binalaod nga ngalan kasami nga ginpanubo sa SPQR nga subong sang ngalan sang aton pungsod nga kasami ginpanubo sa US ukon USA.

kabilogan nga pagpaathag. Ang *euaggelion* nagakahulugan sang "maayong balita, ang balita sa kadaugan ukon kalampusan," nagatumod sa butang nga may matuud nga bili. Ang "maayong balita" nagalakip sang kabilogan nga Pulong sang Dios, gamay lamang nga bahin sini ang mapahimuslan sang ditumuluo. Sa kon diin nga bahin sang panudlo sang Bibliya makit-an ipahayag sa kabilogan nga kahulugan. Wala ginakahuya ni Pablo ang bisan ano nga panudlo sang Bibliya, kondi nga sa Mga Taga-Roma 1:16 ginpakitid niya ang bahin sa sina nga pahibalo nga ginakinahanglan agud madala ang ditumuluo sa punto sang pagtoo kay Kristo. Nakahibalo kita sini halin sa mapaathagon nga hugpong sang mga pamulong nga nagasunud. (Ang pamulong "ni Kristo" sa King James Version indi amo ang kinaunahan nga mga pulong).

Si Pablo nagapaathag kon ngaa indi lamang nga wala niya ginakahuya ang Maayong Balita kondi nga nahamuut sini kag nagpabugal man gani (1 Mga Taga-Corinto 1:31; 2 Mga Taga-Corinto 12:5; Mga Taga-Galacia 6:14): "kay amo ini ang gahum sang Dios sa kaluwasan para sa kada isa nga magtoo" (Mga Taga-Roma 1:16*b*, KJV). Si Pablo nagpahayag kag nagpamatuud sang sigurado kag hingpit nga kamatuuran nga may matuud nga bahin sang panudlo sang Bibliya nga nagapamunga sang walay katapusan nga kaluwasan para sa mga magtoo. Busa ang Maayong Balita gintawag nga "ang gahum sang Dios."

Ang Griyego nga pulong para sa "gahum" amo ang *dunamis*. Naghalin sa kinaunahan nga Indo-European nga hinambalan kag may katumbas sa dumaan nga Sanskrit, ining pinakadumaan nga kahulugan sini nga pulong amo ang "pagkamaabtik" ukon "kasarang." Samtang ang kangalan ginpasa sa Homeric padulong sa attic nga Griyego, ang panghunahuna naglambo nga ang isa ka espirituhanon kag maalamon nga kinabuhi sang tawo masubay sa iya *dunamis* ukon IQ. Busa, sa maayo kaayo kag naandan nga Griyego sang ikalima nga siglo B.C ukon sang wala pa si Kristo, ang dunamis nagakahulugan sang "kasarang, IQ, matalum nga paghangup, ang kasarang sa pagtoon, ang kasarang sa paghunahuna sa pagtoon." Sa dugang nga paglambo sang koine ukon sang naandan nga Griyego nga hinambalan sang Bag-ong Katipan, ang pulong nagapahayag sang gahum sa kahulugan sang pagkahanas ukon pagkaabtik ukon kasarang. Kon isugpon kag iangot sa maangkonon nga henitibo sang *theos*, "ang panag-iya sang Dios," ang mga pamulong kinahanglan mabadbad, "kay ini [ang Maayong Balita] amo ang kasarang nga ginapanag-iya sang Dios."

Kon imo ipaambit ang Maayong Balita sa ditumuluo, imo ipaathag ang masayon nga mensahe sang kaluwasan. Sang wala pagdetalye sini nga puwede magpalibog sang matuud nga hilisgutan kag magpalibog sa ditumuluo, sa pagkamatuud ikaw nagapahayag sang kasarang sang Dios agud magluwas, sang kasarang sang Dios agud magpakamaayo, sang kasarang sang Dios agud magsangkap. Ang kahulugan sang *dunamis* nagalarawan sang matuud nga kasarang kag character gid mismo sang Dios ang Iya kaugalingon.

Sang ang aton Ginoo nagapahayag sang plano sang kaluwasan kay Nicodemus, ang relihiyoso nga ditumuluo, gingamit Niya ang Juan 3:16. Sa sini nga dalanon, si Kristo nagapaathag sang Maayong Balita sa isa ka tawo nga wala sang katukuran sang kasayuran agud makahangup sang bisan ano nahanungud sang kinaiya sang Dios. Si Nicodemus, sa tanan niya nga kaalam, sa kaalam nahanungud sang relihiyon, kag sang pagkatalahuron, nangin walay kahibalo nga sahi sang tawo nahanungud sang mga hiyas sang Dios.[21] Ang aton Ginoo nagpaathag sang Maayong Balita sa masayon kaayo nga mga pamulong, naghulagway sang subong nga mga paanggid subong "natawo liwat" ukon ang pagkabati sang hangin nga nagahuyup (Juan 3:7-8). Apang bisan

21. Ang relihiyon amo ang mapangahason nga tinguha sang tawo agud maagum ang pag-uyon sang Dios. Si Jesu-Kristo lamang ang takus sang pag-uyon sang Dios, kag Iya ini naagum para sa tanan nga magbaton sang Iya binuhatan sa ila bahin pinaagi sa pagtoo. Ang relihiyon nagasalikway sa sini nga grasya kag pirmi nagapasiud sa tawhanon nga pagkamapalabilabihon; ang relihiyon pirmi mapaslawan sa pagpahamuut sa Dios. Si Satanas nagapangabaga sini subong iya labing maayo nga pamaagi sang pagbulag sang panghunahuna sang mga ditumuluo kag sang mga tumuluo man. Ang kaangtanan sang Kristohanon kay Kristo indi relihiyon.

pa kon may mahulagwayon, indi-sa batid kaayo nga pagpaathag halin sa bantugan nga Manunudlo sang tanan nga panahon, ining maalamon nga Fariseo sa gihapon mahinay maghangup. Kon nagapangabudlay siya sang husto sa pagpaninguha sa sining mga kinahanglanon kaayo nga mga panudlo sang Bibliya, sigurado nga indi niya mahangpan ang sa sulud nga mga paghulag sang kinaiya sang Dios. Makapahayag bala si Kristo sa makabibihag ukon mahaylohon nga pagwali pinaagi sa Iya kaugalingon nga divine nga mga hiyas, nga pareho subong sang sa Amay kag sang Balaan Espiritu? Madetalye bala Niya sa sining wala napahibalo nga ditumuluo ang nahanungud sang divine nga kaugalingong gugma kag sang divine nga gugma nga wala sing ginatumod? Ina puwede nga mangin kabulusgan para sa hamtong nga tumuluo, apang ini makapabilin nga gutum sa makalolooy nga Nicodemus! Kon kinahanglan maluwas ang Fariseo, masayon lamang nga pamulong ang ginakinahanglan.

Ang Juan 3:16 kag Mga Taga-Roma 1:16, bisan pa nga indi pareho ang pagkapamulong, nagapahayag sang pareho nga hilisgutan—ang Maayong Balita sang kaluwasan. Ang Ebanghelyo amo ang "gahum sang Dios" (Mga Taga-Roma 1:16)—ang pagkaabtik kag kasarang sang divine nga kinaiya—agud magpasalig nga ang mga tumuluo "indi mawala, kondi may kinabuhi nga walay katapusan" (Juan 3:16*b*, KJV). Ang Ebanghelyo nagahatag sang hingpit nga halimbawa sang pagkamatinud-anon kag gugma sang Dios sa katawhan nga ginpahayag pinaagi sa grasya. Pagkatapos ginsiguro sa sining duha sa mga Hudiyo kag mga Hentil ang nahanungud sang divine nga pagkamaangayon—"una sa mga Hudiyo kag sa Griyego man" (Mga Taga-Roma 1:16)—si Pablo nagasugilon sa aton kon sa diin nga divine nga hiyas ang nagahimo sang paghulag sa pagluwas sa aton.

Ang Panghunahuna sang Isa ka Maghuhukum

> Kay [*gar*] sa sini ang pagkamatarong [*dikaiosune*] sang Dios [*theou*] ginpahayag. (Mga Taga-Roma 1:17*a*)

Ang Apostol nag-umpisa sa Mga Taga-Roma 1:17 sa partisipyo *gar* nga gingamit subong ang ginaangot nga pulong nga subay sa kamatuuran agud mag-umpisa sang pagpaathag, sang madalum kag tulukibon nga pagpaathag subong kadalum sang aton paghangup nahanungud sa Dios. Ang "kay," nga ginsulat niya, "sa sining pareho nga [Ebanghelyo] *ang* pagkamatarong sang Dios ginpahayag" (ginhusto nga pagbadbad).

Ang pulong para sa "pagkamatarong," *dikaiosune*, amo ang isa sa labing makahuluganon nga mga pulong sa Bag-ong Katipan; ini nagakahulugan sang labaw pa kay sa yano lamang nga "pagkamatarong." Ini amo ang ikaduha-nga-tikang sang paglambo sa Griyego nga hinambalan nga sa sina ini naghalin sa duha ka mas daan nga mga pulong, ang ngalan (*dike*) kag ang pangsari (*dikaios*). Ang kalainan sa tunga sang *dikaiosune* kag ang duha ka mga nag-una sini amo ang sugpon sa ulihi (*sune*), kag ina nga sugpon sa ulihi nagahimo sang tanan nga kalainan sa kalibutan.

Ang mga Griyego nagpalambo sang pamaagi sang panghunahuna nga sa hunahuna lamang nga nakalambot sa pinakapunta sang Athens sa ikalima nga siglo B.C. Nagkauyon sa sining maalamong nag-uswag nga panghunahuna, ila ginhapsay ang ila hinambalan sa sulud sang madamo nga kaliwatan tubtub nga ang Griyego nga hinambalan sang mga Taga-Athens nga amo ang Attic Greek sang mga panahon sang tradisyon naglambo sang igo agud makahulagway sang tanan nga batid sa katitikan sang paghulagway kag gamay nga kalainan sang ginhunahuna nga kahulugan sang amo nga mga tawo subong kay Plato, Sophocles, Aeschylus, Euripides, kag madamo pa nga iban. Ang naulihi nga sugpon *sune* nagbaylo sang kahulugan sang kangalan ukon pangsari halin sa yano padulong sa pagsinakot, halin sa makit-an padulong sa panghunahuna

ukon pagbanabana lamang.

Ang Griyego nga pulong para sa katahum wala nagagamit sang *sune* nga sugpon sa ulihi, apang mahimo kita maggamit sang panghunahuna sang katahum agud maghulagway ukon magpaathag sang pagbaylo sa Griyego nga panghunahuna. Sadtong panahon ni Homer, sa ika-siyam nga siglo B.C., ang batan-on nga mangangaway puwede magpahayag sang, “Ina nga babayi matahum! Matahum gid siya!” Ayhan nakahinumdum ka sang Iliad ukon pagsaysay sang malawig nga sugilanon nahanungud sang bayani ukon mga panghitabo nga ang Trojan nga prinsipe nga ginhinganlan sang Paris nangin kabangdanan sang dako kaayo nga pagpangatubang sang gamo sang nagsiling nga kinahanglanon kaayo ina. Ginyamuhat niya si Hera kag Athena, sang pagduhol sang bulawanon nga mansanas sang pag-lalis kay Aphrodite tungud kay ginsaad niya sa iya ang kamut ni Helen, ang pinakamatahum nga babayi sa duta. Sa pagkaindi bulahan, nga si Helen nakasal na sa Hari sang Sparta. Nagsulud, ang Trojan nga Gira. Sa mga pamulong ni Aeschylus:

> Ano bala ang imo nahimo, O Helen, bulag sa paghangup?
> O nawong nga nagapatay sang mga kalag sa patag sang Ilion.
> Isa ka nawong, isa ka nawong, kag madamo ang linibo nga ginpamatay.[22]

Sa madamo nga pamaagi kay sa isa, ang panghunahuna ni Paris nagpadayon kay sa panggowa nga mga panghulag. Apang sa tanan sang mga maalam ukon batid sa pangatarungan sang Athens apat ka gatos ka mga tuig pagkatapos kay Homer, ang paghambalanay nagsalikway gid sang katahum sang babayi. Ang katahum mismo nahimong hilisgutan. Sa sini nga manughunahuna ang katahum panghunahuna lamang sang pagkatupong kag pagkabagay, ang “paigo-igo” sang sa sulud nga katahum sang kalag kag sang sa gowa nga pagkaperpekto sang lawasnon nga porma.

Ang panghunahuna nahanungud sang katarungan nagtinguha sang pagbaylo, labot pa, kag ang paglambo halin sa pat-ud padulong sa panghunahuna lamang ginlarawan sa pagbaylo halin sa *dike* kag *dikaios* padulong sa *dikaiosune*. Ang *dikaiosune* una nga gingamit sadtong ikalima nga siglo B.C.; gingamit ini sang magsasaysay nga si Herodotus sa pagsugilon sang istorya ni Solon, ang maalamong talahuron nga pangulo sang estado nga ang iya mga kasugoan nagluwas sang Athens sang sobra sa isa ka gatos ka mga tuig sadto anay.

Sa panahon ni Solon, ang mga pinuno sang gobyerno nagrara sang mga sugo nga nagpangdaogdaog kag naghimulus sang mga pumuluyo sang Attica, ang siyudad-estado nga sa diin Athens amo ang kapital. Ini nga mga magmamando nagpaninguha nga magpakunokuno nga subong Dios. Naghandum gid sila sang gahum, nagpanghilabot sila sa negosyo sang matinumanon sa balaod nga mga pumuluyo; padayon sila nga nagpatuman sang bag-o nga mga kasugoan. Nga wala sang paghunahuna para sa kahilwayan ukon pagkompitensya sa negosyo, nga amo ang matuud nga ginhalinan sang kauswagan sang pungsod, nagtinguha sila nga kuhaon ang mga palaligban sang katawhan pinaagi sa pamalaod, labi na pinaagi sa mga kasugoan nga gindisenyo agud magsulbar sang mga palaligban sang isa ka porseyento sang mga pumuluyo pinaagi sa ‘mga kasulbaran’ nga ginpahamtang sa tanan.

Si Solon nakapamatuud sini nga pag-abuso sang awtoridad, nga sa diin ang tanan halos pareho sa kon ano ang aton nakita sa United States sa karon nga mga adlaw. Subong sakup sang aristocratic sang nagtilipon nga magmamando, sa kadugayan nahimo siya nga *archon*, kag samtang nagpangalagad siya sa iya katungdanan, iya ginhaylo ang mga Taga-Athens sa pagbaton sang bag-o nga mga balaod. Ang daan nga pagpangdaodaog ginpahigad. Ang bag-o nga mga pamaagi ni Solon nagpasalig sang kahilwayan para sa tagsa ka pumuluyo. Ang pag-isahanon ukon pagtahod sang katungud kag sang pagkabutang maamligan; ang pagpakigkompitensya

22. Aeschylus, *Agamemnon*, trans. Gilbert Murray (London: Allen & Unwin Ltd., 1925).

nahimong kalihukan kag kahimtangan sina nga panahon.

Sigurado si Solon. Nakahibalo siya nga husto ang iya mga sabat, kag ginhimo niya ang hanas kaayo nga butang. Ginhaylo niya ang mga Taga-Athens nga magpagowa sang kinatapusan nga balaod nga nagasugo nga wala bisan isa nga makadugang ukon makabuhin sa kasugoan nga walay labot kay Solon mismo ang iya kaugalingon.

Niyan naghulat bala siya didto, nga nagakuso sang iya mga kamut, nagakatingala kon ano nga kasugoan ang iya isugo sa sining nagakalatabo nga kalisdanan? Wala! Hinumduma nga si Solon isa ka maalamon nga tawo. Sa gilayon nga nagsugod siya sa napulo ka tuig nga mga tinuig sang pagpahuway kag ginpabayaan lamang ang mga Taga-Athens nga magginawi pinaagi sa labaw kag maayo kaayo nga mga kasugoan nga ginpilit na sa pagpatuman. Bisan sa karon nga mga adlaw ang iya mga balaod ginakabig nga isa sa pinakamaayo nga subay sa balaod nga mga pamaagi sa tanan nga tion. Nakabulig ini sa siyudad-estado nga sa kadugayan nahimong isa sa makagalahum nga kagamhanan sang una nga panahon.

Ang pamalaod ni Solon naghaylo sang dako kaayo sa paglambo sang kahulugan sang *dikaiosune*. Kon wala si Solon, ang iya mga kasugoan indi magpadayon sa paglapnag ukon mawala; ang mga tawo sang Athens kinahanglan magpauyon-uyon sa kon ano ang iya ginbilin sa ila. Sa idalum sini nga pamaagi sang kasugoan, si Herodotus una nga naghimo sang *dikaiosune* subong subay sa balaod nga pamulong, nga nagakahulugan “ang panghunahuna sang isa ka maghuhukum sa paggahin sa kada isa kon ano ang takus ukon nagakaigo para sa iya,” sa lain nga mga pamulong, maayo, klaro, matuud kag may katuyoan nga panghunahuna nga nagahatag sa kada isa sang patas nga pagdumala sa atubangan sang kasugoan.

Ang sa panghunahuna lamang nga pangisip sang pagkapatas ukon pagkamaangayon indi sa diritso nga naglakip sang mga ara sa idalum sang kasugoan agud nga ang mga pumuluyo nga nakapaangay-angay sa katarungan ni Solon ginsiling man nga magaangkon sang *dikaiosune* ukon sang “matinahuron nga kaayo.” Bisan pa, ang pagpahangup sang pulong indi ang katarungan sang mga tawo kondi ang katarungan sang tawo nga ara sa awtoridad, sang maghuhukum sa korte sang balaod. Madamo sang maayo kaayo nga mga manunulat, lakip si Plato, naggamit sang pulong sa sini nga kahulugan. Busa ang *dikaiosune* nagakahulugan sang “pagpaangay-angay sa kasugoan,” kag amo ina ang kahulugan sa diin ang “pagkamatarong” amo ang tama nga pagbadbad; apang ang “katarungan” amo ang kaparehong tama nga pagbadbad.

Sa 280 B.C. pagkatapos sang malipayon kag malampuson kaayo nga panahon sang Greece, ang Daan nga Katipan sang Balaan nga Kasulatan ginbadbad halin sa Ebreyo padulong sa Griyego sang kapitoan kag duha ka mga eskolar sa Alexandria, Egypt. Sa ila makatingalahang tama nga hinambalan nga ginatawag Septuagint, ang *dikaiosune* amo ang nagtindog para sa Ebreyo nga mga pulong *(tsedeq)* kag (*tsedaqah*), nga mahimong magkahulugan sang pagkamatarong ukon katarungan. Ang panghunahuna may kalabutan gid sa kada isa nga kon kaisa indi makilala ang ila kalainan, kag ang Ebreyo wala nagatinguha sa pagbulag sa ila. Kon may tion nga ang katarungan ukon pagkamatarong sang Dios masambit sa Daan nga Katipan, ang *dikaiosune* makita sa Septuagint. Ang Dios, imbis kay Solon, ang nahimong sulundan kag ang mga tumuluo, imbis sang mga pumuluyo sang Attica, ang mga gintawag nga *dikaiosune* kon sila nagatuman sang kabubut-on sang Dios—ina, kon sila nagpaangay-angay sa katarungan sang Dios.

Ining duha gid si Philo kag Josephus naggamit sining dumaan nga pulong sa sobra ka talagsahong bibliyanhon nga literatura ukon mga balasahon sa kapanahonan ni Kristo kag Pablo. Si Philo, ang Hudiyo nga pilosopo ukon batid sa pangatarungan nga nagapuyo sa Alexandria, naghimo sang *dikaiosune* nga isa ka kinaiya sang Dios sa pamulong sang pagkawalay balatyagon. Si Josephus, ang Hudiyo nga magsasaysay, nagsunud sa iya madamo nga katigulangan sa paggamit sang *dikaiosune* subong ang pagpaigoigo ukon pagpaangay-angay sa kasugoan, gani amo ang, “binalaod nga pagkamatarong” ukon ang pagkamatarong sa hukmanan nga

panghunahuna. Ang pulong nagahatag pagtalupangud sa kahulugan sang katarungan sang maghuhukum, ang iya kaabtik sa pagpahayag sang patas nga hukum ukon sentensya pinaagi sa pag-usisa sing husto sang tanan nga kalig-onan kag pagpamatuud sa pagpaathag sang iya batid nga kaalam sang kasugoan. Ang *dikaiosune* wala nagapunting sa kaugalingon nga katarungan kag maayong kabubut-on ukon sang pagkamalaut sang maghuhukum tungud kay ang hilisgutan indi ang iya kaugalingon nga pamatasan kondi kon makahunahuna bala siya ukon indi didto sa korte! Si Josephus nakatalupangud man nga ang kapaslawan sa pagpaangay-angay sa kasugoan nagadala sang suno sa kasugoan nga silot ukon hukum; gani, natalupangdan niya ang *dikaiosune* subong ang ginhalinan sining duha gid sang pakamaayo kag sang paghimalaut.

Sa panahon nga ang pulong nagsulud sa koine ukon naandan nga hinambalan sa Griyego sang Bag-o nga Katipan, ang *dikaiosune* nagdala sang paglambo sang kahulugan. Busa ini kasami mabadbad sang sayup. Ang *dikaiosune* nagakahulugan sang "katarungan" subong ang character sang maghuhukum, subong ang panghunahuna sang maghuhukum nga suno sa kasugoan, subong ang propesyonal nga pagkamatinud-anon sang isa ka maghuhukum. Ini nagakahulugan sang "pagkamatarong," indi lamang sa kahulugan sang pagkamaayo, kondi subong sang isa ka palatukuran nga nagatuytuy agud mahusto ang panghunahuna kag panghulag. Ini nagakahulugan "agud mangin patas kag maangayon sa pagpatigayon sa iban"; ini nagakahulugan sang "putling kaayo, katarungan"—ang pagkamatinud-anon.

Ining duha gid si Philo kag Josephus naggamit sini nga pulong sa Dios, nga naggamit sang pareho nga pamulong nga makit-an naton sa Mga Taga-Roma 1:17, ang *dikaiosune theou.* Apang bisan pa sina ini nga mga manunulat nag-angkon sang limitado ukon sang sayup nga panghunahuna sang character sang Dios, gani ang tawhanon nga mga manunulat sang Bag-o nga Katipan, sa idalum sang pagpadasig sang Balaan Espiritu, naghatag sa pulong sang bug-os, sa pagtolon-an nga kahulugan. Sa Balaan nga Kasulatan, "ang *dikaiosune* sang Dios" nagakahulugan sang isa sa tatlo ka mga butang: (1) ang kabilogan nga "pagkamatinudanon" sang Dios, (2) ang Iya "pagkamatarong" subong ang palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon, ukon (3) ang Iya "katarungan" subong ang katungdanan sang Iya pagkamatinud-anon.

Ang henitibo nga bahin sang *theos* nagahimo sang kalainan sa tunga sini nga mga pagpaathag: ini pareho nga sa kinaugalingong panghunahuna lamang kag maangkonon nga henitibo nga ginapahayag sa ni ukon sang. Ang kangalan sa henitibo sang kinaugalingong panghunahuna amo ang hilisgutan sang paghulag; amo inang, nagapanghimo sang paghulag sang pulong nga ginabag-o sini—ang pagkamatinud-anon sang Dios nga nagahulag sa Iya katarungan. Sa maangkonon nga henitibo, ang *theos* nagapahayag sang isa ka butang nga ginaangkon sang Dios subong isa ka palatukuran: ang pagkamatinud-anon sang Dios sa palatukuran amo ang Iya pagkamatarong. Kon ano man ang pat-ud nga pagbadbad sini, bisan paano, ang *dikaiosune theou* isa ka pulong nga sa hunahuna lamang ukon tulukibon; ini pirmi gid sa madamo nga pamaagi nagapakilala kag nagapahangup sang pagkamatinud-anon sang Dios nga sumpaki sa kakilalahan ukon mga bagaybagay nahanungud sang Iya mga hiyas. Busa, ang divine nga pagkamatinud-anon amo ang, walay katubtuban, perpekto, walay katapusan, pagkawalay pagbaylo—kag indi matungkad luwas sa pagpahayag sini pinaagi sa panudlo sang Bibliya.

Subong palatukuran, ang *dikaiosune theou* nagalakip ukon nahilabot sa Dios lamang, luwas sa tawo; apang subong sang divine nga pagpatuman, ang pulong mahimo maglakip sang tawo. Sa sini nga pangisip, ang *dikaiosune* kon kaisa gingamit subong ang kapulong para sa (*eusebeia*), ang "pagkamakadyosnon" kag nahimong hinanas nga pulong para sa espirituhanon nga pag-kahamtong. Ang pagkahamtong amo ang pinakadako nga pagpaangay-angay sang tumuluo sa katarungan sang Dios ukon ang bug-os nga kaangtanan sa pagkamatinud-anon sang Dios.

Apang bisan pa sina may laing hinanas nga paggamit nga mahangpan indi lamang sang espirituhanong hamtong kondi sang tanan nga mga tumuluo; bisan ang nagbaliktad nga tumuluo

ginlakip. Sa sining suno sa balaod ukon husay sa hukmanan nga kaisipan, ang *dikaiosune* nagakahulugan sang "pagpakamatarong." Ang Dios amo ang hanas nga Maghuhukum; may ara Siya sang tanan nga pagpamatuud kag may kasarang sa pagpahayag sang patas lamang, sang matuud nga sentensya. Sang ang isa ka tawo nagtoo kay Kristo, ang Dios hilway tungud sang krus nga ipaangkon sa sina nga tawo ang Iya kaugalingon nga pagkamatarong, ang palatukuran gid sang divine nga pagkamatinud-anon. Sa gilayon, sa bangko sang Mataas nga Korte sang Langit, ang Dios nagakilala sining bag-o nga bahin sang kalig-onan kag pagpamatuud sa kaso, ang Dios magapahayag sa iya nga "*dikaiosune*!"—ginpakamatarong, matarong. Amo ini ang kinaiya sang kaluwasan.

Sa hustong palaabuton nga panahon, aton pagaton-an ining duha gid ang mahukmanon nga pagpakamatarong kag ang pagpaigo-igo ukon pagpaangay-angay nga pagkahamtong sa katarungan sang Dios. Ining duha gid nga mga paggamit sang *dikaiosune theou* sa katawhan nagalakip sang panghunahuna sang pagpanubus kag pagpawalay sala pinaagi sa grasya. Ang grasya nagakahulugan nga ang Dios amo ang nagahimo sang tanan nga trabaho kag nagabaton sang tanan nga himaya. Sa tion sang kaluwasan gipakamatarong kita subong nga nagaangkon sang Iya pagkamatarong; sa tion sang pagkahamtong ginkilala kag ginpamatud-an kita subong may panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag, ang panghunahuna kag pagpahayag sa pamulong man ukon sa pagsulat sang Iya pagkamatinud-anon. Ang aton tawhanon nga pagkamatarong kag kaugalingon nga nahimong mga kadaugan wala gid sing bisan ano nga mahimo sa pagpakamatarong sa aton didto sa atubangan sang Dios.

Sa Mga Taga-Roma 1:17, si Pablo naggamit sang *dikaiosune* sa bug-os sini nga sa pagtolon-an nga kahulugan: ang katarungan sang Dios subong ang paghulag sang Iya pagkamatinud-anon. Ang katarungan sang Dios hilway magtubus sang tawo sa kaluwasan. Busa, ini nga bersikulo maayo nga pagkabadbad "kay sa sini [Ebanghelyo] ang katarungan sang Dios ginpahayag." Kon magtoo kita kay Kristo, ang katarungan sang Dios nagasiling, "Naluwas na." Siya naghatag sa aton sang kinabuhi nga walay katapusan tungud kay si Kristo ginhukman tungud sang aton mga sala.

Ang gahum, kaabtik, ukon kasarang sang Dios agud magluwas sang katawhan indi lamang suno sa gugma. Sa baylo, subong sang ginasiling sa aton sang Mga Taga-Roma 1:16-17, ang Ebanghelyo nagapahayag man sang paghulag sang Iya pagkamatinud-anon. Ang Maayong Balita amo ang sa pagpadala kay Jesu-Kristo didto sa krus, ang Iya pagkamatarong kag katarungan nahamuut agud nga sarang Siya magtanyag sang kaluwasan sa bilog nga katawhan.

Ini nagabukas sang ganhaan. Aton na karon makita kon sa ano nga pamaagi ang Dios magpakamaayo sang tuman ka tampalasan, patay sa espiritu nga mga pumuluyo sang ginharian sang kaaway nga wala gid nagaguba sang Iya kaugalingon nga pagkaperpekto. Ang kaluwasan nagakahulugan nga ang Dios nagapatigayon sa aton pinaagi sa katarungan. Wala Siya nagpahiuyon agud luwason kita. Wala gid Siya nagpauyon-uyon sa paghimo sang bisan ano nga butang! Ang malig-on nga kabakod sang tagsa ka dagway sang Iya hingpit nga kinaiya bug-os nga sa likod sang tagsa ka butang nga Iya ginahunahuna ukon ginahimo sa aton. Ina amo ang divine nga pagkamatinud-anon. Wala gid Siya nagahimo sang indi pagpalabot ukon sang mga kalainan. Wala Siya nagahulag pinaagi sa balatyagon. Wala gid Siya nagakasubo para sa mga 'pobre, nagkaradula nga karnero' sa amo man ang mabuntog sang pagkamabinatyagon. Ni ang bisan ano nga butang nahimo sa pagkanagulpihan lamang. Ang Iya mga binuhatan indi gid tilawtilaw lamang ukon wala sing panan-aw sa palaabuton, kag busa ang Iya plano wala gid nagakinahanglan nga liwaton ukon bag-ohon; wala matapos, ukon ginhusto. Wala Siya sang ginhimo nga indi matapos—indi bisan sang Dios mismo ang Iya kaugalingon. Wala sing kakulangan nga pagatabonan tungud kay wala man gid sang kakulangan! Dira sina nakasandig ang aton kasigurohan, ang aton katawhayan, ang aton pakamaayo.

Ang Pagpahayag sang Pagkamatinud-anon kag Gugma—Grasya

Hinumduma, ang tanan nga ginahimo ukon ginapangabaga sang Dios nagahalin sa Iya kinaiya, halin sa kon sin-o kag ano Siya. Ang grasya sang Dios kasami nga ginpaathag subong ang "indi nangin takus ukon naangay nga kaayo"—indi sibo nga pagpaathag apang tuman ka hapos mahangpan, kag isa nga nagatugot sa mga tumuluo nga madali malibog sang grasya sa pagkamabinatyagon. Malayo sa pagkamabinatyagon, ang grasya sang Dios sa tawo nanggamut kag naghalin sa Iya kinaiya. Ang grasya amo ang policy sang Dios sa paghatag sang Iya indi takus kag naangay nga kaayo, sa Iya pagpakamaayo sa makasasala nga katawhan.

> Gani ang Ginoo nagahulat agud mangin maloloy-on sa inyo [ang Dios nagapadayon sa paghandum nga pakamaayohon ang mga tumuluo],
> Kag Siya ara sa kalangitan agud malooy sa inyo.
> Kay ang Ginoo Dios sang pakamaayo kag katarungan [ang tanan nga mga pakamaayo nga Iya ginahulat nga ihatag magaabot pinaagi sa Iya katarungan];
> Daw ano ka bulahan ang mga nagahulat sa Iya [ang adlaw-adlaw nga paghulag sang GGP]. (Isaias 30:18, ginhusto nga pagbadbad)

Wala sing bisan isa sang ditumuluo ni sang tumuluo ang makaagum sang pag-uyon ukon pagtamod sang Dios pinaagi sa iya kaugalingon nga paninguha, binuhatan, kaabtik, ukon maayong pamatasan.

Ang labing bug-os nga kaathagan sang grasya amo ang: Ang grasya amo ang tanan nga hilway ang Dios sa paghimo para sa katawhan suno sa katukuran sang pagluwas nga binuhatan ni Jesu-Kristo didto sa krus. Ang grasya amo ang pagpahayag sang pagkamatarong, katarungan, kag gugma sang Dios sa pagpakamaayo sang katawhan. Sanglit nga ang Iya mga hiyas perpekto, wala gid Siya sing ginhimo para sa aton pinaagi sa grasya nga mas magamay pa kay sa perpekto, ni nagpauyon-uyon ini sa Iya divine nga kinaiya. Aton ipakilala ini nga characteristic sa tagsa ka bahin sang grasya.

Ang *maluwason nga grasya* nagakuha sang silot sang espirituhanon nga kamatayon sa idalum diin kita natawo kag nagbutang sa aton sa dumalayon nga pakamaayo sang kaangtanan sa Dios. Ang panudlo sa Bibliya nahanungud sang paglukmay ukon pagpahamuut (Mga Taga-Roma 3:25-26) nagapaathag kon sa ano nga pamaagi ang paghalili nga binuhatan ni Kristo didto sa krus nagpahamuut sa wala nagapauyon-uyon nga katarungan sang Dios sa aton bahin kag nagapakita kon sa ano nga pamaagi ang Dios nagsangkap sang kaluwasan nga wala nagapauyon-uyon sa Iya pagkamatinud-anon.[23]

Ang *grasya sang pangkinahanglanon* nagatipig sa aton nga buhi kag nagapasarang sa aton sa pagtubo sa espiritu bisan nga nagakinabuhi kita sa kalibutan sang yawa. Nakatukod sa kon sin-o kag kon ano Siya, ang Dios nagtukod sang pat-ud nga mga katuyoan para sa aton sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Sa kasami nga, ginatipigan kita Niya diri sa kalibutan pagkatapos sang kaluwasan agud magtoon sang panudlo sang Bibliya, nga nagahatag sa aton sang ikasarang agud mag-angkon sang maangayon nga kahirop sa Dios kag magkalipay sang dalayawong divine nga kauswagan. Ang pakamaayo amo ang katuyoan. Kon aton pahimuslan ini nga katuyoan, ining mataktikanhon nga kadaugan sa espirituhanon nga ilinaway sa kinabuhi, nagakinahanglan kita sang dako nga patigayon sang kasangkapan kag bulig—ang panudlo sang

23. Thieme, *The Barrier.*

Bibliya, hangin nga kinahanglan sa pagginhawa, pagkaon, puloy-an, mga bayo, salakyan, mga abyan. Ang grasya sa pangkinahanglanon kinahanglanon gid sa pagtuman sang plano sang Dios; amo nga, ini bug-os nga uyon sa pagkamatinud-anon sang Dios.

Ang *mataas nga grasya* nagalakip sang mga kinahanglanon kaayo nga mga bahin sang espirituhanon nga pagkahamtong. Ang mataas nga grasya amo ina ang talagsahon kag katingalahan, ang malinong kag mahipos nga panahon sa paglambot sang pagkahamtong—ang Kristohanon nga sundalo nga nagapahuway kag nagapabaskog. Ang mataas nga grasya amo man ang panahon sang pagtilaw pinaagi sa kalisdanan, pagsupak, kag pagkalibog—pareho sang pagtabok sa walay pumuluyo nga duta—subong sang hamtong nga tumuluo nga nagapadayon sa pag-abante sa panudlo sang Bibliya. Ang mataas nga grasya amo ang mataktikanhon nga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Sa mataas nga grasya nga tumuluo ang Dios nagabubu sang espirituhanon nga mga pakamaayo, umalagi nga mga pakamaayo, mga pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay, sang mabaskog nga sangputanan sa kasaysayan, kag mga pakamaayo nga may kaangtanan sa indi takus nga pag-antos. Tungud kay ang Dios nahimaya sang ginpakamaayo Niya kita, indi lamang ang Iya pagkamatinud-anon ang wala nagpauyon-uyon sa pagsangkap sang mataas nga grasya, ini ginhatagan man sang pagtalupangud!

Ang *Labing-mataas nga grasya* amo ang naglambo sing husto nga bahin sang espirituhanon nga pagkahamtong, nga naagum sang tumuluo nga nagapadayon kag ginpalig-on kag ginpadasig pa gid ang iya pagtoon sang panudlo sang Bibliya pagkatapos malambot ang mataas nga grasya. Ang Dios nagahimo sang sobra pa kay sa nabaton nga himaya sa pagpakamaayo sang labing-mataas nga grasya nga tumuluo; ginpahamuut niya ang Dios kag ginbaton siya sa suod nga pag-inabyanay. Halimbawa, si Abraham kag si Moises, gintawag sila nga mga abyan sang Dios (Exodo 33:11; 2 Mga Cronica 20:7; Santiago 2:23; cf. Mga Taga-Roma 14:3). Ang madamo kaayo nga panudlo sang Bibliya sa kalag nagahatag sa hamtong kaayo nga tumuluo sang Daan nga Katipan, (*Jeshurun*), kag sa hamtong kaayo nga tumuluo sang Panahon sang Simbahan (*pleroma*)*, s*ang kasarang para sa mga pakamaayo bisan ara sa idalum sang marapuyot nga yawan-ong pagbatok (2 Timoteo 3:8*a*; cf. Exodo 7:11-12, 22; 8:7; 9:11).[24] Tungud sini ang Dios nagpahayag sang Iya perpekto nga pagkamatinud-anon sa isa ka talagsahon, sa marapuyot nga pamaagi, nagapamatuud liwat nga “mas dako pa siya [si Kristo] nga ara sa inyo, kay sa iya [si Satanas] nga ara sa kalibutan” (1 Juan 4:4*b*, KJV). Ang ikasarang sang labing-mataas nga grasya nga tumuluo nagapahilway sang pagkamatinud-anon sang Dios sa pagbubu sang dalagko kaayo nga mga pakamaayo nga wala nagapauyon-uyon sa bisan anong divine nga hiyas.

Ang *grasya sa tagumatayon* nagabalhin sang hamtong nga tumuluo halin iya kinabuhi diri sa kalibutan padulong sa pagkawalay katapusan sa pamaagi nga ang pagkamatay nahimong ang pinakamatawhay kag katingalahang maayo kaayo nga pakamaayo sa iya bilog nga kinabuhi. Ang Dios nagapahayag sang Iya walay pagbaylo nga kinaiya bisan sa kon ano man nga pamaagi Niya ginapapauli sa langit ang hamtong nga tumuluo.

Sa kinatapusan, ang *walay katumbas nga grasya* sang mga pakamaayo ginpadya sa langit sa

---

24. Ang espirituhanong pagkamakusog sang isa ka gamay nga katukuran sang mga tumuluo nagalarawan sang pagkamatarong sang Dios kag nagahimaya sa Iya sa pinakamataas. Ang Dios nagtukod sang pinasahi nga pag-inutoray sa Israel nga ginsakupan sini nga mga tumuluo. Si Moises naghimo sang ila ngalan, *Jeshurun*, nakatukod sa Ebreyo nga pulong nga nagakahulugan sang “pagkamatarong” (Deuteronomio 32:15; 33:5, 26; Isaias 44:2). Sa pagkawala sang pivot sang hamtong nga tumuluo sa Israel, ang indi makit-an nga mahaylohon nga sangputanan sang *Jeshurun* nagpalingkawas kag nagpakamaayo sang pungsod sa sining duha gid sa panahon Daan nga Katipan kag sa palaabuton nga Dakong Kasakit kag sa Isa ka Libo ka Tuig.

Ang *pleroma*, “katumanan” amo ang Griyego nga kangalan nga may nagahulag nga kahulugan, “nga sa diin nagapuno,” kag sang wala nagahulag nga kahulugan, “nga sa diin nabug-os ukon ginbug-os.” Ang Bag-ong Katipan nagagamit sang *pleroma* agud ipaathag ang pagpatuman sang pinasahi nga espirituhanong kinabuhi sa kasaysayan (Mga Taga- Efeso 1:10, 22-23; 4:13) pinaagi sa pareho nga ginhalinan sang gahum nga nagtuga sang kalibutan (Mga Taga-Colosas 1:19; 2:9-10). Sa Mga Taga-Efeso 3:19 (*pleroma tou theou*) nagapaathag sang “katumanan [sang pakamaayo] halin sa Dios.” Ang *pleroma* nga tumuluo, katupong sang *Jeshurun* nga tumuluo sang Daan nga Katipan, nga nagatuman sang kinahanglanon nga mga katuyoan sang Dios agud mahimong espirituhanong hamtong, nga magabaton sang labing maayo nga mga pakamaayo, kag magahimaya sang Dios sa pinakamataas.

tumuluo nga nagtoon sang igo nga panudlo sang Bibliya diri sa duta agud maglambo sa ikasarang para sa mataas-nga grasya kag labing-mataas nga grasya nga mga pakamaayo sa kalibutan sang yawa. Kon ano ang ginhatag sang Dios ini dumalayon, kag ang mga pakamaayo diri sa duta ginpahimuslan sa madaugon nga pamaagi padulong sa mas dako nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Ang subong nga mga pakamaayo kag mga padya nagadala sang pagkawalay katapusan nga himaya kay Ginoong Jesu-Kristo subong man sang kalipay kag dako kaayo nga kauswagan sa isa ka tumuluo nga ginpadyaan. Ang kamatuuran nga ang iban nga mga tumuluo pagapadyaan sang mas pinakamatahum kag maalwan kaayo kay sa iban amo ang dugang nga pamatuud sang wala nagapauyon-uyon nga kinaiya sang perpekto nga pagkamatinud-anon sang Dios (Marcos 4:3-21).

Ang Pagkawalay Inapinan ukon ang Pagkamaangayon sang Dios

Ang pagkamatinud-anon sang Dios perpekto; wala gid Siya nangin mas maayo ukon pinakamalain. Siya amo ang pagkawalay pagbaylo; wala gid Siya nagabalhin ukon nagabaylo sa bisan gamay halin pa sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, kag indi gid Siya magbalhin ukon magbaylo sa bilog nga pagkawalay katapusan nga palaabuton.

> Si Jesu-Kristo amo man kahapon, kag karon kag sa gihapon. (Mga Hebreo 13:8, KJV)

Ang pagkinabuhi sang Dios walay pagbalhin ukon walay pagbaylo, hingpit, bug-os nga malig-on kag makanunayon. Kon ang Dios patas kag maangayon sa tanan nga Iya ginahimo, patas man Siya sa tanan Niya nga mga pagpatigayon sa aton. Amo ini ang palatukuran: Ang Dios maangayon kag walay inapinan.

Sa Mga Taga-Roma 1:16, si Pablo nagsal-ot sang hilisgutan nga iya ginpadayon sa bug-os nga libro sa Mga Taga-Roma (labi na sa mga kapitulo 9 tubtub 11): “una sa mga Hudiyo, kag sa Griyego man.” Ang pang-isahan nga gramatika sang *protos* nagabadbad kag nagapahayag sang “una” sa King James Version nga nagakahulugan “una sa ranggo ukon kahimtangan” agud ang pamulong mabadbad sing maayo “sa sining duha sa mga Hudiyo una, dason sa mga Hentil.” Subong ang bag-ong sahi sang kaliwat, ang bunga sang pagtoo ni Abraham kay Jesu-Kristo (Mga Taga-Roma 4:3), ang mga Hudiyo ang kinaunahan nga kaliwatan nga may pinasahi nga higayon. Ang Israel amo ang mga tawo nga pinili sang Dios, ang inapinan nga pungsod sang Dios sa bug-os nga Daan nga Katipan nga hinatagan sang pinasahi nga mga katungdanan kag may kaupod nga mga pinasahi nga higayon nga may kaangtanan sa pagkamanugtipig kag sa pagpalapnag sang Pulong sang Dios.

Ang palatukuran, bisan pa, amo nga ining duha ang mga Hudiyo kag ang indi Hudiyo—ina amo ang, tanan nga mga tawo—may dalan padulong sa amo man nga mga kahigayonan kag mga pakamaayo sa sini nga kapanahonan ukon kadumalahan sang kasaysayan sang tawo. Wala sang kaliwatan ukon kauswagan ang may mas dako nga higayon kay sa iban sa harianon nga pamilya sang Dios,[25] ni may bisan ano nga kaliwatan ukon kauswagan ang wala ginlakip. Wala sing tawo nga ginaamuma sing may pinasahi nga kaayohan, kag wala sing bisan isa nga ginsalikway. Kaliwatan, kauswagan, kaugalingon nga kinaiya—wala sa sini ang hilisgutan sa plano sang Dios (Mga Taga-Galacia 3:28). Ang hilisgutan amo nga magpaangay-angay ka sa katarungan sang Dios nga magpamunga sang pakamaayo, ukon ang katarungan sang Dios magpaangay-angay

25. Tan-awa ang pahina 201.

sa imo nga magpamunga sang paghimalaut kag disiplina. Ang pagkamaangayon sang divine nga katarungan amo ang panghunahuna nga kinahanglan ninyo mahangpan bag-o kamo makaumpisa sang maayo sa Kristohanon nga kinabuhi.

Kay wala sang pag-apin ukon pagpasulabi sa Dios. (Mga Taga-Roma 2:11)

Sanglit nga ang katarungan sang Dios amo ang aton bahin sang pagpakig-angot, kinahanglan nga likawan naton ang sayup nga paghangup. Tungud sang kauswagan, kaagi, ukon sang pipila ka mga paghanas nga ginasakdag sang balaodnon nga relihiyon, madamo nga mga tawo ang naghunahuna nga may ara sila sang isa ka pinasahi ukon talagsahon 'sa' kaupod sa Dios. Ayhan nagdako sila sa Kristohanon nga panimalay sa diin ang pat-ud nga gindili ukon taboos ginapatuman; ayhan matutum sila nga nagpangabudlay sa simbahan ukon nagpaambit sang Ebanghelyo ukon nagpangamuyo adlaw-adlaw ukon nagbasa sang bug-os nga unud sang Biblya. Sa pipila ka mga panahon sa kinabuhi nagsunud sila sang madamo nga pamaagi nga ila *nahibaloan* nga nakapahamuut sa Dios. Mahambogon nga, ginsalikway nila ang mga kamatuuran: wala gid kita sing mahimo nga makapahamuut sa walay katubtuban nga Dios; ang Dios mahamuut lamang sa kon ano ang ginahimo sang *Dios*; ang divine nga pagkamatarong kag ang divine nga katarungan nagakinahanglan sang indi manubo kay sa divine nga pagkamatarong kag sang divine nga katarungan!

Halin sa ila nabulag nga pagkamapalabilabihon nagaabot ang kaugalingong-pagkamatarong, kag halin sa kaugalingong-pagkamatarong ang sayup nga panghunahuna ukon pagbulubanta nga ang Dios nagaapin sa ila. Bisan pa sina, nagpamilit sila, "Nangin maayo kita, limpyo, talahuron nga mga tawo; may mahigugmaon, makapahamuut nga mga pagkatawo; nagayuhum kita; may maayo kita nga paghulag; nagahatag kita sa talabangan nga mga katilingban; nakahambal kita sa mga dila; nabautismohan kita ukon natuli; gintipigan naton ang Kasugoan (sa labing gamay ang Pulo ka mga Kasugoan)."

Ining tanan nga mga 'sulat sang pasalig ukon patigayon' ginguba sang pagkawalay inapinan ukon pagkamaangayon sang katarungan sang Dios. Wala gid Siya nagahatag sang pinasahi nga pagtamod sa bisan kay sin-o. Naghan-ay Siya sang Iya kaugalingon nga pamaagi ukon palakat, makanunayon sa Iya kaugalingon nga kinaiya, sa diin ang tagsatagsa ginakinahanglan magpaangay-angay; wala sang iban nga pamaagi kag palakat ang makahimo magpakiglumba—indi ang inyo, indi ang kay Satanas, indi ang kay bisan sin-o. Ang pakamaayo halin sa Dios amo ang bahin sang divine nga katarungan, kag ang plano sang Dios nagapahayag nga ang tanang diritso nga pakamaayo padulong sa imo nakadepende sa Iya divine nga pagkamatarong nga ginpaangkon sa imo mismo sa tion sang kaluwasan.

Ang berbo sa Mga Taga-Roma 2:11 amo ang sa karon sing maabtik nga pagpahayag sang pagpamatuud sang (*eimi*), nga ginbadbad "may ukon may ara." Ang naandan sang sa karon nga panahon sang berbo nga may dumilion nga (*ou*), nagakahulugan nga *wala gid* sang panahon nga ang Dios maghimo sang indi pagpalabot sang bisan kay sin-o. Ang Dios bug-os nga maalamon, bug-os nga maangayon, bug-os nga walay pagbaylo. Nagsulat Siya sang mga balaod para sa Iya kaugalingon nga tinuga, kag ang Iya mga balaod pirmi gid nagapilit sa tanan nga bahin ukon kahimtang. Wala sang pagpatumbaya bisan diin. Ginaamuma Niya kita pinaagi sa grasya, apang ang grasya amo ang pagpahayag sang Iya pagkamatarong, katarungan kag gugma. Ang grasya indi ang binuang nga programa sang pagkamasinulub-on. Ang Dios indi ang pipila ka dako kaayo nga pundok sang mabinatyagon nga gugma. Siya ang persona nga indi masuholan, katahaan nga pagkamatinud-anon, kag ang Iya grasya amo ang perpekto nga pagpakita sang Iya plano.

Ang pulong para sa "pagpasulabi ukon pag-apin" amo ang kangalan (*prosopolempsia*), nga halin sa (*prosopon*), "nawong," kag (*lambano*), ang "magbaton." Subong may pinasulabi ukon

may inapinan ukon “ang nagabaton nga nawong” nagapahayag sang pag-apin, ang gusto agud pillion ukon hatagan sang pagtamod ang isa ka tawo labaw sa iban, isa ka pagpasulabi ukon pagpalangga ukon kawili sa isa ka tawo. Ang divine nga pagkamatinud-anon bug-os nga hilway sa pag-apin ukon pagpasulabi; madamo ini sa tawhanon nga mga kaangtanan.

Ang lalaki nga nagahigugma sa babayi kag nagahunahuna nga siya bug-os nga maayo kaayo ini pagpasulabi sa pagkagusto sa iya. Ang nahigugma nga babayi nga nagahunahuna sang iya lalaki nga amo ang labing bantugan nga tawo sa kadutaan klaro nga pag-apin. Ang mga ginikanan maapinon sa ila mga anak; ang mga abyan maapinon sa ila mga abyan. Ang mga tawo sa bisan ano nga klase ukon kahimtangan sang gugma mga may inapinan, kag may sayup ukon palaligban kon indi sila subong sina. Kon kaisa ang pag-apin may padulongan, kag ang mga tawo mabilin nga wala sang kaabtik kag ikasarang agud mag-usisa pinaagi sa kamatuuran ukon kaagi. Indi amo sina ang pamaagi sang Dios. Ginahigugma Niya kita, apang pirmi gid Siya nagapatigayon sa aton pinaagi sa perpekto nga pagkamatarong kag katarungan. Sa tagsa ka panghitabo kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong ang katarungan ang nagapatuman.

Halimbawa, ang Dios wala nagalantaw sa bantugan nga mga nawong sang bisan ano nga kaliwatan kag magsiling nga maayo gid kaayo sila. Wala sing kaliwatan nga maayo kaayo; wala sing tawo nga maayo kaayo. Wala sing pagpalabi nga pagtan-aw ukon pag-amuma. Ang Dios malig-on kag maangayon kag walay inapinan. Ang imo pinasahi nga ‘sa’ kaupod sa Iya nawala subong sang tun-og; ang kasanag sang divine nga pagkamatinud-anon nagaiwag sang tinuud nga panghitabo.

Ina dapat makapakibot sa imo kag, sa amo man nga panahon, makapahamuut sa imo labaw sa tanan. Makapakibot sa imo tungud kay ara ka sa sayup nga dalan! Nangin maayo ka sa mga tawo nga indi ka mahamutang nga makuha ang pagtalupangud lamang sang Dios; naghatag ka sang ikapulo agud nga ang Dios puwede magpakamaayo sang imo negosyo; kinahanglan mo ‘malambot ang linya’ agud nga basi ang Dios maghulog sang imo nagakaigo nga lalaki ukon nagakaigo nga babayi sa imo sabak. Ang kasanag sang pagkamatinud-anon sang Dios dapat magkalma sa imo tungud kay diri sini nagatinguha ka nga suholan ang Dios, kag sa gulpi lang nakita mo nga indi Siya masuholan! Hunahunaa lamang ang tanan nga panahon kag kusog nga ginsayang mo sa pagtinguha nga magpabilin sa maayo nga mga grasya sang Dios! Ang kinabuhi wala gindisenyo nga mangin paninguha; indi mahimo nga mapangabudlayan mo sa imo pamaagi ang dalan padulong sa kalooy sang Dios, ni mahimo ka mangabudlay agud magpabilin didto. Ang grasya ginahatag pinaagi sa Iya katarungan. Magpaangay-angay ka lamang sa katarungan sang Dios. Kon magbaton ka sang bisan ano sang iban nga panghunahuna, indi magkasubo, ang katarungan sang Dios magpaangay-angay sa imo—nga may kaupod nga silot kag disiplina.

Sa lain nga bahin, ang kasanag ukon kamatuuran sang divine nga pagkamatinud-anon dapat magpahamuut sa imo. Sigurado ka nga ang Dios pirmi gid magtrato sa imo sang matarong, nga kon magkinahanglan Siya sang isa ka butang sa imo nagsangkap na Siya sang palaagihan sang pagpatuman, nga kon bisan san-o man ang Dios maghimo sang isa ka butang para sa imo ukon magsaad sa imo sang isa ka butang, ini hingpit nga ginpasalig sa katubtuban.

May duha ka mga pamaagi sang paghangup sang kahilwayan sang Dios halin sa panghunahuna nga indi suno sa pangatarungan. Una, sa panghunahuna ukon palan-awon nahanungud sang kaluwasan, *tanan* kita nag-umpisa sa wala. Sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag tanan kita patay sa espiritu, kag sa masayon nga wala lamang ginpalabay sang Dios ang panahon nga may madamo nga mga dunot nga mga bangkay. Ang Dios klaro nga walay inapinan ukon maangayon tungud kay sa Iya pagbulubanta kita tanan nag-umpisa sa pareho nga kahimtangan, ang hingpit nga kadadalman—ang divine nga silot. Dugang pa, nagasangkap Siya sang magkapareho nga kaluwasan para sa kada isa sa aton nga ‘walawala gid’ nga nagtoo kay Kristo.

Ang ikaduha nga pamaagi sa pagpatuman sang pagkawalay pag-apin ukon sang

pagkamaangayon sang Dios nag-umpisa, indi sa tawo, kondi sa Dios mismo ang Iya kaugalingon. Balik sa kinaiya sang Dios, ang perpekto nga pagkamatarong nagabantay sa divine nga katarungan samtang ang katarungan nagabantay sa bilog nga kinaiya sang Dios. Kon ang katarungan may pinalabi, indi ini makaamlig sang maayo sa character sang Dios; ang Dios indi mangin Dios. Ang tinuud nga kaathagan sang hingpit nga katarungan nagabalabag sang bisan ano man nga puwede mahitabo nga ang Dios sa bisan ano nga panahon maghimo sing indi pagpalabot ukon pagpangapin para sa kay bisan sin-o.

Ang tagsa ka bantugan nga tumuluo nakahangup sang tuman nga pagkamatinuuron ukon pagkamaangayon kaayo sang Dios. Madamo sa ila—si Abraham, Moises, David, Pablo—natukiban ini sa mabudlay nga pamaagi. Mahimo mo liwaton ang ila mga sayup pinaagi sa paghunahuna nga ang Dios sa bisan ano nga pamaagi nakapakig-atubang ukon nagapatigayon sa imo subong pinasulabi nga tawo, ukon makatoon ka sang mahapos nga pamaagi pinaagi sa pagpaidalum sa pamaagi sang Dios—ang mapadayunon kag marapuyot nga pagtoon sang Pulong sang Dios. Kon pilion mo ang makatoon sa mabublay nga pamaagi, matukiban mo nga wala gid sang tumuluo sa bisan diin—lakip ka—ang wala nahilabot sa pagkaguba, kahuluy-an ukon pagkasinalikway, sa gilayon nga papulion sa langit! Ang bisan anong pagpatuman sang silot nga himoon sang Dios sa kay bisan sin-o nga tumuluo puwede Niya mahimo batok sa imo! Kon pilion mo ang mahapos nga pamaagi, indi mo lamang mahangpan kag hatagan sang pagtamod nga mapasalamaton sa Iya perpekto nga pagkamatinud-anon, kondi sa sina nga pagkamatinud-anon imo man matukiban ang Iya palakat kag pamaagi sang pagpakamaayo sa imo. Pareho nga palakat kag pamaagi ang gingamit sa tanan. Kon magtoon ka sang panudlo sang Bibliya kag bungkagon ang balabag sang pagkahamtong, pakamaayohon ka sang Dios sa subong sang katingalahan kag talagsahon kaayo nga pamaagi nga ini mailarawan lamang subong “pinasahi kag talagsahon kaayo ang indi masukod nga kabuganaan labaw sa tanan sang aton ginapangayo ukon ginahunahuna” (Mga Taga-Efeso 3:20).

Sa bahin nga nagahunahuna ka nga pinasulabi ka nga tawo, nahamulag ka sa kamatuuran. Kon ginakabig mo ang imo kaugalingon nga isa ka dungganon sa panan-aw sang Dios tungud sang isa ka butang nga imo nahimo ukon ginapunggan nga himoon, kon naghunahuna ka nga ang pagtipig sang Napulo ka mga Kasugoan nagahimo sa imo sang pinasahi nga halimbawa sang panghitabo sa atubangan sang Dios, kon imo handurawon nga ang imo mapinalanggaon nga pagkatawo nagakahulugan nga suud ka sa Iya, nawala mo ang pakig-angot sa kamatuuran. Ining unang sayup nga pagpaanad amo ang nagahimo sang pagtoon sang divine nga pagkamatinud-anon nga mabudlay para sa madamo nga mga tumuluo. Ang pirmi naandang pagkaon sang mainiton nga mga wali, pagkamabinatyagon, kag sang tawhanong kaayo naghimo sa ila nga matinalak-on kag nagpasum-od sang ila pangsabor para sa kamatuuran.

Pinaagi sa pagtoon lamang sang panudlo sang Bibliya nga puwede kita mahanas sa kamatuuran kag mahimong maglambo sa espirituhanong pagkahamtong. Subong hamtong nga mga tumuluo, may ara kita sing nagapuyo sa aton mga kalag sang kon ano ang ginpahayag sang Dios nahanungud sang Iya kaugalingon; mahanas kita sa Iya plano sang grasya; mangin nalikupan kita sa persona ni Kristo; bug-os kita nga nagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Ang pagpaanad sa pagkamatinud-anon sang Dios amo ang pagpaanad sa tinuud nga panghitabo.

Puwede nga ina mangin bug-os nga bag-ong panghunahuna: Ang kamatuuran *amo* ang pagkamatinud-anon sang Dios. Ang kamatuuran sobra pa sa dayag nga mga panghitabo sa kasaysayan ukon sang aton kaugalingong adlaw-adlaw nga mga kinabuhi. Basi pa lang nga nagakalipay kita sa kauswagan; basi nga ara kita sa idalum sang mabug-at nga kabalaka; basi nga malipayon ukon indi malipayon kita, ara sa mataas nga grasya sang pagkahamtong ukon sa pagbaliktad; apang walay sapayan kon ano ang aton panghunahuna ukon kahimtangan sa karon nga mga adlaw, sa gowa ukon sa ibabaw lamang ina. Agud mahanas sa kinabuhi kinahanglan

naton mahangpan kon ano ang ara sa ibabaw. Ginakinahanglan naton mahangpan ang palatukuran nga nagahatag sang kahulugan sa mga butang nga aton makita: Ang kamatuuran amo ang pagkamatarong sang Dios nga nagahulag pinaagi sa Iya katarungan.

HINAMBALAN SANG PAGPAIGOIGO

Samtang ang hingpit nga kamatuuran nahanungud sang divine nga kinaiya ginpahayag sa matuud kag masaligan nga Pulong sang Dios, ang pagkamahinangpanon sang Dios nagapasangkad sang pagkawalay katubtuban labaw sa kon ano ang Iya ginpili nga ipahayag sa aton (Mga Taga-Roma 11:33). Niyan sa ano nga pamaagi bala mailarawan ang walay katubtuban sa aton may katubtuban nga mga hunahuna? Ano bala nga pamulong, ano bala nga pamaagi sang pahayag ang pinakamaayo nga makapaathag sa aton sang kasami nga indi matungkad?

> O, pagkadalum sang kamanggaran kag kaalam kag ihibalo sang Dios! Pagkadimatungkad sang Iya mga paghukum kag pagkadimatukib sang Iya mga pagginawi! (Mga Taga-Roma 11:33)

Subong sang aton nakita, ang Dios nagsangkap sang talagsahon nga mga manggad agud nga puwede kita magtoon sang kamatuuran nahanungud sa Iya. Apang bisan pa sa sining tanan nga kamanggaran, wala pa kita nakagowa sa dulum. Ang Dios nagakinahanglan mag-andam sa ila sa Balaan nga Kasulatan sang masayon kaayo nga mga pamaagi sa pagsugponsugpon kag pagtipon kag sang naglambo nga mga panudlo sang Bibliya. Busa, para sa pagpaathag, sa paghulagway sang paghulag sang walay katubtuan nga Dios, ang Bibliya kasami nagadangup sa paggamit sang hinambalan sang paigoigo. Sa lain nga pamulong, agud makasiguro nga ang Iya mga panghunahuna, mga palakat, mga desisyon, kag mga paghulag klaro nga mapaathag, Ginakabig sang Dios ang aton may mga limitasyon nga kinaiya kag kinaunahan nga pagkawalay kahibalo. Magrasyahon Niya nga ginlarawan ang Iya kaugalingon subong may tawhanon nga mga balatyagon, tawhanong madalum nga mga pagbatyag, tawhanon nga mga panghunahuna, tawhanon nga lawas—bisan ang tawhanon nga mga sala—agud nga mapahibalo sa aton ang mga bagaybagay sa diin luwas sini wala kita sang katukuran sang kasayuran. Syempre, ang Dios wala nagaangkon sini nga mga kinaiya; ginagamit Niya sila subong mga bulig sa pagpanudlo, nga nahibaloan subong anthropopathisms kag anthropomorphisms.

Naghalin sa Griyego nga pulong (*anthropos*), ang "tawo," gindugangan sang (*pathos*), "ang paghulag sang kalag nga may panggowa nga pagpahayag," ang anthropopathism nagapaangkon sa Dios sang pipila ka mga tawhanon nga balatyagon, hunahuna, ukon panghunahuna. Halin sa (*morphe*), ang "lawas," ang anthropomorphism nagalarawan sang Dios subong nagaangkon sang pipila ka lawasnon nga kinaiya sang tawo. Ang pareho nga mga bahin amo ang mga pamulong sang paanggid-anggid, indi ang mga paglarawan sang matuud nga kinaiya sang Dios.

Ang Dios wala nagadumot, bisan pa nga ang Bibliya nagapahibalo nga "ginadumtan mo ang tanan nga nagahimo sang kalautan" (Mga Salmo 5:5, KJV). Indi man Siya maimon, bisan pa sang makasubo nga pamulong nga ang Iya "kaimon magaaso batok sina nga tawo" nga nagpalayo sa Ginoo (Deuteronomio 29:20, KJV). Kon ang mga mata sang Ginoo nagabantay sa *mga* matarong . . . apang ang nawong sang Ginoo *naga*batok sa ila nga nagahimo sang malaut" (1 Pedro 3:12, KJV), ang tinuud nga mga katungdanan sang Dios ginlarawan—Siya sa pagkatinuud nagapakamaayo sang hamtong nga tumuluo kag nagadisiplina sang nagbaliktad.[26] Apang ang Dios walay lawas,

26. Thieme, *Reversionism*.

espirituhanon; wala Siya sang mga mata ukon nawong.

Ang katuyoan sang Dios sa paggamit sini nga mga bulig kag galamiton sa pagpanudlo sigurado nga indi ang pagpabilin sa aton sa dulum subong sa Iya naandan nga himoon, ni bisan magpaigoigo kag pasundan ang aton pagkawalay kahibalo, kondi nga agud magpasarang sa aton nga makatoon. Nagapanaog Siya sa aton katukuran sang kasayuran kon magpahayag sang kon sa anong lain nga pamaagi makalambot tubtub sa aton mga ulo ukon panghunahuna "subong nga ang mga langit mataas pa kay sa duta" (Isaias 55:9).

Ang Pulong sang Dios nagagamit sang subong nga sa hunahuna lamang nga paglarawan una sa tanan agud maipakita sang klaro ang Ebanghelyo sa mga ditumuluo kag himoon ang mga kinahanglanon kaayo nga mga panudlo sang Bibliya nga mahulagway sang klaro sa wala pa nagtubo nga mga tumuluo. Samtang nakatalupangud na kita sang anthropopathisms kag sang anthropomorphisms kag sang kon sa ano nga pamaagi sila gingamit, ang aton kaabtik kag kahanas sa paghangup sang mga Balaan nga Kasulatan nagadako pa gid.

Aton talupangdon kag hinumdumon ang pipila ka mga anthropopathisms kag tan-awon kon sa ano nga pamaagi sila nasaysay sa mga kinaiya nga sa pagkatinuud ginaangkon sang Dios. Sa mga madamo nga mga halimbawa, ang isa nga kasami nagapatalang sang mga tumuluo amo ang pagpaathag nahanungud sang Dios sa panahon ni Noe.

Ang Paghinulsol sang Dios

> Kag nagpahinusol ini sa GINOO nga nahimo niya ang tawo sa duta. (Genesis 6:6*a*, KJV)

Sa sobra tatlo ka gatos ka mga tuig ang nag-agi, ang manugbadbad sa wala sing pagduhaduha naghunahuna nga ang Ebreyo nga pulong, nga iya ginbadbad "hinulsol," nga nagakahulugan magkasubo tungud sang mga sala, isalikway ang madamong malaw-ay nga pamatasan, ukon magbatyag sang paghinulsol sa ginhimo nga kalautan. Madamo sang mga tumuluo sa karon nga mga adlaw nga nagapaathag sang paghinulsol sa subong nga mga pamulong. Apang paano bala makahinulsol ang Dios? Wala Siya nagapakasala. Wala Siya sang malain nga mga pamatasan ukon wala Siya nagahimo sang mga sayup. Wala Siya sang dapat pangasuboan! Ang manugbadbad nakahibalo nga may ara sang sayup; may ara siya 'palaligban sa dalanon' nga ara sa iya mga kamut para badbaron. Ano bala ang iya himoon?

Basi kon natalupangdan niya nga ang Dios nakahibalo kon ano ang Iya ginahimo kag sa sina ang husto nga pamulong sang mga Balaan nga Kasulatan ginpadasig sang kinabubut-on nga katuyoan sang hunahuna.[27] Apang indi, nagtinguha siya nga tagoon ang palaligban pinaagi sa pagbaliktad sang pagkahan-ay sang pulong. "Ini nagpahinusol sa Ginoo" amo ang matahapon nga pagbadbad, bisan sa mga talaksan kag sulundan sang ikapulo kag pito-ka siglo. Ang Ebreyo naggowa nga tama kag ginpahayag sini: "Kag ang Ginoo naghinulsol."

Kon mag-untat kita sa pagbaylobaylo agud maagum ang handum nga sangputanan sang paghan-ay sang mga pulong sa English kag maglantaw sa kinaunahan nga hinambalan, indi kita makakita sang bahin sa sala ukon kapaslawan. Ang Ebreyo nga berbo (*nacham*) amo ang katumbas sa Griyego nga (*metanoeo*) nga ara sa Bag-ong Katipan; ining duha gid ginbadbad nga "hinulsol," apang maathag nga nagakahulugan "ang pagbaylo sang hunahuna." Ni ang pulong may bisan ano nga butang nga kon sa ano man ang mahimo sa mga balatyagon ukon ang magkasubo tungud sang mga sala. Ang palaligban sang manugbadbad nahasuno sina.

27. Thieme, *Canonicity* (1973).

Apang bisan pa sina, may lain pa nga palaligban ang nagapabakod sa lugar sini. Ang Dios indi puwede magbaylo sang Iya hunahuna! Siya amo ang pagkahibalo sang tanan kag ang pagkawalay pagbaylo (Mga Salmo 102:25-27; Isaias 46:10; Malaquias 3:6; Mateo 10:30; Mga Hebreo 4:13). Ang Dios nakahibalo sing bug-os kag sa walay katapusan sang tanan nga puwede mahibaloan; wala gid sing panghitabo—nga kinaugalingon, makasaysayan, ukon sang bisan ano sang iban nga klase—nga nagaabot subong isa ka pagpakibot sa Iya ukon sinang puwede maghimo sa Iya nga magpabaylo sang Iya hunahuna.

Ang Dios mahimo magpakita sang pagbaylo, apang wala Niya ini ginhimo. Kon daw sa magbaylo na Siya, sa pagkamatuud ginatipigan Niya ang Iya pagkawalay pagbaylo nga pagkamatinud-anon! Ginapahayag lamang Niya ang Iya pamaagi sa buhat sing lain subong sang ginatawag nga pinaagi sa mga kalainan kag mga pagbaylo sang tawo ukon sang kasaysayan. Ang Dios nagatrato sang tagsa ka tawo subong sang pinasahi kag sang kada kahimtangan sang kasaysayan sa mga kamatuuran sang panghitabo (Mga Salmo 33:13-15; 139:1-18, 23-24; 147:4-5). Indi ko gusto nga magbilin sang bisan ano nga pagduhaduha sa inyo hunahuna. Ang "paghinulsol" sang Dios amo ang anthropopathism kag wala na sang iban. Makita naton ini pinaagi sa pagtalupangud sa pipila ka mga gagmay nga mga butang nahanungud sang kon sa ano nga pamaagi ang Dios sa pagkatinuud nagahunahuna.

Ang divine nga panghunahuna puwede mabahinbahin sa idalum sang tatlo ka mga titulo sang hilisgutan: kaugalingong-kaalam, pagkahibalo sang tanan, pagkahibalo na nga daan.[28] Ang pagpakita ukon pagpaathag sang pagpahinumdum nahanungud sini nga mga pulong: Wala sila nagakahulugan sang kon ano, sa una nga pagpasiplat, basi bala nga hunahunaon mo sila nga nagakahulugan sang: may hinanas nga mga kaathagan sila.

Una, ang kaugalingong-kaalam sang Dios amo ang Iya pagkahibalo sang Iya kaugalingon nga persona, mga kinaiya, kag mga hiyas. Walay katubtuban kag wala gid nagabaylo, ang Dios nakahibalo sang tanan nahanungud sang Iya kaugalingon kag ang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nakakilala sang duha pa ka mga sakup sang wala pa gid sang malaut nga natuga. Ang Dios may ara sang subong nga pahibalo sa sini gid mismo nga tion, kag pirmi gid Siya may ara sini sa bug-os nga walay katapusan nga palaabuton.

Ikaduha, ang pagkahibalo sang tanan ginpaathag subong ang walay ginsuguran kag walay katapusan nga kaalam sang Dios nahanungud sang tanan nga butang sa gowa sang Iya kaugalingon. Ang pagkahibalo sang tanan may kaangtanan sa pagtuga kag nagalakip sining duha gid sang tinuud nga kamatuuran kag panghitabo—sang nag-agi na, sang karon, kag sa palaabuton—kag sang tanang iban nga puwede mahitabo nga indi gid mag-abot ukon mahitabo.

Sa kinatapusan, ang pulong nga "pagkahibalo na nga daan" ginagamit sa sobra ka pinasahi nga ara sa idalum sa bahin sang kaalam sang Dios. Nakatukod sa pagkahibalo (pagkahibalo sa tanan) kon sa ano nga pamaagi ang tagsa ka tumuluo maggamit sang iya hilway nga kabubut-on, ang Dios nagpahayag sadto pa anay sang nag-agi nga walay ginsuguran nga ang sigurado kag indi malikawan nga mga butang mahitabo sa kinabuhi sina nga tumuluo. Ang pagkahibalo sang Dios sa sina nga mga panghitabo, nga ang Iya kaugalingon nagpahayag kag nagsugo sa wala pa sila mahitabo sa kasaysayan sang katawhan, amo ang ginatawag nga pagkahibalo na nga daan. Ang mga tumuluo lamang kag si Kristo mismo ang ginasiling nga nakahibalo na nga daan sadto pa anay (Mga Taga-Roma 8:29; 1 Pedro 1:20).

Una gid nga aton hatagan sang bug-os nga pagtalupangud ang ikaduha nga bahin—ang pagkahibalo sang tanan sang Dios—sa paglarawan kon sa ano bala nga pamaagi Siya nagahunahuna. Sa Iya nga pagkahibalo sang tanan, Siya sa tanan nga panahon nakahangup sang tanan nga mga panghitabo kaupod ang ila mga kabangdanan, kahimtangan, kag mga kaangtanan—

28. Tan-awa ang Dugang sa Basahon B.

halin sa dako kaayo padulong sa gamay kaayo—subong sang isa ka indi mabahinbahin nga palakat sang mga butang, ang tagsa ka bahin sa diin kinahanglanon kaayo sa pagkamatinud-anon sang kabilogan.

Indi lamang nga ang Dios nakahibalo sang bug-os nga detalye sang kon ano ang mahitabo, kondi nga nakahibalo man Siya kon ano ang mahitabo kag nakadisisyon na Siya nga gamiton ang pipila ka mga pamaagi ukon palakat sang paghulag nga walay lain sa Iya ginpili. Tilawi nga handurawon kon daw ano gid bala ka katingalahan ang panghunahuna sang Dios. Kon ang "isa ka indi mabahinbahin nga kabilogan sang mga butang" nagkalainlain sa bisan isa ka detalye—kon si Alexander the Great wala nakabugto sang Gordian nga Baligkos, kon si Apostol Pablo nalumos sa pagkalunod sang barko sa Malta, kon natawo ka sang mas temprano sang isa ka adlaw, kon ugaling nga ang padulongan sang isa ka nagasolo nga pasi sang atomiko lain—ang bilog nga palakat mabaylohan. Ang isa nga kalainan magatuytuy padulong sa lain kag sa lain kag sa lain sang masangkad, nagasalalapid nga mga palakat sang kabangdanan kag sangputanan.

Karon, ang kaalam sang Dios subong nga makadumala Siya sang bisan ano nga panghitabo sa tanan nga tinuga sa bisan ano man nga tion sa kasaysayan sang kalibutan, baylohan ini sa isa ka walay katubtuban nga kadamoon sang mga pamaagi, kag dayon sugiran ka sang husto kon ano ang nagkalainlain nga panghitabo tungud sang pagbaylo. Sa wala sing bisan ano nga kahago matuman Niya ang tanan sang mauti nga mga pagsangsanga sa sinang isa ka pagbaylo sa kabilogan sang kasaysayan tubtub sa katapusan sang panahon—kag sa unahan sang panahon padulong sa pagkawalay katapusan! Ano pa bala ang mga dugang, sa amo man nga panahon mapaathag Niya ang tanan nga mga pagkadalahig kag mga paanggid sang tanan nga puwedeng mahimo nga mga pagbaylo sang tanan nga mga panghitabo!

Amo gid ina ang tama sang kon ano ang Iya ginhimo. Ara sa Iya ang tanan nga mahimong mahitabo kag ang isa sang pagkatinuud nga ginhatagan sang klaro nga pagtalupangud sa Iya hunahuna sa tanan nga mga panahon. Ang Iya pagkamangin maalamon walay katapusan ang kadakoon; "Ang Iya paghangup walay katubtuban" (Mga Salmo 147:5*b*).

Sa pagbasa nahanungud sang nag-agi nga panahon, kasami nga nahamuut kita sa "indi pat-ud nga kahimtangan kag kinaiya sang kasaysayan." Nagakatingala kita sa "ano abi kon" ang isa ka tawo nakahimo sang isa ka butang nga lain sa iya ginhimo. "Ano abi kon" ini ukon ina nga panghitabo nahitabo imbes sang kon ano ang sa tinuud nga nahitabo? Ano abi kon si Adan kag si Eba wala gid nakasala? Ano abi kon ang Katilingban nagdaog sa Gira sa tunga sang mga Pungsod? Ano abi kon si Franklin D. Roosevelt wala gid ginbuto ukon napili nga Presidente? Ang mga butang sigurado gid nga mangin lain. Nagapakutpakut ukon nagabulubanta kita kon kaisa, apang ang pagpakutpakut ukon pagbulubanta mga tumotumo lamang. Apang, sa Dios, ang indi pat-ud nga kahimtangan ukon kinaiya sang kasaysayan indi pagpakutpakut ukon pagbulubanta; ini perpekto nga klaro kag tama. Nakahibalo Siya sa tukma kon ano ang mahitabo (Mateo 11:23), kag ginapanan-aw ko nga may ara Siya sang pipila ka mga makabibihag nga mga estorya nga isugilon sa aton sa langit nahanungud sa kon ano ang puwede mahitabo nga wala nahitabo.

Ang Dios nakahibalo sang palaabuton sang subong ka klaro sang sa nag-agi. Ang Iya kaalam wala sa idalum sang paglambo; ang Dios wala gid nagakinahanglan nga magtoon sang bisan ano nga butang tungud kay nahibaloan na Niya ang tanan nga butang. Dugang pa, ang Dios pirmi nagahulag sang makatarunganon, apang wala gid Siya nagakinahanglan magpangatarungan nahanungud sang mga butang: ang Dios nakahibalo sang mga sangputanan kag sang mga hilisgutan sa amo man nga tion, ang katapusan sang ginsuguran. Ang Dios nakahibalo sining duha ang maayo kag ang malain. Ang Dios nakahibalo sang tagsa ka makangilidlis nga mga butang nga aton nahibaloan, kag dugang sini madamo pa, apang ang Iya kaalam wala gid nagahimo sa Iya nga magmasinulub-on kag maghinulsol sang nag-agi ukon mahadlok sang palaabuton. Makita mo nga ang Iya panghunahuna bug-os nga lain sa aton!

Kon naghunahuna ka nga makatipig ka sang mga tinago sa Dios, magpatawhay kag kalimti ini. Nakahibalo Siya sang imo kalag, sang imo tagsa nga ginahunahuna, kag nahibaloan na Niya sila sa sulud sang mga binilyon ka mga tuig. Ang Iya pagkamangin-alamon nakahangup sang walay katubtuban, walay katapusan nga mga butang, apang ang Dios pirmi gid makakita sang panahon agud maghunahuna sa Iya bug-os nga pagtalupangud sa imo. Sa pagkatinuud, ang Dios pirmi gid nagahatag sang Iya bilog nga pagtalupangud sa imo.

Sadto pa anay nakita na sang Dios ang imo kinabuhi halin sang ginsuguran tubtub sa katapusan kag nagpundo na sang tanan nga mga butang nga imo kinahanglanon tubtub sa katapusan. Bisan pa kon untatan mo ang imo pagtoon sa panudlo sang Bibliya kag gulpi mausmod sa espirituhanon nga kinabuhi padulong sa pagbaliktad, may ara lamang Siya sang maangayon kag matarong nga klase kag tama nga kabug-aton sang divine nga disiplina nga gin-andam agud magsugata sang imo kinahanglanon. Ang Dios nakahibalo sang pinakamaayo kaayo nga pamaagi sa pagpakamaayo sa imo, kag sa disiplina nakahibalo Siya sang husto kon sa diin nga bahin ang sobra nga makapasakit sa imo. Bisan pa sang tanan nga mga butang nga nahibaloan sang Dios nahanungud sa imo, bisan pa sang palaabuton mo nga mga kapaslawan (sa diin magpakibot sa imo kon mahibaloan mo nahanungud sa ila), bug-os Siya nga nagpatawhay nahanungud sa imo. Matutum Siya sa pagsangkap sang tanan nga grasya sang pangkinahanglanon para sa imo agud mag-abante adlaw-adlaw sa pagtoon sang Pulong sang Dios.

Ang Pulong sang Dios nagapahayag sang hingpit nga kamatuuran sang hunahuna sang Dios. Sa mga Balaan nga Kasulatan man ukon sa wala ginpahayag nga bahin sang divine nga kahibalo, ang pinakagamay nga sayup, sa sayup nga pagbulubanta, ukon sa pagkawalay pagtalupangud magakahulugan nga ang Dios indi Dios. Tungud sang Iya mismo nga kinaiya, indi Siya mabudlay hangpon ukon ikalibog sa pagkawalay kahibalo ukon pagka-kaladlawan.

Binuang kag indi makatarunganon ang magpahinumdum nga ang Dios nga nakahibalo sang tanan magdangup sa kahimtangan sa diin kinahanglan Niya magbaylo sang Iya hunahuna. Indi ini mahimo kag batok sa Iya walay katubtuban nga kinaiya. Apang ang tawo—may limtasyon, indi perpekto, kag kasami buangbuang—mahimo magbaylo sang iya hunahuna sa kada minuto sang minuto. Ang babayi sang sini nga kaliwatan ginbantog tungud sang iya sugilanon nga mga katumanan sa sini nga bahin. Mahimo kita magbaylo sang aton mga hunahuna tungud sang pagkawalay kalig-onan kag walay klaro ukon subong bahin sang pagkamadali magbaylo ukon matilawtilaw sang nagkalainlain nga mga butang kag bisan sang matahapon nga panghunahuna. Ginbag-o naton ang aton mga panghunahuna subong sang naandan, makatarunganon, kag kinahanglanon kaayo nga tawhanong hilikuton; kita tanan nakahibalo sa sining tawhanon nga katungdanan kag paghulag. Busa tungud sini, sang ang Genesis 6:6 nagapahayag nga ang Dios nagbaylo sang Iya hunahuna, nagalantaw kita sa hugot nga tawhanong paghulag nga ginpaangkon sa Dios agud maghimo sang Iya mga palakat kag katungdanan nga mangin klaro sa mga tawo!

Ang Dios nagsaad sa katawhan sang Manluluwas, ang “kaliwat” sang babayi (Genesis 3:15). Ang Dios pirmi gid nakahibalo nga ang subong nga saad nagapahimo sa Iya sa pagtipig sang katawhan agud si Kristo matawo subong matuud nga pagkatawo. Si Satanas, pirmi lang gid matampalason kag makapaakig, nagplano sang malaut sa panahon ni Noe agud makasulud kag makapanghilawas ang mga nahulog sa sala nga mga anghel sa mga katawhan sa pagtinguha nga gub-on ang kaliwatan ni Kristo (Genesis 6:1-13; 2 Pedro 2:4-5; Judas 6).[29] Si Satanas nagkalipay sa maayo kag dako kaayo nga kadaugan! Ang pumuluyo sang wala pa ang Anaw nahulog gid mismo sa pamaagi sang iya plano.

Pagkatapos sang pipila ka mga kaliwatan sang sini nga pagminyoay, ang tinuud nga pagkatawo nag-umpisa madula, kag ang malaut naglapnag sa duta. Ang plano sang Dios nagapadayon. Indi

29. Thieme, *Victorious Proclamation* (2002).

Niya bala tumanon ukon lipatan na lang bala Niya ang Iya katungdanan? Mapaslawan bala Siya sa pagtuman sang isa ka butang nga Iya na naumpisahan? Indi. Ang Dios pirmi gid nagatipig sang Iya mga saad. Pagkatapos hatagan ang tawo sang higayon nga magbag-o sang iya kaugalingon nga hunahuna (Genesis 6:3), ang Dios naghukum sang tanan apang si Noe kag ang iya pamilya, amo lamang ang nabilin nga mga tumuluo sang may puro kag matuud nga kaliwatan sang tawo.

Ang Dios wala nagbaylo; ang Dios wala nakahimo sang sayup; ang Dios wala nagtoon sang bag-o nga butang. Ang tawo nagbaylo, subong sang pirmi nahibaloan sang Dios nga himoon niya, sa idalum sang yawan-ong malaut nga plano nga pirmi gid nahibaloan sang Dios nga ini mahitabo. Ang Anaw nag-abot subong ang paghulag sang divine nga katarungan nga gin-andam agud mag-amlig kag magpadayon sang Iya walay katumbas nga plano sang grasya. Sa pagpahibalo sang Iya plano sa tawo, ang Dios nagbadbad ukon nagbalhin sini nga palakat sang Iya katarungan sa anthropopathism: ang pagbaylo sang hunahuna. Ano pa bala ang iban sang pinalagpak nga paagi sang pagpahayag sang Iya walay pagbaylo kag maangayon nga panghunahuna sa malaut nga mga tawo kay sa ipahayag nga bag-o lang gid Siya nagbaylo sang Iya hunahuna nahanungud sang pagtuga sang katawhan? Kon ang bisan ano nga butang makakuha sang pagtalupangud sang pagkakulba ni Noe, ang walay pagtoo nga mga tawo sa iya nga panahon, amo sina.

Ining hinambalan sang pagpaigo-igo ukon paangay-angay sa diin ang Dios “nagbag-o sang hunahuna” walay kalainan sa Genesis 6; makita sa bug-os nga Daan nga Kasulatan (Exodo 32:14; Numeros 23:19; Mga Hukum 2:18; 1 Samuel 15:35; Mga Salmo 90:13; Jeremias 15:6; 42:6; Amos 7:3, 6). Sa kada tion nga makit-an naton ini, ang nagkalainlain nga bahin sang plano kag divine policy nagaabot agud magdala sang bag-o nga kahimtangan sa katawhan, apang ang Dios wala nagbaylo.

Ang Kaakig sang Dios

Ang kaakig sang Dios lain na naman nga anthropopathism, kag sa liwat ang Dios nagapangita sang kinaandan nga tawhanong batasan sa pagpangalagad sang pagpahayag sang divine policy. Ginsiling nga ang Dios maakig sa pagbaliktad.

> Tungud nga ginsalikway nila ang kasugoan sang GINOO sang mga kasundalohan,
> Kag gintamay ang pulong sang Balaan sang Israel.
> Busa ang kaakig sang GINOO nagadabdab batok sa iya katawhan. (Isaias 5:24*b*-25*a*, KJV)

> Ako maghikot sing mga paghukum sa imo sa kaakig kag sa kasingkal kag sa mga pagsabdong nga masingkal. Ako ang GINOO nga nagpamulong *sini*. (Ezequiel 5:15*b*, KJV)

Ang “kaakig” sang Dios nagapahayag sang makahaladlok nga kapintas sang mga bahin sang divine nga disiplina batok sa nagbaliktad ukon masalikwayon nga pungsod. Ang pagbaliktad amo ang pagbiya sang tumuluo sa bisan ano nga bahin sang espirituhanon nga pagtubo. Ini amo ang paagi nga ginapakilala pinaagi sa wala pagsapak ukon sang pagsalikway sang panudlo sang Bibliya, ang panghunahuna nga sa diin nagatuytuy sa nagkalainlain nga kapaslawan sang paghulag sang kalag. Ang pagbaliskad amo ang una nga nahimo sang paghulag ukon paghunahuna nga nagapakita sang sabat sa isa sang madamong nagapamatok nga mga kabangdanan nga pirmi mag-abot sa bisan anong kinaandan nga kinabuhi. Halimbawa, wala sing pamalibad sa pagsabat sa kapaslawan, pagkamingaw, sa indi makapatawhay, pagkalooy sa kaugalingon, ukon sang nagsinugponsugpon nga sayup ukon tuman nga pagkatublag sang tanlag pinaagi sa

pagpasimpalad sa makataranta ukon makililisang nga pagpangita sang kalipay nga nagapalayo sang panudlo sang Bibliya sa imo kag magtuytuy bisan sa pinakamalain nga kapaslawan.

Ang divine nga paghimalaut sa nagbaliktad nga tumuluo mag-umpisa sa disiplina sang pagpahinumdum (Bugna 3:20), nagapadayon pinaagi sa madamo kag madamo pa gid sang mapintas nga disiplina kag magsangko sa kinabug-atan, kon ang tumuluo indi nakabalik sa pagkaespirituhanon, sa pinakadako nga disiplina—amo ang "pagpakasala tubtub sa kamatayon" (1 Juan 5:16, KJV). Kon ang pungsod napuno sang mga nagbaliktad, ini ginhimalaut kag ginpahinumduman pinaagi sa lima ka sunudsunud nga disiplina (Levitico 26:14-46; Oseas 4:1-6). Ang lima ka sunudsunud nga disiplina matapos sa pagkapildi sang militar—ang pagkaguba sang pungsod kag ang pagkaulipon sang mga nagkarabuhi ukon nagkarabilin sini (Jeremias 7:24-34).[30]

Ginhimo bala ini sang Dios tungud sang kaakig? Klaro nga indi! Sa liwat, Aton ilarawan sa malip-ot lamang ang Iya tinuud nga panghunahuna kag gani nagahatag sang pagtalupangud sa kamatuuran nga ang "kaakig" sang Dios anthropopathism lamang.

Ang Dios nagaangkon sang labing dako kag maayo kaayo nga kalipay. Siya perpekto; ang Iya kalipay perpekto. Ang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan. Ang Dios amo ang pagkawalay pagbaylo; ang Iya kalipay indi gid magkunhod ukon magdako ukon magdugang. Ang Dios katarungan; nalipay Siya nahanungud sang pirmi nga pagkamaangayon sing bug-os. Ang Dios amo ang perpekto nga pagkamatarong—amo ini ang Iya himaya. Ang Dios nakakilala sang Iya kaugalingon nga pagkaperpekto kag nahamuut sa Iya kaugalingon nga himaya. Ang Dios nagakasadya sa pag-angkon sang tanan nga himaya para sa Iya kaugalingon para sa kaayohan sang hingpit nga kamatuuran lamang.

Ang kalipay bahin sang character sang Dios. Indi gid mahimo para sa Iya nga mangin indi malipayon ukon akig sanglit nga bug-os Siya nga nagakalipay sa tagsa ka bahin sang Iya kaugalingon nga pagkaara nga buhi. Halimbawa, ang Dios nahamuut kag nalipay sang Iya plano sang grasya. Sa grasya, Siya nagapaambit sang Iya kaugalingon nga kalipay sa mga tumuluo pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa ila mga kalag—kag ginahimo Niya ini sa atubangan sang yawa.

Ang pagkahamuut sang Dios nakatukod sa Iya character, indi gid mahitabo nga pinaagi sa imo. Sa lain nga bahin, walay sapayan sang bisan anong hambugon nga hunahuna nga basi imo hatagan sang pagtalupangud nahanungud sang imo kaugalingon nga pagkakinahanglanon, wala ka sang kasarang sa bisan diin sa sining duha ang pagdugang ukon pag-buhin sa Iya kalipay. Ang Dios indi malipay sang sobra pa kay sa ginakalipay na Niya, kag wala ka gid sang mahimo nga hunahunaon, isiling, ukon himoon nga makapahimo sa Dios nga indi malipay. Ini wala nagakahulugan nga sobra gid Siya nalipay sang imo madumilion nga kabubut-on ukon sang imo kapaslawan sa pagtuman sang Iya kabubut-on kag handum para sa imo kinabuhi. Wala man ini nagakahulugan nga wala Siya nagakabalaka sa imo. Ini nagakahulugan nga ang Iya plano nagatawag sa imo agud magpakig-ambit sang Iya kalipay, indi nga para Siya magsalig sang kalipay sa imo. Sa pagkamatuud, ang Dios amo gid lang ang ginhalinan sang balangaw sang kalipay—halin sa pagpahanas kag kalinong padulong sa pagpadasig kag dakong kalipay ukon himaya—nga nagalarawan sang hamtong nga tumuluo pinaagi sa tanang nagkalainlain nga mga kahimtangan sang kinabuhi (Deuteronomio 28:63; Mga Salmo 43:4; Mga Taga-Roma 1:25; Mga Taga-Filipos 4:4). Ang Dios nagsangkap para sa imo kalag sang tanan nga butang nga ginakinahanglan agud sa pagpalambo sang ikasarang para sa kalipay. Ini nga kasangkapan amo ang panudlo sang Bibliya. Puwede ka man magsakay pinaagi sa grasya nga galamiton sa pag-inoino GGP kag magkasadya sa pagsakay.

Ang solo nga balabag amo ang imo kaugalingong hilway nga kabubut-on. Kon gamiton mo ang divine nga galamitong manggad kag magtubo sa espiritu, mag-abot ang pakamaayo sa imo.

30. Tan-awa ang pahina 258. Tan-awa man ang Thieme, *Freedom through Military Victory*, 16.

Apang kon isalikway mo ang panudlo sang Bibliya kag magpalagyo sa kinaugalingon—subong nga daw ikaw ang manugdisenyo sang kalipay kag nakahibalo sang dako pa nahanungud sini kay sa ginhimo sang Dios—indi malikawan nga mag-abot ka sa idalum sang divine nga paghimalaut. Bisan ang disiplina nga halin sa Ginoo gindisenyo sa pagpaabtik sa imo sang imo kinahanglanon para sa panudlo sang Bibliya kag sa pag-awhag kag pagpadasig sa imo agud makabalik sa adlaw-adlaw nga pagkaon sang imo espirituhanon nga pagkaon.

Bisan kon nagapakamaayo man Siya ukon nagapanghimalaut, ang Dios hingpit nga maangayon, kag sa pagka-nangin maangayon, Siya bug-os nga malipayon. Apang ang nagbaliktad wala sing pagtolon-an nga katukuran sang kasayuran; wala siya nakahangup sa panghunahuna sang Dios, kag wala siya sang kalipay sa sulud sang kalag ukon sang matuud nga pagkahamuut sa bisan ano nga klase. Kon ang Dios nagpaathag kag naglarawan sang Iya kaugalingong talagsahon kag dalayawon kaayo nga kalipay sa subong nga tawo, ini bala makahimo sang madamo nga pagbulubanta ukon paghunahuna sang indi klaro? Makapahinayhinay bala ini sang iya mga sabat nga nakatukod sa balatyagon ukon panghunahuna kay sa mga kamatuuran? Magsilsil bala ini sang isa ka kahulugan sang pagkadinalian ukon pagkamapiliton nahanungud sang pagkakinahanglanon kaayo sang panudlo sang Bibliya? Ang nagbaliktad bala makahimo maghiusa sang iya pagkakulang sang kalipay sa walay katubtuban nga pakahamuut sang Dios? Sigurado nga indi.

Busa, ang Dios nagapahibalo pinaagi sa anthropopathism. Ang mensahe nagaabot sing mabaskog kag klaro sang ginaigo sang Dios ang nagbaliskad sang disiplina kag nagapaathag sa wala sing dipat-ud nga mga pulong sa kon ano ang nahibal-an sa Latin subong *ira Deum*, “ang kaakig sang Dios.”

Ang Pagdumut sang Dios

Ang Dios wala nagadumut, bisan pa nga ang Bibliya nagapahayag nga “ginadumtan mo ang tanan nga nagahimo sang kalautan” (Mga Salmo 5:5, KJV). Ang Dios wala nagdumut kay Esau bisan pa nga ang Balaan nga Kasulatan klaro nga nagapahayag:

> Subong sang nasulat na, “Ginhigugma Ko si Jacob, apang gindumtan Ko si Esau.” (Mga Taga-Roma 9:13, ginhusto nga pagbadbad)

Sa sining may pagkalain nga mga pahayag, ang Dios nag-usisa kag nagbulubanta sang isa ka pares sang kapid nga mag-ulutod. Si Jacob nagtoo kay Kristo, ang ginsaad nga Mesiyas ukon Manluluwas, para sa walay katapusan nga kaluwasan; apang si Esau nagpabilin nga ditumuluo sa bilog niya nga kinabuhi. Busa, ang Dios may nagkalainlain nga panghunahuna sa kada isa, nga nagauyon sa Iya kaugalingong perpekto nga character. Sa tion nga aton dalhon ang character sang Dios sa paglarawan, aton makita nga ang Dios indi gid puwede magdumut kay Esau. Ang pagdumut isa ka sala sa panghunahuna. Ang Dios indi makasasala; wala Siya nagapangapin ukon nagapangabaga sang sala, nagatintal agud makasala, ukon magpasaylo sang sala sang bisan sin-o. Ang Dios indi magpauyon-uyon sang Iya kaugalingon nga kinaiya; ang kabigon nga ang Iya ginahimo isa ka pagtampalas. Ang pagdumut, niyan, klaro nga isa ka tawhanon nga characteristic sa diin ginpaangkon sa Dios agud ipahayag ang Iya paghukum batok sa wala natawo liwat sa kalag nga si Esau.

Karon tan-awa ang katunga sang paanggid-anggid, ang paglarawan sang panghunahuna sang Dios sa kay Jacob. Ang kabaliktaran sang tawhanon nga pagdumut sa kay Esau amo ang tawhanon nga gugma. Pinaagi sa pagtoo kay Kristo, ang kaangtanan ni Jacob sa Dios amo ang isa sang walay katapusan nga pakamaayo. Ang Dios wala nagadumut ukon nagahigugma sa pamaagi nga ginahimo sang mga tawo. Gani, sa sini nga dalanon may ara kita sang duha

ka mga anthropopathisms; ang kalainan sa tunga sang gugma kag pagdumut nagahimo sang larawan nga ang bisan sin-o makahangup. Gani, sa Mga Taga-Roma 9:13, ang Dios naghimo sang mahukmanon nga panghunahuna nahanungud sang mga ditumuluo kag mga tumuluo. Ang Iya kahimtangan ginlarawan kag ginpaathag sa isa ka bahin pinaagi sa sala sang tawo—ang kaugalingon nga pagdumut—kag sa pihak pinaagi sa panghunahuna sang tawo—ang gugma.

May ara sing madamo nga mga anthropopathisms sa Bibliya, subong sang pagkamaimon ukon pagselos (Mga Salmo 79:5; Ezequiel 39:25; Zacarias 8:2; 2 Mga Corinto 11:2), pagtamay (Mga Salmo 2:4; 37:13; 59:8; Mga Hulubaton 1:26), kasulub-on (Mga Taga-Efeso 4:30), makapasuka (Bugna 3:16), kag mainantuson kag maloloy-on (Exodo 34:6; Mga Taga-Roma 2:4; 1 Pedro 3:20; 2 Pedro 3:15). Madamo pa gid nga mga anthropopathisms. Halimbawa, ang Dios ginhatagan sang mga kamut (Exodo 15:6; Juan 10:28-29), mga bukton (Exodo 15:16; Deuteronomio 5:15; 33:27; Isaias 52:10; 53:1), ukon “madamo sang dughan” (Genesis 17:1, tukma nga pagbadbad sang *El Shaddai*) agud ilarawan ang divine nga pagtuytuy, pag-amlig, kag pagsangkap. Ang tagsa nga paggamit sang mga panghunahuna ukon pamatasan ukon sang bahin sa lawas sang tawo nagapahibalo sang panagway ukon panglantaw sang persona ukon plano sang Dios agud ipahibalo sa aton may katubtuban nga mga hunahuna ang Iya walay katubtuban nga character kag sang mga ginabuhat sang Iya mga hiyas.

Diri sini ang aton pagtoon nagaliso halin sa pagpaathag kag paglarawan sang tawo kag sang pagkamatinud-anon sang Dios padulong sa paglarawan sang plano sang Dios nga nakatukod sa Iya pagkamatinud-anon. Nakita naton kon sa ano nga pamaagi ang pagkamatinud-anon sang Dios nagapakig-angay sa Iya iban nga mga hiyas, kon sa ano nga pamaagi Siya nagapadayon sa pagbuhat para sa aton bahin. Karon, kinahanglan gid nga makita naton ang Iya pagkamatinud-anon nga nagahulag. Agud matukiban ang nagasugpon sa tunga sang pagkamatinud-anon sang Dios kag sang plano sang Dios, eskobahon naton ang yab-ok ukon panason naton ang kalibog halin sa kinaunahan nga bahin sang panudlo sang Bibliya.

Ikaduhang Bahin

NAGAHULAG NGA PAGKAMATINUD-ANON

MGA PAGPAANGKON: ANG KATUKURAN SANG KASAYURAN PARA SA PAGHANGUP SANG PANUDLO SANG BIBLIYA

ANG PANUDLO SANG BIBLIYA NAHANUNGUD SANG PAGPAANGKON amo ang nahibaloan kag nahangpan sang diyutay lamang nga bahin sang bibliyanhon nga panudlo. Talagsa lamang nga ini makuha sa yab-okon nga istante sang seminaryo kag dason ipuno lamang sa nagkulang nga bahin sang mga panudlo sang Bibliya nahanungud sang sala ukon kaluwasan. Subong ang nabulag nga bahin, ang bug-os nga nasakupan sang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagpaangkon wala mahangpan, wala natudlo sa mga pulpito.

Apang bisan pa sina ang mga pagpaangkon amo ang kabilogan nga larawan sang plano sang aton mga kinabuhi. Ang mga pagpaangkon nagapatindog sang katukuran sang kasayuran sa diin natukod ang tanang iban nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang aton kaangtanan sa Dios; sila ang mga bukog sang kalabera; nagahatag sila sang katukuran kag kabakod sa tagsa ka palatukuran kag panghunahuna nga may kaangtanan sa Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi. Ang mga paglarawan sang mga pagpaangkon amo ang estorya sang grasya, ang estorya sang kon sa ano nga pamaagi ang pagkamatinud-anon sang Dios nagatuman sang katuyoan nga sa diin ang Dios nagtuga sang katawhan.

Nabuhi kita agud pakamaayohon. Ang tanang pakamaayo nga halin sa Dios padulong sa tawo nagalibotlibot sa kamatuuran nga ang katarungan sang Dios nagpaangkon: sang kinabuhi sang kalag padulong sa biological nga kinabuhi nga nagtuga sang tawhanon nga kinabuhi sa tion sang pagkabun-ag; sang kinaunahan nga sala ni Adan padulong sa aton makasasala nga mga kinaiya; sang aton kaugalingon nga mga sala padulong kay Kristo didto sa krus; sang divine nga pagkamatarong padulong sa aton sa tion sang kaluwasan; kag sang kinabuhi nga walay katapusan sa tawhanon nga espiritu sa bag-ong natawo. Ang pagtoon nahanungud sining lima ka mga kinahanglanon kaayo nga mga pagpaangkon magtugot sa aton agud makita ang talagsahon kaayo nga mga pagpaanggid kag pagpahangup sang divine nga katarungan subong aton bahin sang pagpakig-angot sa Dios.

Nahitabo bala bisan kasan-o nga naghandum ka nga ang isa ka panudlo sang Bibliya puwede maghaylo kag magbug-os sang imo paghangup sang Pulong sang Dios? Nagkinahanglan ka bala sa bisan kasan-o sang hingpit nga katarungan sa paglig-on sang panghitabo sa diin nagapadayag sang tanan nga nagkalainlain nga mga detalye sang plano sang Dios para sa imo kinabuhi? Ari amo ini! Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagpaangkon nagasangkap sang medyo masayon nga pagsinugponsugpon sang mga pagkilala nga nagahan-ay sa kagamo sang imo indi maathag nga pagtolon-an.

Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagpaangkon nagapakilala sang pagkamatinud-anon sang Dios nga nagahulag sa sulud sang bug-os nga kasaysayan sang tawo. Busa mag-umpisa

kita sa ginsuguran, sa Hardin sang Eden kaupod ang kinaunahan nga lalaki kag babayi. Halin sa una nga mag-asawa masubay naton ang mga palakat kag mga paghulag sang pagkamatinud-anon sang Dios tubtub sa aton mga kinabuhi sa karon nga mga adlaw kag tubtub sa pagkawalay katapusan nga palaabuton.

Ang Divine nga Gugma subong ang Bahin sang Pagpakig-angot ni Adan

Ang Panahon sang Pagkaperpekto

Si Adan perpekto subong nga naghalin siya sa kamut sang Dios; gani amo man ang babayi, nga ginhimo halin sa gusok ni Adan.[31] Indi lamang nga ang duha ka mga tawo perpekto, kondi amo man ang ila palibot. Perpekto nga mga tawo kag gindugang ang perpekto nga palibot nahimong perpekto nga panahon. Wala gid sang indi perpekto ang maghalin sa perpekto nga Dios.

Sa Panahon sang Pagkaperpekto, ang bahin sang pagpakig-angot sang Dios amo ang gugma, indi katarungan. Ang ila kahimtangan lain gid kaayo sang sa aton tungud kay gintuga sila nga perperkto kag ang sala wala pa nagsulud sa kalibutan. Sila ang mga natungdan sang kaugalingon nga gugma sang Dios. Ang tanan nga naangkon naton halin sa Iya katarungan; ang tanan nga ara sa ila naghalin sa Iya gugma. Sa gugma, ang Dios nagsangkap sang mga kahoy "nga makapalipay sa panan-aw" subong makapadasig sang ila mga kalag, kag ang mga kahoy "maayo nga pagkaon" subong sang ila manamit nga kinahanglanon nga pagkaon para sa ila mga lawas (Genesis 2:9, KJV). Sanglit nga ang lalaki kag babayi gintuga nga mga hamtong nga indi na kinahanglan magtubo pa, bisan pa sina ang gugma nagsangkap sa ila sang gilayon nga kasarang agud magpasalamat sang ila mga kinabuhi sa Hardin. Ila naangkon ini nga ikasarang sang kalag sa pagkaon lamang sing bunga halin sa kahoy sang mga kinabuhi—indi halin sa "kahoy sang *kinabuhi*" sa pang-isahan subong ginbadbad sa King James Version, apang ang halin sa kahoy sang *mga kinabuhi*, ang pangdamoan. Ang kahoy naghalili sang sigurado ukon pat-ud nga kabubut-on sa plano sang Dios para sa ila sa Hardin kag naghatag sa ila sang ikasarang sa madamo nga mga bahin. May ara sila perperkto nga kaangtanan subong bana kag asawa. May pahuway kag lingawlingaw sila. Wala sila nagakinahanglan magtrabaho para sa pangabuhian. Ginkalipay nila sing hingpit ang ila mga palibot. Gindumalahan nila ang tanan nga mga tinuga. Kag sa kada kagab-ihon, si Kristo mag-abot sa kabugnawon sang adlaw agud magtudlo sa ila sang panudlo sang Bibliya. Ang gugma nagpakamaayo sa ila sa tagsa ka pamaagi—sa lawas, kalag kag espiritu—kag nagsangkap sang ikasarang agud magkalipay sining tanan nga mga butang.

> Kag nakita sang Dios ang tanan nga nahimo niya, kag yari karon, *ini* maayo gid kaayo. (Genesis 1:31*a*, KJV)

Kon Paano ang Katarungan Nahimong Aton Bahin sang Pagpakig-angot

Ang tanan nga mga pakamaayo sang Hardin naghalin sa gugma sang Dios. Ang katarungan indi nangin bahin sang pagpakig-angot sang tawo sa Dios didto sa Hardin. Subong perpekto nga

31. Ang asawa ni Adan sa kinaunahan nga gintawag (*Ishah*), "ang babayi." Wala gid tubtub pagkatapos sang Pagkahulog sa sala, kag pagkatapos nga siya nagtoo kay Kristo subong iya Manluluwas, nga ginpangalanan siya ni Adan sang (*Chavah*), nga ginbadbad "Eba" kag nagakahulugan "ang iloy sang tanan nga buhi". Ang iya bag-o nga pangalan nagapakilala nga si Kristo mangin "kaliwat" sang babayi (Genesis 3:15, 20).

mga tawo, wala pa sang sala, ang una ka duha nga mga tawo wala nagpauyon-uyon sa character sang Dios. Subong magbalantay sang divine nga kinaiya, ang katarungan wala nahangkat kag, subong nga amo gid, wala sing mahimo. Ang Dios hilway magsangkap para sa ila sang bug-os pinaagi sa gugma.

Ang grasya amo ang plano kag palakat sang gugma kag pagkamatinud-anon sang Dios para sa pagpakamaayo sang nahulog sa sala nga tawo. Si Adan kag *Ishah* wala nahulog sa sala, indi man ang katarungan ang bahin sang ila pagpakig-angot. Ang grasya para sa indi takus, apang si Adan kag *Ishah* mga indi man ditakus ni takus. Sila bug-os nga mga perpekto nga binuhat sang perpekto nga Dios, kag magapabilin sila sa sina nga kahimtangan basta indi sila magsalikway sa awtoridad sang Dios. Karon hinumduma: Ang ila kahimtangan lain kay sa aton. Sugod sang Pagkahulog sa sala, ang Dios nagpatigayon na sa aton pinaagi sa Iya katarungan agud nga ang grasya magpadayon nga magdumala karon kag sa gihapon.

> Agud nga subong naghari ang sala sa [espirituhanon] kamatayon, sa amo man maghari ang grasya pinaagi sa [ginpaangkon nga] pagkamatarong sa kinabuhi nga walay katapusan pinaagi kay Jesu-Kristo nga aton Ginoo. (Mga Taga-Roma 5:21, KJV)[32]

Ang grasya, subong ang palakat sang Dios, wala naghari sa Hardin. Didto, ang tanan nga mga butang *perpekto* nga kasangkapan apang indi kasangpan sang *grasya* sang subong sina.

Isa lamang ang kasayuran sa katarungan sang Dios ang ara sa Hardin. Amo ini ang pahinumdum nga ang katarungan mahimo nga ila bahin sang pagpakig-angot kon sila nagkaon sang ginadili nga kahoy sang kaalam sang maayo kag malaut. Ang kinaiya sang sini nga kahoy, pareho sina sang kahoy sang mga kinabuhi, nga madugay na nga wala mahangpan sang husto. Ang iban, may hinawayon kag manabaw nga kaalam sang Balaan nga Kasulatan, nga masangkad na ang nalambot nga masiling nga ang Dios nagabatok sa kaalam. Karadlawan ina! Nakahibalo kita nga ang pinakadako nga putling kaayo ukon maayong kabubut-on sa Kristohanon nga kinabuhi amo ang labing dako nga paghangup kag paghimulus sang Pulong sang Dios (Mga Hulubaton 1; Oseas 4:6; Mga Taga-Roma 10:2). Gani, ano gid bala, ang ginalarawan kag ginasaysay sini nga kahoy?

Sa kabaliktaran sa kahoy sang mga kinabuhi, nga naghatag sa lalaki kag babayi sang higayon agud magpahayag sang ila sigurado nga kabubut-on sa plano sang Dios, ang kahoy sang kaalam ukon pagkilala sang maayo kag malaut naghiusa sa plano ni Satanas. Ang ginasugpon nga “kag” indi kalainan; ini amo ang *pagsugpon* sa tunga sang kaanggid nga mga panghunahuna. Ang “maaayo kag malaut” (Genesis 3:5) ara sadto, kag ara sa gihapon, ang kabilogan sang palakat ni Satanas sa pagdumala sang kalibutan kag sang pagpamatuud sang iya kaugalingon nga mangin maayo subong sang Dios; ang magkaon sa sini nga kahoy amo ang pag-uyon sa Prinsipe sang Kadulum.

Si Satanas wala nagdumala sang kalibutan sa sulud sang Kapanahonan sang Pagkaperpekto. Ang iya pagpangagaw sang trono kag ang iya pagpangdaogdaog sang maayo kag malaut mahitabo gid. Si Adan ang labing mataas kag makagagahum sa Duta kag sang tanan nga ara sini, lakip ang iya asawa. Ginbutang sila sa duta agud sulbaron ang pagsinumpunganay sang mga anghel, apang sa sinugdan wala sila nagpaidalum sa mapahitas-on, maayo-kag-malaut nga sobrang mga paninguha ni Satanas. Gintuga sila nga perpekto. Busa ginbulag sila sa espirituhanon nga ilinaway nga nangin mapintas na sa sulud sang wala ginpahayag nga kalabaon sang panahon, kag sa diin nga sa pagkamatuud nagahulag na nga indi makit-an sa palibot nila. Padayon sila nga panalipdan batok sa pagpanghaylo ni Satanas basta may sigurado nga kabubut-on sila sa Dios

32. Para sa paghibaloanay pinaagi sa pang-usisa nahanungud sang pagpaangkon sang pagkamatarong tan-awa ang pahina 83.

kag sa panudlo sang Bibliya. Ang duha ka mga kahoy sa tunga sang Hardin nagahalili sa mga nagbinatokanay nga mga bahin sang pagsinumpunganay sang mga anghel.

Sa sini nga mga adlaw, si Satanas amo ang may gahum sang kalibutan (Juan 12:31; 14:30; 16:11; 2 Mga Taga-Corinto 4:4; Mga Taga-Efeso 2:2, kag nagadumala siya pinaagi sa palakat nga kasami ginatawag maayo apang ginatawag sang Dios nga "malaut" (Mga Taga-Galacia 1:4).[33] Ang kalautan amo ang kabilogan sang pagkamangin-alamon ni Satanas; ini amo ang panghunahuna ni Satanas subong nga nagabatok sa panghunahuna ni Kristo, ang panudlo sang Bibliya. Si Satanas nagpangabaga sang madamo nga mga nagkalainlaing—bisan sang nagabinatokanay—nga mga kaisipan kag sang sayup nga mga pamaagi sang paghunahuna sa diin nagapaninguha siya agud makuha ang pagdumala sang kalag sang tawo (Mateo 15:19; 1 Timoteo 4:1) kag busa sang bilog nga katawhan.

Sang aton nahangpan ang kabangdanan ni Satanas sang pag-alsa batok sa iya kaugalingong Manunuga kag nakilala ang iya sa karon nga mga katuyoan, may ara kita katukuran sang kasayuran para sa paghangup sang malaut. Si Satanas nagbatok tungud sang pagkamapalabilabihon. Ang iya katuyoan sa sina nga panahon kag karon amo ang paghimo sang iya kaugalingon nga "kaangay sang Labing Mataas" (Isaias 14:14) kag agawon ang trono sang langit. Agud mahimo ang subong sini, ang yawa matinguhaon nga sulbaron ang tanan nga mga palaligban sang kinabuhi nga gowa sa plano sang Dios kag sang panudlo sang Bibliya. Tungud sini, ginpalambo niya ang tawhanon nga kaayo—ang bisan ano nga maayong mga binuhatan nga ginhimo sa pagkahamulag sa pagpuno sang Balaan Espiritu kag sang panudlo sang Bibliya, ukon sang bisan ano nga mga kasulbaran nga kabaliktaran sa mga kasugoan sang katukuran sang Dios. Ang malaut nga panghunahuna nagatuytuy sa malaut nga paghulag, kag ang subong nga yawan-ong mga panudlo subong sang sosyalismo nga amo ang paagi sang katilingban nga nagapuyo sa diin wala sang pangkaugalingon nga pagkabutang, aktibismo nga amo ang naandan nga pagginawi nga nagahatag sang pagtalupangud sa diritsong mapintas nga paghulag ilabi na sa pagsakdag ukon pagbatok sa isa ka bahin sang ginalalisan nga hilisgutan, kag ang pagkabalaodnon nga nagatuytuy sang mga tawo sa matinuuron nga pagpadayon sang 'dungganon' nga mga sangputanan sa kabayaran sang gintukod sang Dios nga kahilwayan, pag-isahanon, pagkabutang, kag espirituhanon nga pagtubo sang tawo. Si Satanas nagahulag sa idalum sang plano nga ang sangputanan nagapakamatarong sang palaagihan; busa, nagdangup siya sa tuman nga pagpangisog kag pagkamapintas kon ginakinahanglan agud matuman ang iya 'maayo' nga dangatan (Juan 8:44).

Si Satanas nagtinguha sa pagpamatuud nga ang Dios butigon, nag-ilis sang perpekto nga disenyo sang Dios, nagdaog sa pagsinumpunganay sang mga anghel, kag nagpahayag nga ang Dios indi maangayon sa pagsentensya sang talagsahong maayo kaayo nga tinuga subong sang iya kaugalingon sa walay katapusan nga hukum sa linaw sang kalayo (Mateo 25:41).

Indi lamang nga ang kalibutan puloy-an sang kaaway, kondi sugod sang pagkahulog sa sala sang tawo sang gin-agaw ni Satanas ang kalibutanon nga trono kay Adan, ang tagsa ka tawo nga natawo sa katawhan (nga walay labot ang natawo-sa-birhen nga si Jesu-Kristo) tumandok nga pumuluyo sa lugar sang yawa. Tanan kita natawo sa idalum sang silot sang Dios, buhi sa lawas apang patay sa espiritu (Mga Taga-Roma 5:12-21). Si Adan nagsalikway sang kasangkapan sang Dios didto sa Hardin, sa baylo nagdesisyon nga magkaon sang halin sa kahoy sang kaalam sang plano ni Satanas—ang maayo kag malaut—kag ginpasalum ang bilog nga katawhan sa espirituhanon nga kamatayon sa idalum sang bag-o nga pagpamuno ni Satanas.

Samtang ginaton-an naton ang nag-agi nga kasaysayan ukon maglantaw sing nahanungud sa aton sang sa karon nga kasaysayan, makita naton nga ang yawan-on nga pamaagi sing palakat naglapnag sa tagsa ka bahin sang kinabuhi. Ang United States naguba sa ngalan sang 'ang

33. Thieme, *Christian Suffering* (2002); *Reversionism; Satan and Demonism*.

pinakado nga kaayo para sa pinakadako nga numero'! Nagaatubang kita sang madamo nga mga pagsulay agud mahilabot sa paghimo sang 'kaayo,' apang didto sa Hardin, isa lamang ka maayo-kag-malaut nga mga hilisgutan ang ara sa piligro: ang pagdumili sang Dios sa sinang isa ka kahoy. Ini amo ang pagtilaw sang perpekto nga kabubut-on sang tawo; mahimo siya nga indi perpekto pinaagi lamang sa indi pagtuman sa divine nga sugo. Tubtub nga ginbaton niya ang awtoridad sang Dios, magapabilin siya sa perpekto nga kahimtangan kag malipay sang tanan nga mga pakamaayo nga mabuganaon nga ihatag sa iya sang divine nga kaugalingong gugma.

Ang Walay Kinabuhi sa Walay Katapusan, Walay Kasigurohan sa Walay Katapusan

Sa liwat diri sini, ang mga pagpahangup ukon pagpaanggid sang palatukuran naggowa: Subong pirmi nga, ang divine nga katarungan nagauna sa gugma. Ang tawo nagkinabuhi sa idalum sang gugma sang Dios didto sa Hardin, apang may ara mga pipila ka mga butang nga bisan ang perpekto nga gugma indi makahimo. Ini indi makasangkap sang kinabuhi nga walay katapusan. Wala sing dumalayon nga nagakahitabo sa kaangtanan nga nakatukod sa gugma lamang.

Ang gugma sang Dios, kaangay sang Iya mga hiyas, walay pagbaylo, walay ginsuguran kag walay katapusan, perpekto. Sa kabaliktaran, ang tawo sa iya hilway nga kabubut-on mahimo magbaylo sa bisan ano nga tion kag mahimo nga diperpekto. Ang himoon lamang niya amo ang pagkaon sang ginadili nga bunga. Ang gugma sang Dios indi makapasalig nga ang tawo indi gid makasala, kag busa ang gugma sang Dios indi makapasalig nga ang tawo mangin takus nga magkinabuhi kaupod Niya sa gihapon. Sa karon nga mga adlaw, subong mga tumuluo ni Ginoong Jesu-Kristo, sa idalum sang katarungan sang Dios, may ara kita sang maayo kag dako kaayo nga pakamaayo sang kasigurohan sa gihapon. Kita mga sakup sang harianon nga pamilya sang Dios sa gihapon, kag wala gid—indi bisan ang Dios mismo—ang makahimo magkuha ukon makapahalin sa aton halin sa aton kahimtangan kay Kristo (Mga Taga-Roma 8:38-39). Sa pagkatinuud, sobra pa sa kasigurohan sa walay katapusan ang ara sa aton; kon malambot naton ang espirituhanon nga pagkahamtong, may ara man kita sing bug-os nga umalagi nga kasigurohan para sa mga pakamaayo nga aton mabaton halin sa Dios samtang nagakinabuhi pa kita diri sa kalibutan.[34] Indi subong sina ang kay Adan.

Adlaw-adlaw kon ang Ginoo mag-abot sa Hardin sa pagsalop sang adlaw, Ginasangkap Niya ang tanan nga panudlo sang Bibliya nga ginakinahanglan ni Adan kag sang babayi; Ginaliwatliwat Niya ang ginadumili sa kada adlaw kag nagapahinumdum sa ila sang mga sangputanan sang pagkadimatinumanon. Kon nalampasan lamang sang aton kinaunahan nga mga ginikanan ina nga adlaw nga wala nagsupak sang Iya sugo, Iya ginbag-o ang kasugtanan sa ila para sa lain naman nga biyente kuwatro oras, wala gid sing dugang, wala gid sang iban. Sa pagkaperpekto, ang tawo ginhatagan sang isa ka adlaw, sa tagsa ka higayon (Genesis 2:17). Ang kalabaon sang panahon nga ang kasugtanan pagabag-ohon wala ginpahayag, apang bisan pa kon ano man kadugay nga sila nagkinabuhi sa Panahon sang Pagkaperpekto, nalipay sila sang katingalahan kag maayo kaayo nga panghunahuna, espirituhanon, kag lawasnon nga kaangtanan.

Ang divine nga gugma nangin walay kasarang sa pagsangkap kay Adan kag sa babayi sang kasigurohan sa walay katapusan; dugang pa sini, ang divine nga gugma nangin walay kasarang sa pagpasalig sang kasigurohan sa adlaw-adlaw. Ang divine nga gugma nagsangkap sang panudlo sang Bibliya kag ang panudlo sang Bibliya amo ang nagasakdag. Ang kabubut-on sang tawo amo ang manugguba.

34. Tan-awa ang pahina 116.

Sang ang babayi ginsulay, napaslawan siya sa pagsumpo sang pino nga mga pagkamaliputon ni Satanas tungud kay sa mga panahon sa tunga sang pagtuga sa iya kag sang iya pagkahulog sa sala ginwala niya ang pagtahod sa awtoridad. Ginsalikway niya ang tanan nga awtoridad kondi ang iya mismo kaugalingon; imbis nga magsabat, nagbalos siya. Sa pagtalikod niya sa pagpanalipod kag pagpanguna ni Adan, ginpakita niya ang bug-os nga pagkakulang sang paghangup: nagpakighambal siya sa langyaw, kay Satanas, nga daw subong sang siya dugay na nga abyan. Kuntani nakilala na niya ang indi masaligan nga pagpaanggid ni Satanas subong supak sa panudlo sang Bibliya kag sa gilayon nga ginsugid kay Adan. Apang wala, ginsalikway niya ang awtoridad sang iya bana.

Apang bisan pa sina, indi lamang si Adan ang may awtoridad sa iya. Ang iban nga awtoridad nga gindisenyo agud magpanalipod sa iya amo si Ginoong Jesu-Kristo kag ang panudlo sang Bibliya nga Iya gintudlo. Bisan pa nga nagatambong siya sa klase sang Bibliya kada gab-i, wala siya nagahatag sang bug-os nga pagtalupangud sa pagpamati. Maathag nga siya nagabatok sa panudlo sang Ginoo, ilabi na sang Iya pagdumili sang kahoy.

> Apang gikan sa kahoy sang pagkilala sang maayo kag malaut indi ka magkaon sini: kay sa adlaw nga magkaon ka sini sigurado nga mapatay ka. (Genesis 2:17, KJV)

Ang Ebreyo nga berbo (*mut*), “mapatay,” gindoble agud nga ang tukma nga pagbadbad dapat mabasa sang, “tagumatayon, mapatay ka.” Ang pagdoble sang berbo nagapahayag sang pagkasigurado sang kamatayon kag dapat mabadbad sang “sigurado nga mapatay ka.” Ang espirituhanon nga kamatayon amo ang sa panghunahuna nga—ang bayad [bayad sa pinangabudlayan ukon kinitaan] sang sala” (Mga Taga-Roma 6:23)—nga nagalakip sang bug-os nga silot halin sa katarungan sang Dios.

Ang pagsalikway sang babayi sa awtoridad sang Dios maathag nga ginpakita sa iya pagpakig-estorya kay Satanas; sa gilayon nga nagdahum siya nga mahimong subong kaabtik kag maalam sang sa Dios. Dugang pa, nahatagan sang higayon nga magsaysay nahanungud sang bahin sang panudlo sa Bibliya (si Satanas nag-ulointo sa iya pinaagi sa pagpamangkot), sayup ang iya paghangup. Gintudloan siya ni Kristo nga, “indi ka magkaon sini,” apang sa iya nga pagkahambog kag pakunokuno gindugangan niya ang Pulong sang Dios.

> Apang ang Dios nagsiling, nahanungud sa bunga sang kahoy nga yara sa tunga sang hardin, indi kamo magkaon sini, ukon magtandog sini, basi nga mapatay kamo. (Genesis 3:3, KJV)

Gin-tuis sang babayi ang mga pamulong sang Ginoo sang siya nagsiling, “Indi ako puwede magkaon ukon *magtandog* sang ginadumili nga bunga.” Gindugangan niya ang kamatuuran pinaagi sa pagpahanumdum nga ang kahoy sa pipila ka mga kabangdanan indi puwede tandugon, sa diin indi amo. Kon ang iya kalag napuno sang panudlo sang Bibliya, kuntani nangin matinumanon siya sa sugo sang Dios kag indi madutlan ukon madala sang pagpang-into. Sa baylo, ang iya kalag napuno sang kahambugan nga nahaylo sang mga pagtuis ni Satanas sang kamatuuran! Nalinlang siya sang pag-ulointo ni Satanas. Ang iya kahambugan indi makapasala tungud kay ang puwede lang nga mahimong sala sa Hardin amo ang pagkadimatinumanon sa divine nga pagdumili. Ginhimo niya ang iya kaugalingon nga mabiktima sang pagkahulog sa sala pinaagi sa pagsalikway sang tagsa ka awtoridad nga gindisenyo para sa iya. Ginsalikway niya ang pagtahod para sa Ginoo kag ang pagtahod para sa iya bana, ining duha gid ang awtoridad sang Dios kag awtoridad sang tawo, agud malit-ag sa lawa ni Satanas. Sa kagustohan nga mangin isa ka ‘hilway nga espiritu,’ nahulog siya sa espirituhanon nga kamatayon.

Katarungan Nagauna sa Divine nga Gugma

Sa bilog nga panahon sang pagsulay sa iya sang man-og, ang bahin sang pakig-angot sang babayi sa Dios amo ang Iya hiyas sang gugma. Ngaa bala nga ang divine nga gugma indi makasakdag sa iya sa panahon sang katalagman? Ang sabat sa sini nga pamangkotanon maghatag sang pagtalupangud sa nag-una nga katarungan sang Dios subong ang aton bahin sang pakig-angot.

Ang gugma sang Dios nagakinahanglan maghimo sang isa lamang ka butang didto sa Hardin—ang magsangkap sang pakamaayo. Ang gugma nagasangkap sang panudlo sang Bibliya, apang kon ang madumilion nga kabubut-on nagsalikway sang awtoridad sang Pulong sang Dios, ang katarungan mahimong ang bahin sang pakig-angot. Ang katarungan sang Dios mahimo nga amo ang bahin sang pakig-angot agud silotan ang pagkadimatarong pagkatapos sang Pagkahulog sa sala. Ang divine nga gugma subong ang bahin sang pakig-angot nagakinahanglan sang sigurado nga kabubut-on sa sining duha kay Adan kag sa babayi; ang katarungan subong ang bahin sang pakig-angot puwede maghulag sang husto ka patas ukon ka pareho sa sigurado ukon madumilion nga kabubut-on, sa tumuluo ukon ditumuluo, para sa pakamaayo ukon paghimalaut.

Ang Bibliya kasami nga nagatudlo sang duha ka katungdanan sang divine nga katarungan sa pagkahan-ay sa divine nga gugma. Ang ginikanan-anak nga kaangtanan nga ginpaangkon sa Dios kag sa mga sakup sang Iya harianon nga pamilya nagalarawan sang divine nga katarungan kag sang gugma pinaagi sa disiplina kag nagapakita sang nahilabot nga kasigurohan.

> Kay ang ginahigugma sang Ginoo ginadisiplina niya, kag ginahampak ang tagsa ka anak [tumuluo] nga ginabaton niya. (Mga Hebreo 12:6, KJV)

Ang Dios nagadisiplina sang mga sakup sang Iya pamilya nga Iya kinaugalingon nga ginahigugma agud madala sila pabalik sa pakig-upod sa Iya—agud magpanumbalik, magpadayon, kag padayon magtubo sa espiritu.[35] Ang Iya katarungan *nagapatuman* sang disiplina. Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong, ang katarungan ang pirmi nagapatuman. Tungud kay ang Dios wala nagasupak sa Iya hingpit nga talaksan sang pagkamatarong, ang tanang masiluton nga mga paghulag nga ginhimo sa aton naghalin sa Iya katarungan, ang aton bahin sang pakig-angot. Ang katarungan sang Dios sa pagpakig-angay sa Iya kaugalingon nga gugma nagahatag sang kasigurohan nga ang Iya mga anak wala ginapaiway sa husto nga pagbansaybansay sang pagpahanas nga nagahalin sa sakit ukon pagkangutngut sang disiplina. Sa pagkatinuud amo nga, aton makita ina tungud sang kon ano ang nahimo sang katarungan sang Dios sa aton sa sining duha gid sa disiplina kag sa pakamaayo, mas maayo kaayo ang aton kahimtangan, bisan pa nga nagakinabuhi kita sa kalibutan sang yawa, kay sa aton kinaunahan nga mga ginikanan didto sa Hardin!

Ang Pagkahulog sa Sala sang Tawo Kag ang Grasya sang Dios

Ginsalikway sang babayi ang divine nga gugma subong nga amo ang bahin sang iya pakig-angot sa Dios; wala niya ginhatagan sang bili ang tagsa ka palakat sang awtoridad nga gindisenyo sang Dios agud amligan siya sa iya kaugalingon nga kahambugan; nagpaidalum siya sa pagpang-ulointo; nalinlang siya ni Satanas; naglantaw siya sa bunga; naibog siya sa bunga; ginkaptan niya

35. Ang panumbalik amo lamang ang pamaagi sa diin ang tumuluo maghinganlan ukon magsambit sang iya mga sala nga nagaisahanon didto sa Dios nga Amay agud mabawi ang pagpuno sang Balaan Espiritu kag ang pagpakig-upod sa Dios (1 Juan 1:9). Tan-awa ang pahina 191.

ang bunga; nagkaon siya sang ginadumili nga kahoy. Sa gilayon napatay siya sa espiritu. Ang pahinumdum, "tagumatayon, sigurado gid nga mapatay ka," nangin matuud; ang iya kaugalingon nga sala may duha ka mga dayondayon nga sangputanan: ang iya *espirituhanon nga kamatayon*—ang iya silot halin sa pagkamatarong kag katarungan sang Dios kag ang pag-angkon sang makasasala nga kinaiya; kag ang kasigurohan sang *lawasnon nga kamatayon* sa palaabuton.

Subong nga amo ang kinaunahan nga espirituhanong patay nga tawo sang katawhan, syempre gusto niya ipaambit ang iya bag-ong nadangatan nga kahimtangan kaupod sa iya bana. Gani ginhatag niya ang bunga kay Adan (Genesis 3:6). Didto nagatindog siya, ang manugdumala sang kalibutan, ang kinaunahang perpekto nga tawo, ang tawo nga may pagkamangin-alamon nga kaisipan, ang tawo nga ang iya kalag napuno sang panudlo sang Bibliya. Gin-atubang niya ang pagpili sang pagkaperpekto upod sa Dios didto sa Hardin batok sa espirituhanon nga kamatayon upod sa babayi sa gowa sang Hardin. Sa bug-os nga pagkahibalo sang kon ano ang iya ginahimo, ginkuha niya ang bunga halin sa kamut sang babayi kag gintuyo nga nagpakasala. Ayhan ang iya asawa puwede nga nalinlang ni Satanas sa indi pagtuman sa Dios, apang indi gid sa kay Adan. Busa, kaangay sang babayi, sang siya nagkaon sang bunga, siya, man, sa gilayon nag-angkon sang makasasala nga kinaiya kag sa amo man nga tion napatay sa espiritu.

Sa tion sang Pagkahulog sang tawo sa sala, si Adan kag ang babayi nagpaidalum sa bag-o nga palakat. Indi na perpekto, ang ila bahin sang pakig-angot sa Dios natapos na nga mangin pinaagi sa Iya gugma. Ang ila bag-o, malaut kaayo nga kahimtangan nagakinahanglan sang katarungan, kag sa gilayon nga naghulag ang katarungan.

Hinumduma nga ang katarungan amo ang katunga sang pagkamatinud-anon sang Dios: Ang pagkamatarong amo ang palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon, kag ang katarungan amo ang katungdanan kag katuyoan. Ang katarungan pirmi gid nagapatuman sa isa ukon duha ka mga pamaagi: sa pakamaayo man ukon paghimalaut. Ang policy sang divine nga pagkamatinud-anon medyo masayon lamang: Ang pagkamatarong nagakinahanglan sang pagkamatarong; ang katarungan nagakinahanglan sang katarungan; kon ano man ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ginapatuman sang katarungan sang Dios. Sa idalum sini nga policy, ang pagkamatarong sang Dios nagkinahanglan sang isa ka butang sa tion sang pagkahulog sa sala sang tawo.

Abi magpamuyong kita kag maghunahuna sini karon nga tion. Ang Hardin ginahulagway sang pagkaperpekto; ang panahon pagkatapos nga ang Hardin ginhulagway pinaagi sa pagpangluwas nga grasya. Sa idalum sang pagkaperpekto, ang grasya sang pagluwas wala ginakinahanglan, apang sa idalum sang pagkadiperpekto, ang grasya sang pagluwas ginakinahanglan. Karon, ano bala ining nagdala sang tawo sa bahin sang pagkaperpekto padulong sa pagkakinahanglanon sang grasya sa pagluwas? Basi kon sa gilayon kamo magsabat nga ang *sala* ang nagdala sa aton padulong sa bahin sang pagkakinahanglanon sang grasya sang pagluwas. Ina hingpit nga indi matuud. Indi gid mahitabo nga ang sala nagapaabante sang plano sang Dios sa bisan ano man nga pamaagi.

> Niyan ano bala ang aton isiling? Magpadayon bala kita sa pagkaulipon sa makasasala nga kinaiya agud nga ang grasya magbugana? Maathag nga indi! (Mga Taga-Roma 6:1-2*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang sala nagadala sang tawo sa pakadtoan sang silot kag paghukum! Ang malig-on nga pagkamatarong sang Dios nakakita sang sala kag nagakinahanglan nga masilotan ang tawo. Sa gilayon nga ang katarungan nagsilot sa aton. Ang *silot* amo ang paghulag nga nagahatag katakus sa aton para sa grasya sang pagluwas, ang paghulag nga wala gid naton ginhimo kondi pinaagi sa katarungan sang Dios.

Ang grasya sa pagluwas gin-andam para sa dili takus, kag sa makaisa nga ginsilotan sang katarungan sang Dios, *bug-os* kita nga dili takus! Amo *ina* kon sa ano nga pamaagi kita nakaabot sa bahin sang grasya sang pagluwas. Ini nahimong palatukuran sang katarungan sang Dios: Ang paghimalaut pirmi gid nagauna sa pakamaayo. Ang silot nagauna sa pagpakamatarong. Ang Dios nagatanyag sang grasya sa pagluwas sa mga *nagakinahanglan* lamang sang pagluwas. Indi gid Niya ipadala ang Iya Anak didto sa krus sang indi ginakinahanglan! Busa, sa tion sang Pagkahulog sang tawo sa sala, sa gilayon nga ginsilotan sang Dios si Adan. Ginhimo Niya ini pinaagi sa pagpaangkon kay Adan sang kinaunahan nga sala sa iya bag-o pa lamang naangkon nga makasasala nga kinaiya, nga nagbunga sang iya espirituhanon nga kamatayon. Amo ini ang aton ginatawag nga ang matuud nga pagpaangkon (1 Mga Taga-Corinto 15:22).

MATUUD KAG MAHUKMANON NGA MGA PAGPAANGKON

Ang pagpaangkon amo ang katungdanan sang katarungan sang Dios sa pagpaangkon, pag-isip-isip ukon pagbanabana, ukon paghatag ukon pagbutang sang isa ka butang sa isa ka tawo para sa paghimalaut ukon para sa pakamaayo.

Ang mga pagpaangkon mahitabo sa duha ka bahin: matuud kag mahukmanon ukon suno sa balaod. Ang matuud nga pagpaangkon nagahatag sa tawo sang isa ka butang nga para sa iya, isa ka butang nga iya na sang una pa. Tungud sini may kaangtanan sa tunga sang kon ano ang ginbaton kag sang isa nga nagbaton sini. Ang matuud nga pagpaangkon kinahanglan may pakadtoan, ang target andam kag nagahulat. Ang ginhatag sa matuud nga pagpaangkon makadto sa kon diin gid ini dapat mapatungud. Ginpahayag sa mas masayon, ang matuud nga pagpaangkon kinahanglan pirmi may pakadtoan ukon puloy-an.

Sa laing bahin, kon ano ang sa hukmanan nga ginpaangkon wala sing luna ukon puloy-an sa tawo nga ginhatagan sini; *indi* ini iya sang una pa. Kon ang isa ka butang ginbutang sa kon diin indi dapat didto, sa diin wala sing kaangtanan, sa diin wala sang target ukon pakadtoan, kinahanglan ang Dios sa gilayon magpatuman sang mahukmanon nga paghulag agud itama ining nagkulang sang kaangtanan. Sa lain nga pamulong, agud mabug-os ang mahukmanon nga pagpaangkon, kinahanglan ang divine nga katarungan sa gilayon magpahayag sang pagpahamtang sang sentensya, bisan kon paghimalaut man ukon pakamaayo. Ang mahukmanon nga pagpaangkon nagahatag sang pagtalupangud sa ginhalinan, ang divine nga katarungan, kay sa bisan ano nga kaangtanan sa tunga sang kon ano ang ginhatag ukon ginpaangkon kag sang natungdan nga amo ang manugbaton.

May ara lima ka dalagko nga mga pagpaangkon nga may kaangtanan sa kaluwasan; ang tatlo matuud, ang duha mahukmanon ukon suno sa balaod. Ginakinahanglan naton usisaon ining mga palakat sang Dios kon kinahanglan naton hangpon kon sa ano nga pamaagi ang katarungan sang Dios nagahulag sa aton kag kon kinahanglan naton makita ang dako kaayo nga kapuslanan sang pag-agum sang katarungan subong aton bahin sang pakig-angot sa Dios. Ang tagsa ka tumuluo, bisan kon nahibaloan man niya ini ukon wala, nahilabot na sa tanan nga lima ka mga pagpaangkon.

Unang Pagpaangkon: Kinabuhi sang Kalag

Ang unang matuud nga pagpaangkon halin sa katarungan sang Dios nahitabo sa tagsa ka sakup sang katawhan sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag. Ang kinabuhi sang *kalag*

ginpaangkon sang Dios sa *biological* nga kinabuhi nga nagtuga sang *tawhanon* nga kinabuhi.[36] Ang kalainan kinahanglan himoon sa tunga sang biological nga kinabuhi kag sang kinabuhi sang kalag. Ang biological nga kinabuhi nagsugod sa tion sang pagpanamkon ukon pagbuntis kag amo ang palaagihan sang pagpaalinton sang makasasala nga kinaiya. Ang kinabuhi sang kalag gintuga sang Dios sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag kag ginpaangkon sa biological nga kinabuhi kag amo ang palaagihan sang pagpaalinton sa tawhanong kalag. Ang pag-impon kag paghiusa sang biological nga kinabuhi kag sang kinabuhi sang kalag nagbunga sang tawo nga buhi sa lawas.

Sa fetus, ang pamatyagan, ang sa gintung-an, kag ang motor sang mga ugat nagapukaw kag nagapapagsik sang paghulag sang kabakod sang kaunuran nga gintawag nga reflex motility nga amo ang paghulag sang lawas subong ang gilayon nga sabat sa isa ka butang. Tungud kay ang fetus nagasalig lang sa iloy, ang paghulag sini kasami nga nagabuylog sa kinabubut-on sa panunaw kag sang kahimtangan sang ginabatyag sang kalawasan sang iloy (Lucas 1:41). Sa gihapon ang nagatubo nga lawas sa sulud sa tiyan sang babayi indi pa tawo nga may kinabuhi sang iya kaugalingon tubtub nga ang Dios makagalahum nga nagtuga kag nagpaangkon sang kinabuhi sang kalag, nga nagbunga sa tawhanon nga kinabuhi. Ang Dios lamang ang may gahum agud magtuga sang tawo. Indi aksidente nga nabuhi ka; sa kinaugalingon nga ang Dios nagtuga sa imo.

Ining una nga pagpaangkon nagakahitabo sang nabuhi ang fetus nga nag-ulhot sa tiyan. Ang kinabuhi sang tawo nag-umpisa sang ang Dios nagpaangkon (*neshamah*) sang, “ginhawa ukon kirab sang kinabuhi”—ang kinabuhi sang kalag. Ang *neshamah* pareho lamang sa “ginhawa” nga ginginhawa ukon ginhuyup sang Dios sa mga buho sang ilong ni Adan, nga amo ang lawas nga Iya “ginporma . . . halin sa yab-ok sang duta” (Genesis 2:7). Ang kinabuhi sang kalag nag-abot sa amo man nga pamaagi, diritso nga halin sa Dios, bisan kay Adan subong isa ka hamtong ukon sa mga kaanakan ni Adan subong mga lapsag.

> “Kay indi Ako magpakigbais sa gihapon,
> Ukon pirmi Ako maakig;
> Kay ang espiritu magluya [mapunaw] sa atubangan Nakon,
> Kag ang mga kalag *nga* Akon ginhimo.” (Isaias 57:16, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Dios nagapaathag sang policy sang Iya katarungan sa mga Hudiyo sa kaliwatan ni Isaias. Diri sini maathag nga matinguhaon kita kon sa ano nga pamaagi ini nga dalanon naglarawan sang mga tawo. Ang pulong “mga kalag” pareho lamang sa Ebreyo nga pulong nga gingamit sa Genesis 2:7, *neshamah*, “ginhawa” ukon “kinabuhi sang kalag.” Gingamit sa pangdamoan, ang *neshamah* nagapakita nga ang Dios naghatag sang pagkirab sang kinabuhi indi lamang kay Adan kondi sa tagsatagsa ka tawo (Job 33:4). Subong sa kay Adan, subong sang panahon ni Isaias, kag amo man sa karon nga mga adlaw, ang Dios pirmi gid nagasangkap sang tawhanon nga kinabuhi sa amo man nga pamaagi—pinaagi sa matuud nga pagpaangkon—kag pirmi gid para sa amo man nga katuyoan—para sa aton kalipay kag pakamaayo.

Sa diin bala ang pagkirab sang kinabuhi nagakadto ukon diin bala ini pakadto? Ano bala ang puloy-an para sining matuud nga pagpaangkon?

Samtang ang lawas nagatubo sa sulud sang tiyan sang iloy, didto nagatubo man sa sulud sang bagul sini ang porma sang kalag nga akon ginatawag ang *ginporma nga kalag*. Ang ginporma nga kalag amo ang biological nga kinabuhi, ang dutan-on nga mga kalidad sang nagatubo nga utok. Ining ginporma nga kalag ginsakupan sang ginporma nga panublion halin sa kaliwatan para sa

36. Thieme, *The Origin of Human Life* (1993).

panghunahuna nga ginpanubli halin sa kaliwatan sang duha gid ka mga ginikanan. Ang Ebreyo nga pulong (*nephesh*), kasami nga ginbadbad "kalag" ukon "kinabuhi," nagatumod sa bug-os nga naporma na nga kalag, ang indi lawasnon ukon indi makita nga kinaiya nga ginsangkap sang Dios sa tion sang paghatag sing pagkirab sang kinabuhi. Ang ginhawa sang kinabuhi nagabaylo sang fetus kag sang ginporma nga kalag sa "isa ka buhi nga kalag" (Genesis 2:7, KJV). Ang ginporma nga kalag mahimong puloy-an sang pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag. Ang kirab sang kinabuhi nagasindi sang ginporma nga kalag, kag sa pagpaangkon lamang sa tion sang pagkabun-ag nga ang fetus mahimong isa ka buhing tawo.

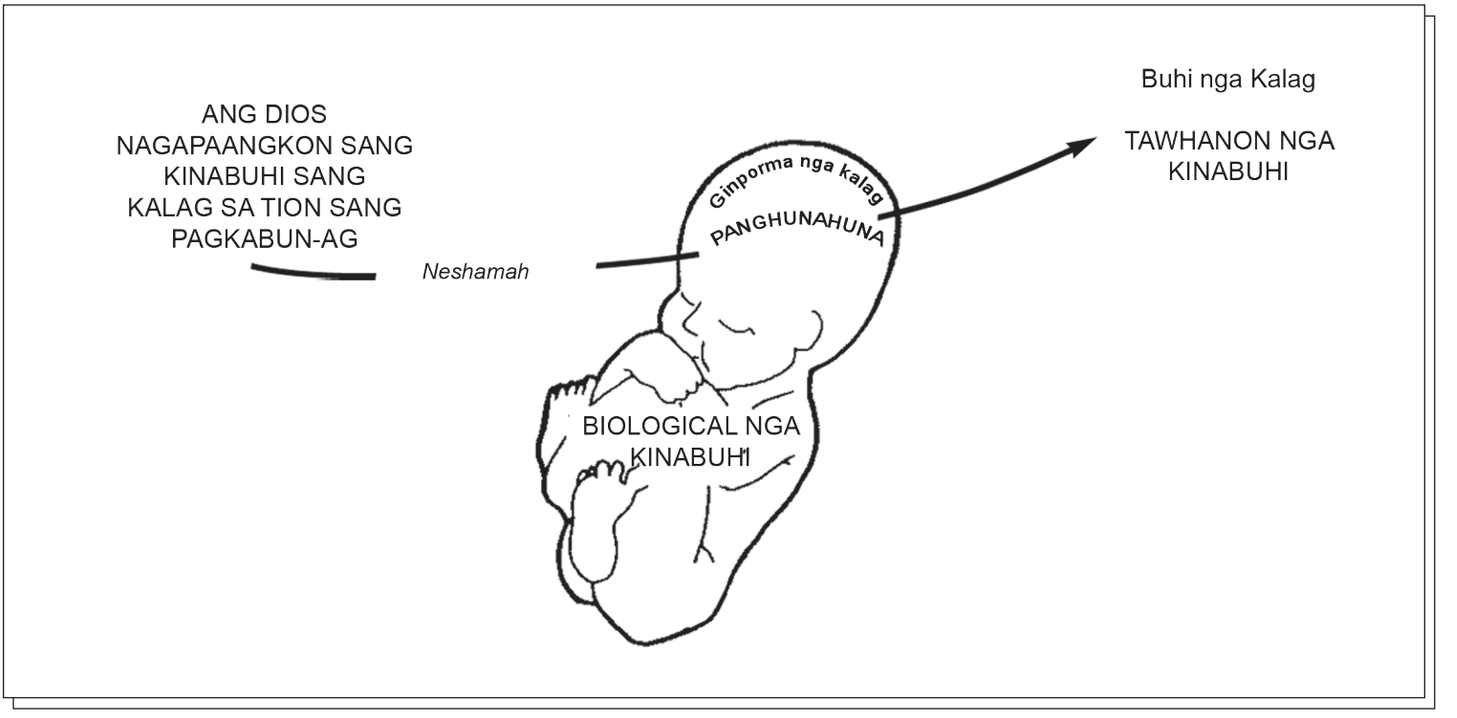

PAGPAANGKON SANG KINABUHI SANG KALAG

Ang kinabuhi mapaangkon lamang sa kon diin may puloy-an ini. Bisan kon kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi sa tion sang pagkabun-ag ukon kinabuhi nga walay katapusan sa tawhanon nga espiritu sa tion sang kaluwasan, ang paghatag sang kinabuhi pirmi gid isa ka matuud nga pagpaangkon. Dugang pa, ining una nga pagpaangkon sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag—kaangay sang tanan nga mga pagpaangkon halin sa Dios—isa ka dumalayon nga pagpaigo ukon kahan-ayan. Ang ginhawa sang kinabuhi nagapuyo sa kalag sa gihapon.

Bisan sang ang inyo kalag nagbiya sa inyo lawas sa tion sang lawasnon nga kamatayon, ang inyo kinabuhi ara gihapon sa inyo kalag; ang inyo kinabuhi wala gid nahamulag sa inyo kalag. Indi matalang sa wala sang lawas kag indi makita sa may lawas nga makit-an. Kon ang inyo lawas naguba subong bahin sang inyo pagkamatay—bisan kon ikaw, subong isa ka sundalo, naigo sang bala sang kaaway mismo sa tungatunga sang imo agtang nga ang imo utok nawasak—sa gihapon ang imo kalag wala nasamaran, kag ang imo kinabuhi sang kalag magapabilin nga bug-os kag wala gid makulangan dira sa imo kalag. Wala sing amo sina nga butang subong sang kamatayon sang kalag ukon nagtulog nga kalag.

Wala ka sing pilian sa kon ukon indi ka magpabilin nga buhi sa gihapon. Magapabilin ka! Puwede naton ini tawgon nga tawhanon nga kasigurohan. Ang imo pagpili nahasuno sa *kon diin* mo ihinuyang ang pagkawalay katapusan. Kon magbalibad ka nga magtoo kay Kristo, ang imo kalag magbulag sa imo lawas padulong sa kalayo sang Pag-antos kon ikaw mapatay (Lucas 16:23-25). Pagabanhawon ka sa lawas sang walay katapusan nga silot (Juan 5:28-29; Bugna

20:11-14). Magatindog ka sa husay sa atubangan sang dakong puti nga trono sang Pinakaulihi nga Paghukum, kag igatambog ka sa linaw sang kalayo sa diin ikaw magapuyo sa gihapon nga may makalilisang, indi mailarawan, indi matabang nga kasakit (Mateo 25:41; Bugna 20:10-15).

Kon, sa laing bahin, nagtoo ka kay Kristo, sa tion nga ang imo kalag magbulag sa imo lawas ikaw "wala na sa lawas, mag-atubang sa Ginoo nawong sa nawong" sa gihapon (2 Mga Taga-Corinto 5:8, ginhusto nga pagbadbad). Ginatawag naton ini nga kasigurohan sa walay katapusan. Kon diin ka man magpuyo sa bug-os nga pagkawalay katapusan mahugot nga ara ina sa imo pagpili.

> Ang Ginoo . . . indi gusto nga ang bisan sin-o mapatay, kondi nga ang tanan maghinulsol [ang pagbaylo sang hunahuna nahanungud kay Kristo]. (2 Pedro 3:9, KJV)
>
> Magtoo kay Ginoong Jesu-Kristo, kag maluwas ka. (Mga Binuhatan 16:31*b*, KJV)

Ikaduhang Pagpaangkon: Ang Sala ni Adan

ANG PAGKAMANGIN-ALAMON SANG DIVINE NGA KATARUNGAN

Sa amo man nga tion nga ang kinabuhi sang kalag ginpaangkon, ang ikaduhang matuud nga pagpaangkon mahitabo subong bunga sang tinuyoan nga sala sa Hardin. Ang kinaunahan nga sala ni Adan ginbutang kag ginpaangkon sa ginporma nga puloy-an sang pinanubli nga kaliwat ukon kinaiya, ang makasasala nga kinaiya. Ini isa ka matuud nga pagpaangkon tungud kay may ara sang kaangtanan sa tunga sang sala ni Adan kag sang handum sang palakat ukon makasasala nga kinaiya ni Adan, sa tunga sang iya paghimo sang pagkadimatinumanon kag sang kalautan nga nahimo sini sa iya. Subong bunga sang sini nga pagpaangkon, natawo kita nga buhi sa lawas apang patay sa espiritu.

"Apang," mamangkot ka, "ano bala ang labot *ko* sa sala ni Adan? Halos wala man gani ako nakabati sini! Sigurado nga wala ako iya sang salabton sang kon ano man ang iya ginhimo! Paano bala ini nangin patas nga *natawo* ako nga sinalikway ukon sinilotan? Wala man lang gani ako ginhatagan sang higayon! Ikaw nagsiling nga ang katarungan bahin sang pakig-angot sang Dios sa akon? Ano bala nga klase sang katarungan *ina*?"

Isiling ko sa imo kon ano nga klase sang katarungan ina. Ini amo ang labing mabungahon nga pag-igo sang katarungan nga puwede mahitabo! Samtang nagatuman sa mensahe sang bug-os nga silot nga ginkinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang pagpaangkon sang sala ni Adan naghan-ay sang katukuran para sa tagsa ka kapuslanan nga imo gid ikalipay diri sa duta ukon sa pagkawalay katapusan. Maghimo ini nga puwede matuman ang krus; maghimo ini nga puwede matuman ang inyo kaluwasan! Kon ang katarungan sang Dios magtrato sa inyo sa bisan anong lain nga pamaagi, sigurado nga diritso ka padulong sa impiyerno.

ESPIRITUHANONG KAMATAYON

Ang kinaunahan nga sala ni Adan dugangan sang makasasala nga kinaiya mangin katumbas ukon mahimong espirituhanong kamatayon, apang ining duha ka mga kabangdanan mag-abot sa aton sa nagkalainlain nga mga pamaagi. Ang sala ni Adan diritso nga ginpaangkon pinaagi sa katarungan sang Dios sa tion sang pagkabun-ag sa lawas; ang iya makasasala nga kinaiya

ginpaalinton sa panublion sang kaliwat pinaagi sa pagpanganak. Ang *ginporma nga panublion sang kaliwat* sang makasasala nga kinaiya amo ang puloy-an ukon duug para sa *pagpaangkon* sang sala ni Adan kag ang bunga sini nga kaangtanan amo ang espirituhanon nga kamatayon.

Ang espirituhanon nga kamatayon indi lamang ang bug-os nga pagkahamulag sa Dios kag ang bug-os nga pagkawala sang kaangtanan sa Iya, kondi sa amo man ang kinaunahan nga paghulag sang katarungan sang Dios sa pagpahamtang sang silot sa nahulog sa sala nga tawo. Busa, ang aton kinaunahan nga kaangtanan sa katarungan sang Dios amo ang espirituhanon nga kamatayon tungud kay kinahanglan ang katarungan magpahamtang sang silot sa wala pa ang katarungan maghatag sang pakamaayo.

Ang Dios nagasalikway kag nagapahamtang sang silot sa sala. Si Adan ang nagpasugod sang sala; indi ang Dios. Ang idalahig ang Dios sa sala tampalasan. Indi ang Dios ang ginhalinan sang sala kag wala siya nagapangabaga ukon nagapangapin sa sala, nagasulay agud makasala, ukon napaslawan sa bisan kasan-o sa pagsaway ukon paghukum sang sala. Bisan nga si Satanas ang kinaunahan nga makasasala sa tanan nga mga tinuga sang Dios, si Adan ang bug-os nga may salabton sa pagkahulog sang tawo sa sala. Kinahanglan gid nga maathagan kita sang hingpit sa sini nga bahin: Indi ang Dios ang ginhalinan sang sala.

Ang walay lawas kag indi makit-an nga kalag nga gin-andam sang Dios perpekto Bisan sa kinaunahan nga mag-asawa ukon sa aton, ang kalag walay sayup kag walay sala subong nga ini naghalin sa kamut sang Dios. Ang kalag mahigkoan lamang tungud kay ini ara sa idalum sang tampalasan nga pagpanghaylo sang makasasala nga kinaiya. Sa kay Adan ini nga pagkalamita ukon pagkalaton sang higko nahitabo sa tion sang pagpakasala niya, sa aton sa tion sang pagkabun-ag. Hinumduma: Ang pagtuga sang kalag sang tawo, ang pagpaangkon sini sa biological nga kinabuhi, kag ang nagsunud nga paghigko sini pinaagi sa pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan magkadungan nga nahitabo. Ang kalag sang tawo wala gid nag-abot sing una sang wala pa ini naghiusa sa lawas.

Tungud sini, sa tion sang pagkabun-ag nahimo kita nga husto nga kaangay ni Adan sa Pagkahulog sa sala: Nahimo kita nga mga ulipon sang makasasala nga kinaiya. Sa sulud sang Panahon sang Pagkaperpekto, si Adan ang manugdumala sang kalibutan kag ang may awtoridad sa babayi. Siya ang pangulo sang katawhan sang ini ara sa Hardin kag tungud sina nangin pinuno sang kapangulohan sang tanan nga katawhan. Ara kita sa iya binhi ukon kaliwat sang, pinaagi sa iya kaugalingon nga pagpili, nahulog siya sa idalum sang labaw nga kagamhanan sang makasasala nga kinaiya (1 Mga Taga-Corinto 15:21-22).

Bisan pa nga ang babayi amo ang una nga nagmasinupakon kag wala nagtuman, ini sala ni Adan, indi sa babayi, nga naghulog ukon nagbugsok sang katawhan sa silot. May ara sang kalainan sa tunga sang mga sala sang kinaunahan nga duha ka mga tawo.

> Kay si Adan una nga ginhimo, dason si Eba. Kag si Adan wala nalimbongan, apang ang babayi nga nalimbongan nangin malinapason. (1 Timoteo 2:13-14, KJV)

Ini nga mga bersikulo naghalin sa kabilogan nga kahulugan nga nagalarawan sang awtoridad. Ang pahayag nga si Adan una nga gintuga nagatumod sa iya kahimtangan sang katungdanan subong ang pinuno sang kapangulohan sang katawhan. Dugang pa may salabton siya sang aton silot tungud kay sang siya nagpakasala, nakahibalo siya sang husto kon ano ang iya ginahimo. Ang babayi, bug-os nga nadala sang maayo kaayo nga pagpanghaylo nga ginduhol ni Satanas sa iya, gani nalinlang. Syempre, mahimo nga ipamalibad ang pagkawalay kahibalo sa atubangan sang Dios; sayup siya kaangay sang pagkamatay sa espiritu subong sang kay Adan. Bisan pa sina, ang solo nga sala nga puwede ipaangkon sa katawhan para silotan amo ang sala sang pagkahibalo. Busa, bisan pa nga si Adan indi ang kinaunahan nga nakasala sa katawhan, ang iya sala, indi ang

iya sang babayi, ang ginpaangkon sa aton para silotan.

Ini nga mga palatukuran may kaangtanan sa kon ano ang ginpaangkon—ang sala ni Adan—sa amo man nga nangin matuud nga target—ang makasasala nga kinaiya. Ang makasasala nga kinaiya ni *Adan*, indi ang iya sang babayi, nahimo nga aton makasasala nga kinaiya tungud kay siya ang pangulo sang katawhan kag tungud kay nakasala siya sang pagkahibalo. Busa, ang makasasala nga kinaiya, wala ginbalhin ukon ginpaalinton sa aton pinaagi sa pagpaangkon; kondi ginpaalinton sa panublion sang kaliwatan pinaagi sa lalaki sa pagpadamo pinaagi sa pagpanganak.

ANG PAGPADAYON SANG PANUBLION SING KALIWATAN SANG MAKASASALA NGA KINAIYA

Kinahanglan naton kilalahon nga ang makasasala nga kinaiya indi tumandok sa kalag kondi nga nagapuyo sa selyula ukon gagmay nga mga bahin sang lawas. Amo ina kon ngaa ining unay nga tampalasan kag manugguba sang katawhan gintawag nga “unud” sang (Mga Taga-Roma 7:7-18; 8:3-5), ang “makasasala nga lawas” sang (Mga Taga-Roma 6:6), kag ang “sala” nga nagahari [mga nagahari] sa inyo mamalatyon nga lawas” sang (Mga Taga-Roma 6:12). Nagalarawan sang dumaan nga ginhalinan, ini nahibaloan man sa King James Version subong ang “daan nga kinaugali” sang (Mga Taga-Efeso 4:22; Mga Taga-Colosas 3:9) ukon, subong nga ginatawag naton ini sang, ang makasasala nga kinaiya. Subong indi bahin sang kalag, ang makasasala nga palakat ni Adan, sa pangulohan sini sa lawas, naglamita ukon naglaton sa kalag. Ini nagapangabaga sang mga sala sa panghunahuna kag nangin kabangdanan nga ang “tagiposoon” ukon tuo nga burubilog sang panghunahuna sang kalag mahimo nga duug sang pag-awhag ukon pagpanghaylo sang kalautan. (Jeremias 17:9; Mateo 12:34-35).

Ang makasasala nga kinaiya pareho nga makit-an ukon mahikap kag indi makit-an ukon indi mahikap. Ang makit-an nga bahin amo ang pagpuyo sini sa selyula. Ang indi makit-an nga bahin nagapahayag sang kaugalingon sini sa piho nga mga palakat sang sala, ang tawhanon nga kaayo, kag kalautan. Nagatumod kita sining tatlo ka mga piho nga mga palakat sa tiningub subong ang palakat ni Adan ukon, sa pagtipig sang bibliyanhon nga mga paghingalan nga nagahatag sang pagtalupangud sa sala, subong ang makasasala nga palakat ni Adan. Ang makasasala nga kinaiya sang tagsa ka tawo nagalakip sang tanang tatlo sining ginhanas nga mga palakat nga nagahulag sa nagkalainlaing pagsinakotsakot sa nagkalainlaing mga panahon.

Ang makasasala nga kinaiya nagapuyo sa lawas sang tawo. Bisan pa sang kahan-ayan sang selyula ukon sang paghulag—bisan kon sang kaunuran, tambok, panit, dugo—ang tagsa ginlatnan kag nahigkoan sang makasasala nga kinaiya kag ang tagsa may sulud nga kuwarentay sais ka mga chromosomes. Ang chromosomes nagadala sang pareho nga sulundan sang panublion nga kinaiya sang kaliwat nga, kaangay sang larawan sang plano, nagapat-ud sang tanan sinang lawasnon nga kinaiya sang tawo—ang kolor sang mata, ang kataason, pagkalig-on sang bukog, kataason sang pagkamaalamon, kag sang madamo pa. Ini nga mga chromosomes sa amo man nagadala sang makasasala nga kinaiya. Ang tagsa ka chromosomes sa tagsa ka selyula ginhigkoan sang makasasala nga palakat ni Adan.

Para sa pagtubo, sa pag-ayo sang naguba, ukon sa paghimo ukon pagdugang liwat, ang selyula sang lawas nga ginbahinbahin pinaagi sa pamaagi nga gintawag mitosis sa diin ang isa ka selyula nagbahinbahin kag nahimo nga duha ka bag-o nga selyula. Ang chromosomes sang kinaunahan nga selyula ginkopya kag ginbahinbahin sa duha ka bag-ong selyula agud nga ang bag-ong mga selyula indi lamang magkapareho sang husto, kondi nga tama gid ka pareho sang isa ka selyula sa kon diin sila naghalin, nga nalatnan sang makasasala nga kinaiya.

Apang bisan pa sina, ang nagadamo ukon mapanganakon nga selyula—ang sperm ukon semilya sang lalaki kag ang ovum ukon itlog sang babayi—nahimo pinaagi sa hanas kag talagsahon nga

pamaagi sang meiotic cell division ukon ang pagbahinbahin sang mga selyula sa apat ka mga bahin. Sa meiosis ang kadamoon sang chromosome ginpagamay sang katunga kag ang porma sang selyula ginbaylohan. Ang meiosis amo ang basihanan para sa nagkalainlain nga panublion nga mga kinaiya ukon pamatasan subong ang pagdiyutay sang chromosomes nga nagatugot para sa kinaugalingon nga pag-irinimpon kag pagbalhinbalhin sang sa iloy kag sang sa amay nga mga chromosomes padulong sa pinakaulihi nga pagsimpon sang sangkap nga panublion sang kaliwat. Sa sini nga pamaagi, ang bata nagkuha sang mga kinaiya halin sa duha gid sa amay kag iloy, apang natapos sa indi magsobra sa naandan nga kuwarentay-sais ka mga chromosomes.

Ang meiosis nahilabot sa madamong nagkalainlaing klase sang mga pagbahinbahin sang selyula. Ang una nga pagbahinbahin nagpadiyutay sang kadamoon sang chromosomes sang katunga, halin sa kuwarentay-sais padulong sa biyente-tres. Dugang pa ang selyula nagbahinbahin sa pamaagi nga kapareho sa metosis agud nga ang tagsa ka selyula magpadayon sang biyente-tres ka mga chromosomes. Busa apat ka mga selyula sang tagsa ka biyente-tres ka mga chromosomes, nga ang tagsa ka selyula lain sa iban kag sang kinaunahan nga selyula, ang nahimo. Dugang pa ining apat ka mga selyula nagtubo nga nahimong spermatozoa ukon semilya sang lalaki kag ovum ukon itlog sang babayi sa pag-andam para sa pagporma sang bata.

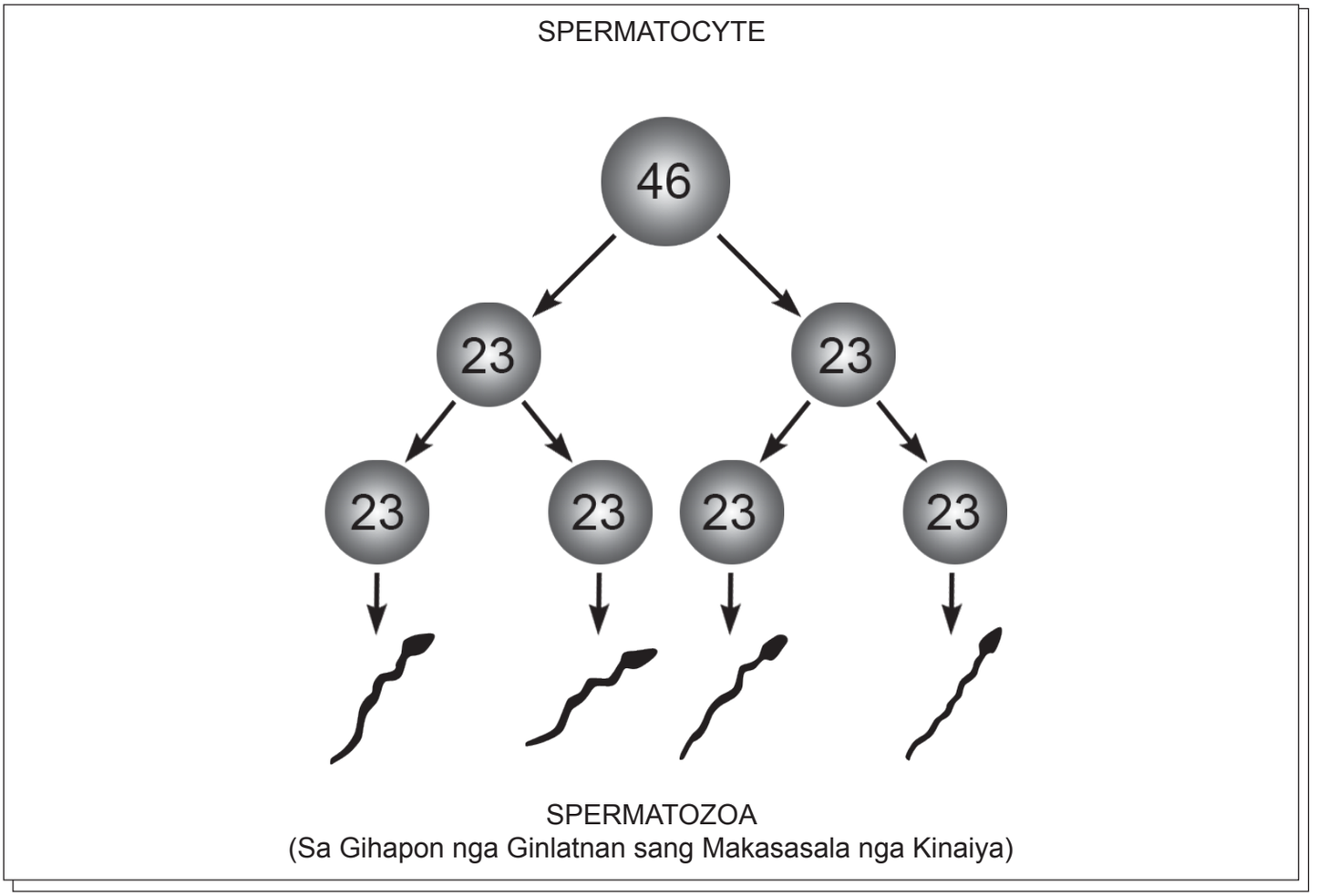

SPERMATOGENESIS NGA ARA SA LALAKI

Sa lalaki, ang spermatogenesis ukon pamaagi sang pagporma sang semilya nagaumpisa sang ang nahauna nga selyula sang semilya sang lalaki nga may kuwarentay-sais ka mga chromosomes sa maayo nga pamaagi sang pagbahinbahin sang mga selyula sa duha sang ikaduha nga mga selyula sang semilya sang lalaki, ang tagsa sini nga may biyente-tres ka mga chromosomes nga nagapaidalum sa ikaduha nga pamaagi sang maayo nga pagbahinbahin sang mga selyula nga

naghimo sang apat ka mga spermatids ukon isa sa mga haploid nga selyula nga ginaporma sa pagbahinbahin sang selyula sang semilya nga nagahatag sang kalainan sa semilya sang lalaki nga nagabaylo sang kinahanglanon kaayo kag klaro nga pamaagi sa paghatag sang kalainan sang semilya sang lalaki. Gani tungud sini, halin sa isa ka selyula nagbutwa ang apat ka semilya, ang tagsa nasakupan sang biyente-tres ka mga chromosomes. Sanglit nga ang makasasala nga kinaiya naglaton kag naghigko sang tagsa ka chromosome sa lawas, ang tagsa ka nahimo nga semilya sang lalaki nalatnan kag nahigkoan sang makasasala nga kinaiya.

Sa babayi, ang pinasahi sang dugang nga pamaagi nahitabo kon bulubantaon kaisa sa isa ka bulan sa oogenesis ukon sa pagtubo sang itlog sa sulud sang obaryo. Imbis sang paghimo sang apat ka mga itlog, ang nahauna nga oocyte ukon linghod pa nga itlog nga may kuwarentay-sais ka mga chromosomes naghimo sang isa lamang ka itlog nga may biyente-tres ka mga chromosomes nga bug-os nga hilway kag wala gid malatnan sang makasasala nga kinaiya. Sa una nga pagbahinbahin sang mga selyula sang nahauna nga oocyte ukon ang wala pa naghamtong nga itlog sa sulud sang obaryo, ang wala ginkinahanglan nga selyula kag ang paglaton sang makasasala nga kinaiya ginhaboy sa magamay, maluya kag wala sing pulus nga mga selyula nga sa indi madugay magkarabaog kag mabungkag. Pareho nga pamaagi ang mahitabo sa ikaduha nga pagbahinbahin sang mga selyula agud nga ang paglaton sang makasasala nga kinaiya masalikway ukon mapagowa kaupod sang maluya kag baog nga mga selyula, nga magpabilin sang isa ka dako, ang itlog nga wala malatnan sing makasasala nga kinaiya kag andam para sa pagporma sing bata.

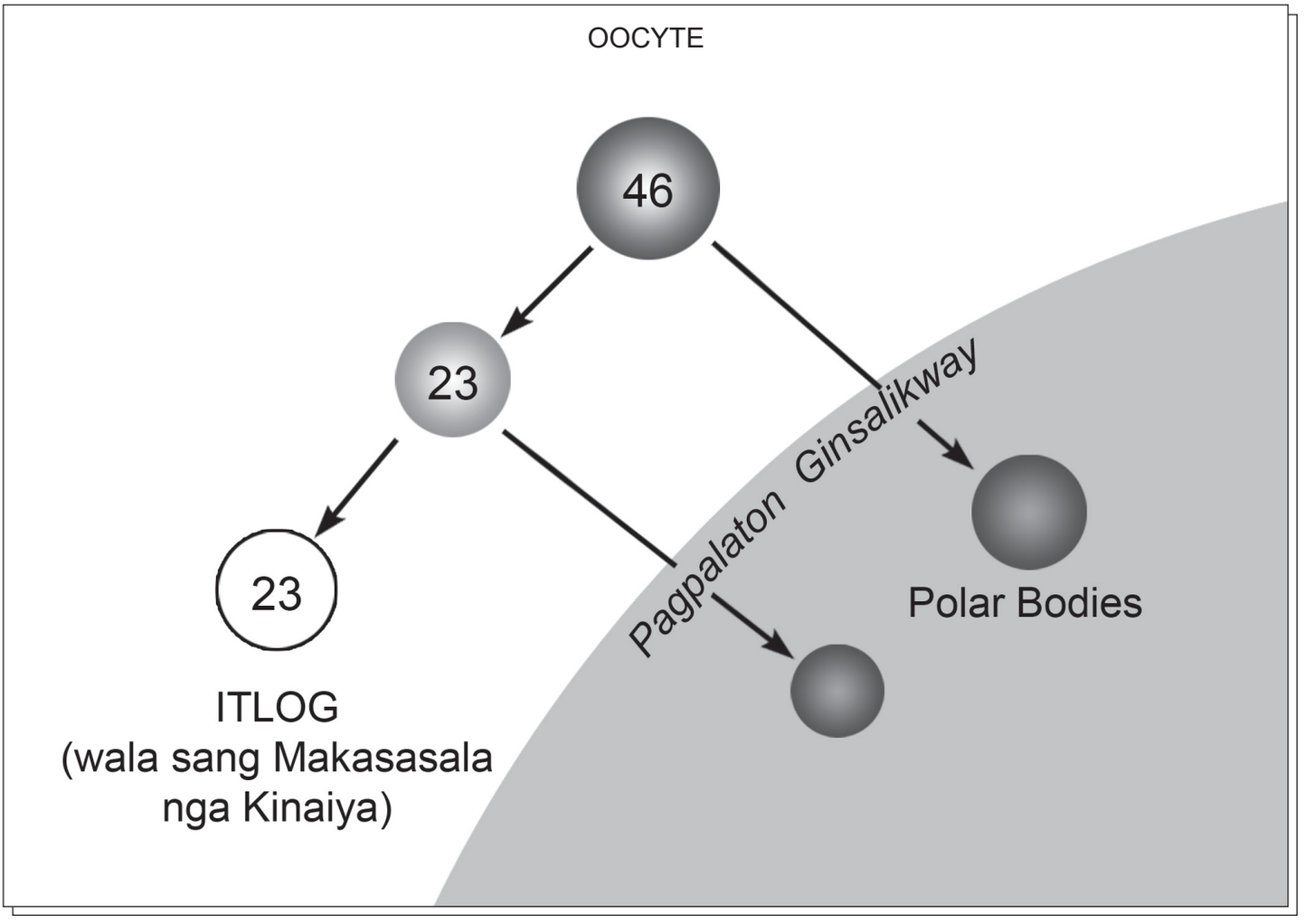

OOGENESIS NGA ARA SA BABAYI

Ining isa ka itlog sa babayi, kon indi mahiusa sa semilya sang lalaki kag magtubo, amo lamang ang puro kag putli, nga wala malatnan nga selyula sa tawhanong lawas—sa pagkatinuud, ang nagaisahanon nga puro kag putli nga selyula sugod sang pagkahulog sa sala sang tawo. Sa sining naandang biological nga pamaagi sing pagporma ang Dios naghimo sang kasangkapan agud tumanon ang saad nga si Kristo, ang "kaliwat" sang babayi (Genesis 3:15), mahimo nga Manluluwas. Sa meiosis ukon pamaagi sang pagporma sang mga selyula sa pagpaalinton sang mga kinaiya sang babayi, ang Dios nag-andam sang pamaagi para sa birhen nga pagkabun-ag sa diin ang Ikaduha nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios magsulud sa kalibutan subong perpekto, tawo nga wala malatnan sang makasasala nga kinaiya, takus nga magpalansang sa krus subong aton halili.

Pareho nga ining duha ang lalaki kag ang babayi mga manugdala sang palakat sang makasasala nga kinaiya ni Adan, apang tungud kay si Adan, indi ang babayi, ang nakasala sang pagkahibalo, ang makasasala nga kinaiya ginpaalinton pinaagi sa lalaki lamang. Sang ang biyente-tres ka mga chromosomes sa wala malatnan kag mahigkoan nga itlog naporma sing kinabuhi pinaagi sa biyente-tres ka nalatnan ukon nahigkoan sang makasasala nga kinaiya nga mga chromosomes sang semilya sang lalaki, ang zygote ukon ang selyula nga naporma sa paghiusa sang semilya sang lalaki kag itlog sang babayi sa karon nalatnan sang makasasala nga kinaiya. Tungud sini, pinaagi sa pagpaalinton sa kaliwat ang zygote, blastocyst; embryo, fetus, kag sa kinatapusan ang tawo nagaangkon sang makasasala nga kinaiya. Kon ang bata nangin babayi, may ara siya makasasala nga kinaiya; kon lalaki, siya man nagaangkon sang makasasala nga kinaiya.

> Tungud sini nga kabangdanan, subong nga pinaagi sa isa ka tawo [Adan] ang sala [ni Adan] nagsulud sa kalibutan, kag gani ang [espirituhanon] kamatayon pinaagi sa sala [ni Adan], subong sangputanan ang [espirituhanon] kamatayon naglapnag kag naglaton sa tanan nga katawhan, tungud kay ang tanan nakasala [sang si Adan nakasala]. (Mga Taga-Roma 5:12, ginhusto nga pagbadbad)

Ang bilog nga dalanon halin sa Mga Taga-Roma 5:12 tubtub sa katapusan sang kapitulo mahangpan sa madamo nga kahulugan. Nangin lubos nga madasigon si Pablo, naawhag; ang iya pagkamangin-alamon nagahulag sa bug-os nga kadasigon. Wala siya nagausik sang mga pulong. Kon ang isa ka butang nahangpan na sa kabilogan nga kahulugan, ginalabyan na niya ini; kon natungkad kag nahangpan na, ginapahigad na niya ini. Ginabulagbulag niya ang mga han-ay sang mga pulong; iya ginpanubo sila sa ila pinakadayag, labing madramahon nga mga bahin agud maghatag sang dakong pagtalupangud sa madamo nga mga labing mahinungdanon kaayo nga mga palatukuran sang bug-os nga Bibliya. Sa pagdala diritso sa labing kinahanglanon kaayo nga bahin, kutub sa mahimo ginabilin niya sa pagpaanggid.

Wala ini nagakahulugan nga ang ginpaanggid nga mga pulong kag mga hugpong sang mga pulong indi kinahanglanon, lamang nga nahangpan na sila. Sa lain nga mga pamulong, wala ako nagadugang sa Pulong sang Dios sang ako nagsiling "ang sala [ni Adan]" ukon "ang [espirituhanon] kamatayon," ukon "ang tanan nakasala [sang si Adan nakasala]." Wala gid ako nagadamgo sang pagdugang sa Pulong sang Dios. Ginapun-an ko lamang ang nalaktawan sa pagbadbad subong man sa pagpaathag. Ini nga pagpaathag hingpit nga makatarunganon—sa pagkatinuud, ginakinahanglan.

Ang kabangdanan nga wala mo makit-an ang subong nga pagpasangkad sang pagbadbad sa imo King James nga Bibliya amo nga ang King James nga manugbadbad naglaktaw ukon wala naghatag sang pagtalupangud sini. Wala nila makit-an ang kahulugan sang klaro nga sinulat, ginbadbad nga "ang," nga amo ang yabi sa paghangup sang Griyego sa sini nga dalanon. Diri sini ang klaro nga sinulat nagapakilala sang hinanas nga bahin subong nga nahibaloan na sa kabilogan nga kahulugan. Ang mga manugbadbad sa kadamoan nga bahin wala nagsapak sang subong nga

mga palatukuran sang paglaktaw subong sang brachylogy (ang pagbilin ukon paglaktaw sang mga pulong) kag sang aposiopesis nga amo ang (pagbulagbulag sang mga han-ay sang mga pulong) nga sa diin gingamit ni Pablo halin sa sinugdan tubtub sa katapusan sini nga dalanon kag sa diin kinahanglan mahatagan sing pagtalupangud kon ginakinahanglan naton mahangpan ang mga panudlo sa Bibliya nga ginaton-an.

Ang Mga Taga-Roma 5:12 nagasugilon sa aton indi lamang nga si Adan amo ang kinaunahan nga ginhalinan ukon naghimo sang sala sa katawhan kondi sa amo man nga ang sala "nagsulud [nagasulud] sa kalibutan" sa tagsa ka tawo sang ginpaangkon sang sala ni Adan sa tion sang pagkabun-ag. Subong sakup sang katawhan, tanan kita nakasala sang si Adan nakasala (Mga Taga-Roma 5:18*a*) tungud kay si Adan pinuno sang kapangulohan sang katawhan; sa pagkatinuud, kaupod sang babayi, nga ginhimo halin sa iya gusok nga iya gindumalahan, si Adan *amo* ang katawhan. Ang makit-an nga sangputanan sang iya kalapasan naglapnag kag naglaton nga panublion sang kaliwat halin sa kaliwatan pakadto sa kaliwatan sang iya mga kaanakan, kag tungud sang sulundan kag palatukuran sang pagkaparyente, ang katarungan sang Dios kinahanglan diritso magpaangkon sang sala ni Adan sa iya naporma nga panublion sang kaliwat sang makasasala nga kinaiya sa aton sa mismong tion nga kita natawo. Ang pormula ukon sulundan matuud gid para sa tagsa ka tawo: Ang kinaunahan nga sala ni Adan dugangan sang makasasala nga kinaiya mahimo nga espirituhanon nga kamatayon. Gani tungud sini ang unang duha ka mga pagpaangkon nagakahulugan nga natawo kita nga buhi sa lawas apang patay sa espiritu.

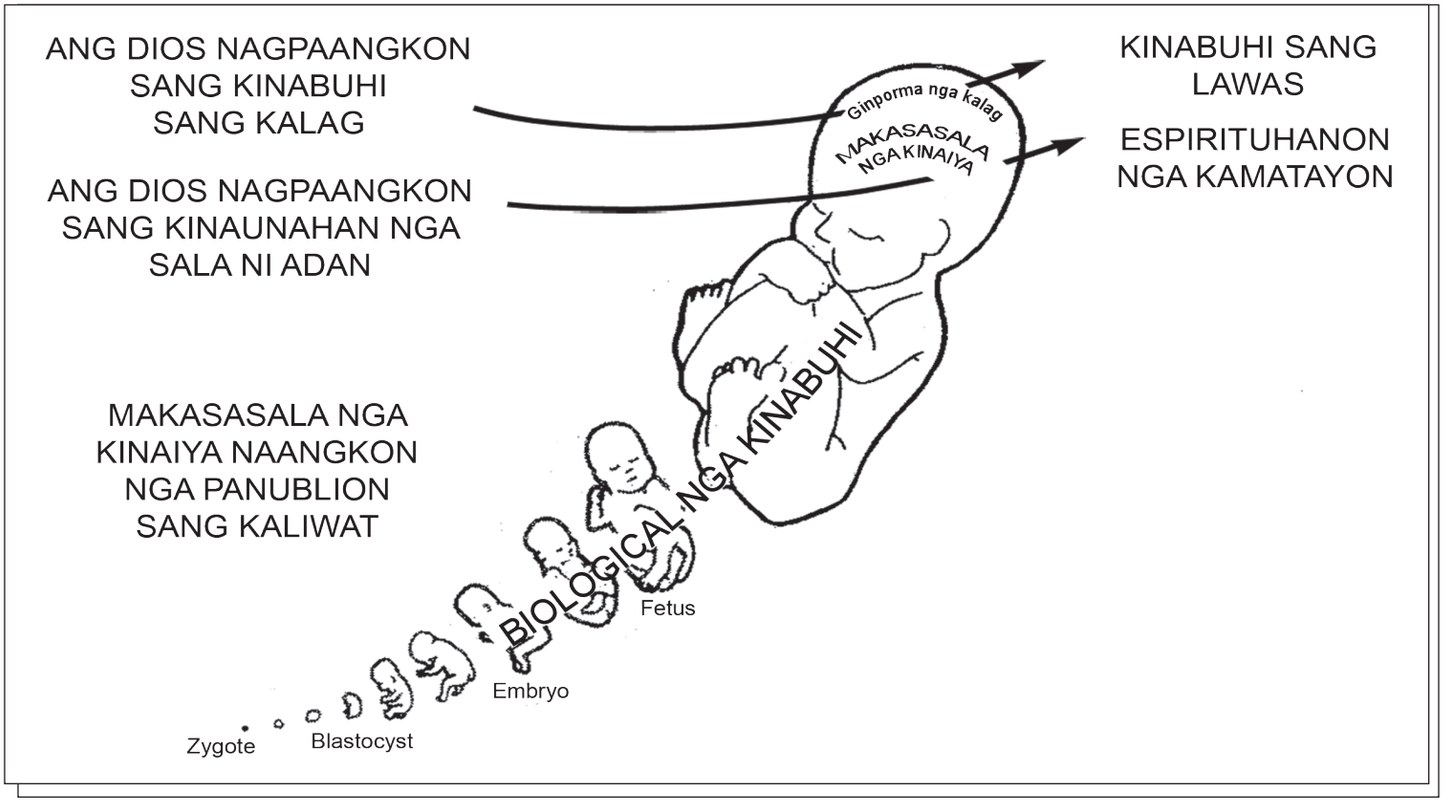

PAGPAANGKON SANG KINAUNAHAN NGA SALA NI ADAN

ANG KAUGALINGON NGA MGA SALA WALA GINPAANGKON

Mga patay kita sa espiritu, indi tungud sang aton kaugalingon nga mga sala, kondi tungud sang kinaunahan nga kasal-anan ni Adan. Ang katarungan sang Dios nagpahamtang sang silot sa aton tungud lamang kay Adan. Nakasala kita sa kinaugalingon subong *bunga* lamang sang aton

espirituhanong kamatayon, indi gid subong ang *kabangdanan*.

> Sang wala pa ang Kasugoan [ni Moises] ang [kaugalingon] sala ara na sa kalibutan; apang ang [kaugalingon] sala wala ginpaangkon sang wala pa ang Kasugoan [ni Moises]. (Mga Taga-Roma 5:13, ginhusto nga pagbadbad)

Ang madamo nga Hudiyo nga mga tumuluo sa Roma nagtuis sang Kasugoan ni Moises sa pamaagi sang pagkabalaodnon (Mga Taga-Roma 10:2-5). Nagpakigbais sila nga ang tawo kinahanglan magtipig sang Kasugoan agud maluwas ukon pakamaayohon sang Dios. Nagtipig sila sang panghunahuna nga ang tawo ginsilotan tungud sang kapaslawan sa pagpuyo suno sa perpekto nga pagsunud sa Kasugoan. Apang ginkuhaan ni Pablo sang hinagiban ang mga balaodnon, sang pagkuha sang Kasugoan sa ila mga kamut. Sa paglarawan sang mga paghulag sang Dios nahanungud sang sala, gintuyo ni Pablo nga pilion ang kapanahonan sang kasaysayan sang wala pa ang Kasugoan. Gani tungud sini, nagsubay siya sang indi tinuud nga mga paggamit sang Kasugoan sa pagpagamo sang hilisgutan sang aton kaangtanan sa Dios.

Ang pulong “sala,” (*hamartia*) sa pang-isahan, puwede magkahulugan sang isa sa tatlo ka mga butang: Ang kinaunahan nga sala ni Adan, ang makasasala nga kinaiya, ukon ang palatukuran kag sulundan sang kaugalingon nga sala. Diri sini, suno sa paglambo sang kabilogan nga kahulugan sang (Mga Taga-Roma 5:16), ang kaugalingon nga mga sala amo ang mga makita nga—aton panghunahuna, pamulong, kag dayag nga paglapas sa mga talaksan sang Dios.

Sa Mga Taga-Roma 5:13, si Pablo nagpaathag nga ang aton kaugalingon nga mga sala wala ginpaangkon sa aton sang kita ginsilotan—sa pagkatinuud wala pa sila mahimo. Ang tanan nga katawhan ginsilotan sa isa lang ka pagsilhig, pinaagi sa semilya ni Adan sang wala pa ang bisan sin-o sa aton ang nakasala sa kinaugalingon. Bug-os kita nga ginpahamtangan sang silot sa tion sang Pagkahulog ni Adan sa sala, sadtong dugay na kaayo sang wala pa ang kaugalingon nga sala ginpaathag kag ginpain sa nagkalainlain nga klase para sa mga Hudiyo didto sa Bukid sang Sinai.

Ang Kasugoan ni Moises kinahanglanon kaayo nga bahin sang Pulong sang Dios; nagalakip ini sang mas madamo pa sa Napulo ka mga Sugo. Ini nagapaathag sang kahilwayan sang tawo kag sang pagtolon-an sa pamatasan nga nahasuno sa mga kasugoan sang divine nga katukuran. Ang Kasugoan ni Moises nagapaathag man sang kaugalingon nga sala sa bahin sang kapaslawan sang tawo agud mapahamuut ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios, kag labot pa nagasaysay sang kaangtanan sang sala sa kinaunahan nga silot sini, ang espirituhanon nga kamatayon. Ang Kasugoan nagapahayag sang silot sang tawo, nagasaway sang mga ikasarang sang tawo subong ang palaagihan sang pagdangat sa Dios, kag nagabulag sang tawhanon nga pagkamatarong subong ang pag-angkon sang divine nga pakamaayo. Ang Kasugoan wala gid gindisenyo agud mamunga sang kaugalingong-pagkamatarong.[37]

Ang bahin ukon katungdanan sang kasugoan may limitasyon; ini amo ang indi gid kaayo kilala nga artista nga nagsaka sa entablado agud magpagowa sang indi gid man kinahanglanon kaayo nga bahin (Mga Taga-Roma 5:20). Sa bahin sang manugtambag sa kaminyoon, nagasugilon ini sa aton sa wala sing kapat-uran nga mga pamulong nga may ara kita sang ‘malain kaayo nga kaminyoon’ sa madaogdaugon nga makasasala nga kinaiya. Nagatudlo ini sa dalanon sang ‘diborsyo ukon pagbinulagay’ kag pakadto sa ‘pagpangasawa liwat’ sa kay Ginoong Jesu-Kristo pinaagi sa pagtoo sa tion sang kaluwasan (Mga Taga-Roma 7:1-4). Sa lain nga pamulong, ang Kasugoan nagpakilala sang sala (Mga Taga-Roma 3:20; 7:7), nagpakita sa aton nga may palaligban kita, kag nagpahayag sang kasulbaran pinaagi sa nadetalye nga pagpaathag sang Maayong Balita. Ang

37. Thieme, *Levitical Offerings* (2004), 6-10.

Kasugoan mismo indi kasulbaran sa sala. Sang wala pa ang panahon ni Moises, ang tagsatagsa nakasala; sang wala na si Moises, ang tagsatagsa sa gihapon mga nagpakasala (1 Juan 1:8, 10). Ang pag-abot sang Kasugoan walay kalainan.

Sa amo man, ang Kasugoan ni Moises wala sang bisan ano nga mahimo sa aton pagkanapahamtangan sang silot. Sang wala pa ang pag-abot sang Kasugoan, bug-os na kita nga nasilotan. Ang kaugalingon nga mga sala, klaro kaayo nga ginpaathag sang Kasugoan, wala ginpaangkon sa tawo para silotan. Amo gid ini pirmi ang panghitabo, dugay na sang wala pa kag sang madugay na pagkatapos makasaka si Moises sa Bukid sang Sinai.

Si Pablo nagpaathag sang Maayong Balita sa piho kag malig-on nga pamulong sang indi pagpaangkon sang kaugalingon nga mga sala.

> Sa aton pa, nga ang Dios ara kay Kristo, nga nagapasag-uli sang kalibutan sa iya kaugalingon, nga wala nagpaangkon sang ila mga kalapasan sa ila. (2 Mga Taga-Corinto 5:19*a*, KJV)

Si David nga nagkinabuhi sa Panahon sang Israel *pagkatapos* nga nahatag ang Kasugoan ni Moises, nagkalipay sa pagkahibalo nga ang kaugalingon nga mga sala wala ginpaangkon sa bisan kay sin-o kondi sa kay Kristo. Amo ini ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang walay limitasyon nga pagpasag-uli sang buut ukon pagpahamuut halin sa panghunahuna kag tilindugan sang kaugalingon nga sala.

> Bulahan ang tawo nga wala ginpaangkon sang GINOO sang pagkamalaut. (Mga Salmo 32:2*a*, KJV)

Sang ginkutlo ni Pablo ini nga bersikulo, gindoble niya ang pagkamadumilion agud ipanghiwala ining duha gid ang kamatuuran kag ang panghunahuna. Ang doble nga pagkamadumilion sa Griyego mga mabug-at nga pagkamadumilion, ang wala sing kapat-uran ukon kasigurohan. Kaupod ang berbo sang walay kapat-uran, ini nga pagpanghiwala maathag.

> “Malipayon ang tawo nga wala gid bisan kasan-o ginpaangkon sang Ginoo sang sala.” (Mga Taga-Roma 4:8, ginhusto nga pagbadbad)

Walay labot sa isa ka kinaunahan nga sala ni Adan nga ginpaangkon kay Adan mismo nga kaugalingon, ang mga sala wala gid ginpasibangud kag ginpaangkon sa tawo nga nakahimo sini. Makatarunganon bala ina nga pareho lang sang ang tawo makapalagyo nga hilway sa ila salabton? Indi magkabalaka; ini indi kapaslawan kag sayup sang katarungan. Amo ini ang *pamatuud kag kalig-onan* sang katarungan sang Dios! Sa Iya pagkahibalo sang tanan kag gugma, natukiban sang Dios ang palaagihan agud luwason ang tawo sing wala sang pagpauyon-uyon sa Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon. Bisan nga takus kita sang bug-os nga kaakig sang Iya kasingkal, ang Iya plano nagkinahanglan nga indi kita mapasibangdan sang aton kaugalingon nga mga sala. Kon pasibangdan kita, sa gilayon kita itambog sa impiyerno nga wala na gid sang paglaum sang kaluwasan.

Ang una nga sala ni Adan nahulog sa duha ka mga sahi: ang *kinaunahan* nga sala tungud kay nahimo ini sang nagligad sang walay sala kag hingpit nga tawo; ang *kaugalingon* nga sala, nahimo lamang ni Adan subong ang paghulag sang iya kaugalingong madumulion nga kabubut-on. Ang aton unang kaugalingon nga mga sala indi mga kinaunahan nga mga sala tungud kay indi kita mga hingpit sang nahimo naton sila! Natawo kita nga may makasasala nga kinaiya; ang mahimo naton mga *kaugalingon* nga mga sala lamang. Ang aton mga sala nahulog sa isa ka sahi

lamang, kag ang katarungan sang Dios nagadumala sa ila tanan sa isa ka pamaagi. Tungud sang pagkapinasahi sang unang sala ni Adan, ang katarungan sang Dios magadumala sini sa duha ka mga pamaagi—sa nagkalainlain nga mga pamaagi sa tagsa ka sahi—nga wala gid nagalalis sa divine nga pagkamatinud-anon.

Subong ang kinaunahan nga sala, ang kasal-anan ni Adan ginpaangkon sa iya bag-ong naangkon nga makasasala nga kinaiya. Sa sini nga pamaagi, ang Dios nagdala sang espirituhanon nga kamatayon sa katawhan, nga nasakupan lamang ni Adan kag sang iya nahulog na sa sala nga asawa. Subong ila kaliwat, natawo kita nga kopya sang nahulog sa sala nga si Adan, natawo kita nga ginsilotan sang bug-os, nga nagkinahanglan sang aton kaluwasan.

Subong ang kaugalingon nga sala, bisan sa ano pa man, ang una nga sala ni Adan gintrato pareho sang tanan nga iban nga kaugalingon nga mga sala. Ini ginpaangkon kay Ginoong Jesu-Kristo didto sa krus kag ginhukman. Kon indi lamang tungud sini, si Adan kuntani wala gid naluwas. Kon ang sala ni Adan, subong isa ka *kaugalingon* nga sala, ginpaangkon kay *Adan*, kuntani diritso siya pakadto sa linaw sang kalayo. Tapos ang katawhan! Kon ang aton kaugalingon nga mga sala ginpaangkon sa aton, magapadulong gid *kita* sa linaw sang kalayo. Indi kita makabayad kag makapasag-uli sang buut para sa aton kaugalingon nga mga sala!

Ang walay sayup lamang nga persona ni Kristo, ang bug-os nga mabaton sa pagkamatarong sang Dios, ang bug-os Niya nga kaugalingon nga indi takus sang paghukum, ang makahimo magbayad sang silot tungud sang kaugalingon nga mga sala. Si Kristo lamang ang makahimo magluwas sa aton halin sa pangpang sang walay katapusang divine nga paghukum. Ang perpekto nga pagkamatinud-anon kag gugma sang Dios ginpakita sa pamaagi kon paano Niya gindumalahan ang kinaunahan nga sala ni Adan. Pinaagi sa pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan sa aton kag sang aton kaugalingon nga mga sala kay Kristo, ang Dios nagpahamtang sang silot sa aton apang nagtipig sang aton kinabuhi agud magtoo kay Kristo. Sa sini nga pamaagi, ang Dios naghatag sa aton sang higayon agud magsulud kaupod sa Iya sa kaangtanan sang walay katapusan nga pakamaayo.

Ang tanan nga kaugalingong mga sala sang katawhan gingahin para sa pinakadako nga tion sang kasaysayan, atong tatlo ka oras sang hapon sang Paskwa sang mga Hudiyo sadtong Tuig sang Ginoo ukon A.D. 30 sang si Jesu-Kristo nagdala sang mga sala sang kalibutan kag ginhukman sa aton bahin. Subong sang aton nakita, amo ato ang pagpaangkon nga nagbaylo sang paghimalaut sa pakamaayo, sang silot sa kaluwasan.

Isa ka sala, kag isa ka sala lamang, gani, nagsilot sang bilog nga katawhan. Kon naghunahuna ka nga ang Dios nagsilot sa imo tungud sang imo kaugalingon nga mga sala, namati ka sang madugay kaayo sa mga balaodnon nga nakibot sang tunga sa dosena ka mga klase sang dayag nga sala. Wala sang tawo nga sarang makahimo sang sala nga may mga sangputanan, bisan pa sa iya kaugalingon nga kinabuhi, nga halos kapareho sa mga sangputanan sang sala ni Adan. Indi mo na kinahanglan “magpalabaw sing pagpabugal ” nahanungud sini; kinahanglan magtoo ka kon ano ang ginasiling sa Pulong sang Dios.

Ang imo silot sa atubangan sang Dios nag-abot sa tion nga ikaw natawo! Ang Dios wala nagpamangkot sang imo panghunahuna; wala Siya naghulat sa imo agud sa kinaugalingon mo supakon ang madamo nga mga sulundan kag talaksan sang Dios; wala Siya nagtanyag sa imo sang higayon agud magbuhat. Ginsilotan ka Niya sang bug-os sang wala ka pa sang pagtalupangud nga lapsag, sang wala pa ang una nga paghulag sang imo kabubut-on. Ini nagabutong paidalum sang mataas-nga-paglupad sang imo pangisip nahanungud sang imo kaugalingon, apang nagadugang pa ini: Ini nagapadugang sang matahum kag dalayawon nga kinaiya sang kaalam sang Dios.

Panilagi ang Iya colors. Ang tanan nga himaya iya sang Dios. Sa Iya plano, Siya nagahimo sang tanan nga trabaho, nagaangkon sang tanan nga katakus, nagabaton sang tanan nga dungog. Ang grasya, subong ang palakat sang Iya gugma kag pagkamatinud-anon, ginhatag sa dili takus,

sa bug-os nga walay ikasarang, walay paglaum nga sinilotan. Kinahanglan ang silot mauna sa kaluwasan.

Wala sing mga kulang ukon kalubog sa plano sang Dios. Ang bug-os nga silot sa tion sang pagkabun-ag nagapasalig nga nagapatigayon Siya sang tagsatagsa sing patas. Kon ang tawo kinahanglan magpakasala sa wala pa siya masilotan, wala sing lapsag nga namatay sang wala pa siya nakahimo sang iya una nga sala ang puwede maluwas. Ini nahimong dako kag kinahanglanon kaayo nga hilisgutan ang kon sa ano nga pamaagi ang katarungan sang Dios magdumala sang katawhan. Kon ang Dios nangin indi patas sa bisan isa lamang ka panghitabo ukon kahimtangan, kuntani indi Siya perpekto kag kuntani indi makaangkon sang tanan nga himaya.

Basi pa lang nga magpakutpakut kita sang kon san-o ang tawo naghimo sang iya una nga sala, apang bug-os nga walay pagpakutpakut nahanungud sang aton bahin sang pagpakig-angot sa Dios—ang Iya katarungan! Ang Dios nagatrato sa aton pinaagi sa katarungan; pirmi gid Siya maangayon sa tagsa ka tawo. Gani, ang lapsag ukon gamay nga bata nga namatay sa iya una nga minuto, simana, bulan, tuig, ukon sa ano man nga panahon ina mahitabo, nasilotan na; nangin takus na siya para sa magrasyahon nga pagluwas kag pagadalhon diritso sa atubangan sang Ginoo (2 Samuel 12:23).[38] Natawo nga patay sa espiritu, natawo kita nga mga kandidato para sa grasya.

Kon ginakinahanglan naton maghulat agud silotan tungud sang aton kaugalingon nga mga sala, may ara sang panahon sang limbo sa diin ang Dios indi makatrato sing patas. Kon ginluwas Niya kita, ang tinuud nga mga kaliwatan sang nahulog sa sala nga si Adan, Siya nangin indi makanunayon kag indi malig-on sa Iya kaugalingon nga pagkamatarong; kon wala Niya kita ginluwas, Siya nangin indi patas sa aton. Bisan ano pa man ang himoon sang Dios sa isa ka tawo nga namatay sa sulud sinang temprano nga panahon sang kinabuhi, ang divine nga kinaiya magapauyon-uyon. Kay para sa aton agud mabuhi sa isa ka tion subong ang kaliwatan ni Adan nga wala gid nasilotan indi mapatihan! Ang Dios wala sing plano para sa aton nga wala sing higayon para sa kaluwasan. Busa Siya nagahatag sa aton sang higayon pinaagi sa gilayon nga pagpaangkon sa aton sang sala ni Adan. Sa pagsilot sa aton sa tion sang pagkabun-ag, indi tungud sang aton mga sala kondi sang sala ni Adan, ang Dios nagapakita sang Iya gugma sa aton, nagapamatuud sang Iya katarungan, kag nagahatag sa aton sang aton una nga higayon.

Ang mga sangputanan sang kaalam sang Dios sa sini nga butang nagdugang pa man gani. Ang Dios indi lamang may kasarang sa pagluwas sa aton sang wala pa kita nakasala, kondi nga may kasarang man sa pagluwas sang bisan sin-o nga namatay sa wala pa nakalambot sa pagkahibalo-sa-Dios. Gindala sa langit pinaagi sa grasya sang Dios ang mga tawo nga ara sa manubo nga bahin sang panghunahuna. Tungud sini ang bisan sin-o nga tawo nga wala sing kasarang sa paghimo sang masaligan nga desisyon sa dayondayon nga naluwas. Ini nga bahin sang grasya puwede mahitabo tungud lamang kay ining duha ang aton silot kag ang aton kaluwasan ginsangkap sang pagkamatinud-anon kag sang gugma sang Dios, nga bug-os nga walay labot ang bisan anong bililhon ukon takus nga paghulag sa aton bahin. Kon, tungud sa isa ka kabangdanan ukon sang iban, ang kabubut-on wala pa magamit, ang Dios hilway magluwas sa aton tungud kay Siya lang gid ang nakatuman na sang tagsa ka butang nga ginakinahanglan para sa aton pagpasag-uli sang buut sa Iya.

Makita mo nga ang labing dako nga butang nga nahitabo gid sa katawhan amo ang pagpaidalum sa pagkamagbalantay sang pagkamatinud-anon sang Dios. Kon ang gugma lamang indi gid makasangkap sang kaluwasan. Ang gugma nagahatag sang maayo kaayo nga mga pakamaayo sa Panahon sang Pagkaperpekto, apang pagkatapos sang Pagkahulog sa sala sang tawo, ang gugma nagakinahanglan magpahiangay sa pagkamatarong kag katarungan agud magsangkap

38. Thieme, *Heathenism.*

sang kaluwasan. Kaupod ang katarungan subong amo ang bahin sang pagpakig-angot, karon ang mga pakamaayo nagaabot pinaagi sa katarungan sang Dios—nga wala sing paborpabor.

Ang imo kaugalingon nga mga sala wala gid sang bisan ano nga mahimo sa imo silot. Kon makasala ka, ang bug-os mo nga ginhimo amo ang pagpakita sang makasasala nga palakat ni Adan nga nahimong *imo* makasasala nga palakat pinaagi sa panublion sang kaliwatan. Syempre, ang imo kabubut-on pirmi nahilabot—sa kinaugalingon ka nga nagpakasala tungud kay *gusto* mo magpakasala—kag manabat ka sang imo divine nga disiplina samtang nagakinabuhi diri sa kalibutan. Bisan pa nga ipahayag mo ang imo kaugalingong maksasala nga kinaiya pinaagi sa kaugalingon nga sala, tawhanong kaayo, ukon sa kalautan, wala ka nagadugang sa imo silot. Ang aton kaugalingon nga mga sala nadugangan sang kinaunahan nga sala ni Adan, apang ang pagpaangkon sang *tanan* nga kaugalingong mga sala kay Jesu-Kristo nagapakita nga ang pagdamo sang sala amo ang pagdugang pa gid katumbas sang pagdugang sang grasya (Mga Taga-Roma 5:20). Ang tawo indi makahimo sang palaligban nga wala pa nasulbar sang Dios.

Indi gid mahimo ang mangin hanas sa grasya kon napaslawan ka sa paghangup nga ang kinaunahan nga sala ni Adan nagpahamtang sang silot sa imo kag sina indi ang imo kaugalingon nga mga sala. Wala sing lugar para sa baliktad nga pagkamapalabilabihon nahanungud sang mga sala nga imo nahimo. Wala sang lugar para sa subong nga mga pagpamatuud subong sang “Ako nangin labing malaut nga makasasala sang banwa tubtub nga si Kristo nagluwas sa akon!” Indi kita makahimo sang *bisan anong butang* nga takus sa plano sang Dios! Indi kita mga patay sa espiritu tungud kay nakasala kita; nakasala kita tungud kay kita mga patay sa espiritu! Nagahimo kita sang tawhanon nga kaayo kag sang kalautan tungud sang pareho nga kabangdanan. Ang bug-os nga silot sa tion sang pagkabun-ag nagakahulugan nga ang aton kaugalingon nga mga sala wala gid ginpaangkon sa aton kag wala gid sang gindugang bisan gamay lang sa aton espirituhanon nga kamatayon. Sa lain nga mga pamulong, wala naton ginpangabudlayan ang “bayad sa sala” pinaagi sa pagpakasala—si Adan ang naghimo!

Karon indi magbiya sa madalum nga pagtapos sang indi tinuud nga mga paggamit sa sining mga bahin sang panudlo sang Bibliya. Indi maghunahuna nga kita iya sa walay labot kay Adan mga maayo kaayo nga mga tawo. Indi kita maayo. Indi gid maghunahuna nga ang kaugalingon nga sala wala matalupangdi ukon ginpalabay ukon ginpasaylo na. Wala. Manabat ka tungud sang imo mga sala samtang diri pa sa kalibutan sa pagkilala nga ang kaugalingon nga sala pirmi nagadala sang divine nga disiplina. Ang subong ka masiluton nga paghulag halin sa katarungan sang Dios nagahimo sang sala nga indi gid maayo nga himoon; wala gid sang bisan isa nga makapalagyo sa bisan ano nga butang. Pinaagi sa panumbalik, ang disiplina mahimong makuha ukon mapagamay ukon mapamag-an ukon, kon ang silot nagapadayon sa bug-os nga kabug-aton, ini nagabaylo halin sa paghimalaut pakadto sa pakamaayo. Bisan pa gani, nga subong ka labing masakit kag makalolooy subong sang divine nga disiplina, ini indi pareho subong sang silot.

Hunahunaa ang tuman ka budlay nga kahimtangan nga aton pagaantuson kon nasilotan kita tungud sang aton mga sala. Ang mga palakat sang sala, sang maayo, kag sang malaut ara sa kada isa sa aton, apang ginpalambo naton ini nga mga pagkahinali ukon sang pagtulod sang kabubut-on sa nagkalainlain nga mga pamaagi. Indi tanan sa aton nagpakita sang makasasala nga kinaiya ni Adan upod sa pareho nga bahin ukon mga pamaagi nga ginhimo ni Adan. Ang isa ka tawo basi kon magsandig ukon magpauyon sa asceticism nga amo ang pagkinabuhi sa pagpakita sang paghimo sing maayo. Ang iban basi kon may naandan sang mahuloy-on nga pagkatawo. Ini nga mga tawo indi gid magdamgohanon sang paghimo sang bisan ano nga butang sa hinali, gani ginbilanggo nila ang ila mga kaugalingon sa mga sala sa panghunahuna kag sang mga sala sa dila. Basi may tawo nga gusto magkinabuhi sa sini nga pamaagi. Mahimo siya nga mas maamigohon kag bukas sa pagpahayag sang iya palakat sang sala kag magapamunga sang dayag nga mga sala kay sa mga pagkatalang ukon pagpakasala sang panghunahuna nahanungud sang estrikto

nga panginabuhi, sang relihiyosong balaodnon.

Sin-o bala ang labaw pa nga ginsilotan sang Dios? Ang makatalaka, matarong-sa-kaugalingon nga 'haligi ukon pinuno sang simbahan' nga mas maayo sa mga mata sang Dios kay sa sobra ka maulagon? Ang Dios bala naghunahuna sa balaodnon nga may makakilibot nga pagkatawo nga may bisan ano nga katungud agud magpasiplat kag mag-usisa sa tawo nga nakahimo sang dayag nga mga sala? Naghunahuna bala Siya sang nagapadayon-magkinabuhi-sina nga klase may katungud magtutok nahanungud sang mga manugpakunokuno sa simbahan? Indi! Ang kalabutan ukon bahin sang mga sala, ang kalainan sang mga sala; ukon ang kadamoon sang mga sala wala gid sang mahimo sa aton katupong, bug-os nga silot.

Ang pipila ka mga kaugalingong mga sala nagadala sang mas dako pa sang mabug-at kaayo nga disiplina kay sa iban (Mga Hulubaton 6:16-19), apang ina estrikto gid nga bahin sang hilisgutan sa tunga sang tawo kag sang Ginoo. Ang kinahanglanon nga hilisgutan amo ang: Bantayi ang imo kaugalingon kag indi magpanghilabot; magkinabuhi kag tugotan ang iban nga magkinabuhi ukon magpamuyong kag indi manghilabot sa iban. Ang katukuran amo ang indi pagpaanggid sang imo mga sala sa mga sala sang iban kondi magtahod sa mga katungud kag pag-isahanon sang iban. Madamo sang mga simbahan sa karon nga mga adlaw nagahatag pagtalupangud sa sala (ukon nagatinguha nga indi makasala), apang ini nga paghatag sang pagtalupangud bug-os nga wala sa lugar. Ang Dios nagahatag sang pagtalupangud sa *panudlo sang Bibliya*—ang Pulong sang Dios, ang hunahuna ni Kristo, ang palaagihan sang espirituhanon nga pagtubo.

Kon ginapilit mo nga manghilabot sa ginahimo sang iban nga mga tawo, nagatinguha sa pagbag-o sa ila, nagatinguha sa pagdala sa ila sa bahin sang imo "pagkamataas" nga mga talaksan, nagadugang ka lamang sang tawhanon nga kaayo sa imo mga sala sang pagkamapalabilabihon, pagpanghukum, kag pagpangdaogdaog. Ini nga pagsararakot nagapanami sang maayo kag malaut. Tungud sang imo wala sa lugar nga paghatag sang pagtalupangud kag sang imo kabalaka sa sala, mabutang mo ang imo kaugalingon sa espirituhanong dakong pagkalibog. Indi man ang mga sala sang iban ni ang imo kaugalingon nga mga sala ang sa bisan ano nga panahon ang hilisgutan sa silot. Ang ginhatag nga pagtalupangud *indi gid* sa kon ano ang *imo* ginhimo kondi nga sa kon ano ang nahimo sang pagkamatinud-anon sang Dios.

Ano bala ang nahimo sang Dios? Ang magpaabot sa kon diin kita ni Pablo ginatudlo, sa pagkamatarong sang Dios, subong ang palatukuran sang divine nga pagkamatinud-anon, nagsilot sa aton tanan sa pareho nga pamaagi sang isa ka sala ni Adan. Ang katarungan sang Dios nagpaangkon sang aton tanan nga mga sala kay Kristo didto sa krus kag ginhukman sila. Sa paghimo sini, ang Dios hilway magpaangkon sang pagkamatarong kag sang kinabuhi nga walay katapusan sa kay bisan sin-o nga magtoo sa Iya. Tungud sini, ang pagkawalay pulus sang pagkabalaodnon ginpakita. Wala gid kita sang mahimo agud maagum ang kaluwasan, subong lamang sang wala kita sang nahimo agud maagum ang silot. Ang *pagtipig* sang Kasugoan indi makadala sang espirituhanon nga kinabuhi sang bisan ano nga labaw kay sa *paglapas* sang Kasugoan nga nagdala sang espirituhanon nga kamatayon. Bisan pa nga ini mga sumpaki nga mga katungdanan, ining duha ang silot kag kaluwasan ginadumalahan sa pareho nga pamaagi; ang Dios amo ang nagahimo sang *tanan* nga buhat. Ang katarungan sang Dios amo ang ginhalinan sining duha sang paghimalaut kag sang pakamaayo. Subong sangputanan, ang bisan ano nga butang nga basi aton idugang sa pagtoo lamang sa kay Kristo agud maagum ang kaluwasan isa ka indi malarawan nga pagtampalas.

Ang hilisgutan sa silot amo ang kinaunahan nga sala ni Adan; ang hilisgutan sa kaluwasan amo si Ginoong Jesu-Kristo. Bisan pa nga ang aton kaugalingon nga mga sala indi amo ang kabangdanan sang bisan diin sini nga bahin, ina wala nagakahulugan nga wala natalupangdan kag wala makit-an sang Dios ang aton mga sala. Sila *amo* ang hilisgutan didto sa krus—ang makalilisang, masakit kaayo nga hilisgutan sang aton perpekto nga Manluluwas nga nagbayad

sang silot para sa ila.

Ang kaugalingon nga mga sala sa amo man nangin hilisgutan sa aton mga kinabuhi pagkatapos sang kaluwasan tungud kay sila nagapagowa sa aton sa pakig-upod sa Dios kag umalagi nga nag-utud ukon nagpauntat sang pagpuno sang Espiritu. Kon wala sing pagpuno sang Espiritu, wala sang grasya nga galamiton sa pag-inoino GGP. Kon wala sang GGP, wala sang espirituhanong kakusog sang padayon nga paghulag. Ang Dios magrasyahon nga nagdisenyo sang hanas nga pamaagi sang panumbalik agud sumpoon ang sala subong ang kabangdanan bisan sa aton adlaw-adlaw nga mga kinabuhi! Ang tawo nga nagsaway sang panumbalik subong ang lisensiya sa pagpakasala nangin walay pagkahibalo. Ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios nagsangkap sang masayon nga hanas nga mga pamaagi sang panumbalik agud magpahimo sa aton mag-abante sa Iya plano bisan pa sang nagapadayon nga pagkaara sang makasasala nga kinaiya sa aton mga lawas (Mga Salmo 32:5; 1 Mga Taga-Corinto 11:31; 1 Juan 1:9). Kon ang panumbalik wala ginsapak, ukon ginlubong sa idalum sang pagkabalaodnon, ang aton kahimtangan sang pagkaunudnon ukon pagkakalibutanon nga sa madali nga panahon magmalain pa gid pakadto sa pagbaliktad kag kalautan. Sa pihak nga bahin, sa paggamit sang panumbalik, sang GGP, kag ang sangputanan nga espirituhanong pagtubo, aton untatan ang pipila ka mga sala kag maghimo sang nagkalainlain nga mga sulundan sang sala. Mahimo nga 'pinuhon' naton ang aton mga sala, apang indi gid kita mag-untat sa pagpakasala kutub nga nagapabilin kita sa sini nga lawas.

Ang sala amo ang kabangdanan sa lain pa gid nga bahin. Ang iban nga mga sala mga krimen man; naglapas sila sa kahilwayan sang tawo kag busa mga ginadili sang mga kasugoan sang divine nga katukuran. Ang tuyo nga pagpatay, pagpanglugos sang babayi, pagpangawat, pagpangdaot pinaagi sa pagpakahuya kag pagbutangbutang—ini kag ang iban ginhinganlan sa Kasugoan ni Moises subong nasakup sa probinsya sang pagpatuman sing sibil nga kasugoan. Kon ang sala magguba sang kahilwayan, pag-isahanon, ukon sa pagkabutang sang iban, ukon mag-ataki sang divinely nga tinugyanang awtoridad, ang mabug-at kaayo nga silot igahin. Hinumduma: Bisan pa kon ano man ang aton himoon ukon napaslawan nga himoon, bisan pa kon sa ano nga bahin sang aton mga sala ang *mga* hilisgutan, ang Dios wala nagapaangkon sang aton mga sala sa aton ukon nagsilot sa aton tungud sa ila.

Aton na lamang pasalamatan ang Dios nga sa walay katumbas nga pagkamangin-alamon sang Iya katarungan ginsilotan Niya kita tungud sang kinaunahan nga sala ni Adan. Makapabilin lamang kita nga malig-on sa pagkataha kag kahadlok sa Iya tungud sining matahum kag dungganon nga paghulag sa aton bahin. Malayo sa pagkadimaangayon sa aton, ang pagpaangkon sang Dios sang sala ni Adan sa aton makasasala nga mga kinaiya sa tion sang pagkabun-ag bug-os nga mapuslanon para sa aton kaayohan. Takus kita para sa grasya halin pa sang umpisa; ang silot nga dapat mauna sa grasya ginpaalinton sa aton kaupod sang aton una nga pagginhawa.

Ara kita kaupod kay Adan sang siya nakasala (1 Mga Taga-Corinto 15:22), apang sang wala mo pa ginsaway si Adan tungud sang iya kapaslawan, hinumduma nga ang Dios sa Iya nga pagkahibalo sang tanan nakahibalo sang tanang walay kapat-uran nga kasaysayan. Ano abi kon ikaw ang sa lugar ni Adan? "Oh," masiling mo nga, "Kuntani nakalagawlagaw ko kaupod sang Ginoo kada gab-i, kag indi gid ako iya magpadala ukon magapahaylo tubtub magkaon sinang ginadili nga bunga!"

Ano bala inang ginahunahuna mo para sa imo kaugalingon? Kon nagahunahuna ka nga ara ka sa pundok nga nagaduludayaw sa Dios sa Dios, nakasulud ka sa diyutay nga pakibot: Ang Dios wala nagapakig-ambit sang imo kadasig. Wala Siya nahaylo sang imo maayo nga mga tinutuyo kag balaanon nga mga saad. Nakahibalo Siya nga kon ikaw ara sa Hardin, sa kadugayan mahimo *mo* gid kon ano ang nahimo ni Adan. Ang paghulag sang katarungan sang Dios patas kag maangayon, niyan, indi lamang tungud kay ara ka sa semilya ukon sa kaliwat ni Adan kondi nga

tungud man kay sa kinaugalingon nga mahimo mo man ang pareho nga butang sa iya lugar.

Sa Iya hingpit nga kaalam, ang Dios nakakita sang pamaagi agud bug-os nga silotan kita subong ang nahulog sa sala, ang mahigko kag tampalasan nga katawhan kag bisan pa sina naglikaw nga silotan kita tungud sang aton mga sala. Sa pagkatinuud, ginsilotan Niya kita tungud sang sala nga ginhukman na didto sa krus! Gani ginbutang Niya kita sa maathag agud magdesisyon sang aton kaugalingon nga mga pakadtoan—para kay ukon batok kay Jesu-Kristo—nga wala nagabilin sang bisan ano nga hulut para sa pagkamapalabilabihon. Pinaagi sa pagpaangkon sang sala ni Adan sa naporma nga puloy-an sang panublion sing kaliwat sini sa aton mga lawas, ang Dios padayon nga nag-amlig sa aton nga buhi kag naghatag sa aton sang higayon nga maluwas. Gani, ang krus wala gid sing kahulugan kon wala ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagpaangkon sang sala ni Adan.

ANG DUHA KA MGA MANUGDUMALA: SI SATANAS KAG ANG MAKASASALA NGA KINAIYA

Ang panahon halin kay Adan pakadto kay Moises amo ang paglarawan ni Pablo sang mga tumuluo nga balaodnong Hudiyo nahanungud sang palatukuran nga parehong ginagamit sa tanan nga mga edad: Ang espirituhanong kamatayon nagadumala ukon nagagahum sa tagsa ka kaliwatan sang kasaysayan sang katawhan.

> Bisan pa nga ang [espirituhanon] kamatayon maggahum halin kay Adan tubtub kay Moises, bisan sa mga wala nakasala nga kaangay sang paglapas ni Adan, nga amo ang larawan Niya [Kristo] nga mag-abot [ang una nga pagkari ni Kristo]. (Mga Taga-Roma 5:14, ginhusto nga pagbadbad)

Sa pagkatinuud natawo kita sa idalum sang *duha* ka mga manugdumala nga naggahum sang si Adan nakasala. Si Satanas amo ang “dios sa sini nga kalibutan,” nga nagdumala pinaagi sa policy sang maayo kag kalautan (2 Mga Taga-Corinto 4:4; 11:14; 1 Timoteo 4:1); ang makasasala nga kinaiya amo ang makagagahum sa tawhanong kinabuhi, nagadumala pinaagi sa espirituhanon nga kamatayon. Sa idalum sa sining duha gid ka mga pangdaogdaog ang, “maayo kag kalautan” amo ang kahimtangan kag hilikuton sina nga panahon. Amo ini ang policy ni Satanas; amo ini ang katungdanan kag pagpanghikot sang maksasala nga kinaiya.

Ginpakilala na kita kay Satanas. Sanglit nga makagalahum siya, ang madamo nga dagway sang pamaagi ukon diskarte gindetalye sa iban nga lugar, kinahanglan naton ikurit ang mala-kuko ukon magamay lamang nga dibuho sang iya plano.[39] Ang iya mapalabilabihon nga handum amo ang mahimo nga, pinaagi sa iya kaugalingon nga mga paninguha kag sang maayo kaayo nga kaisipan, “kaangay sang Labing Mataas” (Isaias 14:12-14). Ginpalambo niya ang kauswagan sang iya ginharian, ang kalibutan. Nagapaninguha siya nga pahalinon kag ilisan ang Dios kag maghimo sang mini kag indi matuud nga millennium sa wala pa si Kristo magbalik. Agud magmadaugon si Satanas, piliton niya ang Dios nga isalikway ang Iya mga saad nahanungud sang matuud nga Millennium, agud pamatud-an nga ang Dios butigon kag wala sing pagkamatinud-anon. Tungud sini si Satanas nagdaog sa pagsinumpunganay sang mga anghel pinaagi sa indi pagtuman kag maglikaw sa pagpatuman sang iya matarong nga sentensiya: ang pagkawalay katapusan sa linaw sang kalayo (Mateo 25:41). Wala kita nakibot nga matukiban sa Bibliya nga ang nag-alsa subong kay Satanas, nga ang iya policy sa kalibutan sa sining duha gid ang maayo kag kalautan, nagpaathag sang duha gid ka bahin sang iya baba. Si Satanas isa ka maalam nga manughingalit

39 Thieme, *Satan and Demonism*, 5-11; *Victorious Proclamation*.

ukon manughimulus sang kahigayonan, ang maabtik nga manughimo sing indi tinuud ukon palsipikador, nga may kasarang sa pagpakilala sang iya kaugalingon subong sang tanan nga mga butang sa tanan nga mga tawo.

Si Satanas nagauyon sa katawhayan kag kabuganaan para sa tanan—sang manok sa tagsa ka kaldero. Sa pagkatawo, siya ang labing matahum nga tinuga nga gintuga sa bisan kasan-o; maayo kaayo maghambal, maabtik, makalingaw, matahum, mahaylohon—ang subong sang klase sing makaupod nga imo ikalipay. Ang iya pag-ataki kasami nagasulud sa pakunokuno sa sining malinong, makapahamuut, ang matahum kaayo nga klase sang pagkamakabibihag. Nakahibalo siya nga ang kinabuhi nakatukod sa kon paano ang mga tawo maghunahuna, kag ginasakdag niya ang 'kaayo' nga batok-sa-Dios nga panghunahuna (Isaias 47:10-11; Miqueas 1:12; Mga Taga-Colosas 2:8; 2 Mga Taga-Tesalonica 2:7-11).

Tungud sini, ang pagkamakalolooy kag pagkamalaut kag pagkamahigko sa kalibutan indi tanan plano ni Satanas. Ang labing madamo ginpabangud sa iya nga indi man niya ginhimo. Pirmi nga kasami kay sa indi, bisan ang sala kahuluy-an sa iya! Ayhan sadto pa wala gid ninyo nahangpan ini nga punto, apang madamo sang klase sang sala nga nagabalabag sang iya mahandurawon ukon tinukodtukod lamang nga mga katuyoan. Nagahinuyang siya sang malawig nga panahon sa lawak sang korte sang langit sa pagpasaka sang sumbong sa sala sang tumuluo bisan pa nga nakahibalo na siya nga si Kristo nagbayad na para sa tanan nga mga sala sang kalibutan (Job 6:1-11; Zacarias 3:1-4; 2 Mga Taga-Corinto 2:11; Bugna 3:9-10). Ginasiguro gid ni Satanas nga indi siya mapasibangdan! Dugang pa, gusto ni Satanas gamiton ang Dios sa pagtinguha nga piliton siya agud disiplinahon ang mga tumuluo sang tuman ka sakit agud magamohan kag malibog sa panudlo sang Bibliya. Ang tawo matuud nga hilway nga tinugyanan; ang kabubut-on sang tawo kag ang makasasala nga kinaiya makapamatuud sang subong ka masinupakon kay Satanas subong man sa Dios.

> . . . ang pamaagi nga ginhimo ni Satanas nagalakip sang tanan nga kaayo sa diin mahimo niya itingub sa sini kag makanunayon sa butang nga iya ginatinguha nga himoon. Ang malisud kaayo nga pamangkot naggowa sa kon ang pagkaara sang dakong kalautan sa kalibutan tungud bala sa tinutoyo ni Satanas nga mahitabo ini, ukon sa kon ini bala nagapakita sang walay kasarang ni Satanas agud himoon ang tanan nga iya ginplano. Ang pagkapuwede nga mahitabo dako kag maayo kaayo nga ang handum ni Satanas nagtuytuy sa iya agud tinguhaon ang mas labaw pa sang mahimo nga pagdumala sang bisan ano nga tinuga.[40]

Apang bisan pa sina, si Satanas wala pirmi nagapakita subong sang anghel sang kasanag. Ang madulum ukon indi maathag nga bahin sang pamaagi nagkinahanglan sang kahadlok, kapintas, kalibog. Kon indi niya mapasunud sa pagdumala ang katawhan pinaagi sa isa ka pahito, pirmi siya may iban pa nga pamaagi. Wala sing pagkamalaut ukon pagpangluib sa idalum niya. Ang mga pamaagi sang pagsinumpunganay sang mga anghel nagkinahanglan sang tagsa ka tawo agud maghimo sang iya kaugalingon nga paghukum ukon hugut nga tinguha diri sa duta tubtub nga kuhaon siya sang Dios. Si Satanas wala nagapalakat pinaagi sa mga balaod luwas kon ang paghimo sang subong magpauswag sang iya mga tinutuyo. Siya ang kinaunahan nga naghimo sang tinuyoan nga pagpatay, nakasiguro kag may hugut nga tinguha sa pagguba sang kabubut-on sang tawo kon walay kasarang sa pagpugong sini (Juan 8:44). Ang katarungan sang Dios kinahanglan magpugong kay Satanas (2 Mga Taga-Tesalonica 2:7), kag sa masunson ang Dios nagahukum sang natipon nga mga sangputanan sang tanan sang iya nagkalainlain nga mga

40. Lewis Sperry Chafer, *Systematic Theology*, 8 vols. (Dallas: Dallas Seminary Press, 1948), 2:100.

hilikuton (Genesis 6:1-7; Levitico 26:14-31).

Ang mga kabaliktaran sang mga pamaagi sang palakat ni Satanas gingamit indi lamang sang iya tawhanong sinaligan (2 Mga Taga-Corinto 11:13-15) kondi sang iya man masangkad, dako kag maayo kaayo nga natukod kag nahan-ay, nadumalahan-sing-maayo nga kasundalohan sing sumulunod nga mga anghel nga ginakilala subong mga demonyo (Mga Taga-Efeso 6:10-12). Si Satanas wala nagapamuno sang katawhan. Nakahangup siya sang awtoridad; sa pagkatinuud, tagpangdaogdaog siya nga gusto ipahamtang ang iya awtoridad sa awtoridad sang Dios. Si Satanas nagsugo sa madamo niya nga mga demonyo nga nagapanghikot diri sa duta nga dapat magmaalamon manghambal kag mabihagon agud malimbongan ang mga tawo nga may naton-an kag may kahibalo. Madamo sang maalam nga mga Taga-Germany ang wala nahaylo, nga nagpugong man gani sang paghulag suno sa balatyagon sing Pundok sang Hitler's National Socialist, nga bisan pa sina nahaylo sang iya yawan-on nga pagkamakabibihag.

Ang iban nga mga katilingban sang demonyo ginsugo sang pagpalibog kag pag-ulipon sang mapaubsanon, sang mabinatyagon, sang walay kahibalo. Ang subong nga mga tawo nahaylo sang katingalahan, sobra ka talagsahon nga butang sang pag-estoryahanay sang hunahuna, ang pagbasa sang hunahuna, kag sang pabiya nga mga espiritu nga nakaupod sang mga sekta ukon pundok sang mga matoohon sang Hindu; sang tulumanon nga paghalad sang kaugalingon sang biktima sang voodoo nga wala gid sang bisan ano nga mga senyales sang sakit; sang Surdanese devirshes nga, may mga bala sa ila mga ulo kag mga tagiposoon, nagpadayon sa pagsugo sang British formations; sang tawhanon nga paghalad sang mga kabataan kag sang pagsinadya pinaagi sa pagpanghilawas sa phallic cult (Jeremias 19:5); sang sobra ka masadyahon nga pagmaneobra sang totonlan kag paghambal sa madamong moderno nga mga Pentecostals. Ang mga demonyo makahimo sang supak sa balaod nga pagpain sang wala nagahulag nga gahum ukon kasarang sang mga tumuluo nga nagatugot nga magkasayup sa indi paggamit sang panghunahuna kag amo gani nga gindumalahan sang balatyagon.

Ang mga ditumuluo lamang ang napuy-an sang demonyo, sa kahimtangan nga ang demonyo nagasulud kag magdumala sang lawas. Apang bisan pa sina, ang mga tumuluo sa pat-ud nga mga bahin sang pagbaliktad makaabot sa idalum sang pagpanghaylo sang demonyo sa diin ang demonyo amo ang magdumala sang kalag pinaagi sa sayup nga pagtolon-an.[41] Si Satanas *nagdumala* sang kalibutan sugod sang pagkahulog sa sala sang tawo, apang wala pa gid siya nangin malampuson sa *pagdumala* sang iya ginsakupan. Bisan kon pinaagi sa matahum kaayo nga klase sang hilikuton sang demonyo ukon pinaagi sa labaw pa ka makapakibot kag makadalayaw nga mga ginpakita sang pagkademonyo ukon pagkayawan-on, ang kinatapusan nga katuyoan ni Satanas amo ang mangdaog kag manakup, magdumala.

Dako ang kaayohan sang mga tumuluo kon nahangpan nila ang mga pamaagi kag mga taktika sang kaaway. Sa pagkamakalolooy, madamo nga mga Kristohanon ang daw mahulog sa katingalahan kag wala nila maandan, sa tanhagaon kag makahaladlok. Ang bisan ano nga pagsambit sang yawa kag sang hilikuton sang demonyo makapanghaylo sang peligro sang subong ka dali mahaylo nga mga tawo. Indi gid maayo nga kalkalon para matungkad ang bahin sang pagpanghikot sang pagkayawan-on; ang panudlo sang Bibliya nagapahinumdum sa aton nga indi magpahilabot ukon magpakig-upod sini (Levitico 19:31; 20:6; Deuteronomio 18:10-12). Dapat magpang-usisa kita nahanungud sang panudlo sang Bibliya, indi nahanungud sang mga demonyo. Ang punto diri sini amo nga natawo kita nga naulipon sa palakat sang maayo kag kalautan nga labaw ka maalam, magamo, kag makagalahum kay sa puwede naton punggan pinaagi sa aton kaugalingon nga kusog. Ang aton solo nga panagang amo ang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa aton mga kalag; ang solo naton nga pagsalig nakasandig kag nahasuno sa paghibalo nga si

41. Thieme, *Satan and Demonism*, 41-47.

Jesu-Kristo nagadumala sang kasaysayan kag amo ang masangkad kag walay katubtuban nga labaw pa ka makagalahum kay sa kay Satanas.

Si Satanas wala nagadumala sang ginharian nga iya ginagamhan; indi siya makahimo sang perpekto nga palibot; indi gid mahitabo nga mangin kaangay siya sang Dios. Si Satanas kag ang iya mga demonyo napildi kag nalaglag sa kinatapusan nga kapaslawan. Ang plano sang Dios, nga ginpatuman sang perpektong divine nga pagkamatinud-anon, indi gid mapunggan nga mangin madaugon. Ang dako kag bantugan nga pag-ilinaway sang mga demonyo nga sobra nagguba sang kasaysayan sang katawhan pagadag-on ni Ginoong Jesu-Kristo sa Ikaduhang Pagkari (Bugna 20:2-3). Mas maayo nga mag-upod ka sa madaugon nga bahin. Pili ka sa sining duha magpaangay-angay ka sa katarungan sang Dios ukon ang katarungan sang Dios ang magpaangay-angay sa imo—pinaagi sa pagpaligidligid mismo sa imo! Indi bisan sang labing bantugan nga kinaalam sang labing bantugan nga tinuga, si Satanas, ang makahimo magpakigtakos kag magpakiglumba sa pagkamatinud-anon sang Manunuga. Kon gusto *mo* tilawan ini, wala ka sang higayon.

Samtang ang palakat sang makasasala nga kinaiya sa sala pirmi nga wala gid nagakasibo sa panguna ukon labing kinahanglanon nga katuyoan sang plano ni Satanas, ang iya palakat padulong sa maayo kag kalautan andam na nga ipamilit sa yawan-on nga pagpangalagad. Samtang ara pa sa Hardin pagkatapos sang pagkahulog sa sala, ang pagkaulipon ni Adan sa iya naangkon nga makasasala nga kinaiya amo ang una nga nakita, indi sa paghimo sang sala, kondi sa programa sang tawhanon nga kaayo—ang Paghimo sang Mga Dahon sang Higuera.

Ang pagkahubo nga nangin katingalahan nga bahin sang kaangtanan ni Adan sa iya asawa sa gilayon nga ginsaway sa pagpahayag ni Satanas subong palaligban sa katilingban (Genesis 3:11). Ang bag-o nga manugdumala sang kalibutan nagapahangup sa pagpaanggid nga ang pagkahubo sa tunga sang bana kag asawa sayup, nga ang panapton 'maayo,' nga wala bisan isa nga maglagawlagaw nga hubo sa *iya* ginharian! Ang palakat ni Adan nagbaton dayon sang pagsolosaway; kag siya kag ang babayi nangin masako paghimo sang "bahag" nga halin sa mga dahon sang higuera (Genesis 3:7). Sa likod sang ila nga mga paghulag sa katilingban, ang ila 'kaayohan' sang katawhan, ang ila buhat agud himoon ang tagsatgasa nga madalangpon sa Dios, nagapanghunahuna sang kalautan. Mapakunokunohon sila nga nagatinguha sa pagpalambo sang kalibutan sang yawa, kag sa makaisa nga napanaptan nakahimo sila sang kinaunahang malaut nga panghunahuna. "Kon tama kita sa kada isa," nagpangatarungan sila nga, "*sigurado gid* nga tama kita sa Dios. Kon magpaangay-angay kita sa aton isigka tawo kag nagahimo sang maayo sa isa kag isa, tinuud gid nga ang Dios indi magsilot sa aton."

Ining yawan-on nga kabutigan sa gihapon nagadala sang makapatay nga dalit. Ini naghilo sang fundamentalist nga Pagka-Kristohanon sa aton panahon kag ara sa pangpang sang pagguba sang aton pungsod. Ini nagalarawan sang bug-os nga indi pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Ang maayo nga mga binuhatan sang tawo indi makahimo mag-agum sang pag-uyon sang Dios; ang maghunahuna nga nahimo nila amo ang pagpakahuya kag indi pagtahod sang Iya walay katubtubang perpekto nga character (Isaias 64:6). Bisan sa tawo, ginmandoan kita sang mga kasugoan sang divine nga palatukuran agud tahuron ang kahilwayan, pag-isahanon, kag pagkabutang sang iban, indi ang pagpabag-o sang katilingban, ang pagpugong sang mga tawo agud mahibaloan ang pagkamalaut sang kalibutan sang yawa, himoon nga magkapareho ang mga tawo, ukon ipilit ang panghunahuna sang pipila ka mga mapalabilabihon nga mga sosyalista nga naghunahuna nga nakahibalo siya kon ano ang gusto sang mga tawo nga mas maayo kay sa ginahimo nila. Ang madamo nga mga paggamit kag mga halimbawa sang mga social gospel sa kalibutan sa karon nga mga adlaw mga naliwat lamang nga pagpamatuud sang aton pagkaulipon sa idalum sang yawan-on nga palakat ni Satanas. Ang tawhanon nga kaayo pirmi gid mahimo nga kalautan. Sa pagsunud sang tawhanon nga kaayo subong pungsudnon nga policy, sa sining duha sang langyaw kag sang kaugalingon nga pungsod, ang Estados Unidos nagahan-ay sang iya

kaugalingon para sa dayag nga pagkaulipon sa manunukob nga porma sang kalautan nga nakilala subong pagkasosyalista nga amo ang katilingban nga wala nagaangkon sang pagkabutang kondi ang ila gobyerno. Bisan ang pagkasosyalista may gingahin nga 'kaayo' nga katuyoan: ang 'bag-o nga mando sang kalibutan' sang paghidait kag pag-uswag sang bilog nga kalibutan. Apang bisan pa sina, ining maayo nga mga katuyoan nagalapas sang tanan nga mga divine nga institusyon nga gindisennyo para sa pag-uswag sang katawhan. Ang sa sosyalista nga palakat bug-os nga malayo sa pagkatinuud sang kabubut-on kag tawhanon nga kahilwayan; subong manugguba; ang pagkasosyalista amo lamang ang sa karon nga mga adlaw ang labing mapintas nga klase sang yawan-on, batok-sa-Dios nga maayo kag kalautan.

Bisan sa ginharian ni Satanas, ang kabubut-on sang aton mga kalag matuud nga hilway maghimo sang sunudsunud nga pagpili, apang indi kita hilway sa pagpanghaylo sang makasasala nga kinaiya. Ining ikaduha nga pagkaulipon sobra gid ka suud subong unay kag gani mas kahadlokan kay sa bisan sang aton pagkaulipon subong mga pumuluyo sang ginsakupan ni Satanas. Para sa mga tumuluo, ining duha amo ang *sadto anay* nga mga pagkaulipon sugod sang ining duha nga mga pagpangdaogdaog nauntat sa tion sang kaluwasan. Ang sadto anay nga mga manugdumala mga, bisan pa sina, sa gihapon maabtik, kag padayon sila nagahangyo sa aton kabubut-on agud tugotan sila nga makabalik sa trono. Bisan pa nga si Satanas maalamon kag makagalahum subong ang labing makusganon kag mabangis nga kaaway sang Dios kag sang tumuluo, siya sa gihapon tinuga lamang. Mahimo nga ara siya sa isa lamang ka lugar sa isa ka tion, kag wala siya sang panahon agud ihinuyang sa wala nagtubo sa pagkaespirituhanon.

Ang makasasala nga kinaiya, bisan pa sina, nagapuyo sa tagsa ka selyula sang imo lawas, lakip ang tagsa ka selyula sang imo utok. Ang utok, kaupod ang indi matoohan nga pagkadamo sang mga selyula sang lawas kag sang gamit kag paghulag sini, amo ang masangkad nga physiological computer. Minilyon ka mga selyula sang neurons ukon mga selyula sang ugat ang nagahimo sang ila nagkalainlain nga mga buhat ukon katungdanan, ang pagpadala sang kuryente sa idalum sang pinakamataas nga disiplina sang pagdumala pinaagi sa mga nahapnig nga mga gray matter subay sa pagsinugponsugpon sang pagsangasanga sang mga white matter, kag sa tanan sing bilog nga palakat sang utok. Hinumduma nga ang imo utok indi pareho subong sang imo kalag. Samtang ang kalag *wala sing porma kag walay lawas*, ang utok *may porma kag bahin sang lawas.*

Ang utok amo ang sa minakina nga pagpahayag sang kaisipan ukon pagkahibalo sang kalag. Talupangda nga ang ginsiling ko *sa minakina*; wala sing kahibalo ukon paghangup sa utok subong ang bahin sang lawas. Ang pagkatalupangud ukon pagkahibalo-sa-kaugalingon amo ang maalamon nga paglarawan sang *kalag*. Ang pagkahibalo-sa-kaugalingon sang kalag nagahulag subong ang nagapatunga; amo ini ang sa kon diin ang walay porma kag lawas nagaangot sa may porma kag lawas.

Ang makasasala nga kinaiya nagapuyo sa utok, indi sa kalag. Sanglit nga may istasyon ukon lugar buluhatan ang makasasala nga kinaiya sa lawas, ini nagadumala sang utok subong bahin sang pagkatampalasan sang lawas. Sa pagpuyo sa kada neuron ukon selyula nga nagadala sang mensahe sa tanan nga bahin sang lawas sugod sang tion sang lawasnon nga pagkabun-ag, ang makasasala nga kinaiya nagagamit sang tanang minakina nga mga paghulag sang utok agud dumalahan ang kalag.

Sa tagsa ka bahin, ang makasasala nga kinaiya nagaprograma sang utok para sa maayo kag kalautan; tungud sini, ang utok syempre nagaprinta sang maayo kag kalautan nga mga palakat sa sulud sang kalag. Ang plano ni Satanas may bahin man sa sini nga pagprograma sugod sang pagkabun-ag, nagakinabuhi kita sa kalibutan sang yawa. Ang iya madumalahon nga policy sang maayo kag kalautan indi malikawan nga nagatrabaho padulong sa computer. Ang indi malikawan nga sangputanan amo ang pagsulud sang basura, paggowa sang basura. Ang panghunahuna nagapalakat sang maayo kag kalautan; ang kabubut-on nagahimo sang mga desisyon para sa

maayo kag kalautan; ang balatyagon ginpukaw kag ginpapagsik sang maayo kag kalautan. Sa kabaliktaran sang “pagbag-o sang kinabuhi” nga ginmando sa tagsa ka tumuluo (Mga Taga-Roma 6:4), ang ‘pagkadaan’ sang kinabuhi amo ang programa sang computer nahanungud sang maayo kag kalautan nga nagaulipon sa aton sa makasasala nga kinaiya.

Busa, mas kasami kay sa indi, kita amo ang aton pinakamalaut nga mga kaaway. Kon nagadalagan kita sa sobra nga kabalaka ukon kalisdanan sang kinabuhi, ang yawa wala nagalagas sa aton; wala siya iya nagapanghilabot kon nagahimo kita sang subong ka maayo nga trabaho pinaagi sa aton lamang nga mga kaugalingon.

Bisan pa sa ginbuhat ni Kristo sa pagpahilway sa aton halin sa gahum sang makasasala nga kinaiya, madamo nga mga tumuluo ang nagpadayon sa paghulag sa daan nga palakat ukon programa. Puno sila sang tawhanon nga kaayo samtang nagapangalagad sila sa ila makasasala nga mga kinaiya kag matinuuron nga nagasakdag kag nagapangapin sa nagkalainlain nga mga programa ukon paghan-ay para sa paghimo sang ginharian ni Satanas nga ‘mas maayo nga lugar para puy-an.’ Nagahambal sila nahanungud sang dili matuud nga mga pamaagi para sa pagpalambo sang pagkapareparehо, pag-inutoray, paghidait sa kalibutan, sa pagpadayon sang maayong palibot. Bisan pa nga nakasiguro nga ‘maghimo sang dalagko nga mga butang para sa Dios,’ nahulog sila mismo sa lit-ag ni Satanas, ang labing bantugan nga maalamon kag manugpatalang sa kalibutan. Subong ang solo nga kasulbaran sa sining pagpangdaodaog nga palaligban, ginmandoan kita nga iprograma ukon ihan-ay liwat ang ‘computer’ sang aton hunahuna—nga bag-ohon ang aton panghunahuna (Mga Taga-Roma 12:2).

> Kag untati ang pagtugyan sang inyo mga bahin [sang inyo lawas], subong mga galamiton sang pagkadimatarong [maayo kag kalautan], sa idalum sang mga mando nga magpakasala [makasasala nga kinaiya]; kondi itugyan ang inyo mga kaugalingon sa idalum sang mga mando sang Dios subong sadtong mga buhi halin sa mga kamatayon [kilalahon kaupod kay Kristo sa Iya espirituhanon kag lawasnon nga mga kamatayon], kag sang inyo mga bahin *subong* mga galamiton sang pagkamatarong sa Dios. (Mga Taga-Roma 6:13, ginhusto nga pagbadbad)

Ang pagtugyan sang mga bahin sang inyo lawas sa idalum sang mga sugo sang Dios nagalakip sang pagprograma ukon paghan-ay liwat sang inyo hunahuna. Sa tion sang kaluwasan, ang gahum sang inyo makasasala nga kinaiya naguba pinaagi sa pagpaangkon sang pagkamatarong kag kinabuhi nga walay katapusan sang Dios.[42] Idugang sini ang kadungan nga pagbautismo sang Balaan Espiritu,[43] kag sa kinaunahan nga tion ang inyo kalag ara sa kahimtangan sang paghamulag sa pagpanghaylo sang pagkadimatarong kag pagkatampalasan. Pinaagi sa pagtoon kag paghangup sang panudlo sang Bibliya, ang bag-o nga kasayuran ang isangkap sa inyo hunahuna agud nga ini mahimong naprograma suno sa plano sang Dios para sa inyo kinabuhi. Ang panudlo sang Bibliya lamang nga ara sa kalag ang puwede makatuman pinaagi sa pagbansaybansay sang pagkinabuhi diri sa kalibutan sang kon ano ang pat-ud nga kahimtangan nga natuman sa tion sang kaluwasan. Pinaagi sa pag-inoino sang panudlo sang Bibliya, mahimo ka na nga mahilway sa sining duha ka mga manugdumala sa idalum sa diin natawo ka. Ang panudlo sang Bibliya nagahimo sang tanan nga kalainan.

Ang mga buhat indi makaprograma liwat sang hunahuna. Ang pagpaambit sang Maayong Balita, pangamuyo, paghatag sang kuwarta sa simbahan—wala sa mga sini ang makahimo sang trabaho. Makatarungan sila; sa pagkamatuud, ginsugo sila sa idalum sang tama nga kahimtangan

42. Tan-awa ang pahina 83.
43. Tan-awa ang pahina 103.

kag panghitabo, nga may maayo nga kabangdanan, sa husto nga tion. Apang bisan pa sina, wala sila nagabaylo sang imo pangisip agud nga ini mahimong galamiton sa Dios, kag ina pinaagi sa pagsangkap sang isa ka butang nga mas dako pa kay sa palakat ni Satanas kag sang naandan pamaagi sa buhat sang makasasala nga kinaiya. Kinahanglan nga mapinadayunon mo nga sangkapan ang imo hunahuna sang bag-o nga kasayuran—ang panudlo sang Bibliya.

Ikatatlong Pagpaangkon: Kaugalingong mga Sala padulong kay Kristo

ANG NATAWO SA PINASAHI KAG WALAY KAPAREHO NGA ANAK SANG DIOS

Natawo kita nga kaanggid kay Adan *pagkatapos* sang Pagkahulog ni Adan sa sala. Nagpakig-ambit kita sang iya kinaunahan nga sala pinaagi sa matuud nga pagpaangkon kag sang iya makasasala nga kinaiya pinaagi sa pagpaalinton sing panublion sang kaliwatan. Tungud sini, nagapakig-ambit kita sang iya espirituhanon nga kamatayon. Ang iya sala nahimong aton sala; ang iya makasasala nga kinaiya, aton makasasala nga kinaiya; ang iya silot, aton silot.

Sa kabaliktaran, ang Mga Taga-Roma 5:14 nagasugilon sa aton nga si Kristo natawo subong sang pagtuga kay Adan sang *wala pa* Nahulog sa sala ang tawo—may lawas, kalag, kag espiritu. Si Adan gintuga nga perpekto; ang aton Ginoo natawo nga perpekto, nga wala sing naporma nga panublion sang kaliwat sang makasasala nga kinaiya kag sang pagkamalaut sang kinaunahan nga sala ni Adan.

Kaangay sang tanan nga nga mga sakup sang katawhan, sa gihapon, ang iloy sang pagkatawo ni Kristo, si birheng Maria, natawo nga patay sa espiritu. Indi siya matinlo, walay kasal-anan, ukon perpekto. Indi siya nangin—ang labing karadlawan nga tampalasan sa tanan—ang iloy sang Dios. Ang walay ginsuguran kag walay katapusan nga Dios wala sing ginhalinan, ginsuguran, kag wala sing iloy! Si Maria isa ka makasasala nga nagakinahanglan sang Manluluwas; ang iya lawas amo ang madunot nga lawas; ang iya panublion nga kaliwat kag mga selyula sang chromosomes nagadala sang makasasala nga kinaiya, subong nga amo man ang tagsa ka tawo. Sa iya nga pagkatawo, may ara siya sang maayo kag malain nga mga kinaiya. Kaangay sa aton tanan, nakahimo siya sang madamo nga mga sala, apang tungud kay maathag nga ang pagpanghilawas wala sa iya mga sala, matuud nga birhen siya sa tion sang pagkabun-ag ni Kristo.

Siya kag ang palaabuton niya nga bana mga kaliwatan halin sa duha ka mga sanga sang harianon nga pamilya ni David— si Maria naghalin kay Natan (Lucas 3:31); si Jose pinaagi sa kay Solomon (Mateo 1:6). Sila duha pareho nga mga Hudiyong aristokrata ukon ang piniling mga sakup sang katilingban; ang duha nagpakita sang ila pagkamadungganong character sa pamaagi sang pagdumala sining makakilibot nga pagbuntis, sa diin sa walay pagduhaduha nagpasaka sang madamo nga mga kilay ukon nagsaway.

Sa kabilogan sang mga siglo, ang relihiyon nag-abuso kay Maria, ginbayaw siya sang mas labaw pa sang iya tinuud kag matarong nga kahimtangan. Kasami nga sobra gid ginpakamataas siya kag ginsimba pa man gani subong ang larawan sang sulundong putli nga pagkababayi. Tungud lamang kay ang relihiyon nag-abuso sa iya wala sing kabangdanan agud labyan ang madungganon nga character kag kaugalingon nga pagkamatinud-anon sini nga babayi. Matuud, nga si Jesus nagsaway sa iya sa madamo nga mga panghitabo kag kahigayonan (Lucas 2:48-50; Juan 2:3-5), kag wala gid kaayo Niya ginhatagan sang pagtalupangud ang iya papel sa Iya pagpakatawo (Lucas 11:27-28). Apang sa madamo nga mga paagi siya nangin dalayawon nga babayi.

Bisan pa ang maayo kaayo nga mga tawo, sa amo man, ginsilotan sugod sang pagkabun-ag, kag si Maria nagsulud sa kalibutan nga nagaangkon sang makasasala nga kinaiya. Apang subong nga babayi, indi siya mapakapaalinton sang iya makasasala nga kinaiya sa iya mga kaanakan.

Pagkatapos nga natawo si Kristo, nanganak siya sang labing gamay anum pa ka mga kabataan sa kay Jose pinaagi sa kinaandan nga pagpanganak (Mateo 13:55-56). Ang tanan natawo nga patay sa espiritu apang indi tungud sang makasasala nga kiniya sang ila iloy; nabaton nila ang makasasala nga kinaiya halin sa ila amay.

Sa kay Maria, subong sang tanan nga mga babayi lamang, kon bulubantaon makaisa sa isa ka bulan isa ka itlog nga selyula ang putli kag matinlo pinaagi sa meosis nga amo ang selyula nga magkatunga halin sa mga chromosomes sang mga ginikanan. Ang pagkaara sang iya makasasala nga kinaiya sa linghod nga binhi sang selyula nagtabok sa polar bodies nga amo ang wala nahimo nga itlog, nga nagpabilin sang hamtong nga ovum nga wala malatnan. Sa lain nga mga pamulong, ang sa lawasnon nga palatukuran sang birhen nga pagkabun-ag makit-an sa bisan anong maayo kaayo nga mga libro sang biology.

Si Isaias nagtagna nga ang birheng pagkabun-ag mangin “senyales,” sang milagroso nga pang-hitabo (Isaias 7:14), apang si Maria mismo indi milagro. Ang milagro amo nga ang Dios Balaan Espiritu nagsangkap sang biyente-tres ka mga perpekto nga mga chromosomes agud binhian kag magtubo ang iya unay, kag puro nga ovum. Nagbuntis siya nga wala sing pagkahigko nga dala sang sperm sang lalaki. Ang iya pagbuntis, gani, amo ang pagbuntis sang isa ka birhen, kag ang fetus nga nagtubo sa tiyan niya nangin bug-os nga hilway sa paghigko sang makasasala nga palakat ni Adan.

Bisan pa nga ang pagtutok sa birhen nga *pagkabun-ag* nagbutang kay Maria sa dakong pagtalupangud sang katawhan; ang birhen nga *pagbuntis*, amo ang tinuud nga hilisgutan. Ang subong ka mapuslanon subong sang pagkabirhen, bisan ang pagkadungganan sang iya pagkabirhen mawala kon ipaanggid sa milagroso nga binuhatan sang Balaan Espiritu, nga amo ang tinuud nga paghatag sang pagtalupangud sa pagkabuntis kay Kristo. Ang katawhan wala sing makuha nga dungog sa bisan ano nga bahin sa plano sang Dios! Kon ginpili man gani sang Dios (sa diin wala Niya ini ginhimo), puwede nga dalhon Niya ang Manluluwas sa kalibutan subong ikaapat ukon ikalima nga anak ni Maria sang subong ka hapos sang iya una! Bisan pa nga ang pagkabirhen amo ang iya una nga kahimtangan, ang Dios wala nagsalig kag naghulat kay Maria. Wala ginakinahanglan nga isiling pa, ini nga palatukuran sang grasya nag-agi nga wala natalupangdan tungud sang pagtutok sa ‘pagsimba kay Maria.’

Sa gilayon sang, didto sa kwadra sang Bethlehem, ang fetus, subong ang biological nga kinabuhi, nag-ulhot halin sa tiyan ni Maria, ang Dios nga Amay nagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa gin-andam nga puloy-an sang pinanubli nga kinaiya sang kaliwat, ang ginporma nga kalag ni Kristo. Ang bunga amo ang tawhanon nga kinabuhi sa tion sang pagkabun-ag, subong ini sang ara sa bisan sin-o sang iban nga sakup sang katawhan. Ang aton Ginoo natawo sa matuud nga pagkatawo, takus maghalili sang katawhan sa atubangan sang Dios.

Sa amo man nga tion, sang ang katarungan sang Dios sa kinaandan nga magpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan sa makasasala nga kinaiya sang bag-o pa lamang natawo nga lapsag, wala sang subong nga pagpaangkon ang natabo. Si Kristo wala sing naporma nga panublion sing kaliwat sang makasasala nga kinaiya; ang sala ni Adan wala sing puloy-an sa iya. Wala sing nahauna nga dapat mahitabo ukon kaangtanan sa tunga ni Kristo kag sang kinaunahan nga sala ni Adan tungud kay pinaagi sa birhen nga pagbuntis si Kristo *wala* sing semilya ni Adan.

Ang pagkabun-ag kay Jesu-Kristo talagsahon kag pinasahi—Natawo Siya nga parehong buhi sa lawas kag espiritu. Ang Griyego nga pulong (*monogenes*) sa Juan 3:16 indi ang “bugtong lamang” nga Anak kondi “natawo nga nagaisahanon” ukon “natawo nga pinasahi” nga Anak. Ang laing perpekto nga mga tawo lamang nga *gintuga* nga perpekto, apang ang pinasahi nga Persona sang kalibutan *natawo* nga perpekto sa tunga sang bug-os ka malaut nga katawhan. Si Kristo amo gid lamang ang hilway nga tawo nga magsulud sa kalibutan ni Satanas. Hilway Siya sa pagdumala sang yawa, sa pagkalabaw nga kagamhanan sang makasasala nga kinaiya, sa pagpaangkon

sang sala ni Adan, kag sa silot sang espirituhanon nga kamatayon.

Samtang ang gugma sang Dios ginpakita pinaagi sa dulot sang Manluluwas, ang katarungan sang Dios kinahanglan maghukum sang aton mga sala sa kay Jesu-Kristo subong aton halili kag dapat makita Siya sang pagkamatarong sang Dios subong kalahamut-an nga halad. Si Kristo perpekto sa tion sang pagkabun-ag, apang dapat perpekto man Siya sang nalambot Niya ang krus. Tungud sini, ang aton Ginoo indi makahimo sang bisan ano sang kaugalingon nga mga sala sa sulud sang Iya kinabuhi diri sa duta.

Hinumduma nga si Kristo sa Iya pagkatawo puwede matintal kag makasala. Bisan pa, sa Iya deity, indi Siya matintal kag indi Siya makahimo sang sala. Kon imo sumahon ini nga mga characteristics, ang Dios-tawo sa paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona puwede *matintal* apang *walay sayup*. Sa lain nga mga pulong, pinaagi sa Iya tawhanon nga kabubut-on nasarangan Niya likawan ang sala sang Siya gintintal subong isa ka tawo; sa Iya mga divine nga kinaiya, ang katarungan sang Dios nagkahulugan nga ang sala bug-os nga indi palaligban. Ang Latin nga halimbawa sang harambalon gani tinuud: *Posse non peccare, non posse peccare;* Siya "sarang nga *indi* magpakasala kag *indi* sarang magpakasala."[44]

Kaangay sang perpekto nga si Adan, nga puwede lamang makasala pinaagi sa paghimo sang madumilion nga kabubut-on sa pagdili sang Dios sang kahoy, si Jesus mapaslawan sa isa lamang ka pamaagi: pinaagi sa paghimo sang madumilion nga kabubut-on sa plano sang Amay para sa Pagpakatawo. Gani tungud sini, gindugangan pa gid ni Satanas ang iya mga paninguha agud punggan ang krus pinaagi sa pagbutang sang hilway nga kabubut-on sang pagkatawo sang aton Ginoo sing paliwatliwat nga pagtilaw (Mateo 4:1-11; Mga Hebreo 4:15). Si Jesu-Kristo gintintal labaw pa sa bisan ano nga butang nga aton maatubang sa bisan kasan-o. Ang mga pagtintal nasulat apang ang pipila lamang ka mga pagsiud kag paglit-ag nga mabangis kag walay untat nga ginbutang ni Satanas sa Iya dalanon. Indi kaangay sang babayi sa Hardin, nga sa diin ang pagkawalay kahibalo sang panudlo sang Bibliya naghimo sa iya nga madutlan sang pagkatuso kag pagkamaliputon ni Satanas, si Kristo nagpabilin nga hingpit sa pagtuman sang plano sang Amay tubtub sa krus.

Samtang si Adan *gintuga* nga buhi sa espiritu kag pinaagi sa kinabubut-on nga paghimo sang *madumulion* nga kabubut-on nahimong patay sa espiritu, si Jesus *natawo* nga buhi sa espiritu kag pinaagi sa malig-on nga *siguradong* kabubut-on nagpabilin nga walay sayup kag kinabubut-on nga nagtugyan sa krus.

> Nga nagasiling, Amay, kon luyag mo, ipahilayo sa akon ining tagayan [espirituhanon nga kamatayon didto sa krus]: apang bisan pa sina indi ang akon kabubut-on, kondi ang imo, ang pagahimoon. (Lucas 22:42, KJV)

ANG MALIG-ON NGA PANGATARUNGAN NAHANUNGUD SANG A FORTIORI

Ginsilotan sa tion sang pagkabun-ag, kita ang mga kopya ukon kaliwatan ni Adan pagkatapos sang Pagkahulog sa sala—may lawas kag kalag. Apang, perpekto sa tion sang pagkabun-ag kag sa bilog nga panahon sang Unang Pagkari, si Kristo perpekto nga tawo didto sa krus—may lawas, kalag, kag espiritu—subong kay Adan sang wala pa ang Pagkahulog sa sala. Ini nga typology sang una nga Adan kag sang Ulihi nga Adan kinahanglanon apang may limitasyon. Sang si Pablo naghimo sang paanggid sa Mga Taga-Roma 5:14, sa gilayon nga ginsikway niya ang mga pagkapareho kag nag-umpisa pagsambit sang mga kalainan kag talandaan. Ang mga bunga sang madumilion nga kabubut-on ni Adan mga bug-os nga kabaliktaran sang mga sigurado nga

44. Thieme, *Christian Integrity*, 220-21.

kabubut-on ni Kristo.

Bisan pa ang typology ara sa mga persona sang duha ka mga Adan. Ang una nga Adan pinasahi subong perpektong gintuga nga tawo, apang si Kristo, ang Ulihi nga Adan, talagsahon kag pinasahi subong ang Dios-tawo. Si Adan nahulog sa sala, apang si Kristo nagpabilin nga walay sayup. Ang kada isa nangin pinuno sang kapangulohan sang katawhan; sa kay Adan pinaagi sa aton lawasnon nga pagkabun-ag kag espirituhanong kamatayon, sa kay Kristo pinaagi sa bag-o nga pagkabun-ag kag espirituhanon nga kinabuhi (Mga Taga-Roma 5:19). Amo ina kon ngaa ginakinahanglan matawo kita liwat: natawo kay Adan apang natawo liwat kay Kristo. Ang una nga Adan nagdala sang silot sa bug-os nga katawhan; ang Ulihi nga Adan nagdala sang kaluwasan. Tungud sang una nga Adan, ang katarungan sang Dios nagsilot sang tawo; tungud sa Ulihi nga Adan, ang katarungan sang Dios hilway magpakamaayo sang tawo.

Sa gihapon nalipay, sa gihapon nga nagasulat sang matanhaga kag tulukibon, sa Mga Taga-Roma 5 si Pablo nagpalambo sang kalainan sa tunga ni Kristo kag ni Adan sa maalamong kadaugan sing malig-ong pangatarungan. Nag-umpisa siya sa bersikulo 15 sa manubong *comparative clause* ukon hut-ong sang mga pulong nga may pagpaanggid nga porma kag nagaumpisa sa subong sang, kay sa, ukon kaangay nga ginsundan sang *conditional clause* ukon hut-ong sang mga pulong nga sinugponan sang kon ukon luwas kon. Iya ginliwat ini nga sulundan sa mga bersikulo 16 kag 17: may dugang sing lain sang maabtik nga *comparative clause,* sa bersikulo 16 (sa sini nga tion ginpasangkad pinaagi sa han-ay sang mga pulong nga nagtipon sang panudlo sang Bibliya) nga nasundan sa bersikulo 17 sang ikaduha nga *conditional clause* (sa diin nagagamit sang pagpaathag kag pagpalig-on sang panudlo sang Bibliya agud makadangat sa talagsahon kag maayo kaayo nga hukum ukon kapaigoan).

Si Pablo mangin-alamon. Apang indi kaangay sang iban nga mga mangin-alamon nga masako kaayo sang ila kaugalingong hinanas nga pagtoon ukon trabaho nga indi na nila mapares sang tama ang ila mga medyas ukon mahinumduman kon ano ina nga adlaw, si Pablo pirmi gid makahimo sang nabagay nga mga paggamit sang iya pagkamangin-alamon sa kinabuhi. Samtang bata pa siya, nag-umpisa na siya sa paggamit sang iya labing mataas nga klase sang panghunahuna pinaagi sa estriktong disiplina sang hinanas nga tinon-an sang pormal nga edukasyon, kag ang iya disiplina sa kaugalingon wala gid gin-untatan tubtub nga nagakinabuhi siya. Luwas kay Kristo ang Iya mismo nga kaugalingon, si Pablo nagtoon, nakahangup, kag naggamit sang madamo pa nga panudlo sang Bibliya kay sa nahimo sang bisan sin-o sang iban nga tawo sa tanan nga panahon. Bisan si Pedro nagsiling nga kon gusto mo maton-an ang labing mabug-at nga mga panudlo sang Bibliya nga “mabudlay mahangpan,” kadto kay Pablo (2 Pedro 3:15-16). Kon sa bagay, dira kita sina—kay Pablo, nagatoon sang labing kinahanglanon nga hilisgutan sa Bibliya, ang pagkamatinud-anon sang Dios.

Ang duha ka mga comparative clause nagpaanggid-anggid kay Kristo kag Adan. Apang ang mga conditional clause, pinaagi sa inspirasyon sang Balaan Espiritu, bug-os nga nagpahayag sang pagkamangin-alamon ni Pablo; pinaagi sa ila ginhan-ay niya sing maathag ang bilog nga plano sang Dios. Ang conditional clause may duha ka mga bahin: ang “*kon* ina kag ina, *niyan* ina kag ina.” Ang “kon” nga bahin ukon hilisgutan amo ang nahibaloan sa gramatika subong ang protasis ukon pagpahayag sang kahimtangan sang nahan-ay nga mga pulong nga sinugponan sang kon ukon luwas kon, samtang ang “niyan” amo ang bahin ukon kinatapusan nga desisyon nga gintawag apodosis.

Sa una nga protasis, si Pablo naghan-ay sang isa ka butang nga nahibaloan subong ang katukuran para sa pagpaathag sang isa ka butang sa unang apodosis nga sa pagkamatuud wala nahibaloan sang kadamoan sang mga tumuluo. Nagpadayon siya halin sa *nahibaloan* padulong sa *wala nahibaloan* sang subong sang paghimo sa wala nahibaloan nga mangin maathag kag mahapos mahangpan. Ginhimo niya sang amo man sa ikaduha nga conditional clause. Sa sini

nga tion, bisan paano, ang naandan nga hilisgutan sa protasis wala gid sing iban kondi ang panghunahuna nga nahimo pa lamang sang nag-agi nga apodosis! Ginahimo niya ang wala nahibaloan nga mahibaloan dason ginhimo ang tama kag ginhimo sa sini ang madamo pa nga wala nahibaloan. Sa sini nga pamaagi, ginatuytuyan niya kita sa bahin sang kaalam nahanungud sang panudlo sang Bibliya nga wala pa bisan diin sa Balaan nga Kasulatan nga ginpahayag sang tuman ka maathag.

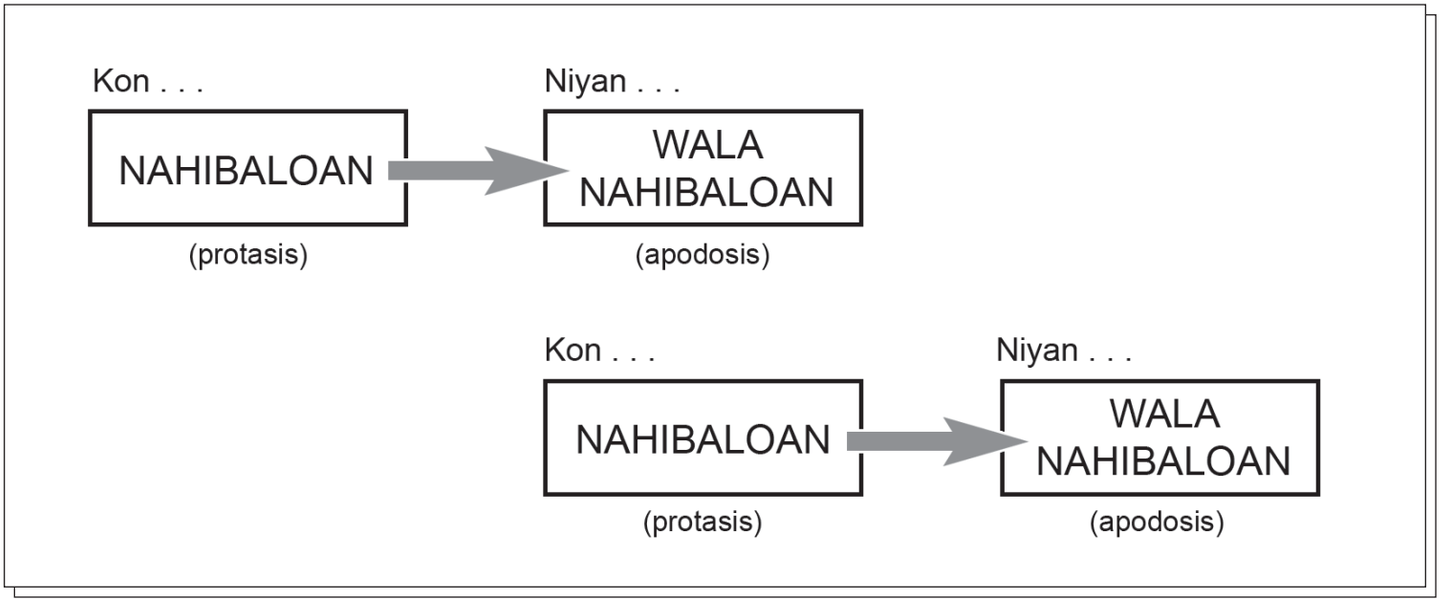

ANG MALIG-ON NGA PANGATARUNGAN NI PABLO SA MGA TAGA-ROMA 5:15-17

Ang kaluwasan amo ang natuman na nga kamatuuran para sa tagsa ka tumuluo; busa, si Pablo nagagamit sini subong ang nahibaloan sa una nga conditional clause. Kadamoan sa aton nakatalupangud nga kita naluwas na sa walay katapusan. Kita sa labing diyutay halos nakahibalo nahanungud sang krus kag sa kon ano ang natuman na ni Kristo didto. May ara kita sing igo nga maayong hunahuna nga ini isa ka katingalahang butang. Ano bala ang kasami nga wala nahibaloan sa madamo nga mga tumuluo amo ang divine nga kauswagan sa Kristohanon nga kinabuhi. Ang perpekto nga kalipay, ang pagkanalikupan ni Kristo, ang pagkahanas sa grasya, umalagi nga kadaugan, kadungganan, dako kaayo nga pagkabutang kag pagkabulahan, tama nga bana ukon tama nga asawa, nag-uswag sa ranggo, pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay, mabaskog nga epekto sang kasaysayan, kalig-on sa idalum sang dakong kabalaka—ini nga mga pakamaayo amo ang wala mahibaloan sa kinabuhi sang madamo nga mga tumuluo kag kasami nga daw sa malayo kag indi malambot. Pinaagi sa puro nga pagkamaalamon sang malig-on nga pangatarungan, ginhimo sila ni Pablo nga mahangpan kag mahibaloan sing bug-os. Niyan halin sa sining bag-o nahibaloan sing divine nga mga pakamaayo samtang nagakinabuhi diri sa duta, Si Pablo nagpaathag sang klaro sa bahin nga wala pa gid ginpaathag sang pat-ud kag pinasahi sa bisan diin sa kabilogan nga Pulong sang Dios. Indi gid ini mahimo nga; ini indi mahangpan sang tawo. Pinaagi sa pagpilit sang pangatarungan kag divine nga pagpapagsik, naghatag siya sa aton sang tanda sang pagkawalay katapusan nga mga pakamaayo, nga nahasuno sa aton kaalam sa kon sa ano nga pamaagi ang Dios nagapakamaayo sa aton diri sa duta.

Ang tawo may katingalahan kag indi matungkad nga balatyagon kon magmaneho siya sang salakyan patabok sa Golden Gate Bridge sa madamol nga gal-um sa San Francisco. Indi siya makakita sang sobra sa napulo ukon biyente ka mga pye sa unahan—wala sing mga kable, wala mga tore, wala sing malayo nga baybayon. Napain siya sa gamay nga bahin sang karsada ginsablay sa mga ginatos ka mga pye sa hangin. Padayon pa bala ang karsada? Makaabot bala

siya nga wala sing mahitabo nga katalagman sa malayo nga baybayon? Sa tinuud lang nakahibalo siya nga ara didto ang taytayan nga may lain nga punta. Samtang indi niya makita ang malayo nga bahin, nagpadayon siya sa pagmaneho nga may pagsalig sa kasigurohan sa paglambot sini.

Sa amo man may 'gal-um' nga nagapugong ukon nagapalikaw sa aton nga makit-an ang langit. Ang mga limitasyon sang tawhanong hinambalan kag katukuran sang kasayuran nagpalibog sang aton palanan-awon sa katahum sang pagkawalay katapusan nga pakig-upod nawong sa nawong sa Ginoo. Nakahibalo kita nga may langit, apang ang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo sini mahimong ipaathag sa Balaan nga Kasulatan lamang pinaagi sa hinambalan sang paigo-igo. Ang Bibliya nagalarawan sang kauswagan sang langit subong sang napulo ka pilo ukon saysenta ka pilo nga ani (Mateo 13:8). Ang malapad nga asyenda amo ang padya sang hamtong nga tumuluo: napulo ka mga siyudad (Lucas 19:17), ang isa ka gatos ka mga siyudad; si Abraham magabaton sang iya pinasahi nga siyudad (Mga Hebreo 11:16). Ang (*stephanos*)—ang "corona" sang militar nga bayani, ang "purongpurong sang kadaugan" sang atleta—nagasangkap sang pagkaanggid sa pinakamataas nga padya nga amo ang medalyon kag ribon sang army sang Roma nga may dako nga bayad ukon sweldo kag ang simbolo sang kadaugan kag padya sa mga hampang sang mga atleta (1 Mga Taga-Corinto 9:24; Bugna 2:10).

Ang hinambalan sang paigoigo nagasiling sa aton nga may ara tinuud nga butang sa likod sang gal-um, apang ang subong nga paanggid indi makaumpisa sa pagdul-ong sang mahandurawon kag maayo kaayo nga mga detalye. Ang pinakamalapit nga aton malarawan sang mga pagkatinuud sang langit indi pinaagi sa pagkapareho sang kinabuhi diri sa duta kondi pinaagi sa pagpauswag sang malig-on nga pangatarungan ni Pablo sa sini nga dalanon.

Sa kada tikang, halin sa nahibaloan kag wala nahibaloan padulong sa dugang pa nga wala nahibaloan, ang divine nga katarungan amo ang aton pirmi nga bahin sang pagpakig-angot sa Dios. Ang katarungan amo ang nangin bahin sang aton pagpakig-angot sa tion sang pagkabun-ag kag sa tion sang kaluwasan kag magapadayon sa bilog naton nga kinabuhi. Nahanungud sang katungdanan sang katarungan sang Dios sa aton, si Pablo nagkadto sa mas masayon lamang halin sa nahibaloan padulong sa wala nahibaloan; nagagamit siya sang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori.*

Ang *a fortiori* amo ang Latin nga pamulong nga nagakahulugan "halin sa ukon may mas mabakod nga kabangdanan." Ang Latin amo ang katumbas sang pagpahayag sa Griyego sa aton dalanon, nga ginbadbad "madamo pa ukon kapin pa." Nahibaloan sa gramatika subong ang harambalon sang mas dako nga kahimtangan ukon klase, ini nasakupan sang pang-isahan nga adhetibo sang datibo nga kahimtangan sang gramatika sing (*polus*), "madamo," gindugangan sang pagpaanggid nga panghulag sang (*mallon*), "kapin ukon labaw." Indi lamang pinasubay sa pulong nga harambalon, ang "madamo pa ukon kapin pa" nahimo nga hinanas nga pamulong sa bahin sang malig-on nga pangatarungan nga nagapangatarungan sa nabaton nga mas dako pa nga kamatuuran nga maghukum sing pagkatinuud sang may gamay nga kamatuuran. Sa pagkatinuud, ang Latin gindala sa English subong ang ngalan para sa pinasahi nga klase sang makatarunganong pangatarungan sa pagbaisay.

Ang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori* may duha ka mga bahin: ang *mas dako* kag ang *gamay*. Sa aton duha ka mga conditional clause (Mga Taga-Roma 5:15-17), ang mas dako makit-an sa protasis kag ang gamay sa apodosis. Ang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori* nagapahayag nga kon ang Dios makahimo sang butang nga tuman gid ka budlay, nagakahulugan lamang nga makahimo Siya sang butang nga gamay kaayo ukon mas masayon. Kon nahimo na sang Dios ang mas dako, nagasunud ang *a fortiori* nga sarang Niya mahimo ang gamay.

Tugoti nga hatagan ko kamo sang halimbawa sang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori* sa tawhanon nga bahin. Pananglitan mahimo mo ang isa ka gatos ka mga push-ups. Kon nakit-an mo ako nga naghimo sang isa ka gatos ka mga push-ups, nakasigurado ka nga indi gid palaligban

sa akon kon pahimoon sang napulo! Ang isa ka gatos ka mga push-ups amo ang mas damo, ang napulo, ang mas gamay. Ginpahayag sa malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori* nga: Kon mahimo ko ang isa ka gatos ka mga push-ups, magsunud ang *a fortiori* nga sarang ko mahimo ang napulo.

	Labing Mabudlay	***Igo-igo lang ka Budlay***	***Mas Gamay ka Mabudlay***
Unang *A Fortiori*	**Mas Dako** nga Paninguha sang Dios KALUWASAN →	**Mas Gamay** nga Paninguha sang Dios MGA PAKAMAAYO SAMTANG DIRI PA SA DUTA	
Ikaduhang *A Fortiori*		**Mas Dako** nga Paninguha sang Dios MGA PAKAMAAYO SAMTANG DIRI PA SA DUTA →	**Mas Gamay** nga Paninguha sang Dios MGA PAKAMAAYO SA PAGKAWALAY KATAPUSAN

ANG MALIG-ON NGA PANGATARUNGAN SANG *A FORTIORI* SANG MGA TAGA-ROMA 5:15-17

Sa amo man nga pamaagi, kon ang mas mabudlay nga katungdanan sang katarungan sang Dios ginsangkap na, niyan “kapin pa” ukon “may mas mabaskog nga kabangdanan,” nga ang magamay nga kabudlay indi igadumili.

Sa paggamit sang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori*, si Pablo nagpaathag sang mga sigurado nahanungud sang kon ano ang ginkinahanglan sa labing dako nga paninguha sa bahin sang Dios, ano bala ang nagakinahanglan sang mas gamay, kag ano ang nagakinahanglan sang igo-igo lamang ka gamay. Sa paghimo sang subong sini, ang bantugan nga Apostol nagpaathag sang bug-os nga plano sang Dios nga may pipila ka mga kudlit sang pluma ukon lapis. Ang kaluwasan, ang unang nahibaloan nga bahin, sa amo man ang labing dako sa unang *a fortiori*. Ngaa bala nga ang kaluwasan mabudlay kaayo para sa Dios nga isangkap? Ang sunud nga duha ka kinahanglanon kaayo nga mga pagpaangkon magahatag sa aton sang sabat. Ining duha gid mga bahin sang pagpahayag sang kaluwasan: ang pagpaangkon sang kaugalingon nga mga sala kay Jesu-Kristo didto sa krus kag ang pagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios sa tumuluo sa punto sang pagtoo kay Kristo.

MAHUKMANON NGA PAGPAANGKON DIDTO SA KRUS

> Apang indi subong sina nga paglapas [ang kinaunahan nga sala ni Adan], gani sa amo man ina nga magrasyahong dulot [ang pagpakatawo kag ang paghalili nga ginhimo ni Kristo didto sa krus]. Tungud kay kon pinaagi sa paglapas sa sinang isa [ang kinaunahan nga sala ni Adan] ang madamo [katawhan] napatay [kag sila—napatay sa espiritu sa tion sang pagkabun-ag], kapin pa ang grasya sang Dios kag ang dulot sang grasya pinaagi sa isa ka Tawo, si Jesu-Kristo, nga nagsangkap sang mas bugana kaayo [mga pakamaayo samtang diri pa sa duta halin sa katarungan sang Dios] para sa madamo [hamtong nga mga tumuluo]. (Mga Taga-Roma 5:15, ginhusto nga pagbadbad)

Si Jesu-Kristo amo ang grasya nga dulot sang Dios sa katawhan. Maathag nga, ang aton Ginoo mabaton sa pagkamatarong kag katarungan sang Dios. Ang kinaunahan nga sala ni Adan nangin bug-os nga banyaga kag indi gid kabahin sang aton Ginoo kag tungud sini, wala ginpaangkon sa Iya sa tion sang pagkabun-ag; ang aton kaugalingon nga mga sala sa amo man hingpit nga wala sing lugar sa Iya didto sa krus. Tungud sini, sang ang katarungan sang Dios nga Amay nagpaangkon sang aton mga sala sa Iya, ini nangin mahukmanon nga pagpaangkon.

Hinumduma nga ang mahukmanon nga pagpaangkon nagahatag pagpatalupangud sang katungdanan sang katarungan sang Dios kay sa bisan ano nga kaangtanan sa tunga sang *kon ano* ang ginpaangkon kag sa *kon diin* ini ginpaangkon. Wala sing kaangtanan ukon pagkauna, wala sing puloy-an sa kon ano ang mahukamanon nga ginpaangkon. Kon ang Dios magpaangkon ukon magpasalig sang isa ka butang sa indi tama nga hatagan, basi maghunahuna ka nga Siya nangin indi maangayon. Maathag nga indi subong sina ang kahimtangan. Ang subong sang sayup nga panghunahuna basi maggowa halin sa pagkawala makit-an ang bug-os nga mahukmanong pagpaangkon (ukon sa pagkawala makit-an ang bug-os nga larawan, tungud kay ang mahukmanon nga mga pagpaangkon pirmi nagabiyahe sang paris). Ang kada mahukmanon nga pagpaangkon indi bug-os tubtub ang Dios maghulag agud bug-oson ini, kag agud nga mabug-os ini, ang katarungan sang Dios kinahanglan maghimo sang desisyon. Ang mahukmanon nga pagpaangkon gani pirmi nasundan sang mahukmanon nga pagpahamtang sang sentensya.

Tungud sini nga kabangdanan, kon ang mga sala sang katawhan ginpasibangud kag ginpaangkon sa walay sala nga pagkatawo ni Kristo, ang katarungan sang Dios kinahanglan maghimo sang desisyon: *Ginhukman* Niya si Ginoong Jesu-Kristo. Ang paghukum sang Dios sang aton mga sala sa kay Kristo, lakip ang una nga sala ni Adan, naglimpyo sang aton listahan; kinahanglan lamang naton batonon ining divine nga pagpatuman sa aton bahin pinaagi sa ditakus ukon indi gid nabagay nga pagtoo sa Isa nga naghalili sa aton lugar.

Ginahigugma sang Dios nga Amay ang Anak didto sa krus sang gugma nga labaw pa sa bisan ano nga butang nga aton mahanduraw. Sugod sang nag-agi nga walay ginsuguran, ang ila suud nga gugma wala gid nagkunhod; apang ang aton pakig-angot sa Dios indi suno sa Iya gugma. Nahanungud sa nahulog sa sala nga katawhan, ang katarungan sang Dios pirmi nagauna sa gugma sang Dios. Tungud sa aton mga kaayohan, ang Dios nagsalikway kay Kristo didto sa krus.

Ang paghukum sang sala didto sa krus amo ang paghulag sang katarungan, indi ang paghulag sang gugma. Ang katarungan nagpaangkon sang aton mga sala kay Kristo; ang katarungan naghukum sa ila. Ang paghukum sang Amay kay Kristo didto sa krus amo ang pinakadako nga pagpatuman nga puwede mahimo sang Dios sa pagpakita sa Iya walay katumbas kag indi matupungan nga character sa pagsangkap sang aton sobra-ka-dako nga kaluwasan.

Ang nagsunud sa manubong comparative clause nga nagaliwatliwat sang kabaliktaran sa tunga ni Adan kag ni Kristo, sa Mga Taga-Roma 5:15 nagapakita nga ang Dios wala nagduhaduha agud himoon ang matarong nga butang sa pagsilot kay Adan kag sang bilog nga katawhan sa iya. Wala man Niya sa hinali gin-untat ang bug-os nga katarungan sa pagsilot sa Iya kaugalingon nga Anak didto sa krus. Nagasunud sing makatarunganon kag sa tinuud nga ang Iya katarungan *indi gid* magduhaduha sa pagpatuman sang ginakinahanglan sang Iya pagkamatarong. Busa, may hingpit kita nga pagsalig nga ang katarungan sa pagpakigbuylog sang gugma pirmi gid ipadayon sini ang policy sang grasya sa pagpakamaayo sa aton sa tion nga ang pagkamatarong mag-uyon! Kon ang Dios naghimo sang tanan ukon sang labing dako para sa aton sang kita Iya pa mga kaaway, ang Iya lamang mahimo amo ang “kapin pa” kay sa labing dako sa karon nga kita Iya na mga anak (Mga Taga-Roma 8:8-10). Ginpahayag liwat sa malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori*: Kon ang Dios naghimo sang labing mabudlay sa pagsangkap sang kaluwasan para sa aton, malig-on nga magapabilin ini sa mas dako nga kabangdanan nga makahimo Siya sa kon ano ang mas gamay pa gid ka budlay, sa aton pa, ang pagpakamaayo sa aton samtang diri pa sa duta.

Ang Mga Taga-Roma 5:15 nagahatag sang pagtalupangud sa paghukum ukon paghimalaut subong sinang sa diin nagakinahanglan sang mas dakong divine nga paninguha; apang sa pagkatinuud, ang mas dako sa sining unang *a fortiori* nagalakip sining duha ang paghimalaut kag pakamaayo. Ang silot sang bilog nga katawhan "tungud sang paglapas sinang isa" nangin paunang kinahanglanon; kinahanglan ang paghimalaut mauna sa pakamaayo. Ang kaluwasan ginsangkap pinaagi sa hugpong sang duha ka mga pagpaangkon—pareho nga mahukmanon: ang isa para sa paghimalaut, ang lain para sa pakamaayo. Ang divine nga paghukum didto sa krus sang "isa ka tawo, si Jesu-Kristo," gindugangan sang pauna nga pakamaayo sa bag-o nga tumuluo—ang divine nga pagkamatarong nga ginpaangkon—dungan nga gindugang agud magporma sang mas dako nga kaluwasan.

Ang gamay amo ang divine nga pakamaayo sa hamtong nga tumuluo diri sa duta. Ginbadbad nga "nagsangkap sang sobra nga kabuganaan," (*perisseuo*) nga nagakahulugan "himoon nga sobra ka manggaranon ukon nagaangkon sang dako kaayo nga pagkabutang, nga magsinubra ukon nagaawas." Ang culminative aorist tense nga amo ang pagpahayag sang paghulag nagalantaw sang ginhimo ni Krisro didto sa krus sa kabilogan sini apang nagahatag pagtalupangud sa naggolowa nga mga bunga ukon sangputanan: Subong bunga sang pagtuman sang mas dako, sa karon ang Dios sarang magsangkap sang mas gamay ka budlay. Kon ang Dios nagluwas na sa aton, nagasunud ang *a fortiori* nga indi Niya punggan ang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta.

Si Satanas naghunahuna nga nakapuntos siya sang maathag kaayo nga kadaugan sang ang tawo nakasala sa Hardin. Ang yawa nag-agaw sang setro ukon gahum sa pagdumala sang kalibutan, apang ang katarungan sang Dios malaam kag maabtik nga nagpagowa sa iya sa tagsa ka kahigayonan pinaagi sa pagsilot sang bilog nga katawhan kay Adan. Amo ini ang labing dako nga kaalam kag pagkaabtik sa kasaysayan: Pinaagi sini nabaton naton ang aton "dako kaayo nga kaluwasan" (Mga Hebreo 2:3, KJV) kag ang Dios nagpakita sang kaalam sa Iya katarungan. Apang kapin pa, sa idalum sinang pareho nga bahin sang pagpakig-angot, karon ara na kita sa kahimtangan nga pakamaayohon sa talagsahon kag dalayawon nga pamaagi, bisan pa sa tunga sang kalibutan sang yawa.

Dapat nalipay kamo nga ang inyo bahin sang pagpakig-angot sa Dios indi ang Iya gugma ukon ang Iya pagkamakagagahum sa tanan ukon ang Iya labaw nga kagamhanan ukon ang Iya kamatuuran ukon sang bisan anong hiyas luwas sa kon ano ini—ang Iya matahum kag dalayawon nga katarungan. Ang tanan nga aton naton-an kutub diri nahanungud sang Iya katarungan halos tanan makapahamuut.

Ikaapat nga Pagpaangkon: Divine nga Pagkamatarong

ANG KATARUNGAN MAHIMO MAGPAKAMAAYO SANG PAGKAMATARONG LAMANG

Ang malig-on kag indi mauyog nga kabakod sang character nagasakdag sang tanan nga mga patigayon sang Dios sa aton. Indi man ang pagkamabinatyagon, pag-uyon, ni pagkamabinuligon ang may lugar sa kinaiya sang Dios. Ang indi madudahan kag indi malapas nga pagkamatarong sang Dios malig-on nga nagabantay sa katarungan sang Dios, kag ang katarungan nagabantay kag nagaamuma sang bilog nga kinaiya sang Dios sa pagpauyon-uyon kon nagapatigayon sa makasasala nga tawo. Sa wala sing indi pagpalabot, ang pagkamatarong nagakinahanglan sang pagkamatarong, ang katarungan nagakinahanglan sang katarungan. Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong, ginapatuman sang katarungan, Tungud kay ang palatukuran kag katungdanan sang pagkamatinud-anon sang Dios mga walay pagbaylo kag maangayon kag wala sing ginaapinan, ang Iya mga hiyas indi gid malapas.

Wala sing pagkadiperpekto sa aton nga makapalagyo sa kinatapusan nga paghukum; wala sing pakamaayo nga mag-abot sa aton kon indi tungud sang grasya. Sa grasya, ang katarungan sang Dios amo ang nagahimo sang tanan nga trabaho, nagatuman sang mga sugo sang perpekto nga pagkamatarong sang pakigbulig sa Iya gugma. Ang Dios nagabaton sang tanan nga dungog samtang ginaani naton ang mga kapuslanan sa kabilogang dili takus kag indi angay nga pamaagi. Kon ano ang ginabaton sang pagkamatarong, ginapakamaayo sang katarungan; kon ano ang ginasalikway sang pagkamatarong, ginsilotan sang katarungan. Ining duha gid ang paghimalaut kag ang pakamaayo, gani, nag-abot halin sa pareho nga ginhalinan, kag ang indi malikawan, nga kinatapusang sangputanan sang tagsa ka paghulag sang divine nga pagkamatinud-anon amo ang kahimayaan sang Dios.

Kon atubangon naton ang pagkatinuud sang pagkamatinud-anon sang Dios, makasiling lamang kita kaupod kay Pablo, “Kon ang Dios *apin* sa aton, sin-o bala ang *makahimo* magbatok sa aton?” (Mga Taga-Roma 8:31*b*, KJV).

Apang bisan pa sini, may isa lamang ka pamaagi sa diin ang Dios mahimong “apin sa aton.” Paglikaw sa pagkamabalhinon kag sa pagpauyon-uyon, nagahulag Siya suno sa palatukuran sang panudlo sang Bibliya nga nahimong pagpakighambal sing pagpaathag sang kamatuuran: Ang divine nga katarungan makahimo lamang magpakamaayo sang kon ano ang ginauyonan sang pagkamatarong.

Ang mga talaksan sang Dios amo ang mga tuman ka pagkawalay katubtuban sing kataason nga wala sing bisan isa ang makasugata sa ila kondi ang Dios mismo. Ang ginahimo lamang sang Dios ang nagalarawan sang hingpit nga pagkamatarong. Indi Siya puwede mag-uyon ukon magbaton sang mas gamay ukon minos kay sa Iya kaugalingon nga pagkamatarong; sa pagkamatuud indi Siya puwede magpakamaayo sang mas gamay. Amo ina ang kahulugan sang ang pagkamatarong nagakinahanglan sang pagkamatarong.

Gusto Niya kita pakamaayohon, apang indi Niya mahimo. Wala kita sing pagkamatarong. Sa Iya panan-aw kag panghunahuna, bug-os kita nga sinilotan; Indi Niya kita mapauswag bisan ano pa ang aton himoon. Apang bisan pa man, kon sa diin man may bisan ano nga higayon sang pagtuman sang Iya tinutuyo, pagahimuslan ini sang Dios tubtub sa ulihi. Wala gid sing makapauntat sa Iya luwas sang magpauyon-uyon sa Iya kinaiya. Ang Iya pagkamangin-alamon walay limitasyon; Wala gid Siya sing nalabyan ukon nalipatan nga higayon agud pakamaayohon kita. Sa Iya pagkamangin-alamon, ang Dios makakita sang pamaagi: ang Iya pagkamatinud-anon nagakinahanglan nga Siya *dapat gid* magpakamaayo sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong. Gani nagdesisyon Siya sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga isalig kag ipaangkon ang Iya pagkamatarong sa aton sa tion nga magtoo kita kay Kristo.

Sang ina nga kamatuuran nahangpan sing bug-os, ini nahimong labing makapatingala nga pagpahayag. Ang pagkamatarong sang Dios amo gid ang gamot kag kinatung-an ukon ang kinahanglanon kaayo sa kinaiya sang Dios; ini amo ang palatukuran sa likod sang *tagsa* ka paghulag ukon pagpatuman nga ginhimo sang Dios sa *tagsa* ka tawo sugod sang pagkahulog sa sala ni Adan! Natukiban naton karon nga may ara gid *kita* sini nga pagkamatarong! Ang katungdanan sang pagkamatinud-anon, kag katarungan sang Dios nagpaangkon sa aton sang palatukuran sang pagkamatinud-anon sang Dios, ang Iya gid kaugalingon nga pagkamatarong. Kinahanglan kamo mag-umpisa sa paghangup nga dapat may hingpit nga maayo kaayong mga pagkadalahig. Ang labing katingalahan kag makapatalupangud gid nga mga sangputanan: Sa tion sang kaluwasan sa gilayon ka nga ginbutang sa tunga sang labing pinasahi nga kaangtanan sa kalibutan—ang kaangtanan sa sulud sang kabilogan sang Dios upod sa Amay, sa Anak, kag sa Balaan Espiritu.

Ang kada sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios sa walay katubtuban nagatahod kag nagamahal sang Iya kaugalingong walay katumpas nga persona kag bug-os nga nagahigugma

sang iban nga duha ka mga persona sang kabilogan sang Dios. Ang gugma *sa* kinaiya sang Dios nagahigugma sa kinaiya sang Dios. Nakita naton nga ang katarungan nauna sa gugma didto sa krus, apang wala ina nagakahulugan nga ang gugma maluya. Kaangay sang tanan nga mga hiyas sang Dios, ang Iya gugma pirmi labing mataas. Ang krus nagpakita nga ang divine nga pagkamatinud-anon nagapakigbagay sa divine nga gugma! Sa pagkatinuud, ang divine nga pagkamatinud-anon amo ang halangdon nga natungdan sang gugma sang Dios, kag karon may bahin kita sang Iya pagkamatinud-anon!

Amo sini kon paano kita nagsulud sa larawan, ang nahanungud sa kaugalingon nga gugma sang Dios. Indi kita makahimo sang aton pamaagi sa pagsulud ukon takus magsulud sa bisan ano nga tion. Sa makaisa nga naangkon naton ang pagkamatarong sang Dios, ginhimo *Niya* kita sang walay katapusan nga mga natungdan sang Iya kaugalingon nga gugma. Ang Dios nagahigugma sang Iya pagkamatinud-anon; may ara kita palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon; busa, ang Dios kinaugalingon nga nagahigugma sa aton. Natingala gid kita kaayo kag ginpahalipay agud makahibalo nga sa pagkatinuud ang Dios nagahigugma sa aton. Apang ang katarungan nagapadayon sa paghulag, nagpalakat, kag nagpatuman subong bahin sang Iya pagkamatinud-anon. Naluwas kita pinaagi sa grasya (Mga Taga-Efeso 2:8-9), kag pirmi na gid kita magpaidalum sa grasya.

Wala gid naton ginahagoan ukon nangin takus sa kon ano ang ginahatag sang katarungan sang Dios sa aton; wala sing kaangtanan sang bisan ano man sa tunga sang hingpit nga pagkamatarong sang Dios kag sang aton kahimtangan sang bug-os nga pagkatampalasan sa espirituhanon nga kamatayon. Niyan, ano bala, ang puloy-an para sa sini nga pagpaangkon? Diin bala ini puwede magkadto? Wala sing puloy-an! Subong sang pagpaangkon sang kaugalingon nga mga sala sa kay Kristo, ang pagkamatarong sang Dios ginbutang kag ginpaangkon sa indi angayan mag-angkon. Busa, nag-abot ini sa aton sa *mahukmanon* nga pagpaangkon. Sa pagkatinuud, ina nga mahukmanong pagpaangkon didto sa krus naghimo nga mangin puwede ining ikaduha nga mahukmanon nga pagpaangkon sang kita nagtoo. Mag-ulupod sila nga nagporma sang mas dako nga kaluwasan. Ining pongpong sang duha ka mga mahukmanon nga pagpaangkon puwede kabigon nga pagbaylohanay: Ang sala sang tawo nagkadto kay Kristo: ang pagkamatarong sang Dios nagkadto sa tumuluo.

Sa liwat, agud mabug-os ining ikaduha nga mahukmanong pagpaangkon, kinahanglan ang Dios magpahayag sang sentensya; Kinahanglan Siya maghimo sang desisyon agud itama ang kahimtangan sa diin wala sing pagkasuud ukon wala sing ginapaboran. Nagalantaw Siya sa aton, mga tumuluo, subong mga tag-iya gid sang amo nga palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon, kag ano bala ang Iya ginahimo? Halin sa bangko sang Mataas nga Korte sang Langit, ginpahayag Niya nga kita “ginpakamatarong.” Tungud sang sala sang isa ka tawo sa Hardin, ang bilog nga katawhan ginsilotan; tungud sang trabaho sang isa ka Tawo didto sa krus, ang bilog nga katawhan puwede pakamatarungon.

PAGPAKAMATARONG

Mahinumduman ninyo nga sa isa ka hanas nga mga gamit sini ang *dikaiosune* gingamit sa mga tawo kag ginbadbad “pagpakamatarong.” Amo ini ang mahukmanon nga paghimo sang paghatag katarungan nga nahitabo sa tion sang kaluwasan sang nakita sang Dios nga amo ang Hukum ang Iya kaugalingong perpekto nga pagkamatarong nga ginpaangkon sa aton. Si Pablo nagpaathag sang pagpakamatarong sa Mga Taga-Roma 5:16.

> Sa pagkamatuud ang dulot [si Jesu-Kristo] indi kaangay sa *kon ano* ang nahitabo

> pinaagi sa isa nga nakasala [si Adan]. (Mga Taga-Roma 5:16*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Hinumduma ang katukuran sang pangatarungan ni Pablo. Diri sini ginahatagan kita niya sang manubo nga comparative clause agud liwatliwaton ang kalainan sa tunga sang una kag Ulihi nga Adan. Gani ginpasangkad ni Pablo sa sini nga kalainan, nagtipon sang kasayuran agud magamit sa ikaduha nga *a fortiori* nga maggowa sa conditional clause sang sunud nga bersikulo.

> Tungud kay sa isa ka bahin sang mahukmanon nga pagpahamtang sang sentensya *nag-abot* pinaagi sa isa ka *paglapas* nga nagdala sang silot, apang sa pihak nga bahin inang magrasyahon nga dulot [ang pagpakatawo kag pagpasag-uli sang buut] *nag-abot* tungud sang madamo nga mga paglapas nga nagdala sang mahukmanon nga paghimo sang pagpakamatarong. (Mga Taga-Roma 5:16*b*, ginhusto nga pagbadbad)

Tungud sang aton bug-os nga silot sa tion sang pagkabun-ag tungud sang isa ka sala ni Adan, kag sang pagpanas sang aton “madamo” nga kaugalingong mga sala didto sa krus, ang katarungan sang Dios hilway na karon magpakamaayo sang bisan sin-o nga sakup sang katawhan nga nagtoo kay Kristo. Ang una nga pakamaayo nga aton nabaton, ang kabangdanan nga nagbaylo sang tagsa ka butang, amo ang pagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios.

Ang ulihi nga hugpong sang mga pulong sa Mga Taga-Roma 5:16, “nga nagdala sang mahukmanon nga paghimo sang pagpakamatarong,” amo ang pahayag sang (*eis*) nga gindugangan sang pang-isahang ngalan nga natungdan sang paghulag ukon paghimo sang (*dikaioma*). Sa pangdamoan, ang *dikaioma* nagatumud sang “mga balaod, kasugoan pangpungsod, mga kasugoan.” Pinaagi sa paggamit sang pang-isahan, si Pablo naghatag sang pagpatalupangud sa sining duha gid sa Hudiyo kag hentil nga mga tumuluo sa Roma, nga madamo sa ila ang nagtuis sang Kasugoan ni Moises sa palakat sang pagkabalaodnon, nga ang Pagka-Kristohanon indi kahan-ayan sang mga kasugoan. Sa baylo, ang Pagka-Kristohanon amo ang kaangtanan sa Dios nga nahasuno sa *isa* ka divine nga pahayag; ang isa ka sugo nga halin sa Dios amo ang pasikaran para sa Iya kabilogan nga kaangtanan sa tumuluo (Mga Taga-Roma 5:1*a*).

Sa pang-isahan, *dikaioma* nagakahulugan sang “isa ka tama nga paghulag sa pagtuman sang suno sa kasugoan nga kinahanglanon, ang sentensya ukon pahayag sang pagpakamatarong.” Tungud sang paghukum sang “madamo” nga mga sala didto sa krus nag-abot ang isa ka paghimo sang pagpakamatarong. Sa tion sang pagkabun-ag, ang katarungan naghulag batok sa aton agud ipahayag nga kita ginsilotan; sa tion sang kaluwasan, ang katarungan naghulag sa aton bahin agud himoon kita nga matarong (Mga Taga-Roma 5:19). Ining isa ka mahukmanon nga pagpahamtang sang sentensya nagahatag sa aton sang mahimong mahitabo para sa tanang iban nga mga divine nga mga pakamaayo.

Wala kita ginatawag sang Dios nga matarong tungud kay nagatuman kita sang madamo nga mga kasugoan ukon nagasunud sa pamaagi sang taboos nga amo ang mga butang nga ginadili nga ginhunahuna nga nagapasidungog sa Iya. Wala kita Niya ginausisa kag ginatimbangtimbang subong matarong tungud sang aton kaugalingong-pagkamatarong. Ginpakamatarong kita Niya tungud kay nagaangkon kita sang *Iya* pagkamatarong. Ini amo ang kaalam nahanungud sang pagpakamatarong, ukon pagpakamatarong nga suno sa kasugoan nga kahulugan. Ang Maghuhukum nga nagaangkon sang perpekto nga pagkamatarong nagakilala sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa kon diin man Niya ini makita—bisan sa kon tama gid ka indi angay subong sang tawo.

Ang pagpakamatarong mahitabo sa hinali, apang ang pamaagi sini nagsunud sa tatlo ka mga makatarunganon nga mga tikang. Sa pag-usisa, ginakabig naton sila sing lain bisan pa kon ang

tanang tatlo sa pagkatinuud nagkadungan. Suno sa talaksan sang pagkamatarong sang Dios kita mga wala sing pulus—mas manubo pa kay sa mga walay pulus—nga nahimo lamang nga mga bililhon sang nahitabo ini nga mga tikang: Una, nagtoo kita kay Kristo, ikaduha, ang pagkamatarong sang Dios ginpaangkon sa aton; ikatatlo, ginkilala sang Dios ang Iya pagkamatarong sa aton kag ginpahayag nga kita ginpakamatarong.

Si Abraham halimbawa kag sulundan sang pagpakamatarong. Ang pagpawalay sala sa iya wala lamang nagpakita sang pamaagi sang kaluwasan kondi nagpamatuud man nga ang kaluwasan nagasunud sa pareho nga sulundan sa sining duha sang Daan kag Bag-o nga mga Katipan, sang wala pa kag pagkatapos na mahatag ang Kasugoan ni Moises. Kita sa Panahon sang Simbahan nagbaton sang pagkamatarong sang Dios sa tion sang pagtoo kay Kristo, apang amo man kay Abraham sa Panahon sang Israel—kag pareho man sa tagsa ka tumuluo sugod kay Adan pagkatapos sang Pagkahulog sa sala tubtub sa kinaulihi nga tumuluo sa Millennium.

> Kag nagtoo siya [si Abraham] sa GINOO; kag gin-isip niya [ang Ginoo] ini sa iya para sa pagkamatarong. (Genesis 15:6, KJV)

Si Abraham nagsiling huo sa Maayong Balita samtang nagpuyo sa siyudad sang Ur, sang wala pa siya nagbalhin sa Haran kag dason sa duta sang Canaan. Kapin sa lima ka tuig pagkatapos sang pagkamatay ni Abraham, si Moises nagsulat sang Libro sang Genesis kag sa idalum sang pagpapagsik sang Espiritu, nagpaathag sang kaluwasan ni Abraham sa kabilogan nga kahulugan sang ulihi nga panghitabo sang iya kinabuhi. Sa Genesis 15, si Abraham kapin na sa otsenta ka tuig; nangin tumuluo siya sa sulud sang kapin sa singkwenta ka tuig. Gani, ang pagsaysay sang kasaysayan, indi sunudsunud, sa baylo, ini nagapaathag sang isa ka butang nga nahitabo sang unang katunga sang siglo sang si Abraham, ang Semitic, Akkadian nga Hentil, nagpuyo sa idalum sang Ikatatlo nga Kaliwatan sang Ur.

Ang Ebreyo nga berbo (*aman*), “nagtoo,” sa perpekto nga hiphil nga amo ang nabug-os nga ginhimo, naglarawan sang dili takus nga siguradong kabubut-on ni Abraham sa kasayuran sang Maayong Balita nga ginsangkap sang Dios para sa iya. Ang perpekto nga panahon sang berbo nagapahayag sang paghulag nga natuman na sang nag-agi nga may mga sangputanan nga nagapadayon sa sini nga panahon; sa sini nga panghitabo ang mga sangputanan magapadayon sa bilog nga pagkawalay katapusan. Ang pagtoo kay Kristo nagapasiguro sang kaluwasan sa gihapon. Sang si Pablo nagkutlo sini nga bersikulo sa Mga Taga-Roma 4:3, *aman* nga ginbadbad sang Griyego sa constative aorist ukon porma sang berbo nga nagapatalupangud sang kamatuuran sang panghitabo sang (*pisteuo*), nga sa liwat nagakahulugan “magtoo.” Ang constative aorist nagatipon sa pang-isahang bug-os nga kabilogang hulag sang berbo, ang dayondayon nga paghimo sang pagtoo kay Kristo.

Kita tanan nagsulud sa kaluwasan sa hustong pareho nga pamaagi, pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang. Nakilala Siya ni Abraham subong (*Adonai*); si Moises nagsulat nga si Abraham nagtoo kay (*Yahweh*) tungud kay amo ina ang ngalan sa diin ang Dios nagpakilala sang Iya kaugalingon kay Moises. Sa kada panghitabo, ang nakilala nga sakup sang kabilogan sang Dios amo si Ginoong Jesu-Kristo (Juan 1:18; 6:46; 1 Timoteo 6:16; 1 Juan 4:12). Bisan kon (*Iesous Christos*), *Yahweh*, ang Ikaduha nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, ukon *Adonai*, si Kristo lamang ang natungdan sang pagtoo para sa kaluwasan.

Ang Ebreyo nga berbo (*chashav*) ginbadbad “gin-isip,” apang ini nagakahulugan “ipaangkon ukon ibutang, ukon ihatag ang isa ka butang sa isa ka tawo.” Ini nga kahulugan ginbadlisan agud matalupangdan sang paggamit ni Padlo sang Griyego nga berbo (*logizomai*), nga gingamit subong isa ka pamulong sa pagkuwenta nga nagakahulugan “ipaangkon ukon ibutang sa kwentahanan ukon sa kapuslanan sang isa ka tawo.” Sa sini nga tion may ara kita culminative aorist ukon

pagpahayag sang paghulag sa palanan-awon sini, nga amo ang, kabilogan nga paghulag sang berbo nga sa liwat ginhatagan sang pagtalupangud, apang sa karon ang paghatag sang pagtalupangud indi sa paghulag sini kondi sa naggolowa nga mga sangputanan—si Abraham nagaangkon sa walay katapusan sang palatukuran sang pagkamatinud-anon sang Dios. Kon ano man ang ginhatag ukon ginbutang sang Dios sa kapuslanan ni Abraham sang halos apat ka libo ka mga tuig na ang nag-agi pareho man nga butang inang ginhatag sa kada isa sa aton sa karon nga mga adlaw. Ang *tsedaqah*, subong aton ginkilala, kapareho sang *dikaiosune*, "pagkamatarong," ang palatukuran sang pagkamatinud-anon sang Dios.

Ang Dios perpekto nga maangayon kag patas nga Maghuhukum. Ang Iya katarungan kinahanglan nagasubay kag uyon sa ginakinahanglan sang Iya pagkamatarong. Ang divine nga katarungan, gani, natung-an sang pagkamatarong nga *ara sa Dios* kag inang amo man nga pagkamatarong nga *ara sa aton*! Wala Siya sang mahimo kondi ipahayag nga kita ginpakamatarong. Sang ang katarungan sang Dios, ang pinakamataas nga awtoridad sa kalibutan, magtawag sa imo nga matarong, amo ina ang kinatapusan nga pulong—ang imo kahimtangan indi na gid mabaylohan. Ang Dios mismo indi puwede mangin mas manubo kay sa perpekto nga pagkamatarong; indi gid Siya mapaslawan. Ginaangkon mo ang Iya perpekto nga pagkamatarong; Wala gid Siya nagkulang sa imo.

Karon indi dayon magkalipat kon sa diin ka naghalin. Wala sing kaugalingon nga kaayo kag bili ang pagbutang sang imo pagsalig kay Kristo, kag wala sing bili ang pag-angkon sang pagkamatarong sang Dios. Ini amo ang pagkamatarong sang *Dios* nga ginpaangkon sa imo subong dulot sang grasya sang *Dios*, ang ginsangkap sang katungdanan sang pagkamatinud-anon sang *Dios*. Wala gid sang bisan isa sini nga imo ginhimo, kag bisan pa nga ginaangkon mo ini sa gihapon, indi gid mahitabo sa sulud sang bug-os nga panahon nga ikaw sa isa ka tion takus kag angayan sang bisan ano nga bahin sini. Pareho sa sining duha sang wala pa kag sang pagkatapos na sang kaluwasan, ang katarungan sang Dios wala naglakip halin sa Iya plano sang grasya sang tanan nga mga klase sang tawhanon nga pagkamatarong (Mga Taga-Roma 3:20, 28; Mga Taga-Galacia 2:16). Ang Dios wala nahamuut sa aton sing bisan gamay lamang apang Siya nahamuut gid kaayo sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong. Ang pagkamatarong sang Dios amo ang isa ka butang nga may maayo nga palakat para sa aton.

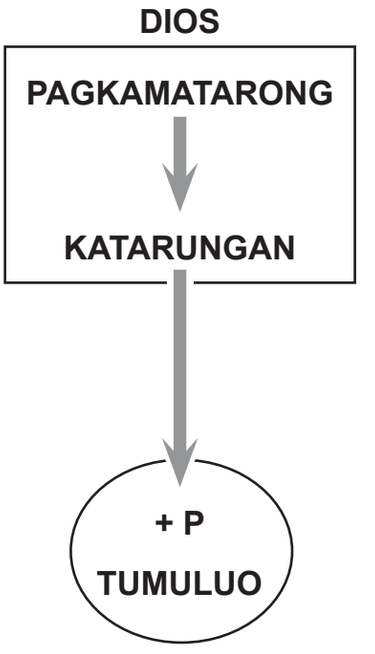

Tungud kay ang pagpakamatarong indi kaagi, ang inyo mga balatyagon ginsalikway subong isa ka butang nga makapahamuut sa Dios. Indi ninyo *mabatyagan* ang pagpaangkon sang divine nga pagkamatarong ukon ang mahukmanon nga pagpahamtang sang sentensya nga nagsunud sini. Kon ano ang inyo ginabatyag sa tion sang kaluwasan wala ini sang bisan ano nga mahimo sa inyo kaangtanan sa Dios. Basi kon maayo kaayo ang inyo ginabatyag, apang niyan sa liwat basi kon nagulpihan lamang kamo; basi kon kamo may flu ukon hubog. Luwas sa nagamhan sang inyo kahimtangan sa panglawas, ang inyo mga balatyagon nagasabat sa kon ano ang ara sa panghunahuna sang inyo kalag. Tungud sini nga kabangdanan, kon ano man ang inyo nabatyagan sang nagtoo kamo kay Kristo indi mahimong nahasuno sa mas labaw pa kay sa pinakagamay kaayo nga kantidad sang panudlo sang Bibliya. Niyan ang solo nga panudlo sang Bibliya nga inyo nahibaloan amo lamang ang kon ano ang gamay nga kasayuran nahanungud sang Maayong Balita nga ginakinahanglan agud magporma sang natungdan para sa hinali nga paghimo sang pagtoo. Sa laktod, ang inyo 'kaagi' sa kaluwasan hingpit nga wala sing espirituhanon nga kahulugan.

Nakatalupangud ka sang kahulugan sang imo kaluwasan pinaagi lamang sa mapinadayunong

pat-ud kag maathag nga kabubut-on sa panudlo sang Bibliya kag sang amat-amat nga pagdamo sang panudlo sang Bibliya sa imo tuo nga burubilog ukon tagiposoon sang kalag. Wala mo (sa pagkatinuud, indi mo) makit-an ang pagkakinahanglanon kaayo sang kaluwasan sa hinali ukon makaisa lamang. Samtang amat-amat nga nagadugang ka sang madamo pa sing nagkalainlain mga klase sang panudlo sang Bibliya sa idalum sang pagpanudlo sang imo tama nga pastor-manunudlo, nakahangup ka kag ginhatagan sing bili ang mga mahimong mahitabo nga mga sangputanan sa palaabuton sang pag-angkon sang divine nga pagkamatarong. Amo ina nga, ang kamatuuran nga naangkon naton ang Iya pagkamatarong tama ka matahum kag tulugkaron nga kamatuuran nga indi gid naton mahibaloan ang tanan nga mangin sangputanan sini tubtub nga mag-abot kita sa langit. Apang tubtub nga nagakinabuhi kita kag nagatoon sang Pulong sang Dios, ang aton paghatag sang bili sang dako kaayo kag katingalahan nga kamatuuran sang pagpakamatarong magapadayon sa pagtubo.

Ining mausisaon nga panudlo kasami nga gintudlo subong nagakahulugan sang "*subong-abi-kon-ako* wala gid nakasala." Ang kapuslanan sina nga pamulong amo nga makapahaylo kag madali mahinumduman sang indi mga estudyanate nga gusto sang mga gimmicks kay sa matuud nga kasayuran sa pagtolon-an. Ang iya sini pagkawalay kapuslanan amo nga ini bug-os nga sayup. Ang pagpakamatarong indi ang pagkuha sang imo mga sala; ang pagpakamatarong indi pareho subong sang pagpatawad; wala kamo ginsilotan tungud sang inyo mga sala sa una nga bahin! Kon wala sila, sa gihapon kamo bug-os nga sinilotan sa panan-aw sang Dios.

Ang pagpatawad amo ang pag-iban; ang pagpakamatarong amo ang *pagdugang*. Ang pagpatawad maayo kaayo kag katingalahan nga panudlo sang Bibliya nga nagasugid sing katunga lamang sang estorya. Ang pagpatawad nagapahalin sa aton sa listahan sang pag-iban pinaagi sa pagkuha didto sa krus sang aton utang sang sala. Ginkuha kita sa buho, apang sa gihapon wala kita sing matanyag sa Dios kondi ang dako, matambok nga sero ukon wala gid. Sa kabaliktaran, ang pagpakamatarong nagabutang ukon nagadugang sa aton sero nga kwentahanan ukon kaayohan sang walay katubtuban nga pagkamatarong sang kaugalingon nga pagkamatinud-anon sang Dios, nga nagahatag sa aton sang kinatapusan nga selyo nga gintawag ginpakamatarong sa pagkilala sang aton bag-o, dumalayon, kag tanan nga mga manggad.

Ang pagpakamatarong amo ang pagkabug-os sang kaluwasan sang tumuluo kag ang makatarunganong katumanan sang kaluwasan nga gintrabaho sang Dios (Mga Taga-Roma 3:24, 28; 5:1; 8:29-30; Mga Taga-Galacia 3:24; Tito 3:7). Labot pa, ang pagpakamatarong amo ang pauna nga bayad sa kinataasan kag kinatapusan nga pagpakabalaan sa langit sa diin wala na ang iya makasasala nga kinaiya, wala na ang tawhanon nga maayo kag kalautan—magaangkon siya sang nabanhaw nga lawas kaangay gid sang kay Ginoong Jesu-Kristo (Mga Taga-Filipos 3:21; 1 Juan 3:2).

Ang aton pagkabanhaw mag-abot subong ang bunga sang pagpakamatarong. Wala sang mahitabo nga pagkabanhaw tubtub ang tanan nga mga butang nga may kaangtanan sa pagpakamatarong nabug-os na. Amo ina ang kabangdanan kon ngaa ang Mga Taga-Roma 4:25 nagapahayag nga si Kristo "nabanhaw liwat tungud sang pagpakamatarong sa aton." Ang pahayag sang (*dia*) dugangan sang accusative case nga berbo sang pirmi "tungud sang," indi gid sang "kay ukon tungud kay" subong sang ara sa King James Version. Ang tanan nga trabaho *para sa* pagpakamatarong gintuman kag nabug-os didto sa krus. Bisan pa nga nagsunud sa Iya natapos nga trabaho didto sa krus, ang pagkabanhaw ni Kristo kabahin sang kabilogan sang kaluwasan (1 Mga Taga-Corinto 15:1-4) tungud kay naghan-ay ini sang panghitabo para sa aton—ang ginpakamatarong na—agud magkinabuhi sa duta sa "pagbag-o sang kinabuhi" sang espirituhanon nga pagkahamtong (Mga Taga-Roma 6:4-13). Ang Iya nga pagkabanhaw nahimo man nga ang nahauna ukon "unang mga bunga" para sa aton pagkabanhaw sa tion sang Pagsabnit

sang Simbahan (1 Mga Taga-Corinto 15:20-23).[45]

Ang pagpakamatarong malig-on nga palatukuran para sa tanang malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori* sa Mga Taga-Roma 5:15-17. Amo ini ang unang mas dako nga ginsangkap sang Dios. Ang pagpakamatarong nagakinahanglan sang mas dako pa kaayo nga pagpaninguha sa bahin sang Dios kay sa maghimo sang mga pakamaayo diri sa duta kag mga padya sa pagkawalay katapusan. Ang pongpong sang duha ka mahukmanon nga mga pagpaangkon mas mabudlay pa gid kaayo nga isangkap kay sa mga tinuud nga mga pagpaangkon nga nagsunud subong sangputanan. Wala gid sing mas matahum kag dalayawon kay sa katarungan sang Dios sa pagpatuman sang paghimalaut kag pakamaayo sa diin indi sila dapat maangkon kag sa gihapon wala nagalapas sang Iya perpekto nga character sa pagpalakat!

Ang Mga Taga-Roma 5:16 nagapahayag nga ang pagpakamatarong sa amo man mas dalayawon kay sa sinang maayo kaayo nga pagpakita sang walay katubtuban nga pagkamangin-alamon sang Dios, ang mismong silot gid naghimo sang pagkakinahanglanon sang pagpakamatarong sa unang bahin. Sa pagkamaalamong pagpadayag sang perpekto nga kaalam kag pagkamatinud-anon, ang Dios nagluwas sang tawo sa indi mabaliktad nga paghukum nga gindala sang kaugalingong madumilion nga kabubut-on sang tawo. Ang pagpakamatarong amo ang kinataasan sang plano sang Dios; ang tanan mahimo lamang nga daw masayon nga paglagawlagaw sa ubus.

ANG TUBO SANG GRASYA

Mahimong natalupangdan ninyo nga ang Dios wala nagdala sa inyo sa langit sa tion nga nagtoo kamo kay Kristo. Ngaa bala nga wala Niya ginhimo? Subong lamang sang naluwas kamo sa sinang una nga tion amo man sa gihapon. Kamo bug-os nga takus kag angayan. Nagaangkon kamo sang Iya pagkamatarong kag ginpahayag nga ginpakamatarong. Gani, ngaa abi nga ginapadugay pa? Ngaa bala nga ginbilin pa kamo sa kalibutan sang yawa?

Ang Dios may katuyoan sa inyo kinabuhi. Ginpaangkon Niya ang Iya pagkamatarong sa inyo nga may pinasahi nga lalambuton sa hunahuna. Ang kinatapusan nga katuyoan amo ang kaugalingon nga kalipay kag kahimayaan sang Dios, apang ang gilayon nga katuyoan amo ang inyo pakamaayo. Buhi kamo nga pagapakamaayohon! Sa pagkatinuud, ang duha ka mga katuyoan isa lamang: ang Dios nahimaya pinaagi sa pagpakamaayo sa inyo.

Ang ginpaangkon nga pagkamatarong amo ang una nga pakamaayo sang tumuluo halin sa katarungan sang Dios tungud kay amo ini nga sulundan para sa tanang sunud nga mga pakamaayo; amo ini ang katukuran para sa nagasulobra nga kabuganaan, nagaalawas nga mga manggad, kag mga kaayohan kag kapuslanan labaw pa sa mahanduraw (Mateo 6:33). Sang ginpahayag sang Dios nga kamo ginpakamatarong, buut Niya silingon, upod sang iban nga mga butang, “takus para sa pakamaayo.” Tungud sini, sa paghatag Niya sa inyo sang Iya pagkamatarong, nagpatindog Siya sang tubo sang grasya nga pinaagi sini magpakamaayo sa inyo: Ang ginhalinan sini amo ang Iya katarungan; ang salangkoan sini amo ang Iya pagkamatarong nga ara

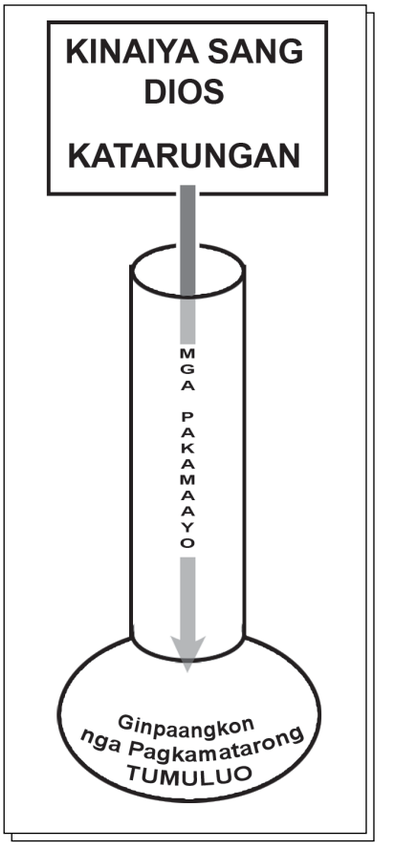

ANG TUBO SANG GRASYA

45. Sang ang harianon nga pamilya sang Dios bug-os na nga maporma ini mabanhaw na sa lawas: Ang tanan nga sakup sini magabaton sang nabanhaw nga mga lawas kaangay sang kay Kristo. Ini nga panghitabo nagatanda sang katapusan sang Panahon sang Simbahan kag ginatawag nga ang Pagsabnit ukon paggowa nga pagkabanhaw.

sa inyo.

Ang tubo sang grasya bug-os nga ginpain ukon ginputus sang pagkamatinud-anon sang Dios. Bisan pa nga nagakinabuhi kamo sa kalibutan sang yawa kag may makasasala nga kinaiya nga nagapuyo sa inyo lawas, sa gihapon nagailig ang tubo pinaagi sa maabyanon nga ginsakupan tubtub sa katapusan. Ang katarungan sang Dios amo ang nagahimo sang tanan nga trabaho, kag ang divine nga pagkamatarong ang nagaangkon sang tanan nga kaayohan: Indi gid ninyo mapangabudlayan ukon takus sang bisan ano nga butang nga ginabubu sang Dios pinaagi sa tubo. Ang tanang divine nga pakamaayo tungud sang grasya, ang policy sang gugma kag pagkamatinud-anon sang Dios. Ang Dios wala nagakinahanglan sang inyo bulig. Indi kamo puwede magbulig sa Iya.

Wala sing tawo, wala sing anghel, wala sing palakat, wala sing katilingban ang makaguba bisan kasan-o sina nga pagkaputus kag mag-angkon sang kaayohan kag dungog sang kon ano ang ginahimo sang Dios. Ang yawa kag ang tanan nga kasundalohan sang kalautan indi nakasuhot sa tabon, indi bisan ang mga kaibog kag palakat sang inyo makasasala nga kinaiya.

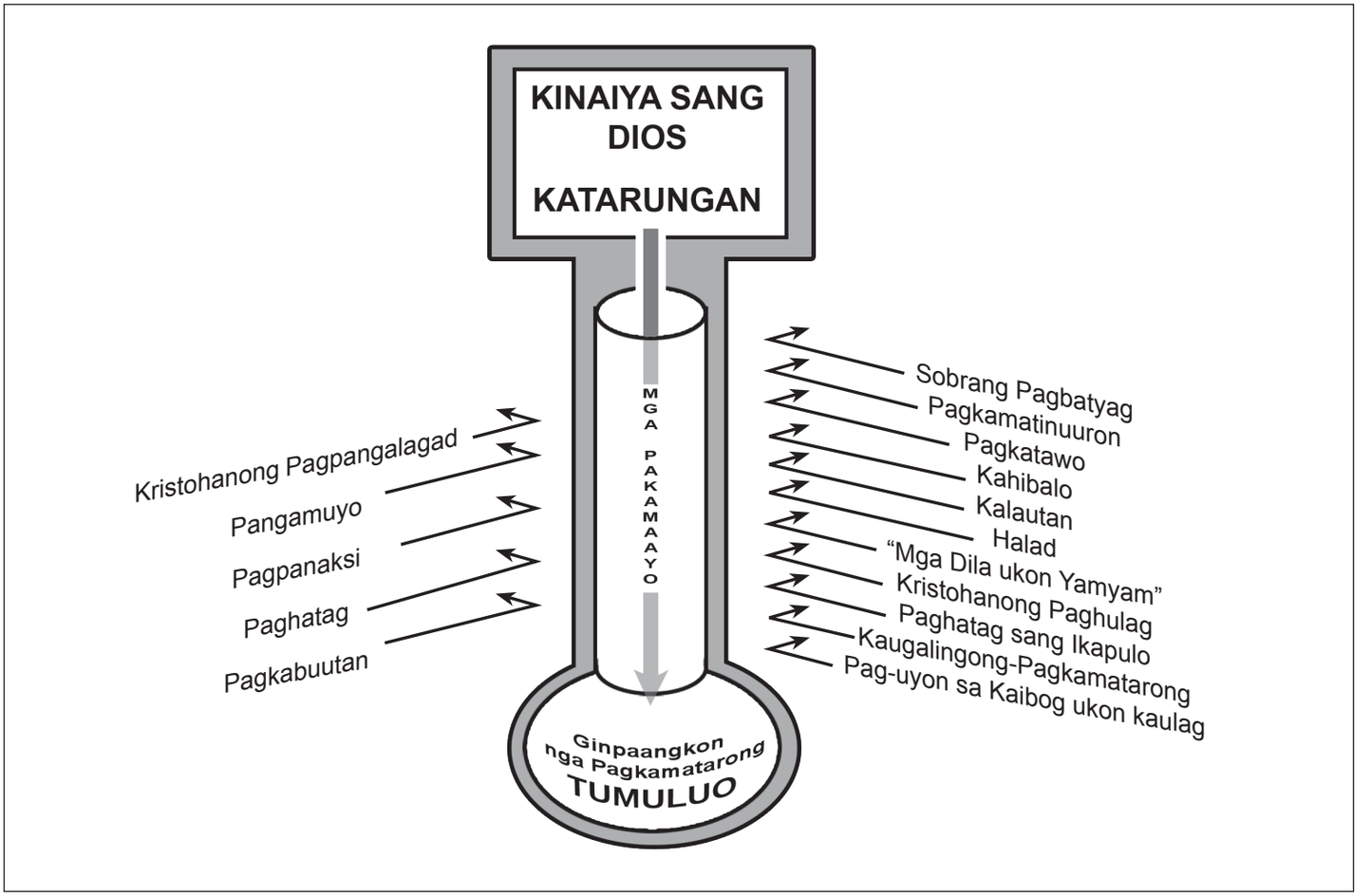

ANG PINUTUS NGA TUBO SANG GRASYA

Ang Dios nagapakamaayo sa inyo tungud lamang kay nasugata ang Iya perpekto nga mga talaksan, ina amo ang, tungud lamang kay nagaangkon kamo sang divine nga pagkamatarong. Wala gid Siya nagapakamaayo sa inyo tungud sang kon ano ang inyo nahimo. Wala Siya nagapakamaayo sa inyo tungud sang inyo alisto kag makawiwili nga pagkatawo, sang inyo kahibalo, ukon sang inyo tawhanon nga kusog. Wala Siya nagapakamaayo sa inyo tungud sang inyo paghatag sang ikapulo ukon sang pagsaulo sang Balaan nga Kasalutan ukon sang pagpaambit sang Maayong Balita sa napulo ka mga tawo kada adlaw ukon nagahambal sang mga dila ukon pagyamyam ukon untatan

ang butang nga inyo ginakalipay ‘tungud sa Ginoo.’ Sa paghimo sang subong sini, Iya mahaboy ang Iya hingpit nga pagkamatinud-anon, mapanubo ang Iya kaugalingon sa kahimtangan sang katawhan, kag mag-untat nga mangin Dios. Para sa kay bisan sin-o nga magpaabot sang divine nga pakamaayo sa paghunahuna sang subong nga mga butang mangin kaladlawan kon indi mga sobra ka tampalasan.

Kon ang Dios magpakamaayo sa inyo, kinahanglan *Siya* ang maghimo sang tanan nga trabaho. *Siya*, indi kamo, ang dapat himayaon sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Ginhimo Niya ang tubo; ginhimo Niya ini nga magtrabaho ukon mangin mapuslanon! Kon Siya magpakamaayo sa inyo, ini pirmi gid tungud sang amo man nga kabangdanan: Kamo nagaangkon sang palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon, sang divine nga pagkamatarong. Ang divine nga katarungan hilway magpakamaayo sang divine nga pagkamatarong lamang.

Ang bisan ano nga butang nga puwede ninyo himoon ara sa gowa sang pagkaputus kag pirmi nagaumpok. Ang pagkabalaodnon sigurado gid nga wala sing lugar sa plano sang Dios, pero bisan himoon pa ninyo kon ano ang ginasugo sang Bibliya—pangamuyo, pagpaambit sang Maayong Balita, paghatag, Kristohanong pagpangalagad, pagkabuutan—ang inyo mga ginhimo sa gihapon nga ara sa gowa sang agianan para sa pakamaayo. Indi bisan ang mga binuhatan nga nahasuno sa kasugoan ang puwede magpaagum sa inyo sang gamay nga kantidad sang divine nga pakamaayo diri sa duta ukon sa pagkawalay katapusan. Ang tinuud nga maayong binuhatan mismo amo ang pakamaayo nga nagakabagay sa mauyonon nga pagkasuud sa Dios! Ang tinuud nga Kristohanong binuhatan nahasuno lamang sa mga higayon nga ginhatag sang Dios sa inyo agud tumanon ang inyo harianon nga pagkatinugyanan (2 Mga Taga-Corinto 5:20; Mga Taga-Efeso 6:20).

Diri sini dapat naton bahinbahinon sang husto “ang pulong sang kamatuuran” (2 Timoteo 2:15, KJV). Ang kada sakup sang harianon nga pamilya sang Dios nagasuksuk sang duha ka mga kalo—siya harianon nga pari kag harianon nga tinugyanan—kag dapat nakahibalo siya kon san-o isuksuk ang sa diin sina nga kalo. Ang pagkalibog sa sining yano nga hilisgutan nagatuytuy sa sayup nga pamaagi sang buhat nga maghimo sang espirituhanong pag-abante nga indi gid mahitabo kag sang pagkatampalasan nga ang pamaagi sang pagkinabuhi.

PARI KAG TINUGYANAN

Ang pari sakup sang katawhan nga nagahalili sang katawhan ukon sang iban nga bahin sini sa atubangan sang Dios. Nagatrabaho siya para sa kaayohan sang tawo. Sanglit nga nagahulag siya sa lugar sang espirituhanong katanhagaan, dapat makabaton siya sang espirituhanong katungdanan. Bisan sa pagpatakus para sa subong nga katungdanan, dapat may ara ukon kabahin siya sang kinaiya sang iya mga ginahalili, sa sadtong ginahimoan sang iya katungdanan. Tungud sini, ang Ikaduha nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios ginakinahanglan mahimong tinuud nga tawo agud nga mahimo nga aton Mataas nga Pari kag magsangkap sang aton kaluwasan (Mga Hebreo 7:25).

Si Kristo amo ang aton Harianong Mataas nga Pari sa gihapon (Mga Hebreo 5:6, 10). Naghalili Siya sa aton didto sa Dios sang ginhalad Niya ang Iya kaugalingon sa tinuud nga altar, ang krus. Bisan pa nga nagpasag-uli Siya sang buut ukon nagpalukmay sang Amay sa bahin sang tanan nga mga tawo, ang tanan nga mga tawo wala nasakup sa Iya pagkapari (Mga Hebreo 7:14). Sa Bibliya may apat ka mga sugo sang mga pari.

Ang nag-agi nga mga kapanahonan sang pagdumala sang Dios sa kasaysayan sang katawhan sa Daan nga katipan ginlarawan pinaagi sa ginhanas nga mga pagkapari (Levitico 8; 21; 22:1-16) agud nga ang kadamoan sing mga tumuluo nga nagakinabuhi sa sulud sina nga mga panahon indi gid mga pari. Una, sa Panahon sang mga Hentil, ang amay sang pamilya amo man ang pari

sang pamilya nga nagapangatubang para sa mga sakup sang iya panimalay sa atubangan sang Dios. Ikaduha, sa amo man sa Panahon sang mga Hentil, ang harianon nga mga pari ginlarawan pinaagi kay Melquisedec, ang hari sang Salem, nga nagpangatubang sa Dios para sa iya pungsod (Genesis 14:18; Mga Hebreo 5:6, 10). Ikatatlo, sa Panahon sang Israel kag sang palaabuton nga Millennium, ang tribo ni Levi magapangatubang para sa pungsod sang Israel. Sa katungdanan sang Lebitanhon nga pagkapari sang Daan nga Katipan ang Dios naglarawan, sa porma sang landong, sang madamo nga mga katingalahan nga mga tolon-an nahanungud sang palaabuton nga buluhaton sang mag-abot nga Mesiyas.[46]

Ang ikaapat nga sugo sang pagkapari amo ang harianon nga pagkapari sang aton Ginoong Jesu-Kristo. Wala ginhatag sa *pipila* lamang ka mga tawo, ang pagkapari sa Panahon sang Simbahan pangkalibutan: Ang *kada* sakup sang harianon nga pamilya ginhimo sa tion sang kaluwasan nga magpangatubang sang iya kaugalingon sa atubangan sang Dios. Sa kay Kristo, kita isa ka ginharian sang harianon nga mga pari sa gihapon (1 Pedro 2:5, 9; Bugna 1:6; 5:10; 20:6). Sa idalum sang perpektong Mataas nga Pari, ang pagkapari sang Panahon sang Simbahan kon ipaanggid malayo kaayo sa sadtong nahaunang, hinanas nga mga sugo (Mga Hebreo 7).

Sa pihak nga bahin, kita man mga tinugyanan ukon pinadala. Sa bahin sang tawo, ang tinugyanan amo ang may mataas-sang-ranggo nga alagad ukon opisyal sang gobyerno ukon sakup sang harianon nga ginpadala agud mangatubang para sa iya pungsod sa tagaluwas nga pungsod. Subong espirituhanon nga mga tinugyanan, nagapangatubang kita para kay Jesu-Kristo sa ginharian sang yawa (2 Mga Taga-Corinto 5:18-20). Mga harianon kita, nagapangalagad subong mga tinugyanan sang Hari sang mga hari kag Ginoo sang mga ginoo nga karon wala sa kalibutan. Subong nga ginhimo kita nga mga pari sa tion sang kaluwasan, ginhimo man kita nga mga tinugyanan ukon mga pinadala sa tion gid nga nagtoo kita kay Kristo. Ang tanan nga mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan sa gilayon nga ara sa bug-os-nga-panahon sang Kristohanon nga pagpangalagad. Wala sing desisyon ukon paghalad sa ulihi sa aton Kristohanon nga mga kinabuhi nga makadugang sang bisan ano sa aton kinaunahang divine nga pagkapinili.

Subong sang isa ka tinugyanan sang pungsod wala nagasakdag sang iya kaugalingon, gani ginasakdag kita sa ginsakupan ni Satanas sang grasya sa pangkinahanglanon halin sa Dios. Ang tinugyanan may ara ginhatag sa iya nga mga pagtudlo kag mga sugo sa nasulat nga porma; may ara kita sing nabug-os nga Balaan nga Kasulatan. Indi siya pumuluyo sa sina nga pungsod sa diin siya ginpadala; kita mga pumuluyo sang langit. Wala siya nagasapak sang mga pagkawalay pagtahod kag pagtampalas subong sa kaugalingon; kita, man, magtugyan sang pagpanimalus kag paghukum sa mga kamut sang Ginoo. Ang pagpabalik sang tinugyanan katumbas sang pagpahayag sang gira; sa gilayon pagkatapos sang Pagsabnit pabalikon ang harianon nga pamilya sa langit, ang hayag nga dako kaayong espirituhanon nga pag-ilinaway ang magdilaab sa dakong kasakit nga amo ang Tribulation.

Ang Dios nagagamit sang mga tinugyanan sa kada buluhaton kag katungdanan sang kinabuhi (Mga Taga-Roma 12:6-13). May ara Siya mga tinugyanan sa negosyo, sa propesyon, sa pagpangabudlay. Bisan ano man ang inyo ginahimo para sa palangitan-an ukon kon sa ano man nga buluhaton kamo nagasako, amo ina ang lugar sa diin nagapangatubang kamo para kay Kristo. Mangin tinugyanan kamo kon diin man kamo, maghimo sang pulpito pinaagi sang imo mga kahimtangan, bisan kon ano man sila. Tungud sini, ang pagkambyo sa katilingban kag ang pagsulbar sang mga palaligban sang katilingban indi amo ang hilisgutan sa espirituhanon nga kinabuhi. Sa SPQR, halimbawa, kon diin naglapnag ang pagkaulipon, wala ni Pablo gin-awhag kag ginpadasig ang madamo nga mga ulipon nga nahimong mga tumuluo agud magbatok ukon magpangayo sang pagbaylo sang kahimtangan; ginpadasig niya sila nga magpabilin sa kon diin

46. Thieme, *Levitical Offerings.*

sila subong hilway nga mga tawo sang Dios (1 Mga Taga-Corinto 7:22). Sa pagkatinuud, ang mangin tinugyanan, isa ka hilikuton nga ginpili sang Dios sa imo.

Mahimo man nga kita maanad sa kamatuuran nga ari kita diri para sa isa ka katuyoan. Sa pagkatinuud, ari kita diri para sa duha ka mga katuyoan. Sa isa ka bahin, ari kita diri agud *himayaon* ang Dios pinaagi sa pagtugot sa Iya agud pakamaayohon kita sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Sa pihak nga bahin, ari kita diri agud *maghalili* para kay Ginoong Jesu-Kristo sa kalibutan sang yawa. Ining nagkalainlain gid nga mga katungdanan dapat mabantayan kag matipigan nga bulag. Kon may lain nga mga paghangup, ang aton Kristohanon nga kinabuhi indi maghulag.

Subong aton Mataas nga Pari, nagdaog si Kristo sang mataktikanhon nga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel (Mga Hebreo 6:17-20). Subong mga pari, ang aton katungdanan amo ang magdaog sa mataktikanhon nga kadaugan. Ang mataktikanhon nga kadaugan maagum kon ang Dios sarang magpakita sang Iya gugma kag pagkamatinud-anon pinaagi sa pagbubu sang pinakado nga mga pakamaayo sa sakup sang katawhan. Sa lain nga mga pamulong, ari kita diri subong mga pari agud magtoon sang panudlo sang Bibliya kag pakamaayohon sang Dios.

PARI	***TINUGYANAN***
Nagapangatubang para sa iya kaugalingon	Nagapangatubang para kay Kristo
Padulong sa Dios	Padulong sa tawo
Sa kaugalingon	Sa madamong mga tawo
Sa atubangan sang Dios	Sa atubangan sang kalibutan
Nagatoon sang panudlo sang Bibliya	Nagapakig-upod sa iban
Espirituhanong pagtubo	Espirituhanong pangalagad
Nagabaton sang pakamaayo	*Nagahatag* sang pakamaayo

ANG PAGKAPARI KAG PAGKATINUGYANAN SANG TUMULUO SA PANAHON SANG SIMBAHAN

Subong mga tinugyanan, ari kita diri agud mangatubang para sa wala diri nga si Kristo pinaagi sa nagkalainlain nga klase sang espirituhanon nga binuhatan nga ginasugo sa Balaan nga Kasulatan. Ining pagkatinugyanan nga pangalagad puwede mahulog sa sulud sang ginhanas nga katungdanan sang aton kada isa nga espirituhanong mga dulot, ukon ini mahimo magtuman sang mga katungdanan nga ara kag naandan sang tanan nga mga tumuluo. Halimbawa, kita tanan ginmandoan sina nga klase sang pagpaambit sang Maayong Balita nga ginakilala subong pagpanaksi, samtang ang pangdamoan nga pagpaambit sang Maayong Balita amo ang katungdanan sang andam na nga mga tawo nga may espirituhanong dulot sang pagkaebanghelista.[47] Ang aton iya trabaho amo ang pagpahayag sang Maayong Balita, ang pagsugid sa mga tawo kon sa ano nga pamaagi magpasag-uli sang buut sa Dios (2 Mga Taga-Corinto 5:20).

Subong mga pari, nagapangatubang kita para sa aton mga kaugalingon; subong mga tinugyanan, nagapangatubang kita para kay Ginoong Jesu-Kristo. Subong mga pari, nagapangatubang kita para sa aton mga kaugalingon sa Dios; subong mga tinugyanan, nagapangatubang kita para sa Dios sa tawo. Ang harianon nga pari nagahimo sang iya katungdanan pinaagi sa pag-isahanon sa atubangan sang Dios, ang harianon nga tinugyanan hayag sa madamo nga mga tawo sa atubangan sang kalibutan. Ang pagkapari may kaangtanan sa pagtoon sang Pulong sang Dios,

47. Thieme, *Witnessing* (1992).

ang pagkatinugyanan sa pagpakig-upod sa iban. Ang pagkapari nagahatag sang talagsahon nga pagtalupangud sa espirituhanong pag-abante, ang pagkatinugyanan sa espirituhanon nga pagpangalagad. Ang harianon nga pari nagabaton sang mga pakamaayo halin sa Dios; ang harianon nga tinugyanan nagahatag sang mga pakamaayo sa tawo. Ang divine nga mga pakamaayo pirmi nagaabot sa tumuluo pinaagi sa iya pagkapari, indi gid pinaagi sa iya pagkatinugyanan.

Ang aton katuyoan subong harianon nga mga tinugyanan amo ang mamunga ukon magbuhat; ang hayag nga Kristohanong production gindisenyo agud maghatag sang pakamaayo sa iban; tungud sini, subong mga tinugyanan nagahatag *kita* sang pakamaayo, samtang subong mga pari *nagabaton* kita sang pakamaayo. Karon, ari ang kinahanglanon kaayo nga bahin. Ang mga pakamaayo nga *aton* ginahatag wala nagahimaya sa Dios; ang nagahimaya sa Dios amo ang pakamaayo nga *Iya* ginahatag, ang katungdanan nga *Iya* ginahimo, nga nagapamatuud sang *Iya* character kag nagapakita sang *Iya* pagkamatinud-anon. Nahimaya Siya pinaagi sa paghatag sa aton sang kabangdanan kag higayon nga mamunga; nagapamunga lamang kita subong sang natural nga sangputanan nga wala sing nakakabit nga katakus.

Sa tilindugan sang aton kada-adlaw nga mga kinabuhi, kon ano man ang nagahimaya sa Dios indi ang tanan sang aton Kristohanon nga mga hilikuton kondi sang aton pagbaton sang mga pakamaayo halin sa Iya. Ini nagabutang sang aton mga kinabuhi sa palanan-awon sang plano sang Dios kag nagabutang sang aton mga binuhatan sa matuud nga palatukuran. Imbis sang pagtiriktirik sa pagpaninguha agud himayaon ang Dios sang aton pangamuyo, sang aton pagpanaksi, sang aton paghatag, sang aton pagpangalagad, nagalantaw kita sa Iya nga nagahimaya sang Iya kaugalingon sa aton mga kinabuhi samtang kita nagaabante sa kaalam sang Iya Pulong. Tungud sang panudlo sang Bibliya nga nagapuno sang kalag, nagaayo kag nagabag-o sang aton panghunahuna, ang nagapain sa aton halin sa yawan-on nga panudlo, ang aton pagkatinugyanan nga pagpangalagad mahimong higayon, isa ka pinasahi nga katungud ukon kaayohan, isa ka pakamaayo sini nga ara sa ibabaw sang madamong iban pa nga mga pakamaayo—ang agianan sang pagpahayag sang aton gugma para sa Ginoo. Ang husto nga kaawhagan kag kabangdanan halin sa panudlo sang Bibliya, nagamit sa idalum sang pagpuno sang Balaan Espiritu, nakapahimo sa aton nga mahapos kag sa wala lamang matalupangdi nga nakapahayag kag nakapangatubang para kay Jesu-Kristo, nga aton kinaugalingon nga nakilala kag kinasingkasing nga dayawon kag pakamahalon.

Ang katungdanan sang tinugyanan nagasunud lamang pagkatapos sang katungdanan sang pari. Ang pag-abante sa panudlo sang Bibliya nagakahulugan sang nahitabo nga pag-abante sa production, kag ang kinataasan nga production nagaabot lamang sa espituhanon nga pagkahamtong.

Ang pagkatinugyanan indi malikawan nga may kaangtanan sa pagsalig sang pagpahibalo ukon pagpanudlo nahanungud sang panudlo sang Bibliya (Mga Taga-Efeso 6:20). Sa makaisa nga nakahibalo kita sang panudlo sang Bibliya, malig-on kita nga makapahayag sang plano sang Dios, sa pulong kag sa buhat, nakasiguro nga ang aton katuyoan sa kinabuhi ginauyonan kag ginasakdag sang gahum sang Dios. Ang aton pagkatinawag sang hilikuton indi mabutang sa katalagman bisan pa sang dako nga pagbinuligay sang yawan-on nga pag-ataki ukon pinaagi sang sobra ka baliktad nga mga panghitabo kag kahimtangan. Bisan pa sang makasaysayan nga dakong kalisdanan, pagkaulipon, kag pagkabilanggo—ini nga mga butang indi makapauntat sang katuyoan sang Ginoo para sa mga kinabuhi sang mga naghalili kag nangatubang para sa Iya. Nagapangalagad kita sing may pagsalig subong mga tinugyanan, apang sanglit nga ang kinaugalingon nga paghulag sang pari pirmi nagauna kag nagaupod sa hayag, nga makit-an sang madamo nga mga tawo nga hilikuton sang tinugyanan, ang matuud nga pagpatalupangud amo ang pirmi nga pagsilsil sa panghunahuna sang panudlo sang Bibliya kag nagapamunga sang espirituhanong pagtubo. Indi gid puwede nga baliktaron ang mga dapat unahon; ining duha ka mga pagbulag indi gid dapat kalibogan.

Halos magkasubo gid ako tungud sang Kristohanon nga ginatak-an sa paghinuyang sang malawig nga mga oras sa pangamuyo apang nagapilit sang iya kaugalingon sa paghimo sini, sa paglaum nga pakamaayohon siya sang Dios tungud sini. Nalooy ako sa mahuluy-on, hipuson nga tumuluo, nahuya mag-umpisa sang pag-estorya sa indi nila mga kilala, nga matutum manuktuk sang mga ganhaan agud magsugid sa mga tawo nahanungud sa Ginoo sa paglaum nga makabaton sang pag-uyon sang Dios. Bisan pa nga daw ikamatay niya, nagapadayon siya, nga nahuya sa bug-os sina nga panahon. Ini nga mga tumuluo ginsingganan nga kon manaksi sila ukon magpangamuyo sang husto ang Dios magpakamaayo sa ila. Syempre gusto nila makabaton sang madamo nga pakamaayo; gusto nila pasidunggan ang Ginoo. Matinuuron sila; maayo ang ila tinutuyo; apang wala sila nagasubay sa palakat sang Dios. Tungud sang ila pagkawalay kahibalo; may tawo nga nagbaligya sa ila. May tawo, nga ayhan matinuuron man, nga nagsugid sa ila nga ang plano sang Dios nakatukod ukon nagasalig sa trabaho sang tawo, nagasiling sa tinuud nga ang Dios mabinatyagon kag madali lipayon, nga ang Dios wala nagasapak kon supakon ang Iya kaugalingon nga mga palatukuran, nga ang Dios padayon lang kag maghatag sang kon ano ang dapat mabaton sang pari sa pagpatigayon sang gamay nga trabaho sang tinugyanan; nga ang Dios amo ang nagplano sang pagkalibog.

Ang mga tawo nagahinuyang sang malawig nga panahon nga mangin maayo sa iban agud makakuha sang isa ka butang sa ila nga ining panghunahuna gindala sa Pagkakristohanon. Imbis nga maghimo sang mga butang para sa mga tawo nga kontra nila, nagahimo sila sang mga butang sang madamong indi klaro, sang matahum kag langitnon nga panghunahuna nga ginatawag nila “Dios.” Maghimo sila sang maayo kaayo nga mga butang para sa Dios, kag ang Dios magpakamaayo sa ila. Niyan, indi ina matuud. Wala sing bisan isa nga puwede magtrabaho para sa kaluwasan, kag bisan pa, wala sing bisan isa ang puwede magtrabaho para sa pakamaayo pagkatapos sang kaluwasan.

Indi mabudlay hangpon kon ngaa ini nga pagtampalas naglapnag. Gintudloan kita halin sang pagkabata nga ang mga padya mag-abot tungud sang pagkamaayo ukon pagkamabuut, tungud sang paghimo sang maayo. Amo ini ang balaod sang pamatasan sang tawo; tinuud nga wala sing sayup sini—sa tama sini nga lugar ukon bahin. Nabatian naton nga si Santa nagadala sang mga dulot para sa mabuut nga mga bata nga lalaki kag babayi. Ang mabuut kag makapahamuut nga mga batan-on nga mga tawo nga nagahimo sang tama nga butang pirmi ginpadyaan. Ang matahum amo ang subong sang ginahimo sang matahum. Sa bug-os naton nga kinabuhi ginsugiran kita sini, kag wala sing sayup sa bisan ano sini. Ang palaligban nagaabot kon dalhon naton ini nga panghunahuna patabok sa linya padulong sa espirituhanon nga bahin kag kabigon ang Dios subong nga daw tawo Siya.

Ang palaligban ayhan mahimong ilarawan sang husto sa pamulong “pakamaayohon ka sang Dios.” Mabatian naton ini sa kada liso. Kon maghulog ka sang kwarta sa kulon sa panahon sang Pasko, ang tawo nga may kilingkiling kag nagayuhum magsiling, “pakamaayohon ka sang Dios, utod.” Ang boy scout magbulig sang medyo tigulang nga babayi patabok sa pihak sang karsada kag makabaton sang “pakamaayohon ka sang Dios, anak” sa balos. Ang pastor nga nagatindog sa ganhaan sang simbahan sa Dominggo sang aga may ginahambal nga “pakamaayohon ka sang Dios” sa tagsa ka sakup sang katilingban. Daw ano ka pangahas! Daw ano nga pagbulubanta! Paano bala ang bisan sin-o makahimo magpalagtik sang iya mga tudlo kag magtawag sang pakamaayo sang Dios? Ano bala ang katungud sang bisan sin-o agud magsiling nga pakamaayohon sang Dios ang bisan sin-o pa sang iban dira? Ang pakamaayo pinasahi nga katungud sang Dios. Ang pastor puwede magpaathag sini sa iya katilingban kon *sa ano nga pamaagi* ang Dios nagapakamaayo, apang wala gid sang bisan isa sa pagkamatuud puwede magsiling, “pakamaayohon ka sang Dios!”

Karon, puwede nga mahinatagon gid kita kaayo kag magbuhi sang “pakamaayohon ka sang Dios” subong sang isa lamang ka harambalon para sa “salamat sa imo,” apang *maluya* ukon

walay pulus nga harambalon. Sa pinakamaayo, wala gid ini sing kahulugan; kon sa tinud-on bisan gamay lamang, makapatalang gid kaayo.

Ang pastor puwede magsiling “pakamaayohon ka sang Dios” kon maghatag ka sang dulot sa simbahan. Ginahunahuna mo bala nga, kon maghatag ka sang biyente ka mga dolyares, ihatag sa imo sang Dios inang patigayon sa negosyo? Ukon magpahimo sang imo nobya nga magpakig-uli sa imo? Kon subong sini ang imo ginahunahuna, puwede nga kalimtan mo ini. Indi ka gid pakamaayohon tungud kay naghatag ka. Ang paghatag katungdanan sang pagkatinugyanan; ini amo ang pagpahayag sang pagdayaw ukon pagsimba.[48] Bisan ang panudlo sang Bibliya ang imo kabangdanan ukon ang imo paghatag ini walay labot. Ginpanas mo ang production nga may panghunahuna nga nagalaum makakuha sang balos. Ano pa, ang Dios indi gid magpakamaayo sang bisan sin-o tungud sang bisan ano nga espirituhanong production sang bisan ano nga klase—indi man gani para sa bisan *makatarunganong* production halin sa *husto* nga kabangdanan!

Indi maghunahuna sa isa ka tion nga ang production indi kinahanglanon. Sa lokal nga simbahan, halimbawa, madamo nga mga katungdanan ang dapat himoon sing matutum, suno sa propesyon, kag kasami indi dapat pasalamatan. Ang mga nagahimo sining mga kinahanglanon nga mga trabaho amo ang nagapangamot subong mga tinugyanan. Dapat nila mahangpan nga ang ila walay katapusan nga mga padya—kag ang ila mga padya diri sa duta—mag-abot tungud sang iban nga mga kabangdanan, *mas maayo* nga mga kabangdanan kay sa sinang ila ginasakoan sang tiriktirik sa simbahan! Mapadyaan kag pakamaayohon sila kon nag-abante sila subong mga pari; ang ila production sing pagkatinugyanan naawhag sang kinasingkasing nga pagkamadasigon kag dakong kaawhagan ukon kinabubut-on sa sina nga pag-abante.

Ang aton production nagapakamaayo sang iban. Apang ang Dios sa iya kinaalam indi maka-tugot sa aton nga pakamaayohon tungud sang pagpakamaayo sang iban. Ina maghimo sang indi matuud nga kabangdanan. Indi Niya gusto nga ang Iya mga tinugyanan nagasinako ka tiriktirik subong espirituhanon nga mga lapsag ukon mga batan-on, nga nagapukpukanay ukon nagapasako sa kada isa, ginahimo ang ila mga kaugalingon nga mga salawayon, nagatinguha maghimo sang maayo nga mga butang para sa iban agud mapadyaan ang ila mga kaugalingon. Ina nga mainiton kag mahimulaton nga paghatag sang pagtalupangud sa maayong mga binuhatan mas malapit sa plano ni Satanas kay sa Iya sang Dios. Ang Dios nagtukod kag nagpalig-on sang Iya plano agud nga ang production amo ang pagpakita sang espirituhanon nga pag-uswag. Ang production indi ang kabangdanan kondi ang bunga sang espirituhanong pag-abante. Ang production indi ang kabangdanan sang pakamaayo; ang production indi man bisan sangputanan sang pakamaayo! Ang production amo ang bunga ukon sangputanan sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag kag nagapadugang sang mahanuut nga pakig-upod sa Dios.

Napaslawan sa pagbahinbahin ukon paghatag sang kalainan sang pagkapari sa pagkatinug-yanan, ang Pagkakristohanon sa karon nga mga adlaw napeste kag nadaot sang panghunahuna nga ang tumuluo ginpakamaayo tungud sang kon ano ang iya ginahimo. Ini sayup gid kaayo. Sa isa ka bahin, ining sayup nga panghunahuna nagasupak kag nagalapas sa palatukuran sang pinutus nga tubo, nagapaabot nga ang Dios magbutang sang Iya perpekto nga pagkamatinud-anon sa katalagman. Sa pihak nga bahin, ini nga hunahuna nagahimo sang mga tumuluo nga madutlan sang espirituhanong pangdaogdaog nga nagabatok sa ila sa tanan nga klase sang ‘pangalagad’ sa kasakit tungud kay wala ginpakamaayo sang Dios. Ang subong sang nabiktima nga mga Kristohanon nagakinabuhi sa idalum sang pagpanumboy nga kaisipan tungud sang indi pagtrabaho sang husto, kag nagapatubo sila sang patago nga pagkamapalabilabihon nahanu-ngud sang kon ano gid ka kinahanglanon ang ila mga binuhatan sa Dios. Amo ini ang kinaiya sang pagkabalaodnon. Ini nagapang-ulipon sang mga tumuluo padulong sa hayag nga mga hilikuton

48. Thieme, *Giving: Gimmick or Grace?* (1990).

samtang nagapangalagad sa baba lamang sang nagapangibabaw nga pagkakinahanglanon sang Pulong sang Dios kag sang matuud nga panghunahuna sa pagtolon-an. Kon ang mga tumuluo magtinguha nga magpauyon sang ila kinabuhi sa sayup nga mga hunahuna, malibog sila kag matalang sa kinabuhi, nahamulag sa pagkatinuud, kag wala nagapaangay-angay sa katarungan sang Dios.

Sa wala paghatag sing bili ukon sa bisan ano nga pamaagi nga nagpalibog sang tinuud nga pagkakinahanglanon sang makatarunganong production sang tinugyanan, ang pagkapari pirmi nagabaton sang pinakamataas sing divine nga pagkakinahanglanon kaayo sa tanan. Amo ini ang palatukuran para sa pagpakamaayo sang tumuluo halin sa katarungan sang Dios padulong sa pagkamatarong sang Dios sa aton pinaagi sa pinutus nga tubo sang grasya. Amo ini ang palatukuran para sa kahimaayan sang Ginoo.

ANG POTENTIAL NAGAKINAHANGLAN SANG IKASARANG

Syempre, ang Dios wala nagdala sa imo diritso sa langit sa tion nga ikaw nagtoo kay Kristo, apang ayhan natalupangdan mo man nga wala ka man Niya hinali nga ginpakamaayo sang pinakadako. Wala ka Niya sa gilayon nga ginhatagan sang mga kasulbaran sa tanan mo nga mga palaligban, pun-an sang wala nagalubad nga kalipay, himoon ka nga milyonaryo, hatagan sang bana ukon asawa, nagpauswag sa imo sa pinakamataas nga kahimtangan sang imo propesyon, ginhimo nga malampuson sa pamilya kag mga abyan tungud sang ila pakig-upod sa imo, ginhimo ka sang ginhalinan sang mahaylohon nga sangputanan sang kasaysayan para sa imo pungsod. Ngaa bala indi? Sa sinang una nga tinion may ara ka sang nahimo na nga tubo sang grasya subong ka bug-os sang ara karon ukon sa gihapon. Ang katuyoan sang Dios amo ang paghatag sa imo sang subong nga kalampusan kag sang madamo pa gid. Gani ngaa bala nga wala Siya nagadiritso sa lalambuton? Sa liwat, ngaa bala nga ginapadugay pa?

Kutub nga magpabilin kita sa sini nga kinabuhi, isa ka palatukuran ang magdumala sang aton kaangtanan sa pagkamatinud-anon sang Dios: Ang potential dugangan sang ikasarang katumbas sang pagkatinuud ukon tinuud nga panghitabo ukon kahimtangan. Ang *potential* amo ang pagpakamatarong; amo ina, ang pagkamatarong sang Dios nga ginpaangkon sa aton subong ang potential nga nagakinahanglan sang pagpatuman. Ang pagpatuman nagagowa sa kinatapusang *tinuud nga panghitabo* sang equation. Ang tinuud nga panghitabo amo ang pagpahimulus kutub sa mahimo sang espirituhanon nga kinabuhi nga nagapamunga sang mahinangpanon nga pagkahirup sa Dios nga nagapauswag sang aton ikasarang agud himayaon Siya—ang divine nga katuyoan sa Iya plano sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Sa lain nga mga pamulong, ang tinuud nga panghitabo nahimo tungud sang labing dako nga pakamaayo nga ginpaangkon sa divine nga pagkamatarong nga ara sa aton sa tunga sang kalibutan sang yawa. Ini nga mga pakamaayo amo ang dako kaayo nga wala nahibaloan sa kadamoan sang mga tumuluo, apang pinaagi sa malig-on nga pangatarungan sang *a fortiori*, si Pablo nagbutang sining maalwan nga pagbugana sa tinuud nga palanan-awon: Mas masayon pa kaayo sila para sa Dios agud isangkap kay sa potential—ang ginpaangkon nga pagkamatarong—nga ara na sa aton!

Ang kabangdanan nga ang mga pakamaayo kasami nga mabudlay hangpon makit-an sa kabangdanan sang *ikasarang* sang sulundan ukon pormula. Ang espirituhanon nga pagkahamtong nagahatag sang ikasarang para sa pakamaayo; amo ini ang nagaangot sa tunga sang potential kag sang tinuud nga panghitabo sa Kristohanon nga kinabuhi.

POTENTIAL	+	IKASARANG	=	TINUUD NGA PANGHITABO
Ginpaangkon nga Pagkamatarong		Panudlo sang Bibliya sa sulud sang Kalag		Mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta

Ang ikasarang amo ang *kulang* nga nagasugpon para sa kadamoan nga mga tumuluo sa aton nga panahon karon! Sa wala pa ang katarungan sang Dios magbubu sang mga pakamaayo, dapat may ikasarang ka na para sa ila. Kon wala sing ikasarang sang kalag, ang mga pakamaayo indi gid mahitabo nga mangin mga pakamaayo; magapabug-at kag magapadako lamang sila sang kalisdanan kag pagkamakaloloy. Ang Dios indi magpauswag sa imo ukon maghimo sa imo nga madaugon kon madagtaan ka sa sini nga mga butang. Kon ang ginahatag Niya sa imo makaguba man lang sa imo, indi Siya mangin maangayon. Ang Iya pagkamatinud-anon malapas kon Siya maghatag sa imo sang pipila ka mga butang sa sayup nga bahin sang imo espirituhanon nga pag-abante.

Puwede nga ginamingaw ka sa sini nga tion, apang may isa ka butang nga mas malain pa kay sa makabatyag sang medyo gamay nga kasubo—ang makakuha sang sayup nga asawa, ukon bisan makaminyo sa tama nga asawa sa indi tama nga panahon! Puwede ka maghandum nga kuntani manggaranon ka. Amo ina ang pinakamasayon nga butang sa kalibutan para sa Dios nga maghulog sang isa ka milyon ka mga dolyares sa imo sabak, apang ina mangin di makatarunganon sa imo kon ang mga kabudlay sang pirmi mag-asikaso sang manggad maghatag sa imo sang ulcers kag magkawat sa imo sang malinong kag mamook nga tulog sa gab-i (Mga Salmo 4:8). Ang subong nga 'pakamaayo' mangin manugguba sang kaugalingon. Bisan kon magpati ka man ukon indi, mawala mo sa gilayon ang kapuslanan.

Apang bisan pa sina, bisan kon may ara ukon wala ka sang ikasarang, ang Dios matutum sa Iya kaugalingon nga pagkaperpekto nga karon nagapuyo sa imo. Padayon Siya nga nagabubu sang mga pakamaayo panaog sa grasya sang tubo padulong sa imo, nagaumpisa sa kuwarenta ka pauna nga mga pakamaayo sang kaluwasan nga magaabot pinaagi sa gilayon nga pagkahimo sang tubo.[49] Pagkatapos sang kaluwasan, ang mga pakamaayo sang grasya nagapadayon sa duha ka mga klase: ang mga grasya sa pangkinahanglanon kag ang mga talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo.

Ang mga talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo amo ang mga maalwan nga pagbugana sang mataas nga grasya. Sila nagalakip sang espirituhanong mga pakamaayo, mga umalagi nga mga pakamaayo samtang diri sa kalibutan, mga pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay, makasaysayan nga mga pakamaayo, mga pakamaayo nga may kaangtanan sa dili takus nga pag-antos, kag sa kinatapusan, ang mga pakamaayo sa tagumatayon. Ini ang mga talagsahon kag takus kilalahon nga mga higayon kag kapuslanan nga nagakinahanglan sang ikasarang sang kalag halin sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Ang Dios maghatag sa ila kon ikaw hamtong na gid agud pasalamatan kag ikalipay sila nga indi mapatalang kag maguba nila. Sa paghatag sa imo sang subong nga mga pakamaayo, ang Dios nagapakita sang Iya gugma kag pagkamatinud-anon sa subong kadako nga Iya gindaog sa mataktikanhon nga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel, sa mataktikanhon nga kadaugan sang krus. Ang Dios nagahandum sing tuman ka dako agud pakamaayohon ka sa pinakatalagsahon kag pinasahi nga mga pamaagi nga ginsulat ni Isaias:

> Kag gani ang GINOO nagahulat, nga Siya mangin magrasyahon sa inyo,

49. Thieme, *The Plan of God*, Dugang sa Basahon.

> Kag gani pakataason Siya, agud nga malooy Siya sa inyo:
> Kay ang GINOO Dios sang paghukum [katarungan]:
> Bulahan sila tanan nga *mga* nagahulat sa iya. (Isaias 30:18, KJV)

Bisan pa nga ang Dios indi sa gilayon makahatag sa imo sang talagsahon nga mga pakamaayo, ang pagkamatarong sang Dios sa imo sa gihapon nga nagakinahanglan nga pakamaayohon ka. Sa sulud sang gin-utlan sang panahon sa tunga sang kaluwasan kag pagkahamtong, gani kon ang Dios nagapalagpak sang Iya tiil sa paghulat nga pakamaayohon ka, nagapadayon Siya sa pagsakdag sa imo sang grasya sang pangkinahanglanon. Ang iban sini nga pagsakdag nagapabilin lamang sa imo nga mabuhi sa kalibutan sang yawa; nagakinahanglan ka sang hangin, pagkaon, balay, bayo, mga abyan, manugbantay nga anghel. Apang ang kinahanglanon kaayo, ginakinahanglan mo ang Iya ginasangkap para sa imo espirituhanon nga pag-abante: ang nabug-os na nga canon sang Balaan nga Kasulatan, panumbalik, ang pagpuno sang Balaan Espiritu, ang andam nga pastor-manunudlo, ang lokal nga simbahan sa diin ang panudlo sang Bibliya ginatudlo, ang salakyan pakadto sa pagtoon sang Bibliya, ayhan sang recorder, radio, ukon sang iban pa nga mga pamaagi sang pagpamati sang panudlo sang Bibliya kon wala sing lokal nga pastor.

Ang Dios nagasakdag sang nagkalainlain nga mga tawo sa nagkalailain nga mga pamaagi. Ang isa ka tumuluo puwede nga may nagapapagsik kag matinuuron nga mga abyan; ang iya salakyan puwede nga Bugatti; ang iya pagkaon, *manamit kag maayo* nga pagkaluto nga pagkaon. Ang iban puwede nga nagaisahanon; puwede nga magsakay siya sa daan nga bisekleta kag sa panalagsa nga magpanihapon sang mahal kag luto na daan nga mga pagkaon . Bisan pa kon magbiyahe ka pinaagi sa Bugatti nga salakyan ukon sang bisekleta, ang Dios naghatag sa imo sina nga salakyan agud nga makaabot ka sa klase sang pagtoon sang Bibliya!

Syempre ang tanan nga mga butang nga ginasangkap sang Dios nagahimaya sa Iya. Mahimaya Siya sang labing dako pinaagi sa pagpakamaayo sa imo pinakadako, indi lamang sang padayon nga pagsakdag sa imo. Ang imo sigurado nga kabubut-on sa panudlo sang Bibliya kag ang imo ikasarang sa pagtubo para sa mga pakamaayo nagapahilway sang gugma kag pagkamatinud-anon sang Dios “nga puwede siya mangin magrasyahon sa imo, kag gani pakataason siya” (Isaias 30:18*a*, KJV). Ang katarungan sang Dios indi puwede magpauyon-uyon: “Kay ang GINOO *amo* ang Dios sang paghukum [katarungan]: *mga* bulahan sila tanan nga nagahulat sa iya [ang nagpili nga magtoon sang panudlo sang Bibliya]” (Isaias 30:18*b*, KJV). Ang grasya sang pangkinahanglanon wala nagadala sang labing dako nga himaya sa Dios tungud kay wala ini nagakinahanglan sang imo sigurado ukon pat-ud nga kabubut-on; wala nagapasilabot sang ikasarang nga kabangdanan. Ang Dios nagpabilin sa imo nga buhi tubtub nga *Iya* ini ginpili.

Pinaagi sa pangkinahanglanon nga mga pakamaayo, ang Dios nagahatag sa aton sang tagsa ka higayon agud malambot ang espirithanon nga pagkahamtong . Ginpabilin Niya kita nga buhi sa punta sang tubo sang grasya samtang ginapadamo kag ginapabakod naton ang mga panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag, nagaandam para sa panahon nga ang ginsaad nga mga pakamaayo “labaw sa tanan nga aton ginapangayo kag ginahunahuna” mahimong mag-umpisa sang ilig (Mga Taga-Efeso 3:20, KJV). Ang iban nga mga pakamaayo sang pangkinahanglanon daw amo na ang kinatapusan sa kauswagan tungud lamang kay wala kita nakakita sang bisan ano nga butang nga mas maayo. Dapat naton pasalamatan ang Dios tungud sa ila, apang ang mga pakamaayo sang pagkahamtong mga sobra kataas labaw sa mga kasangkapan sang pangkinahanglanon nga nagadala sa aton didto nga matintal kita sa pagsiling nga ang ginhatag nga mga kinahanglanon mga indi gid mahitabo nga mga pakamaayo! Mahimong nakabaton ka na sang pipila ka mga maayo kaayo nga mga butang sa dalan pakadto sa mataas nga grasya, apang magpadayon pa gid: Mas dalagko pa gid nga mga butang ang magaabot.

PINUTUS NGA PALIBOT UKON KAHIMTANGAN

Sa tion sang kaluwasan ang Dios nagsangkap sang mas masayon pa nga mahimong mahitabo para sa pakamaayo. Nakahibalo Siya nga magkinabuhi kamo sang inyo Kristohanon nga kinabuhi sa kalibutan sang yawa. Nakahibalo man Siya nga, pinakamalain pa sina, ang tagsa ka selyula sa imo lawas padayon nga malatnan sang makasasala nga kinaiya. Natawo kamo sa idalum sining duha ka mga kadumalahan, kag bisan pa nga ang Dios magbubu sang mga pakamaayo sa inyo sing bug-os sang Iya kasarang, sa ano bala nga klase sang mga palibot ukon kahimtangan sila mag-abot? Si Satanas wala nagasangkap sang husto sing sulundon nga paghan-ay sang mga pakamaayo sang Dios, kag ang makasasala nga palakat ni Adan klaro nga wala gid sing maayo nga abyan kag kaabin sa plano sang Dios!

Ang Dios indi sing walay katarungan nga magkuha sining duha ka mga madaogdaugon nga mga manugdumala, sa bisan ano nga pamaagi. Sa Iya katarungan, ginatugotan Niya ang pagsinumpunganay sang mga anghel nga magdumala sang palakat sini. Si Satanas ginhatagan sing tanan nga higayon agud pamatud-an ang iya mapalabilabihon nga paghinambog nga siya subong ka maayo sang sa Dios (Isaias 14:14), apang ang yawa nagapabilin nga nagapamatuud sang iya kaugalingon nga takus lamang sang paghukum! Sa katapusan sang panahon, madulaan siya sang diyutay na lang gid nga ginhawa sang pamalibad tungud sang pagsalikway niya sa awtoridad kag plano sang Dios. Si Satanas gusto gid kuntani mag-angkon nga nagdaog siya sa pagsinumpunganay sang mga anghel kon ginhatagan lamang siya sang Dios sang higayon agud himoon ang iya pinakamaayo. Sa gihapon nga, ang divine nga katarungan nagatugot kay Satanas sing kada higayon agud himoon ang iya pinakamaayo. Samtang si Satanas nagapanghimo sang mga kalaglagan, mga kasubo, pagpanglupig, ang Dios nagapakita sang Iya kaugalingong perpekto nga gugma kag pagkamatinud-anon kag nagapamatuud sang Iya walay katubtuban nga kahimayaan pinaagi sa pagpakamaayo sang mga tumuluo pinaagi sa grasya. Si Satanas, ang mga nahulog sa sala nga mga anghel, kag ang tanan nga mga ditumuluo nga mga tawo wala gid sing mabasol kondi ang ila mga kaugalingong madumilion nga kabubut-on sa paghinuyang sang pagkawalay katapusan sa linaw sang kalayo.

Ang Dios nagtugot kay Satanas agud magdumala, apang ang Dios wala sang labot sa pagpatigayon sang pagbulig sa yawa ukon sang pagpalambo ukon pagtabontabon sang ginharian sang yawa. Ang Dios indi gid makahimo magbatok sa Iya kaugalingon! Gani indi gid Siya sa masayon lang nga magsuklob sang *cosmos diabolicus* kag maghimo sang gamay nga dalangpan sang perpekto nga palibot ukon kahimtangan sa diin pakamaayohon kamo. Wala sing Hardin sang Eden sa karon nga mga adlaw; ang ganhaan sini ginsarhan na sa gihapon. Apang isa ka butang ang mas maayo kay sa Eden ang ginsangkap na para sa aton; makita naton nga bisan pa ara si Satanas sa karon kita nagaangkon sang mga butang nga wala gid ginhandum ni Adan!

Bisan pa sina, ano bala ang nahanungud sang makasasala nga kinaiya? Sa ano nga pamaagi bala ang Dios nagadumala sining peligroso nga madaogdaugong manugdumala? Ang pat-ud nga palakat sang sala sini ginhukman na didto sa krus, apang ang Dios nagtugot sang duha pa ka lain nga mga palakat sini agud magpadayon subong ang hilisgutan ukon palaligban sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Sanglit nga ang “maayo kag kalautan” amo ang trabaho sang makasasala nga kinaiya, subong man sang pamaagi sang paghulag ni Satanas, ang Dios indi magtugot sang espirituhanon nga pag-ilinaway nga magpahulag sang palakat sini kon Iya man lang kuhaon ang mga maayo kag kalautan nga mga palakat sang makasasala nga kinaiya. Ang makasasala nga kinaiya mahimo lamang kuhaon pinaagi sa lawasnon nga kamatayon ukon sang Pagsabnit. Kon ang Dios magpakamaayo sa aton *diri sa duta*, dapat himoon Niya nga indi matandog ang makasasala nga kinaiya—kag ginhimo Niya!

Bisan pa nga ara sa kalibutan sang yawa kag sa nagapadayon nga pagkaara sang makasasala

nga kinaiya, ang Dios nagsangkap sang palibot ukon kahimtangan nga tama para sa divine nga mga pakamaayo. Sa isa ka bahin, ang ginpaangkon nga pagkamatarong nagaporma sang pinutus nga tubo kag nahimong potential para sa sunud nga mga pakamaayo; sa pihak nga bahin, ang pito ka mga buluhaton sang pangalagad sang Balaan Espiritu nahanungud sang kaluwasan nagbungkag sang gahum sang duha ka madaogdaugon nga mga manugdumala sa idalum sang diin kita natawo kag nagsangkap sang potential para sa pinutus nga palibot ukon kahimtangan sa sulud sang ginsakupan sang yawa. Sa tion sang gilayon nga pagtoo kay Kristo, ang Dios Balaan Espiritu naghimo sang pito ka mga butang: Nagsangkap Siya sang epektibo nga grasya, naghatag sang bag-o nga kinabuhi sa bag-o nga tumuluo, nagbautismo sa iya sa paghiusa kay Kristo, nagpuyo sa iya, nagselyo sa iya, kag nagtagtag sang espirituhanon nga mga dulot.

Tubtub sa pagbalik ni Kristo sa Ikaduha nga Pagkari agud pahalinon si Satanas kag itukod ang Iya kaugalingong isa ka libo ka tuig nga pagdumala, ang palibot kag kahimtangan nga igasangkap amo ang una gid sa tanan ang sa sulud—ang pinutus nga kahimtangan sang kalag, ang espirituhanon nga kahimtangan nga ginadaladala naton kaupod sa aton walay sapayan sang aton mga palibot ukon mga kahimtangan. Sa pagkatinuud, may mga ara sa gowa, hayag nga mga pakamaayo, subong nga aton makit-an, apang ang ara sa aton mga kalag mas labaw nga kinahanglanon kaayo. Sa sulud sang aton mga kalag may ara kita sang kinaugalingon nga pag-isahanon sa kay Satanas, apang didto ang pagdumala nga gahum sang makasasala nga kinaiya kinahanglan malaglag. Ang pito ka mga buluhaton sang Espiritu sa kaluwasan gindisenyo agud paslawon kag laglagon ang makasasala nga kinaiya, sa pagpadayon sini sang pagpanghaylo kag pagdumala sang kalag. Ining pito ka mga pakamaayo nagasangkap sang pinakamaayo nga puwede mahimong mga palibot ukon kahimtangan sa diin magabaton sang dugang nga divine nga mga pakamaayo diri sa duta. Ang katarungan sang Dios madamo na sing nahimo para sa aton sa kalibutan sang yawa kay sa nahimo sang gugma sang Dios sa kalibutan ni Adan, ang Hardin sang Eden.

Sa liwat, subong sang ginpaangkon nga pagkamatarong, ining pito ka mga pakamaayo sang kaluwasan nahimong imo dumalayon nga mga pagkabutang sa tion sang kinaunahan nga nagtoo ka kay Kristo, apang wala pa sila bug-os nga nahimuslan sa kaagi sang kinabuhi tubtub malambot mo ang espirituhanon nga pagkahamtong. Ginapalig-on ka nila anay para sa pag-abante padulong sa mataas-nga-grasya; ginahatagan ka nila sang potential nga nagahimo sini nga puwede mahitabo para sa imo agud magtubo sa pagkaespirituhanon. Ginlarawan na naton ang duha ka mga madaogdaugon nga mga manugdumala sa detalye; mahimo kita nga pabaya kon wala naton mapaathag sa detalye ang aton potential para mabuntog sila.

Subong mga sakup sang pamilya sang Dios, may mga higayon kag katungud kita nga wala ginhatag sa mga tumuluo sang iban nga mga kapanahonan sang kasaysayan. Bisan pa nga mga sakup sila sang pamilya sang Dios, indi sila ang *harianon* nga pamilya kag magbaton sang duha lamang sang pito ka mga buluhaton sang pangalagad sang Espiritu nga aton nabaton. Ining duha ka mga buluhaton sang pangalagad, ang epektibo nga grasya kag ang pagkatawo liwat sa kalag ukon sang bag-o nga pagkabun-ag, nga nagakahitabo sa tanan nga mga kapanahonan sang kasaysayan. Anum sang pito ka mga buluhaton sang pangalagad ang indi mabawi; ang pagpuno sang Balaan Espiritu, nga una nabaton sa tion sang kaluwasan, mabawi kon kita makasala kag makabalik kon kita magpanumbalik.

ANG KALUWASAN NGA MGA BULUHATON SANG PAGPANGALAGAD SANG BALAAN ESPIRITU

Epektibo nga Grasya. Ang buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu nga nagahimo sang ditakus ukon dinaangay nga pagtoo sang ditumuluo nga nangin epektibo para sa walay

katapusan nga kaluwasan gintawag nga epektibo nga grasya. Kon wala ining ginhimo sang Balaan Espiritu nga pagpangkabig ukon pagpanghaylo agud magbaylo sing paghunahuna sang ditumuluo, ang kabubut-on lamang indi gid magpamunga sang kinabuhi nga walay katapusan. Sang ang ditumuluo nakabati sang Maayong Balita, siya patay sa espiritu. Sang siya nagtoo kay Jesu-Kristo, iya ginapakita ang pagtoo sang isa ka espirituhanong patay nga tawo. Sa ano bala nga pamaagi ang patay nga tawo magpabuhi sang iya kaugalingon? Ano bala ka maayo ang pagtoo sang isa ka espirituhanong patay nga tawo? Ang ditumuluo bug-os nga walay ikasarang agud mag-agum sang walay katapusan nga kaluwasan sa iya espirituhanong patay nga kahimtangan. Ang Dios Balaan Espiritu sa Iya indi matupungan kag walay katumbas nga grasya mag-abot agud magpalingkawas sang may sigurado nga kabubut-on nga ditumuluo. Una, ginahimo Niya ang Maayong Balita nga maathag. Dason ginahimo Niya ang pagtoo kay Kristo nga mangin epektibo pinaagi sa pagsangkap sang divine nga gahum agud mamunga sang tinuyo nga sangputanan kag katuyoan—ang kaluwasan.

> Kay tungud sang grasya naluwas kamo [epektibo nga grasya] pinaagi sa pagtoo [epektibo nga pagtoo] kag ini [kaluwasan] indi tungud sang inyo mga kaugalingon, *ini amo* ang dulot sang Dios; indi tungud sang inyo mga buhat, basi ang bisan sin-o nga tawo magpabugal. (Mga Taga-Efeso 2:8-9, ginhusto nga pagbadbad)

Pagkatawo Liwat. Ang pagkatawo liwat amo ang espirituhanon nga pagkabun-ag sa tion sang kaluwasan sang ang Balaan Espiritu nagtuga sang tawhanon nga espiritu sa tumuluo para sa pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan (Tito 3:5). Sa karon nga mga adlaw ang pagkatawo liwat pirmi na ginagamit agud ipakilala ang kabilogan sang kaluwasan nga ang katingalahan nga kamatuuran sang aton bag-o nga pagkabun-ag nawala sa pagkadili mahangpan tungud sang paghimo sini sing yano nga harambalon. Ang "born again" ukon natawo liwat naabuso nga pamulong ukon harambalon. Ang mga tawo nga wala sing kahibalo sang Ginhalinan, sang katuyouan, ukon sang mga bunga sang pagkatawo liwat nagahambal sang pagkatawo liwat subong nga daw ang mensahe sang Maayong Balita wala sing iban nga mga bahin. Sa kadamoan sang mga ditumuluo, ang pangpaon nga pamangkot, "Natawo ka na bala liwat?" ang bisan diin sa duha wala sing kahulugan ukon nagasugyot sang pipila ka mga klase sang sa kaisipan ukon sa balatyagon nga pagbaylo. Bisan si Kristo mismo nagpaathag nga ang Maayong Balita sa tilindugan kag palanan-awon sang pagkatawo liwat (Juan 3:3-4), ang tanan nga mahimo ni Nicodemus—ang kinaiya sang mapalabilabihon nga mga tawo nagaatubang sang mga butang nga indi nila mahangpan—nga mahimong paglalisay: "Mahimo bala nga ang tawo magsulud sa ikaduha nga higayon sa tiyan sang iya iloy, kag matawo?" Makita naton kon sa ano nga pamaagi ang pagkatawo liwat magsibo sa plano sang Dios kon ton-an naton ang tinuud nga pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan.

Bautismo sang Balaan Espiritu. Sa Mga Taga-Roma 6, ang bautismo sang Balaan Espiritu, nga nagabutang sa aton sa paghiusa kay Jesu-Kristo, nagahatag sang pagtalupangud subong ang palaagihan sang paglaglag sang gahum sang makasasala nga kinaiya.

> Niyan, ano bala ang aton isiling? Magpadayon bala kita sa sala [sa paggahum sang makasasala nga kinaiya] agud nga ang grasya sang Dios magbugana? Indi gid mahitabo ina! Kita, nga napatay sa sala [makasasala nga kinaiya], paano bala ang pagkinabuhi pa naton sa sini? Wala bala kamo nakahibalo nga tanan kita nga ginbautismohan kay Kristo, ginbautismohan sa Iya [espirituhanon] kamatayon? (Mga Taga-Roma 6:1-3, ginhusto nga pagbadbad)

Ang bautismo sang Balaan Espiritu amo ang isa sa pito ka mga bautismo ukon mga pagkilala nga nasambit sa Bibliya (Mga Hebreo 6:2*a*). Apat sini ang mahulagwayon ukon sa tulumanon nga mga pagkilala; ang tatlo mga tinuud nga pagkilala.[50] Amo ini ang mga tanda sang mga panahon sang pagbiya sa ginatoohan sa diin kita nagakinabuhi nga kon ang mga tumuluo makakita sang pulong nga "bautismo" sa gilayon sila maghunahuna sang tubig. Dugang nga bisan pa natalang, kon ang madamo nga mga tumuluo mag-abot sa bautismo *sang Balaan Espiritu*, ang tanan nga ila mahanduraw amo ang nagaralapaw nga kalipay, ang walay panimuut nga pagyamyam sang mga Pentecostals kag mga charismatics. Indi ang bautismo sa tubig ni ang dulot sang mga dila ang nahilabot sa bautismo sang Espiritu. Bisan nga ang duha sang mga katuyoan nagahatag sang may dulonan nga mga katuyoan sa umpisa pa lamang sang Panahon sang Simbahan, wala na sila sing gamit sa karon nga mga adlaw.

Ang dulot sang mga dila amo ang pinasahi nga pahinumdum sa Israel sang madali na nga pag-abot sang divine nga disiplina (Isaias 28:9-13).[51] Sa pagkalaglag sang Herusalem sang A.D. 70, ang pagpahinumdum wala sing dugang nga bili kag gin-untat (1 Mga Taga-Corinto 13:8; 14:21). Sa amo man ang umalagi nga, bautismo sa tubig sang nauna nga Simbahan amo ang pagbansaybansay sang bulig, nga gindisenyo agud magbulig sing pagtudlo sang pagbautismo sang Balaan Espiritu sa mga wala pa nakaangkon sang nabug-os na nga canon sang Balaan nga Kasulatan. Ini nga tulumanon sing pagbansaybansay sang bulig wala na ginakinahanglan pagkatapos nga nasulat kag naglapnag ang maathag nga mga dalanon sang Bag-o nga Katipan (Mga Taga-Roma 6, ilabi na sa, nasulat nga circa A.D. 58). Dugang pa ang nasulat nga kasaysayan sa panahon nga wala pa ang pag-canon sang Balaan nga Kasulatan sa Libro sang Mga Binuhatan, ang Balaan nga Kasulatan nagsambit sang bautismo sa tubig sang makaisa lamang (1 Mga Taga-Corinto 1:11-17) kag dason subong sang isa lamang ka ginhalinan sang paglalisay kag pagbahinbahin sa tunga sang mga tumuluo—nga subong sang nagakahitabo gihapon sa karon nga mga adlaw. Bisan nga samtang ini ginatugot, ang bautismo sa tubig wala sing kabakuron sa kaugalingon sini; ang mismong hilikuton sini indi gid makapaabante sa pagkaespirituhanon ni bisan sin-o. Ang solo nga kahulugan sini nga bulig sa pagtudlo naghalin sa paghangup sang panudlo sang Bibliya nga gintudlo. Subong sa gihapon nga, ang tulumanon nga wala sing kamatuuran ukon tinuud nga panghitabo walay kahulugan.

Si Satanas nagatinguha sang tanan sang iya malimbungon nga pagkaalisto kag kahanas agud maghimo sang perpekto nga mga palibot ukon kahimtangan, apang padayon nga mapaslawan. Ang *cosmos diabolicus* ni Satanas isa ka subong sang grabe na gid nga kapaslawan agud nga pakamaayohon ang tawo, kinahanglan sang Dios putson ukon panalipdan ang mga palibot ukon kahimtangan. Daw ano nga pagtampa sa nawong para kay Satanas! Indi ini mabudlay nga hangpon kon ngaa ang yawa—napaslawan, nahuy-an, naimon, naakig—nagatinguha sa pagpalibog sang bautismo sang Balaan Espiritu pinaagi sa pagtuis sini sa pagbatyag, walay unud, sayup nga panudlo, kag pagkawalay kahibalo.

Sa tinuud nga panghitabo, sa wala sing palagowaon ukon pagpakitakita sang walay pulus nga balatyagon, ang Dios Balaan Espiritu nagabutang sang tagsa ka tumuluo sa Panahon sang Simbahan sa paghiusa kay Kristo sa tion sang kaluwasan (1 Mga Taga-Corinto 12:13; Mga Taga-Galacia 3:26-28). Amo ini ang *tinuud*, subong nagsumpaki sa *tulumanon*, ang talandaan ukon pagkakilala; nga kita nahimong bukog sang Iya bukog kag unud sang Iya unud (Mga Taga-Effeso 5:30). Ang bautismo sang Balaan Espiritu amo ang dumalayon nga talandaan nga nagapakilala sang kalainan sang Pagkakristohanon sa relihiyon. Ang Pagkakristohanon amo ang aton kaangtanan sa Dios pinaagi sa putling kaayo sang pagkahiusa sa Dios-tawo, nga si Jesu-Kristo (2 Mga Taga-Corinto 5:17); ang relihiyon amo ang pirmi sing madamo nga mga pamaagi sang walay pulus nga

50. Thieme, *Tongues* (2000), Dugang sa Basahon.
51. Ibid., 19-20.

paninguha sang tawo agud makaagum sang pagtugot sang Dios (Mga Taga-Colosas 2:16-21).

Ang bautismo sang Espiritu nagaporma sang harianon nga pamilya sang Dios. Gani pinasahi sa Panahon sang Simbahan. Ang bautismo sa Espiritu una nga nahitabo sa adlaw sang Pentekostes, circa A.D. 30 (Mga Binuhatan 1:5; 11:15-17), kag indi na gid mahitabo pagkatapos sang pagkabug-os sang harianon nga pamilya sa tion sang Pagsabnit sang Simbahan. Madamo nga mga kaliwatan sang pagkadungganon kag madamong titulado ukon nangin madungganon nga mga pamilya ang naggolowa sa kasaysayan sang katawhan, apang ang pinakamataas nga pamaagi sang pagkaharianon pinasahi. Gintukod sang Dios pinaagi sa Iya kaugalingon, ang mga sakup sini nahiusa sa Hari sang mga hari kag Ginoo sang mga ginoo. Kita mga espirituhanong harianon pinaagi sa paghiusa kay Jesu-Kristo; nagapakig-ambit kita sang Iya harianon nga lugar sang inaway, nga ginpadya sang Amay sa Iya para sa pagpildi kay Satanas sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Nagdaog si Kristo sang mataktikanhon nga kadaugan pinaagi sang Iya espirituhanong kamatayon, lawasnon nga kamatayon, paglubong, pagkabanhaw, pagkayab, kag pagpakigtipon sa tuo sang Dios nga Amay (Mga Taga-Colosas 2:9-15).[52] Sa kay Kristo, ang harianon nga pamilya sang Dios gintipigan kag ginpain sa iban nga pamilya sang Dios. Ang mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan hinatagan sang mas mataas nga espirituhanong kahimtangan kay sa mga tumuluo sang tanang iban nga mga pagdumala sang kapanahonan sang kasaysayan sang tawo! Ining indi pareho nga mga katungdanan mga perpektong patas; ang Dios amo ang perpekto nga katarungan.

Sa karon nga mga adlaw ginatudloan kita agud maghunahuna nga ang tanan nga mga tawo parepareho, nga ang manggaranon dalok kag ang imol mga may kinaiya sang putling kaayo, nga ang mangin isa ka mangunguma madungganon, nga ang bisan ano nga klase sang tinuud nga pagkalabaw dapat magpukaw sang paghunahuna sang pagkatandog sang tanlag, nga ang malampuson utangan sa indi malampuson. Ini nga mga tinoohan amo ang kabuangan sang sosyalismo.

Tanan kita natawo nga *indi magkapareho*. Sa mas dugay kita nga nagkinabuhi, mas labaw nga indi kita nagakapareho. Ang mga nagakinahanglan sang pagkapareho indi gid man gusto sang pagkapareho; gusto nila sang pagkataas sang kahimtangan kay sa iban! Imbis sang magpisan sa paghimo sang ila mga kaugalingon sa pipila ka mga napili nga bahin sang trabaho agud nga sa kadugayan makatipon sang ila ginahandum, nagapangita lamang sila sang gahum agud ipatuman ang ila pagkamapalabilabihon, nagapahamtang kag nagapatuman sang ila mga sayup nga pagtoo sa iban, kag nakakuha sang butang para sa wala. Indi kita puwede mangin pareho, apang puwede kita mangin hilway. Sa pagkatinuud, ang kahilwayan nagapasalig sang pagkadili kapareho ukon pagkadili katupong. Ang tawo may katungud nga padayon sa paglambot sang kutub sa iya mga kahanas kag kasarang, mga kahimtangan kag panghitabo, kag disiplina sa kaugalingon nga magdala sa iya (basta lang indi siya magdangup sa krimen), kag may katungud siya nga mag-angkon subong sang kinaugalingon nga pagkabutang sang mga bunga sang iya mga pinangabudlayan. Ang pagkapalareho indi gid ang mangin hilisgutan. Ang tawo nga may diyutay nga kasarang nga nagapadayon sa pagpaninguha mag-uswag pa sang husto sa kinabuhi kay sa maalam kag may talento nga tawo nga walay disiplina sa kaugalingon kag indi masaligan.

Ang Dios Balaan Espiritu sa tion sang kaluwasan nagpataas sang imo kahimtangan sa tanan nga mga tumuluo sang tanang iban nga mga kadumalahan sang kapanahonan sang kasaysayan sang katawhan. Ang listahan makapatingala: si Abraham, Moises, David, Isaias, ang bantugan nga Hudiyong mga heneral sang Tribulation, ang espirituhanong mga higante sang Millennium. Apang bisan pa sina, ini nga mga tawo sang *Jeshurun*, sang nag-agi kag sang palaabuton, may mas gamay nga espirituhanong puhunan para gamiton kay sa aton ginaangkon, nakadangat sa espirituhanong pagkahamtong kag nagabaton sang katingalahan nga mga pakamaayo.

52. Thieme, *King of Kings and Lord of Lords* (2004); *Victorious Proclamation*.

POTENTIAL	+	IKASARANG	=	TINUUD NGA PANGHITABO UKON KAHIMTANGAN
NAHAUNA: Ginpaangkon nga Pagkamatarong		Panudlo sang Bibliya sa sulud sang Kalag		Mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta
IKADUHA: Bautismo sang Balaan Espiritu		Panudlo sang Bibliya sa sulud sang Kalag		Pinutus nga Palibot ukon Kahimtangan para sa mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta

Indi gid pagtugoti ang egalitarian nga panghunahuna nga amo ang pagtinguha sang ikapalareho sang manggad kag kahimtangan sang tanan nga mga tawo sa sini nga mga adlaw nga mangin kabangdanan agud batyagon mo ang sayup ukon pagkatandog sang tanlag nahanungud sang pagkalabaw ukon mataas nga kahimtangan kay sa iban nga ginhatag sang Dios sa imo. Ikaw isa ka espirituhanong aristocrat! Ang Dios nagsangkap sang dako kaayo nga kapanguhaan agud nga makahunahuna kag makahulag kag makakinabuhi kaangay sang ikaw isa ka harianon. Apang hinumduma ang *noblesse oblige*, "nobility obligates." Sa isa nga ginhatagan sang madamo, madamo man ang ginapaabot halin sa iya; ang Dios nagapaabot nga magtubo ka.

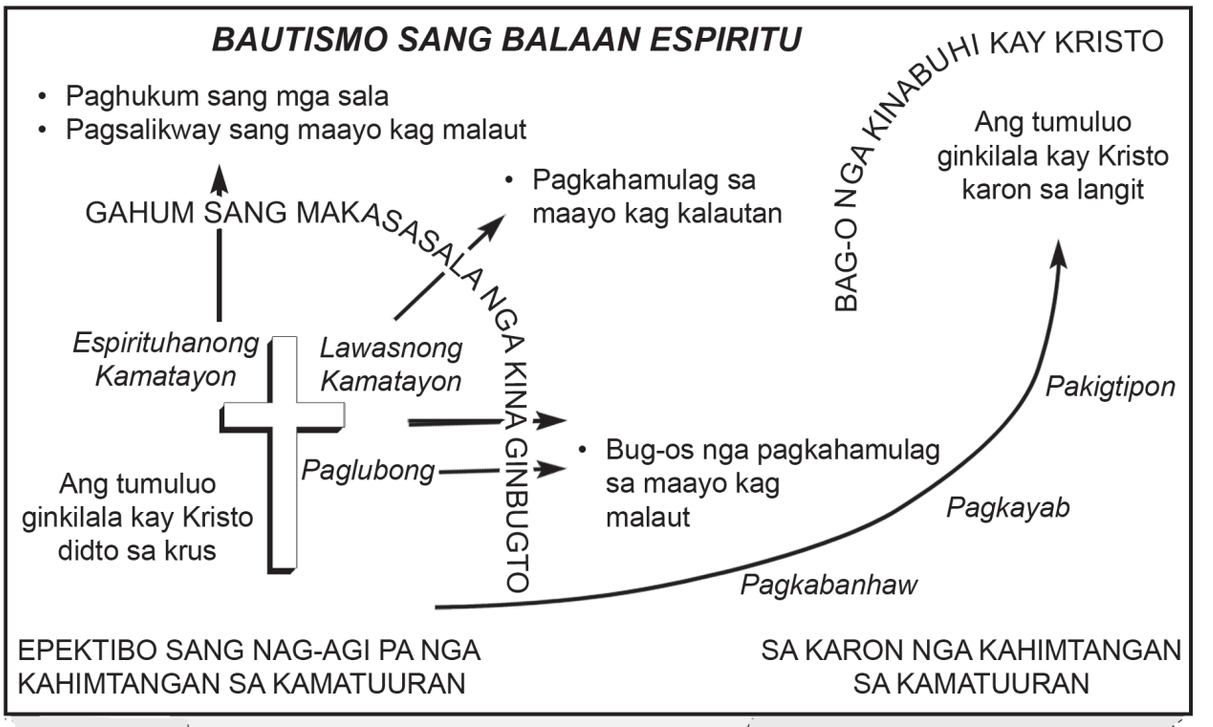

POTENTIAL	+	IKASARANG	=	TINUUD NGA PANGHITABO UKON KAHIMTANGAN
NAHAUNA: Ginpaangkon nga Pagkamatarong		Panudlo sang Bibliya sa sulud sang Kalag		Mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta
IKADUHA: Bautismo sang Balaan Espiritu		Panudlo sang Bibliya sa sulud sang Kalag		Pinutus nga Palibot ukon Kahimtangan para sa mga Pakamaayo samtang diri pa sa Duta

Bisan pa nga ang tanan nga mga sakup sang harianon nga pamilya may pareho nga kahimtangan kay Kristo, sa gihapon nga wala kita nagakapareho sa tikang ukon kahimtangan sa diin aton ginhimuslan ang aton kaayohan. Sa lain nga mga pamulong, ang bautismo sang Espiritu sa tion sang kaluwasan nagsangkap sang ikaduha nga potential.

Ang pormula ukon sulundan nagapabilin nga pareho apang may lain nga mga kabangdanan nga nakapansak. Ang *nahauna* nga potential sang ginpaangkon nga pagkamatarong dugangan sang ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya nahimong ang tinuud nga panghitabo sang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta. Ang *ikaduha* nga potential sang bautismo sang Balaan Espiritu dugangan sang ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya nahimong ang tinuud nga panghitabo sang pinutus nga mga palibot ukon kahimtangan. Ang kabangdanan sang ikasarang lamang ang wala nagabaylo: Samtang nagatoon ka sang panudlo sang Bibliya, ang panudlo sang Bibliya nga ara sa imo kalag mahimong ang padasig ukon pag-awhag nga nagatugot sa Dios agud baylohan ang mga potential sa mga tinuud nga panghitabo ukon kahimtangan.

Ang bautismo sang Balaan Espiritu nagabutang sa aton sa paghiusa kay Kristo subong nga Siya sa karon nagalingkod sa tuo sang Amay kag, epektibo sang nag-agi nga panahon, subong sang Siya didto sa krus. Aton ini ginatawag nga *sa karon nga kahimtangan sa kamatuuran* kag *ang epektibo sang nag-agi pa nga kahimtangan sa kamatuuran*. Gani kita mga ginkilala kay Kristo sa Iya espirituhanon nga kamatayon, lawasnon nga kamatayon, lubong, pagkabanhaw, pagkayab, kag pakigtipon.

Ang aton kahimtangan kay Kristo nahangpan sang husto sa kaalam sang pagpaathag ni Pablo sa Mga Taga-Roma 7:1-4. Ang tumuluo kaangay sang asawa nga nagbiya sang iya una nga bana kag nagminyo sang lain nga tawo. Karon, ang Mga Taga-Roma 6 kag 7 indi kasugtanan sang kaminyoon; ang iban nga mga dalanon nagatumod sa sina nga hilisgutan. Si Pablo wala man nagasakdag ni nagasaway sang pagbulagay. Nagagamit lamang siya sang paglarawan sang nahibaloan kag suweto nga pamaagi sang kasami nga nahitabo, agud nga mapaathag sang klaro ang iya hilisgutan.

Sa pagpaanggid, ang una nga bana amo ang makasasala nga kinaiya; naulipon kita sang pagkamadaogdaugon sini sugod sang tion sang pagkabun-ag sang ang sala ni Adan ginpaangkon sini. Sang nagtoo kita kay Kristo, kita, subong epekto, nagbulag sa makasasala nga kinaiya kag nagminyo kay Ginoong Jesu-Kristo. Ang pagbulag nagahilabot sa espirituhanon nga kamatayon, lawasnon nga kamatayon, kag lubong ni Kristo; ang kaminyoon liwat nakatukod sa Iya pagkabanhaw, pagkayab, kag pakigtipon.

Ang Mga Taga-Roma 6:3 nagapatalupangud sang pagkakilala sa aton sa kay Kristo didto sa krus; nahiusa kita sa Manugbaton sang una nga mahukmanon nga pagpaangkon. Ang imo kaugalingon nga mga sala kag ang akon upod sang tanan nga katawhan, ginpaangkon sa Iya kag ginhukman; amo ini ang Iya espirituhanon nga kamatayon. Hinumduma: Ang makasasala nga kinaiya may *tatlo* ka mga palakat.[53] Ang kaugalingon nga sala ginpaangkon sa aton Ginoo, apang ang mga bunga sang iban nga duha ka mga palakat—ang tawhanong kaayo kag ang kalautan—wala ginpaangkon. Wala gid bala kita nakahangup nga si Kristo namatay tungud sang aton maayong mga binuhatan!

Si Kristo walay sayup sang Siya ginlansang sa krus. Wala Siya sang makasasala nga kinaiya, sa diin nagakahulugan nga indi lamang nga wala gid Siya nakasala kondi sa amo man nga wala gid Siya nakahimo sang bisan isa ka paghunahuna, pamulong, ukon binuhatan sang tawhanong kaayo ukon sing kalautan. Sa bilog Niya nga kinabuhi, bug-os Niya nga ginsalikway ang policy ni Satanas kag bug-os nga nanghawid kag nagsunud sa plano sang Dios. Sang si Kristo nakabitay didto sa krus kag nagaantos sang paghalili sang espirituhanong kamatayon tungud sang aton

53. Tan-awa sa ibabaw sang, pahina 57.

mga sala, padayon Siya nga nagasalikway sang maayo kag kalautan. Ang tanan nga Iya ginhimo, lakip ang Iya ginhimo nga kaluwasan, amo ang divine nga kaayo.[54] Sa paghiusa kay Kristo, kita man nagsalikway sang maayo kag kalautan, *sa kahimtangan*. Bisan kon nahimo naton sila sa aton *kaagi*—bisan kon kita madasigon mangumpanya para sa kinadak-an nga kaaway sang millennium—nahanungud sang aton *kahimtangan* kay Kristo, ginsalikway na naton ang "maayo kag kalautan," ang duha gid subong ang paghulag sang makasasala nga kinaiya kag subong ang policy ni Satanas.

Ginsalikway apang wala ginhukman, ang maayo kag kalautan nagapabilin nga masangkad kag naglapnag sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Indi gid maghunahuna sa isa ka tion nga indi sila pagahukman. Wala sing bunga ukon binuhatan sang makasasala nga kinaiya sa bisan kasan-o man ang makapalagyo sa divine nga paghukum. Ang maayo kag kalautan magabaton sang kinatapusan nga paghukum sa palaabuton kon ang pagsinumpunganay sang mga anghel tapuson kag pagahukman na sa Paghukum sa Dakong Puti nga Trono sa katapusan sang kasaysayan sang katawhan. Didto, ang mga ditumuluo akusahan tungud sang ila tawhanon nga mga binuhatan (Bugna 20:12-15). Ang mga sala indi na sambiton sa Katapusan nga Paghukum; ang mga sala nahukman na sa makaisa lamang sa kay Kristo (1 Juan 2:2). Indi puwede ang doble nga katalagman.

Ang tawo nga nagasalikway kay Kristo subong Manluluwas nagasiling sa tinuud nga mas ginapili niya ang magtindog sa kinatapusan nga kuwarto sang hukmanan nga may tawhanon nga pagkamatarong kay sa may pagkamatarong sang Maghuhukum nga ginpaangkon sa iya. Daw sa ano nga talan-awon! Ari ang tampalasan, bug-os nga sinilotan nga tawo nga nagasalig sa iya pagkatawo kag sa mga butang nga iya ginahimo. Nagadahum siya sang pipila ka mga walay pulus nga mga pamaagi sang tawhanon nga mga binuhatan kag tawhanon nga kaayohan agud masugata ang indi matupungan nga mga talaksan sang perpekto nga Dios! Kon ang Dios mag-usisa sang "mga libro, suno sa ila mga binuhatan" (Bugna 20:12) kag sukdon ukon timbangtimbangon ang mga binuhatan sang ditumuluo sa pagpaanggid sa talaksan sang divine nga pagkamatarong, ang Iya pagkamatarong magasalikway lamang sa ila. Kon ano ang ginasalikway sang pagkamatarong, ang katarungan magsilot. Ang katarungan sang Dios magsentensya lamang sang ditumuluo nga mag-upod kay Satanas sa linaw sang kalayo (Bugna 20:14).

Sa kabaliktaran, ang tumuluo indi na mag-tindog sa atubangan sang dakong puti nga trono (Mga Taga-Roma 8:1). Ang pagsalikway lamang kay Kristo subong Manluluwas magbutang sang isa ka tawo sa listahan sang husgado (Juan 3:18). Sa gihapon nga, ang maayo kag kalautan sang tumuluo indi makalingkawas sa divine nga paghukum kay sa iya sang ditumuluo. Sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo, ang tawhanon nga kaayo sang tumuluo ihaboy kag sunugon samtang ang iya kaugalingon naluwas na (1 Mga Taga-Corinto 3:15). Ang espirituhanon nga kamatayon sang aton Ginoo nagbayad sa silot sang sala apang nagsalikway sang tawhanon nga maayo kag kalautan. Nahiusa kita sa Iya, indi lamang sa Iya espirituhanon nga kamatayon, kondi nga amo man sa Iya lawasnon nga kamatayon kag lubong.

> Busa ginlubong kita kaupod Niya pinaagi sa bautismo [sang Balaan Espiritu] sang Iya [lawasnon] kamatayon. (Mga Taga-Roma 6:4*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang pagkakilala sa lawasnon nga kamatayon ni Kristo mapaanggid sa pagkahamulag sa gahum sang makasasala nga kinaiya, kag ang katumanan sang Iya lubong kaangay sang pagbulagay.

54. Ang divine nga kaayo amo ang Kristohanon nga pagpangalagad ukon mga binuhatan nga ginhimo sang isa ka tumuluo sa idalum sang pagpuno sang Balaan Espiritu. Ang divine nga kaayo lamang, nga may tinuud kag walay katapusan nga bili, ang mabaton sa perpekto nga mga talaksan sang Dios kag makabaton sang pagkilala kag padya sa langit (1 Mga Taga-Corinto 3:12-13). Tan-awa ang Thieme, *Giving: Gimmick or Grace?*; *Rebound and Keep Moving!*

Kaanggid sang babayi nga nahamulag sa pagpangdaogdaog sang malain nga kaminyoon, ang tumuluo nagasalikway, nagabulag halin sa, kag nagapakigbulag sa makasasala nga kinaiya. Ang sulundan sang pagbulagay nga subong sini nagapaathag sang aton epektibo na nga daan sang nag-agi nga panahon nga kahimtangan kay Kristo nga nagbugto sang labaw nga kagamhanan sang makasasala nga kinaiya sa kinabuhi sang tawo.

Sa pagpaathag sang pagbulagay, ginlarawan ni Pablo ang una nga bana kag asawa subong "patay" sa kada isa (Mga Taga-Roma 7:2-3*b*, KJV). Ang tanan nga kaangtanan, awtoridad, katungdanan, kag higayon gin-untatan. Bisan pa nga ang duha ka mga bahin mga buhi pa gihapon, wala bisan sin-o sa ila ang makaangkon sa isa. Sa amo man nga pamaagi, kita mga 'patay kag ginlubong' sa makasasala nga kinaiya (Mga Taga-Roma 6:5-7), bisan pa nga sa kaagi ang aton 'ex' ukon ginbulagan dakong buhi. Kaupod sang iya mga palakat sang sala, maayo, kag kalautan, sa gihapon nga nagapuyo siya sa aton; ang iya programa sang maayo kag kalautan sa gihapon nga nagapanghilabot sa aton mga kinabuhi. Kaangay sang binulagan nga bana nga wala sing kaugalingon nga pagkamatinud-anon, nagapadayon siya ka pamantay, nagapadayon sang panawag sa aton, nagapang-imbita sa aton nga mag-upod sa diyutay nga pagtipon kag lipaylipay sa kinabuhi—"tungud lamang sing nag-agi nga mga panahon."

Nagapadayon kita nga nagaatubang sang iya mga pag-abante, sa diin mahimo kita magsiling sang huo ukon indi (Mga Taga-Roma 6:11-13). Kon bisan kasan-o man nga kita makasala ukon maghimo sang tawhanon nga maayo kag kalautan, nagpaidalum ukon nagtugyan kita. Ang aton mga kinabuhi indi gid mangin hilway sa kaugalingon nga mga sala kutub nga nagakinabuhi kita (ang Dios nagsangkap sang sa gilayon nga pagbalik pinaagi sa panumbalik [1 Juan 1:8-10]); apang *mahimo* kita nga mangin bug-os nga hilway sa maayo kag kalautan. Amo ini ang potential sa pinutus nga mga palibot ukon kahimtangan, nga ginpanalipdan sa pagpangdaogdaog ni Satanas kag sang makasasala nga kinaiya; nagapadayon ini, mangin tinuud nga panghitabo sa kaagi pinaagi lamang sa pag-abante sa pagkahamtong pinaagi sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya.

Ang kahilwayan halin sa tawhanon nga kaayo kag kalautan amo ang hilisgutan sang sa karon nga kahimtangan sa kamatuuran, ang aton pagkakilala sa kay Kristo sa Iya pagkabanhaw, pagkayab kag pakigtipon.

> Agud nga subong nga si Kristo ginbanhaw halin sa mga patay [espirituhanon kag lawasnon] pinaagi sa himaya sang Amay, agud nga sa amo man magginawi kita sa bag-ong kinabuhi. (Mga Taga-Roma 6:4*b*, ginhusto nga pagbadbad)

Sa paghiusa sa nahimaya nga si Kristo subong nga nagalingkod Siya sa duug sang mataas nga dungog (Mga Salmo 110:1; Mga Hebreo 1:13; 10:12, nagapakig-ambit kita sang tanan Niya kag sang ginaangkon Niya. Nagapakig-ambit kita sang Iya pagkapinili (Mga Taga-Efeso 1:4), sang Iya madangatan (Mga Taga-Roma 8:28, 30; Mga Taga-Efeso 1:5)), sang Iya pagkaanak (2 Mga Taga-Corinto 6:18; Mga Taga-Galacia 3:26), sang Iya pagkamanunubli (Mga Taga-Roma 8:16-17), sang Iya pagkapari (Mga Hebreo 10:10-14), sang Iya pagkabalaan (1 Mga Taga-Corinto 1:2, 30), sang Iya pagkaharianon (2 Pedro 1:11), sang Iya pagkamatarong (2 Mga Taga-Corinto 5:21), kag sang Iya kinabuhi nga walay katapusan (1 Juan 5:11-12).

Subong mga sakup sang harianon nga pamilya sang Dios, sa pagkatinuud nagaangkon kita sang doble nga kabahin sang pagkamatarong kag kinabuhi nga walay katapusan sang Dios. Ang pagkamatarong sang Amay ginpaangkon sa aton, subong man sa mga tumuluo sang tanan nga kadumalahan sang kapanahonan sang kasaysayan sang katawhan, agud nga maporma kag mapatindog ang tubo sang grasya. Dugang pa, pinaagi sa bautismo sang Balaan Espiritu kag sang paghiusa kay Kristo, naangkon man naton ang pagkamatarong sang Ikaduha nga Persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios (2 Mga Taga-Corinto 5:21). Parehong tinuud sang

aton kinabuhi nga walay katapusan. Ang tanan nga mga tumuluo dapat may kinabuhi nga walay katapusan agud nga makakinabuhi kaupod sa Dios sa gihapon; amo ina kon ngaa ang buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu nahanungud sang pagkatawo liwat para sa bilog nga pamilya sang Dios kag indi lamang para sa harianon nga pamilya. Apang bisan pa sina, ang pagkaharianon nagabaton sang doble nga bahin. Ang kinabuhi sang Amay ginpaangkon sa aton, kag ang kinabuhi sang Anak nahimong aton kinabuhi (Juan 14:6) pinaagi sa karon nga kahimtangan sa kamatuuran.

Imbis sang pagkinabuhi sa idalum sang pagdumala sang binulagan nga bana, ang makasasala nga kinaiya, ara na kita karon sa kahimtangan nga magkinabuhi sa Dios (Mga Taga-Roma 6:8-10; Mga Taga-Efeso 2:5-10). Ang Kahimtangan sa kamatuuran nagakinahanglan sang bag-o nga pagginawi ukon pamaagi sang pagkinabuhi, nga nagakabagay sa ginpasidunggan nga kaangtanan sa tunga sang nabanhaw nga pagkatawo ni Kristo kag sang Dios nga Amay, nga sa Iya tuo Siya nagalingkod. Amo ini ang espirituhanon nga pamaagi sang pagkinabuhi, indi sa kahulugan sang pagtoo nga wala sing malig-on nga palatukuran, apang sa pangisip nga nagasalig kita sing bug-os sa kapanguhaan ukon kamanggaran sang Dios. Pinaagi sa panudlo sang Bibliya, makatoon kita agud masangkapan kag gamiton ang kamanggaran sang Dios, kag sa paghimo sini, ginpanghimuslan naton ang daw indi matoohan ukon maayo kaayo nga mga manggad sang grasya sang Dios.

“Nga magginawi kita” amo ang porma sang berbo, nga nagapahayag sang potential. “Nga magginawi kita sa bag-ong kinabuhi” amo ang potential para sa pinutus nga mga palibot ukon kahimtangan. Pinaagi sa bautismo sang Balaan Espiritu, ining potential amo ang kasangkapan sang grasya sang harianon nga pamilya para sa pagbaton sang mga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios sa kalibutan sang yawa. Ang aton “bag-ong kinabuhi” mas dako kay sa bisan ano nga butang sa sinang gugma nga ginhatag kay Adan sa Hardin.

Ang mga pakamaayo sang grasya sang Dios wala ginadugangan pinaagi sang aton pagpadayon sa labaw nga kagamhanan sang makasasala nga kinaiya (Mga Taga-Roma 6:1). Ang mga pakamaayo nagadugang kon mag-uswag ang aton ikasarang pinaagi sa panudlo sang Bibliya agud nga ang katarungan sang Dios magbaylo sang mga potential sang ginpaangkon nga pagkamatarong kag sang paghiusa kay Kristo padulong sa tinuud nga panghitabo sang mga pakamaayo sang grasya sa pinutus nga mga palibot ukon kahimtangan. Sa kahimtangan, ang gahum sang makasasala nga kinaiya nabugto na, sa nagakahitabo sa kaagi, ang una nga manugdumala ginpanubo sa pagpakalimos. Ginakinahanglan niya maghulat sa imo nga habuyan sang gamay kaayo sing madumilion nga kabubut-on. Gusto ko pahinumduman ka sang isa ka butang: Ang makasasala nga kinaiya indi mo na manugdumala. Kon isalikway mo ang panumbalik kag ang pagtoon sang panudlo sang Bibliya kag sa baylo magsunud sa panghunahuna sang maayo kag kalautan, *ikaw* isa ka akusado. Ginbutang *mo* ang makililimos sa trono sang imo kinabuhi! Sa pagsaysay sing pagpaathag ni Santiago, “Ini nga mga butang indi dapat magmangin-amo!” (Santiago 3:10).

Pagpuyo sang Balaan Espiritu. Subong Iya ikaapat nga buluhaton sang pagpangalagad nahanungud sang kaluwasan, ang Balaan Espiritu nagapuyo sa lawas sang tumuluo.

> Wala bala kamo makahibalo nga ang inyo lawas templo sang Balaan Espiritu nga ara [nagapuyo] sa inyo, nga inyo nabaton halin sa Dios, kag indi na kamo inyo? Ginbakal kamo sang dako nga bili: gani himayaa ang Dios sa inyo lawas. (1 Mga Taga-Corinto 6:19-20, ginhusto nga pagbadbad)

Ang masangkaron nga pagpuyo sang tanan nga mga tumuluo pinasahi sa harianon nga pamilya, kag gintagna ini ni Jesu-Kristo sang wala pa magsugod ang Panahon sang Simbahan (Juan 7:37-

39; 14:16-17). Ano bala ang katuyoan sini? Ang Balaan Espiritu nagapuyo sa lawas sang tumuluo sa Panahon sang Simbahan agud himoon ang lawas sang Kristohanon nga templo nga takus para sa pagpuyo ni Kristo, ang Shekinah Glory (1 Mga Taga-Corinto 3:16; 2 Mga Taga-Corinto 6:16; cf. Mga Taga-Colosas 1:27).[55] Ang tumuluo mismo ang iya kaugalingon wala sing ikasarang sa pagsangkap sang mabaton nga puloy-an para kay Kristo. Ang makasasala nga kinaiya nga ginpanubli halin sa nahulog sa sala nga si Adan nagpanglaton kag naghigko sang lawas sa sulud sang bug-os nga umalagi nga kinabuhi sang tumuluo. Sa "pagbag-o pinaagi sa Balaan Espiritu" lamang (Tito 3:5) ang nagahimo sang "templo" nga angay kag takus agud puy-an ni Kristo. Ang pagkaara sining balaan nga duug para kay Kristo nagahimo nga puwede mahitabo para sa tumuluo agud tumanon ang sugo nga "himayaon ang Dios sa inyo lawas."

Dapat pirmi gid naton hunahunaon ang kalainan sa tunga sang pagpuyo sang Balaan Espiritu kag sang pagpuyo ni Kristo (Mga Taga-Roma 8:10). Ang pagpuyo sang Espiritu amo ang pag-andam sang aton mga lawas subong mga templo; si Kristo nagapuyo sa aton mga lawas agud *ipakita ang Iya himaya* sa aton mga kinabuhi (2 Mga Taga-Corinto 3:18). Sa aton si Kristo nagasangkap sang pagpadasig (Juan 14:18-21), kaawhagan ukon kabangdanan (Mga Taga-Efeso 3:17), kag pagsalig (Mga Taga-Colosas 1:27).

Pagpuno sang Balaan Espiritu. Dapat naton mahibaloan ang kalainan sa tunga sang pagpuyo sang Espiritu kag sang ikalima nga buluhaton sang pagpangalagad, ang pagpuno sang Espiritu. Ang pagpuyo amo ang Iya puloy-an sa lawas; ang pagpuno amo ang pagdumala sang Espiritu sa kalag. Indi gid naton mawala ang pagkaara sang pagpuyo sang Balaan Espiritu (Mga Taga-Roma 8:9), apang kon kita makasala, mawala naton ang pagpuno sang Espiritu. Tungud sini, ginmandoan kita nga magpapuno sang Espiritu (Mga Taga-Galacia 5:16; Mga Taga-Efeso 5:18)—ang sugo nga magpanumbalik sa kada tion nga kita makasala; apang wala gid kita ginsugo nga mapuy-an. Ang pagpuyo sang Espiritu amo ang aton dumalayon nga pagpanag-iya. Bisan pa nga indi kita sigurado sa Pulong sang Dios, sa gihapon nga napuy-an kita sang tanang tatlo ka mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios (Dios nga Amay—Juan 14:23; Mga Taga-Efeso 1:3, 6, 12; Dios nga Anak—Juan 16:13-14; 17:22; Mga Taga-Colosas 1:27; Dios Balaan Espiritu—1 Mga Taga-Corinto 3:16; 6:19-20).

Sanglit nga ang makasasala nga kinaiya patay sa aton sa kahimtangan apang indi sa kaagi sang mga panghitabo, nagaatubang kita sang pag-ilinaway sa sulud kutub nga nagakinabuhi kita (Mga Taga-Roma 8:2-4; Mga Taga-Galacia 5:16ff). Ang makasasala nga kinaiya nagatinguha nga magdumala sang kalag, nagabatok sang aton pagsunud sa plano sang Dios, kag nagapanghilabot sang aton pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Busa, ang Dios Balaan Espiritu nagapuno sang kalag sang tagsa ka tumuluo sang Panahon sang Simbahan agud sangkapan sang gahum nga ginakinahanglan agud magbato ukon magpakig-away sa ginpanubli, nagapuyo, kag padayon nga mapagsik nga makasasala nga kinaiya. May ara sang padayon nga pag-ilinaway sa tunga sang aton nag-agi nga manugdumala kag sang Ahente nga nagpahilway sa aton, sa tunga sang makasasala nga kinaiya kag sang Balaan Espiritu.

> Tungud kay, nakita ninyo, ang unud [makasala nga kinaiya] nga nagapakigbatok sa Espiritu, kag ang Espiritu batok sa unud; tungud kay ini padayon nga nagasumpunganay sa kada isa, nga may sangputanan nga wala kamo nagapadayon sa paghimo sang mga

55. Sa sulud sang Panahon sang Israel, ang wala pa nagpakatawo nga si Jesu-Kristo subong ang Shekinah Glory nagpuyo sa Simbahan sang Hudiyo ukon Templo (Exodo 25:21-22; Levitico 26:11-12; Mga Salmo 91:1; Mga Hebreo 9:5). Ang Shekinah Glory nakita subong ang panganod sa adlaw ukon haligi sang kalayo sa gab-i, subong man sang masanag nga suga sa arka sang kasugtanan. Ang pagkaara sang Shekinah Glory nagpasalig sang saad sang Dios sang umalagi kag walay katapusan nga mga pakamaayo sa Israel. Tan-awa ang Thieme, *The Divine Outline of History: Dispensations and the Church* (1999), 128-31.

> butang [mag-abante sa pagkahamtong] nga gusto ninyo himoon. (Mga Taga-Galacia 5:17, ginhusto nga pagbadbad)

Ang kalag sang tumuluo amo ang duug sang inaway sa pagsinumpunganay sang mga anghel, kag ang kaugalingon nga kabubut-on sang tumuluo amo ang magbuut kon sa diin nga bahin ang padaugon sa iya kinabuhi. Ang makasasala nga kinaiya nagadumala sang kalag kon ang tumuluo nagapaidalum sa tintal kag niyan magpasubo (Mga Taga-Efeso 4:30) ukon mapalong ukon mag-untat (1 Mga Taga-Tesalonica 5:19) sang pagpuno nga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu. Ang pagpasubo sang Balaan Espiritu amo ang pagkaunudnon ukon pagkakalibutanon, ang kaisa nga pagpakasala nga nasundan sang panumbalik; ang pagpalong ukon pag-untat amo ang padayon nga pagkaunudnon nga wala sing pagpanumbalik, nga amo ang pagbaliktad. Ang pagkaunudnon nagahatag sang pagtalupangud sa palakat sang sala sang makasasala nga kinaiya, samtang ang pagbaliktad amo ang pagkaunudnon nga nagkadako kag nagkabug-at nga nagalakip sang mga palakat padulong sa maayo kag kalautan. Ang nagbaliktad nga tumuluo wala napun-an sang Espiritu, kag ang pakig-upod sa Dios indi mahitabo kon ang tawhanon nga kaayo kag kalautan ang nagadumala sang kalag. Tubtub nga ang nagbaliktad wala sa pakig-upod sa Dios kag nagasalikway sang panudlo sang Bibliya, indi siya makatan-aw sa espiho sang Pulong kag makita ang ginlarawan nga himaya ni Kristo. Ang Espiritu makabawi sang pagdumala sang kalag kon ang tumuluo magpanumbalik pinaagi sa paghingalan sang iya mga sala sa tago lamang didto sa Dios (Mga Salmo 32:5; 1 Juan 1:9). Gani sa sina nga tion lamang nga ang tumuluo nakabalik sa pakig-upod sa Dios, napun-an sang Espiritu, sa liwat nga ang Espiritu makahimo magsangkap sang labaw sa natural nga kabaskugon para sa pagtuman sang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi. Tungud sini, ang kabangdanan nga ang Espiritu nagapuno sa aton agud ilisan ang tawhanong kasarang kag tawhanong kaayo; nagasangkap Siya sang divine nga gahum kag kasarang nga ginakinahanglan naton agud maagum ang kada tinutuyo sang Kristohanon nga kinabuhi. Labi na, Siya nagasangkap sang aton espirituhanon nga kaalam para sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, subong man sang aton gid kasarang kag kaabtik sa paghangup sang Pulong sang Dios (Juan 16:12-15; 1 Mga Taga-Corinto 2:9-16; 1 Juan 3:24).

Luwas lang kon nakahibalo kita sang tukma kag sibo nga panudlo sang Bibliya, bisan pa sina, ang inaway sa sulud sa tunga sang Balaan Espiritu kag makasasala nga kinaiya indi palumbaanay kag mag-uyon sa sadto anay nga madaogdaugon nga manugdumala. Sang wala pa kita napun-an sang Espiritu, dapat hibaloon naton *kon sa ano nga pamaagi* mapun-an sang Espiritu! Sa wala sing pagduhaduha, dapat gid nga magtoon kita sang panudlo sang Bibliya nahanungud sang panumbalik. Dugang pa, kon ang pagpuno sang Balaan Espiritu dapat ipadayon, kinahanglan naton mahangpan ang panghunahuna pinaagi sa grasya sa likod sini; ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang panghunahuna; kag ang mga katuyoan sang Kristohanon nga kinabuhi. Ang ginakinahanglan amo ang sulundan sang panghunahuna nahanungud sa pagtolon-an, ang pamaagi sang divine nga panghunahuna, ang masangkaron kag matukibon kag nadetalye nga palatukuran sang panudlo sang Bibliya sa kalag. Ang paagi-agi lamang ukon kon kaisa lamang nga pagpamalandong sang hunahuna indi makapahamuut! Ginakinahanglan naton mahangpan ang mga panudlo sang Bibliya nga ginagamit sang Balaan Espiritu agud magdumala sang kalag.

Ang Dios pirmi gid may panahon sa paghatag sang Iya bug-os nga pagtalupangud sa imo. Sa pagkatinuud, Siya pirmi gid nakapunting sa imo. Nakita na Niya sang una pa ang imo kinabuhi halin sang ginsuguran tubtub sa katapusan kag nagtipon sang tanan nga butang nga imo pagagamiton. Bisan pa nga untatan mo ang imo pagtoon sang panudlo sang Bibliya kag magpatihulog ang espirituhanon nga kinabuhi sa pagkabaliktad, may ara lamang siya sang tama nga klase kag tama nga kabug-aton sang divine nga disiplina nga andam magsugata sang kinahanglanon. Nakahibalo Siya sang pinakamaayo nga pamaagi agud pakamaayohon ka, kag sa disiplina nakahibalo Siya

sa kon diin nga bahin ang makapasakit kaayo sa imo. Bisan pa sining tanan nga mga butang nakahibalo Siya nahanungud sa imo, bisan pa sang imo palaabuton pa nga mga kapaslawan (nga magpakibot sa imo kon mahibaloan mo ang nahanungud sa ila), ang Dios perpekto gid nga nagapatawhay nahanungud sa imo. Matutum gid Siya sa pagsangkap sang tanan nga grasya sang pangkinahanglanon nga ginakinahanglan agud mag-abante ka adlaw-adlaw sa pagtoon sang Pulong sang Dios.

Apang sa aton wala Siya nagatrabaho pinaagi sa Iya kaugalingong masangkad nga kaalam; nagatrabaho Siya pinaagi sa panudlo sang Biblya nga aton naton-an. Ang panudlo sang Bibliya nga aton naton-an amo ang panudlo nga gintudlo sang Dios Balaan Espiritu sa aton subong aton Manunudlo (Juan 14:26). Kon diin wala sing panudlo sang Bibliya, wala sing sulundan nga divine nga panghunahuna kag wala sing palatukuran sang divine nga palanan-awon para sa padayon nga pagdumala sang Balaan Espiritu sa kalag. Sa gilayon ang Balaan Espiritu bug-os nga magdumala sang kalag kon kita magpanumbalik, apang kon wala sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo didto subong ang pamaagi sang paghunahuna, ang pagdumala sang Espiritu magmanubo lamang kag indi epektibo.

"Apang," magapamangkot ka, "Indi bala makahimo ang Dios Balaan Espiritu magpamilit ukon magsilsil sang gamay lang sang Iya dako kaayo nga kaalam diritso sa aton mga hunahuna? Ngaa bala nga indi na lang Siya magbulig sa aton sa sina nga pamaagi? Kon Iya himoon, maguba Niya ang bilog nga palakat sang kahilwayan kag kinabubut-on sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Ang Dios indi maggamit sang mahika agud kuhaon ang tanan sang aton sayup nga mga pangisip. Nagaamat-amat Siya ka tipon sang panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag, indi sa pamaagi sang pipila ka mga katingalahan kag tulugkaron nga pagpahayag, kondi sa idalum sang sa sulud nga awtoridad sang aton kaugalingong naton-an nga disiplina sa kaugalingon sa diin nagahulag sa idalum sang hayag nga awtoridad sang pastor-manunudlo nga nagapanudlo sang sigurado kag masaligan gid nga Pulong sang Dios. Sa amat-amat lamang puwede ang sulundan sang panghunahuna nahanungud sang pagtolon-an, magamit pinaagi sa pagpuno sang Espiritu, nga magpahalin sang sulundan sang daan nga panghunahuna, nga nag-uswag sugod sang pagkabata pa lamang. Ang ilinaway sa sulud sang tumuluo subong man ka dako nga ilinaway sa tunga sang sulundan sang panghunahuna nahanungud sang kalautan kag sang sulundan sang panghunahuna nahanungud sang panudlo sang Bibliya subong sang ini sa tunga sang makasasala nga kinaiya kag sang Balaan Espiritu (Mga Taga-Roma 12:2).

Pinaagi sa pagpuno sang Balaan Espiritu kag sang mapadayunon nga pag-inoino sang panudlo sang Bibliya, ang duug sang inaway ara sa idalum sang pagdumala sang Dios. Gani hilway na Siya magsangkap sang maayo kaayo nga mga pakamaayo sang mataas nga grasya. Syempre, ang kamatuuran nga ang tanan nga mga tumuluo may ara sing potential sang mga pakamaayo wala nagakahulugan nga ini tinuud nga mahitabo sa tanan nga tion. Ang hamtong nga tumuluo lamang nga nagpahimulus sang kadaugan sang grasya ang nagahimaya sa Dios.

Sa Daan nga Katipan pipila ka mga tumuluo ang mga gintugyanan sang Espiritu. Sa idalum sang pagtugyan, ang Balaan nga Espiritu nagapagahum sa mga kinabuhi sang mga manalagna, sang mga manunulat sang Balaan nga Kasulatan, kag sang iban pa nga mga tawo nga may katungdanan para sa piho, ginakinahanglan kaayo nga mga katungdanan (Exodo 31:3; 35:31; Lucas 1:15). Kutub sa Panahon sang Harianon nga Pamilya (Panahon sang Simbahan), wala gid sing bisan isa ang ginpuy-an ukon ginpun-an sang Balaan Espiritu. Pipila lamang sang mga tumuluo sang Panahon sang Hudiyo ang mawalaan sang pagsangkap nga buluhaton sang pagpangalagad sang Espiritu (Mga Salmo 51:11), kag sa Kadumalahan sang Kapanahonan sang Kasaysayan sang Katawhan sang Paghiusa sang Dios-Tawo sa Isa ka Persona lamang ang makahimo atong wala nagaangkon sang pagkatinugyanan ang mangayo sini (Lucas 11:13). Sa karon nga mga adlaw, ang mga sakup sang harianon nga pamilya mawalaan sang nagahulag nga bulig sang Iya

pagpuno nga buluhaton sang pagpangalagad, apang bisan pa man sa gihapon nga magpabilin ang Iya pagpuyo. Amo ini ang bahin sang espirituhanon nga pagka-aristocrat sang harianon nga pamilya.

Pagselyo sang Espiritu. Ang ikaanum nga buluhaton sang pagpangalagad sang Dios Balaan Espiritu sa tion sang kaluwasan nagapatalupangud sang walay katapusan nga kasigurohan sang aton kaluwasan.

> Karon Siya nga nagapalig-on sa aton kaupod sa inyo sa kay Kristo [bautismo sang Balaan Espiritu] kag nagpili sa aton [pagpuyo sang Balaan Espiritu] amo ang Dios, nga nagselyo man sa aton. (2 Mga Taga-Corinto 1:21-22*a*)

Ang pagselyo nga buluhaton sang pagpangalagad sang Espiritu amo ang lain nga pat-in sang aton pagkaharianon; amo ini ang galamiton sang aton espirituhanong escudo ukon panaming. Wala gid sing bisan isa nga ginselyohan sang Balaan Espiritu sang wala pa ang Panahon sang Simbahan, kag ang nahitabo nga pagselyo pagauntaton pagkatapos sang Panahon sang Simbahan—halimbawa, ang pagselyo sang 144,000 ka mga ebanghelista sa Tribulation (Bugna 7:2-4)—magasilbi ini sang lain nga katuyoan.

Sa sinauna nga kalibutan, ang mga selyo amo ang pirma sang pagpasalig sang mga pagpatigayon kag binalaod nga mga kasulatan nga nagapahayag sang pagkatag-iya, subong sang mga kasulatan sang kasugtanan, mga resibo, mga kasugtanan, mga kasugoan sang pungsod, kag mga mando. May mga nagkalainlain nga mga selyo sa kada isa sa sini nga mga paggamit.

Ang pagpatigayon sang grasya nga nahitabo sang kita nagtoo kay Kristo ginpasalig sang pagselyo sa aton. Luwas na kita sa walay katapusan, mga sakup sang harianon nga pamilya sa gihapon (2 Mga Taga-Corinto 1:22). Ginkilala kita subong panag-iya sang Dios. Subong pat-in sang Iya panag-iya, ang selyo nagapahayag sang aton kahimtangan sang pagkabalaan, sang aton dumalayon nga paghiusa kay Kristo. Sanglit nga ang mga selyo nagapalig-on sang mga kasulatan, ang pagselyo sang Espiritu nagapaangot sa aton sa divine decree. Sa lain nga mga pamulong, ang Balaan Espiritu nagapalig-on sang kamatuuran nga ang Dios naghan-ay sang plano para sa kada isa sa aton sang nag-agi pa nga walay ginsuguran, kag sina ginpangabaga Niya nga isangkap ang tanan nga pangkinahanglanong bulig nga aton ginakinahanglan agud matuman ini. Ang pagselyo amo ang pauna nga bayad ukon saad sa harianon nga pamilya sang mataas-nga-grasya nga mga pakamaayo nga nasulat sa decree (Mga Taga-Efeso 1:13). Ang pagkaunudnon, ukon ang pagpasubo sang Balaan Espiritu indi angay sa aton selyo (Mga Taga-Efeso 4:30).

Pagpanagtag sang Espirituhanon nga mga Dulot. Ang ikapito nga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu nahanungud sang kaluwasan nagapat-ud kon paano kita maghulag subong mga tinugyanan ni Kristo sa panahon sang aton mga kinabuhi diri sa duta. Ang kada tumuluo sa Panahon sang Simbahan nagabaton sing labing gamay isa ka espirituhanong dulot, harianon nga ginhatag sang Balaan Espiritu sa tion sang pagtoo kay Kristo (1 Mga Taga-Corinto 12:11). Ang dulot nagalakip kag nahilabot sa talagsahon nga kabatid sang pinasahi nga bahin sang hilikuton. Kon sa ano nga mga dulot ang ginahatag sa amo nga mga tumuluo ini nakasalig lang gid sa labaw nga kagamhanan sang Dios. Wala bisan isa ang makasiling sang bisan ano sa kon ano nga dulot ang iya mabaton, kag pat-ud nga wala bisan isa ang makapangabudlay ukon takus sa iya espirituhanon nga dulot. Sanglit nga ang tanan sang pito ka mga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu nga ginhatag sa tion sang kaluwasan ginlakip sa kuwarenta ka mga pauna nga mga pakamaayo nga nagailig sa tubo sang grasya, indi gid naton puwede angkonon ang dungog sang bisan ano sa ila. Halin gid sila sa pagkamatinud-anon sang Dios, sa sini nga bahin,

sa Dios Balaan Espiritu.

Agud nga malikawan ang mga pagtuis kag mga naandan nga mga hilikuton nga nagguba kag nagpatalang sa sobra ka damo nga mga tumuluo sa katuyoan sang Dios para sa ila mga kinabuhi, ginakinahanglan naton kilalahon nga ang Balaan Espiritu wala na nagahatag sina nga mga dulot. Ang madamo sang umalagi nga mga dulot, nga gindugang sa dumalayon nga mga dulot nga nagahulag gihapon, ginkinahanglan sa sugod pa lamang sang Panahon sang Simbahan agud magbulig sa pagpahayag kag magtudlo sang mga panudlo sang Bibliya sa harianon nga pamilya ukon agud palig-onon ang awtoridad sang mga nagatudlo (Mga Binuhatan 3:11-12; 6:8; 1 Mga Taga-Corinto 13:1-2). Subong lamang nga ang dulot sang mga dila nagligad na kag wala na ginagamit sang ang iya katuyoan natuman na, amo man ang dulot sang pagka-apostol, manalagna, mga milagro, kag ang pagpang-ayo sang masakiton ang tanan ginkuha ukon gin-untat na sang nabug-os na ang canon sang Balaan nga Kasulatan sang A.D. 96 (1 Mga Taga-Corinto 13:8, 10).

Makaisa nga si Pablo nagpaayo sang masakiton suno sa kinabubut-on (Mga Binuhatan 19:11-12). Ining labaw sa kinaiyahan nga calling card ukon tarheta sang pangtawag nagpatukod sang awtoridad sa bag-o nga duug subong Manunudlo sang Pulong sang Dios (Mga Taga-Roma 15:19). Apang subong ka temprano sa A.D. 62, indi siya nakapaayo bisan sang iya pinalangga nga abyan nga si Epaphroditus (Mga Taga-Filipos 2:25-27; 2 Mga Timoteo 4:20). Sa sina nga panahon, ang awtoridad ni Pablo napalig-on na sing maayo, kag ang dulot sang pagpang-ayo gin-untatan na.

Sa amo man, ang dulot sang pagka-apostol wala man ginpadayon. Sa 2 Timoteo 4:1-2, ang bantugan nga Apostol Pablo nagpasa ukon nagpasubli sing madaugon sang pagkapangulo sang lokal nga simbahan padulong sa pastor-manunudlo, kay Timoteo. Ang dulot sang pagka-apostol kaupod sang labing mataas sini nga awtoridad sing kapin sa isa ka lokal nga katilingban naglabay sa talan-awon. Tungud sang pagkamatay ni Apostol Juan, sa gilayon pagkatapos niya masulat ang Bugna sang A.D. 96, ang katungdanan sang pagka-apostol pormal nga gin-untat.

Ang dumalayon nga mga espirituhanong mga dulot, nga nagapadayon gihapon sa katungdanan, maathag nga ginlarawan sa Balaan nga Kasulatan; madamo ang may kaangtanan sa palakat sang lokal nga simbahan; ang iban nga katungdanan sa gowa sang lokal nga simbahan (Mga Taga-Roma 12:6-8; 1 Mga Taga-Corinto 12:4-11; Mga Taga-Efeso 4:7-11). Syempre, wala bisan isa ang nakatalupangud sang iya dulot sang siya naluwas; makilala lamang niya ini subong ang bunga sang iya espirituhanon nga pagtubo. Ang pat-ud nga mga dulot nga dapat hingpit nga makilala amo ang nagakinahanglan sang pinasahi nga pagpangandam sang wala pa sila nagahulag. Ang pastor-manunudlo, sa pinasahi, dapat batid ukon nahanas sa madamo nga mga hilisgutan sang wala pa siya nagahulag sing husto. Madamo nga mga dulot, subong sang mga bulig, ukon kalooy, wala nagakinahanglan sing malapuyot nga pagpangandam labaw sa naandang kada adlaw nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Bisan kon wala gid man sila pat-ud nga natukiban, nagahulag sila sa kinabubut-on kaupod sang espirituhanon nga pagkahamtong. Ang imo hunahunaon gani indi ang “Ano bala ang akon espirituhanong dulot?” Ang imo hunahunaon amo ang magtubo sa grasya.

Ang Balaan Espiritu nagapanghatag sang mga dulot agud sangkapan ang espirituhanon nga mga palibot ukon kahimtangan para sa pag-inoino sang panudlo sang Bibliya; nagapanugyan Siya sang palakat sang espirituhanon nga awtoridad sa sulud sini, apang luwas sa, kalibutan sang yawa. Ang dulot sang pastor-manunudlo nagadala sang pinakamataas nga espirituhanong awtoridad nga nagapabilin sa kinabuhi. Isa ka pastor nagadumala sang kada lokal nga katilingban para sa duha ka mga katuyoan: agud magtudlo sang panudlo sang Bibliya sa nagtipon nga mga tumuluo kag agud mag-amlig kag manalipod sang ila katungud sa pag-isahanon kag kahilwayan agud magtoon (Mga Hebreo 13:7, 17). Ang dulot sang pagpaambit sang Maayong Balita nagahulag sa gowa sang lokal nga simbahan padulong sa mga ditumuluo (Mga Binuhatan 1:8; Mga Taga-Roma 15:20). Ang mga tumuluo nga may dulot sang mga bulig kag sang gobyerno nagapangalagad

subong mga diyakono kag nagatuman sang nagkalainlaing katungdanan sang pagdumala nga ginahatag sa ila sang pastor-manunudlo para sa hanas nga palakat sang simbahan.

UMALAGI NGA KASIGUROHAN

Ang pito ka mga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu nahanungud sang kaluwasan nagasangkap sang pinutus nga mga palibot ukon kahimtangan para sa mga pakamaayo sang Dios samtang diri pa sa duta. Kutub nga ang yawa nagadumala sang kalibutan, ina nga mga palibot ukon kahimtangan ginakinahanglan nga sa sulud, apang indi lamang sa sulud. Kon ang Dios magpakamaayo sa inyo, Siya nagahatag agud nga ikalipay ninyo tubtub sa mahimo sang kon ano ang ginhatag Niya sa inyo. Sa sulud, ang pagkawala sang ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya nagapalayo sa imo sa paghatag sang dako nga bili kag pagpasalamat sang mga divine nga pakamaayo; busa ang Dios nagahulat tubtub malambot mo ang pagkahamtong bag-o Siya magbutang sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo pinaagi sa tubo sang grasya (Isaias 30:18).Tungud kay ang sa gowa nga mga kabangdanan basi pa lang ukon puwede gid man magsamoksamok, ginapain kag ginaputus Niya ang Imo mga pakamaayo sang umalagi nga kasigurohan. Ang sa sulud nga ikasarang *para* sa mga pakamaayo kag ang hayag nga kasigurohan *sang* mga pakamaayo pareho nga bahin sang pinutos.

Ang “maayo kag kalautan” amo ang policy nga nagapakilala kag nagalarawan sang kalibutan sa diin kita nagapuyo. Sa walay pagduhaduha, ang aton lamang mapaabot sa ginharian ni Satanas amo ang pagka-dipatas. Wala siya iya sing pagtamud sa divine nga awtoridad ukon sang tawhanon nga kahilwayan. Ginaataki niya ang awtoridad sang Dios kag nagatinguha siya nga punggan ukon panuboon ang kahilwayan sang tawo agud limitahan ang pagpaambit sang Maayong Balita kag ang paghulag sa grasya nga galamiton sa pag-inoino ang GGP (2 Mga Taga-Corinto 4:4). Padayon siya nga nagatinguha sa pagpaibabaw sang iya kaugalingong yawan-on nga mga plano sa kinaiyahan sang mga butang nga gin-decree sang Dios. Ang pagkamapalabilabihon nagapabulag sa tinuud nga panghitabo ukon kahimtangan bisan sa masangkad nga kinaalam sang labing maalam sa tanan nga mga tinuga!

Ang mga pagpanglimbong sing maayo kag kalautan ni Satanas, nga ginsakdag sang maayo kag kalautan nga mga palakat sang makasasala nga kinaiya, indi malikawan nga nagapatukod sang mga balaod sang makasaysayan nga kalisdanan. Indi kita dapat makibot sang kamatuuran nga ang maayo kag kalautan kasami makaabot sa putokputukan kag magtabok sa iban nga bahin sang kalibutan, nga nagaguba sang tanan nga butang nga ila maagyan. Sa katapusan sang ika 18 nga siglo, ang madungganong-gahod “Kahilwayan, Pagkapareparehо, Pag-inutoray” sang Pagginubot sang France nahimong harambalon sang Pagdumala sang Panahon sang Kahadlok. Sa panahon sang ika 20 ka siglo, sa idalum sang makapapagsik kag makapahamuut nga bandera sang “bag-o nga mando sang kalibutan,” ang komunismo naglapta sang pagpangdaogdaog, pagpang-ulipon, kag sang patay sa palibot sang kalibutan sa ngalan sang “pagpalingkawas ukon kahilwayan.”

Ang bag-o nga pagtawag sang sosyalismo sang “pagkapareparehо,” ang “katupong ukon kapareho nga higayon,” kag ang “labing bantugan nga kaayo para sa kadamoan” ginsilsil kag nanggamot sa panghunahuna sang mga Amerikano. Ang subong nga hunahuna nag-umpisa sang pagpanubo sa naandan nga pagkamaabtik kag pagkamaalamon sang mga Amerikano sa pinakanubo kay sa kadamoan. Ang aton pungsodnon nga kabakod kag kauswagan nadunut mismo sa sulud.

Makasulubo ini—makaguba ukon makasakit kaayo sing tagiposoon—nga makit-an ang aton pungsod nga nagakaluya kag amat-amat kalumpag. Apang nakahibalo kita nga ang ginharian ni Satanas puno sang subong nga mga kalamidad sa diin ang panudlo sang Bibliya kag ang mga kasugoan sang divine nga katukuran wala ginasapak. Sa karon nga mga adlaw ginaatubang naton

ang mahimong mahitabo nga kapintas sang makasasayan nga kalisdanan; nagapuyo kita sa tiilan sang bulkan.

Wala kita ginbulag sang Dios sa mga palakat sang kasaysayan sang katawhan. Gintuyo Niya nga kita magkinabuhi sa kalibutan sang yawa kag agud mahangpan ang nagakalahitabo sa kasaysayan sa palanan-awon sang panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag. Tungud sini, mahimo naton gamiton ang palatukuran sang panudlo sang Bibliya sa kahulugan sang kasaysayan: Walay sapayan kon ano ang puwede himoon sang iban nga mga pungsod nga may nagkalainlain nga panghunahuna, sa gihapon nga ang Dios magpakamaayo sang hamtong nga mga tumuluo kag nagapasalig nga magkalipay kita sa kabuganaan nga mag-abot sa aton pinaagi sa tubo sang grasya.

Ang Dios nagsangkap na sang mas dako—ang paghukum sang Iya kaugalingon nga Anak tungud sang aton mga sala kag ang pagpaangkon sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa aton. Nagasunud ang *a fortiori* nga indi Siya magpugong sa mas gamay—ang mga pakamaayo sa aton diri sa duta subong mga hamtong nga mga tumuluo. Ang pakamaayohon ang hamtong nga mga tumuluo *mas sobra ka hapos* para sa Dios kay sa pagsangkap sang krus. Ini nagapahayag kon daw ano ka bug-os ang kasigurohan sang divine nga mga pakamaayo. Mahimo kita pakamaayohon sa *cosmos disbolicus*, mismo sa idalum sang panan-aw ukon atubangan sang yawa, bisan pa sang maayo kag kalautan nga mga kalamidad. Amo ini ang taktikanhon nga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel.

Ang katarungan nga subong bahin sang pakig-angot mas dako kay sa sang gugma subong bahin sang pakig-angot nga mahitabo. Ang katarungan sang Dios nagakuha sang malaut nga ginsakupan sang yawa kag, pinaagi sa trabaho sang Balaan Espiritu dugangan sang panudlo sang Bibliya sa kalag, nagahimo sang mas maayo nga mga palibot kag kahimtangan kay sa Hardin sang Eden. Si Adan ginhatagan sang perpekto nga mga palibot kag kahimtangan, apang sa pagpakasala ginsulbar niya ang hilisgutan: Ang perpektot nga mga palibot kag kahimtangan indi makapasalig sang kalipay. Ini nga palatukuran sa makaisa nga ipakita sa Isa ka Libo ka Tuig ang Millennium sang ang tawo mag-alsa batok sa bisan pa perpekto nga mga palibot kag kahimtangan. Sa sina nga panahon, mag-alsa siya batok sa perpekto nga gobyerno ni Ginoong Jesu-Kristo (Bugna 20:7-10)! Ang wala matawo liwat kag ang nagabaliktad ukon nagbulag sa kamatuuran nga tawo wala gid sang kalipay.

Kon ang katarungan sang Dios nagsunud sa gugma subong ang bahin sang pakig-angot kag nagsilot sang tawo, ang kahimtangan nangin makahaladlok. Ang kadumalahan sang kalibutan gintugotan nga mag-agi kay Adan pakadto kay Satanas, kag ang palakat sang makasasala nga kinaiya gintugotan agud hilway nga maghulag. Apang bisan pa sina nakita naton kon paano si Satanas ka abtik nga nanglimbong sang mga bunga sang iya kadaugan. Ang pagkatinud-anon sang Dios nagtrabaho sa gilayon, kag ang isa sa mga dalagko nga mga butang nga nahimo sang Dios para sa katawhan amo ang pagpahalin kay Adan kag Eba sa Hardin sang Eden kag ginkandadohan ang mga ganhaan. Indi ini nangin balabag sa plano sang Dios; ang plano sang Dios indi gid mabalabagan. Amo ini ang pag-abante!

Wala sing pagbalikid. Daw indi ini matoohan para sa tawo nga magpuyo sa perpekto nga palibot kag kahimtangan nga gindisenyo para sa gugma, kaupod ang makasasala nga kinaiya nga puwede madumalahan lamang sang katarungan. Ang kahoy sang mga kinabuhi wala gid gindisenyo para sa nahulog sa sala nga tawo; ang aton kahoy amo ang krus ni Kristo. Ang Hardin sang Eden indi nangin igo para sa nahulog sa sala nga tawo; ang perpekto nga mga palibot kag kahimtangan wala sing kahulugan sa aton sa idalum sang makasasala nga kinaiya, ang kinaunahan nga sala ni Adan, kag espirituhanon nga kamatayon. Ang aton mga palibot kag kahimtangan makit-an sa “pagbag-o sang kinabuhi.”

Madamo nga psycologists, sociologists, kag mga ara sa politika ang nagabasol sang mga

palibot kag kahimtangan tungud sang indi maisip nga may sakit sa pangisip kag sang nagkalainlain nga mga sakit kag, indi malikawan nga nagdangup sa mga palibot kag kahimtangan para sa mga kasulbaran sang mga palaligban. Tungud sini, ang kadamoan nga mga tawo sa sini nga pungsod—sa nagkalainlain nga mga bahin kag mga ahensya sang gobyerno, ang makasamok nga mga katilingban sang mapintas nga paghulag, bisan pa sa tunga sang mga Kristohanon—nagatinguha nga pauswagon ang mga palibot kag kahimtangan sang tawo. Sin-o pa bala ang nagapadayon sa pagtinguha sang amo man nga katuyoan? Wala sing lain kondi ang iya pagkahalangdon ang yawa. Ang dako kaayo nga tinguha agud maghimo sang perpekto nga mga palibot kag kahimtangan amo ang kabahin pareho nga policy nga nagguba sini sa unang bahin! Ang kahoy sang kaalam sang maayo kag kalautan sa gihapon nga nagapamunga sang mabugana nga ani! Ang sulundan wala nagkambyo; ang pagtinguha sang pagpauswag sang kalibutan nagasalikway ukon nagaguba sang tanan nga mga butang nga tinuud kag mapuslanon sa kinabuhi. Ang perpekto nga mga palibot kag kahimtangan indi amo ang sabat; kondi ang pinutus ukon ginpanalipdan nga mga palibot kag kahimtangan sang umalagi nga kasigurohan.

Ang ikasarang kag ang kasigurohan gani mga may kaangtanan: Ang Dios nagahatag sa imo sang tama nga mga pakamaayo sa tama nga panahon, kag wala gid sing bisan isa kondi ang Dios lang gid ang makabawi sini (Job 1:21). Indi bisan ang padayon nga paghulag sang imo makasasala nga kinaiya ang makaguba sang kasigurohan sang mataas-nga-grasya sing mga pakamaayo.

Si David amo ang halimbawa sang sini nga hunahuna sang pagkaputus ukon pagpanalipod. Ang Dios naghatag kay David sang dako kaayo sing nagkalainlain nga mga pakamaayo kay sa nahatag sa bisan kay sin-o sing iban nga tumuluo sa tanan nga kasaysayan sang katawhan. Subong isa ka hamtong nga tumuluo, isa siya sa labing manggaranon nga mga tawo sa kalibutan. Ang iya anak nga lalaki, nga si Solomon, *nangin* ang pinakamanggaranon nga tawo sa kalibutan sa iya panahon apang tungud lamang kay ginpanubli niya sa manggad sang iya amay. Ginpakamaayo man si David sang maayo kaayo nga kauswagan sa propesyon subong ang manugmando nga heneral sang kasundalohan sang Hudiyo kag subong manugdumala sang pungsod sang Hudiyo. May ara siya sang maayo kaayo kag katingalahan, maunungon nga mga abyan; nag-angkon siya sang mga palasyo kag mga rantso; nagakaon siya sang pinakamaayo kag manamit nga mga pagkaon, nagasakay sa pinakamaayo nga mga kabayo, nagdaog sa maathag kag malig-on nga mga kadaugan, kag nakakita sang iya mga policy sang katukuran nga nagdala sang kauswagan sa Israel.

Bisan sang iya espirituhanong pagkamadungganon, si David sa karon nga mga adlaw amo ang puntirya sang pagbutangbutang kag pagpakahuya. Ang mga balaodnon indi makahangup sang iya matahum kag madungganon nga pagkasuud sa Ginoo tungud kay wala sila nakaangay sa iya mabaskog nga kailigbon sang kinabuhi sa ila makitid, mabalaanon kuno nga mga kinaiya. Ini nga mga tumuluo gusto gid lamang sang pamalibad agud panitan nga buhi si David. Gani sa ila pagkamapalabilabihon, pagkamaimon, mga dimaangayon nga pagsaway, ukon kasami nga pagkawalay kahibalo sang pagkamatinud-anon sang Dios, ang subong nga may kaugalingong-pagkamatarong nga mga Kristohanon nagapamatuud nga sa sina nga adlaw nga nakita ni David si Batseba halin sa iya duug didto sa balkonahe sa ibabaw sang atop, nauntat dayon ang iya pagkatumuluo! “Pat-ud gid,” nga ila ginpamilit nga, “wala sing bisan isa ang puwede magpanghilawas kag magpatay kag sa gihapon nga tumuluo!”

Daw ano ka sayup sila! Ang mga tumuluo mga tawo; puwede sila makahimo sang bisan ano nga sala nga sarang mahimo sang ditumuluo.[56] Apang ang plano sang Dios mas dako kay sa kaugalingon nga mga sala sang bisan sin-o, subong lamang sang ini mas dako kay sa bisan anong makasaysayan nga kalisdanan. Ang magsiling nga ina nga sala nangin kabangdanan agud

56. Thieme, *Reversionism.*

mawala sang tumuluo ang iya kaluwasan amo ang pagsiling nga ang ginhimo ni Kristo didto sa krus indi epektibo, nga ang divine decree puno sing mga kakulangan, nga ang perpekto nga grasya nakadepende sa indi perpekto nga tawo, nga ang katarungan dimaangayon, nga ang Dios indi Dios. Sa lain nga mga pamulong, ini tampalasan.

Sa makaisa nga ang tawo magtoo kay Kristo, ina nga tawo naluwas sa gihapon (Juan 10:28). Karon si David mas labaw kay sa tumuluo lamang; siya isa ka *hamtong* nga tumuluo sa bug-os nga hilikuton kag mga panghitabo. Ang tanang katingalahan nga mga kauswagan nga ginhatag sang Dios sa iya sang wala pa niya nakilala si Batseba nangin iya pagkatapos nga ang tanan ukon ang kahimtangan nangin klaro. Wala gid nawala ni David ang bisan isa lamang ka pinasahi kag talagsahong pakamaayo nga nag-abot sa iya pailig sa tubo sang grasya.

Syempre, ang sala wala ginpalabay ukon gintugot. Sa indi paghimo sang sayup, si David gindisiplina sang grabe kaayo kag sa kadugayon sang iya silot indi makapahimulus kag magkalipay sing bug-os sang iya mga pakamaayo. Nag-antos siya tungud sang iya mga sala sa madamong nag-abot nga mga tinuig. Apang bisan pa sina sa gihapon siya ang hari, sa gihapon madaugon nga heneral, sa gihapon isa ka tawo nga may dako kaayo kag katingalahan nga kaugalingong manggad kag sa gihapon "ang tawo suno sa akon [Dios] kaugalingong tagiposoon" (Mga Binuhatan 13:22, KJV). Ang Dios bug-os nga nagdugang sang disiplina sa kauswagan ni David.[57]

Ang mataas-nga-grasya nga mga pakamaayo nga nagaabot pinaagi sa tubo sang grasya mga may kasigurohan, kag ang mga palibot kag kahimtangan sa diin imo sila ginakalipay ginputus, ginpain, ginpanalipdan, may kasigurohan. Kon maglantaw ka sang kasamok, kalisang, kag sang pagkawalay kasigurohan nga nagatiyog sa palibot sang kalibutan, wala ka gintawag agud magkasubo ukon magbiya kag mawad-an sang paglaum. Indi ka puwede magsiling nga, "Kon sa bagay sanglit nga ang akon mga higayon agud magkalipay sa mataas nga grasya maguba, mas maayo pa nga kalimtan ko na lang ang nahanungud sang panudlo sang Bibliya." Indi! Atubanga ang kabilogan sang tinuud nga panghitabo. Ang gira kag kalisang mahimong mag-abot; sa pagkatinuud, kon wala ang diritso nga pagpatunga sa pagbulig ni Ginoong Jesu-Kristo, wala gid sing pagpaidalum agud nga ina nga gira mapunggan ukon malikawan. Ang Dios nagapasalig, bisan paano, nga *sa bisan ano nga panahon* nga malambot mo ang mataas nga grasya, Iya putson ukon ipain kag panalipdan ang mga palibot kag kahimtangan para sa imo mga pakamaayo, kag Siya maghatag sang mga pakamaayo! Karon amo ang panahon agud mag-andam sa kon ano ang maggolowa sa makasaysayan nga palanan-awon; mag-andam pinaagi sa madasigon kag rapuyot nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya.

Ang yawa padayon nga magdumala sang kalibutan, kag ang makasasala nga kinaiya magapadayon nga maghimo sang kaugalingon nga mga sala, apang wala sing palakat sang kasaysayan kag wala sing kaugalingon nga pagkaunudnon ang makahimo magpawala sing kalig-onan sang kon ano ang natuman na sang pagkamatinud-anon sang Dios. Kon ang Dios magpakamaayo, ina nga pakamaayo dumalayon.

> Bisan nagalatas ako sa nalupyakan sang landong sang kamatayon,
> Wala ako sing kahadlokan nga kalautan; tungud kay Ikaw [si Ginoong Jesu-Kristo] kaupod nakon [hamtong nga tumuluo];
> Ang Imo sungkod [disiplina] kag ang imo igtulukod [pagpalingkawas kag pakamaayo], nagalipay sila sa akon.
> Nag-andam Ka sa akon atubangan sang dakong salosalo nga gintambongan sang akon mga kaaway [pakamaayo kag kalampusan sang pagkahamtong];
> Ginhaplasan Mo ang akon ulo sang lana [kasigurohan sang mga pakamaayo sing

57. Thieme, *Rebound and Keep Moving!,* 27-41.

mataas nga grasya];
Ang akon tagayan [ikasarang agud pakamaayohon] nagaalawas.
Ang kalampusan lamang kag ang grasya ang magapadayon sa akon sa tanan nga adlaw sang akon kinabuhi,
Kag ako magapabilin sa balay sang akon Ginoo sa gihapon. (Mga Salmo 23:4-6, ginhusto nga pagbadbad)

Ikalima nga Pagpaangkon: Kinabuhi nga Walay Katapusan

Ang Dios naghunahuna sang mga pakamaayo diri sa duta nga mangin dumalayon, kag himoon sila nga dumalayon pinaagi sa pagdala sa ila halin sa duta padulong sa pagkawalay katapusan. Ginpauswag Niya sang mas bililhon ang mga pakamaayo nga Iya ginahatag diri sa duta sa mas dako pa nga mga pakamaayo kag mga padya sa langit. Ang matuud nga pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan, gani, nagakahulugan sang mas labaw pa gid kay sa sinang magkinabuhi kita sa gihapon. Ang *mga ditumuluo* magkinabuhi sa gihapon! Apang sa impiyerno imbis sa langit.

Ang kasigurohan sang divine nga mga pakamaayo amo ang pinakakinahanglanon nga palatukuran sa likod sang ikalimang pinakakinahanglanon nga pagpaangkon. Sa lain nga mga pamulong, ang kinabuhi nga walay katapusan mas labaw nga makita sa ibabaw. Lapit na naton matukiban kon ano ang ara sa likod sang makatalaka nga “natawo liwat.”

Sa kinaugalingon nga ang Dios nagahatag sang tanan nga kinabuhi. Ginkilala naton ang mga biological nga paghulag ukon katuyoan nga gindisenyo sang Dios subong ang palaagihan sang pagpaalinton ukon pagpadayon sang mga hiyas kag mga kinaiya halin sa mga ginikanan padulong sa mga kaanakan. Hinumduma nga ang tawhanon nga kinabuhi indi biological lamang. Subong sang kay Adan amo man sa tanan nga mga tawo, ang Dios sa kinaugalingon nga nagpaangkon sang kirab sang kinabuhi. Pagkatapos sang pagtuga sang kinaunahan nga mga ginikanan, wala sing tawhanon nga kinabuhi ang maggowa tubtub nga ang Dios pagkamakagagahum nga magdesisyon agud ipaangkon ang kinabuhi sang kalag sang ang fetus naggowa sa tiyan. Dugang pa, wala gid sing kinabuhi ang maggowa nga wala sing puloy-an sa diin magkinabuhi; tungud sini, ang tanan nga pagpaangkon sang kinabuhi dapat nga mangin tinuud nga mga pagpaangkon.

Ang Dios nagahatag sang kinabuhi nga walay katapusan subong isa ka tinuud nga pagpaangkon tungud kay may ara sing pagkaanggid sa tunga sang kinabuhi nga walay katapusan kag tawhanon nga espiritu. Ang Dios Balaan Espiritu naghimo sini nga pagkaanggid ukon pagkauna sang, sa Iya buluhaton sang pagpangalagad nahanungud sang pagkatawo liwat, Siya nagtuga sang tawhanon nga espiritu sa tion sang kaluwasan. Sa sini nga puloy-an ukon target ang kinabuhi nga walay katapusan kadungan nga ginpaangkon.

Subong nga ang biological nga kinabuhi amo ang puloy-an ukon target para sa kinabuhi sang kalag nga nagaporma sang tawhanon nga kinabuhi, sa amo man ang Dios nagaandam sang tawhanon nga espiritu subong ang puloy-an para sa kinabuhi nga walay katapusan. Sa ila nga ginhalinan, ining duha gid ang kinabuhi sang kalag kag ang tawhanong espiritu amo ang mamugnaon nga mga paghulag sang Dios. Ang kinabuhi sang kalag kag tawhanon nga espiritu mga wala nagabaylo, indi maguba nga mga kamatuuran sang pagkaara ukon pagkabuhi.

Sa makaisa nga ang Dios nga Amay nagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi, ini nga pagpaangkon indi na gid mabawi; maathag nga, sang Siya nagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan sa tawhanon nga espiritu, ina nga kapaigoan dumalayon man. Ang ginpaangkon nga kinabuhi indi gid mahimong ibulag sa puloy-an sa diin ini ginbutang. Wala gid kita sing mahimo nga makapahamulag sang divine nga pagpaangkon. Si Satanas kag ang tanan niya nga mga demonyo indi makaguba sang bisan diin sa sining duha sang kinabuhi sang

kalag ukon sang kinabuhi nga walay katapusan. Bisan ang Dios mismo ang Iya kaugalingon indi makapawala sang kalig-onan sang kon ano ang Iya nahimo.

Ang ditumuluo sa linaw sang kalayo, kaupod ang iya kinabuhi sang kalag nga bug-os kag wala maguba, bug-os kag padayon nga nakatalupangud kag nakahibalo sang iya makalilisang nga kahimtangan. Sa amo man, ang buhi nga kalag sang tumuluo ara sa bug-os nga paghulag sa tunga sang kahimayaan sang langit. Ang kamatuuran nga ang mga tawo mga buhi sa sini gid nga tion, ang mga tumuluo kag mga ditumuluo, amo ang sa karon nga pagpahayag lamang sang tinuud nga kahimtangan nga mga buhi sila sa gihapon. Apang bisan pa sina labaw kay sa kinabuhi sang kalag ang ginakinahanglan kon aton likawan ang Ulihi nga Paghukum kag magkinabuhi sa gihapon sa atubangan ukon panan-aw sang Dios.

Duha ka mga ginakinahanglan ang dapat masugata kon ginakinahanglan naton ang walay katapusan nga kaangtanan sa Dios. Una, ginakinahanglan naton maangkon ang Iya pagkamatarong; ikaduha, ginakinahanglan maangkon naton ang Iya kinabuhi. Ining duha ginpaangkon sa tumuluo sa tion sang kaluwasan. Tungud sini, sugod pa lang gid sang tion sang pagtoo kay Kristo, naangkon na naton ang duha ka mga klase sang kinabuhi. Sa liwat, ang kamatuuran nga buhi kita sa sini gid nga tion, subong mga tumuluo ni Ginoong Jesu-Kristo, amo ang pasalig nga magakinabuhi kita kaupod ang Dios sa langit, tungud kay bisan karon gid mismo ginaangkon naton ang Iya kinabuhi nga walay katapusan. Amo ina kon ngaa, kon nakita na sang Dios nga angay na kita tawgon agud papulion, ini subong ka masayon nga butang subong sang "wala na sa lawas, makig-upod ukon magaatubang sa Ginoo nawong sa nawong" (2 Mga Taga-Corinto 5:8, ginhusto nga pagbadbad). Sa pagkatinuud, bisan pa nga nagaangkon kita sang kinabuhi nga walay katapusan, wala naton ina ginagamit sa karon nga mga adlaw. Ang kinabuhi nga walay katapusan amo ang maghatag sa aton sang ikasarang agud batonon kag pasalamatan ang mga pakamaayo sang sa pagkawalay katapusan. Ang kinabuhi nga walay katapusan mahatagan sang pagtalupangud didto sa pagkawalay katapusan; ang tawhanon nga kinabuhi, diri sa duta.

Ang kinabuhi nga walay katapusan amo ang kinabuhi sang Dios, ang hiyas sang Iya mga kinaiya, ang mismong kinabuhi nga amo Siya. Ginpaangkon sa aton, ang kinabuhi nga walay katapusan nagapasiguro sa aton sang wala gid-katapusan nga kaangtanan sa Iya. Didto sa Hardin sang Eden, si Adan kag ang babayi wala sing bisan pagkamatarong sang Dios ni sang Iya kinabuhi, apang kita naangkon naton ining duha. Subong perpekto nga mga tawo, ang kinaunahan nga mag-asawa wala sing nangin kaangtanan sa katarungan sang Dios; wala sila sing kasigurohan sa atubangan sang Dios tungud kay ang ila nagapadayon nga kaangtanan sa divine nga gugma nakadepende lamang sa Iya grasya. Kita iya may kasigurohan sa sining duha diri sa duta kag sa pagkawalay katapusan tungud sang pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan.

Ang kinabuhi sang Dios nga ara sa aton wala lamang nagakahulugan nga magakinabuhi kita kaupod Niya sa gihapon, kondi nga ini nagapasalig man nga magabaton kita sang nabanhaw nga lawas—nga wala sing makasasala nga kinaiya, wala sing tawhanon nga kaayo kag kalautan—kon ang harianon nga pamilya mabug-os na sa tion sang Pagsabnit sang Simbahan. Amo ini ang kinatapusan nga pagpakabalaan, ang walay katapusan nga kahimtangan palareho nga maangkon sang tanan nga mga sakup sang harianon nga pamilya sang Dios, walay sapayan sang espirituhanon nga kahimtangan diri sa duta.

Ang pagpakabalaan amo ang pinakadako nga butang nga puwede mahimo sang Dios para sa tanan nga mga sakup sang harianon nga pamilya: Siya nagahimo sa aton nga kaangay sang Iya Anak. Ang Dios naghimo sini sa tatlo ka mga bahin. Una, ang pagpakabalaan sang *kahimtangan*: Sang nagtoo kita kay Kristo, ang Balaan Espiritu nagbutang sa aton sa paghiusa kay Kristo agud nga sa kahimtangan nagapakig-ambit kita sang tanan nga Siya kag sang Iya. Ikaduha, pagpakabalaan *nahasuno sa kaagi*: Sa tion nga malambot naton ang espirituhanong pagkahamtong, ang panudlo sang Bibliya nagalikup ukon nagapuno sang aton mga kalag agud nga sa idalum sang pagpuno

sang Espiritu, ang hunahuna ni Kristo mahimo nga aton hunahuna, magpahalin kag maghalili sa maayo kag kalautan nga yawan-ong panghunahuna. Ikatatlo, *kinatapusan* nga pagpakabalaan: Kon ang harianon nga pamilya mabug-os na, ang kada isa sa aton magabaton sang lawas nga kaangay sang Iya. Subong nga si Kristo nagbanhaw sang harianon nga pamilya, mangin kaangay kita Niya sa lawas, gin-andam agud magpakig-ambit sang Iya pagdaug kag pagpurongpurong sa Ikaduha nga Pagkari kag mahimo nga Iya Nobya sa gihapon (Mga Taga-Filipos 3:20-21; Bugna 19:6-9).

Tungud sang mga ginahimo sang *Dios* pinaagi sa grasya, bisan ang labing balaodnon, ang labing pagkawalay pagtalupangud kag pagtinguha, kag ang labing malalison nga mga tumuluo makaagum sang nagapangibabaw nga kasigurohan (2 Timoteo 2:13). Bisan pa sang ila nagkalainlain nga mga sahi sang madumilion nga kabubut-on sa panudlo sang Bibliya, sila tanan makabaton sang kinataasan nga pagpakabalaan subong kasigurado sang sa hamtong nga tumuluo. Ang pag-angkon sang palarehong kinabuhi nga walay katapusan, ang tanan nga mga tumuluo may pareho nga kasigurohan. Ang kinataasan nga pagpakabalaan amo ang kinagamyan; wala ini nagalakip sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo, wala sing pinasahi kag talagsahon nga mga padya.

Madamo sang mga tumuluo ang napaslawan nga magpahimulus sang ila espirituhanong natawhang katungud. Ginhinuyang nila ang ila mga kinabuhi sa pagbaliktad. Wala makapanumbalik, wala makapadayon sa pagtoon sang Pulong sang Dios, nalabyan nila kag wala mapahimuslan ang bilog nga katuyoan sang kinabuhi. Ang ila pagkawala pagpaangay-angay sang Dios naghimo sini sang pagkaindi puwede mahitabo para sa Iya katarungan nga pakamaayohon sila. Ang kabubut-on sang Dios para sa ila mga kinabuhi indi matuman; sa baylo, nagaamat-amat kabug-at ang ila pag-antos sa mapintas nga disiplina tubtub nga sa kadugayan makalolooy nga mapatay sila sa idalum sang pagpakasala tubtub sa kamatayon.

Ang Dios wala naghatag sa aton sang Iya kinabuhi nga walay katapusan agud kita makasiling nga, “Paalam, Dios, magkita na lang ta sa langit! Tubtub sa sunud, himoon ko ang subong sang akon ikahamuut!” Ang aton kinabuhi nga walay katapusan wala gid nagkahulugan nga ibutang lamang sa estante kag dayawdayawon sa layo samtang nagakadto kita sa aton kaugalingon nga dalan. Ini gindisenyo agud panghimuslan. Ang kinabuhi nga walay katapusan kaangay sang suludlan, butanganan, kaha sang manggad, ang bodega sa diin ang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta, ginbutang. Kon wala sing mataas-nga-grasya nga mga pakamaayo samtang diri pa sa duta, wala man sang kaha sang manggad nga pagabaylohan sang labing mas dako pa nga grasya sing mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan, labaw pa kag kapin pa sa kinatapusan nga pagpakabalaan.

Sa walay pagduhaduha ikaw nakatalupangud nga ang mga tawo nagatipon sang mga butang lain kay sa mga selyo; ang iban nagatipon sang dumaan nga mga bino. Ang mga bantugan nga mga bino nga halin sa kadutaan sang Bordeaux sa pinasahi nga nakilala makita sa bisan diin nga bodega. Ang ila bantugan nga mga pangalan—Chateau Lafite-Rothschild, Chateau Latour, Chateau Margaux, Chateau Haut Brion, Chateau Mouton-Rothschild—nagpatahum sang madamo nga mga lamesa sa sulud sang mga ginatos ka mga tinuig. Ang mga bililhong dumaan kag talagsahon nga nagkarabilin sa mas daan nga mga ani sang bino, sa gihapon nagalabay napasa halin sa manugtipon padulong sa manugtipon, nagapangayo sang mataas nga mga presyo nga mahal gid!

Sang indi pa gid madugay, ang isa ka tawo nagbakal sang isa sinang dumaan nga botelya sang Lafite sang sobra sa $14,000. Karon ari ang makapausisa nga butang nahanungud sang botelya nga kaangay sina. Puwede mo ini dalhon sa gowa kag magsiling, “Huo, ini amo ang botelya sang Bordeaux,” samtang ginadayaw mo ang dagway sini (indi kaangay sang botelya sang Burgundy nga nagapatadlong lang). Makilala mo ang larawan sang chateau sa ngalan. Matalupangdan mo

ang hinimo nga bino kag makahimo sang saysay nahanungud kon ano ang nahitabo sa sina nga tuig sa kasaysayan. Apang pagkatapos sang manubo nga pag-estoryahanay, ang mahimo mo lamang amo ang paglantaw sa botelya.

"Apang'" makasiling ka, "ang $14,000 sang isa ka botelya sang bino sigurado nga maayo kaayo kag makahalaylo nga ilimnon!" Niyan, indi gid. Sa una nga bahin, kon buksan mo man gid ang botelya, ang paghatag sing dakong bili sang manugtipon sini maguba. Ano pa ang mas pinakamalain, basi imo matukiban nga nakabakal ka sang aristocratic nga botelya sang langgaw—ang pinakamalain nga langgaw! Naglabay na ang iya sabor ukon bahal na, ang bino madugay na kag indi na maayo ang sabor kag indi na puwede imnon.

Madamo sang mga tumuluo sa karon nga mga adlaw ang kaangay sang mga manugtipon sang dumaan nga mga bino. Sa taas kaayo nga kaugalingong presyo—ang tawhanong kusog sang bug-os nga kinabuhi: pagtrabaho, pagtiriktirik sa pagsinako, pag-antos, 'paghimo sang dalagko kag bantugan nga mga butang para sa Dios'—nakadangat sila sa butang nga indi ikalipay subong nga ini naplano nga mangin subong sini. Ang maayo nga bino ginhimo agud imnon, indi lantawon lamang! Ang kinabuhi nga walay katapusan ginpaangkon sa imo agud ikaw magpakig-ambit, indi nga maghambal lamang, bisan kon daw ano kasanag ukon makatalandog ang mga pamulong.

Sa walay duhaduha, wala sing tumuluo ang magdaladala sang 'daot nga bino' sa langit. Didto, ang kinabuhi nga walay katapusan maghatag bisan sang ikasarang sang nagbaliktad nga wala sing mga pagbasol kag indi magmasinahon ukon magkitid sang panghunahuna nahanungud sang labaw nga mga padya sang hamtong nga mga tumuluo. Sa kinagamyan kaayo, ang Dios magpatindog sang kada sakup sang harianon nga pamilya nga walay sala sa perpektong nabanhaw nga lawas, nga may perpektong kalipay kag wala sing pagbasol (Mga Taga-Roma 3:4; Judas 24; Bugna 21:4). Apang ang mga kinagamyan indi amo ang tinutuyo. Ang Dios naghatag sa imo sang kinagamyan sa tion nga ikaw naluwas! *Gusto* Niya ihatag sa imo ang kinadak-an. Amo ina kon ngaa ginpabilin ka Niya nga buhi diri sa kalibutan.

Ang kada sakup sang Iya harianon nga pamilya may pareho nga kahigayonan kag pareho nga katungud agud himoon kag tumanon ang Kristohanon nga kinabuhi. Ang mga pagpili nga imo himoon—ang magpanumbalik, ang magpabilin nga napun-an sang Espiritu, ang magtoon kag maghimulus sang panudlo sang Bibliya—nagapasalig sang pagkadili pareho nga mga bunga sang inyo espirituhanon nga kinabuhi kag sang sa pagkawalay katapusan. Bisan pa kon may pareho kamo nga espirituhanong kahigayonan, ang inyo kabubut-on nagapasiguro nga wala sing pagkapareho diri sa duta ukon sa langit. Kon ang Dios hilway magpakamaayo sa inyo samtang buhi pa diri sa duta, magabaton man kamo sang mga padya sa langit nga maghimaya sa Iya sa gihapon—kag ang inyo kinabuhi nga walay katapusan magsangkap sang ikasarang agud ikalipay ina nga mga padya. Kon, bisan pa, indi Siya makahimo agud pakamaayohon ka samtang buhi diri sa kalibutan, kon, "gin-anod ka palayo sa grasya" (Mga Taga-Galacia 5:4 ginhusto nga pagbadbad) pinaagi sa madumilion nga kabubut-on ukon pagbaliktad, indi Siya makahimo nga pakamaayohon ka sa pagkawalay katapusan. Wala ka sing mga padya, wala sing mga dekorasyon tungud sang dungog, wala sing ginatos-ka-pilo nga ani, wala sing masangkad nga kadutaan ukon pagkabutang. Mangin manubo ka sa tanda nga haligi didto sa langit. Apang ang mangin isa ka paanggid nga trabahante wala nagakahulugan nga panubuon ukon pahuy-an ka. Pirmi ka gid sakup sang halangdon nga harianong pamilya ni Kristo; ang madamo nga mga sakup mangin mas bantugan kay sa iban. Indi gid kalimti nga ang tawhanon nga pagkapareho isa ka himohimo lamang. Subong nga wala sing pagkapareho diri sa duta, wala man sa langit.

> Kon tungud sang paglapas sang isa [ang kinaunahan nga sala ni Adan], ang [espirituhanon] kamatayon naghari pinaagi sa sinang isa [Adan—kag nahimo ini], labi pa ang mga nagabaton sa kinabuhi sang bugana halin sa grasya sang Dios

> [ang mga pakamaayo sang hamtong nga tumuluo samtang diri pa sa duta] kag ang dulot sang pagkamatarong sang Dios [ginpaangkon sa tion sang kaluwasan] labi pa magahari sila pinaagi sa Isa, nga si Jesu-Kristo. (Mga Taga-Roma 5:17, ginhusto nga pagbadbad)

Sa isa ka saysay, ginpasangkad ni Pablo ang bug-os nga katungdanan sang divine nga katarungan subong ang bahin sang pakig-angot sang Dios sa aton. Ang bug-os nga plano sang Dios ginlaktod nga pagsaysay: sugod sa pagkahulog sang tawo sa sala, ginliwatliwat sa tagsa ka tawhanon nga pagkabun-ag sang ang makasasala nga kinaiya nagahari ukon nagadumala pinaagi sa espirituhanon nga kamatayon, tubtub sa Millennium sang ang mga sakup sang harianon nga pamilya magahari kaupod kay Kristo. Sa Griyego nga pamulong, ang Mga Taga-Roma 5:13-17 isa ka pares sang marka sa palibot sang pulong, numero, kag saysay nga ginatawag parenthesis; sa sini, si Apostol Pablo nagtipon sang panudlo sang Bibliya tubtub nakalambot siya sa bersikulo 17 nga gin-impon niya tanan sa iya ikaduha nga *a fortiori*.

Ang “bugana nga halin sa grasya sang Dios” amo ang labaw kaayo ukon nagasulobra nga bugana sang diritso nga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios. Wala ini gintago sa pagkawalay katapusan; ini amo ang sa karon nga pagkabutang nga ginaangkon sang tagsa ka tumuluo nga nagbungkag sang balabag sa pagkahamtong. Ang una kag ikaduha nga mga potential nahimong mga tinuud *samtang diri pa sa duta* sang ang panudlo sang Bibliya nga ara sa kalag nagasangkap sang mga kabangdanan sang ikasarang kag kasigurohan. Niyan ang pagkamatarong sang Dios sa aton nagakinahanglan nga ang divine nga katarungan magbubu sang mga pakamaayo sang mataas-nga-grasya. Hinumduma: Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios amo ang nagapatuman. Ining pagbubu sang mga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios, labaw kag kapin pa sa mga pakamaayo sang kaluwasan, nga sa kinatapusan baylohan sang mas dako pa nga mabuganaong grasya, labaw kag kapin pa sa mga pakamaayo sang kinataasan nga pagpakabalaan.

Ang indi pagkapareho sang mga pakamaayo nga nabaton sang hamtong kag dihamtong nga mga tumuluo mangin sa gilayon nga maathag kag dayag pagkatapos nga ang kada isa sa aton magbalik sa duta kaupod kay Kristo sa Iya ikaduha nga pagkari. Ang isa sang pipila ka sigurado kag maathag nga ginpahayag sing walay katapusan nga mga pakamaayo para sa harianon nga pamilya amo nga ang mga hamtong nga mga tumuluo lamang ang magahari kaupod Niya sa panahon sang isa ka libo ka tuig nga amo ang Millennium (Bugna 5:10); ang pildihan nga mga tumuluo mangin manuglantaw kag manugpanilag.

Hangpon sang sigurado gid nga sang si Pablo naghatag sa aton sing pasiplat sang *a fortiori* sang pagkawalay sa kinagamyan wala siya nagahambal nahanungud sang kadamoon ukon klase kondi nahanungud sang kutub sa masarangan nga paninguha ukon pagpisan sang pangabudlay. Ang Dios wala nagahatag sa aton sing kinagamyan didto sa langit, ang Dios wala nagakinahanglan magpakiglalis sa aton madumilion nga kabubut-on, makasasala nga kinaiya, ukon sa yawan-on nga pangdaogdaog ni Satanas. Busa, sa kon diin indi gid man malisud para sa Iya agud pakamaayohon kita, ang mga pakamaayo mahimong dako kaayo kag katingalahan nga nagadiritso sa tipiganan sang tawhanon nga panghangup. Ang bisan ano nga paanggid nga nagahalili sa ila mahimo lamang nga mahuyang nga saysay sang mga kamatuuran. Sa aton may katubtuban nga mga kaisipan, wala kita sing kasarang nga makita ang ara sa unahan sang gal-um sang hamog; indi naton matungkad sa paghangup ang pat-ud nga tinutuyo sang langit. Apang halin sa aton kaalam sang kon paano ang katarungan sang Dios nagahulag sa karon nga mga adlaw, nagasalig kita nga ang kinatapusan sang pakamaayo subong ka tinuud subong sang taytayan sa diin kita nagapanglakaton.

DUHA KA POTENTIAL NGA MGA PAGPAANGKON: MGA PAKAMAAYO SAMTANG DIRI PA SA DUTA KAG SA PAGKAWALAY KATAPUSAN

Indi gid ini mahitabo nga ipaathag ang lima ka kinahanglanon nga mga pagpaangkon kon wala sing pagpakighisgot ukon pagpangusisa sang ila katuyoan. Ang katuyoan sang Dios sa aton mga kinabuhi ginpahayag sa madamo nga detalye: pakamaayo, pakamaayo, kag madamo pa nga pakamaayo.

> Busa sanglit nga ginpakamatarong kita pinaagi sa pagtoo, tugotan naton nga mag-angkon kita sing kauswagan nawong sa nawong kaupod sa Dios pinaagi aton Ginoong Jesu-Kristo. (Mga Taga-Roma 5:1, ginhusto nga pagbadbad)

Ang hortatory subjunctive mood sa Griyego nagapahayag sang sugo nga nagapadasig kag nagamando sang kinabubut-on nga pagpauyon: “Tugotan naton nga mag-angkon kita sang kauswagan!” Indi ini yano lamang nga pahayag sa indicative mood ukon porma sang berbo nga nagapahayag sang kamatuuran nga mahimo pamatud-an, subong sang ginasugyot sang King James nga pagbadbad, ni ang ngalan (*eirene*) ginbadbad sang tama “paghidait ukon kalinong.” Kaangay sang Ebreyo (*shalom*), ining Griyego nga pulong sang pagpangumusta ukon pag-abiabi nagakahulugan man sang “kauswagan.”

Agud malikawan ang pagkatublag sang imo pagtalupangud sang lima ka mga pagpaangkon nga ara sa tanan nga mga tumuluo, naghulat ako tubtub karon agud pangalanan ang labaw kag kapin pa nga mga pakamaayo (Juan 10:10) samtang buhi pa diri sa duta kag sa pagkawalay katapusan kon ano sila. Sila ang duha pa ka mga *pagpaangkon*—ang ikaanum kag ikapito—nga halin sa katarungan sang Dios.

Ang kada tawo manugbaton ukon manunubli sa tion sang pagkabun-ag sang unang duha ka mga pagpaangkon—ang kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi nga may kaangtanan sa kaliwatan kag sang kinaunahan nga sala ni Adan sa makasasala nga kinaiya. Dason, kon ang bisan sin-o ang magtoo kay Kristo, sa kinaugalingon niya nga ginaangkon inang ikatatlo nga pagpaangkon—ang iya kaugalingon nga mga sala ginpaangkon kay Kristo didto sa krus para hukman—dugangan sang, iya pagbaton sang ikaapat kag ikalima nga mga pagpaangkon: ang pagkamatarong sang Dios kag kinabuhi nga walay katapusan.

Ang kada tumuluo nga nagkinabuhi hinatagan sang tanang lima sining mga pagpatuman halin sa divine nga katarungan subong ang bahin sang pagpakig-angot sa Dios. Subong nga ang kaluwasan nagadala sang plano sang Dios ang bahin sa unahan sang kinabuhi sang tawo kag espirituhanong kamatayon, gani may ara pa sang bahin sa unahan sang kaluwasan. Amo ini ang ginsakupan sang labing dako nga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios. Para sa ditumuluo, ang kaluwasan isa ka potential lamang; sa amo man, ang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo potential lamang para sa indi pa hamtong nga tumuluo. Buhi ka sa gihapon subong tawo; naluwas ka sa gihapon subong isa ka tumuluo ni Jesu-Kristo; apang mahimo ukon indi na gid mahimo nga makita mo ang ikaanum kag ikapito nga mga pagpaangkon.

Ikaanum nga Pagpaangkon: Mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta

Ang ikaanum nga pagpaangkon mahitabo sang ang katarungan sang Dios nagabubu sang mga pakamaayo pinaagi sa tubo sang grasya didto sa pagkamatarong sang Dios sa hamtong

nga tumuluo. Ini ginahatag lamang sa tumuluo nga, pinaagi sa panudlo sang Bibliya, nagaangkon sang ikasarang para sa mga pakamaayo. Amo ini ang tinuud nga pagpaangkon tungud kay may kaangtanan sa tunga sang mga divine nga pakamaayo kag sang ginpaangkon nga divine nga pagkamatarong.

Duha ka mga *mahukmanon* nga mga pagpaangkon ang ginakinahanglan sang wala pa mahitabo ang bisan ano sang subong sang *tinuud* nga pagpaangkon sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Pinaagi sa pagtoo kay Kristo, kita, subong mga amo sini, nagbaylo sang aton mga sala para sa pagkamatarong sang Dios agud nga sa pagkatinuud kita nagaangkon sang kabahin sang pagkamatinud-anon sang Dios. Sa tion lamang nga kita may ara na sang Iya pagkamatarong dira amo ang puloy-an ukon target sa aton sa diin ang Dios makahimo magbubu sang mga pakamaayo kon makalambot na kita sa espirituhanon nga pagkahamtong.

Ang pagkamatarong nga ara sa Dios nagakinahanglan sang pagkamatarong nga ara sa aton. Kon ano ang ginabaton sang pagkamatarong sang Dios, ginapakamaayo sang Iya katarungan. Tungud sini, ang sulundan ukon palatukuran wala nauntat bisan sang ang Dios nagapakamaayo sa *aton*. Ang katarungan sang Dios mahimong magpakamaayo lamang sang nagapuyo nga pagkamatarong sang Dios nga ginpaangkon sa tion sang kaluwasan. Ang Dios pirmi gid malig-on kag matutum; ginapauswag lamang Niya kita kon, sa paghimo sini, malikawan Niya ang tanang mahimong pagpauyon-uyon sa Iya character.

Ang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo samtang diri pa sa duta nakasulud sa anum ka mga bahin: espirituhanon nga mga pakamaayo, umalagi nga mga pakamaayo, mga pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay, makasaysayan nga mga pakamaayo, mga pakamaayo nga may kaangtanan sa indi nahaangay ukon indi takus nga pag-antos kag, sa kinatapusan, mga pakamaayo sa tagumatayon. Aton ipaathag sang laktod ini nga mga bahin agud hatagan kamo sang pang-inoino kon ano ang buut silingon sang Pulong sang Dios sang “tugotan naton nga mag-angkon kita sang kauswagan!”

ESPIRITUHANONG MGA PAKAMAAYO

Ang tanang espirituhanong mga pakamaayo sang mataas nga grasya nabaton sang kada hamtong nga tumuluo. Ang isa ka tawo indi bastabasta lang makaangkon sang tanan sina nga mga panudlo sang Bibliya sa iya kalag kon wala nalikupan ni Kristo, kon wala nakaangkon sang ikasarang para magkinabuhi, para sa gugma, para sa pagkalipay, para sa pakamaayo. Ang mismong kahimtangan gid sang pagkahamtong nagakinahanglan sang pagpaangkon sang bug-os nga pagtamud kag paghatag sang dakong bili para sa grasya, sang abilidad kag kahanas sang pag-atubang kag pagdumala sang bisan anong malain nga panghitabo ukon trahedya nga puwede mag-abot, sang abilidad kag kahanas nga tukibon kag ibadbad ang kapanahonan sang kasaysayan, sang kahilwayan sa pagkaulipon sang mga detalye sang kinabuhi, sang pagpaangay-angay sa nagabaylo nga mga kahimtangan, sang kahulugan sang kasigurohan nahanungud sang plano sang Dios sa kinabuhi sang isa ka tawo.

Sa tion nga malambot mo na ang pagkahamtong, ang imo tuo nga burubilog napuno na sang panudlo sang Bibliya; ang hunahuna ni Kristo nahimong imo nga katukuran sang kasayuran; ang pagkanalikupan sang persona ni Kristo nga nahimong imo nga palanan-awon sa kinabuhi. Kon sang makaisa nagpadayon ka nga nangin walay pulus kag makitid sang pangisip, mapahimaslon, mabangis, masinahon, kag hambogero nga mapalabilabihon, ini nga mga pagkatalang kag sayup ginsalikway sa idalum sang palatukuran sang paghatag sang dakong pagtamud sa Ginoo. Ang kaugalingong-hinimoan nga kalisdanan nga nahimo tungud sining mga sala sa panghunahuna mawala man. Mangin hilway ka sa bug-os nga kinabuhi sang pagkaulipon sa “daan nga programa ukon palakat.” Ang imo mga dapat hatagan sang dakong pagtalupangud nahan-ay na; ang imo

kaalam sa Pulong sang Dios mahimong kaugalingon nga gugma para kay Ginoong Jesu-Kristo. Ining kaugalingong gugma para kay Kristo may mga sangputanan sa mga tawo: ang nagapatawhay, nga gugma nga wala sing ginatumod para sa tanan nga nahasuno sa malig-on nga mga sulundan kag talaksan sa imo kaugalingong kalag. Masapwan mo nga indi ka madali matandog kag mangakig sa sinang may maluya nga mga talaksan nga nagapanglibak kag nagapangguba sang imo dungog, nagapangtsismis nahanungud sa imo, kag kasami nga makapalain sang imo buut. Ikaw nangin mahunahunaon, mapasaylohon kag mapaumuron, kag maalwan; maton-an mo ang malig-on kag maabtik nga pangisip. Nangin hingpit ka nga malig-on nahanungud sang kinahanglanon kaayo nga panudlo sang Bibliya apang bug-os nga makapaigoigo sa mga indi maayo kag indi kinahanglanon nga mga paggamit; tungud sini, magtubo ka sa matuud nga kabakod sang kalag. Mahimo ka magduko, apang indi gid mabalian.

Ang sobra kag mapatuyangon nga paglumbaanay kag paindis-indis, mataas nga handum, kag mga pagpalangga ginsalikway na. Indi ka na matublag, dali maugot, madali malibog kag mataranta sang mga pagkawalay pulus, kag pagkamapahimaslon nga indi mo malikawan nga masugata sa adlaw-adlaw nga pagpakig-atubang sa mga tawo. Nahilway ka sa pagharihari sang nagapadayon nga mga sala sang panghunahuna, kag sa pagkawala sining indi makit-an nga mga kadena sa kalag mag-abot ang kahilwayan halin sa pagkaulipon sa mga sala sa pamulong. Ang sa sulud nga pagsamoksamok kag pagpangguba sang tawhanon nga kaayo kag kalautan bug-os nga makuha, kag ang nagkalaguba gin-ayo. Ang espirituhanong mga pakamaayo maglatag sang palatukuran kag padayon nga magsakdag sang tanang iban nga mga bahin sang pakamaayo.

UMALAGI NGA MGA PAKAMAAYO

Akon ginalantaw ang hilisgutan nahanungud sang umalagi nga mga pakamaayo nga may madamo nga kahadlok kag kalisang. Nakahibalo ako nga malabyan kag indi ko matalupangdan ang pinasahi nga pakamaayo nga ginatigana sang Dios sa inyo. Dason, kon mabungkag mo ang balabag sang pagkahamtong kag mabaton ina nga pakamaayo, matingala ka kon ano ang nahitabo. Indi paghunahunaa nga tungud kay indi ka manggaranon, ukon nagapanamguhanon nga nahigugma sa imo bana ukon asawa, ukon nag-uswag sing labaw sa imo mga kapareho, indi ka hamtong. Amo ini ang peligro sa trabaho sang manugpahibalo ukon manunudlo sang panudlo sang Bibliya nga basi magsayup sa paggamit ang mga nagpamati sa kon ano ang gintudlo, apang padayon sa pag-uswag bisan pa sang mga matinguhaon nga tuison kag ginaabuso kag wala ginagamit sa tama ang kamatuuran. Para sa pipila, wala sing mahimo ang pagpaathag.

Ang kamatuuran amo nga ang Dios nagaamuma sa aton subong mga tawo. Ang Iya plano para sa aton mga kinabuhi mahimo ukon mahimong indi maglakip sang pakamaayo sa kada bahin kag sa pagkatinuud ang mga pakamaayo indi palareho. Wala sing ‘pagkapalareho sa pagkahamtong.’ Ini puwede makahatag sa inyo sang tanda sang pagsalikway sang Dios sang yawan-on nga kaisipan sang pagkapalareho sang tawo, Ang iban nga mga tumuluo sa mataas nga grasya nagabaton sang isa ka butang, ang iban lain. Ang isa puwede nga manggad, ang iban igo lamang nga may ibayad sa mga balayran; apang pareho nga mga hamtong nga mga tumuluo, kag pareho nga ginpakamaayo sa nagkalainlain nga pamaagi sa nagkalainlain nga mga kahimtangan ukon panghitabo. Sa kada bahin bisan pa sina, may mga butang nga maayo kaayo kag katingalahan. Ang Dios nakahibalo kon ano ang pinakamaayo nga ihatag sa dapat tagaan, kag ang Dios pirmi nagahatag sang pinakamaayo. Hinumduma nga ang labing dako sing umalagi nga pakamaayo sang hamtong nga tumuluo amo ang pagkakontento ukon pagkahamuut sa kada panghitabo kag kahimtangan sang kinabuhi. (Mga Taga-Filipos 4:11-12; 1 Timoteo 6:8-9; Mga Hebreo 13:5-6).

Dugang pa, ang espirituhanon nga pagkahamtong indi kaangay sang kaagahon sing Christmas sang ang isa ka tawo nagabaton sing dungan sang iya tanang mga dulot. Ang umalagi nga mga

pakamaayo ginabubu sa tion sang pagkahamtong kag sang *pagkatapos sina*. Hinumduma nga ang Dios nagahandum sang pinakadako kag pinakamaayo para sa aton; kabuangan lamang (ang wala sing masiling nahanungud sang sala) para sa imo nga masina ka sa pinasahi nga mga pakamaayo nga ginpaangkon sa iban nga mga tumuluo apang indi sa imo. Indi magkasubo kon ang pat-ud nga kaalwan sang kabuganaan sang grasya indi mag-abot sa imo; tugoti nga magpabilin ang imo panan-aw kag bug-os nga pagtalupangud kay Ginoong Jesu-Kristo, kag ilikaw ang imo kaugalingon sa madamong pagkadaot. Ang bisan anong divine nga mga pakamaayo sa hamtong nga mga tumuluo mga butang nga ginplano agud maghimaya kag magpalipay sa Ginoo, kag nakahibalo Siya kon paano, pinaagi sa kon ano man ang Iya ginahatag, ang pagdala sang labing dako kag mataas nga himaya kag kalipay sa Iya kaugalingon. Gani magpatawhay, padayon sang pagtoon sang panudlo sang Bibliya, kag tan-awa ang himaya sang Dios.

Ang umalagi nga pakamaayo nga dayag kag nagapangibabaw sa madamo nga mga kaisipan amo ang kamanggaran. Kon sinukud man sa dolyares, sa duta, ukon sa mga pagkabutang, ang kamanggaran ginapaangkon sa madamo nga mga kahigayonan sang panghitabo ukon kahimtangan. Sila Abraham, David, kag Solomon amo ang sa Daan nga Katipan nga mga halimbawa sang mga tawo nga may katingalahan kag daw indi mapatihan nga kaugalingong mga kamanggaran. Ang ginpaangkon nga kamanggaran mahimong nabaton (subong pinaagi sa panublion) ukon naangkon (subong pinaagi sa pag-uswag sa negosyo).

Bisan pa kon ang mga tawo mahimong indi magkabig sang naangkon nga kamanggaran nga ginpaangkon halin sa Dios, ang hamtong nga tumuluo mismo ang iya kaugalingon nakakita sang iya kaugalingon nga kahimtangan halin sa divine nga palanan-awon kag nakahibalo sang tinuud nga Ginahalinan. Nakahibalo siya nga indi gid niya maangkon nga nangin kaugalingong-hinimoan sang tawo; bisan pa sa bahin sang tawhanon nga paghimulat sang ditumuluo, wala gid sang butang subong sang kaugalingong-hinimoan sang tawo. Ang iban pirmi nahilabot sa pagtipon sang kamanggaran sang bisan kay sin-ong tawo. Ang hamtong nga tumuluo nga ginpakamaayo sang naangkon nga kamanggaran nakahibalo man nga sa kahimtangan sang kinabuhi may ara sang mga pagkambyo nga indi niya mapunggan nga puwede sang subong na lamang ka dali magkarawala. Si Jesu-Kristo amo ang nagadumala sang kasaysayan; Siya nagadumala sini nga mga pagkambyo sa kinabuhi. Luwas sa grasya kag sang plano sang Dios, bisan ang naangkon nga kamanggaran magapamatuud nga maiwat ukon budlay pangitaon kag malinlangon. Kon ang katarungan sang Dios magpaangkon sang kamanggaran sa hamtong nga tumuluo subong pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, ang kamanggaran may kasigurohan. Aton nakita ini nga palatukuran sa kinabuhi ni David.

Ang pagpanag-iya lamang sang kamanggaran wala nagapasalig sang kalipay. Ang espirituhanon nga pakamaayo sang ikasarang para sa kabuganaan kag kalisdanan amo ang nagahimo sang labing dako kaayo nga mga manggad nga mangin katingalahan kag maayo kaayo nga pagkabutang. Ang ikaduha nga bahin sang mga pakamaayo nag-atras sa una. Ini mahimo maglakip sang pinasahi nga ikasarang para sa puhunan ukon para sa pat-ud nga mga klase sang panag-iya ukon bisan sang ikasarang para sa paggasto. Kon ang ginakinahanglan nga ikasarang nagalambo subong bahin sang espirituhanong pagtubo, ang katarungan sang Dios hilway magpaangkon sang manggad. Kon diin wala ang ikasarang apang ara pa gihapon ang manggad (kon tungud man sang balaod sang pang-gobyerno nahanungud sang paglumbaanay sa negosyo ukon subong sang pakamaayo pinaagi sang pag-inupdanay), ang manggaranon nga tawo wala sing kalipay. Indi pagkalimti nga may duha ka klase sang indi malipayon nga mga tawo sa kalibutan: ang manggaranon kag ang indi manggaranon. Kon diin may ikasarang, may duha man ka klase sang malipayon nga mga tawo: ang manggaranon kag—tama ina—ang indi manggaranon.

Karon, may madamo nga klase sang kadaugan, apang ang iban nga sari mahimong ipaangkon sa idalum sa bahin sang umalagi nga mga pakamaayo. Kon bisan ano man ina, ini mangin

kadungganan sa kaugalingong bahin sang kinabuhi sang isa ka tawo. Kon ang kahanasan sang isa ka tawo amo ang mananum sang petunia ukon mga matahum nga mga bulak, mangin madaugon siya sa hardin!

Ang pagpauswag lain pa gid nga pakamaayo para sa iban nga hamtong nga mga tumuluo. Ang Dios nagapaangkon sang kauswagan, apang indi gid Siya magpauswag sa imo sang mga indi mo masarangan. Puwede ka mahimo nga pinakamaayong manugdumala sa opisina apang indi maayo sa pamunoan. Sa subong sini nga kahimtangan, nakita sang Dios nga wala ka sing kaalam nahanungud sang imo katungdanan kag nalisdan sa katungdanan sang pagdumala. Busa, Siya magpauswag sa imo sa sulud lamang sang bahin sang imo ikasarang kag maghatag sang sa divine nga mga abilidad. Dugang pa, magauswag ka nga wala nagasalig sa paindis-indis ukon lumbaanay, nga wala nagahinuyang sang imo panahon sa pagpanghaylo sang tanang husto nga mga tawo kag isiling ang husto nga mga butang.

Ang kauswagan amo ang pakamaayo nga mahimong ipaangkon sa madamo nga bahin sang kinabuhi. Indi tanan mangin mauswagon sa pareho nga mga bahin. Ang sa katilingban nga kauswagan nagakahulugan sang may tinuud nga mga abyan. Wala gid sing may mas madamo pa kay sa pipila ka tinuud nga mga abyan, kondi atong mga pipila ka mga pinili nga kasami mangin mga abyan tubtub sa katapusan. Aton natalupangdan nga ang hirop nga pagkaabyan mahimong bahin sang grasya sang pangkinahanglanon, apang may mas manggaranon nga ikasarang para sa pagkinabuhi nga nagaabot subong espirituhanon nga pakamaayo sa tion sang pagkahamtong, ang pagkaabyan ginlakip sa kauswagan sang pakig-upod nga nangin mas maayo pa gid kag makapatawhay.

Halos ang tanan may madamo nga hunahuna sang manggad ukon sa katilingban nga kauswagan. Ang hinanas nga kauswagan, bisan paano, indi sobra ka athag nga bahin. Amo ini ang kaabtik kag kahanas agud manguna sa propesyon subong sang syensya, ukon sa pag-inhinyero. Ang kauswagan sa propesyon amo ang propesyon o ukon palangitan-an sang tumuluo, bisan kon ano man ini: sa medisina, balaod, pagpatuman sang balaod, sa militar, pagtudlo. Ang isa ka madungganon nga propesyon nga kasami wala nakilala ukon wala natalupangdan amo ang pagkamaninilbi. Tinuud nga ang propesyonal nga mga maninilbi ginakinahanglan kag dapat pasalamatan, bisan pa sang sayup kag mabangis nga dalit sang mga ara sa mataas nga katilingban nga nagapahayag nga ini sa bisan ano nga pamaagi makahuluya nga pinangabuhian ang nagahulat kag magsilbi sang iban nga mga tawo. Mas gusto ko ang pagpakig-upod sang madamo nga mga maayo kaayo nga mga maninilbi nga nakilala ko kay sa sinang madamo nga mga tawo nga ginatawag malampuson sa kinabuhi!

Ang sa panghunahuna nga kauswagan ginpaangkon subong ang sanga sang espirituhanon nga pagtubo. Ang isa ka tawo indi makatoon sang panudlo sang Bibliya kon sa amo man nga tion wala nagatubo sa iya bug-os nga paghatag sang pagtalupangud kag sang gin-eskuwelahan nga pagdisiplina sa kaugalingon. Amo ini ang bililhon kaayo nga mga bulig kag kaayohan sa kinabuhi. Kaupod sang pagpasangkad sang katukuran sang kasayuran, mapauswag nila ang abilidad kag kahanas sang tumuluo agud maghunahuna, agud ibansaybansay ang pangatarungan, agud gamiton ang paghangup. Ang sa panghunahuna nga kauswagan nga nagaabot kaupod sang espirituhanong pagkahamtong nga nagapataas sang IQ ukon pagkamaalamon sang tumuluo, nagadugang sang iya pagpang-inoino, kag nagahatag sa iya sing mataas nga pagtinguha sa madamo nga mga hilisgutan sa kinabuhi nga sadto anay wala mahibaloan ukon indi makahaylo sa iya.

Ang sa kultura nga kauswagan mahimong nagalakip sang dako kaayo nga kalipay sa musika, pag-arte ukon kahanas, sa basahon, drama ukon palagowaon, kag kasaysayan. Ang kauswagan sa katukuran amo ang pag-amlig kag kasigurohan sang imo kahilwayan, pag-isahanon, kag pagkabutang, lakip ang pag-amlig sa krimen kag pagtimalus.

Ang pagkamakusog sing pagdumala ginpaangkon nga pakamaayo nga sa pagkatinuud indi para sa tanan. Ang abilidad agud mamuno sa iban sa pagkatinuud nagaabot sa nagkalainlain nga mga pamaagi. Ini mahimong unay sa pagkatawo ukon naangkon pinaagi sa mapisanon nga pagtoon kag pagpanilag. Ini puwede man nga naangkon sa pagkatawo liwat subong bahin sang pagbaton sang isa sang pagdumala nga espirituhanong mga dulot. Ang abilidad agud magdumala mahimo man nga mag-abot subong sang pagpaangkon sa hamtong nga tumuluo. Kon ang mga kahigayonan agud magdumala, pagbaton ukon pagpanubli sang awtoridad, ang pagbaton sang katungdanan nga indi para sa imo, indi pagtinguhaa nga pangitaon sila. Ang sobra ka taas nga handum magatulod lamang sa imo sa gowa sang kabubut-on sang Dios sa imo kinabuhi. Pauswagon ka Niya kon andam na Siya. Kon ara ka sing abilidad sa pagdumala, mag-andam, mag-andam, mag-andam! Kon wala ka sini nga abilidad, indi magbatyag nga pinabay-an; ang Dios may iban nga mga pakamaayo sa imo. Ang palatukuran amo nga kon ang Dios indi magpauswag sa imo, indi ka mag-uswag; apang kon ang Dios magpauswag sa imo, maathag nga ginpauswag ka (Mga Salmo 75:6-7; 1 Pedro 5:6).

May iban pa nga bahin sang pakamaayo nga amo ang maayo ukon ang mas ginpaayo pa nga pagkamaayong lawas. Pipila lang ka mga tawo ang nagakilala sang makasaysayan nga bili sini. Subong sang kinaugalingon nga pagkakinahanglanon kaayo sang maayong panglawas ayhan sa kada tawo, ini nagahimo man sang kalainan sa madamo nga mga kahimtangan sa militar. Halimbawa, ang masakiton nga panglawas ni Napoleon nagapabilin sa iya nga malig-on kag nagapanghawid sa pagpamuno sang mga Pag-ataki sang Militar sa Waterloo. Napildi siya sa sinang kinatapusan nga gira bisan pagkatapos magdaog sa duha ka maathag nga unang mga kadaugan sa Quatre Bras kag Ligny nga siya, sa mga una nga mga tinuig kag sa mas maayo nga panglawas indi gid magtugot nga makalusot sing indi mapahimuslan pinaagi sa iya mga kamut.

Ang puno sing kadasig kag maabtik kaayo nga kusog bahin man sang lawasnon nga kauswagan nga pipila lamang ang nakahangup. Si Gaius Julius Caesar may mas dakong tinipon nga kusog kay sa ayhan bisan sin-o nga nagkinabuhi; nangin madaugon siya kaayo sa pito ukon walo ka nagkalainlain nga mga bahin sang pagpaninguha. Ginkilala sa tunga sang mga bantugan nga mga kapitan sang bug-os nga kasaysayan, wala man lang gani siya nagsugod sa paghalad sang iya kaugalingon sa military nga katungdanan tubtub nga mag-edad siya sing lapit sa singkuwenta ka tuig. Si Moises ang isa pa ka tawo sang katingalahan kag dako kaayo nga kusog. Ang iya mga hinimoan mga talagsahon subong isa ka sundalo, manunulat, manugdumala, arkitekto, inhenyero, manugmando, manughimo sang musika, apang ilabi na subong ang tawo sang Dios. Sang sa edad nga 120 ka tuig, nalupigan niya ang mga tawo nga may ikaapat nga bahin sang iya edad! Ang metabolismo sang kada isa magapaidalum sa pagbaylo kon kaisa—daw ano ka nami nga pabaskugon kag padasigon pa gid subong ang divine nga pagpaangkon!

Ginrepaso ni Pablo sa kabilogan ang panghunahuna nahanungud sang umalagi nga mga pakamaayo, ang ikaduha nga bahin sang ginpaangkon nga mga pakamaayo sa hamtong nga tumuluo samtang diri pa sa duta, sa iya pangamuyo para sa Mga Taga-Efeso.

> Kag sa pagkilala [pagkahamtong nga nagaabot pinaagi sa kaalam nahanungud sang panudlo sang Bibliya] sang nagalabaw-sa-ihibalo nga gugma ni Kristo [pagtutok sa paghigugma sa persona ni Kristo ukon ang pagkahamtong], nga kamo puwede mapun-an sang tanan nga kabug-osan [*pleroma*] sang [ang pagpaangkon sang espirituhanon kag umalagi nga mga pakamaayo sa hamtong nga tumuluo diri sa duta]. Karon sa Isa, nga sa Iya kaugalingon makasarang maghimo sang mas labaw pa sa tanang mga butang sa walay katubtuban kay sa sinang sa diin aton ginapangayo ukon ginahandum suno sa gahum [sang Pulong sang Dios], nga sa kaugalingon sini nangin madaugon sa aton, sa Iya ang himaya [ang Dios nahimaya pinaagi sini nga

> mga pagpaangkon] sa Simbahan [harianon nga pamilya] kag sa kay Jesu-Kristo nga may kalabutan sa tanan nga mga kaliwatan [ini nga mga pakamaayo andam sa kada kaliwatan sang mga tumuluo] sa gihapon kag sa tanan nga tion [ang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta may walay katapusan nga mga sangputanan]. (Mga Taga-Efeso 3:19-21*a*, ginhusto nga pagbadbad).

Subong isa ka hamtong nga tumuluo magabaton ka sang imo kaugalingong umalagi nga mga pakamaayo. Masakup ka man sa bahin sang pag-antos para sa pakamaayo, ang pagtilaw nga gindisenyo sang Dios agud magtubo ka sa kabug-osan ukon *pleroma* nga kahimtangan. Bisan pa sang imo magsunud nga pakamaayo, may bug-os ka nga kalinong kag pagkakontento sang kada kahimtangan.[58]

> Indi nga nagahambal ako nahanungud sang kawad-on; kay naton-an ko na ang pagkakontento sa kon bisan ano nga kahimtangan ako. Makahibalo ako magpakakubus, kag makahibalo man ako magpakabugana; sa bisan ano kag sa tanan nga kahimtangan naton-an ko ang tinago sang pagkabusog kag pagkagutum, sang kabuganaan kag kawad-on. (Mga Taga-Filipos 4:11-12)

MGA PAKAMAAYO PINAAGI SANG PAG-INUPDANAY

Ang dako kaayo nga kaayohan sang espirituhanon nga pagkahamtong amo nga ang iban napakamaayo pinaagi sa pagpakig-updanay sa imo. Ang mga pakamaayo nagaalawas sa mga tawo sa imo palibot.

Sanglit nga wala bisan isa sa lokal nga katilingban ang makalabaw sa espirituhanon nga pagtubo sang iya pastor-manunudlo, ang pag-alawas sang kauswagan indi gid malikawan nga magsugod sa pastor. Ang pastor padayon, nga matinguhaon kaayo sa mga pagtoon kag sa mga pagtudlo indi lamang agud sa kinaugalingon nga magtubo siya labaw pa sa mataas nga grasya kag mas sobra pa sa labing mataas nga grasya, kondi nga amo man ang iya mga ginatatap nga mga tumuluo magtubo man. Kon ang pastor hamtong, ang mga sakup sang iya katilingban pakamaayohon sa duha ka mga pamaagi pinaagi sa pagpakig-updanay sa iya: una, diritso—magabaton sila sang iya matutum nga pagpanudlo sang panudlo sang Bibliya; ikaduha, sang indi diritso—ang ila pagpakig-updanay sa iya, subong ang pagpakig-atubang lamang sa iya katilingban, magadala sa ila sang ila kaugalingon nga mga pakamaayo halin sa Dios.

Ini nga mga diritso kag indi diritso nga mga bahin nagapamatuud sang tanan nga pakamaayo pinaagi sa pakig-updanay. Sa lain nga bahin, ang hamtong nga tumuluo hinatagan sang sobra agud nga makabulig siya sa mga gusto niya buligan, ukon ang iya mga pakamaayo mga subong sang gulpi lang mag-alwak ukon nagaalawas sa iya mga abyan, mga paryente kag mga makaupod. Sa pihak nga bahin, ginpakamaayo siya sang ikahibalo nga ang mga pinalangga niya ginpauswag kag ginaamligan sa talagsahon kag pinasahi nga pamaagi sa kinaugalingon sang Dios—tungud sang pagtahod sa panudlo sang Bibliya sa iya kalag.

Hinganlan naton ang madamo nga mga halimbawa. Ang espirituhanon nga palibot indi lamang ang pastor sa ila nga katilingban; ang hamtong nga mga tumuluo sa katilingban mga ginhalinan man sang kauswagan para sa bug-os nga katilingban. Sa bahin sang mga hinigugma, ang mga ginikanan nga sa mataas-nga-grasya mga pakamaayo sa ila mga kabataan. Ang mga anak pagakamaayohon bisan kon makalambot sila ukon indi sa espirituhanon nga pagkahamtong. Pagapakamaayohon

58. Thieme, *Christian Suffering*, 62-67.

sila sa bug-os nila nga kinabuhi, bisan pa kon magpabilin sila nga mga ditumuluo. Ang pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay magapadayon pagkatapos nga ang ila mga ginikanan nagtaliwan agud mag-upod sa Ginoo. Sa tunga sang pagkadimaangayon kag pagkawalay kasigurohan sa kalibutan sang yawa, ang labing sigurado nga panublion nga mabilin sang ginikanan sa ila mga anak nga mga lalaki kag mga babayi amo ang sa kinaugalingon nga magtoon sang panudlo sang Bibliya kag bungkagon ang balabag sa pagkahamtong. Indi kita makalaum nga 'himoon ang kalibutan nga mas maayong duug para sa aton mga kabataan.' *Mahimo* naton isalig sila sa pinasahi nga pag-amuma sang Dios subong nga mga kabataan sang mataas-nga-grasya nga mga bayani!

Kon ang mga ginikanan indi mga hamtong nga mga tumuluo apang ang mga kabataan hamtong, ang pakamaayo pinaagi sa pagpakig-updanay mangin sa lain nga pamaagi: Ang anak nga lalaki ukon anak nga babayi nga sa mataas-nga-grasya mangin amo ang kabangdanan sang pakamaayo sa bilog nga pamilya. Bisan ang mga binuhi sang pamilya pakamaayohon!

Kon ang hamtong nga tumuluo nagatrabaho sa eskuwelahan, sa hospital, sa puwersa sang kapulisan, sa katilingban sang militar, sa simponiya sang orchestra, sa kompanya sang mga abogado—ang nahasuno sa balaod nga katilingban nga nasakupan sang madamo nga mga tawo sa nahan-ay nga mga hilikuton—ina nga katilingban pagapakamaayohon pinaagi sang pag-inupdanay. Ang pipila ka mga naghamtong sa pagkaespirituhanon nga mga opisyal sang pulis nga nagahimo sang ila mga trabaho subong suno sa Ginoo mahimo magpakamaayo sang bilog nga puwersa. Ang pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay makailis sang mga sangputanan sang indi tinuud sang mga pamaagi ukon palakat sang sanga sang dalagko nga mga katilingban. Amo ini ang pakamaayo sa palibot sang mga propesyonal ukon mga may tinapusan nga mga kurso.

Ang kalibutan sang negosyo, ang mga tumuluo nga may kaangtanan sa isa ka kompanya ukon pabrika puwede mahimong talaksan sang kauswagan sini. Nagalakip ini sang mga nagapamuhunan, manugdumala kag trabahante. Ang konseho sang mga manugdumala mahimong magpahalipay sang ila mga kaugalingon sa nagdakong ginansiya nga, sa pagkatinuud, ang Dios ang nagsangkap tungud sang panudlo sang Bibliya sa labing mataas pa-nga-grasya ukon naghamtong gid kaayo nga manugtinlo sang opisina! Sa amo man, ang sa katilingban nga bahin, ang isa ka hamtong nga tumuluo sa palibot sang mga mag-abyan mahimong mangahulugan sang pakamaayo sing bug-os nga pundok ukon kaupdanan. Ang bisan ano nga dagway ukon kahimtangan sang isa ka duug—halin sa kasilinganan pakadto sa siyudad pakadto sa probinsya, sa pungsod—ginapakamaayo tungud sang hamtong nga mga tumuluo nga nagapuyo ukon nagatrabaho didto.

MAKUSOG NGA SANGPUTANAN SANG KASAYSAYAN

Ano bala ang aton masiling sa sini nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang pakamaayo pinaagi sa pakig-updanay sa duug sang tumuluo, ilabi na sa iya pungsod? Ang ginapaabot kag tinuud nga kinatapusang hukum amo nga ang labing makahuluganon nga panghitabo sa kasaysayan sang bisan ano nga kaliwatan amo ang sang ang tumuluo nakalambot na sa espirituhanon nga pagkahamtong.

Indi ini isa ka pahayag nga ginhimo sing dalidali. Wala ini nakalipat sang tinuud nga pagkakinahanglanon, sang mga panghitabo nga makapabag-o sang kalibutan nga pirmi lang nagakatabo; ni wala nagasapak sang mga lakat sang kasaysayan. Ang mga lakat sang karon nga mga adlaw nasapwan nga nagpalusno sang pungsodnon nga kahilwayan kag ang sosyalismo kag pagpanghadlok nagkagrabe. Ang katilingban kag pungsod nagaus-us kag wala nagauswag. May 'pagpamahog sing puwersa sang militar' sing mga Taga-China samtang nagapakighambal sang kalinaw. Ang aton nag-atras, nga ikatatlong kalibutan nga mga kaaway 'andam na magpakig-away.' Ang sa pungsod nga mga mamumuno sa palibot sang kalibutan nagahimo sing mga yawan-

on nga mga palakat nga makapadaot sang mga minilyon. Ang mga kasundalohan nagamartsa sa idalum sang mga bandera sang pagpanglupig—sa tanan nga panahon ang ginpahayag nga mga daugan sang kahilwayan naglantaw sa lain nga pamaagi. Ang mas makahuluganon sa Dios kay sa bisan ano pa man sa sining peligroso kag indi mapunggan nga kahimtangan sang karon nga kasaysayan amo ang pag-upod sang tumuluo sa iban nga hamtong nga mga tumuluo nga ginatawag "ang salin suno sa pagpili sang grasya" (Mga Taga-Roma 11:5, KJV). Tungud sining pinakakinahanglanong hamtong nga mga tumuluo, ang Dios nagpalig-on kag nagpauswag sang isa ka pungsod.

Madamo sang tawhanon nga pagbadbad sang kahulugan sang kasaysayan. Ang iban maathag nga indi tinuud; kadamoan gintukodtukod lamang sa pasi ukon duha ka kamatuuran. Ang Bibliya, bisan pa sina, nagapahayag sang pagbadbad sang Dios sing kahulugan sang kasaysayan. Bisan pa nga ang Bibliya mismo indi isa ka libro sing kasaysayan, nakasulat sini ang madamo nga mga panghitabo sing kasaysayan agud makatudlo sang espirituhanong mga tolon-an. Kon kaisa ini nagapalapnag sang solo nga pagpaathag sa indi mahangpan apang delikado nga mga panghitabo. Ang isa ka tawo, si Shamgar, halimbawa, naglikaw sa pagbaha sang Greek Sea Peoples ukon mananalakay sa pagdaog sing bantog nga inapinang pungsod sang Hudiyo. Ang paghulag sang kadamoan sang mga Griyego nagsamok sang bilog nga kalibutan sa mga kapin kag kulang 1250 B.C., kag ang Bibliya lamang ang makapaathag kon ngaa ang Israel wala nabuntog kaupod sang iya mga kasilinganan (Mga Hukum 3:31). Sa amo man, ang unang pipila ka mga kapitulo sang Genesis nagsulat sang mga panghitabo nga ginpanugyan sa gindugang bibliyanhon nga mga ginhalinan apang husto nga pagkapahayag lamang sa mga pahina sang Balaan nga Kasulatan.

Ang Pulong sang Dios nagapahayag sang divine nga palanan-awon kag nagalarawan sang mga palatukuran sang divine nga katukuran. Gani nagasangkap ini sang katukuran sang kasayuran nga ginakinahanglan kaayo para sa paghangup sang mga kamatuuran sang nag-agi kag sang karon nga kasaysayan (kag bisan sang palaabuton nga kasaysayan, nga ginatawag panagna). Ang isa ka tawo mahimong nakahibalo sang makasaysayang mga kamatuuran, apang agud ihusto, sa tama, kag maangayon nga badbaron sila, nagakinahanglan siya sang tinuud nga katukuran sang kasayuran, ang nahan-ay nga hugpong sang mga palatukuran nga may kaangtanan sa tinuud nga panghitabo ukon kahimtangan—sa lain nga mga pamulong, ang panudlo sang Biblya nga nagapuyo sa iya kalag. Ginakinahanglan nga hangpon sang tumuluo kon paano ang kasaysayan may kaangtanan sa Dios, sa dimakit-an nga kalibutan sang mga anghel, kag sa makit-an nga kalibutan sang katawhan. Kon ang iya paghangup sang divine nga katukuran may limitasyon, amo man sang iya pagkamahinangpanon nahanungud sang mga palakat sang kasaysayan. Kinahanglan may kasarang siya sa pagkilala sing tinuud nga pamatasan halin sa tawhanong kaayo, sala sang krimen, kag sala sang kalautan. Kinahanglan bug-os siya nga may bersikulo sang subong nga mga bahin sang panudlo sang Bibliya subong sang pagsinumpunganay sang mga anghel, ang krus, ang duha ka mga pagkari ni Kristo, ang mga kinaiya sang Dios, ang divine decree, ang mga katilingban kag kadumalahan sang mga kapanahonan sang kasaysayan sang katawhan—lakip ang tanan nga mga kapat-uran sang Panahon sang Harianon nga Pamilya sang Dios. Sa laktod, ginakinahanglan niya mahangpan ang kasaysayan kag sang iya kaugalingon nga bahin sa kasaysayan sa pagkahibalo sang mga tinutuyo sang Dios para sa tagsa ka tawo kag sang pungsod.

Ang espirituhanon nga pagbadbad sang kasaysayan amo lamang ang tama kag tinuud tungud kay ini lamang ang may husto nga kaangtanan sa isa nga nagadumala sang kasaysayan, si Ginoong Jesu-Kristo mismo ang Iya kaugalingon.

Ang aton Ginoo nagadumala sang kasaysayan sa tatlo ka mga pamaagi: sa diritso, pinaagi sa Iya divine nga kinaiya, sa indi diritso, pinaagi sa aton kinabubut-on nga pagsunud sa mga kasugoan sang divine nga katukuran; kag matugtanon, pinaagi sang pagtugot sang pagsinumpunganay

sang mga anghel kag sang madumilion nga kabubut-on nga magpahulag sang ila palakat. Suno sa ikaapat nga divine nga institusyon sa idalum sang mga kasugoan sang katukuran, ang Dios nagbahinbahin sang kaliwatan sa mga pungsod. Ang paghiusa sa buluhaton sang nagkalainlaing mga pungsod wala gid ginapangabaga sang Dios.[59] Pirmi nga, sa mga pungsod sa duta, ang isa ka pungsod (ukon sang madamo pa) amo ang kinatung-an sang pat-ud ukon sigurado nga kabubut-on sa sina nga kaliwatan kag nagatuman sing katungdanan subong isa ka pungsod sang pari ukon inapinan nga pungsod sang Dios (Exodo 19:6). Didto, ang kahilwayan ginaamligan, ang panudlo sang Bibliya gintipigan kag ginatudlo, ang pagpaambit sang Maayong Balita nagauswag, ang mga misyonero ginpadala sa iban nga bahin sang kalibutan, kag ang dalangpan ginsangkap para sa mga Hudiyo. Nakatukod ukon nagapalakat sa bibliyanhong mga palatukuran, ang inapinan nga mga pungsod may espirituhanon nga panublion nga nagapabaskog sing sangputanan sang palakat sang kasaysayan. Mas ginabantayan sila sang Dios kay sa iban nga mga pungsod; ina amo ang, mas mabugana pa nga pakamaayo ang nagaabot, apang ang disiplina sang bilog nga pungsod nagadugang man sa kabaskugon kag nagakagrabe para sa kaliwatan nga nagaabuso sang natawhan nga katungud sini.

Kon ang inapinan nga pungsod nagapauyon sa mga kasugoan sang divine nga katukuran tubtub nga ang pagbaliktad kag kalautan mahimong ang nagapadayon nga kahimtangan sa sina nga panahon, ina nga pungsod magaani sang divine nga masilutong pagpatuman. Ang tanan nga pungsod sa kalibutan ni Satanas sa kadugayan magapaidalum, bisan nga ang iban magapabilin sing mas dugay kay sa iban. Sa karon nga mga adlaw, ang United States ara sa sining makalilisang, kaugalingong hinimoan nga kalisdanan. Ang nagpatukod naton nga mga ginikanan nagpauswag sing Katukuran nga nagplano agud butangan sang dulonan ang gobyerno sa tinuud nga bibliyanhong mga katungdanan sini. Apang pagkatapos sang duha ka mga siglo, ang kaugalingon nga kahilwayan, katungud sa pag-isahanon, kag sang pagkabutang nahimong mga natungdan sang pagpanghilabot kag pagpang-ataki sang gobyerno imbis sang mga natungdan sang pag-amlig sang gobyerno. Sa pipila lamang ka mga lokal nga simbahan gintudlo sing matutum ang panudlo sang Bibliya. Sa gihapon may kahilwayan kita sa pagpaambit sang Maayong Balita, apang madamo nga mga ebanghelista ang nagapahayag sing sayup nga mga hilisgutan kag nagtuis sing Maayong Balita. Ang aton mga misyonero tanan kasami gid wala sing ginadala kondi ang pagkabalaodnon, ang pagpakig-updanay, ukon pagkinabuhi pinaagi sa balatyagon. Ang aton halos mapinadayunong pat-ud nga panghunahuna sa mga Hudiyo kag Israel amo ang nagapahimutang sa aton kaayohan, kag bisan nga ina daw sa makapaduhaduha.

Ang gal-um sang divine nga disiplina, gani, magbutho sa ibabaw naton. Tubtub sa makit-an, bisan diin kita maglantaw, ang larawan madulum. Sa pagkatinuud, ang pagkahuyang kag pag-us-us sang sini nga pungsod nag-agi sa punto nga sa diin ang tawhanon nga mga kasulbaran puwede magliso sa aton. Ang solo nga paglaum para sa United States kag ang solo nga silak sang kasanag sa bagyo amo ang pagpaangkon sang sa makasaysayan nga mga pakamaayo sa hamtong nga mga tumuluo.

Ang hamtong nga mga tumuluo nagakinabuhi sa mata sang buhawi, sa kasigurohan sang pinutos nga mga palibot ukon kahimtangan; sila amo ang pivot, samtang ang nagbaliktad nga mga tumuluo amo ang nagbulag. Ang pivot amo ang nabilin nga hamtong nga mga tumuluo sa bisan diin nga pungsod. Ang nagbulag makilala nga mga tumuluo nga ara sa idalum sang pagpanghaylo sang yawa sa pipila ka mga tikang sang pagbaliktad.

Kon ang pivot madamo gid ukon may pipila lamang ka mga *pleroma* nga mga tumuluo, ang pungsod pagatipigan. Kon ang pivot gamay lang kag wala sing *pleroma* nga mga tumuluo, ang pungsod gub-on samtang ang malig-ong hamtong nga mga tumuluo pagatipigan (Mga Salmo

59. Thieme, *Freedom through Military Victory*, 12-14.

33:18-22; Isaias 36-37; Jeremias 40:4ff). Ang mataas-nga-grasya kag labing mataas-nga-grasya amo ang mga “asin sang kalibutan” (Mateo 5:13), ang nagapatipig sang ila pungsod.

Ang makasaysayan nga pakamaayo ginapaangkon sa hamtong nga mga tumuluo sa pivot sa sulud sang mga panahon sang pungsodnon nga kauswagan subong man sa mga panahon sang kalaglagan kag sa pungsodnon nga pagkaus-us. Sa pagkatinuud, ang pungsodnon nga kauswagan nagalarawan sang madamong pivot: ang divine nga pakamaayo nagaabot sa pungsod tungud sang hamtong nga mga tumuluo sini. Sa lain nga bahin, ang makasaysayan nga katalagman nagalarawan sang gamay lang nga pivot: Ang mga paghuyup sang kaugalingon kag pag-ululupod nga disiplina magakabug-at batok sa inapinan nga pungsod sa diin ang mga tumuluo ara sa pagbaliktad.

Gani tungud sini, kita subong mga tumuluo may potential para sa mas labing dako nga makasaysayang mabaskog nga sangputanan—mapasigurado man ukon madumilion—kay sa mahimo sang mga bantugan kag sang mahaylohon nga mga mamumuno sang aton panahon. Mahimong indi kita matalupangdan, makilala, ukon mahinumduman sang mga tawo, apang ang Dios amo ang makakita kag makahibalo. Subong lamang nga Siya nagatahod sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa aton, sa amo man Iya lamang mapasidunggan ang Iya kaugalingon nga Pulong kon makita Niya ini sa aton mga kalag. Dason, indi lamang nga Iya ipatuman ang aton ikasarang sang kalag nga may dako kaayo nga kaugalingong mga pakamaayo kondi nga, subong isa ka bahin sang pinasahi kag talagsahon nga mga pakamaayo samtang diri pa sa kalibutan, Iya man pauswagon ang aton pungsod.

Sa mga panahon nga wala sing kahan-ayan kag kalig-onan sa kon diin kita nagakinabuhi, ini amo ang grabe nga katungdanan sang kada tumuluo agud magtubo sa pagkahamtong. Amo ini ang kinahanglanon kaayo nga mabulig sang kada tumuluo sa iya pungsod. Ayhan nakabati ka na sang mga manughambal ukon nakabasa na sang mga libro ukon mga saysay nahanungud sang aton padayon kag mabakod nga pag-us-us subong isa ka pungsod. Ang aton pungsodnon nga kaluyahon nagpakibot sa imo; ang indi malikawan nga makasaysayang pag-ayag-ayag kaupod ang tanan nga mga makapalisang nga kalisdanan kag kaugalingon nga mga katalagman sini nagpahadlok sa imo. Ano bala ang mahimo mo? Ano bala ang mahimo sang tawo? Ang magpadala sing mga sulat sa mga kongresista, ang pagboto, ayhan bisan ang pagdalagan sa katungdanan—amo ini ang imo mga katungud kag ang mga husto nga pamaagi sing pagpahayag sing pagkapumuluyo sa pamaagi sang aton gobyerno. Apang nagsulat ka na sing paliwatliwat, kag sa gihapon ang palakat sang kalautan wala gihapon nabaylohan sang kaayohan. Walay duhaduha nga indi gid kamo maglapas sa mga dulonan sang katukuran padulong sa palakat sang pag-alsa sa pagpamatok; nga magpadali lamang sang aton pagkalaglag. Ang imo trabaho amo ang pagsulud sa nagkadako nga mata sang gilayon nga nagakabaskog nga bagyo kag magpabilin didto.

Indi magkasubo; ang bagyo sa sini nga paglarawan lain kay sa tinuud nga bagyo: Ini nga mata indi maghulag. Ikaw lamang ang makahulag. Ang imo lamang madumilion nga kabubut-on sa panudlo sang Bibliya ang makapagowa sa imo sa pivot kag magbulag. Kon magpabilin ka sa pivot, mahimo mo tungud kay mapadayunon ka nga sigurado kag adlaw-adlaw nga nagatipig sang Pulong sang Dios. Didto, sa idalum sang palatukuran sang pinutos nga mga palibot ukon kahimtangan, ara ka sa duug sang perpekto nga pakamaayo walay sapayan kon ano man ang mahitabo sa makasaysayan nga mga kahimtangan.

DITAKUS UKON DINAANGAY NGA PAG-ANTOS

Ngaa man nga ang Hamtong nga mga Tumuluo Nagaantos. Puwede nga makibot ka nga makit-an ang pag-antos sa listahan sang divine nga mga pakamaayo. Sa pagkatinuud, puwede ka

mangin medyo matukibon kag mahinangpanon! “Ano bala ang gintigana sang Dios para sa akon?” pamangkot mo. “Abi ko gusto Niya ako pakamaayohon! Makit-an ko ang madamo nga pag-antos nga wala nagapadayon tubtub sa pagkahamtong sa pagpangita sini!”

Ang Dios gusto gid nga pakamaayohon kita. Bisan ang ditumuluo makakita, sa labing diyutay sa may limitasyon nga bahin, ang kaangtanan sa tunga sang pag-antos kag sang pakamaayo. Ang Latin sa manubo kag makahuluganong pahayag nagasiling, “Ang kalisdanan ukon kapildihan wala pirmi nagaabot agud manakit kag maghatag sang malain nga buut.”

Ang Dios sa pagkatinuud nahimaya sa aton mga kinabuhi pinaagi sa paghulog sang pinasahi nga mga pakamaayo sa tubo sang grasya, apang ang kauswagan sa mataas-nga-grasya nga tumuluo *kag* ang iya dili takus nga pag-antos nagaabot halin sa parehong perpekto nga ginhalinan—ang katarungan sang Dios. Ining duha gid mag-abot pinaagi sa tubo. Ang duha nagdugang sa amo man nga butang: pakamaayo.

Ang kalainan amo nga ang pakamaayo nagaabot sa idalum sang nagkalainlain nga mga kahimtangan, ang iban makapahamuut, ang iban masakit. Kon ang mga pakamaayo mag-abot sa aton sa idalum sang makapahamuut nga mga kahimtangan, syempre magtutok kita sang aton pagtalupangud sa mga pakamaayo. Bisan pa sina, kon ang mabudlay, masakit nga mga kahimtangan ang mag-abot, ang walay katawhayan nagapilit sa aton nga mangita sang labaw pa sang sa karon kag magpaabot sang daw indi matoohang kauswagan nga gintigana para sa aton sa sunud nga tikang sang plano sang Dios. Tungud sini, may butang nga ginsangkap nga sa lain nga pamaagi puwede magkulang. Samtang padayon nga nagakalipay sa mga kalahamut-an kag mga pakamaayo sang kinabuhi diri sa duta, ginhatagan kita sang palakat sa pagsindi agud mapaandar ang aton pagsalig sa pagpaabot sang mga pakamaayo kag sang mga padya sa pagkawalay katapusan.

Ang Mga Taga-Roma 8:18-27 amo ang pahayag sa indi takus nga pag-antos; ginbahinbahin ini sa tatlo ka “mga pag-ugayong.” Una, subong sang pagpaanggid-anggid, ang kinaiya ginasiling nga mag-ugayong (Mga Taga-Roma 8:19-22), nagapakig-ambit sang himalaut sang kinaunahan nga sala ni Adan (Genesis 3:17). Ikaduha, ang hamtong nga tumuluo sa tininuud nga nagaugayong sa idalum sang dili takus nga pag-antos (Mga Taga-Roma 8:23-25). Sa kinatapusan, subong isa ka parenthesis, ang pag-ugayong ginpaangkon sa Balaan Espiritu sa Iya buluhaton sang pagpangalagad nahanungud sang pagpatunga para sa pag-antos sang hamtong nga tumuluo (Mga Taga-Roma 8:26-27). Ang “mga pag-ugayong” sang kinaiya kag sang Dios Balaan Espiritu mga kinahanglanon kaayo kag makawiwili nga mga hilisgutan, apang dapat gid naton maagyan sila sa sini nga mga pagtoon tungud kay nagahimo kita sang pagpangusisa sang Mga Taga-Roma 8:28. Ang kabilogan nga kahulugan sa sinang bantugan, kasami sayup nga paggamit sang bersikulo amo ang pag-ugayong sang hamtong nga tumuluo sa Mga Taga-Roma 8:23-25.

> Kag indi lamang ini [kinaiya], kondi kita man [nga mga hamtong nga mga tumuluo], nga bisan pa nagaangkon sang unang mga bunga sang Espiritu, bisan nga nagaugayong kita sa sulud naton, mahimulaton nga nagahulat *sang* pagkainanak; nga amo, ang pagkabanhaw [pagtubus] sang aton lawas. (Mga Taga-Roma 8:23, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Griyego nga berbo (*echo*) sa sini nga bersikulo isa ka concessive participle, ginbadbad “bisan nga nagaangkon.” Ang “una nga mga bunga halin sa Espiritu” mga pareho lang sa tinuud nga pagpaangkon sang mga pakamaayo sa tion sang pagkahamtong. Ang (*pneuma*), “halin sa Espiritu,” amo ang kahimtangan sang gramatika nga nagapahayag sang mga kaangtanan sang pagkahamulag kag sang ginhalinan. Ini nga porma sang gramatika nagapaathag nga ang kinaunahan nga kahimtangan nakabulig sa iban nga pamaagi sa karon nga mga adlaw nga

kahimtangan: Diri sini, ang pagpuno nga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu, nga may kaangtanan sa GGP, nagpatuman sang kahimtangan sang pagkahamtong sa diin ang divine nga mga pakamaayo ginpaangkon sa mataas-nga-grasya nga tumuluo.

Kon ang isa ka butang ginsiling nga una nag-abot, ini pirmi nagasugyot nga magsunud ang dugang pa nga butang. Gani, ang una nga mga bunga halin sa Espiritu" nagalarawan sang parehong *a fortiori* nga mga pangatarungan ni Pablo. Ang "una nga mga bunga" sila amo ang anum ka mga bahin sang pakamaayo samtang diri pa sa duta. (Nagatoon kita karon sang ikalima nga bahin: ang ditakus nga pag-antos.) Ini nga mga pakamaayo amo ang pauna lamang sang mga padya kag mga pakamaayo nga magasunud sa pagkawalay katapusan. Ang pamulong "una nga mga bunga" nagapahayag sang unang *a fortiori* kag nagapaathag sang ikaduha. Ang hamtong nga mga tumuluo nga nagaangkon sang pinasahi nga mga pakamaayo samtang diri pa sa duta bug-os nga nagalarawan sang tinuud nga panghitabo nga mas mahapos para sa Dios agud pakamaayohon kita pagkatapos sang kaluwasan kay sa luwason kita sa una nga bahin. Dugang pa, kon ang Dios makahimo magpakamaayo sa aton samtang diri pa sa duta, magasunud ang mas mabug-at nga kabangdanan nga indi Siya magduhaduha agud pakamaayohon kita sa pagkawalay katapusan. Gani, ang panghitabo sing mga pakamaayo diri sa duta nagapasalig sang tinuud nga panghitabo mga pakamaayo nga gintigana para sa aton didto sa langit. Ang "una nga mga bunga halin sa Espiritu" amo ang mga pinakamaayo nga mga butang sa kinabuhi; nagahatag sila sa mataas-nga-grasya nga tumuluo sang iya una nga pagtilaw sang kon ano pa ang mag-abot.

Ayhan wala gid ini nahitabo sa imo, apang si Ginoong Jesu-Kristo nahimaya tungud sang pinakamaayo nga nga butang sa kinabuhi! Ini nga mga maayo kag katingalahan nga mga butang ginpalambo sa walay katapusan nga mga padya nga maghimaya sa Iya sa *gihapon*.

Magbalik ako sa sini nga punto kag magpabilin diri sini liwat tungud kay gusto ko makita ninyo ang larawan: Kon ano man ang mabaton sang tumuluo halin sa Ginoo samtang diri pa sa duta gindisenyo ini agud maghimaya sa Iya diri sa duta, sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Apang ina bahin lamang sang larawan. Sa pagkatinuud, ina amo ang *gamay* nga bahin sang larawan. Ang panahon amo ang tulo lamang sa balde kon ipaanggid sa pagkawalay katapusan kag, suno sa pagpaathag sang *a fotiori* ni Pablo, ang mga pakamaayo sang pagkawalay katapusan mangin walay katubtuban nga mas dako kay sa sinang ara samtang diri pa sa duta. Subong bunga sang paghimaya kay Ginoong Jesu-Kristo karon, pagahatagan ka sing mga butang nga makahimaya sa Iya sa gihapon kag sa tanan nga tion—pagkatapos sang bug-os nga pagsinumpunganay sang mga anghel nga nahimong dumaan nga kasaysayan, ang butang nga sang dugay na nasulbar kag indi na hilisgutan.

Ina amo ang ginahimo naton diri sa kalibutan. Inang malayo pa nga palaabuton amo ang pamangkot kon ngaa mga buhi kita sa karon nga adlaw, buwas, sa sunud nga adlaw, kag sa sunud pa. Nagahimo kita sang butang karon agud himayaon Siya sa gihapon. Kag ano bala ang aton ginahimo? Adlaw-adlaw kita nagatoon sang panudlo sang Bibliya sa idalum sang buluhaton nga pagpangalagad sang pagpanudlo sang Balaan Espiritu agud nga makahimo kita mag-amat-amat nga magpauyon sang aton paghunahuna sa hunahuna ni Kristo, agud nga mabungkag naton ang balabag sa pagkahamtong, agud nga makabaton kita sang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta kag sa kinatapusan pakamaayohon sa pagkawalay katapusan.

Karon, madamo nga mga tawo ang wala nakahangup nga ang pag-antos amo ang kinahanglanon nga bahin sang sini nga palakat sang pakamaayo kag kalipay. Kasami kita nagapauyon sang pag-angot sang kalipay sa mga ginakabig naton nga makapahamuut nga mga kahimtangan. Apang bisan pa sina, sa idalum sang matuguton nga kabubut-on sang Dios, aton maagihan ang makapahamuut kag indi makapahamuut nga mga kahimtangan sa kalibutan sang yawa; ini nangin kinaiya sang *cosmos diabolicus* ukon kalibutan sang yawa sugod sang si Satanas nagbulos sa tion sang pagkahulog sang tawo sa sala. Kaangay sang karsada nga ginahangin sang makapahamuut

kaayo nga katugnaw sa mga bukid, dugaydugay nagapanaog sa kamingawan, dason magpasaka liwat sa mga kabukiran, gani ang pagpanglakaton sang aton kinabuhi nagadala sa aton sa pasulud kag pagowa sa makapahamuut nga mga kahimtangan, ang pagsulud kag paggowa halin sa pag-antos.

Kon ang mga tawo nagaantos, kasami nga indi mapahimutang, pakadto pakari sila, nagapangita sila sang mas maayo nga palangitan-an, nagalaum nga ang pagkambyo sang palibot makapahaw-as kag makapakalma sang sakit kag magdala sang kalipay. Apang ang Dios nagpahayag nga ang mga detalye kag mga kahimtangan sang kinabuhi indi dapat ikabahala. Bisan kon mag-antos ka subong nagaisahanon, subong sakup sang pundok, ukon pungsodnon nga kalisdanan, ang Dios nagakambyo bisan sang mga kaagi sa kamingawan padulong sa dalagko kaayo nga pakamaayo. Sa pagkatinuud, Siya indi mapauyonon nga nagatugyan sang subong nga mga kaagi sa Iya matugtanon nga kabubut-on. Siya mismo ang nagapangamot sa pagpangsangkap sang ditakus nga pag-antos subong ang tinuud nga pagpaangkon halin sa Iya katarungan padulong sa Iya pagkamatarong sa hamtong nga tumuluo. Siya nagasangkap sang pag-antos subong man sang pakamaayo sa sina nga pag-antos. Ini kahamut-an kag maangayon tungud kay ini naghalin sa Iya katarungan. Kag kaangay sang tanan nga mga pakamaayo nga nagailig sa tubo sang grasya, ini wala ginpangabudlayan ukon takus.

Ang naandan sang sa karon nga panahon sang berbo nga (*stenazo*), “agud mag-ugayong,” nagakahulugan sang kon ano ang kinaandan nga nagakahitabo ukon kon ano ang makatarunganong ginahulat nga mahitabo kon ang tumuluo ginhatagan sang ditakus nga pag-antos. Ang sakit tinuud. Ang pag-antos, agud mangin pag-antos, dapat masakit. Ang katuyoan sang pag-antos indi ang paglagas kag pagpasipala sa imo, indi sa pagsiud sa imo, indi ang pagpalayo ukon pagkuha sang imo mga pakamaayo, indi ang pag-ulipon sa imo sa pag-antos kag, subong indi takus, indi ang pagsilot ukon pagdisiplina sa imo.

Kinahanglan nga makilala naton ang ditakus nga pag-antos sa divine nga disiplina sa kon diin *ang* masiluton. Ang hamtong nga mga tumuluo lamang, ukon ang mga gintilawan sa tion sang pagsugod sang pagkahamtong, ang mga magabaton sang ditakus nga pag-antos kaupod ang iban nga mga pakamaayo sa kahimtangan sang mataas-nga-grasya. Ining duha gid ang hamtong kag indi hamtong nga mga tumuluo, sa amo man, may makasasala nga mga kinaiya kag manabat sang disiplina kon makasala sila. Kon ang pag-antos tungud sang disiplina, ang panumbalik amo ang kasulbaran nga gamiton sining duha sang indi hamtong kag sang hamtong nga tumuluo. Sa tion sang panumbalik, ang Dios mahimo magkuha sang pag-antos, pagamayon ini, ukon padayunon ini subong sang sa nagalakat nga kabug-aton. Kon ano man nga pag-antos ang nagapadayon pagkatapos sang panumbalik ini gindisenyo para sa kaayohan sang tumuluo.[60]

“Bisan pa nagaangkon sang una nga mga bunga halin sa Espiritu,” magaantos kita. Ang katuyoan sang Dios amo ang pagpakita nga wala sing kahimtangan sang kinabuhi ang mas dako pa kay sa Iya plano, nga ang gahum sang Dios mas dako pa kay sa gahum sang manugdumala sang sini nga kalibutan. Kaangay lang sang kon paano ang Dios magpakita sang Iya gahum? Pinaagi sang imo paggamit sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa imo kalag. Kaangay sini sang pagsakdag sa imo sa idalum sang dakong kabalaka, nagdaog Siya sang lain pa gid nga mataktikanhong kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel.

Ang pagpaangkon sang indi takus nga pag-antos nagahimo sang mas labaw pa nga pagpildi kay Satanas; kag sa amo man nga tion ini nagahatag sang kaayohan sa tumuluo. Ang katungdanan sa kinabuhi sang tumuluo amo ang espirituhanon nga pagtubo. Kon ang mga pagpangabudlay kag ang mga kabudlayan sang pag-antos nagapilit sang tumuluo sa pagkuha kag paggamit sang iya sa sulud nga mga manggad sang panudlo sang Bibliya, ang iya pagtubo ginpadasig. Kon

60. Thieme, *Christian Suffering.*

ang tumuluo nagpadayon sang iya kabaskugon ukon kadasigon kag nagabalibad nga awaton sa panudlo sang Bibliya, sa pagkahibalo nga ang pag-antos nagaabot subong pakamaayo halin sa Dios, iya ginabansaybansay ang iya espirituhanong kusog kag nagaagum sang espirituhanong kabakod.

Ang isa sang pinakamabudlay nga mga pagtilaw sang nagatubo nga tumuluo amo ang batason ang pag-antos samtang ang nagbaliktad nagauswag (Mga Salmo 37:1, 7). Ang kauswagan sang nagbaliktad puwede mahimong pakamaayo tungud sang pag-inupdanay; ini puwede mahimong indi tinuud nga pakamaayo nga naghalin sa manggad ni Satanas subong ang manugdumala sang kalibutan. Ukon, ini puwede man mahimong gindisenyo sang pinasahi sang Dios agud tilawan ang nagatubo nga tumuluo. Magtutok bala siya sa nagbaliktad kag masina? Ang pag-ilinaway ukon pag-aligutgot bala makasumpo sang iya kaugalingon nga espirituhanong kabaskugon? Ang pagpamilit bala mahimong kabangdanan para sa iya agud pangitaon ang hayag nga kauswagan kay sa nagapadayon nga espirituhanong pagtubo? Ukon magasiling bala siya subong sang kay Job, bisan pa nga patyon niya ako, sa gihapon magasalig bala ako sa iya" (Job 13:15, KJV)? Si Satanas matinguhaon kag nagahinamhinam sa mangin kagowaan sang sini nga pagtilaw. Ang Dios, sa amo man, sigurado nga matinguhaong nagahulat, apang ang tumuluo amo ang daugan. Ginapauswag niya ang pagpahimulus sang panudlo sang Bibliya nga nagahigot sa iya sa poste sang layag nga mas malig-on kag nakasigurado kay sang sadto anay!

Ang mataas-nga-grasya nga bayani nakahinumdum nga bisan kon ano man ang ginhalinan sang kauswagan kag kabuganaan sang nagbaliktad, ang iya pagkakulang sang ikasarang magguba sang bisan ano nga puwedeng mahitabo nga kalipay sa kon ano man ang ara sa iya. Kasami, ang solo nga kabangdanan nga ang Dios nagpabilin sang nagbaliktad nga buhi agud magsilbi nga pagtilaw ukon isa ka galamiton sa pagbansaybansay para sa nagatubo nga mga tumuluo (Mga Hulubaton 16:3-4). Indi gid man amo ina ang pinakamataas nga Kristohanong pagtawag. Bisan pa sang tanan nga mga makita, gani, ang nagbaliktad amo ang tawo nga sa tinuud indi kasinahan ukon kaibogan.

May ara pa sing dugang sa likod sang pagpaangkon sang indi takus nga pag-antos sa hamtong nga tumuluo. Ang mga panahon sang pag-antos nagahimo sang mga panahon sang kauswagan nga mas katingalahan kag maayo kaayo sa kalainan. Subong nga si Pablo nagasiling, "Makahibalo ako magpakakubus, kag makahibalo man ako magpakabugana" (Mga Taga-Filipos 4:12, KJV). Ining duha gid ang pinakamaayo kag ang pinakamalain magaabot sa hamtong nga tumuluo. Kon masarangan niya ang pinakamalain sa kinabuhi, sigurado nga masarangan niya ang pinakamaayo. Ang mga pinaka ukon sobra nagapakita sang ikasarang, kalig-on, kag pagsalig sang espirituhanong pagkahamtong.

Mas dako pa ang kalainan sa tunga gid sang sining pag-antos. Ang kalainan sa tunga sang masakit kaayo nga sa gowa nga mga palibot kag sang sa sulud nga kamanggaran sang divine nga palanan-awon nagapagrabe sang pagkanalikupan ni Kristo ukon sang pagkahamtong sang tumuluo; ini nagahimo sang mas maathag sang tanan nga espirituhanong mga pakamaayo sang tumuluo. Sanglit nga ang ikasarang sang hamtong nga tumuluo nagapasalig nga wala sing malain nga mahitabo nga makasiud sa iya, ang Dios hilway nga maghatag sang kalisdanan sa iya kon kaisa subong isa ka pakamaayo nga nagapadugang sang iya pagpasalamat sa Dios kag nagapadasig sang iya espirituhanong pagtubo.

Agud pamatud-an ang pagkanagakaigo sang Dios, agud pildihon si Satanas, agud mapadasig kaayo ang espirituhanon nga pagtubo, agud matilawan ang palanan-awon sang tumuluo, agud mapakamaayo pinaagi sa kalainan—bisan ini sila indi ang mga bug-os nga estorya sa likod sang indi takus nga pag-antos sang tumuluo. Sa ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Roma 8:23 sang, "mahimulaton nga nagahulat" amo ang Greyigo nga berbo (*apekdechomai*), nga gingamit ni Pablo sa kahulugan sang masaligon nga pagpaabot ukon paghulat. Ining bug-os nga pagsalig amo

ang panghunahuna sang hamtong nga tumuluo sa idalum sang indi takus ukon angay nga pag-antos. Ano bala ang katuyoan sang kaisipan sang subong nga panghunahuna? Ang "pagkasinagup ukon pagkainanak" amo ang hinanas ukon talagsahon nga pamulong nga ginpaathag sa kabilogan nga kahulugan subong ang kinataasan nga pagpakabalaan: "ang pagkabanhaw [pagtubus] sang aton lawas." Ini indi ikalibog sa pagtubus sang kalag. Ang kaluwasan pinaagi sa pagtoo kay Kristo nagatubus sang kalag; ang pagkabanhaw sa Pagsabnit nagatubus sang lawas. Tubtub nga ina mahitabo, kon kaisa ukon sa panalagsa nga ang indi takus nga pag-antos magpadasig sang pagsalig sang hamtong nga tumuluo, ang mahimulaton nga paghulat sang pagbaton sang nabanhaw nga lawas sa pagkawalay katapusan (Mga Taga-Colosas 1:27).

Tungud sini, ang indi takus nga pag-antos gindisenyo agud padakoon kag palig-onon ang bug-os nga pagtalupangud sang tumuluo sa dalayawon kag sang daw indi matoohang palaabuton nga mga padya sa langit. Ang subong sang bug-os nga pagtalupangud, naglambo sa idalum sang mabug-at kaayo nga mga kabalaka kag madala sa mga panahon sang kauswagan kag kabuganaan, nga nagapalig-on sang tumuluo sa pagkinabuhi. Sa pagkatinuud, ang pagpaabot sang pagkawalay katapusan nagaawhag sang hamtong nga tumuluo agud mapiliton, walay untat nga ginapadayon ang mas dako kag mas dako pa gid nga kaalam sa Pulong sang Dios. Subong kabaliktaran sang subong nga ini daw sa una nga tan-aw, ang indi takus nga pag-antos samtang diri pa sa duta sa pagkatinuud isa ka paunang bayad sang pagkawalay katapusan sa diin wala na sing pag-antos (Bugna 21:4); Ang labing mataas sing sigurado kaayo nga panghunahuna nga makahimo mag-atubang bisan sa pinakadako nga pag-antos nga walay pag-atras amo ang pinakamalapit nga ang bisan sin-o diri sa duta mahimong makasugata kag makaagi sang kabaskugon sang panghunahuna sang langit. Sa walay pagduhaduha, indi ini para sa kay bisan sin-o kondi sa hamtong nga tumuluo nga may kalag nga nalikupan ukon nahuluman sang panudlo sang Bibliya. Ang katuyoan sang Dios sa pagpaangkon sang indi takus nga pag-antos maathag nga indi mangin kabangdanan sang pagkabungkag sang tumuluo (1 Mga Taga-Corinto 10:13). Subong paunang bayad sa walay katapusan nga mga pakamaayo, nga ginbayad sa hamtong nga mga tumuluo lamang nga may ikasarang nga magdumala sini, ang subong nga pag-antos amo ang pasalig sa sinang palaabuton nga mga padya.

Hinumduma nga ang indi takus nga pag-antos amo ang isa ka bahin sang mga pakamaayo samtang diri pa sa duta. Ang mga pakamaayo talagsahon kag dalayawon kaayo; sila amo ang "mga butang nga gin-andam sang Dios para sa nagahigugma sa Iya" (1 Mga Taga-Corinto 2:9, ginhusto nga pagbadbad). Kon ang mga kauswagan kag makapahamuut nga mga kahimtangan lamang ang ginpaangkon sa hamtong nga tumuluo, puwede sila mabutang sa katalagman. Ang kauswagan kag kabuganaan amo ang pagtilaw nga madamo sang mga tawo indi makapasa. Kon wala siya sing mabaton kondi kabuganaan, basi kon maipit siya sa iya kamanggaran, sa iya mga kauswagan, sang iya kauswagan sa pakig-upod sa katilingban, sang iya pakamaayo tungud sang pagpakig-upod sa iban sa iya palibot, ang iya makasaysayang mabaskog nga sangputanan, nga magbutang sa iya sa katalagman sang pagkalipat sang kon diin bala ini nga mga pakamayo naghalin. Subong lamang nga ang Dios wala nagapaangkon sang pag-antos agud dag-on kag gub-on ang tumuluo, kag wala man Niya gindisenyo ang kabuganaan agud awaton kag gub-on ang bug-os nga pagtalupangud sang tumuluo sa panudlo sang Bibliya.

Ari pa ang lain nga pagpakita sang pagkamatinud-anon sang Dios, kag ang dugang nga kabangdanan para sa indi takus nga pag-antos. Sa tunga sang mga katingalahan kag maayo kaayo nga mga butang, ang sakit sang indi takus nga pag-antos nagasilbi subong isa ka pagpahinumdum sang grasya. Ang kamatuuran nangin maathag sa imo, kag ikaw magasiling, "indi ako magpaidalum sa sini nga dakong kabalaka sa gihapon! Ang tanan nga mga pakamaayo nga nabaton ko diri sa kalibutan naghalin sa Dios, kag Siya lang gid ang mangin ginhalinan sang dugang pa gid nga mga pakamaayo sa palaabuton."

Nakita mo, nakuha ang imo pagtalupangud sang indi takus nga pag-antos. Sa makaisa nga ini natalupangdan mo, ini nagapahinumdum sa imo nga may ara ka sang mahimayaon nga palaabuton. Gani, ang hamtong nga tumuluo wala iya nagadalidali agud makapalagyo sa mga dalagko nga kabalaka; wala siya nagadangup sa pagkataranta sa pagpangita sang kalipay; wala siya nagapamalibad sa iya mga abyan; wala siya nagapaninguha sing husto kag ipaathag ang kahimtangan sa mga tawo nga nagapangguba sang iya dungog. Ginabaton niya ang mga pag-antos kon ini mag-abot, subong halin sa Dios. Sa walay pagduhaduha, wala sing normal nga tawo ang nagapangita sing pag-antos ukon nagakalipay sang kasakit, kondi nga ang bisan ginpabug-at nga pag-antos mahimo lamang nga isa ka pakamaayo, ang tumuluo mangin sa ibabaw sang kinabuhi. Nagapanakayon siya sa ibabaw sang balud. Ang subong nga pakamaayo nahimo nga daw sa silak halin sa laser nga nagasuhot sa mga balabag sang panahon kag nagapasanag sang pinasahi kag maayo kaayo nga palaabutong mga manggad sa pagkawalay katapusan. Ang kinaalam sang Dios hingpit nga talagsahon sa paghibalo sang husto kon sa ano nga pamaagi pakamaayohon ang mga may ikasarang para sa pakamaayo!

Paunang Pahibalo nahanungud sang Paglaum

> Kay nahanungud sa sina nga paglaum [sang palaabuton nga pagkabanhaw sa tion sang Pagsabnit sang Simbahan] naluwas kita. (Mga Taga-Roma 8:24*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Naluwas kita sa katuyoan sang pag-agum sing mahimayaon nga palaabuton, kag ang mga tumuluo sa Mga Taga-Roma 8:24 nakatutok sa pagtinguha sa sina nga palaabuton.

Sa pagkawalay higayon nga ang English nga pulong “hope” nga amo ang paglaum kasami nga nagakahulugan man sang pagkawalay kahibalo. Halimbawa, kon ang isa ka tawo namangkot “Makadto ka bala sa langit kon mapatay ka?” ang mga sabat “I hope so,” nga amo ang basi pa lang nga buut niya silingon sigurado nga wala siya nakahibalo. Amo ini ang makalolooy nga kahimtangan: ang pagkawalay kahibalo sang labing kinahanglanon nga panudlo sang Bibliya.

Kon ang Pulong sang Dios, bisan sa Ebreyo man ukon Griyego, nagatumod sa pagkawalay katapusan subong ang “paglaum” sang tumuluo, ini pirmi nagakahulugan sang pagtalupangud ukon pagkahibalo, indi gid sang pagkawalay kahibalo; pirmi pagsalig, indi gid sang walay kasigurohan. Madamo sang Ebreyo nga mga kangalan kag mga berbo nga may kaangtanan sa paglaum ukon pagsalig. Sa pinakamaayo sila ginbadbad nga “pagsalig—malaumon nga pagsalig, pagpaabot, ukon paghulat”; sila tanan nagakahulugan man sang kasigurohan sa butang nga mas dako pa kay sa aton. Sa kabilogan, inang “isa ka butang nga mas dako pa” amo ang pagkamatinud-anon sang Dios. Ang tawo nagasalig sa Dios para sa palaabuton nga mga pakamaayo.

Ang pamulong sang Bag-ong Katipan para sa paglaum nagapahayag sang amo man nga mga kahulugan subong sang sa Daan. Sa batid nga hinambalan sang Griyego, sang (*elpis*), “paglaum,” nagpahayag sang kilala kaayo nga panghunahuna nga ang pagkabuhi sang tawo ginpaathag indi lamang sang sa karon kondi sang nag-agi kag subong man sang palaabuton. Ang paghunahuna sang nag-agi gintawag nga paghinumdum, ang paghunahuna sang palaabuton, ang paglaum.

Si Pablo mangin-alamon, *edukado* nga mangin-alamon. Halin sa iya dalayawong talagsahon nga kahanas sang gin-eskuwelahan iya ginpili ang pulong *elpis*, nga ginpabantog ni Plato kag sang iban, kag gingamit ini sa Pulong sang Dios. Samtang ang batid sa pinulongan nga mga manunulat naggamit sang *elpis* sa isa sang duha ka mga pamaagi—nagatan-aw na nga daan sa maayo man ukon malain, si Pablo nagagamit sini sa pat-ud nga kahulugan lamang—nagapaabot sing maayo. Sa kabilogang bahin sang koine ukon naandan nga hinambalan sang Griyego sa Bag-ong Katipan, ang paglaum nagadala sang hanas nga paghunahuna sa isa ka butang, sang

paglantaw sa unahan sa isa ka butang, ukon nagapaabot sang isa ka butang nga katingalahan kag mapuslanon. Ang paglaum amo ang kasigurohan kag katawhayan nga may kaangtanan sa mga butang sa palaabuton.

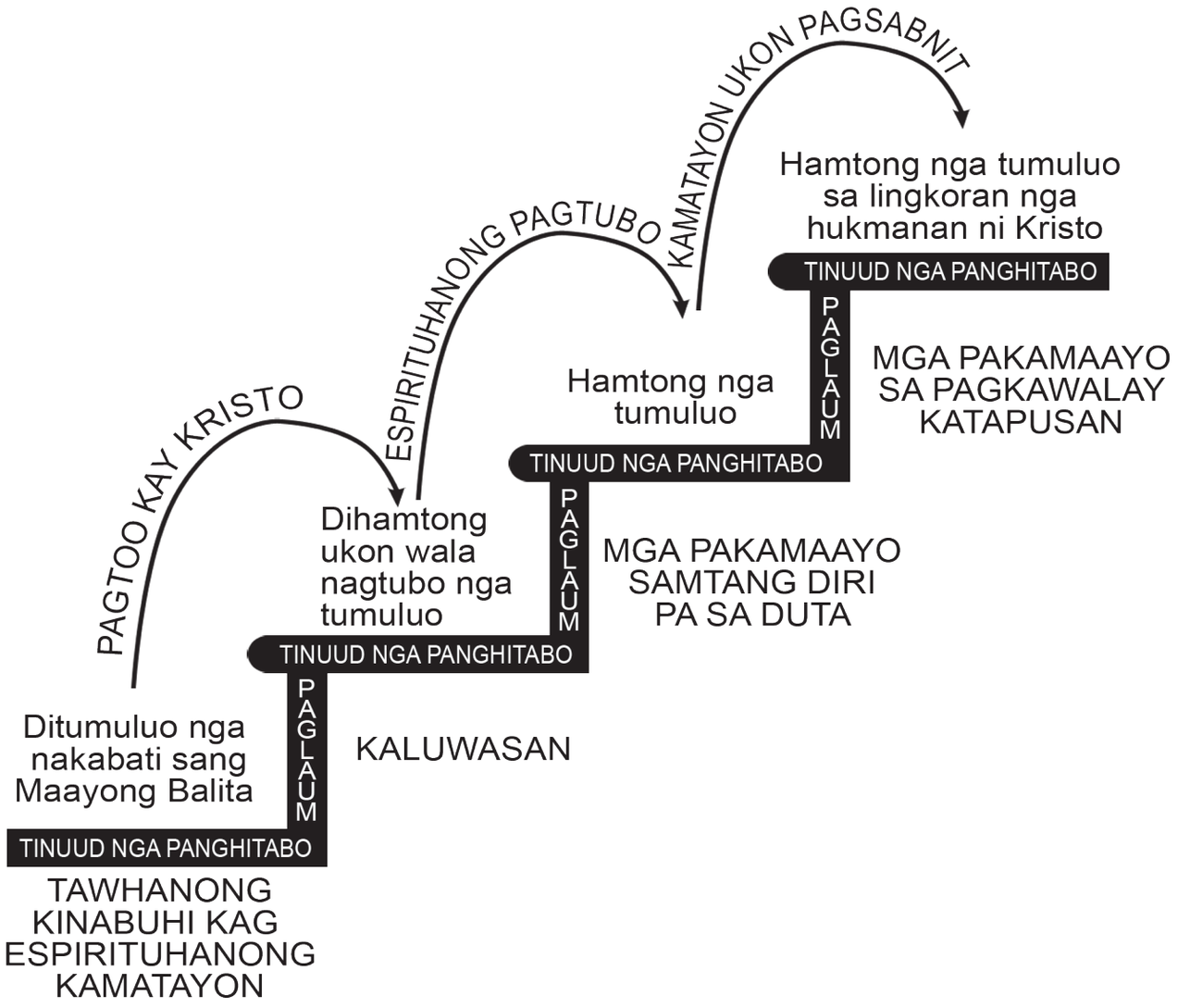

> Karon kon ang paglaum makit-an, ini indi na paglaum, gani sin-o bala ang nagalaum sang iya makita? (Mga Taga-Roma 8:24*b*, ginhusto nga pagbadbad)

Ini nga bersikulo nagapaathag sang paglaum subong ginalauman sa *palaabuton*, subong ang pagpaabot sang butang nga wala pa sa karon. Kon ina nga paglaum natuman na—kon inang panghitabo sa palaabuton mahimong tinuud nga panghitabo karon—ini indi na paglaum.

Tungud sang aton pagtoon sa panudlo sang Bibliya, nakahibalo kita nga ang sigurado nga mga butang mag-abot para sa aton sa kinaugalingon sa plano sang Dios. Nakahibalo kita sang sunud nga katuyoan nga gindisenyo sang Dios para lambuton naton. Ang pagsalig nga malambot naton ina nga tinutuyo kon sundon naton ang pamaagi nga gin-andam agud lambuton ina nga lalambuton. Sa tion nga malambot naton ang lalambuton, bisan paano, ang aton paglaum mauntat na nga mangin paglaum. Indi na pagsalig sa indi makita nga palaabuton, nahimo na nga kalipay sang karon nga panghitabo sa kinabuhi! Sa diin bala kita makadto halin sina dira? Magapabilin bala kita sa limbo? Indi! Tungud sinang bag-ong tinuud nga panghitabo, nagapadayon kita sang pag-uswag sa pag-abante sa plano sang Dios pinaagi sa paghulag padulong sa *sunud* nga tinutuyo.

May bag-o kita nga paglaum. Ang Dios nagailis sang isa ka paglaum sang bag-o nga paglaum sa gilayon nga mag-agi ang tinuud nga panghitabo. Wala gid Niya kita ginapabayaan nga mawad-an sing paglaum ukon wala sing tinutuyo sa kinabuhi; pirmi Siya nagatudlo sang dalan kag pamaagi padulong sa mas dako kag mas dako pa gid nga mga pakamaayo. Puwede man gani naton ilarawan ang pag-uswag kag ang walay untat nga kabaskugon sang espirituhanon nga kinabuhi subong "halin sa paglaum padulong sa paglaum padulong sa paglaum." Ini nga kauswagan sa kadugayan magsangko sa pagkawalay katapusan kon maangkon na naton ang pinakadako kag pinakamaayo subong ang tinuud nga mga pakamaayo kag wala na nagakinahanglan sang paglaum.

Maglarawan kita sing mga maathag nga ginpahayag. May ara tatlo ka mga paglaum sa plano sang Dios. Puwede naton ilarawan sila subong mga tikang sa hagdanan. Tanan kita nag-umpisa sa idalum nga andana sang ang tawhanon nga kinabuhi naporma pinaagi sa pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi kag sang kinaunahan nga sala ni Adan sa aton makasasala nga mga kinaiya. Sang nabatian naton ang Maayong Balita subong mga ditumuluo, may ara na kita paglaum sang kaluwasan. May pagsalig na kita nga puwede na kita maluwas pinaagi sa pagtoo lamang kay Kristo. Sa tion nga kita nagsabat tungud sa sina nga paglaum kag nagtoo kay Kristo, ang paglaum nauntat nga mangin paglaum; ini nahimong tinuud nga panghitabo: Kita *mga* luwas na sa walay katapusan. Ang paglaum sang kaluwasan ginbiyaan na; ang tinuud nga kaluwasan nahitabo na. Dumalayon kita nga nagsulud sa harianon nga pamilya sang Dios, apang kaangay sang tanan, nagsulud kita subong bata pa nga mga tumuluo.

Ang bag-o nga paglaum mag-ilis sa daan—ang ikaduha nga paglaum mag-ilis sa nauna—amo na ina karon ang ginalauman nga palaabuton sang pagbungkag sang balabag sa paghamtong, ang pagapakamaayohon samtang diri pa sa duta, sa sinang kamatuuran sang paghimaya kay Ginoong Jesu-Kristo. Ining ikaduhang paglaum mahimong ang tinutuyo sang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi. May ara kita sing bug-os nga pagsalig nga kon magpadayon kita sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya aton mapauswag ang ikasarang para sa ikaanum nga pagpaangkon, ang pinasahi nga mga pakamaayo diri sa duta, kag samtang kita nagatubo, matinguhaon kita sa pagpaabot sa pagbaton sang mga butang nga Iya gindisenyo para sa aton.

Sa makaisa nga maagum naton ang espirituhanon nga pagkahamtong kag mag-umpisa sa pagbaton sang katingalahang maalwan nga mga kabuganaan sang aton paunang bahin nga kahimtangan sang mataas-nga-grasya, ang ikaduhang paglaum mahimong tinuud na nga kahimtangan ukon panghitabo. Sa liwat, ang paglaum mauntat nga mangin paglaum. Ano pa bala ang sunud nga mag-abot sa plano sang Dios? Ano bala ang aton lalambuton para sa nabilin nga panahon sang aton mga kinabuhi subong hamtong nga mga tumuluo? Ang ikatatlong paglaum amo ang kasigurohan sang pagsalig sang mga padya kag mga pakamaayo sa langit nga maghimaya sang Dios sa gihapon.

Sa pagpaathag sang ditakus ukon dinagakaangay nga pag-antos subong isa ka klase sang mga pakamaayo sang hamtong nga tumuluo samtang diri pa sa duta, aton masugata kag masapwan ang panudlo sang Bibliya nga ara sa tagiposoon ukon sa kinatung-an sang aton kaangtanan sa pagkamatinud-anon sang Dios. Luwas kon nahangpan naton ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang paglaum, indi kita mahanas sa plano sang Dios: Ang paglaum nagasalig sa pagpaabot sa paghulag sang katungdanan sing pagkamatinud-anon sang Dios. Samtang ang aton pagtoon sang divine nga pagkamatinud-anon nagapadayon sa pagsangkad, aton mapauswag ang bug-os nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang paglaum nga mahimong talaksan kag sulundan sang pagsalig sa kinabuhi.

> Karon kon nagalaum kita sa wala naton makita [kag ginahimo naton], pinaagi sa kalig-on sang panghunahuna magpabilin kita sa matinguhaon nga pagpaabot. (Mga Taga-Roma 8:25, ginhusto nga pagbadbad)

Ang pamangkot amo nga, sa tatlo ka mga paglaum sa plano sang Dios, sa diin sini diri ang makita? Ang sabat amo ang ikatatlo nga paglaum. Ang ditakus ukon dinagakaangay nga pag-antos amo ang klase sang pakamaayo nga ginpaangkon sa *hamtong* nga tumuluo agud magsilbi subong supercharger ukon magpalig-on sa iya pagpaabot sang tinuud nga mga mahitabo sa palaabuton.

Ang Mga Taga-Roma 8:23-25 indi isa ka paglarawan sang bisan sin-o nga tumuluo lamang. Sanglit nga kadamoan sang mga tumuluo sang bag-ong mga tubo sa karon nga panahon makasulubo nga wala nagtubo, ang Mga Taga-Roma 8:25 sa pagkatinuud nagalarawan sa bahin sang pipila lamang. Ang wala nagtubo nga tumuluo wala sing salipdanan sang panudlo sang Bibliya sa iya kalag agud maghatag sa iya sing kalig-on sang panghunahuna sa idalum sang mga mabug-at nga kabalaka. Ang iya pag-antos kaugalingong-hinimoan nga kalisdanan, ang divine nga disiplina tungud sang pagbaliktad, ukon ang yano nga pagkakulang sang kahanas sa iya tawhanon nga kamanggaran agud magsugata sa mga kapritso sang kalibutan sang yawa. Wala siya sing ikasarang agud makalingkawas, pabay-an na lang nga pakamaayohon tungud sini. Sa kabaliktaran, ang hamtong nga tumuluo wala lang nagahimulus halin sa ditakus nga pag-antos, siya dugay-dugay ukon masunson nga nagakinahanglan sini. Luwas sini, puwede niya tugotan ang maayo kaayo nga mga pakamaayo diri sa duta agud palibugon kag gub-on ang walay katapusan nga mga hilisgutan. Ang hamtong nga tumuluo nagapadayon sang iya walay untat nga kabaskugon sa sining duha sang kauswagan kag sang pag-antos pinaagi sa pagpanguha kag paggamit sang maathag kag bug-os nga panudlo sang Bibliya nga ara sa iya kalag. Ang hamtong nga tumuluo lamang ang may kalig-on sang panghunahuna sa panahon sang mga kalisdanan kag katalagman. Dugang pa sa kalig-on sang panghunahuna, may matinguhaon nga pagpaabot siya sa wala pa makit-an nga mga padya kag mga pakamaayo nga iya nahibaloan nga ipaangkon sa iya nabanhaw nga lawas didto sa langit. Bug-os siya, nga indi matay-og sa pagsalig. Puwede nga subong ka sakit sang iya ditakus nga pag-antos, ang subong nga pag-antos nagapahimo lamang sa iya nga magkalipay sa kamatuuran nga ang kinabuhi diri sa duta indi dumalayon. Nakahibalo siya sing maathag nga ang iya divine nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nagapasalig nga siya pakamaayohon sing pinasahi kag talagsahon kaayo sa pagkawalay katapusan.

GRASYA SA TAGUMATAYON

Ang grasya para sa tagumatayon amo ang ikaanum kag kinatapusan nga bahin sang pakamaayo nga ginapaangkon sang Dios sa hamtong nga tumuluo samtang buhi pa diri sa duta. Ang himalaut sang kamatayon kaupod sang kahadlok kag sakit sini bug-os nga ginkuha; mismo ang kamatayon nahimong pakamaayo nga takus agud mahan-ay ang kinabuhi sang mga pakamaayo. Ang kamatayon para sa hamtong nga tumuluo indi ang pagbiya ukon pagkahaw-ang kondi panghinam-is sa kinabuhi. Sa pagkatinuud, ang grasya para sa tagumatayon nakakita sang tumuluo sa mataas-nga-grasya nga nagatindog sing masaligon sa ibabaw sang panan-awon sang dako kaayo kag talagsahon nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta sa iya mga mata sa mga katingalahang mga ginalauman sa pagkawalay katapusan; dason nagatabok siya sa mataas nga taytayan sang bulawan padulong sa langit—halin sa isa ka kauswagan padulong sa sunud! Makita mo siya nga walay kahadlok sa kamatayon.

Ginpatumod ko ang detalye sa iban nga duug sang hilisgutan nahanungud sang grasya sa tagumatayon;[61] apang, sa laktod, amo ini ang kinatapusan nga higayon sang Dios agud pakamaayohon ang hamtong nga tumuluo diri sa duta, ang higayon nga pirmi ginahimuslan sang Dios sa kinadak-an.

61. Thieme, *Dying Grace* (2004).

> Bililhon sa panulok sang GINOO
> *Amo* ang kamatayon sang Iya mga balaan [mga tumuluo]. (Mga Salmo 116:15, KJV)

Ang hamtong nga tumuluo may pinakamaayo nga kinabuhi, mas maayo sa kamatayon, kag mas maayo pa gid sa pagkawalay katapusan. Ang Dios nagapili sang tion, sang pamaagi, kag sang duug sang kamatayon para sa tagsa ka tumuluo, kag sa kada panghitabo ang Iya desisyon perpekto, indi dapat libakon ukon pagdudahan sang mga nabiyaan.

Para sa ibabaw nga han-ay sang hamtong kaayo ukon *pleroma* nga mga tumuluo, kon kaisa ang Dios nagatingub sang ikalima kag ikaanum nga mga bahin sang ginpaangkon nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta: ang ditakus nga pag-antos dugangan sang grasya sa tagumatayon. Nahanungud sini, ang pinakamataas nga pasidungog nga puwede Niya ihatag sa Kristohanon sa kalibutan sang yawa amo ang pagbalhin halin sa kinabuhi diri sa duta padulong sa pagkawalay katapusan pinaagi sa pag-antos kag kamatayon sang martir. Ang subong nga pagtingub sang mga pakamaayo mahimong ihatag lamang sa kon diin may dako kaayo nga ikasarang sang kalag.

Sa pagkatinuud, ang pagpaangkon sang pagkamartir sa naghamtong kaayo nga tumuluo mas talagsa ukon malaka pa gid kay sa ila mismo nga mga hamtong kaayo nga mga tumuluo! Sa sini nga punto nahimo kita nga indi mahinalungon kag dihan-ay sa pagbadbad sang kasaysayan. Halimbawa, ang mga sa unang-siglo nga mga Kristohanon nga mga ginhaboy sa mga liyon ukon ginsunog nga buhi agud magsangkap sang sulo ukon suga sa salosalo sa hardin para kay Nero ang tanan mga kinaandan nga ginatawag mga martir. Sa hanas nga kahulugan sang pulong, madamo ang indi gid mga martir.

Subong nga ginpamatud-an sing husto sa mga sulat ukon libro sang Bag-ong Katipan, ang nauna nga mga simbahan nangin patuboanan sang madamong pinakamalain nga hunahuna sang pagtuis sang panudlo sang Bibliya. Sa dalanon pagkatapos sang dalanon, ang sayup nga mga panudlo ginlalis kag ini ukon ina nga klase sang pagkabalaodnon ukon sang antinomianism ang pagkawalay pagtoo sa kasugoan ginpamutyag. Madamo sing gintawag nga mga martir ang bug-os nga mga nagbaliktad nagabaton sang pinakadakong divine nga disiplina—ang pagpakasala tubtub sa kamatayon. Amo ini ang mapilian sa grasya sa tagumatayon. Imbis nga mangin "bililhon sa panulok sang GINOO," ini amo ang indi makapahamuut nga katungdanan para sa Dios nga ginakinahanglan ipatuman ang kinatapusan nga disiplina sa nagbaliktad nga tumuluo. Nagbalhin siya sa langit pinaagi sa manubo nga dalan sang pinakadako nga kasakit kag kalisdanan, ang linibo-ka-yarda nga pagkinamang sa malubog nga kristal. Ang paghukum tungud sang ila pagsalikway sang panudlo sang Bibliya, kadamoan sang mga tumuluo nagpili sini nga dalan, sa labing diyutay ang kadamoan nga mga tumuluo sa sini nga kaliwatan sang kasaysayan.

Sa tanan sang kasaysayan sang Simbahan ang numero ukon kadamoon sang mga tumuluo nga ginpasidunggan sang pagkamartir mas gamay kaayo kay sa kasami nga ginhunahuna. Sa pagkatinuud si Pablo isa sa sinang labing pinili sa katilingban. Sugod sa adlaw nga una niya nahunahunaan nga sa sini nga tion indi siya mapagowa sa bilanggoan sa Roma (2 Timoteo 4:6-8), ginkalipay niya ang pagkapagsik sang pagkahibalo nga sa madali nga panahon "mawala sa lawas kag magpauli nawong sa nawong kaupod sa Ginoo" (2 Mga Taga-Corinto 5:8, ginhusto nga pagbadbad). Sa sulud sinang pipila ka mga simana sang masaligon nga pagpaabot, nagsulat siya sa sinang ikaduha nga libro sa kay Timoteo, ang ulihing mga pamulong sang madungganon nga tawo. Sa sina nga Libro, nagapahayag siya sang walay pagkahadlok, ang pagkawala nawad-an sang ikasarang magkinabuhi, wala sing pagkasubo tungud sang nag-agi nga mga kapaslawan, wala sing pagpakasala sa panghunahuna batok sadtong mga bag-o pa lamang naghimo sang butig nga pagpamatuud batok sa iya (2 Timoteo 4:14-16), walay pagreklamo nga siya ginsilotan nga wala pa sing husay (2 Timoteo 2:9). Wala siya nagaabin kag nagasakdag sang mga parada ukon sang pagpanawag ukon pagpahibalo sang paglaglag sang gobyerno nga nagatrato sa iya

sing dipatas. Sa baylo ginakilala niya ang pagkakinahanglanon sang katukuran; nakahibalo siya nga bisan sa mga tion sang labing dipatas kag pagkamalaut sang kasaysayan, sa gihapon nga nagadumala si Jesu-Kristo. Si Pablo nagahinumdum sang iya mga abyan; ginpadal-an siya sang iya paborito nga mga libro kag sang iya amerikana agud nga mangin komportable siya tubtub sa mahimo. Nagapanudlo kag nagapanglaygay siya para sa padayon nga paglapnag sang panudlo sang Bibliya kag nagapatawhay sa iya nagasangkad kaayo nga paglaum nga matuman na sa madali nga panahon.

Dason, sa ginpili nga adlaw sa panahon sang spring ukon tagtulubo sang mga tanum sang A.D. 68, gin-updan siya sa ganhaan sang bilanggoan sang Mamertine kag ginpagowa sa Via Appia padulong sa baybayon. Nagpundo dira sa tungatunga sang Roma kag sa masako nga dunggoanan ukon piyer sang Ostia, si Pablo naglantaw sang lector ukon opisyal sang Roma nga nagahukas sang wasay sa bugkos sang mga latigo. Dason si Pablo nagluhod kag ginpugutan sing ulo.

Ang pagpugot sang ulo walay sakit. Ang mga ugat syempre nautod—limpyo kag sa gulpi ukon madali lang. Ang mahimong palaligban amo lamang ang pasakit sa hunahuna sa paghulat, apang indi ina nangin palaligban kay Pablo. Ang labing madungganon nga apostol, ang tawo nga "nagpakig-away sang maayong pag-away," nagtapos sang dalaganon," kag nagtipig sang panudlo sang Bibliya" (2 Timoteo 4:7, ginhusto nga pagbadbad), nagbulag sa lawas nga may pinakamataas nga mga kadungganan agud mag-atubang sa Ginoo nawong sa nawong.

Ikapito nga Pagpaangkon: Mga Padya sa Pagkawalay Katapusan

ANG KINATAPUSAN NGA PAGPANGUSISA KAG PAGBULUBANTA

Kon si Ginoong Jesu-Kristo nagapangusisa kag nagabulubanta sa mga kinabuhi sang mga tumuluo kag padyaan sila suno sini, nagahimo Siya sini subong isa ka manughukum, subong ang Pangulong Manughukum sang Mataas nga Korte sang Langit (Juan 5:22). Nagahimo Siya sang Iya katungdanan subong manughukum tungud kay ang tanang divine nga mga pakamaayo, sa pagkatinuud ang tanan nga mga pagpaangkon, naghalin sa katarungan sang Dios. Ang Dios nahimaya sa pagpakita sang Iya abilidad agud pakamaayohon ang tawo sing bug-os nga wala sing pagpauyon-uyon sa Iya divine nga kinaiya. Nahimaya Siya sa pinakamataas sang kon ano ang Iya ihatag sa sinang kinatapusan nga pagpaangkon.

Sa tanang tinuud nga mga pagpaangkon, duha ka mga kabangdanan ang ginakinahang-lan: unang kabangdanan, kon ano ang ginpaangkon; ikaduhang kabangdanan, ang puloy-an ukon target sini. Sa ikapito nga pagpaangkon ang paglaum sang hamtong nga tumuluo mahimong tinuud nga panghitabo sang ang pagkawalay katapusan nga mga padya kag mga pakamaayo—unang kabangdanan—ibutang sa nabanhaw nga lawas—ikaduhang kabangdanan. Ang iya paglaum samtang buhi pa diri sa duta may doble ka puntirya: padulong sa iya labing dako kaayo nga grasya sing mga pakamaayo kag padulong sa iya nabanhaw nga lawas. Ang kada isa sa sining duha ka mga kabangdanan gintawag nga paglaum (Mga Binuhatan 23:6; Mga Taga-Efeso 1:18).

Agud makasiguro nga masakdag ang iya pagsalig sa sini nga palaabutong tinuud nga panghitabo, ang hamtong nga tumuluo dapat nakahibalo sa pagsunudsunud sang mga panghitabo nga ginaandam kag sa gilayon nga magsunud sa iya kinatapusan nga pagbulubanta. Bisan pa kon mapatay siya, indi siya pagabulubantaon tubtub mabaton niya ang iya nabanhaw nga lawas. Ang tinuud nga pagpaangkon sang iya mga padya kag mga pakamaayo indi mahitabo tubtub ang puloy-an ukon ang target naandam na para sa ila. Wala sing tumuluo sa Panahon sang Simbahan nga pagabanabanaon tubtub ang bilog nga harianong pamilya maporma na—ang pagtingub nga kabug-osan sang lawas ni Kristo. Sa sina lamang nga tion ang pagkabanhaw ukon pagsabnit

mahitabo. Sa sina nga tion, ang tagsa ka sakup sang harianon nga pamilya magbaton sang lawas nga kaangay gid sang nabanhaw nga lawas ni Kristo, hilway sa makasasala nga kinaiya, hilway sa maayo kag kalautan.

Sanglit nga ang pagkabanhaw indi mahitabo tubtub sa katapusan sang Panahon sang Simbahan, niyan ano bala ang mahitabo sa mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan nga namatay sang wala pa ang Pagsabnit? Hinumduma nga ang tinuud nga kaugalingon sang tumuluo amo ang iya kalag kag ang tawhanon nga espiritu. Ang lawas balay lamang ukon umalagi nga puloy-an para sa tinuud nga tawo. Ang nagbulag nga kalag kag tawhanong espiritu sang tumuluo sa Panahon sang Simbahan, kaupod ang bug-os kag wala matandog nga kinabuhi nga walay katapusan, mga nahiusa sa interim ukon sa umalagi lamang nga lawas (Lucas 16:19-31) agud magpuyo sa langit kaupod sa Ginoo (2 Mga Taga-Corinto 5:1-6; 1 Mga Taga-Tesalonica 5:23). Ang kada tawo bug-os nga may pagtalupangud; sa pagkatinuud, hilway na sa mamalatyon nga lawas, ang iya abilidad sa paghangup nag-uswag. Bug-os siya nga makilala kag may perprktong kalipay—apang wala pa sang nabanhaw nga lawas.

Sa tion sang Pagsabnit, ining binilyon nga mga tumuluo sang Panahon sang Simbahan, nga gintawag “namatay sa kay Kristo,” magaupod sa Ginoo sa pagsugataay halin sa langit padulong sa kahawaan sa ibabaw sang kalibutan, sa diin updan sila sang mga buhi nga pundok sang mga tumuluo. Didto batonon nila ang ila nabanhaw nga mga lawas (1 Mga Taga-Corinto 15:51-54; 1 Mga Taga-Tesalonica 4:14-17).

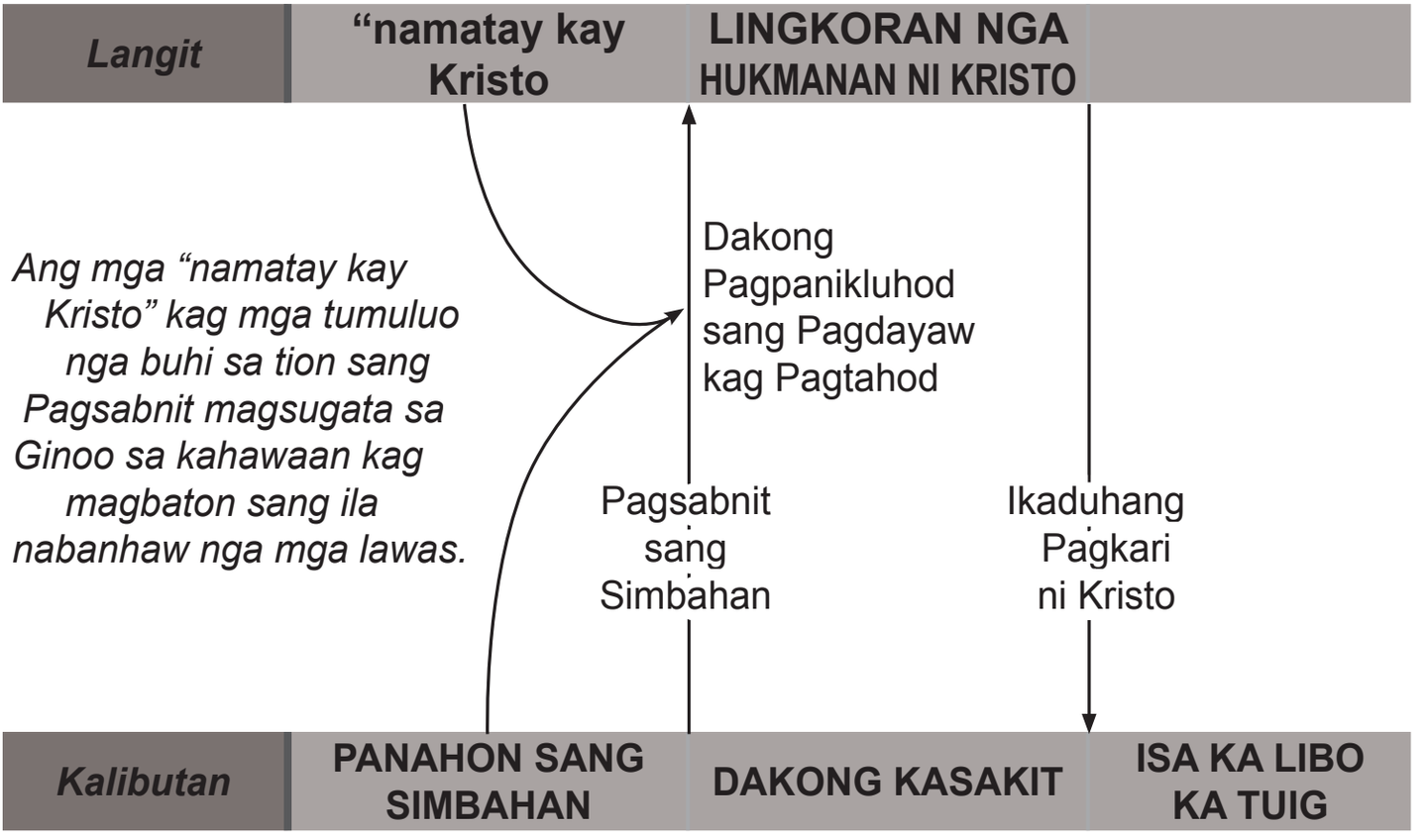

Sa gilayon pagkatapos sang Pagsabnit, may panahon sang katingalahan kag maayo kaayo nga kalipay kag pagsaulog, isa ka ‘pagtililipon’ sang bilog nga harianong pamilya, nga nagtipon

sa unang tion sa hinali nga paghatag sing pagtamud sang tanan kay Kristo. Ginatawag ko ini nga ang Dakong Pagpanikluhod sa pagdayaw kag pagtahod ukon Big Genuflection.

> Kay malig-on nga nasulat na,
> "Kutub sa Ako nagakinabuhi , kag sang Akon kaugalingon nanumpa Ako, nga ang tagsa ka tuhod magaluhod sa Akon [Kristo],
> Kag ang tagsa ka dila magatuad sa Dios [Dios nga Amay]." (Mga Taga-Roma 14:11, ginhusto nga pagbadbad)

Ini nga tion sang pagsimba kag pagkinanta magmakusog pa gid sang si Kristo nagapanguna sang bilog nga harianong prosisyon ukon pagmartsa pabalik sa langit. Sa pagkabug-os sang Panahon sang Simbahan, ang nauntat nga Panahon sang Israel ginbalik kag nagpadayon para sa kinatapusan nga pito ka tuig sini (Daniel 9:24-27), nga nahibaloan sa eschatology ukon teyolohiya nahanungud sang kinatapusang panghitabo sa kasaysayan sang tawo ukon sang kalibutan subong ang Dakong Kasakit. Samtang ang Dakong Kasakit naglapnag sa duta, ihanda ni Jesu-Kristo ang Iya Nobya agud mag-upod sa Iya sa ikaduha Niya nga pagkari. Ang Nobya ni Kristo amo ang titulo ukon ngalan para sa harianon nga pamilya sa langit (Bugna 19:7-9; 22:17), subong sang ang Lawas ni Kristo isa sa mga titulo sini sa duta (Mga Taga-Colosas 1:18). Sa Ikaduha nga Pagkari, ang Hari sang mga hari magbalik agud laglagon si Satanas kag magtukod sang Iya kaugalingong isa-ka-libo-ka tuig nga paghari sa sadto anay nga ginharian sang yawa.

Sa sining pagsunudsunud sang mga panghitabo sa palaabuton, ang halos makakilibot nga kabaliktaran ang mag-abot sang ang pauna nga pagsaulog kag ang pinakadako nga kadasig sang Dakong Pagpanikluhod sang pagdayaw kag pagtahod gulpi lang naghatag sing lugar sa kinahanglanon kaayo nga kalinong. Si Jesu-Kristo magpatawag sang pagtipon sa korte.

> Gani ang tagsatagsa sa aton magahatag sing husay sang iya kaugalingon sa Dios (Mga Taga-Roma 14:12)

Sa sini nga kinabuhi mapinadayunon kita, nagasinako kita, nagahimo kita sang naandan, nagatoon kita sang panudlo sang Bibliya karon, buwas, sa sunud nga adlaw, kag sa sunud pa (ukon dapat gid kita magtoon). Nagasugata kita sang tanan nga klase sang mga pagtilaw, pagkagamo ukon pagkalibog sang hunahuna, kag mga palaligban, nagapadayon, pirmi nagahatag sing bug-os nga pagtalupangud, 'nagapabilin sa pagpadayon sa isa ka higayon sa isa ka adlaw. Wala sing pag-igpat lang nga kalampusan, wala sing talagsahon nga pagkilala, wala sing hinugyaw. Ang mga tinuig nagaagi, kag sa hinali nga ang kinabuhi tapos na. Dason maggowa ang dako nga pamangkot: Ano bala ang aton nahimo?

Subong nga ang kaluwasan may hilisgutan, "Ano bala ang hunahuna mo nahanungud kay Kristo?" (Mateo 22:42, ginhusto nga pagbadbad), gani ang kinabuhi pagkatapos sang kaluwasan may hilisgutan, Ano bala ang hunahuna mo nahanungud sang panudlo sang Bibliya?

> Kay suno sa iya [ang tawo] nga ginahunahuna sa iya tagiposoon [tuo nga burubilog], amo siya. (Mga Hulubaton 23:7*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Kon ano ang aton ginahunahuna amo kita sina. Ang plano sang Dios nakakita sang nagakaigo para sa aton agud magpakig-ambit sing panghunahuna ni Kristo kag gamiton ang Iya divine nga paghanas sa tinuud nga panghitabo sang aton pagginawi pinaagi sa sini nga kinabuhi. Kon si Jesu-Kristo kinahanglanon kaayo, niyan kon ano ang Iya ginahunahuna mas kinahanglanon kaayo kay sa bisan ano pa man nga butang sa kinabuhi. Apang ano bala ang nangin kinahanglanon kaayo

sa aton?

Kon mag-abot na kita sa punta sang aton dalan kag magbalikid, makakita kita sing nag-ikis-ikis nga dalan—halin sa pat-ud padulong sa madumilion padulong sa pat-ud—subong nga nagpabaylobaylo kita sang aton hunahuna sa Pulong sang Dios. Wala sing tawo nga may makasasala nga kinaiya ang may perpekto nga nasulat nga kaagi; wala sing bisan isa ang nakasunud sang tadlong nga dalan. Ang pamangkot mangin amo sini, Ano bala ang nagapatigbabaw? Nangin sigurado kag masaligon bala kita sa panudlo sing Bibliya ukon padayon nga madumilion? Diin bala kutub ang aton sigurado kag masaligon nga kabubut-on nagdala sa aton? Nabungkag bala naton ang balabag sang pagkahamtong? Nag-abante bala kita sing labaw pa sa pagkahamtong? Nagpadayon bala kita sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya sa isa ka adlaw kon makahigayon, sa adlaw-adlaw? Ginhatagan kita sing panudlo sang Bibliya, sang grasya nga galamiton sa pag-inoino ukon paghangup, grasya sing pangkinahanglanon, kag—walay labot sa pinasahi nga mga panghitabo ukon kahimtangan nga aton matalupangdan sa indi madugay—igo nga panahon agud magtubo sa espiritu. Sa ano bala nga pamaagi naton gindumalahan ini tanan nga mga manggad kag kaayohan?

Indi ko mahatagan sing igo nga pagtalupangud ang kabug-aton sini nga pamangkot. Kon mag-untat ako sing paghunahuna kon ano ka sayon sa mga tawo ang magpalagyo sa panudlo sang Bibliya kag kon ano ka lisud ang magmapinadayunon nga malig-on sa GGP, ang pagkakinahanglanon sa sini nga hilisgutan mahimong maathag.

Ang plano sang Dios masayon hangpon; ang mga hilisgutan kag mga katuyoan mga maayo nga pagkahan-ay kag maathag. Apang bisan pa sina, ang kinabuhi mahimong mangin makalibog kag mabudlay hangpon kon maghimo kita sing aton kaugalingon nga mga palaligban, kon ang aton mga abyan maghimo sang mga palaligban para sa aton, kon ini mismo nga kinabuhi magdugang sang mga palaligban kag sang mga kaugalingong pagkalibog sang hunahuna sini. Halimbawa, madamo sang mga Kristohanon ang nakakita kag nakatalupangud sa manug-abot naton nga makasaysayang kalisdanan, kag nahadlok gid sila kaayo. Ini nga mga tumuluo nalibog gid kaayo sa labing kinahanglanon nga butang sa kinabuhi tungud sang kahimtangan nga malisud kaayo apang indi gid kaayo kinahanglanon. Dapat unahon gid ang panudlo sang Biblya. Sa panudlo sang Bibliya sa imo kalag, mahibal-an mo kon sin-o ang nagadumala sang kasaysayan, kag nakahibalo ka sang imo lugar sini. Ang panudlo sang Bibliya nagabutang man gani sang makasaysayan nga mga kalisdanan sa palanan-awon kag nagahatag sa imo sing kasarang sa paghunahuna imbis sang mahadlok sa idalum sang mga dalagkong kabalaka. Kon ano man ang mahitabo sa palaabuton, dapat itugyan mo ang politika kag gira, kag ang mga hilikuton sang kalibutan subong man ang imo kaugalingong mga handum, ang imo kinabuhi nga pamilyado, ang imo kinabuhi sang pakig-upod sa katilingban, ang imo kinabuhi sa negosyo, ang tanan ipaulihi kay sa Pulong sang Dios. Sa makatarunganon kag kinahanglanon subong sining iban nga mga butang, ang panudlo sang Biblya amo ang hilisgutan sa walay katapusan, kag ina nga panudlo sang Bibliya dapat gid ara sa *imo* kalag. Ining iban nga makatarunganon nga mga bahin ukon kahimtangan sang kinabuhi mahimong ibutang sa husto nga palanan-awon kaupod ang panudlo sang Bibliya sa imo kalag.

Sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo magaisahanon ka nga magaatubang sa Ginoo sang Himaya. Ang “kada isa” sa Mga Taga-Roma 14:12 nagakahulugan nga si Kristo magadumala sang tagsa ka kahimtangan sing lainlain. Ang Pagkakristohanon kinaugalingon, kag dapat ka manabat para sa imo kaugalingon. Sa kinabuhi, mahimong nalikawan mo ang katungdanan ukon salabton para sa imo kaugalingon nga mga desisyon; mahimong nakakita ka sing iban dira nga basulon ukon masandigan kag pangayoan sing bulig; mahimong nakahimo ka sing talagsahon kag maayo kaayo nga kaabtik agud maghimo sang mga pamalibad. Apang sa atubangan sang nakahibalo sang tanan nga Hari sang mga hari, indi ka makahimo maglikaw, magbayad, kadlawan lang, mangita sang bisan ano nga pamalibad. May ara Siya sing tanan nga kamatuuran sang

panghitabo. Ang kalig-onan ara tanan sa hunahuna ni Kristo: nakahibalo Siya sang tagsa ukon tanan mo nga ginahunahuna sa sulud sang tagsa ka tion diri sa duta, kag kon ang panudlo sang Bibliya nagapuyo sa imo kalag, makilala Niya ang Iya kaugalingon nga mga panghunahuna sa imo. Nakahibalo Siya sang imo tinuud nga panghunahuna nahanungud sang Iya Pulong. Ang pagkawalay pulus sang tagsa ka pamalibad nga imo ginhimo sa pagsalikway agud magtoon sang panudlo sang Bibliya indi matago sa Iya. Kon nagahunahuna ka nga makatago ka sang bisan ano nga mga tinago sa Dios, kalimti ini. Nakahibalo Siya sang imo kalag, sang tagsa mo nga ginahunahuna, kag nahibal-an Niya sila sa sulud sang binilyon na ka mga tuig. Nagatindog ka sa atubangan sang Persona nga nagsangkap sang mga palaagihan agud dag-on kag malampasan ang bisan *makatarunganon* nga mga pamalibad! Labaw pa gid sadto, sang nag-atubang ka sa Iya, ang masiling mo lang, "Wala sing pamalibad, Sir." Ayhan sa kinaunahan nga tion, magabaton ka sing *bug-os* nga katungdanan kag salabton para sa imo kaugalingon nga mga desisyon.

Ini bala nagapabatyag sa imo sang pagkawalay katawhayan? Siguroha nga mahangpan ina nga wala ako nagahambal nahanungud sang imo mga sala. Nahukman na sila didto sa krus kag indi na gid pagsambiton liwat. Ang mga hunahuna, mga desisyon, kag mga ginhimo sa diin dapat maghatag ka sing husay sa pagkatinuud wala sing labot sa sala. Ang sala indi hilisgutan; ang hilisgutan amo ang imo panghunahuna nahanungud sa panudlo sang Bibliya. Magahatag ka sing kasayuran nahanungud sang tanan nga tion nga gin-usikan kag ginhinuyang mo sa tawhanon nga kaayo, sa mga hilikuton sang katilingban, sa pagpaninguha nga makabayad para sa nagkalainlain kag nagsinugponsugpon nga mga kasal-anan ukon sang pagkatublag sang tanlag tungud sang sala. Ang imo pagkamatinuuron indi makahaylo sa Dios—tinuud nga sayup ka. Ang pagkawalay-kahibalo indi mangin pamalibad—mangin palaligban ini.

Ang Anak sang Dios magatingub sini tanang tinuud nga panghitabo kag makahimo sang kinatapusang 'nasulat nga saysay sing pagkamabinungahon.' Sa mga talagsahon nga mga kahimtangan sa diin ang isa ka tumuluo wala sing igo nga panahon agud makalambot sa pagkahamtong—halimbawa: ang bag-o nga tumuluo sa panahon sang Pagsabnit, ukon ang tawo nga namatay sa pagkabata pa, ukon nangin may pinakagamay nga kinaalam, ukon ginpapauli sing 'temprano' agud maghimaya sa Ginoo sa pinasahi nga pamaagi—si Kristo sa Iya nga pagkahibalo sang tanan magbanabana lamang sang malayo sa tinuud nga panghitabo padulong sa puwede mahitabo. Iya sumahon ang nahibaloan kag ang wala nahibaloan. Sa lain nga mga pamulong ang Dios nakahibalo sang walay pat-ud nga kasaysayan. Nakahibalo Siya kon ano *kuntani* ang matuman sina nga tawo kon ginhatagan lamang siya sing igo nga panahon, kag pagapadyaan Niya siya suno sina! Bisan pa kon ang aton Ginoong Jesu-Kristo nagakinahanglan magtawag sang Iya pat-ud nga kaalam nga sa aton amo ang pakut-pakut lang, mangin bug-os nga patas Siya sa kada isa sa aton. Ang Dios patas karon; niyan sigurado nga mangin patas Siya.

Sa tion nga makalambot ka sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo (sa pagkatinuud, sa gilayon sang ikaw mapatay), mangin ulihi na kaayo nga maghimo sing bisan ano nga butang nahanungud sang pagbulubanta sa imo. Wala na sing pamaagi nga mahaylo ang Manughukum, wala sing pamaagi agud itago ang mga tinuud nga nahitabo. Ang imo nasulat nga saysay sing kahanasan amo ini ang magapuno sa sulud sang panahon sa tunga sang imo kaluwasan kag sang imo paghalin sa duta. Karon ang panahon sing pagtoon sang panudlo sang Bibliya.

Sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo, ang mga tumuluo lamang nga nakabaton sing ikaanum nga pagpaangkon ang makabaton sang ikapito nga pagpaangkon.

> Kay kita tanan dapat ipahayag sa atubangan sang lingkoran nga hukmanan [*bema*, "pagbulubanta"] ni Kristo, agud nga ang tagsatagsa mahimong padyaan para sa mga butang nga iya nahimo pinaagi sa lawas [ina amo ang, sa sulud sang panahon sang iya kinabuhi diri sa duta], nawong sa nawong ukon atubangay sang kon ano ang

> iya natuman, sang kon maayo man ukon walay pulus. (2 Mga Taga-Corinto 5:10, ginhusto nga pagbadbad)

Kon wala ka nagtubo sa espiritu kag tungud sini wala nagtugot sa Dios nga pakamaayohon ka samtang buhi pa diri sa duta, ang pagbana-bana sa imo yano lamang kaayo: "walay pulus ukon walay bili." Ang siro nga ginpaangkon sa pagkamatarong sang Dios samtang buhi pa diri sa kalibutan pagabalhinon sa siro nga ginpaangkon sa imo nabanhaw nga lawas sa pagkawalay katapusan. Ang iban lamang nga puwede mabutang sang nasulat nga saysay sing pagkamabinungahon amo ang "maayo nga pagkahimo, ikaw nga maayo kag matutum nga ulipon" (Mateo 25:21, KJV). Amo ini ang katumanan sang plano sang Dios para sa imo kinabuhi. Suno sa sini nga nasulat nga saysay, ang mga pakamaayo nga ginpaangkon sa pagkamatarong sang Dios samtang buhi pa diri sa duta pagabaylohan sang dalayawon gid kaayo nga mga pakamaayo kag mga padya nga maglarawan sang himaya ni Ginoong Jesu-Kristo sa gihapon.

Ang talaksan para sa walay katapusan nga mga padya indi ang kon ano ang imo hinimoan kondi ang imo panghunahuna sa panudlo sang Bibliya. Pagahukman ka suno sa imo paghulag sa idalum sang GGP samtang isa ka tumuluo diri sa kalibutan.

> Apang ang isa nga nagatan-aw sa perpekto nga kasugoan sang kahilwayan [ang panudlo sang Bibliya sang ginatudlo], kag nagpadayon gid [ang paghulag sang GGP], inang isa nga indi malimuton nga manugpamati kondi manugtuman sang gingahin nga trabaho [ang isa nga nagatuman sang tinutuyo sang Dios para sa tumuluo—ang pagtubo padulong sa pagkahamtong], inang isa [ang tumuluo] magakalipay sa paghimo sini. (Santiago 1:25, ginhusto nga pagbadbad)

Ang bulig sang pangkinahanglanon kag pagsalig sa pagpaabot sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta magahatag sing kabangdanan sa tumuluo agud tumanon ang plano sang Dios, ang lambuton ang pagkahamtong, kag maagum ang kalipay samtang ginahikot ini. Ang divine nga pakamaayo nahasuno ukon nakatukod sa panudlo sang Bibliya nga ara sa kalag dugangan sang iya bag-o nga paglaum sang mas dako pa nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan magapanghaylo agud matuman ang padya kag kalipay sa pagkawalay katapusan.

> Gani magpadayon sing paghambal kag gani magpadayon sing pagbuhat, subong sila nga pinaagi *sa* kasugoan sang kahilwayan [ang Bibliya sang gintudlo] malapit na magabaton sing pagbanabana [ang lingkoran nga hukmanan ni Kristo]. Kay ang pagbanabana nga wala sing kalooy [wala sing talagsahong mga padya sa langit] sa mga wala nagpakita sing kalooy [ang mga napaslawan magbaton sang mga pakamaayo halin sa Dios samtang buhi pa diri sa duta]; ang kalooy [ang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta], sa pihak nga bahin, may malig-on nga pagkamaunungon kag pagkamatinuuron sa pagbanabana [ang lingkoran nga hukmanan ni Kristo]. (Santiago 2:12-13, ginhusto nga pagbadbad)

Tinuud, ang bunga sang naawhag sing maayo amo ang naandan nga sangputanan sang panghunahuna nga nagbag-o pinaagi sa panudlo sang Bibliya, nahanas sa grasya, nalikupan ni Kristo. Ang aton Ginoo subong Manughukum nagadiritso sa tagiposoon sang isa ka butang, nagapadya sang kabangdanan, indi sang mga sangputanan.

Sa wala sing pagduhaduha, ang tanang tawhanong kaayo ginasalikway sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo. Kon ano ang ginasalikway sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios ang nagasilot. Wala sing bunga sang makasasala nga kinaiya ang makapalagyo sa

paghukum: Ang kaugalingon nga mga sala ginhukman didto sa krus kag ang tawhanon nga kaayo kag ang kalautan ginhukman didto sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo. Ginsunog sila kaangay sang kahoy, dagami kag ginalaban (1 Mga Taga-Corinto 3:11-15).

> Kon ang buhat sang bisan sin-o nga tawo nga iya gintukod nagapabilin, magabaton siya sang padya. Kon ang buhat sang bisan sin-o nga tawo nasunog, magaantos siya sing pagkanadulaan [wala sing mga padya sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo]; apang siya iya maluwas, apang subong pinaagi sa kalayo. (1 Mga Taga-Corinto 3:14, ginhusto nga pagbadbad).

Ang katarungan sang Dios amo ang ginhalinan sang divine nga pakamaayo, ang tanan sini nagaabot pinaagi sa tubo sang grasya. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nagaputus sina nga tubo. Ang bisan ano nga paninguha agud makaagum, mangin takus, ukon ang magpangabudlay para sa pakamaayo halin sa Dios isa ka tawhanong kaayo, nga wala lamang napaslawan agud suhuton ang pinutus diri sa duta kondi bug-os nga naguba sa pagkawalay katapusan.

Ang pagkadula sang padya, bisan pa, wala nagakahulugan sang pagkadula sang kaluwasan. Si Pablo nagapatalupangud sini nga punto pinaagi sa pagkutlo sang pipila ka mga linya halin sa kalantahon sing pagtolon-an nga nangin bantog sadto anay nga Simbahan, nga gintitulohan “Ang Matutum Amo ang Pulong” (cf. 1 Timoteo 1:15; Tito 3:8).

> Ang matutum amo ang Pulong:
>
> Kay nakita ninyo kon napatay kita kaupod kay Kristo [kag amo kita, pinaagi sa epektibo sang nag-agi pa nga kahimtangan sa kamatuuran], sa pareho nga tion man kita magakinabuhi kaupod Niya;
>
> Kon mabatas naton ang pag-antos [ang hamtong nga tumuluo sa idalum sang dili takus nga pag-antos], magadumala kita kaupod Niya [subong tanda sang pagkahamtong, ang dili takus nga pag-antos amo ang pasalig sang padya sa pagkawalay katapusan];
>
> Kon kita [ang nagbaliktad, madumilion sa panudlo sang Bibliya] magbiya sa Ginoo, siya man [Jesu-Kristo] magabalibad man sa aton [wala sing padya sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo];
>
> Kon kita mga indi matutum, Siya nagapabilin nga matutum [ang kasigurohan sang kaluwasan]; kay nakita ninyo, indi Niya mapanghiwala ang Iya kaugalingon. (2 Timoteo 2:11-13, ginhusto nga pagbadbad)

Kita dumalayon nga nagaangkon sang isa ka bahin sang pagkamatinud-anon sang Dios; busa, para ipanghiwala kita sang Dios ang kaluwasan magapanghiwala sang Iya kaugalingon.

Ang *a fortiori* nga pamaagi sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo nagpabaylo lamang sang kon ano ang aton naton-an sa Mga Taga-Roma 5:15-17 kag nagalantaw sini halin sa panghunahuna sang kinatapusan nga sangputanan sini. Ang pagkambyo sang mga pakamaayo diri sa duta sa mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan mas masayon kaayo para sa Dios nga tumanon kay sa pagsangkap sinang umalagi nga mga pakamaayo sa unang bahin. Dugang pa, ang pakamaayohon kita samtang buhi pa diri sa duta mas malisud pa gid kaayo kay sa pagbakal sang aton kaluwasan. Sa lain nga mga pamulong, sarang kita magpakita sa atubangan sang lingkoran nga hukmanan ni Kristo imbis sang sa atubangan sang dakong puti nga trono—ang duug sang kinatapusan nga paghukum sang ditumuluo—tungud lamang sang krus. Bisan pa nga ginabulubanta nga “maayo gid” kag ginhatagan sang mga padya ukon “walay pulus” kag wala gid mahatagan, kita sa gihapon mga naluwas.

MGA PAGLARAWAN SANG WALAY KATAPUSAN NGA MGA PADYA

Maayo Kaayo nga mga Ani kag Malapad Kaayo nga Asyenda. Ang tanan nga bibliyanhong mga paglarawan sang mga padya sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo ginkuha sa dumaan nga kalibutan. Pagsunud sa kinahanglanon kaayo nga palatukuran sang hermeneutics, ang syensya sang pagbadbad kag pagpaathag, dapat hangpon naton ining mga paglarawan sa pagpahayag sang panghunahuna sa mga panahon nga sila ginsulat.

Ang Hudeya may panguma nga pangabuhian sa panahon ni Kristo. Ang mangunguma sing trigo, ukon ang manugpanggas nga iya ginbayaran, magsab-og sang mga binhi pinaagi sa kamut halin sa sako nga nakasablay sa idalum sang iya bukton. Ang mga binhi nga ginpanggas mahulog sa nagkalainlain nga klase sang duta kag gani nagpatubas sang nagkalainlain nga mga ani. Ang pipila ka mga duta nagpatubas sang “trenta, saysenta, kag gatus ka pilo” (Marcos 4:3-21), samtang ang iban nagpatubas lamang sa kon ano ang nalaya sa adlaw kag napatay. Sa amo man, may masangkad nga mga kalainan sa walay katapusan nga mga padya kag mga pakamaayo nga ginpaangkon sa mga tumuluo sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo (2 Mga Taga-Corinto 5:10) nga nasuno sa ila sabat sa hunahuna ni Kristo samtang buhi pa diri sa duta.

Ang Bibliya magasambit man sang mga siyudad subong mga padya (Lucas 19:17; Mga Hebreo 11:16). Sa sadto anay nga kalibutan ang siyudad-mga kagamhanan mga suweto nga politikanhong mga katukuran. Nalakip sa ila, ang Athens (ukon Attica) ayhan nahibaloan gid naton, apang may madamo sing iban, ang Sodoma kag Gomorra ang duha ka mga siyudad sang lima-ka-siyudad sang Canaanhon nga kaapin sa kapatagan sang Arabah (Genesis 13). Ang lima ka siyudad-mga kagamhanan sang mga Filistinhon, nga natukod subong mga pundok sang Griyego sa kalapalaran sang baybayon sang una pa nga pag-abot ni Abraham sa Duta, ginlarawan sing husto sa kasaysayan sang Israel. Ang Roma, sa amo man, nag-umpisa sang siyudad-kagamhanan, sa diin, kaangay sang Athens, naglikup sang tanan sa palibot sini kag sa kadugayan nahimong ginharian ukon kagamhanan.

Ang solo nga manugdumala puwede magdumala sang madamo nga mga siyudad, subong sang ginhimo ni Herod nga Bantugan. Sang siya napatay, kag pagkatapos masiguro ni Augustus ang kasulatan sang panublion, madamo nga siyudad-mga kagamhanan sang Levant ang ginhatag subong panublion ukon ginpaangkon sa iya manunubli. Madamo sini nga mga siyudad ang nahibaloan sa Balaan nga Kasulatan, subong sang Gadara kag Caesarea sang Filipos.

Ang siyudad ginlarawan sang dako kaayo nga awtoridad kag manggad para sa manugdumala sini. Tungud sini, ang hamtong nga tumuluo nga ginhatagan sang napulo, biyente, ukon sang isa ka gatus ka mga siyudad sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo ginlarawan subong nagabaton sang sobra ka dako kaayo nga manggad. Si Ginoong Jesu-Kristo magapasalig sa iya sang kaugalingon nga pagkabutang nga sinukud sa binilyon nga mga light-years ukon sa sobrang kadakoon. Malapad nga mga bahin sang kalibutan ang mahimong iya walay katapusan nga ginsakupan, ang pagpanubli sang pinasahi kag talagsahon-kaayo nga mga manggad kag ang pagdumala sa mga tumuluo nga, wala sing kaugalingon nga mga padya, magapuyo sa sulud sang iya ginsakupan. (Mga Hebreo 11:10, 16; 13:14).

Mga Military Decoration. Subong ang lain nga pagpahayag sang mga kalainan sa walay katapusan nga mga padya, ang pamaagi sang pagpanghatag sang medalya sang dungog sa Romanhon nga sundalo ginpaangay sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo. Sa kinagamyan daw sa sueto kita sang moderno nga military decorations. Ang Medalya sang Dungog ginahatag subong premyo sang

Presidente sa ngalan sang Kongreso subong aton pinakamataas nga padya para sa kadasig kag kaisog sa pinakamataas kag labaw sa ginakinahanglan nga pagtuman sang katungdanan. Ang Victoria Cross sa siri nga pagkapula sini kag ang bronse nga medalyon (sa gihapon nga isaisa ginhimo halin sa kanyon nga nabihag sa inaway sang Sevastopol sa Crimean nga Gira) amo ang pinakamataas nga dungog sang militar sa England. Sa France, si Napoleon nagtukod sang Legion of Honor nga madamo sing klase, sa militar kag sa mga pumuluyo. Sang wala pa mahimo nga pungsod ang Germany, ang Bantugan nga si Frederick sang Brandenburg-Prussia nagpatukod sang *Pour Le Mérite* ukon "Blue Max," nga ginpadayon pagkatapos ginhiusa ni Kaiser Wilhelm ang Germany. Si Wilhelm II nagtanyag sini subong ang pinakamataas nga medalya sing dungog sang kagamhanan sang Germany. Si Hitler nagahikay sang daan nga pamaagi kag naakig kaayo sang ang iya heneral naggamit sang Blue Max sa iya atubangan. Iya ini gin-ilisan sang Knight's Cross nga may madamo nga nagapataas nga mga klase. Ang kinatas-an nga dekorasyon nga kalo sang tagsa ka pungsod amo ang bilog nga paghan-ay sang ranggo sang may mas gamay nga mga premyo.

Ang mga military decoration sa dumaan nga Roma medyo lain sang sa karon nga mga adlaw: Mas labaw sila nga mapuslanon! Si Pablo nakahibalo tanan nahanungud sa ila. Subong isa ka bilanggo nga adlaw-adlaw nagaatubang sa mga Romanhon nga mga sundalo, nakatoon siya sang dalagko nga patigayon nahanungud sang ila kaugalingon kag sa katungdanan nga mga handum, apang indi ina kon diin una siya nga nakatoon nahanungud sang mga korona sang mga kasundalohan. Wala ini nagakinahanglan sang talagsahon nga kaagi agud mahibaloan ang ila kahulugan; kon ano ang ila kahulugan amo ang naandan nga kahibalo sa tanang duug sang Romanhon nga kalibutan. Indi lamang si Pablo, kondi si Pedro, Juan, kag Santiago man nakakita sini nga masayon lang agud ilarawan ang labing dako nga grasya pinaagi sa Romanhon nga mga korona.

Kadamoan sang mga Kristohanon sa karon nga mga adlaw nakatalupangud nga ang mga korona nasambit sa Bibliya. "May mga bitoon bala sa akon korona?" amo ang linya halin sa kalantahon, malaba sa kadasig apang manubo sa kahustohan. Ang korona sang hari, nga gintawag (*diadema*), mahimong ginpatahum nga may isa ukon duha ka bitoon, apang ang aton walay katapusan nga mga padya ginlarawan subong ang *stephanos*, ang "purongpurong" nga ginagamit sa mga ulo sang Romanhon nga mga bayani.

Ang madamo nga klase sang mga purongpurong amo ang labing mataas nga mga military decoration. Ginagamit sila sa pinakaibabaw nga bahin sang lawas; nagakahulugan sila sang kinataasan nga kaugalingong kadasig kag kaisog kag nagalarawan sang kinataasan nga himaya sang SPQR. Mas gamay nga mga padya ang gingamit sa paubus: ang mga medalyon ginbitay sa liog, ang bronse ukon pilak nakahigot sa palibot sang bukton, ang mga medalya gintahi sa panit nga paha nga ginabitay sa isa ka abaga pabalabag sa dughan

Sa pagsulat suno sa tinuud nga panghitabo sang tatlo ka sunudsunud nga mga gira ukon Punic Wars, ang manugsaysay nga si Livy naghatag sa aton sang pangalan sang isa sa labing mataas nga gindekorasyonan sang medalya nga bayani sa Romanhon nga kasaysayan. Si Spurius Ligustinus amo ang propesyonal nga opisyal, sa makaapat gid ka higayon nangin mataas nga kapitan ukon opisyal sang iya mga kasundalohan. Sa sulud sang biyente dos ka mga tuig sang pagserbisyo sa pagkatinuud nagdaog siya sang trentay kuwatro ka mga premyo sang medalya, lakip na ang anum ka pungsudnon nga mga purongpurong ukon civic crowns! Ang iya uniporme dalayawon kaayo, apang ang mas dalayawon pa amo ang upod nga bayad nga nalakip sa iya mga premyo. Ayhan nagakuha siya sang ikaapat nga bahin sang milyon ka mga dolyar kada tuig samtang buhi pa siya, kaupod ang mga dugang nga mga rasyon kag sang mga ginansiya halin sa malapad nga bahin sang duta nga ginpremyo sa iya. Madamo sang pinakamanggaranon nga mga pumuluyo sang SPQR nakatipon sang ila manggad sa duug sang inaway. Ang pagkahibalo sini kag

pagkapuno sang dungog sang kasundalohan, nagpapagsik sa mga sundalo agud magbansayban-say sing grabe kaayo kag magpahimulus sang pinasahi kaayo nga kaisog sa gira.

May ara sang pinakadiyutay anum ka mga klase sang purongpurong. Ang pinakamataas sa han-ay amo ang *corona obsidionalis*, nga gintawag man sang *corona graminea*, nga ginhimo sa malabulawan nga lanot sang sagbot. Ini nga purongpurong ginapremyo lamang para sa talagsahon nga mga binuhatan sang pinakabantugan nga kaisog, nga ini halos wala makit-an. Ang sunud sa han-ay amo ang *corona civica* nga ginhimo sa malabulawan ukon dalag nga dahon sang tugas. Ang "civic crown" amo ang sa pagbulubanta katumbas sang Medalya sing Dungog ukon Victoria Cross. Ang ikatatlo nga klase amo ang *corona navalis*, ang pinakamataas nga medalya sing dungog sa Romanhon nga navy, kasami nga ginapremyo sa unang marine nga nakasaka sa barko sang kaaway ukon sa kumander ukon mataas nga opisyal nga nagguba sang mga barko sang kaaway.

Ang *corona muralis*, ang ikaapat nga purongpurong, ginapremyo sa una nga sundalo nga nakasaka sa pader agud mapalibutan ang siyudad. Ang ikalima sa han-ay, *corona castrensis*, amo ang kasami nga ginapremyo sa una nga sundalo nga nakalambot sa kota sang kaaway ukon kampo sang manugbantay. Ang ikaanum ang *stephanos* nga amo ang *corona triumphalis*, ginahatag sa mga kumander sang kasundalohan pagkatapos sang sunudsunud nga madaugong pakig-away sa gira; ini mahimong ipaanggid sa aton Medalya sang Madungganong Serbisyo.

Si Gaius Julius Caesar nagdaog sang purongpurong nga ginrara sa malabulawan ukon dalag nga sagbot nga nagadala sang titulo nga "Imperator" ukon emperador kag gusto magpatuman nga ang tanan, walay sapayan sang ranggo, magsaludo sa nagasuksok sini. Ang apo nga lalaki sang iya utod nga si Octavius, nga gintawag Augustus, nagbutang sini sa iya kaugalingon nga ulo kag nagsiling, "Mabuhi, ang Imperator!" Gani sugod sadto, ang Emperator nahimong titulo sang emperador, subong sang ginpangalan sang pamilya ni Caesar, agud nga ang bug-os nga harianong titulo ni Octavius amo ang Augustus Caesar Imperator. Bisan ang titulo sang mismong emperador ang iya kaugalingon naghalin ukon nasuno sa pamaagi sang mga military decoration nga nangin suweto kag batid kaayo kay Pablo.

Ang mga manunulat sang Balaan nga Kasulatan naghimo sang halos makapakibot nga larawan sang naghulam sila sang hunahuna ukon kahibalo sa Romanhon nga kasundalohan kag naghan-ay sang pamaagi sang Kristohanong mga purongpurong, nga ihatag ni Ginoong Jesu-Kristo subong padya sa palaabuton. Ang mga purongpurong ginapaninguha gid kaayo kag maangkon sa pagkataha. Sang ang mga tumuluo sang una-nga-siglo sa pagkatinuud nakakita sa isa sang mga pinasahi nga mga sundalo nga nagasuksok sang korona, nakahibalo gid sila kaayo nga ari ang tawo sang indi matoohang pagkadako kaayo sang manggad. Karon mailarawan na nila ang ila mga kaugalingon sa iya kahimtangan!

Si Pablo nakakilala sang tatlo ka mga korona. Aton medyo ilinya sila sa mga bahin sang pagkahamtong kag hinganlan sila nga Alpha Cross, Bravo Cross, kag Ultra Cross agud magkauyon sa mataas nga grasya kag sang labing mataas nga grasya. Ining tatlo ka mga dekorasyon sang medalya sang dungog para sa espirituhanong pagkamaabtik kag maisog wala nagapahayag sang tanang butang nga mabaton sang hamtong nga tumuluo sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo; nagahalili sila sang pamaagi sang pagpanghatag sang mga premyo nga nagadala sa ila sa masangkad nga nagkalainlaing walay katapusan nga mga pakamaayo.

Ang Alpha Cross, ukon purongpurong sang pagkamatarong, amo ang andam para sa bisan sin-o nga nagatuman sang potential sa ginpaangkon nga pagkamatarong pinaagi sa pagkalambot sa espirituhanon nga pagkahamtong. Si Pablo nagsambit sini sa kinatapusan nga kapitulo nga iya ginsulat sang wala pa ang pagsilot sang kamatayon sa iya.

> Nakapakig-away ako sang madungganong pag-away [ang pag-abante sa kada bahin sang espirituhanong pagtubo], natapos ko ang dalaganon, natipigan ko ang panudlo

> sang Bibliya [nga nagapuyo sa kalag]; sa palaabuton [pagkawalay katapusan] ang purongpurong [*stephanos*] sinang pagkamatarong [*dikaiosune*, ang bug-os nga katumanan sang espirituhanon nga pag-uswag] gintigana sa akon, nga purongpurong sang Ginoo, ang matarong nga Manughukum, magapadya sa akon sa sina nga adlaw [ang lingkoran nga hukmanan ni Kristo]; kag indi lamang sa akon, kondi sa tanan nga nagahigugma sang Iya pagpahayag [hamtong nga mga tumuluo nga, sa detalyado nga pamaagi sang panudlo sang Bibliya sa ila mga kalag, matinguhaon kaayo nga nagapaabot sang Pagsabnit, nga sa diin magauna sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo]. (2 Timoteo 4:7-8, ginhusto nga pagbadbad)

Ang sunud, kag ayhan daw pareho sa mas mataas nga dekorasyon sing medalya sang dungog, amo ang Bravo Cross, ukon “purongpurong sang kinabuhi.”

> Bulahan [kalipay sa] ang tawo nga nagabatas sa idalum sang pagtilaw [ang hamtong nga tumuluo nga nagabaton sang pagpaangkon sang dili takus nga pag-antos]; magabaton siya sang purongpurong sang kinabuhi, nga ginsaad sang *Dios* sa mga padayon nga nagahigugma sa Iya. (Santiago 1:12, ginhusto nga pagbadbad

Ang pagkanalikupan ni Kristo sang tumuluo ginpaklaro kag ginhan-ay kag ginpalig-on sa kamingawan sang pagtilaw sa mataas nga grasya, sa diin ang hamtong nga tumuluo dapat mag-abante padulong sa labing-mataas nga grasya. Ang Bravo Cross ginahatag subong premyo sa pinasahi para sa paggamit kag paghimulus sang panudlo sang Bibliya sa tunga sang ditakus nga pag-antos.

> Indi pagkahadloki ang mga butang nga dali mo na lang antuson [ditakus nga pag-antos]. Yari karon, ang yawa madali na lang maghaboy sang iban sa inyo sa bilanggoan, agud nga matilawan kamo, sa amo man may dakong kabalaka kag kasakitan kamo sa napulo ka adlaw. Magpakatutum ka tubtub sa kamatayon, kag hatagan Ko ikaw sang purongpurong sang kinabuhi. (Bugna 2:10, ginhusto nga pagbadbad)

Pirmi nga, ang pastor-manunudlo amo ang mas espirituhanong hamtong kay sa bisan sin-o nga nagapungko sa idalum sang iya pagpanudlo sa bisan ano ka dugay nga panahon. Ang Ultra Cross, ukon ang “purongpurong sang himaya” (1 Pedro 5:4)—ang pinakamataas nga dekorasyon sing medalya sang dungog—gani amo ang may kaangtanan sa dulot kag katungdanan sang pastor, bisan nga ang tanan nga mga tumuluo puwede magdaog sini pinaagi sa paglambot sang labing-mataas nga grasya. Ang pastor malipayon nga ang mga nagapamati sa iya pagpanudlo kada adlaw, kada tuig, mga naawhag sang kadasig para sa panudlo sang Bibliya nga pareho sang iya. Magabaton siya, sang subong sina, ang pongpong sang dahon sang tugas nga ginpapilit sa iya kaugalingong Ultra Cross para sa tagsa ka sakup sang iya katilingban nga iya ginatuytuyan padulong sa labing-mataas nga grasya. Tungud sini siya nagapaabot sang kalipay sa pagpakilala sang hamtong nga mga tumuluo sang iya katilingban sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo kag sang paglantaw sa ila nga nagabaton sang pinasahi kag talagsahon kaayo nga mga manggad, malapad nga bahin sang langit, kag ang indi maisip nga walay katapusan nga mga pakamaayo (1 Mga Taga-Tesalonica 2:19-20).

> Busa, mga kauturan ko, mga hinigugma, mga nahidlawan, akon kalipay, akon purongpurong sang kadaugan [ang Ultra Cross], sa sini nga pamaagi padayon sa pagkamalig-on pinaagi sa Ginoo, mga takus sa gugma [hamtong nga mga tumuluo].

(Mga Taga-Filipos 4:1, ginhusto nga pagbadbad)

Kag sang ang Pangulo nga Manugpahalab [Jesu-Kristo] mag-abot [ang Pagsabnit], kamo [sa sini nga kahimtangan, mga pastor lamang] magabaton sang walay pagkalaya nga purongpurong sang himaya. (1 Pedro 5:4, ginhusto nga pagbadbad)

Mga Purongpurong sang Pagkamakusog kag Pagkaabtik sa Hampang. Si Pablo kasami nga nagapaanggid sa mga purongpurong sang Romanhong militar, apang lain nga klase sang purongpurong ang premyo para sa mga nagdaog sa mga dumaan nga mga Hampang—bisan kon ang Olympic, ang Pythian, ang Nemean, ang Isthmian, ukon isa ka manugdumala sing indi gid kaayo bantugan nga mga palumba. Ang tagsa ka siyudad sang bisan ano nga pagkakinahanglanon sa Griyego ukon Romanhon nga mga kalibutan nagsakdag sang kaugalingon nga mga hampang sini.

Si Pablo nagagamit sining pagpahangup sang *stephanos* sa nagkalainlain nga mga dalanon. Kaangay sang purongpurong sang militar, ang purongpurong sang pagkamakusog kag pagkaabtik sa hampang mas labaw pa kay sa pabilog nga pongpong sang hilamon ukon mga dahon lamang. Ini amo ang ginatinguha gid nga tsapa ukon tanda sang kadaugan, kag ini nagalarawan sang malig-on kaayo nga mga padya nga ihatag sa kampiyon nga manugdalagan, manugdumog, manughampang sang lima ka klase sang hampang, boksingero, ukon manugkalesa.

Ang pagsaulog sang piyesta nagpahanumdum sa iya bisan sang wala pa siya naghalin sa duug sang iya kadaugan, apang ang tinuud nga padya nag-abot sang nakalambot na siya sa banwa nga iya ginpuy-an. Ang korona sang mga dahon kag iban nga mga ginhatag nga kadungganan sa mga hampang mga kaangay sang mabakod nga mga pakamaayo sang tumuluo samtang buhi pa diri sa kalibutan; ang mga padya sa panimalay kaangay sang iya mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Ang purongpurong lamang ginpalambo sa butang nga maayo kaayo kag dumalayon sa duug sang kon diin siya pumuluyo.

Sa pag-umpisa, ang naandan nga dalan padulong sa banwa indi gid maayo para sa tuman ka bantugan nga bayani. May bahin sa pader sang siyudad nga ginbungkag para iya agyan dason gintukod liwat kag ginselyohan sing pagsilsil sang iya ngalan. Ang kalesa sang siyudad kag ang bug-os nga pumuluyo naghulat sa iya sa sulud sang pader, kag ang iya parada sang kadaugan nagpalibotlibot sa mga dalan. Ang paghinugyaw indi mapunggan nga sa sina si Cicero nagreklamo nga ang parada para sa mga pumuluyo nga mga daugan sa mga Hampang sang Olympic nagpangibabaw sa prosisyon sang kadaugan sang mga nagdaog nga mga heneral sang Roma.

Ang mga manughampang ginhatagan sang kuwarta nga premyo sang $10,000 tubtub $50,000 kag sang pases sa mga hampang. Ang mamalaybay masaysayon nga nagdayaw sa iya; ang iskultor ginmandoan agud magpatindog sang iya istatwa nga nagapakiglumba sa iya mga hampang. Ang mas maayo kag dako pa gid, ang iya mga anak ginapakaon kag ginpaeskuwela sa gasto sang mga pumuluyo, apang ang pinakamaayo sa tanan, hilway siya sa pagbayad sang buhis tubtub buhi pa siya.[62]

Ang mga nagdaog lamang ang mga ginhatagan sang padya. Ang nagdaog dapat nagabansaybansay, kag magbansaybansay sing todo. Ang tawo nga may unay nga kaalam sa hampang indi makahimo magtikang sa dalan lumbaan, nga manimpalad, kag magpauli nga may dala nga purongpurong. Ni ang tumuluo magpanimpalad sa Kristohanon nga kinabuhi. Ang *mga pildihan* nagasalig lamang sa suwerte, nga makasandad sang kulon sang bulawan, nga mahulog lang sa mga pakamaayo sang Dios. Ang daugan nagatrabaho sang todo, kag ang Kristohanon

62. Sila Naphtali Lewis kag Meyer Reinhold, eds., *Roman Civilization, Sourcebook II: The Empire* (New York: Harper & Row, 1966), 236-37.

dapat lang, subong nga ginakinahanglan, magbansaybansay sang husto, mapisanon kag mapinadayunon sa pagtoon sang Pulong sang Dios. Amo lamang ina ang solo nga pamaagi agud mangin daugan sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo.

Sa duha ka mga dalanon, si Pablo nagpaanggid sang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi sa pagbansaybansay sang mapisanon kag mapinadayunon subong sang manughampang.

> Karon kon ang bisan sin-o tinuud nga nagapakig-unahay sa pagkamakusganon kag pagkamaabtikon nga mga hampang, indi siya magabaton sang purongpurong sang daugan luwas kon nagabansaybansay siya suno sa mga pagsulundan. (2 Timoteo 2:5, ginhusto nga pagbadbad)

Ang estrikto nga mga pagsulundan nagdumala sang dumaan nga mga hampang, kag ang tagsa ka manughampang ginakinahanglan magsunud sa ila tanan agud lamang makasulud sa pagpakigtakos. Sa amo man, indi kita puwede magbansaybansay sa bisan ano nga pamaagi nga gusto naton. Ang aton mga kinabuhi ginadumalahan sang maangayon ukon patas nga, katarungan sang Dios. Makita naton ang mga pagkapareho sa tagsa ka pagsulundan sang pagkamakusganon kag pagkamaabtikon sa hampang para sa tumuluo nga nagapaninguha sang todo agud mabungkag ang balabag sa pagkahamtong kag nagapaninguha gid agud magdaog sang purongpurong sang walay katapusan nga mga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios.

Ang manughampang ginakinahanglan magpalista kag magsulud sa himnasyo sang pungsod—ang malapad, ginpadiran nga bahin sang ginpat-inan nga mga dalan, mga bahin sang pagbansaybansay sang kabakod kag kaabtik, kalaparan ukon duug hampangan, kag mga dalagko nga mga balay ukon katukuran. Agud makasulud kinahanglan niya mangin pumuluyo sang Greece, sing may puro nga dumaang kinaandan sang kaliwat sang Griyego, ukon, isa ka pumuluyo sang SPQR. Sa amo man, ang katarungan sang Dios nagakinahanglan nga ang isa ka tawo mangin tumuluo kay Kristo sang wala pa siya magsugod sa iya espirituhanon nga pagbansaybansay.

May duha ka mga klase sang mga manughampang sa dumaan nga kalibutan. Ang (*agonistes*) nagakadto sa himnasyo agud magpadayon sang iya kaugalingon nga maanad sa kasami nga pagbansaybansay kag ihatag ang iya mga hunahuna sa mga pag-estoryahanay nga padayon nga ginahuptan sang iban nga mga istambay didto. Siya kaanggid sa tumuluo nga madumilion sa panudlo sang Bibliya. Ayhan amat-amat siya nga nagbansaybansay sa makaisa ukon makaduha sa isa ka simana, apang indi siya tinuud nga manughampang kag indi siya takus para sa mga hampang. Ang (*athletes*) mga atleta, sa pihak nga bahin, nagapuyo sa himnasyo, nagasunud sa mga pagsulundan sini, kag nagabansaybansay para sa pagpakigtakos. Kaangay siya sang sigurado nga tumuluo.

Ang athletes kinahanglan magpuyo sa himnasyo sa sulud sang napulo ka bulan sang wala pa ang pakigtakos; ang tumuluo kinahanglan magpakilala sang iya kaugalingon sa iya tama nga pastor-manunudlo kag magsulud sa malawig-nga-panahon (bug-os nga kinabuhi) sang disiplina sa pagtoon sa lokal nga simbahan. Ang athlete ukon manughampang mangin dili takus kag indi na batonon kon maggowa siya sa mga pader; ang tumuluo indi mahimo maghalin sa pastor pakadto sa pastor. Dapat niya kilalahon ang awtoridad sang iya tama nga pastor, magpahimutang, kag magtoon sang Pulong sang Dios pinaagi sa talagsahon nga pamaagi sang malig-on kag maathag nga pagpalambo sang iya kaugalingon nga pastor. Ang mga ginagmay kag nagkalainlain nga mga pagbansaybansay halin sa dosena nga nagkalainlaing ginhalinan indi mahimo ukon dimagmadaugon nga pamaagi!

Sa sulud sinang napulo ka mga bulan sang todotodo nga pagbansaybansay, ang manughampang ginakinahanglan magsabat sang tanang mga pagtawag sang trumpeta, sa mga pagtawag sang pahanumdum kag mga pagtawag sang pagtilipon. Wala sing butang subong sang nasobrahan

sing tulog. Ang mga pagtawag sang pahanumdum mahimong ipaanggid sa panumbalik subong ang palaagihan sang pagbawi sang pagpuno sang Espiritu, nga ginakinahanglan para sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Ang pagtawag sang pagtilipon nagatipon sang tanan nga mga manuglumba nga ululupod subong lamang sang pagpanudlo sang pastor nga nagatipon sang tanan sa katilingban. Sa kalaparan ukon duug sang hampangan kag sa lokal nga simbahan, ang disiplina sa kaugalingon—agud makahimo sang bug-os nga paghunahuna—ang disiplina sa pundok—agud likawan ang pagsabad sa iban—mga ginakinahanglan kon ang bisan sin-o kinahanglan mag-abante sa pagbansaybansay.

Sa una nga pagtawag sang trumpeta, ang mga manugpabansaybansay ukon manunudlo nagapahid sang lana kag pino nga African nga balas sa mga manughampang. Amo lamang ini ang 'bayo' nga ginatugot sa mga manughampang sa duug sang pagbansaybansay, bisan kon ang temperatura ara sa 10^0 paubus ukon 110^0 pataas. Ang lana nagapainit sang mga kaunuran, mapaanggid sa pagpuno sang Espiritu nga nagapahimo sa GGP nga maghulag; ang balas, bisan magaras may dako nga bahin sang pagpainit nga naandan subong ang disiplina sa kaugalingon sa pagtoon isa ka bahin sang bisan ano nga kahimtangan sang pagtoon.

Ang manugtudlo sang pagbansaybansay amo ang nagadumala kag nagabantay sang listahan sang pagbansaybansay sa himnasyo. Ang mga manughampang, walay sapayan sa ila mga pinasahi nga mga hampangon, kinahanglan magbansaybansay sa idalum sang iya pagdumala. Kon ang nakalista nga himoon nagtawag sang lima-ka-milya nga dalaganon, ang tagsatagsa magdalagan, lakip ang mga discus thrower kag shot-putter. Kon ang ginatinguha nga timbang makita na sa listahan, ang mga sprinter ara man didto kaupod ang mga weight men.

Ang manugdalagan sing layo nga nagasupak sa awtoridad kag nagareklamo nga ang makusog nga pagbansaybansay makaguba sang iya lakang pagatugotan nga magbansaybansay sang iya gusto nga lakang mismo didto sa atubangan sang ganhaan sang himnayo, nga nagatugyan sang purongpurong sang kadaugan sa mga tawo nga may mas maayo nga pamatasan. Sa lokal nga simbahan, ang tagsa ka tumuluo-pari nagapamati nga may parehong disiplina-sa-kaugalingon kag pagpadayon sang sigurado nga kabubut-on sa kada hilisgutan nga nagaabot sa dalanon nga ginatudlo, bisan pa kon daw ano ka makatalaka ukon daw indi nasibo. Indi siya puwede mamudyot kag magpili sang mga panudlo sang Bibliya nga magtukma sa iya ginahanduraw sa sina nga tion kag sa amo man nga tion magpadayon sang kalig-on ukon magtubo sa pagkaespirituhanon.

Ang iban nga mga tumuluo nga daw sigurado (kag ang mga nagahunahuna sa ila kaugalingon nga sigurado) may makasulubo nga sayup sang pagsuno sang ila pagtoon sang panudlo sang Bibliya sa ila kaugalingon nga mga palaligban. Nakatalupangud lamang sila sa mga punto nga ila magamit ukon inang mahimo tuison agud gamiton sa ila mga kasakit karon. Sa lain nga bahin, sa idalum sang pagpuno sang Espiritu, kinahanglan naton magbansaybansay sing nahan-ay sang diyutay nga kahanas kon makadto kita sa pagtoon sang Bibliya: Ibilin ang kaugalingon nga mga palaligban sa ganhaan (Mga Taga-Roma 12:3; 2 Mga Taga-Corinto 10:5).

Ginakinahanglan nga kita maghatag sang bug-os nga panghunahuna sa tanan nga ginatudlo kon kinahanglan naton mahanas sa awtoridad sang pastor kag sang dalanon nga ginaton-an. Ang panudlo sang Bibliya mismo—indi ang iban nga nagakalatabo karon, ang indi malig-on nga kahimtangan sa aton mga kinabuhi—ang dapat tugotan nga magbahinbahin sang mga kinahanglanon sa mga dikinahanglanon. Kon mapaslawan kita sa paghan-ay sang tagsa ka kasangkapan sa pagtolon-an nga ginakinahanglan sang divine nga nasulat nga plano, wala gid kita sing katukuran! Kon kita subong sang Kristohanon nga manughampang nagbansaybansay para sa isa lamang ka gusto kaayo nga hampang, hambogero kita nga maghunahuna nga mas nakahibalo gid kita kay sa Dios sang kon ano ang dapat maton-an kag makinaugalingon sa pagpamilit nga ang tanan nakasentro sa aton kaugalingon nga talaksan sang panghunahuna. Ginbulag naton ang aton kaugalingon sa tinuud nga panghitabo sa kon ano ang ginatudlo sang dalanon pinaagi

sa pagpasuno sini sa aton mga palaligban sa karon. Subong sangputanan, napaslawan kita nga makatoon sang panudlo sang Bibliya kag napaslawan sa espirituhanon nga pag-abante—bisan pa kon ano ka dako nga panahon ang aton ginhinuyang sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Sa lain nga pamulong, ang pat-ud nga kabubut-on mas labaw pa sa kaugalingon nga pagtambong lamang. Ginakinahanglan nga magkadto kita sa pagtoon nga andam ipahigad ang aton mga palaligban sa isa ka oras ukon sa panahon nga ginakinahanglan; dapat andam kita agud magtoon sang bisan ano kag sang tanan nga itudlo. May madamo nga mga panahon nga magamit kon ano ang aton naton-an; sa madali ukon madugay, ang *tagsa* ka hilisgutan nga gintudlo magakinahanglan sang paggamit. Kinahanglan ton-an naton sila tanan.

Subong dugang nga pagsulundan sa himnasyo, ang mga manugtakos ukon manuglumba ginadili sa pagpanghilawas. Ang tanan nga pagpakigkita sa indi kapareho nga babayi ukon indi kapareho nga lalaki ginadili sa sulud sang napulo ka bulan nga kadumalahan sa pag-andam sang maayong panglawas. Wala sing pagsamoksamok ang ginatugotan, kag bisan pa ining pinasahi nga pagdili, syempre, wala naangay sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, ang palatukuran nagapabilin. Sa madali kag madugay, ang tagsa ka tumuluo magaatubang sang mga pagsamoksamok halin sa iya mga hinigugma. Kon (talupangdon ang panghunahuna sang lalaki) para sa iya mas kinahanglanon gid ang babayi kay sa panudlo sang Bibliya, kon mapaslawan siya sa paglakip sang iya gugma para sa iya asawa sa sulud sang dako nga larawan nga nagahatag sang labaw nga pagkakinahanglanon kag sang una nga dapat hatagan sang dakong pagtamod sa Pulong sang Dios, indi gid niya ikalipay siya sang tuman. Makasulubo nga ang mga tawo mapaslawan lang sa paghunahuna nga ang panudlo sang Bibliya sa kalag amo ang palatukuran para sa bisan ano nga kaangtanan; ang panudlo sang Bibliya nagahatag sang katingalahan nga ikasarang, kinaalam, kag sang pagkamabinatyagon nga nagahimo sang tawo nga isa ka bantugan nga manughigugma. Sa wala sing ikasarang sang kalag, ang tawo indi makatrato sang iya ginahigugma sang kabakod kag sang pagkamapinalanggaon nga iya ginakinahanglan, ni makahimo ang iya dimalikawan nga pagkawalay kalipay halin sa pagkawalay kahibalo sa panudlo sang Bibliya nga mawala bisan sa sining tawo nga iya ginahigugma. Ang manughampang nagakinahanglan sang disiplina-sa-kaugalingon, kag wala sing mas maayo nga displina-sa-kaugalingon kay sa pagpugong sang maayo kaayo nga pakig-upod sa di kapareho nga babayi ukon lalaki kon mag-abot na ang tinuud nga ikasarang sa paghigugma.

Ang mga pagsulundan sa pagbansaybansay naglakip man sang sakto nga pagkaon. Trigo lamang, unud sang karne, keso, kag ang higera gindulot; wala sing bino kag pangyam-is. Ang batan-on nga gusto gid sang luto sang iya iloy ginakinahanglan magkalimot anay sang iya pagpili kag magsunud sa programa sang pagkaon sa himnasyo. Kon ang panudlo sang Bibliya ginatudlo, kita man kinahanglan magpahigad anay sang ginaisip nga hunahuna kag sang balaodnon nga pagkadipatas sang aton kahimtangan. Ang pagkamaangayon sa pagtoon ginamando. Indi kita makasalig nga mag-abante sa pagkaespirituhanon kon maglingkod kita kag magkurog sa kada tion nga ang pastor nagatudlo sang panudlo nga nagatapak sang aton pinalangga nga bahin sang kaugalingong-pagkamatarong. Kon ang estudyante sang panudlo sang Bibliya nagasupak sa panudlo sang Bibliya, sayup siya. Ang panudlo sang Bibliya pirmi tama.

Sa kinatapusan, ang pagbansaybansay “suno sa mga pagsulundan” nga mga ginsambit ni Pablo ginapatuman sang gobernador sang himnasyo, nga ginatawag (*gumnasiarches*). Ining iya amo ang madungganon nga trabaho. Nagakalipay sang mataas nga kahimatangan sa katilingban, kag ang iya tanda ukon tsapa sang awtoridad—ang puti nga mga sandalyas kag ubihon nga kunup—ginakilala sa bisan diin. Ang nagretiro nga mga heneral nagaangkon sang subong nga kahimtangan kag naghalad sang ila mga kaugalingon sa mabungahon nga mga manughampang nga magadala sang kadungganan sa siyudad kag sa himnasyo. Nagatugyan siya sang awtoridad sa mga hukum kag mga marsyal ukon hepe sang militar nga nagapatuman sang mga pagsulundan. Kon may

natukiban sila nga kalapasan, ila ginhimo nga dili takus ang manughampang sa pakiglumbaanay. Para sa tumuluo, ang pagkahimo nga dili takus amo ang disiplina sang Dios para sa pagbaliktad: Wala sing mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nagakahulugan sang wala sing mga padya sa pagkawalay katapusan. Ikaw subong isa ka tumuluo dapat may pagpugong kag magpauyon-uyon sa palanan-awon sang divine nga mga tinutuyo, ukon ang Dios ang magpaigo ukon maghanay sang imo kinabuhi para sa imo pinaagi sa divine nga disiplina. Mahimong magpaangay-angay ka sa katarungan sang Dios ukon ang katarungan sang Dios ang magpaangay-angay sa imo.

> Wala bala kamo nakahibalo nga ang mga nagadalagan sa palumba tanan nagadalagan, apang isa lamang ang nagabaton sang padya [nga bisan pa nga ang tanan nga mga tumuluo nagapuyo sa duta, pipila lamang ang nagapahimulus sang ila espirituhanong potential kag magbaton sang padya]? Dalagan subong sang pamaagi nga puwede ka magdaog. Kag ang kada isa nga nagapakiglumba sa mga hampang nagabansaybansay sang disiplina-sa-kaugalingon sa tanan nga mga butang. *Ginahimo nila* ini agud makabaton sang madunot nga purongpurong, apang ginahimo naton ini agud makabaton sang indi madunot nga purongpurong. Busa ako nagadalagan sa pamaagi nga, subong indi sing walay lalambuton; nagasumbag ako sa pamaagi nga, subong sang indi magsumbag sang hangin [indi makaigo]; kag ginadisiplina ko ang akon lawas kag ginapabilin ko ini sa pagbansaybansay [padayon sa GGP], nga basi kon makapahayag na [nagwali ukon nagpaambit] sa iban, ako mismo ang akon kaugalingon indi na mangin takus [sa walay katapusan nga mga padya]. (1 Mga Taga-Corinto 9:24-27, ginhusto nga pagbadbad)

Ano bala ang “ginpahayag na” sa aton pagtoon kutub karon? Aton ini ilaktod. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nasakupan sang Iya pagkamatarong kag katarungan. Ang pagkamatarong amo ang palatukuran sang pagkamatinud-anon sang Dios, ang katarungan amo ang katungdanan. Kon ano ang ginasalikway sang pagkamatarong sang Dios, ginasilotan sang katarungan sang Dios. Busa, ang Dios indi makahimo maghigugma sa kinaugalingon sang isa ka tawo sang tuman ka *di*matarong subong sang makasasala, tawhanon-kaayo, malaut nga ditumuluo nga “[mga] nawad-an sang himaya sang Dios” (Mga Taga-Roma 3:23, KJV). Kon aton hunahunaon nga ang Dios kinaugalingon nga nagahiguma sa aton, magahatag kita sang dako nga pagsalig sa aton mga kaugalingon, nagapakita bisan kon tinuyoan man ukon indi, isa ka dahumdahum lang nga kaugalingong-pagkamatarong nga sa kaugalingon mismo sini makapaakig sa Iya.

Bisan kon ang Dios *makahimo* sa kinaugalingon nga maghigugma sang kon ano ang bug-os nga kadulumtan sa Iya (nga indi Niya mahimo), indi gid Siya makatugot sang Iya gugma nga maghaylo sang Iya katarungan kag pagkamatarong; indi *amo sina* sang kon paano Niya kita ginluwas! Ang perpekto nga plano sang Dios kag perpekto nga mga pagpanghikot sa espirituhanong patay nga tawo mga indi ukon indi gid amo ang katungdanan sang Iya kaugalingon nga gugma luwas sa pagpahamuut sang Iya katarungan kag pagkamatarong. Busa, ang aton kaluwasan nakatukod sa gugma sang Dios nga wala sing ginatumod, indi sa pagpauyon-uyon sang Iya pagkamatinud-anon.

Ang pagkamatarong sang Dios amo ang kabilogan sang Iya pagkaperpekto. Ang Dios nagabaton lamang sang kon ano ang makasugata sining perpekto nga talaksan; ginasalikway Niya ang bisan ano nga mga butang nga kulang ukon kapaslawan. Ang katarungan sang Dios nagapakamaayo ukon nagapanghimalaut; wala gid sa tungatunga ukon may ginaapinan, wala gid sing ginahimo. Kon ano ang *ginabaton* sang Iya pagkamatarong, ang Iya katarungan dapat magpakamaayo. Kon ano ang *ginasalikway* sang Iya pagkamatarong, ang Iya katarungan dapat magpanghimalaut; kag ang Iya gugma nagasangkap sang divine nga kasulbaran nga ginpahayag pinaagi sa grasya.

Ang una nga sala sang tawo nagdala sang divine nga paghimalaut. Ang silot nag-abot subong isa ka yano nga bahin sang pagkapatas, sang pagkamaangayon sang katarungan sang Dios nga nagapatuman sang mga ginakinahanglan sang hingpit nga pagkamatarong. Sa pagsangkap sang kasulbaran sa silot sang tawo, ginbalhin sang Dios ang aton mga sala sa Dios-tawo, si Jesu-Kristo, mabaton sa pagkamatarong sang Dios kag takus lamang sang pakamaayo, kag hukman sila agud nga ang utang batok sa aton mabayaran sing bug-os. Karon ang Dios makahimo na magbutang ukon magpaangkon sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa bisan sin-o nga magtoo kay Kristo. Karon *ginaangkon* na naton ang pagkamatarong sang Dios! Pinaagi kay Kristo, *kita* karon mga bug-os na nga mabaton sa pagkamatarong sang Dios! Kon kita magtoo kay Kristo, ang katarungan sang Dios *kinahanglan* magdala sang kaluwasan nga pakamaayo sa aton—ang yano nga bahin sang pagkapatas.

Ang Dios bug-os nga nagbaliskad sang mga kahimtangan—halin sa paghimalaut padulong sa pakamaayo—ang tanan subong bahin sang katarungan kag bug-os nga kaugalingong-kalig-on. Ang aton kahimtangan sa Dios subong kalig-on kag dumalayon sang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon.

Kon ano ang aton ginaangkon tungud kay Kristo indi ini sangputanan sang pagpangapin, sang pagkamabinatyagon, ukon sang pagpanghikay sa aton matinuurong maayong mga binuhatan. Paano kita makahangup sang pagkalabaw sang kon ano ang aton ginaangkon pinaagi kay Kristo? Ang pagpaanggid lamang sini sa butang nga nahibal-an naton nga mas katingalahan kaayo: May ara na kita sang butang *karon* nga mas lig-on pa kaayo, mas sigurado kaayo, mas bililhon pa kaayo kay sa bisan ano nga butang nga mahimong malinong kag malipayong pagkaperpekto sang Hardin sang Eden! Ginhigugma sang Dios si Adan kag ang babayi tungud kay gintuga Niya sila nga perpekto. Kita ginahigugma sang Dios tungud kay ginaangkon naton ang Iya perpekto nga pagkamatarong sa tion sang kaluwasan pinaagi sa pagtoo kay Kristo.

Pinaagi sa palakat sang lima ka mga kinaunahan kag kinahanglanon nga mga pagpaangkon, sa diin ang tagsa ka tumuluo amo ang manugbaton, ang pagkamatinud-anon sang Dios nagsulbar na sang palaligban nga may kaangtanan sa pagkahulog sang tawo sa sala kag nagbayaw sa aton sang mas mataas kay sa kinaunahang gintuga nga kahimtangan ni Adan. Ang katarungan sang Dios *nagapadayon* nga mangin bahin sang aton pagpakig-angot sa Iya; ang kaluwasan umpisa lamang! Karon kita, kaangay sang mga manughampang sang dumaan nga panahon, nagpalista sa himnasyo, makahatag na sing bug-os nga panghunahuna sa mga lalambuton nga ginahandum sang Dios sa aton agud lambuton. Ang lalambuton sang Dios para sa aton samtang buhi pa diri sa duta amo nga ginpakamaayo na kita sa pinakadako—sang ikaanum nga pagpaangkon. Kag ang Iya tinutuyo para sa aton sa pagkawalay katapusan sa tininuud nga indi mailarawan. Ang mga Balaan nga Kasulatan may limitasyon sa paggamit sang mga paanggid kag sang *a fortiori* nga pangatarungan nga bisan magpabatyag ukon magpahanumdum man lamang sang mataas nga klase sang mga pakamaayo nga magpuno sang pagsunudsunud sang mga panghitabo nga paunang ginplano sa tagna: ang lingkoran nga hukmanan ni Kristo, ang Ikaduha nga Pagkari, ang Millennium, kag sang iban ukon sa unahan pa. Pinaagi sa aton ditakus nga siguradong kabubut-on sa panudlo sang Bibliya karon, nagaangkon kita sang ikasarang para sa pakamaayo nga nagatugot sa katarungan sang Dios agud ipaangkon sa aton ining mga mas labaw pa gid sa ginapanan-aw nga mga pakamaayo. Sa sini nga pamaagi naton mahimaya kag mapahamuut Siya sa gihapon.

Ang panudlo sang Bibliya nga aton naton-an tubtub karon nagapuntirya sang lalambuton nga dalaganon naton agud nga magdaog sang premyo sa plano sang Dios. Ginakinahanglan naton ton-an ini nga mga panudlo sang Bibliya sa detalye, ton-an sila, ton-an sila liwat, bag-ohon ang aton mga hunahuna (Mga Taga-Roma 12:2) tungud sa ila agud nga makaangkon sang katukuran sang kasayuran kon sa diin kita ginatuytuyan ukon ginatudlo sang Dios. Apang bisan pa sina, naton-

an naton ang madamo nga palatukuran nga ayhan malisud ilarawan ang bilog nga lalambuton sa isa ka masangkad kag maayo nga talan-awon. Ayhan nadula kita sa mga detalye. Ang aton kinahanglan, subong giya sa aton dugang nga pagtoon kag paghimulus sang panudlo sang Bibliya, amo ang madamo nga pamaagi sang pagtan-aw sang pasiplat sa tanang dungganong mga bahin kag kinaiya sang plano sang Dios. Sa panudlo sang Bibliya nahanungud sang paglaum, nga amo ang kabilogan nga kahulugan sang Mga Taga-Roma 8:28, nakakita kita sang subong lamang sang espirituhanong mapa.

Ikatatlong Bahin

PAGKAMATINUD-ANON KAG PAGLAUM

ANG PAGSALIG SANG KRISTOHANON

ANG PAGKAMATINUD-ANON SANG DIOS, nga nagapanghikot sa aton bahin pinaagi sa pito ka mga pagpaangkon, amo ang nagahimo sang kinabuhi nga katingalahan kag maayo kaayo. Ang mga pagpaangkon amo ang detalye sang plano sang aton mga kinabuhi. Kon mahangpan naton ini nga palakat, sa diin bug-os nga malig-on kag uyon sa perpekto nga mga kinaiya sang Dios kag pinaagi sini sa diin ang Iya katarungan nagapakamaayo sa aton, maagum naton ang pagsalig sa plano sang Dios. Gin-awhag kita nga magpadayon sa unahan; nga matinguhaong magpaabot sa sunud nga pagpaangkon. Ini nga pagsalig sa palaabuton amo ang ginapakahulugan sang Bibliya sang paglaum.

Aton ginkilala nga may tatlo ka mga paglaum sa plano sang Dios. Ang una nga paglaum ($paglaum_1$) iya sang ditumuluo nga nakabati sang Maayong Balita kag nakahibalo nga kon magtoo lamang siya kay Kristo, makaangkon siya sang kinabuhi nga walay katapusan. Ang ikaduha nga paglaum ($paglaum_2$) amo ang kabangdanan sang nagatubo nga tumuluo nga nakahibalo nga kon magpadayon siya sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, mabaton niya ang ikaanum nga pagpaangkon, umalagi nga mga pakamaayo sa tion sang pagkahamtong. Ang ikatatlo nga paglaum ($paglaum_3$) amo ang panghunahuna sang hamtong nga tumuluo; malaumon siya nga nagalantaw sa pihak sang mga balabag sang panahon padulong sa iya indi masaysay nga mga padya sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo.

Samtang kita nagaabante sa Kristohanon nga kinabuhi, nagahulag kita halin sa $paglaum_1$ padulong sa $paglaum_2$ padulong sa $paglaum_3$—halin sa isa ka tinutuyo padulong sa sunud sa sunud pa gid. Sa makaisa nga ang lalambuton ukon tinutuyo nalambot, magauswag kita sugod didto; wala kita nagahinayhinay ukon nagauntat. Ginamuklat naton ang aton mga mata kag nagahatag sang bug-os nga pagtalupangud sa kon diin na kita padulong sa plano sang Dios. Ginahimo naton ini pinaagi sa pagpadayon sang pagtoon sa Pulong sang Dios. Halimbawa, pagkatapos nga kita nagtoo kay Kristo, ginausikan naton ang aton panahon diri sa duta nga gingahin sang Dios sa aton kon nagpadayon kita sa pagpangita sang kaluwasan. Subong mga tumuluo, nagakinahanglan kita sang mas labaw pa kay sa mamati sang Maayong Balita sing paliwatliwat; kinahanglan naton mamati sang bug-os nga bahin sang panudlo sang Bibliya nga gintudlo sing han-ay. Sa makaisa nga nahangpan ang panudlo sang Bibliya, may ara sing butang nga ginapaabot nga labaw pa kay sa kaluwasan, kag amo ina ang pagpaabot sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nga may kaangtanan sa aton espirituhanon nga kinabuhi pagkatapos sang kaluwasan. Dugang pa, may butang nga mas dako pa gid kay sa magpaabot sa mga madamo nga mga klase sang kauswagan samtang buhi pa diri sa duta, kag ina amo ang malaumon nga pagpaabot sang mga pakamaayo sang pagkawalay katapusan samtang *nagakalipay* sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta!

> Nahanungud sa paglaum [sa sini nga bahin, ang ikatatlo nga paglaum], padayon sa pagkalipay. (Mga Taga-Roma 12:12*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Dios amo ang manugplano sang paglaum—sa diin nagakahulugan nga ang pagkamatinud-anon sang Dios nagahatag sa aton mga kinabuhi sang kahulugan, katuyoan kag pagpaathag.

> Sa paglaum sang kinabuhi nga walay katapusan, sa diin ang Dios, nga indi makahimo magbinutig, nagsaad sang wala pa ang mga panahon sang walay katapusan. (Tito 1:2, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Dios manugplano kag naghimo sang tatlo ka mga paglaum sang nag-agi nga walay ginsuguran pinaagi sa divine decree. Diin bala sini ang makita sa Tito 1:2? Paglaum$_1$. Ang Dios nagsaad sang *kaluwasan* "sang wala pa ang mga panahon sang walay katapusan." Amo ina kon ngaa subong mga ditumuluo makahimo kita magtoo nga may pagsalig sa Maayong Balita. Ang ditumuluo lamang ang may *paglaum* sang kinabuhi nga walay katapusan; ang mga tumuluo *may ara* na sang kinabuhi nga walay katapusan. Hinumduma ang pagpaathag sang paglaum sa aton ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Roma 8:24: "Karon kon ang paglaum makita na ini indi na paglaum; gani sin-o bala ang naglaum sa nakita na niya?" Ang panudlo sang Bibliya nga ara sa kalag mas sigurado kay sa kon ano ang puwede naton makita pinaagi sa aton mga mata (2 Pedro 1:15-21); aton *makita* pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga kita may ara na sing kinabuhi nga walay katapusan. Tungud sini nga kabangdanan ang malaumon nga pagpaabot sang pagbaton sang kinabuhi nga walay katapusan iya lamang sang tawo nga wala pa nagaangkon sini. Ang Dios ang manugplano kag naghimo sang paglaum$_1$, kag ang Dios man ang manugplano kag naghimo sang paglaum$_2$ kag paglaum$_3$.

> Sa ila nga ang Dios nagsugo nga hibaloon kon ano ang mga kamanggaran sang Iya himaya [ang ikaanum kag ikapito nga mga pagpaangkon] sang sini nga tanhaga [ang himaya sang Dios subong ginpahayag sa harianon nga pamilya, wala ginpahayag tubtub sa Panahon sang Simbahan] sa mga Hentil [mga hentil nga mga tumuluo—ang Panahon sang Simbahan nagpauntat sang Panahon sang mga Hudiyo], nga si Kristo ara sa inyo, ang paglaum [malaumon nga pagpaabot] sang himaya. (Mga Taga-Colosas 1:27, ginhusto nga pagbadbad)

Indi lamang nga ang Dios nga Amay ang ginkilala subong manugplano kag ang ginhalinan sang paglaum, kondi amo man si Ginoong Jesu-Kristo. "Si Kristo ara sa inyo" amo ang pagpuyo ni Kristo nga iya lamang sang harianon nga pamilya sang Dios. Si Kristo nagapuyo sa tagsa ka tumuluo sang Panahon sang Simbahan. Ang paglaum sa paghimaya kay Kristo iya lamang sadtong mga nagatubo sa plano sang Dios.[63] Tungud sini, ang paglaum nga makita sa Mga Taga-Colosas 1:27 nagalakip sining duha ang ikaduha kag ikatatlo nga mga paglaum. Ang aton tinutuyo amo ang pagpauswag sang ikasarang nga nagapahilway sa Dios agud pakamaayohon kita; ini amo ang pagpaangkon sang mga pakamaayo nga nagahimaya kay Ginoong Jesu-Kristo.

Madamong mga tumuluo ang nagakutlo sang "si Kristo ara sa inyo, ang paglaum sang himaya" nga wala nakahangup kon ano ang ginapakahulugan sini. Ini nagapakilala lamang sang ginhalinan sang himaya pagkatapos sang kaluwasan kag sang kinatapusan nga tinutuyo sang espirituhanon nga kinabuhi. Si Kristo amo ang ginahalinan sang himaya; Siya amo ang nahimaya; Siya ang aton paglaum, ang aton pagsalig. Ang Iya kaugalingon nga puloy-an sa aton nagapasangkad sang aton

63. Tan-awa ang sa ibabaw, pahina 113.

pagsalig. Ang Iya persona kag pagluwas nga binuhatan didto sa krus nagporma sang natungdan sang paglaum$_1$ kag pagkatapos sang kaluwasan Siya ang katukuran sang aton paglaum sang mga pakamaayo, sa sining duha karon (paglaum$_2$) kag sa gihapon (paglaum$_3$). Aton mapauswag ang ikasarang pinaagi sa pagtoon sang hunahuna ni Kristo; ang aton una nga pakamaayo sa ikaanum nga pagpaangkon nga amo ang pagkinabuhi sang kinabuhi ni Kristo ukon pagkahamtong; kag, sa ikapito nga pagpaangkon, si Kristo gid nga nagapuyo amo ang magbutang sa aton mga ulo sang mga purongpurong sang mataktikanhon nga kadaugan.

Ang Dios amo ang manugplano kag nagahimo sang paglaum, apang ang panudlo sang Bibliya amo ang ginhalinan sang paglaum. Ang Dios wala nagasangkap sang paglaum sa bisan ano sang iban nga pamaagi. Ang lain pa nga kilala kaayo apang wala gid kaayo mahangpan nga dalanon nagapaathag sang kaangtanan sa tunga sang panudlo sang Bibliya kag sang paglaum.

> Sa pagkatinuud ang panudlo sang Bibliya [pagtoo] amo ang tinuud nga pagtoo sa diin kita nagapadayon sa pagbaton sang paglaum, ang pagpamatuud sang mga butang nga indi makit-an. (Mga Hebreo 11:1, ginhusto nga pagbadbad)

Sa English nga pagbadbad sini, ang Mga Hebreo 11:1 kasami nga sayup ang pagkahangup sa pagpaathag sang pagtoo. Apang diri sini ang pulong para sa pagtoo, (*pistis*), gingamit sa kahulugan sining porma sang berbo nga ang natungdan nahimong hilisgutan subong ang tagtungud; nagakahulugan ini sang “ano bala ang gintoohan, ang natungdan sang pagtoo, ang panudlo sang Bibliya.” Ang panudlo sang Bibliya nagapahayag sang plano sang Dios. Sa idalum sang Iya plano, Iya ginahimaya ang Iya kaugalingon pinaagi sa pagpakamaayo sa aton. Mahimo lamang kita Niya nga pakamaayohon tungud sang nagsinugponsugpon nga kinahanglanon kaayo nga mga pagpaangkon. Ini nga mga pagpaangkon, ilabi na ang pagpaangkon sang divine nga pagkamatarong, nagahimo sang potential para sa pakamaayo. Apang bisan pa sina, ang aton potential magapabilin nga indi naton mahibal-an luwas sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, kag kon wala nahibal-an, wala natuman. Kag kon kita kinahanglan gid maggamit sang aton hinatag-sang-Dios nga kabubut-on agud magpaangay-angay sa aton panghunahuna, aton mga paghulag, ang aton mga kinabuhi sa plano sang Dios, niyan ang aton pagkawalay kahibalo dapat lang mahimong kahibalo; ang aton mga pagduhaduha, pagsalig, ang aton potential, paglaum. Ang Mga Hebreo 11:1 sa pagkatinuud amo ang pagpaathag sang paglaum.

Ang pag-angkon sang “ang paglaum” nakatukod sa pag-angkon sang potential; ang tinuud nga paglaum nakatukod sa tinuud nga panghitabo. Tungud sini nga kabangdanan, subong nga may ara kita sing tatlo ka sunudsunud nga mga paglaum, may ara man kita sing tatlo ka sunudsunud nga mga potential. Subong lang sang kada paglaum, kon natuman, ginbaylohan sang bag-o nga paglaum, ang kada potential, kon natuman, ginbaylohan sang bag-o nga potential. Indi gid kita maubusan sang hulut sa kon diin magtubo. Kon ang isa ka potential natuman, makaangkon kita sang mas dako pa gid nga potential nga ang katumanan niyan mahimong aton sunud nga tinutuyo sa kinabuhi.

Natawo kita kaupod ang aton unang potential. Ang Dios may plano para sa *bilog* nga katawhan. Iya ginapakita ina nga kamatuuran, una sa tanan, pinaagi sa pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa tagsa sa aton sa tion sang pagkabun-ag, kag ikaduha, pinaagi sa magkadungan nga pagpaangkon sa aton sang kinaunahan nga sala ni Adan para sa katuyoan sang aton dayondayong, bug-os nga silot. Ang silot dapat mag-una sa kaluwasan. Ang katarungan sang Dios ginpakita sa dayondayon agud mangin aton bahin sang pagpakig-angot. Amo ina kabaskog ang aton una nga potential: Ang tanan nga buhat gintapos na sa tion sang aton pagkabun-ag kag didto sa krus. Ang Dios sa Iya perpekto nga gugma kag pagkamatinud-anon naghandum nga kita tanan maluwas (2 Pedro 3:9); kinahanglan lamang naton magtoo kay Kristo. Ang aton ikaduha nga

potential naangkon sa tion sang kaluwasan. Ang katarungan sang Dios nagapaangkon sang pagkamatarong sang Dios sa aton. Sanglit nga ang pagkamatarong sang Dios sa aton amo ang kinatapusang manugbaton sang tubo sang grasya, takus kita para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta tungud kay kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios ang nagapatuman. Sa kinatapusan, ang aton ikatatlo nga potential—ang potential para sa mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan—ginpalig-on sang kita nagaangkon sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa kalibutan, ginpaangkon sa tion sang pagkahamtong kag pagkatapos sina. Ang isa ka bahin sang pakamaayo nagapasalig sang sunud.

Tungud sina nga kabangdanan, may isa ka potential para sa ditumuluo, isa para sa wala nagtubo nga tumuluo, kag isa para sa hamtong nga tumuluo. Ang mag-angkon sang potential amo ang bug-os nga grasya; ini indi ang pag-abante sa plano sang Dios. Ang tagsa ka ginpatig-a nga ditumuluo kag ang tagsa ka nagbaliktad nga tumuluo may potential, apang wala siya sang paglaum kag wala sing pag-uswag. Ang pagtoon lamang sang panudlo sang Bibliya ang nagapadayon sa unahan. Ang panudlo sang Bibliya nagapahayag sang plano sang Dios, nagatudlo sang aton mga tinutuyo kag nagapasalig sa aton nga sa pagkatinuud malambot naton sila. Ang panudlo sang Bibliya lamang ang nagabaylo sang potential sa paglaum.

Ang Mga Hebreo 11 nagapahayag sang sugponsugpon nga kahimtangan sang mga kasaysayan nga nagalarawan kon sa ano nga pamaagi ang panudlo sang Bibliya nagahimo sang kalainan sa tunga sang potential kag sang paglaum. Ang bilog nga pagsalig sang tumuluo sa kinabuhi—sa tanan nga butang nga iya ginahunahuna, ginadesisyon, ukon ginahimo—nasuno ukon nakatukod sa kamatuuran nga siya nakatoon sang panudlo sang Bibliya.

> Kay pinaagi sini [panudlo sang Bibliya sa kalag], ang mga katigulangan nakaagum sang pagkahamuut [nagbungkag sang balabag sa pagkahamtong kag nagbaton sang ikaanum nga pagpaangkon]. Pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga aton ginaton-an nga ang mga kadumalahan sang kasaysayan sang katawhan gintipon pinaagi sa decree sang Dios, nga may sangputanan nga kon ano ang makita [ang ginbutyag nga kasaysayan] wala pa nahitabo halin sa mga butang nga makita. Pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag si Abel naghalad sa Dios sang mas dako kaayo nga halad kay sa kay Cain. . . . Pinaagi sa panudlo sang Bibliya si Enoc ginbalhin. (Mga kinutlo, Mga Hebreo 11:2-5, ginhusto nga pagbadbad)

Sa kada panghitabo ukon kahimtangan, ang panudlo sang Bibliya nagahimo sang kalainan. Nagabaylo ini sang tagsa ka potential sang tumuluo sa paglaum, kag ina nga paglaum nagahatag sa iya sang pagsalig nga magtuytuy sa iya sa pagkahamtong kag labaw pa. Ang tagsa ka tumuluo nagapahayag sang iya pagkahamtong sa nagkalainlain nga pamaagi sang paghulag nga nasulat na sa sining malaba nga listahan sang mga tawo nga takus pasidunggan.

> Kag sa walay panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag indi mahimo ang pagpahamuut sa *Dios*, kay kon ang isa ka tawo nalikupan sang Dios dapat siya mahaylo nga Siya [ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine nga pagkamatinud-anon], kag sa *sina* Siya nahimong manughatag sang padya sa sadtong mahimulaton nga nagapangita sa Iya. (Mga Hebreo 11:6, ginhusto nga pagbadbad)

Sa Mga Hebreo 11:6 mabasa naton ang bug-os nga estorya. Ang pagpangita sa Dios amo ang nagapadayon, malig-on kag makanunayon, may mataas nga kaalam—mapisan—sa pagtoon sang Pulong sang Dios. Nagapangita kita tungud kay may paglaum kita sang pagtukib, kag ang Dios nagsangkap nga matukiban naton Siya sa mga pahina sang Balaan nga Kasulatan. Ang

Dios nahimong manughatag sang padya sadtong mga mahimulaton nga nagapangita sa Iya" kon, halin sa panudlo sang Bibliya nga karon nagapuyo sa aton mga kalag, may ikasarang kita agud magbaton sang mga padya; ina, kon kita nalikupan kag masako na sa Manughatag. Sa pagpakamaayo sa aton, ang Dios nahamuut kag nahimaya.

> Ini ginadumdum ko sa akon hunahuna [nagahinumdum kon ano ang gintudlo],
> Busa may paglaum ako [paglaum$_2$].
> Ang paghulag sang grasya sang Ginoo wala gid nagauntat [grasya sang pangkinahanglanon],
> Kay ang Iya kalooy wala gid nagkulang [Siya nagapasaylo sa aton sa kada tion nga kita magpanumbalik].
> Bag-o *sila* kada aga [ang Dios nagahatag sa aton sang adlaw-adlaw nga kinahanglanon agud mag-abante padulong sa pagkahamtong];
> Dako ang Imo pagkamatutum [pagkamatinud-anon].
> "Ang Ginoo ang akon bahin," nagasiling ang akon kalag,
> Busa magalaum ako sa Iya [paglaum$_2$]."
> Maayo ang Ginoo [mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta] sa mga nagahulat sa [nagasalig sa] Iya,
> Sa kalag nga nagapangita sa Iya [nagpadayong sigurado nga kabubut-on sa ginatudlo nga pagtolon-an]. (Mga Panalabiton 3:21-25, ginhusto nga pagbadbad)

Samtang kita nagahatag sang bug-os nga panghunahuna, sa idalum sang pagpuno sang Espiritu, sa kon ano ang ginatudlo sang pastor, ang kabilogan sang panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag padayon nga nagatubo, bisan pa kon daw wala kita nagauswag. Nagapauswag kita sang katukuran sang kasayuran sing pagtolon-an; nagahimo kita sang batid nga mga pamulong nga nagapaigoigo sa bibliyanhong mga panghunahuna; ang aton mga talaksan amat-amat nga nakalinya sa mga talaksan sang Dios. Ang pagbag-o sang aton mga hunahuna indi sang bilog nga gab-i lamang nga pagpanghikot. Ang Bibliya indi estorya sang tanhaga; indi kita makabuklad sa pinakaulihi nga pahina kag makakita sang tanan nga mga sabat. Ang panudlo sang Bibliya dapat masilsil sing gamay lang karon nga adlaw, gamay lang buwas, sa kada adlaw. Samtang nagatubo kita sa aton kaalam nahanungud sang panudlo sang Bibliya, ang aton pagsalig mahimong mas makusog—ini amo ang pagsalig sa kamatuuran. Mag-umpisa kita nga magtindog sa una nga bahin sang pagsalig nga akon ginatawag *pagtoo nga may kapahuwayan.*

Ang pagtoo nga may kapahuwayan amo ang tatlo-ka-bahin nga pamaagi nga aton ilarawan sa indi madugay,[64] apang ang unang bahin may limitasyon sa pag-angkon sang mga saad nga isaisa ginpahayag sa Bibliya. Ang wala nagtubo nga mga tumuluo dapat magsalig lang sa sini nga mga saad nga wala nahanas sa mga panudlo sang Bibliya sa diin ang mga saad ginhimo. Sa makaisa nga nakatoon kita sang isa ka punto ukon duha kag magsugod sa pag-angkon sang mga panudlo sang Bibliya, ang aton pagsalig nagahulag sa bahin nga mangin paglaum. Dason ang aton bug-os nga kasigurohan nahanungud sa palaabuton nagaabot halin sa pagkahibalo sang sibo nga panudlo sang Bibliya, halin sa paghangup, halimbawa, nga ang aton bahin sang pakig-angot sa Dios amo ang Iya katarungan kag sa sina ang Iya katarungan amo gid ang tuburan sang tubo sang grasya.

> Pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag si Noe, nga ginpaandaman nahanungud sang mga butang nga indi makita [ang pagguba sang kalibutan pinaagi

64. Tan-awa ang pahina 215.

> sa tubig] . . . naghimo sang arka [si Noe nakasugata sang makasaysayan nga kalisdanan sang panudlo sang Bibliya sa iya kalag]. . . . Pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa iya kalag, sang si Abraham gintawag nagtuman siya [si Abraham, sa amo man, may pagsalig sa panudlo sang Bibliya sang ang Ikatatlo nga kaliwatan sang mga hari sang Ur halos malaglag na kag ang Dios nagsugo sa iya nga magkadto sa wala pa nahibal-i nga duta]. . . . Pinaagi sa panudlo sang Bibliya siya [si Abraham] nagpuyo subong umalagi nga puloy-an nahanungud sina nga Duta, subong sa layo kaayo nga *duta*, nga nagapuyo sa layanglayang . . . kay siya sa iya kaugalingon nagpadayon sa paghulat nga may matinguhaon nga pagpaabot sang siyudad nga may mga katukuran, nga ang manugdisenyo kag ang manugtukod amo ang Dios. (Mga kinutlo, Mga Hebreo 11:7-10, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Dios nagsaad kay Abraham sang siyudad subong bahin sang iya ikapito nga pagpaangkon. Si Abraham nakahibalo sing husto nga magabaton siya sang walay katapusan nga mga padya nga, bisan pa nagdako siya sa isa ka siyudad, sa iya kinabuhi nagpuyo siya sa layanglayang. Ginpauswag siya sang Dios agud nga mahimo siya nga isa ka tawo sang may dako kaayo nga kamanggaran. Puwede siya magtukod sang iya kaugalingon nga siyudad. Sa baylo, iya ginpahayag ang iya $paglaum_3$ pinaagi sa pagbalibad nga magpuyo sa natukod sing mabakod nga mga balay, malipayon nga nagahulat sadtong walay katapusang dumalayon nga mga balay halin sa Ginoo. Sa hunahuna ni Abraham, kon ang una kag ikaduha nga mga paglaum puwede mahimong tinuud nga mga panghitabo, gani mangin puwede man ang ikatatlo, ilabi na sanglit nga ang kada sagunson sang tinuud nga panghitabo—kaluwasan, mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan—mas mahapos para sa Dios ang pagsangkap.

Ang paglaum amo ang padayon nga bahin sang kabaskugon sa plano sang Dios; ini amo ang kabangdanan agud magpadayon sa unahan. Ang paglaum nagalantaw sa *unahan* sang pareho nga kasigurohan nga aton ginbalikid sang nag-agi. Ining hingpit nga kasigurohan nahanungud sang palaabuton, bisan kon lapit man ukon malayo, nagahatag sa aton sang pagsalig kag kasigurohan naton sa karon nga panahon: Ang amo man nga Dios nga nagpakamaayo sa aton sang kaluwasan sang nag-agi, kag amo man ang magapakamaayo sa aton sang walay katapusan nga mga padya sa palaabuton, nga indi gid magtugot sang mas dalagko nga kabalaka ukon kauswagan ang mag-abot sa aton mga kinabuhi kay sa pagkahanda naton sa pagtolon-an agud madumalahan ini (1 Mga Taga-Corinto 10:13).

Ang $paglaum_3$ sang hamtong nga tumuluo may talagsahong nagsangsanga nga mga sangputanan. Nakita naton nga, indi kaangay sang $paglaum_1$ kag $paglaum_2$, ang iya kabaskugon nagahalin indi lamang sa panudlo sang Bibliya kondi halin sa panudlo sang Bibliya nga gindugangan sang ditakus nga pag-antos. Dugang pa, ang $paglaum_3$ nakapuntirya sa pinakadako nga tinutuyo sang Dios sa pagtuga sang tawo—ang ikapito nga pagpaangkon; busa ang $paglaum_3$ amo ang pinakamataas nga kabangdanan sa kinabuhi.

Ang pagsalig sang tumuluo sa plano sang Dios nagaangot sa iya sing husto sa makasaysayan nga mga kahimtangan; ang ikatatlo nga paglaum nagailig halin sa isa ka tawo padulong sa pungsod. Kon ang isa ka pungsod nag-us-us sa pihak sang pat-ud nga bahin (Esdras 10:2), may ara isa lamang ka nabilin nga paglaum, ang mga pipila ka *Jeshurun* ukon *pleroma* nga mga tumuluo. Kon wala sing pivot sang hamtong nga mga tumuluo, ang paglaum sang pungsod nagapuyo, sa tukma, sa labing-mataas nga grasya ukon naghamtong kaayo nga mga tumuluo. Malayo na kaayo ang nag-agi para sa mga kasugoan sang divine nga katukuran agud may epekto, ang paglaum sini amo ang $paglaum_3$ nga ang hamtong nga mga tumuluo nagdala sini sa ila mga kalag. Ang ila pagkamahimulaton agud magtindog sa atubangan sang paghukum sa hukmanan ni Kristo nagatuytuy sa sinang amo man nga Isa nga nagdumala sang kasaysayan agud amligan ang ila

pungsod, ukon agud amligan sila kon ang ila pungsod dapat gid hukman. Sa mga mata sang Ginoo, ang bilog nga pungsod ginapas-an sa mga abaga sang hamtong nga mga tumuluo sini.

Sa kabaliktaran, ang nagbaliktad nga mga tumuluo amo ang paghimalaut pinaagi pag-inupdanay; sila ang mga nalibog kag nagbulag nga nagapabungkag sang ila pungsod. Ang mga nagbaliktad pirmi may paglaum, apang ang ila paglaum walay kapuslanan kag walay gahum. Ginbutang nila ang ila pagsalig sa mga butang nga mga indi katukuran para sa pagsalig; ang ila mga paglaum pirmi napamatud-an nga indi tinuud.

> "Amo ini ang mga banas sang tanan nga nagakalipat sa Dios [mga nagbaliktad nga nagsalikway sang panudlo sang Bibliya kag tungud sini nga kabangdanan nagakalipat sang kinaiya, pagkamatinud-anon, mga palakat, plano sa grasya sang Dios],
> Busa ang paglaum sang walay pagtoo sa Dios [ang tumuluo nga may sayup nga pagtolon-an ukon walay pagtolon-an] mawala ukon mapaslawan,
> Nga ang iya pagsalig mahuyang,
> Kag ang iya pagsalig amo ang lawa sang damang." (Job 8:13-14, ginhusto nga pagbadbad)

Halimbawa, ang tumuluo nga kuno nagahambal sang mga dila may pagsalig sa kon ano ang iya ginahimo. Ginahunahuna niya nga ang iya mabinatyagon nga hilikuton isa ka espirituhanon nga pag-abante; nakasiguro siya nga nagmadaugon siya sa madamong 'mas mataas nga espirituhanong kahimtangan.' Isugid niya sa imo tanan nahanungud sini, kag sa pagpamati sa iya, mahunahunaan mo nga may paglaum siya. Ang trahedya ukon makalilisang nga panghitabo amo nga ginbutang niya ang iya paglaum sa yawan-on nga pamaagi sang pamuhat. Ang mataktikanhon nga pamaagi sang maayo-kag-kalautan ni Satanas walay paglaum bisan sa plano sang Dios, kag ining paglaum sang nagtalikod sa gintoohan nga tumuluo subong lamang sang walay paglaum. Ini subong ka mahuyang sang "lawa sing damang."

Kon ang tumuluo magsalikway sang pamaagi sa buhat nga gin-andam sang pagkamatinud-anon sang Dios, nagatukod siya sang iya pag-salig sa butang nga tuman ka mas mahuyang. Indi man ang mga dila, ukon ang paghatag sang ikapulo, ni ang paghalad, ni ang pagkagintoton-an, ni ang maayong mga binuhatan, ni ang bisan ano nga bibliyanhong ginmando nga Kristohanong pagpangalagad, ni ang *bisan anong* tawhanong bililhon nga hilikuton, ang nagahatag sa aton sang palatukuran para sa pagpaabot sang kaluwasan, pag-uyon, ukon mga padya halin sa Dios. Ang palatukuran para sa paglaum amo ang aton pagkahibalo sang kon ano ang ginahimo sang Dios, indi ang Iya pagkahibalo kon ano ang aton ginahimo.

Tungud sang kon ano ang ginhimo sang Dios sa kaluwasan, bisan ang nagbaliktad nga tumuluo may tinuud nga kahimtangan sang dumalayon nga kaangtanan sa Dios. Bisan pa ang tumuluo nga nagahuput sang sayup nga mga paglaum diri sa duta magapuyo sa langit sa gihapon. Ang ditumuluo, bisan pa sina, magpadayon sang kinabuhi nga "wala sing paglaum kag wala sing Dios sa kalibutan" (Mga Taga-Efeso 2:12). Sa pagsalikway sang paglaum$_1$, wala siya sing palatukuran para sa diritso nga pakamaayo halin sa Dios. Wala sing lain nga ginahalinan sang dumalayon nga pakamaayo kag wala sing lain nga palatukuran para sa tinuud nga paglaum. Kon ang kinabuhi sang ditumuluo diri sa duta malapit na gid, ang potential, sa diin ginbalibaran niya nga magbaylo sa tinuud nga mahitabo, nauntat na sa gihapon. Kon ang hinigugma nga tumuluo mapatay, magkasubo kita, sa pagkatinuud lang, apang wala kita nagakasubo "subong sang ginahimo sang iban dira [mga ditumuluo] nga wala sing paglaum" (1 Mga Taga-Tesalonica 4:13).

Ang kabubut-on sang Dios *indi* nga ang tawo mawala ukon mapaslawan, ilabi na indi sa sinang walay katapusang makahaladlok kaayo nga pamaagi sang pagsalikway kay Kristo

subong Manluluwas. Nagahandum Siya nga kita magtoo kag magmadaugon sa paglambot sang espirituhanong pagkahamtong. Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang paglaum nagapabilin sa aton nga nagapuntirya sa tama nga padulungan, ang padulungan nga ginplano sa Mga Taga-Roma 8:28.

NUBO NGA SAYSAY NAHANUNGUD SA KINABUHI SANG HAMTONG NGA TUMULUO

> Kag nahibaloan naton nga ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo sa ila nga nagahigugma sa Dios, sa ila nga gintawag suno sa i*ya* katuyoan. (Mga Taga-Roma 8:28, KJV)

Sa tunga sang mga Kristohanon, ang Mga Taga-Roma 8:28 nahimong mga pamulong sa panimalay ukon naandan na subong sang aspirin sa sudlanan sang mga bulong. Madamo sang nawad-an sang kadasig, napaslawan, nagkasubo kag nawad-an sing paglaum nga mga tumuluo ang nagagamit sang Mga Taga-Roma 8:28 subong nga daw sa ini *mga* espirituhanong aspirin! Bisan paano makakuha ini sing kasakit. Apang ina bala ang katuyoan sang sini nga bersikulo? Ini bala nagakahulugan sang makabulong-sang-bisan anong madamo kag nagkalainlain nga mga tanda sang pagkakulang sang pagtolon-an sa kalag? Indi, indi ini makahimo!

Kinahanglan naton magpalapit sa Pulong sang Dios nga may dako kaayo nga pag-amlig. Indi gid kita magpataka na lang ka panguha sang pamulong diri kag sang bersikulo didto kag gamiton sila agud magsibo sa aton mga panghanduraw. Kinahanglan naton usisaon sang husto ang Balaan nga Kasulatan suno sa pinasahi kag pat-ud nga mga palatukuran sang pagbadbad kag kahulugan. Sa pagtoon sang mga siyudad kag mga purongpurong, kita mga ginpadyaan sa mabuganaon kag matahum kaayo pinaagi sa pag-ugyon sa isa sang subong nga palatukuran: Ang Bibliya kinahanglan mabadbad suno sa panahon nga ini ginsulat. Karon, agud malikawan ang sayup nga pagbadbad "ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo," kinahanglan kita magsunud sa iban pa nga palatukuran sang pamaagi sang pagbadbad ukon hermeneutics: Ang tagsa ka dalanon dapat mabadbad sa kabilogan nga kahulugan sini.

Pinaagi sa pagtoon sang Mga Taga-Roma 8:28 sang kabilogan nga kahulugan sini, aton natukiban sa aton pagkakibot nga ang kadamoan sang 'katawhayan ukon pagpasayon' nga ginkuha sa sini nga bersikulo sayup nga pagtoo kag sa panghaduraw lamang. Sa estrikto nga pagbadbad sini, ang Mga Taga-Roma 8:28 indi magamit sa tanan nga mga tumuluo; ini iya lamang sang hamtong nga tumuluo! Sa pagtoon sang maid-id sa sini nga dalanon sang Balaan nga Kasulatan, wala ako nagatinguha sa pagsalikway sang bisan sin-ong 'nagaantos nga balaan' sang iya solo nga ikalingaw sa kinabuhi. Layo sa sini! Nangin matinguhaon ako sa tinuud nga kahulugan sang kinahanglanon kaayo nga dalanon. Kon ginbadbad sing tama, ini nga bersikulo may ara gahum, isa ka pagpadasig, kamanggaran sang panudlo sang Bibliya nga wala pa napaathag sing husto sa sini nga kaliwatan.

Inyo mahinumduman sa aton pagtoon sang ditakus nga pag-antos nga ang kabilogan nga kahulugan sang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang Mga Taga-Roma 8:23-25 (ang mga bersikulo 26 kag 27 may parenthesis). Ining kabilogan nga kahulugan nagalarawan kag nagapaathag sang hamtong nga tumuluo.

Sa aton ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Roma 8:23, ang "nagaangkon sang unang mga bunga halin sa Espiritu" nagapahayag nga ang klase sang mga tumuluo nga makita amo ang mga nag-uswag na sa ginakinahanglan nga ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya agud magbaton sang mga pakamaayo sing mataas-nga-grasya samtang buhi pa diri sa duta. Sa ano

bala nga klase sang mga tumuluo ina? Hamtong nga mga tumuluo. Ining “unang mga bunga” mga patilaw lamang sang mas dalagko pa nga mga pakamaayo sa langit nga mag-abot sa tumuluo nga nagbansaybansay kag nagpaninguha sing husto kag nagdisiplina sang iya kaugalingon diri sa duta agud matabok ang lalambuton sang espirituhanong pagkahamtong.

Dugang pa, ang ditakus nga pag-antos, ginlarawan subong sang “ugayong” sa Mga Taga-Roma 8:23, amo ang ikalima nga klase sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, ginpaangkon sa kag naagihan sang hamtong nga tumuluo lamang. Ining umalagi nga kasakit amo ang pasalig sa mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan; amo ini ang pamaagi sang pagsindi nga nagakirab sa paglaum sang hamtong nga tumuluo. Apang ano bala nga paglaum ang makita? Ining iya indi ang unang paglaum, ang pagpaabot sang palaabuton nga kaluwasan. Indi na siya isa ka ditumuluo. Indi man ini ang ikaduhang paglaum, sanglit nga nagaangkon na siya sang ikaanum nga pagpaangkon—mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Indi na siya isa ka dihamtong nga tumuluo. Ang paglaum sang hamtong nga tumuluo amo ang ikatatlo nga paglaum, ang malaumon nga pagpaabot sang mga pakamaayo nga matuman sa pagkabanhaw sang lawas sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo. Ini nga paglaum iya lamang sing mataas-nga-grasya nga tumuluo.

Ang sunud nga bersikulo, Mga Taga-Roma 8:24, nagaliwatliwat sang kamatuuran nga ang hamtong nga tumuluo lamang ang makita. Ang pinakadako nga tinutuyo sang Dios sa pagluwas sang mga sakup sang katawhan amo nga puwede man Niya ipaangkon sa aton ang maayo kaayo nga mga padya kag mga pakamaayo sa aton nabanhaw nga mga lawas. Ang mga nakatuman lamang sining divine nga tinutuyo amo ang hamtong nga mga tumuluo, nga ang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta mabaylohan sang mas dalagko pa nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Amo ini ang mga tumuluo nga maghimaya sa Dios karon kag sa gihapon.

Sa liwat, sa Mga Taga-Roma 8:25, ang *hamtong* nga tumuluo sa idalum sang ditakus nga pag-antos may “kalig-on”; ang tumuluo nga wala sing panudlo sang Bibliya nga mag-abot sa idalum sang mabug-at nga mga kabalaka magahawid sa dagami, magasulud sa paglimbong sa kaugalingon, nagasabat sa makataranta nga pagpangita sang kalipay—sa laktod, nasubo kaayo ukon nawad-an sing paglaum. Dugang pa, ang kalig-on sang hamtong nga tumuluo indi ang pagpabagrot sang iya mga ngipon. Ang pagkasakit sang ginpaangkon nga pag-antos tinuud, apang nagapuntirya ini sang iya pagtalupangud sa mas dalagko pa nga mga pakamaayo nga mag-abot kag magpahimo sa iya nga “magtindog sa mahimulaton nga pagpaabot .” Ang kabug-aton nagapabakod kaayo sang panudlo sang Bibliya sa iya kalag kag nagahimo ini sang maathag nga pagkatinuud sang kahimtangan. Nga indi gid masiling sang bisan sin-o kondi sang tumuluo nga may dako kaayo nga kahanasan sa plano sang Dios.

Karon, halin sa sini nga mga bersikulo makita naton nga ang Mga Taga-Roma 8:28 wala gilayon nga nagagowa halin sa bisan diin ukon nag-ula sang iya kabilogan nga kahulugan kag ihaboy ang iya kaugalingon nga bukas para sa mga tumuluo bisan kon ano ka nagbaliktad ukon pagkawalay kahibalo sa panudlo sang Bibliya. Ang bisan sin-o mahimo magsaulo kag magkutlo sang Mga Taga-Roma 8:28, apang ini amo ang makatarunganon kag tinuud nga pagkabutang sang hamtong nga tumuluo lamang. Ang wala nagtubo nga tumuluo ukon ang nagbaliktad may gamay ukon wala sing kabangdanan para mag-angkon sini nga bersikulo. Ang tanan nga mga butang *wala* “nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo sa ila nga” mga dumilion sa panudlo sang Bibliya!

> “Kag kon tungud sini tanan indi kamo magpamati sa akon, kondi maglakat sing kabaliktaran sa akon;
> niyan ako magalakat sing kabaliktaran man sa inyo sa kaakig.” (Levitico 26:27-28*a*, KJV)

Indi mahimong isiling, tungud lamang kay ang tanan nga mga tumuluo makaabot sa langit ukon tungud kay ang divine nga disiplina kasami nga nagahaylo sang nagbaliktad agud magpanumbalik, nga "ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo." Ang nagbaliktad nga mga tumuluo *magakadto* sa langit. Ang disiplina *makahimo* maghusto sang natalang nga sakup sang harianon nga pamilya. Ang kabilogan nga kahulugan sang Mga Taga-Roma 8:28, bisan paano, amo ang *ditakus* nga pag-antos—ang klase sang pakamaayo, indi takus nga pagpatuman sang silot. "Ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo" indi mahimo nga isaysay subong ang paglarawan sang divine nga disiplina, lakip ang pagpakasala tubtub sa kamatayon. "Ang tanan nga mga butang" wala nagalakip sang disiplina halin sa katarungan sang Dios.

Ang Equation sang Paglaum

Ano ang nagahimo sang Mga Taga-Roma 8:28 nga maathag amo ang ikatatlo nga paglaum. Ginbiyaan na sang hamtong nga tumuluo ang una kag ikaduha nga mga paglaum. Para sa iya, ang una nga paglaum madugay na nga ginbaylohan sang tinuud nga pagpaangkon sang kaluwasan kag sang kinabuhi nga walay katapusan. Ang iya ikaduha nga paglaum sa amo man ginhatagan sang dalan padulong sa tinuud nga pagpaangkon sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang iya mga panan-aw karon nakatutok sa sunud nga tinutuyo sa plano sang Dios. Matinguhaon kaayo siya nga nagapaabot sang mga padya kag mga pakamaayo nga nagahulat sa iya nga ginatipon ukon escrow didto sa langit tungud kay nakahibalo siya nga "ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo."[65]

Ang Mga Taga-Roma 8:28 nagalarawan sang mataas-nga-grasya nga tumuluo nga nagalantaw sa unahan padulong sa ikapito nga pagpaangkon. Nakahibalo siya nga ang tinutuyo sang Dios sa paghatag sang mga butang sa aton amo nga nagainugyon sila sa pagpanghikot sa kinatapusan nga pagpaangkon nga magahimaya sa Iya sa gihapon. Ang "ikaayo" *amo* ang ikapito nga pagpaangkon. Ang ikatatlo nga paglaum sang tumuluo amo ang hingpit nga pagsalig nga "ang tanan nga mga butang" nagapanghikot sa sina nga lalambuton.

Ang tanan nga mga butang	**nagainugyon sa pagpanghikot para**	**sa ikapito nga pagpaangkon.**

Ang "tanan nga mga butang," nga ara sa kinabuhi sang hamtong nga tumuluo nagadugang sa himaya sang Dios, nagsugod sa punto sang tinuud nga paghangup sang Mga Taga-Roma 8:28 kag nagpadayon tubtub magbiya siya halin sa duta pinaagi sa kamatayon ukon sang pagsabnit. Ang Mga Taga-Roma 8:28 nagahatag sa aton sang katukuran para sa paghimo sang pormula nga nagaandam sang plano sang Dios para sa tawo sugod sa pagkabun-ag padulong sa pagkawalay katapusan.

Mahimo naton isulat ini nga pormula sa porma sang equation. "Ang tanan nga mga butang"

65. Ang escrow amo ang kaanggid nga gindisenyo agud ipaathag ang maayo kag dalagko kaayo nga mga pakamaayo nga ang manughatag, ang Dios nga Amay, nagtipon sang indi mabawi "sadtong wala pa ang pagtukod sang kalibutan" (Mga Taga-Efeso 1:4) sa pagbantay kag pag-amuma sang ikatatlo nga persona luwas sa duha, si Ginoong Jesu-Kristo, ang manugbantay sang ginatipon ukon ang may katungdanan sang escrow kag manug-amuma sining mga pakamaayo, agud idul-ong samtang buhi pa diri sa duta kag pagkawalay katapusan sa ginhatagan, sa tagsa ka tumuluo sa Panahon sang Simbahan (1 Pedro 1:4), sa paghimo ukon pagtuman sang pinasahi nga mga ginkasugtanan—ang paghimo sang plano sang Dios sa idalum sang hunahuna sang pareho nga katungud kag pareho nga kahigayonan. Kon ang tumuluo mapaslawan sa paghimo sang talagsahon kag pinasahi nga espirituhanong kinabuhi sa sulud sang bilog niya nga kinabuhi, ang mga pakamaayo indi matagtag, indi madul-ong, sa pagtipon sa gihapon sa langitnon nga tiliponan sang mga nasulat nga saysay subong isa ka handumanan sang nadula nga kahigayonan. Tan-awa ang Thieme, *The Divine Outline of History*, 101-4.

puwede bulagon ukon bahinon sa tatlo ka mga kinahanglanon nga mga bahin ukon radicals. Aton ipaathag ang radical subong ang kinahanglanon kaayo nga katukuran ukon sulundan, isa ka butang nga nagaporma sang bahin sang kabilogan nga hunahuna. Aton pangalanan ang tatlo ka mga kinahanglanon nga mga katukuran sa plano sang Dios subong X radical, Y radical, kag Z radical. Tungud sini:

X + Y + Z	**nagainugyon sa pagpanghikot para**	**sa ikapito nga pagpaangkon.**

Ukon, mas laktod pa:

X + Y + Z	**katumbas**	**sang ikapito nga pagpaangkon.**

Karon mahimo nga ang matematika indi nangin tama nga kinahanglanon ukon pinakamaayo nga bahin sang imo mga panahon sang pag-eskuwela. Ayhan, bisan pa, ang imo labing maathag nga paghinumdum sang paggraduwar nagakumpas sang pagpaalam sa mga manunudlo sang geometry kag algebra kag sang pagbiya, sa kinatapusan kag sa gihapon, sa sinang indi mapunggang gagmay nga mga salingsing nga ginatawag mga pagbulubanta, mga pagbanabana, mga panghunahuna ukon mga pahayag, kag mga equation. Kon amo sina, indi pagtugoti ang aton porma sang matematika nga magpanghadlok sa imo. Nagapakita lamang ako sang mga panghunahuna nga suheto na sa aton agud nga maathag nga makita naton sila tanan sa makaisa.

Pagpaangkon sang Kinabuhi sang Kalag sa Biological nga kinabuhi nga Nagahimo sang Tawhanon nga Kinabuhi sa tion sang Pagkabun-ag

Potential para sa Kaluwasan

Paglaum/Pagsalig sang Kinabuhi nga walay katapusan

X [(TK + KSA = Pt_1) + MB = P_1] +

Pagpaangkon sang Kinaunahan nga Sala ni Adan

Ang Maayong Balita

Pagpaangkon sang Kinabuhi nga Walay Katapusan

Mahukmanon nga Pagpaangkon sang Tanan nga mga Sala sa kay Kristo

Potential sa Pagtuman sang Plano sang Dios

Paglaum/Pagsalig sang Escrow nga mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta

Y [(M_1 + M_2 = Pt_2) + PB = P_2] +

Mahukmanon nga Pagpaangkon sang +P sa Tumuluo

Naangay nga Panudlo sang Bibliya

Pagpaangkon sang Escrow nga mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta

Pagpaangkon sang Kinabuhi nga Walay Katapusan

Potential para sa Escrow nga mga Pakamaayo sa Walay Katapusan nga Kahimtangan

Paglaum/Pagsalig sang Escrow nga mga Pakamaayo sa Pagkawalay Katapusan

Z [(KWK + EPD = Pt_3) + PB = P_3] = ANG IKAPITO NGA PAGPAANGKON

Pagpaangkon sang Escrow nga mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta

Naangay nga Panudlo sang Bibliya

Escrow nga mga Pakamaayo sa Pagkawalay Katapusan, ang Plano sang Dios, ang Himaya sang Dios

Sa epekto sini, ini nga pormula ukon sulundan amo ang mapa sang plano sang Dios para sa tagsa ka tawo, ang katukuran sa diin ang tanan nga bahin sang panudlo sang Bibliya magaangot, isa ka giya sa diin ang panudlo sang Bibliya mahimong gamiton sang husto, isa ka galamiton para sa tinuud kag maangayon nga panghunahuna bisan pa ara sa idalum sang kabug-aton. Ang tagsa ka radical nagalarawan sang bahin sa plano sang Dios nga gindisenyo agud magtuytuy sa tumuluo sa espirituhanong pagkahamtong kag *pleroma*, ang kinataasan nga katumanan sang espirituhanon nga kinabuhi.

X [kinabuhi subong isa ka ditumuluo] +

Y [kinabuhi subong isa ka dihamtong nga tumuluo] +

Z [kinabuhi subong isa ka hamtong nga tumuluo] = Ang Ikapito nga Pagpaangkon

Ang X radical nagatabon sa sinang bahin sang tagsa ka kinabuhi sang tawo nga ginhinuyang subong sang ditumuluo. Madamo nga mga sakup sang katawhan wala gid nag-uswag labaw pa sa sining bahin; ang iban nagkinabuhi sing halos sang ila kinabuhi diri bag-o pa magtoo kay Kristo; apang ang iban nahimong mga tumuluo sa batan-on pa nga edad kag naglista sang pipila lamang ka mga tuig sa pagkabata sa X radical. Ang Y radical amo ang kinabuhi sang dihamtong nga tumuluo. Sa pagkamakalolooy, kadamoan sang mga tumuluo wala gid nagaabante sing bisan ano nga dugang pa sa sini nga bahin sa plano sang Dios. Ina, bisan pa, indi makapabaylo sang Iya plano; ang Z radical amo gihapon ang tinutuyo sang Dios para sa katawhan diri sa duta. Ang Z radical amo ang kinabuhi sang hamtong nga tumuluo.

Ang tagsa ka radical may ara paglaum. Ang X radical nagalakip sang paglaum$_1$, ang malaumon nga pagpaabot nga sa tion nga ikaw magtoo kay Kristo may ara ka kinabuhi nga walay katapusan. Ang Y radical, paglaum$_2$, nagalakip sang paglaum sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang Z radical, paglaum$_3$, amo ang malaumon nga pagpaabot sang walay katapusan nga mga pakamaayo nga ipaangkon sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo.

Sa kada kahimtangan, ang paglaum nagapaabot sang paghulag sang pagkamatinud-anon sang Dios. Kag sa ano bala nga pamaagi ang pagkamatinud-anon sang Dios nagahulag? Sa karon dapat mahangpan mo na sing perpekto. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nagahulag pinaagi sa pagpaangkon! Ang pakamaayo *ginapaabot* pinaagi sa paglaum; ang pakamaayo *matuman* pinaagi sa pagpaangkon.

Ang una nga anum ka mga pagpaangkon ginhugpong sa tatlo ka mga pares. Ang tagsa ka pares nagatukod sang radical. Ang duha ka mga pagpaangkon nagasangkap sang patukuran para sa tagsa ka paglaum, kag ang tagsa ka paglaum nagapaabot sang sunud nga duha ka mga pagpaangkon.

Ini nga sulundan nagapadayon tubtub sa ikatatlo nga paglaum, nga nagalantaw sa unahan sang pinasahi nga ikapitong pagpaangkon, ang pagsalig sa mga pakamaayo para sa pagkawalay katapusan. Ang ikapito nga pagpaangkon solo nga nagatindog subong ang kinatapusan nga kahimayaan sang Dios.

X [Pagpaangkon + Pagpaangkon → Paglaum$_1$]

Y [→ Pagpaangkon + Pagpaangkon → Paglaum$_2$]

Z [→ Pagpaangkon + Pagpaangkon → Paglaum$_3$] = Ang Ikapito nga Pagpaangkon

Ang plano sang Dios para sa tawo nag-umpisa sa tinuud nga pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag (KK) sa biological nga kinabuhi (BK) sa tion sang pagkabun-ag nga nahimo nga tawhanon nga kinabuhi. Ang nakahugpong sa una nga pagpaangkon amo ang ikaduha: ang magkadungan nga pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan (KSA) sa naporma nga pinanubli sa kaliwatan nga makasasala nga kinaiya (MK).

Hinumduma, sugod sang kinaunahan nga sala ni Adan kag sang babayi, ang divine nga katarungan amo ang nangin bahin sang pakig-angot sang tawo sa Dios. Kon ano ang ginasalikway sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios ang nagahukum; kon ano ang ginauyonan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios nagapakamaayo. Ang pagkamatarong sang Dios nagasalikway ukon nagasilot sang tanan nga katawhan sa tion sang pagkabun-ag pinaagi sa pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan sa makasasala nga kinaiya; ang katarungan sang Dios nagpaangkon sang mga sala sang tanan nga katawhan sa kay Jesu-Kristo didto sa krus kag ginhukman ang kada isa sa ila. Ini nga pagsilot kag paghukum nagpahilway sang gugma sang Dios agud magsangkap sang kasulbaran pinaagi sa grasya (Mga Taga-Efeso 2:8-9). Ang tawo indi makabaton sang dungog kag wala sing makawat nga himaya sang kon ano ang nahimo sang Dios. Tungud kay ang tawo bug-os nga ditakus kag bug-os nga sinilotan kag sinalikway, takus siya para sa grsaya sang pagluwas. Kon kita mga indi bug-os nga sinilotan, indi kita puwede matubus! Ang katarungan sang Dios nagasangkap sini nga pagkasinalikway sa gilayon sang pagkabun-ag pinaagi sa pagsalikway sa aton tungud sang sala ni Adan. Tungud sini, ang duha ka tinuud nga pagpaangkon sa tion sang pagkabun-ag sa gilayon nga nagtuga sang potential para sa kaluwasan. Ini amo ang unang potential sa tawo; aton ini laktudon sa Pt_1.

KK ↓ **BK** — nagtuga sang Tawhanong Kinabuhi

+

KSA ↓ **MK** — namunga sang Espirituhanong Kamatayon

=

Pt_1 (Potential para sa kaluwasan)

Apang, ang potential walay pulus, kon ang tawo wala nakatalupangud nga ara ini. Ini nga kamatuuran nagadala sa equation sang paghangup nga sadto anay sa panahon sang imo kinabuhi nakatalupangud ka nga may ara Dios. Ang kada isa nakalambot sa pagkahibalo-sa-Dios—sa labing diyutay ang kada isa nga naglabaw na sa kinanuboan nga kaalam kag edad (Mga Taga-Roma 1:19-20). Kon malambot mo na ang pagkahibalo-sa-Dios, may ara ka na sang potential para sa walay katapusan nga kaangtanan sa Iya! Kon magasabat ka nga may sigurado nga kabubut-on, ang Dios may katungdanan na nga magsangkap sang pahibalo nahanungud sang Maayong Balita agud nga ang imo potential puwede na mahitabo. Ang Maayong Balita maghimo sa imo nga makatalupangud nga ikaw *mahimong* maluwas. Kon mabatian mo ang nahanungud sini kag nakahangup sang madamo nga unang kinahanglanon nga mga pakamaayo sang kaluwasan

kag sang mga pamaagi sa pagbaton sa ila, may pagsalig ka nga kon magtoo ka kay Kristo sa pagkatinuud maluwas ka. Amo ini ang nag-awhag sa imo agud magtoo. Syempre, kinahanglan matalupangdan kag makilala mo ini nga pagsalig: Amo ini ang $paglaum_1$.

Diri sini ang equation nagahatag sa aton sang katukuran sang kasayuran para sadtong wala pa ang kaluwasan kag sang kaluwasan nga buluhaton sang pagpangalagad sang Dios Balaan Espiritu. Ang Balaan Espiritu lamang ang makahimo sang Maayong Balita nga mahapos mahangpan sang ditumuluo; ang Balaan Espiritu lamang ang magpahimo sang ditumuluo agud makaagum sang $paglaum_1$. Sa teyolohiya, amo ini ang ginatawag nga naandan nga grasya ukon grasya para sa tanan. Ang ditumuluo naghimo sing desisyon sa iya divine nga ginsangkap nga pagsalig sa Maayong Balita sang siya nagtoo kay Kristo. Ang Balaan Espiritu niyan nagahimo sang ditakus nga pagtoo sang espirituhanong patay nga ditumuluo nga mangin epektibo para sa kaluwasan; amo ini ang epektibo nga grasya. Ang paghulag sang sigurado nga kabubut-on sang ditumuluo namunga sang tinuud nga panghitabo sang kaluwasan; sa sina nga tion sang pagtoo kay Kristo, ang pito ka mga buluhaton sang pagpangalagad sang Espiritu—kaupod sang iban sang kuwarenta ka pauna nga mga pakamaayo sang kaluwasan—nahimong dumalayong tinuud nga panghitabo.

Tungud sini, ang *potential* para sa kaluwasan ginbaylo sa *paglaum* sang kaluwasan, nga sa kaugalingon sini ginbaylo sa *tinuud nga panghitabo* sang kaluwasan. Ang potential, paglaum, tinuud nga panghitabo! Ang paglaum mahimong tinuud nga panghitabo pinaagi sa pagtoo kay Kristo, apang ano bala ang kabangdanan sang potential agud mahimong paglaum? Sa sini nga kahimtangan, ang Maayong Balita nahanungud sang paghalili nga pagpanubus ni Ginoong Jesu-Kristo didto sa krus—ang Maayong Balita ukon Ebanghelyo!

$$\mathbf{Pt_1 + ang\ Maayong\ Balita = Paglaum_1}$$

Karon kon tingubon naton ining ulihi nga duha ka nubo nga mga equation, isulat sila sa solo nga linya, kag ilakip ang bug-os nga sangputanan sa sulud sang mga korsete, makahimo kita sang bug-os nga X radical.

$$\mathbf{X\ [\ (TK + KSA = Pt_1) + MB = P_1\ ]}$$

Amo ini ang larawan sang plano sang Dios para sa ditumuluo. Ang Dios naghatag sa iya sang tawhanon nga kinabuhi kag espirituhanong kamatayon sa tion sang pagkabun-ag, tungud sini nagahimo sang potential para sa kaluwasan. Kon ang Maayong Balita (MB) nahimong maathag sa ditumuluo kag siya sigurado, ining potential ginbaylo sa paglaum ukon malaumon nga pagpaabot nga siya *mahimong* maluwas kon siya magtoo kay Kristo. Ining una nga paglaum (P_1) puwede magdugay sang pipila ka mga segundo ukon sang madamo nga mga tinuig nahasuno ina sa kabubut-on sang ditumuluo. Sa gilayon nga maghimo siya sang desisyon agud magtoo, iya ginsirado ang X radical, nagbutang sang pagdugang nga tanda (+) pagkatapos sini, kag maghulag pakadto sa Y radical.

$$\mathbf{X\ [\ (TK + KSA = Pt_1) + MB = P_1\ ] +}$$

$$\mathbf{Y\ [\ kinabuhi\ subong\ ang\ dihamtong\ nga\ tumuluo\ ]}$$

Ang dugang nga tanda sa gowa sang korsete nagahalili sang kamatuuran nga ang tinuud nga panghitabo nagbaylo sa una nga paglaum; amo ini ang pagpaangay sang kaluwasan sa katarungan sang Dios—pagtoo lamang sa kay Kristo lamang. Hinumduma nga ang pakamaayo

ginapaabot pinaagi sa paglaum, apang ang pakamaayo mahitabo pinaagi sa pagpaangkon. Ang mga pagpaangkon—sa liwat ang hugpong sang duha—nga mahitabo ukon magtuman sang paglaum$_1$ mga makit-an sa umpisa sang Y radical. Sa pagkatinuud, ang Maayong Balita nagalarawan sining duha ka mga pagpaangkon! Sila amo ang sa tunga sang mga pakamaayo sa diin ang ditumuluo nagahan-ay sang iya paglaum sang siya nagtoo kay Kristo.

Ginalauman ko nga ikaw nagaumpisa na nga makakita sang mga butang nga nahan-ay sa tama nga lugar. Kon wala, balik sa umpisa sang equation kag repasuha liwat kon ano ang aton gintipon tubtub karon. Ini nga pormula amo ang masangkad kag maayo nga talan-awon sang nagahulag nga pagkamatinud-anon sang Dios. Kon maton-an mo sing husto, ini magasilbi sa imo sang matutum sa palaabuton nga mga panahon.

Ang Y radical nagasunud sang amo man nga sulundan subong sang X radical: ang mga pagpaangkon, potential, panudlo sang Bibliya, paglaum, tinuud nga panghitabo. Sa sini nga tion, mag-umpisa kita sa duha ka mga mahukmanon nga mga pagpaangkon. Sang ang tawo nagtoo kay Kristo, ginbaton niya ang paghalili nga pag-antos ni Kristo didto sa krus sa iya bahin. Didto, ang tanang kaugalingon nga mga sala sang katawhan ginpaangkon sa perpekto nga persona ni Kristo kag ginhukman. Ang kamatuuran nga ang aton mga sala ginhukman nagakahulugan nga ang Dios hilway nga mahukmanong magpaangkon sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa bisan sin-o nga magtoo kay Ginoong Jesu-Kristo kag ipahayag ina nga tawo sa makaisa lamang nga ginpakamatarong. Isa ka mahukmanon nga pagpaangkon ang nagakuha sang aton utang sang sala samtang ang iban nabutang sa aton kwentahan ang labing bililhon nga manggad sa kalibutan—ang pagkamatarong sang Dios, ang palatukuran gid sang Iya pagkamatinud-anon.

Pinaagi sa pagbaylohanay sang aton mga sala sa pagkamatarong sang Dios, ang hugpong sang mga pagpaangkon sa makaisa nga liwat naghimo sang potential (Pt_2). Sa punta sang baba sang tubo sang grasya, ang divine nga pagkamatarong nga nagapuyo sa aton nagakahulugan nga kita mga takus na para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang ginpaangkon nga pagkamatarong amo ang potential nga nagakinahanglan sang pagpatuman.

Kaugalingong mga Sala ↓ **Si Kristo didto sa Krus** + **Divine nga Pagkamatarong** ↓ **Tumuluo** = **Pt_2 (Potential para sa escrow nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta)**

Aton na naton-an ang pagbaylo sang sini nga potential padulong sa tinuud nga mahitabo sa idalum sang mas ginpasayon nga equation: Ang potential dugangan sang ikasarang katumbas sang tinuud nga panghitabo.[66] Ano bala ining nagatukod sang aton ikasarang agud ikahamuut ang mga pakamaayo sang Dios, ikalipay sila, kag makapanghimulus sa ila? Ang kaalam sang panudlo sang Bibliya, syempre. Ang aton katungdanan sa idalum sang GGP nagahimo sang ikasarang sa aton nga kalag nga nagapahimo sang Dios agud pakamaayohon kita samtang buhi pa diri sa duta.

Samtang nagapanglakaton sa dalan padulong sa pagkahamtong, kinahanglan maawhag kita—agud magpadayon kag bisan magpadugang sang aton espirituhanong kabaskugon sa pagpanghikot. Ini nga kabangdanan nagahalin sa pagkahibalo sang pat-ud nga mga panudlo sang Bibliya. Samtang ang X radical may limitasyon sa Maayong Balita, ang sibo nga panudlo sang Bibliya diri sa Y radical nagalakip sang bug-os nga palakat sang kamatuuran nga may kaangtanan sa kinabuhi sang tumuluo diri sa duta. Ang pinasahi nga mahimong gamiton amo ang mga panudlo

66. Tan-awa sa ibabaw sang, pahina 99.

sang Bibliya sa Bag-ong Katipan nahanungud sang kahimtangan kag pamaagi sang pamuhat sang harianon nga pamilya. Amo ini ang espirituhanon nga kinabuhi sang tumuluo sang Panahon sang Simbahan pagkatapos sang kaluwasan. Naawhag kita pinaagi sa pagkahibalo kon sa diin kita pakadto sa plano sang Dios kag pinaagi sa aton mahimulaton nga pagpaabot sang pagbaton sang mga pakamaayo kon didto na kita. Sa lain nga mga pamulong, ang aton kabangdanan agud magpadayon sa pagpauswag sang ikasarang para sa mas dako pa nga mga pakamaayo walay lain kondi ang paglaum$_2$ (P_2).

$$Pt_2 + \text{Panudlo sang Bibliya} = P_2$$

Ini nga paglaum amo ang lig-on nga kaalam nga kon kita magpadayon sa pagtoon kag maghimulus sang panudlo sang Bibliya, kita magabaton sang ikaanum nga pagpaangkon kag tungud sina maghimaya kay Ginoong Jesu-Kristo. Sa Y radical, subong lamang sang sa X radical, ang naangay nga panudlo sang Bibliya (PB) nagabaylo sang potential sa paglaum. Para sa nagatubo nga tumuluo ang kaalam sang panudlo sang Bibliya indi lamang nagahimo sang paglaum, ini nagatukod man sang iya ikasarang.

Sa pagsulat sang radical sang nagatubo nga tumuluo, Gusto ko hatagan sang pagtalupangud ang pinasahi kag bug-os nga madramahong kinaiya sang duha ka mga pagpaangkon nga nahilabot. Aton panuboon sila M_1 kag M_2 subong pahinumdum nga amo lamang ini ang *mahukmanon* nga mga pagpaangkon.

$$Y\,[\,(M_1 + M_2 = Pt_2) + PB = P_2\,]$$

Niyan, diri, amo ang plano sang Dios para sa dihamtong nga tumuluo sa tunga sang kaluwasan kag espirituhanong pagkahamtong. Ang tinuud nga panghitabo sa kaluwasan, nga nagsarado sang X radical, naglakip sang duha ka mga kabangdanan: una, ang paghukum sang aton mga sala kag ikaduha, ang aton pagpanag-iya sang kaugalingon nga pagkamatarong sang Dios. Ang *palatukuran* sang divine nga pagkamatinud-anon nagapuyo sa baba sang aton tubo, kag ang *katungdanan* sang divine nga pagkamatinud-anon nagapalakat sa katuyoan sang Dios. Ang ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya lamang ang ginakinahanglan bag-o ang aton potential para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta ang mahimong ipatuman—labaw pa kay sa tanan nga mahimo naton pangayoon ukon hunahunaon.

Samtang nagatoon kita sang panudlo sang Bibliya kag nagaabante sa pagkaespirituhanon, nakatalupangud kita sang mga kinaiya sang Dios, ang divine decree, ang kamatuuran nga ang Iya tinutuyo amo ang pakamaayohon kita sa kalibutan sang yawa. Sa amo nga pagpakamaayo sa aton, ang Dios nagdaog sa mataktikanhon nga kadaugan sang pagsinumpunganay sang mga anghel nga nagbug-os sang mapuslanon nga kadaugan ni Jesu-Kristo didto sa krus. Nahibaloan naton nga nagdaog Siya sa sina nga mataktikanhon kag mapuslanon nga kadaugan pinaagi sa unang mahukmanon nga pagpaangkon nga nagbukas sang Y radical para sa kada isa sa aton.

Ang panudlo sang Bibliya nagasugilon sa aton nga wala sing makapauntat sang plano sang Dios kag sa sina ang pinasahi nga katuyoan sang GGP amo ang ginpahayag sang Dios nga pamaagi para sa paghatag sa aton sang ikasarang para sa pakamaayo. Ang panudlo sang Bibliya nagatudlo sa aton sang leksyon sa *a fortiori* : Kon ang Dios nakatuman na sang labing mabudlay nga butang didto sa krus, indi Siya magpugong sa mas sobra ka sayon nga katungdanan sang pagpakamaayo sa aton sa sini nga kalibutan (Mga Taga-Roma 8:32). Sa lain nga mga pamulong, bisan pa sang mga kalisdanan, mga kabug-aton, mga kapaslawan, kag mga makapasamok kag makapalibog samtang nagapadayon, ang pagsilsil sang pagtolon-an nagahimo sa nagatubo nga tumuluo sang malig-on nga pagsalig nga ang sunud nga bahin sang plano sang Dios *mahimong*

mahitabo. Ini nga paglaum nagapadugang sang pagsalig samtang ang ikasarang nagadugang, tubtub nga maigo sang tumuluo ang iya tikang kaangay sang manughampang nga nagalumba sa dalagan para sa kinatapusan nga premyo.

Liwat sa makaisa, ang tinuud nga panghitabo nagailis sang paglaum. Ang dugang nagakahulugan sang pagkahamtong nga pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios; ang sa karon nga hamtong nga tumuluo nakabalhin na sa Z radical. Ang dugang sang X radical ang (kinabuhi nga walay katapusan) natingub sa dugang sang Y radical ang (escrow nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta) nahimo nga pag-abante sa Z radical. Ang duha ka mga dugang gindugang sa kinatapusan nga potential, ang Z radical nga amo ang *kinatapusan* kag maayo kaayong escrow nga mga pakamaayo para sa pagkawalay katapusan. Hunahunaa ina, mga pakamaayo sang Dios sa aton sa nabanhaw nga lawas sa gihapon! Amo ini ang hingpit nga pagsalig sang hamtong nga tumuluo.

Y [(M_1 + M_2 = Pt_2) + PB = P_2] +

Z [kinabuhi subong isa ka hamtong nga tumuluo]

Sa Z radical, liwat nga sa makaisa nakita naton ang hugpong sang tinuud nga pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan sa tawhanon nga espiritu sa tion sang kaluwasan, dugangan sang tinuud nga pagpaangkon sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo sa divine nga pagkamatarong sa hamtong nga tumuluo, nga naghimo sang ikatatlo nga potential: ang potential para sa kinatapusang escrow nga mga pakamaayo kag mga padya sa pagkawalay katapusan.

Kinabuhi nga Walay Katapusan ↓ **Tawhanong Espiritu** + **Escrow nga mga Pakamaayo samtang buhi pa diri sa Duta** ↓ **Ginpaangkon nga Pagkamatarong** = **Pt_3 (Potential para sa Escrow nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan)**

Nagaangkon kita sang kinabuhi nga walay katapusan karon, apang ang kinabuhi nga walay katapusan mangin bug-os nga madaugon sa paghulag sa nabanhaw nga lawas lamang. Ang ginpaangkon nga kinabuhi sang Dios magasangkap sa hamtong nga tumuluo sang ikasarang para sa walay katapusan nga mga padya nga iya batonon sa langit. Hunahunaa: nagaangkon na kita sang bahin sang ikasarang para sa tinuud nga panghitabo sang mga pakamaayo sa langit! Ang solo nga bahin nga dapat mapun-an amo ang pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta amo man sila ang pagabaylohan sang mas dalagko kag maayo pa kaayo nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Sa liwat, duha ka mga pagpaangkon ang ginpabakod nga potential.

Ang ikatatlo nga potential ginbaylohan sang ikatatlo nga paglaum pinaagi sa kaalam sang naangay nga panudlo sang Bibliya. Labi na sang tukma nga mga maathag nga mga panudlo sang Bibliya nga may kaangtanan sa palaabuton nga mga panghitabo. Ang hamtong nga tumuluo nakahibalo nahanungud sang nabanhaw nga lawas kag nahanungud sang walay katapusan nga mga pakamaayo nga ipaangkon sa sini. Bug-os nga natudloan siya nahanungud sang Pagsabnit

kon magbaton na siya sang iya bag-o nga lawas, kag nahanungud sang lingkoran nga hukmanan ni Kristo sa diin ang ikapito nga pagpaangkon mahitabo. Syempre, ini nga mga kamatuuran sang teyolohiya nahanungud sang kinatapusan nga mga panghitabo sa kasaysayan sang katawhan ukon escathology mga bahin sang katukuran sang kasayuran sa diin ang tumuluo nagatubo samtang nagauswag siya pinaagi sa Y radical. Sa Z radical, ang iban nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang escathology ginabalhin sa tipiganan sang palatukuran sang iya kalag nga amo ang natungdan sang iya ikatatlo nga paglaum.

Ang XYZ nga equation ara sa perpekto nga balanse. Ang tagsa ka radical may ara hugpong sang mga pagpaangkon, ang potential, ang pinakakinahanglanon nga bahin sang nasibo nga panudlo sang Bibliya, kag sang paglaum. Sang wala pa kita nakalambot sa pagkasibo sang kabug-osan, ang pagkapareho sang equation, aton hinumdumon ang palatukuran: Ang kabilogan nga kahulugan sang “ang tanan nga mga butang” sang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang larawan sang ditakus nga pag-antos.

Ang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang sibo nga paglarawan sang hamtong nga tumuluo sa Z radical. Para sa iya ang tanan sa equation tinuud na nga nahitabo, luwas sang ikapito nga pagpaangkon, nga amo ang pagdala sang escrow nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Para sa iya ang “tanan nga mga butang” bug-os na nga nahibaloan—halin sa una nga pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag nga ara sa X radical padulong sa pagpaangkon sang iya bag-o pa lang nga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nga ara sa Y radical—kag nakahibalo siya sing husto kon sa ano nga pamaagi sila “nagainugyon sa pagpanghikot para [sa katuyoan sang] ikaayo.” Sa pagkatinuud, “ang ikaayo”—ang plano sang Dios, ang himaya sang Dios, ang kinatapusan nga pagpaangkon sa pagkawalay katapusan—amo ang natungdan sang iya pagsalig kag kabangdanan sa kinabuhi.

Ang hamtong nga tumuluo mahimulaton nga nagapaabot sang ikapito nga pagpaangkon, kag ginahimo niya ini nga may “kalig-on” tungud kay nahibaloan na niya ang sakit sang ditakus nga pag-antos. Ang ditakus nga pag-antos amo ang klase sang pakamaayo nga nasakup sang ikaanum nga pagpaangkon, nalakip na sa equation subong bahin sang PD, mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang kabilogan nga kahulugan nagbutang sang pinasahi nga pagpatalupangud sa sining pinasahi nga klase sang pag-antos subong ang kabangdanan nga nagaawhag sang ikatatlo nga paglaum.

Kon napalibutan sang wala kondi sang luho kag wala nagaatubang sang hangkat agud maghimulus sang panudlo sang Bibliya, nahimo kita nga espirituhanong ‘tambok kag nagaburud-ok,’ naanad sa kauswagan kag kabuganaan kag malipaton sa plano sang Dios. Puwede kita maghunahuna sang karon lamang nga magakalipat kon diin kita—sa kalibutan sang yawa—kag makalipat kon diin kita pakadto—padulong sa himaya. Indi naton mahimo nga mangin kaangay sang bata nga babayi nga nagaeskuwela, nahigugma sa una nga tion, nga nagahandum nga ini nga tion magpadayon sa gihapon. Ang kinabuhi wala nagapundo ukon nagapamuyong para sa kada isa; kinahanglan naton magpadayon. Ang ditakus nga pag-antos amo ang nagpitik sa aton pagowa sa kalibutan sang paghanduraw kag magpadayon sa paghulag. Ini nagatukod—kag nagapalig-on—sang ikatatlo nga paglaum sa kalag.

Busa, kinahanglan naton hangpon nga ang Z radical nagalakip sang ditakus nga pag-antos. Ini nga kabangdanan, sa pagdugang sa naangay nga panudlo sang Bibliya, nagabaylo sang *potential* nga mga walay katapusan nga mga padya sa *paglaum* ukon mahimulaton nga pagpaabot sang sina nga mga padya. Para sa paghatag sang pagtalupangud, gani, isulat naton ini nga bahin sang Z radical agud ilakip ang ditakus nga pag-antos bag-o kita magbalik liwat sa husto nga paglarawan sang kabilogan nga equation.

$$\mathbf{Pt_3 + PB + \textit{Ditakus nga Pag-antos} = Paglaum_3}$$

Aton na karon bug-oson ang Z radical.

$$\mathbf{Z\ [\ (\ KWK + EPD = Pt_3\ )\ + PB = P_3\ ]}$$

Kinabuhi nga walay katapusan (KWK) dugangan sang divine nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta (EPD) naghimo sang potential para sa walay katapusan nga mga pakamaayo. Ang kahibalo sang mga panudlo sang Bibliya nahanungud sang escathology, nga nagatagna sang Pagsabnit kag sang lingkoran nga hukmanan ni Kristo, nagahimo sang hamtong nga tumuluo nga makatalupangud sa sining ikatatlo nga potential (Pt_3). Ang subong nga pagpahibalo nagaandam sa tumuluo para sa palaabuton kag nagatugot sa iya agud atubangon sang may bug-os nga pagsalig ang kon ano man ang maggowa sa unahan sang plano sang Dios, samtang ang kada panahon sang ditakus nga pag-antos amo ang nagapahulag sa iya agud maghatag sang bug-os nga panghunahuna sa Ginoo kag mahimulaton nga nagalaum (P_3) para sa sinang kinatapusan nga lalambuton!

Ang Z radical maathag nga indi ang pagkabutang sang nagabaliktad nga tumuluo. Madumilion siya sa panudlo sang Bibliya kag gani indi gid magabaton sang pinasahi kag talagsahon nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta ukon sa pagkawalay katapusan. Indi gid siya makaagum sang paglaum nga labaw pa sa $paglaum_1$. Ang iya pagkawalay kahibalo sang panudlo sang Bibliya nagapugong sa iya sa pagpaabot sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Bisan nga siya may subong ka dako nga $potential_2$ sang sa ginahimo sang bisan sin-ong iban nga tumuluo, ang $paglaum_2$ isa ka bug-os nga kapaslawan sa iya. Ang $paglaum_3$ bug-os nga indi na kinahanglanon.

Bisan pa sina, ang nagbaliktad may paglaum—sa nagkalainlain nga mga klase. Sa pagpamati sang Maayong Balita (kag ayhan nagatambong siya sang pagsimba sa Dominggo sa diin siya ginpaambitan sang Ebanghelyo kada simana!) nakatoon siya sang butang nahanungud sang langit. Gani, sa tunga sang pagpahimudum nga disiplina, sang nagakabug-at nga disiplina, kag ang disiplina sa tagumatayon, nagapaabot siya agud makabaton sang nabanhaw nga lawas. Sa isa ka duug sang pagpadayon ang nagbaliktad nagakuha sang madamo nga pahibalo nahanungud sang Pagsabnit gani nga kon masakitan siya sang husto, nagahandum siya sang Pagsabnit. Gusto gid kaayo niya nga mahitabo ini *karon gid dayon*! Mahakogon nga ginatuis niya ang pangamuyo sa kinatapusan sang Bugna sa makalolooy, nagaantos nga pagpangabay: “Bisan pa sina, palapit Ginoong Jesus!”

Para sa iya ang Pagsabnit indi bahin sang “tanan nga mga butang” nagaugyonay sa pagpang-hikot para “sa ikaayo.” Para sa iya ang Pagsabnit subong lamang sang lain nga dakong aspirin!

Karon, may ara siya kabubut-on, kag hilway siya nga mangin walay pagtalupangud sa Pulong sang Dios. Kon amo ina ang gusto niya nga himoon, puwede siya magpadayon kag tilawan nga baylohan ang pamaagi sang Dios nahanungud sining tatlo ka mga paglaum nga ara sa equation nga may kaangtanan sa kinabuhi samtang diri pa sa duta kag sa pagkawalay katapusan sa iya kaugalingong nawala nga paglaum para sa maayo kaayo nga aspirin nga magtapos sini tanan. Apang agud pilion ina nga bahin sang paghulag, inang pagkadihanas sa kinabuhi, tampalasan, sa pagdugang sa pagkadili makatarunganon. Ang Dios nagpabilin sa aton nga *buhi* para sa katuyoan!

Makawiwili ini talupangdon nga ang ditakus nga pag-antos nagapuntirya sang paglaum sang hamtong nga tumuluo sa nabanhaw nga lawas, samtang ang *takus* nga pag-antos kag ang tanan nga mga palakat sang divine nga disiplina nagapilit sang nagbaliktad nga magpuntirya sa sinang pareho nga nabanhaw nga lawas. Bisan pa sa sining pareho nga puntirya ang nagbaliktad wala nagakinabuhi sa Z radical.

Ang Z radical amo ang bahin sa diin ang hamtong nga tumuluo nagakalipay sining duha gid sang mataas-nga-grasya nga mga pakamaayo kag malaumon nga pagpaabot sang iya kasigurohan sang labing dako nga grasya sing mga pakamaayo. Tungud sini, ang Z radical nagadala kay Pablo sa ikaduha nga pagbaisay sang *a fortiori* sa XYZ nga pormula ukon sulundan. Agud pakamaayohon ang tunuluo nga may makasasala nga kinaiya kag nagapuyo sa kalibutan sang yawa nagakinahanglan ini sang mas dako kaayo nga paghimulat sa bahin sang Dios kay sa ginakinahanglan agud pakamaayohon ang tumuluo nga may nabanhaw nga lawas nga nagapuyo sa langit, nga nakahibalo sang tanan nga panudlo sang Bibliya, kag may perpekto nga pagkasuud sa Dios. Kon ang Dios nagsangkap sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, nga ginkalipay sang hamtong nga tumuluo sa adlaw-adlaw, nagasunud ang *a fortiori*—"nga may mas dako kaayo nga kabangdanan"—nga Siya magapakamaayo sa sina man nga tumuluo sa pagkawalay katapusan. Ang tumuluo nga nagakinabuhi sa Z radical nagapaabot sang pagkawalay katapusan, apang nagapadayon siya sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, pirmi nagatubo sa plano sang Dios. Nagapadayon siya sa paghimaya sa Dios sa *cosmos diabolicus* ukon kalibutan sang yawa tubtub nga makita sang Dios nga angay na siya papulion.

Kon ang ikatatlo nga paglaum matuman na sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo, wala na sing bag-o nga paglaum nga magbaylo sini. Ang paglaum matapos sa sinang kinatapusang pag-usisa kag pagbulubanta. Halin karon tubtub sa palaabuton, may ara lamang sang tinuud nga panghitabo sa gihapon.

Karon may ara na kita sang bug-os nga equation.

$$X\ [\ (TK + KSA = Pt_1\ ) + MB = P_1\ ] +$$

$$Y\ [\ (M_1 + M_2 = Pt_2\ ) + PB = P_2\ ] +$$

$$Z\ [\ (KWK + EPD = Pt_3\ ) + PB = P_3\ ] = \textbf{Ang Ikapito nga Pagpaangkon}$$

Daw indi ko na kinahanglan hatagan sang pagtalupangud kon sa ano ka kinahanglanon kaayo ining equation subong galamiton para sa paghan-ay sang inyo kahibalo sa panudlo sang Bibliya, apang ang equation subong lamang ka maayo sang inyo paghangup sang kon ano ang ginapahayag kag ginalarawan sini. Gani maghimo kita sang nubo nga tultulanan ukon talaan sa tanan nga mga pamulong kag sang mga pagpalip-ot sini.

X radical : ang kinabuhi sang ditumuluo halin sang pagkabun-ag tubtub sa kaluwasan
TK : tawhanon nga kinabuhi nga naporma sang pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi sa tion sang pagkabun-ag (ang una nga pagpaangkon)
KSA : kinaunahan nga sala ni Adan nga ginpaangkon sa makasasala nga kinaiya (ang ikaduha nga pagpaangkon)
Pt_1 : potential para sa kaluwasan para sa bug-os nga sinilotang katawhan
MB : ang Maayong Balita
P_1 : paglaum sang kaluwasan sa tion sang pagtoo kay Kristo
+ : $paglaum_1$ ang ginbaylohan sing tinuud nga panghitabo sang kinabuhi nga walay katapusan subong ang sangputanan sang pagtoo kay Kristo

Y radical : ang kinabuhi sang tumuluo halin sa kaluwasan tubtub sa pagkahamtong
M_1 : mahukmanon nga pagpaangkon sang mga sala kay Kristo didto sa krus (ang ikatatlo

nga pagpaangkon)
M_2 : mahukmanon nga pagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios sa tumuluo sa tion sang kaluwasan (ang ikaapat nga pagpaangkon)
Pt_2 : potential para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nga ginpaangkon sa nagapuyo nga pagkamatarong sang Dios
PB : sibo nga panudlo sang Bibliya
P_2 : paglaum sang mga pakamaayo sa tion sang pagkalambot sa pagkahamtong
+ : $paglaum_2$ ang ginbaylohan sing tinuud nga panghitabo sang escrow nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta.

Z radical : ang kinabuhi sang tumuluo halin sa pagkahamtong tubtub sa kamatayon ukon Pagsabnit, kon ano man ang una nga mahitabo
KWK : kinabuhi nga walay katapusan nga ginpaangkon sa tawhanon nga espiritu sa tion sang kaluwasan (ikalima nga pagpaangkon)
EPD : escrow nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nga ginpaangkon sa divine nga pagkamatarong sa tion sang pagkahamtong (ikaanum nga pagpaangkon)
Pt_3 : potential para sa mas dako kaayo nga mga pakamaayo kag mga padya sa pagkawalay katapusan
PB : sibo nga panudlo sang Bibliya, lakip ang escathology
P_3 : paglaum sang escrow nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan sa tion sang lingkoran nga hukmanan ni Kristo (ang *bema*, trono sang grasya sang pag-usisa kag pagbulubanta)
=: kinataasan ukon ang kasangkoan nga bahin sang plano sang Dios sa kinatapusan nga tinutuyo:

Ang Ikapito nga Pagpaangkon: ang escrow nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan mga ginpaangkon sa nabanhaw nga lawas sang hamtong nga tumuluo; “ang ikaayo” sang Mga Taga-Roma 8:28; ang walay katapusan nga kahimayaan sang Dios.

Maid-id nga Pagpaathag sang Mga Taga-Roma 8:28

Ang *kabilogan nga kahulugan* sang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang paghambalanay nahanungud sang nagapadayon nga maantusong ditakus nga pag-antos sang hamtong nga tumuluo. Ang *panghunahuna* nahanungud sang Mga Taga-Roma 8:28 ginpahayag sa XYZ nga pormula. Karon para sa *maid-id nga pagpaathag*.

Ang unang butang nga dapat kilalahon amo nga ining kilala nga bersikulo nagapatigayon sang butang nga kinahanglanon kaayo: Ari ang hinali nga mga rasyon sang tumuluo para sa kalisdanan sang ditakus nga pag-antos. Tungud sini, ang Griyego nga partisipiyo (*de*) mas pinasulabi kay sa naandan. Subong ang pagsugpon sang mga pulong ukon mga pamulong, ini kasami nga hustong ginhimo nga “kag” subong sang nakita naton ini sa King James Version, apang ina tuman ka mapainubsanon para sa Mga Taga-Roma 8:28. Ang mabug-at nga gamit sang partisipiyo dapat mabadbad nga “sa pagkatinuud.” Sa sini nga pamaagi, nagapanghawid kita sa panghunahuna sang kalig-on kag sang mahimulaton nga pagpaabot halin sa kinatapusan sang bersikulo 25 kag magpadayon sa ginpasulabi nga paggamit.

Ang sunud amo ang berbo nga (*oida*), “nahibaloan naton.” Ang sa karon nga berbo gindugangan sang nag-agi nga partisipiyo nagapahayag sang kamatuuran nga ara sang nag-agi apang ginhatagan sang dakong pagtalupangud subong tinuud nga panghitabo karon. Ang makita nga tumuluo nakahangup na sang X+Y+Z kag naglaum na sang ikapito nga pagpaangkon. Ara na sila sa unahan sa pagtukod sang kinaunahan kag kinahanglanon kaayo nga mga panudlo sang

Bibliya. Ini nga berbo nagapahayag nga naagihan na nila ang X kag Y nga mga radical. Sa liwat, ang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang pagkabutang sang hamtong nga tumuluo.

"Nahibaloan naton sa pagkamatuud nga . . . ." Halin sa Griyego, natukiban naton sa gilayon nga ang King James Version nagbutang sa indi nagkaangay ukon sa tama nga lugar sang mga pamulong. Ang nagsunud sa kinaunahan nga paghan-ay sang pulong indi ang "tanan nga mga butang" kondi ang sa karon sing nagahulag nga partisipiyo sang (*agapao*), "maghigugma, mahamuut, magtahod."

Ini nga partisipiyo kag ang maathag nga sinulat sini ara sa dative case ukon porma nga ang ilis-ngalan amo ang natungdan sang berbo, nga nagapahayag sang duha ka mga butang. Una sa tanan, ang dative case nagatudlo sadtong ang mga kaayohan ara sa kadaugan; ginatawag naton ini nga natungdan sang kaayohan. Ang paghulag sa bersikulo—ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo—ginhimo para sa kaayohan sang tumuluo. Ikaduha, ang maathag nga sinulat diri sini gingamit subong ang masaysayon nga ilis-ngalan, "sa mga," nagapanawag sang pinasahi nga pagtalupangud sa hamtong nga mga tumuluo. "Sa mga nagahigugma sa Dios" nga nagapakilala sang hamtong nga mga tumuluo subong ang mga nalikupan ni Kristo, isa sang espirituhanong mga pakamaayo nga nalakip sa ikaanum nga pagpaangkon.

Ang nagatubo nga mga tumuluo—sa Y radical—mga ara sa nagapadayon nga pagtoon agud higugmaon ang Dios. Ang aton ikasarang agud maghigugma nagatubo samtang nagahamtong kita sa espirituhanon nga kinabuhi. Ginahigugma kita Niya, apang ginakinahanglan naton maton-an nga higugmaon Siya. Karon indi magpagarbo sang imo kaugalingong-pagkamatarong kag ipilit nga sa gilayon nga ginhiguma mo Siya! Sa pagkahamtong lamang mahimong may igo kita nga panudlo sang Bibliya agud *makilala* ang Dios; ang may ara sing madamo kaayo nga panudlo sang Bibliya lamang nga mahimo kita makaangkon sang dako kaayo nga *ikasarang* para sa gugma nga nagapahimo sa aton agud malikupan Niya. Ginakinahanglan kita magpadayon sa pagatubo, indi paghunahunaa nga nakalambot na kita.

Ang kadamoan sing maathag nga sinulat (*ho*) nga may kaupod nga *theos*, ginbadbad nga "ang ukon sa Dios," nagapatalupangud sang pagkapinasahi sang mga divine nga kinaiya, ang ginhalinan sang pinasahi nga plano sang Dios. Diri sini, sa epekto, ginsal-ot ni Pablo ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang mga divine nga kinaiya. Ang kabilogan sang mga hiyas sang Dios, nga ginpahayag sa panudlo sang Bibliya, nga nagapahimo sang kataha, pagtahod, kag sa kinatapusan gugma.

"Nahibaloan naton sa pagkatinuud nga sa mga nagahigugma sa Dios . . ."

Nga sa dugay na nga panahon nga nasaulo ang nabadbad nga King James Version sang Mga Taga-Roma 8:28, nagapaabot kita sa sini nga punto agud makit-an ang kilala kaayo nga tagiposoon sang bersikulo. Nagtan-aw kita sa Griyego nga teksto—kag nakibot! Ginlantaw naton sa unahan kag pabalik sa Griyego padulong sa King James English kag natingala paano ini! Daw sa nabutang ukon nagamit sa lain nga bahin ang pamulong nga indi gid man igo ka malain, ang sunud nga duha ka mga pulong indi puwede palabyon lang nga nabadbad sing sayup sang mga manunudlo sang koliheyo sang 1611.

Wala bisan isa ang mahimo nga hanas sa Griyego nga gramatika sa sulud sang isa ka gab-i lamang, kondi lantawon kon ano ang ginatudlo sang Mga Taga-Roma 8:28, dapat una gid mahibaloan mo ang isa ukon duha ka mga butang nahanungud sa kon paano ang mga saysay ukon han-ay sang mga pulong sa Griyego ginhan-ay sa isa ka hugpong. Sa talaksan sang Griyego nga han-ay sang mga pulong, sang subong man sa English, may ara hilisgutan, ang berbo kag ang natungdan. Ang hilisgutan nagahimo sang paghulag sang berbo; ang natungdan nagabaton sang paghulag sang berbo. Ang pagkahibalo sa kon diin gid bala ang hingpit nga kinahanglanon

sa husto nga pagbadbad sang Pulong sang Dios.

Ang hilisgutan kag ang natungdan mga kangalan, sa sini nga mga kangalan ang Griyego nagapakita sang nagkalainlain nga mga gamit sini. Ang English nga kangalan puwede makita sa isa lamang ukon duha ka mga porma ang (pang-isahan ukon pangdamoan), apang ang Griyego nga kangalan puwede maggamit sang nagkalainlain nga porma. Kaupod sang madamo nga mga igsulugpon sini, ini mahimo magpakita indi sang pang-isahan lamang ukon pangdamoan kondi sang iban nga mga butang man, lakip ang kon anong bahin ang nagakatabo sa saysay. Mahimo naton sa hinali nga kilalahon ang hilisgutan tungud kay ini ara sa porma sang nominatibo nga kahimtangan ukon ang pagbaylo sa porma sang berbo; ang natungdan, ara sa kahimtangan sang berbo nga nagadiritso sa natungdan. Wala gid ini sing kalainan sa diin ang pulong makita sa saysay—sa una, ikaduha, ukon sa mga sunud pa; mahimo naton matukiban pinaagi sa pag-usisa sang kahimtangan sini kon ano ang ginatindugan nga katungdanan sang kangalan. Ang hilisgutan: nominatibo nga kahimtangan. Ang natungdan: kahimtangan sang pagpasibangud. Tubtub karon maayo gid.

Sa sining sulundan nga malig-on karon, nagabalik kita sa pahayag nga ginbadbad, “all things work together ukon ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot.” Ining apat ka mga English nga pulong nagahalili lamang sa duha ka Griyego nga mga pulong: (*panta sunergei*). Ang *panta* amo ang pangdamoan nga porma sang adhetibo ukon pangsari (*pas*), nagakahulugan “all ukon tanan.” Ini nga adhetibo gingamit diri subong nagapahayag sang isa ka tinuud nga panghitabo ukon butang—kaangay sang kangalan—kag tungud kay ini ara sa indi lalaki ukon indi babayi nga kasarian, ini ginbadbad sang husto “tanan nga mga butang.” Sa ano lang bala nga katungdanan ang ginahimo sang “tanan nga mga butang” sa sini nga saysay? Ini bala amo ang hilisgutan ukon ang natungdan? Sa gilayon aton gin-untat ang aton katungdanan: Gin-usisa ang kahimtangan. Ang *panta* amo ang *nominatibo* nga indi lalaki ukon indi babayi nga pangdamoan sang *pas*, apang ang *pagdiritso sa natungdan* nga indi lalaki ukon indi babayi nga pangdamoan sang *pas panta* man! Sa diin bala sini? Ang aton sulundan wala gid sang mabulig. Sa walay pagduhaduha dapat magtan-aw kita sa unahan.

Ang berbo magaabot sa pagbulig sa aton. Ang *sunergei* sa porma sang (*sunergeo*) ‘agud magbulig, agud mag-inugyon sa pagpanghikot ukon pagtrabaho sa.” Kon aton usisaon ang *sunergei*, puwede kita maglista sang madamo kaayo nga pahibalo. Ang kapanahonan: sa karon. Ang tingog: nagahulag. Ang porma sang berbo sa kahimtangan: nagapahayag sang kamatuuran nga puwede pamatud-an. Ang tawo: ikatatlo. Ang numero: pang-isahan. Sa pagsala pinaagi sa sini nga pag-usisa, sa kadugayan maigo naton ang butang nga mapuslanon sa pagsulbar sang palaligban sang bisan “tanan nga mga butang” amo ang hilisgutan ukon ang natungdan.

Ang kinahanglanon kaayo nga sulundan sang Griyego kag English nga gramatika nagapahayag nga ang *numero* sang *hilisgutan* dapat mag-uyon sa *numero* sang *berbo*. Ang pang-isahan nga berbo dapat may pang-isahan nga hilisgutan; ang pangdamoan nga berbo, ang pangdamoan nga hilisgutan. Ano bala ang numero sang berbo nga *sunergei*? Pang-isahan. Ano naman ang nahanungud sang “tanan nga mga butang”? Pangdamoan!

Wala sang pang-isahan nga berbo ang maggamit sang pangdamoan nga hilisgutan. Ina mangin kaangay sang nagasiling, “Sila may palaligban,” ukon “Ang gagmay pa nga mga sapat maabtik.” Sa madamo nga mga kabangdanan, bisan sang ila pagkamaalam, ang manugbadbad sang King James nagguba sining talagsahon kaayo nga bersikulo sa sina lamang nga pagkakulang sang kaalam nga pamaagi. Nagsiling sila, sa epekto, “Ang tanan nga mga butang nagainugyon sa pagpanghikot para sa ikaayo.” Ina mahina nga English; ini nangin malain kaayo nga Griyego.

Niyan ano bala ang aton kinatapusan nga kapaigoan? Ang “tanan nga mga butang” mahimong natungdan lamang, indi hilisgutan, sang “nagainugyon sang pagpanghikot.”Ang pang-isahan nga berbo *puwede* maggamit sang pangdamoan nga natungdan: “Siya (pang-isahan) may (pang-

isahan) mga palaligban (pangdamoan)" bug-os nga mabaton. Ina daw puwede maghan-ay sang kahimtangan—tubtub nga aton mahunahunaan nga ara kita sang berbo lamang kag natungdan. Sa diin ang hilisgutan? Gintan-aw naton liwat kag wala kita sing makit-an; may duha lamang diri ka mga pulong: *panta sunergei*. Ang isa ka tawo ukon butang dapat nagahimo sang paghulag sa sini nga bersikulo; ang mga berbo indi ina sa hinali nga maggowa. May ara pa kita sing lain nga tanhaga sa aton mga kamut. Sa diin bala naton pangitaon ang kasulbaran?

Sa pagkabulahan, ang Griyego mas mapahayagon ukon makahuluganong hinambalan kay sa English. Ang Griyego nga mga berbo may unay nga mga hilisgutan. Sa diin ginakinahanglan naton maggamit sang lain nga hilisgutan, ang Griyego puwede nga indi maggamit sini, sang pagkahibalo sang ginasugpon sa berbo nga amo ang nagahimo sang paghulag. Wala sing katumbas sa sini nga pamaagi sang mga igsulugpon sa English, apang sa berbo *sunergei*, ang sugpon nga *-ei* nagatudlo sa hilisgutan nga aton ginapangita. Aton na napamatud-an ini nga sugpon sa aton pag-usisa: amo ini ang ikatatlo nga tawo nga pang-isahan. Sa lain nga mga pamulong, ang hilisgutan sang "nagainugyon sa pagpanghikot" puwede nga "siya ang lalaki," "Siya ang babayi," ukon "ini." Sa ano bala nga pamaagi naton mahibaloan kon sa diin ang tama diri? Ang sunud nga mga sinulat nga mga pulong magasugilon sa aton.

> " . . . sa mga nagahigugma sa Dios, (siya ang lalaki, siya ang babayi, ini) ginapanghikot ang tanan nga mga butang sing ululupod ukon sing dungan . . ."

Ang nagauna amo ang lakin-on nga kangalan; ang husto nga pagbadbad maathag. "Siya [Dios] nagapanghikot sang tanan nga mga butang sing ululupod ukon sing dungan para sa ikaayo!" Sa pagkatinuud, ang pipila ka dumaan nga mga sinulat sa kamut sa tinuud nagpuno sing blangko sang *ho theos*, "ang Dios"—sa nominatibo nga pang-isahan agud ipakita nga ang Dios amo ang hilisgutan.

May ara ukon wala sang piho nga kasayuran sa Dios, bisan pa, ang Griyego nga paghan-ay sang mga pamulong indi maduhaduhaan nga maathag. Ang "tanan nga mga butang" indi ang hilisgutan; "Siya" (Dios) amo ang hilisgutan. Ang tanan nga mga butang wala nagakinahanglan magpanghikot ukon magtrabaho sang ululupod para sa aton ikaayo. Sa baylo, ang *Dios* nagapanghikot sang tanan nga mga butang sing ululupod ukon magkadungan sa ikaayo para sa hamtong nga mga tumuluo, para sa mga nagapaangay sa Iya katarungan, para sa mga nahanas kaayo sa panudlo sang Bibliya subong nakahibalo kag nagahigugma sa Iya.

Ngaa bala nga para lamang sa hamtong nga mga tumuluo (kag para sa halos maghamtong na)? Ang Dios mapadayunon nga nagapanghikot sang tanan nga mga butang sing ululupod kag magkadungan para sa Iya *kaugalingon* nga himaya; *amo ina* ang katuyoan sang Iya plano. Ini tungud kay nagpaangay-angay kita sa Iya wala nagabaylo kag wala nagahuyang nga katarungan nga Siya makahimo, sa pareho nga tion, magpanghikot sang mga butang sing ululupod para sa aton ikaayo. Wala gid Siya nagapauyon-uyon ukon nagabiya sa Iya lalambuton; kita nagabaton lamang sang Iya lalambuton para sa aton kaugalingon samtang nagabag-o kita liwat sang aton mga hunahuna sang palanan-awon sang Dios. Ang plano sang Dios nagapadayon, kag ang hamtong nga tumuluo nagasakay ukon nagapauyon. Ang Dios wala nagapaangay-angay sa aton sa pagpakamaayo sa aton; magapaangay-angay kita sa Iya kag nagaani sang kon ano ang Iya ginsab-og.

Karon nga aton na nahan-ay ang pagbadbad, makapili na kita sang mas detalyado nga pagbadbad sang *panta sunergei*. Ang "tanan nga mga butang" nagalakip sang mas labaw pa nga pakamaayo sang ditakus nga pag-antos sa kabilogan nga mga pamulong ukon kahulugan sang (Mga Taga-Roma 8:17-39); ini nagapatalupangud sang dako kaayo nga nagkalainlaing mataas-nga-grasya sing mga pakamaayo nga nagapakilala sa kinabuhi sang hamtong nga tumuluo sa Z

radical. Bisan ang talagsahon nga mga pakamaayo sang ikaanum nga pagpaangkon mga isa ka bilog lamang sang kabilogan sang puzzle ukon palaligban. Apang bisan pa sina, ang “tanan nga mga butang” nagalakip sang tagsa ka kabangdanan sa napiho na nga daan nga plano sang Dios para sa katawhan.

Ini nga plano nagapahayag sang handum sang Dios para sa kada isa sa kon kay sin-o Niya ipaangkon ang kinabuhi sang kalag kag ang kinaunahan nga sala ni Adan. Ang plano sang Dios nag-umpisa sa tion sang pagkabun-ag; wala sing bisan isa nga ginsalikway. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nagsangkap sang tanan nga mga binilog sang puzzle ukon palaligban; ang aton ditakus nga siguradong kabubut-on sa Maayong Balita kag sang tanang sunud nga panudlo sang Bibliya nagbutang sa ila sing ululupod. Ang mga binilog naglakip sang unang anum ka mga pagpaangkon, ang tatlo ka mga potential, ang tanang nagsibo nga mga panudlo sang Bibliya, kag ang tanang tatlo ka mga paglaum, subong man ang mga palibot kag mga kahimtangan sang adlaw-adlaw nga kinabuhi sang kada isa sa diin ini nga mga kabangdanan mahitabo. Para sa hamtong nga mga tumuluo sang Mga Taga-Roma 8:28, ang puzzle ukon palaligban bug-os na nga ginhan-ay kag gintipon; ang “tanan nga mga butang” ara na sa tama nga lugar.

Ang hamtong nga mga tumuluo sa pagkamatuud nagaangkon na sinang kinatapusan, bug-os nga pagsalig sa ila palaabuton nga mga padya, paglaum$_3$, kag sang tanan nga mga butang nga nagapalambot sini. Para sa mga ditumuluo kag sing dihamtong nga mga tumuluo, bisan pa, ang iban nga mga binilog mga wala pa naangay sa pormula ukon sulundan. Ang pamulong “tanan nga mga butang” wala pa magamit sa mga ara pa sa X ukon Y radical.

Ang sunergeo, sa porma sang berbo nga nagahambal sang nagakahitabo, amo ang tinipon nga berbo nga nasakupan sang preposition ukon sang berbo nga may kaangtanan sa kangalan ukon ilis-ngalan (*sun*), “nga may, kaupod sa,” kag sang berbo (*ergazomai*), “magtrabaho.” Ang kapanahonan sang berbo nga kasami ginahimo nagapakita sang kon ano ang kasami nga nagakahitabo ukon kon ano ang mahimong kasami nga ginapaabot nga mahitabo. Tungud sang walay katubtuban nga pagkamatutum sang Dios, ang hamtong nga tumuluo mahimong malaumon nahanungud sang tanan nga mga butang nga nahitabo sa iya: Ini para sa divine nga katuyoan. Ini nagakahulugan nga puwede siya magpaabot sang pag-antos kon kaisa subong ang pamaagi sang pagsindi ukon pagpahulag para sa ikatatlo nga paglaum. Ang ditakus nga pag-antos nagapatuman sang katuyoan, sa tunga sang divine nga kauswagan sa sulud sang kalibutan sang yawa, sa pagpahimo sa hamtong nga tumuluo agud magdumdum sang plano sang Dios kag nagapabakod sang iya pagsalig sa Ginoo lamang.

Sa makaisa nga mag-umpisa ka sa paghangup sang XYZ nga pormula, maathag na sa imo nga ang ditakus nga pag-antos indi maghatag sang kalisdanan ukon makakuha sang imo mga pakamaayo; ini *magadugang* sang imo mga pakamaayo. Sa pagkatinuud, si Pablo nagtubo sang husto ang tumuluo nga ginhatag sang Dios sa iya ang nagapadayon nga pag-antos, nga ginpas-an sang bantugan nga Apostol sa iya mga abaga kaangay sang kunop sang dungog sang *pleroma* (Mga Taga-Roma 8:18, 35; Mga Taga-Filipos 4:12). Si Moises, amo man, ginhatagan sang subong lamang sang labing-mataas nga grasya sang *Jeshurun* nga kunop, nga nagpabilin sang iya mga panan-aw sa Ginoo kag sa palaabuton nga mga padya (Mga Hebreo 11:24-26).

Ang yabi sang Mga Taga-Roma 8:28 amo ang sa preposition nga pamulong “ para sa ikaayo.” Ang preposition *eis* kasami nga ginagamit nga may pagtanda sang diritso nga natungdan sang berbo agud ipahayag ang katuyoan; tungud sini, ang pamulong nabadbad sang husto “para sa katuyoan sang ikaayo.” Ang pamulong nagkulang sang maathag nga sinulat, nga sa bahin sang English kag sang Griyego mga tama ka sumpaki. Sa English, nagadugang kita sang maathag nga sinulat agud makahimo sang pagpatalupangud—“*ang* ikaayo”—samtang ang sa Griyego nagpanas sang maathag nga sinulat para sa pareho nga sangputanan. Kon ang Griyego nga sinulat makita nga (*agathos*), “kaayo,” ini kuntani nagatudlo sang *pagkakilalahanan* sang ikaayo,

apang ang wala sing maathag nga pagkahimo sang sinulat nga sa pagkatinuud aton makit-an diri nga nagapatalupangud sang mataas nga *kalidad* sang ikaayo. Ang *agathos* mismo nagakahulugan sang "maayo sing unay kag tinuud nga bili."

Busa, ang pinakamataas nga klase sang labing biliihon sing kinaiya nga mga pakamaayo kag mga padya naglakip sang pinakadako nga katuyoan sang Dios para sa imo. "Sa ikaayo" amo ang kabilogan sang tanan nga gingahin gid sang Dios para sa katawhan. Ini *amo* ang plano sang Dios. Samtang buhi pa diri sa duta, ang 'sa ikaayo" amo ang natungdan sang ikatatlo nga paglaum; sa pagkawalay katapusan, ini amo ang tinuud nga panghitabo sang ikapito nga pagpaangkon. Ang "sa ikaayo" amo ang pinakadako kaayo nga pakamaayo; ini mabaton halin sa kamut ni Jesu-Kristo mismo sa Iya kaugalingon; ini igahatag sa hamtong nga tumuluo sa nabanhaw nga lawas. Labaw sa tanan, ang "sa ikaayo" amo ang himaya sang Dios. Ang Dios nahimaya sa pagpakamaayo sa aton.

Sunud si Pablo nagtudlo naman sang ang *paano* ukon *sa ano nga pamaagi* sa plano sang Dios, kag nagpadayon sa paglarawan sining divine nga mga pamaagi pinaagi sa Mga Taga-Roma 8:29-30. Sa ano bala nga pamaagi ang Dios magpahimo sang "tanan nga mga butang" agud magtrabaho ukon magpanghikot sing ululupod para "sa ikaayo"? Sa bisan kon ano man nga pamaagi Niya ginahimo, ang Dios wala nagapilit sang kabubut-on sang tawo. Ang tawo dapat may kahilwayan nga magtoo kay Kristo ukon magpabilin nga wala naluwas, magpanumbalik ukon magpabilin nga unudnon, magtoon sang panudlo sang Bibliya ukon magpabilin nga espirituhanong dihamtong. Ang Dios wala gid nagalapas sang imo hilway nga kabubut-on, apang kaupod sang kahilwayan ara ang katungdanan. Ang Dios nagapabilin sa imo nga sa kinaugalingong may katungdanan agud magpauyon sa Iya plano pinaagi sa pagpauswag halin sa X padulong sa Y padulong Z.

Ang imo kabubut-on kag ang plano sang Dios mag-inupdanay sa sugo sang Dios, nga ginhan-ay sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga panahon (Mga Taga-Efeso 1:11)[67] Sanglit nga ara kamo sa hunahuna sang Dios binilyon na ka mga tinuig bag-o kamo natawo, nakahibalo Siya nga kamo mangin mabatonon sa tion sang pagkahibalo-sa-Dios kag sa sina magasunud nga Siya magsangkap sang pahibalo nahanungud sang Maayong Balita. Ang Maayong Balita nagahimo sang pagpili: Kinahanglan *ka* magdesisyon.

Sang nag-agi nga walay ginsuguran, ang Dios nakahibalo sang tukma nga detalye kon ano ang magkalatabo sa imo kon magbalibad ka nga magtoo kay Kristo, subong lamang nga Siya nakahibalo kon ano ang mahitabo kon ikaw magtoo. Sa kada bahin sang imo kinabuhi, sa ano bala nga pilianan ang mangin tinuud nga mahitabo? Ang Dios sigurado gid nga indi maghimo sang pagpili para sa imo! Siya gid, bisan pa sina, nakahibalo kon sa ano nga pamaagi ikaw magdesisyon. Ang Dios nakahibalo na sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga panahon nga, sang ginhatagan sang higayon, ikaw magasiling sing, "Huo, nagatoo ako kay Kristo subong akon Manluluwas." (Akon ginahunahuna nga daan nga ang bisan sin-o nga nakaabot sa sini nga kahimtangan sa pagtoon sang pagkamatinud-anon sang Dios isa ka tumuluo sang una pa ukon nangin tumuluo sa karon.) Sa pagkahibalo nga magasiling ka sing huo sa Maayong Balita, Siya nagsugo nga ang *imo* sigurado nga kabubut-on sa pagkatinuud magagowa gid, kag tungud kay ini nahitabo, Siya naghimo sang iban nga butang para sa imo nga Iya man ginhimo para sa tagsa ka tumuluo sang Panahon sang Simbahan.

Ang kangalan (*kletos*), "tinawag," amo ang hanas nga pamulong nga nagakahulugan ang katungdanan sang Dios Balaan Espiritu sa sining duha sang para sa tanan kag epektibo nga grasya. Amo ini ang una sing duha ka mga bahin sang pagpatuman sang divine decree sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga panahon. Subong bahin sang grasya para sa tanan, ang Balaan Espiritu naghimo sang Maayong Balita nga mahapos mahangpan sa imo subong isa ka ditumuluo

67. Tan-awa ang Dugang sa Basahon B.

sang nagpahayag ka sang sigurado nga kabubut-on sa tion sang pagkahibalo sa Dios. Sang ikaw nagdesisyon agud magtoo kay Jesu-Kristo, ang Balaan Espiritu nagkuha sang imo pagtoo, ang pagtoo sang espirituhanong patay nga tawo gihapon, kag ginhimo ini nga epektibo para sa kaluwasan nga nagpasulud sa imo sa harianon nga pamilya sang Dios nga may katingalahan kag maayo kaayo nga mga potential para sa mga pakamaayo (potential$_2$ nga nagapatultul padulong sa potential$_3$).

"Sa mga tinawag" isa man ka kaayohan sa natungdan nga nagalarawan sadtong mga sa ila kapuslanan ang Dios nagapanghikot sang X, Y, kag Z nga mga radical "sing ululupod para sa ikaayo." Sanglit nga ang tanan nga mga tumuluo sang Panahon sang Simbahan mga "tinawag," sing epektibo sa tion sang pagtoo kay Kristo, ini nga paglarawan maathag nga gingamit sa hamtong nga mga tumuluo sa kabilogan nga kahulugan. Ang nagatubo nga mga tumuluo kag bisan ang mga ditumuluo makahunahuna sa pagkahibalo nga sila ang mga tubtub karon nag-abante nga mga sadto anay nakabalik sa punto sang pagsulud sa harianon nga pamilya. May ara paglaum para sa tagsa ka tawo nga buhi diri sa duta! Sa pagkamatuud, ang Griyego nga kangalan (*prothesis*), "napiho na nga daan nga plano," nagasakup sang tanan nga bahin sang plano, halin sa X, padulong sa Y padulong sa Z padulong sa kinatapusan nga kahimayaan sang Dios sa ikapito nga pagpaangkon.

Sa ginhusto nga pagbadbad, ang Mga Taga-Roma 8:28 sa karon nagakahulugan:

> Nahibaloan naton sa pagkatinuud nga sa mga [hamtong nga mga tumuluo] nagahigugma sa Dios, Siya nagapanghikot sang tanan nga mga butang [X+Y+Z] sing ululupod para sa katuyoan sang ikaayo [ang ikapito nga pagpaangkon], sa ila nga mga tinawag [pinaagi sa grasya para sa tanan kag epektibo nga grasya] suno sa napiho na nga daan nga plano [X+Y+Z = ang ikapito nga pagpaangkon]. (Mga Taga-Roma 8:28, ginhusto nga pagbadbad)

PAGGAMIT SANG EQUATION

Ang Equation kag ang Pagpaangay-angay sa Katarungan sang Dios

Indi lamang ang Mga Taga-Roma 8:28 ang nagalarawan sang pagkamatinud-anon sang Dios nga padayon nagapanghikot sa aton bahin, wala lamang ini nagatukod sang katukuran sa diin kita nagatukod sang tinuud, nga malig-on kag nahan-ay nga teyolohiya sa aton mga kalag, kondi ini nagaplano kag nagahan-ay sang kon diin kita naghalin, kon diin na kita, kag diin kita pakadto sa kinabuhi. Ang XYZ nga equation nagabulig sa aton sa pag-impon sang bag-o nga mga panudlo sang Bibliya kag mahinumduman ang aton mga naton-an na; ini amo ang galamiton nga nagahan-ay sang aton panghunahuna. Agud mahimong hanas kaayo sa paggamit sa sining galamiton sang pagtolon-an dapat naton ibansaybansay nga gamiton ini. Ang nabilin sa sini nga kapitulo gani maunungon ukon madasigon sa paggamit sang XYZ nga equation. Makakita kita sang nagkalainlain nga mga bahin sang panudlo sang Bibliya nga gintipon sa idalum sang paghan-ay sang palatukuran nga ginpahayag sa Mga Taga-Roma 8:28.

Ang XYZ sing masangkad nga pagpahayag sang plano sang Dios nagapadayon sang palatukuran sa diin aton na nakilala kag nahangpan sugod pa sang nakita naton ang Mga Taga-Athens nga nagapaangay-angay sang ila mga kaugalingon sa wala nagabaylo nga *dikaiosune* sang Solon. Sa walay katubtuban nga mas malig-on ukon dili nagapauyon-uyon kay sa katarungan sang Solon, ang katarungan sang Dios amo ang pgkawalay pagbaylo; ini nagapadayon, ara man

kita ukon wala. Ang aton pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios amo ang Iya kahilwayan agud pakamaayohon kita.

Ano bala ang mapuslanon nga paggamit sang sini nga bahin sang panudlo sang Bibliya? Ano bala ang aton dapat himoon agud mangin hilway ang Dios agud pakamaayohon kita? Dapat maghimo kita sang tatlo ka mga pagpaangay-angay: una, ang pagpaangay-angay sa kaluwasan; ikaduha, pagpaangay-angay sa panumbalik; kag ang ikatatlo, pagpaanagy-angay sa pagkahamtong. Ang una ginakinahanglan sang mga ara sa X radical. Ang ikaduha ginakinahanglan sang ara sa Y kag Z nga mga radical. Ang ikatatlo amo ang katuyoan sang Y radical kag ang tinuud nga panghitabo sang Z radical. Ang kaluwasan kag panumbalik amo ang mga gulpi nga mga pagpaangay-angay: ang kaluwasan, sa makaisa lamang; ang panumbalik, sa masunson ukon pirmi kon ginakinahanglan. Sa pagkahamtong amat-amat nga pagpaangay-angay. Busa, ang panumbalik kag ang pag-abante padulong sa pagkahamtong (kag mas labaw pa) nahimong ang kinaunahan kag kinahanglanon nga mga katungdanan sang kinabuhi pagkatapos sang kaluwasan.

	X	Y	Z
Kaluwasan	✓		
Panumbalik		✓	✓
Pagkahamtong		✓	✓

ANG PAGPAANGAY-ANGAY SA KATARUNGAN SANG DIOS

Naton-an na naton ang pagpaangay-angay sa kaluwasan sa madamo nga detalye, ang tanan halin sa pagkahulog sang tawo sa sala (nga ginlarawan sa ikaduha nga pagpaangkon), padulong sa krus (ang ikatatlo nga pagpaangkon), padulong sa aton pagkatalupangud sang aton una nga potential (Pt_1) pinaagi sa pagkabati sang Maayong Balita (MB), padulong sa pagpaabot sang kaluwasan (P_1), padulong sa pagkatinuud nga pagtoo kay Kristo (+), padulong sa pagbaton sang pagkamatarong sang Dios (ang ikaapat nga pagpaangkon) kag sang kinabuhi nga walay katapusan (ang ikalima nga pagpaangkon).

Ano bala ang aton bahin sa kaluwasan? Wala. Sa ano bala nga pamaagi naton himoon ini nga pagpaangay-angay? Sa kabug-osan nga pagkadili takus. Ang kaluwasan nag-abot sing bug-os nga libre kag wala sing bayad; *wala gid* kita sing nabulig. Sanglit nga ang pagkamatinud-anon sang Dios indi gid puwede magpauyon-uyon, ginakinahanglan nga may ara gid sang dapat magbayad para sa aton kaluwasan. Ina nga tawo amo ang aton walay katumbas nga Manluluwas, si Jesu-Kristo.

Ang kaluwasan perpekto; indi na naton mapauswag ini. Ini bug-os na; wala na gid kita sing madugang sini. Aton ini mabaton sa isa ka tion sang panahon pinaagi sa pagtoo kay Kristo, kag indi na gid ini mabawi sa aton. Kon may ara kita sing butang nga pagahimoon sa pag-agum sang kaluwasan, ayhan madula naton ini. Apang sanglit nga ini solo lamang nga trabaho sang Dios, ang kaluwasan nakadepende sa Dios lamang, kag Siya indi gid magbaylo ukon magbaliktad sang Iya kaugalingon. Sa makaisa nga nagbiya na kita sa X radical, indi na gid kita makabalik.

Ang tagsa ka pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios may ara sing katumbas nga indi pagpaangay-angay. Ang indi pagpaangay-angay sa kaluwasan amo ang pagsalikway kay Kristo sa tion sang pagkahibalo-sa-Dios. Ang madumilion nga kabubut-on may madamo nga mga porma, halin sa bug-os nga pag-ilinaway padulong sa bisan ano sang mapino nga mga pamaagi sa diin

ang mga tawo nagapaninguha sa pagdugang sang tawhanon nga mga binuhatan sa binuhatan sang Dios. Kon nagabalibad kita sa pagsugata sa Dios pinaagi sa Iya mga kasugtanan lamang—ang yanong ditakus nga pagtoo kay Kristo—wala gid naton Siya masugata. Agud nga maluwas, wala sing magmartsa sa pasilyo sang simbahan, magtaas sang kamut, magbiya sa mga sala, magtuad sa atubangan sang mga tawo, 'maghambal sa mga dila,' magpabautismo, magpasakup sa simbahan. Ang kabangdanan amo nga wala kita nagapalapit sa Dios; ang Dios ang nagapalapit sa aton. Ang sayup nga mga hilisgutan nagapalibog. Ang Pulong sang Dios nagapaathag sini nga ang isa ka tawo nga nagtoo kay Kristo naluwas na sa gihapon bisan kon wala gid siya nagsugid sa iban nga kalag nahanungud sini!

Ang isa ka tawo puwede magtoo kag dayon sunud sini mahimong nahilabot sa sayup nga panudlo agud nga isalig ang iya kaluwasan sa pipila ka mga sayup nga mga pamaagi. Bisan sang kon ano man ang iya puwede angkonon karon, naluwas siya pinaagi lamang sa pagtoo kay Kristo. Apang bisan pa sina, kon ang isa ka tawo nagbaton sang sayup nga panudlo subong *ditumuluo* kag nagpaninguha nga maluwas pinaagi sa mga binuhatan, mga saad, pagpenitensya, ukon pagbinuutan, wala siya naluwas. Ang ikatatlo nga pagpaangkon igo lang, hanas, epektibo, bug-os; ang kaluwasan mag-abot pinaagi sa pagtoo lamang—pinaagi sa pagbaton kon ano ang nahimo ni Kristo. Ang Dios may pagkamatinud-anon; ang pagkamatinud-anon sang Dios wala nagabaton sang tawo kondi si Kristo; ang Dios indi makabaton sang bisan pinakamatinuuron naton nga maayong mga binuhatan bisan nga matinguhaon kaayo Siya nga nagahandum nga tanan kita maluwas.

"Apang," mamangkot ka, "kon ang isa ka ebanghelista ukon ang isa ka tawo sa kinaugalingon nga pagpanangyaw nagpahayag sang gin-impon nga tinuud kag ditinuud nga pahibalo, ano bala ang himoon sang pobre nga ditumuluo?" Gintagna na nga daan sang Dios ang palaligban kag ginsulbar na ini sadto pa anay sang wala pa naton mahunahunaan nga magkasubo nahanungud sini. Wala gid ginpanubo sang Dios ang Iya mga talaksan, kondi nga nagpasalig Siya sa kada isa sang patas nga kahigayonan agud magsalig kay Kristo.[68] Ang Dios Balaan Espiritu nagapanghikot pinaagi sa panudlo sang Bibliya, indi sa pagkadili tinuud ukon kabutigan; busa ang paghulag sa bahin sang tawhanon nga espiritu, ginpamili Niya ang tinuud sa ditinuud kag ginpaathag lamang kon ano ang tama. Tungud sini nga kabangdanan, bisan pa sang ditinuud nga panghunahuna, ang ditumuluo may kasarang na mag-atubang sa tinuud nga hilisgutan. Ang Maayong Balita nagatindog; ang mga ditumuluo mga naluwas; ang plano sang Dios nagapadayon; ang Dios may pagkamatinud-anon—bisan pa sang tawhanon nga mga pagtuis kag pagsalikway sa tinoohan.

"Apang," mamangkot ka, nga masulub-on gihapon, "ano bala ka dako nga pagtoo ang ginakinahanglan para ang isa ka tawo agud maluwas?" Gamay lamang labaw pa kay sa wala gid sing pagtoo. Kon sa bisan ano man nga panahon, bisan sa isa lamang ka tion, ang isa ka tawo nagtoo kay Kristo nga iya Manluluwas, ina nga tawo nagpahilway sang pagkamatinud-anon sang Dios agud luwason siya kag agud pagawason siya halin sa X padulong sa Y radical. Nahimo niya ang iya una nga pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Sa dumalayon.

Ang indi pagpaangay-angay sa kaluwasan, bisan pa, sa kinatapusan nagadangat sa pagkaus-us sang ditumuluo (Mga Taga-Roma 1:18-32). Ang ditumuluo nga nagsalikway sang kon ano ang tinuud nagpuno sang basiyo sa iya kalag sing ditinuud kag nagatinguha nga magpaangay-angay sa kinabuhi sa sina nga palatukuran. Ini nagapaathag sing husto sang kalisdanan kag trahedya sang kasaysayan sang katawhan. Sa kinatapusan, ang indi pagpaangay-angay sa kaluwasan nagdangat sa paghinuyang sang pagkawalay katapusan sa linaw sang kalayo (Juan 3:18, 36; Bugna 20:12-15). Ang tawo nga mga pumuluyo sang ginharian ni Satanas nga nagbalibad magbaton sang libre nga pagkapumuluyo sa ginharian sang Dios magapakig-ambit sang kapalaran sang ila maayo-

68. Thieme, *Heathenism*.

kag-kalautan nga Manugdumala.

Ini amo ang pagkawalay kahibalo ukon pagkawalay huya para sa mga tawo agud mamangkot, “Paano bala ang mahigugmaon nga Dios magtambog sang Iya mga tinuga sa impiyerno?” Ini nga reklamo (una nga nalista si Satanas—ang kamatuuran nga ginahambal sang kadamoan) nag-ataki sang palatukuran gid sang Dios para sa pagdala sang bisan sin-o sa *langit*! Sa pagkatinuud ini isa ka kalisdanan kon ang bisan sin-o matambog sa impiyerno. Wala sing reklamo nahanungud sina. Apang ang Dios hilway maghukum sang mga ditumuluo nga wala nagalapas sang Iya perpekto nga character. Sa pagkatinuud, ang Iya perpekto nga character nagapilit sa Iya agud hukman sila; ini tama kag maangayon.

Gin-ubos sang Dios ang tagsa ka mahimong mahitabo sa pagpaninguha agud luwason kita (Mga Taga-Roma 2:4), nga nagpabilin sang walay katapusan nga silot subong ang solo nga pilian sa walay katapusan nga kaluwasan. Ang katarungan nagapakamaayo ukon nagapanghimalaut, kag kon ang tawo sa iya kaugalingon nga kabubut-on nagasalikway nga magpaangay-angay sa katarungan sang Dios, ang katarungan sang Dios dapat magpaangay-angay sa iya—pinaagi sa pagpanghimalaut. Kon ang Dios wala nagpabilin nga makanunayon sa katungdanan sang Iya katarungan (Mga Taga-Roma 2:11), indi Siya mangin Dios. Wala kuntani Siya sing pagkamatinud-anon. Sa pagkakulang sang pagkamatinud- anon, ang Iya hingpit nga pasalig sang aton kaluwasan mangin walay pulus; wala kuntani sing kasigurohan sa walay katapusan. Ang mga tumuluo nga nagsabat sa pagkapiho sa kaugalingon sing walay katapusan nga paghukum sang ditumuluo tungud sang pagbasol sang Dios wala nakahunahuna nga sila nagsulong batok sa pader sang ila kaugalingon nga kaluwasan. Ang mahigugmaon nga Dios wala nagasalikway sang ditumuluo; ang ditumuluo nagasalikway sa gugma sang Dios nga ginpakita didto sa krus sang si Jesu-Kristo namatay subong halili para sa tanan nga katawhan.

Nagsunud sa kaluwasan, ang aton ikaduha nga pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios amo ang bahin sang sa sulud nga pag-ilinaway sa tunga sang makasasala nga kinaiya kag sang Balaan Espiritu. Pagkatapos nga aton gintugotan ang makasasala nga kinaiya agud magdumala sang aton mga kalag pinaagi sa pipila ka kaugalingon nga sala, nagakinahanglan kita sing pamaagi sang pagbawi sing pagpuno sang Espiritu kag makabalik sa pakig-upod sa Dios. Natukiban kag ginhimo ko ang pulong nga “panumbalik” para sa pagkahanas sa diin ang tumuluo nagaumpok ukon nagabalik liwat halin sa pagkaunudnon pakadto sa pagkaespirituhanon liwat. Nagagowa kita sa pakig-upod kon makasala kita; nagabalik kita sa pakig-upod kon aton hinganlan ina nga sala sa kinaugalingon lamang didto sa Dios. Ini nga sulundan kag kinahanglanong hanas nga pamaagi sang Kristohanon nga kinabuhi ginpaathag sing masangkad sa iban nga mga libro;[69] diri sini aton ipakita sa laktod ang kaangtanan sini sa divine nga katarungan, ang aton bahin sing pagpakig-angot sa Dios.

> Kon aton ituad [sambiton, hinganlan, akoon] ang aton mga sala, Siya [Dios] matutum [pirmi Niya ginahimo ang amo nga butang] kag matarong ukon maangayon [ini amo ang pagkamakanunayon sa Iya katarungan] agud magpasaylo sa aton sang *aton* mga sala, kag magalimpyo sa aton sa tanan nga mga dipagkamatarong. (1 Juan 1:9, KJV)

Ngaa bala nga ining yano nga pamaagi makanunayon nga uyon sa katarungan sang Dios? Ang kabilogan nga kahulugan sing 1 Juan 1:9 nagahatag sa aton sing katukuran sang kasayuran. Una, ang makasasala nga kinaiya nagapabilin nga maabtik tubtub nga kita nagakinabuhi (1 Juan 1:8). Ikaduha, sa bug-os naton nga mga kinabuhi magapadayon kita sa paggamit sang aton kabubut-

69. Thieme, *Rebound and Keep Moving!; Rebound Revisited* (1995); *Isolation of Sin* (2000); *The Prodigal Son* (2001); *The Plan of God*.

on agud maghimo sang kaugalingon nga mga sala (1 Juan 1:10). Ang tanan naton nga *mga sala* nahukman na (1 Juan 1:7*b*); indi na sila hilisgutan sa aton *walay katapusan nga kaangtanan* sa Dios. Indi man gani ang aton *kabubut-on* sa diin pirmi hilisgutan sa pagsinumpunganay sang mga anghel: Indi kita makahimo sang sayup nga mga desisyon tungud sang pagkalingkawas sa silot. Ang madumilion nga kabubut-on nga nagpaidalum sa pagsulay kag nagbutang sa aton sa idalum sang makasasala nga kinaiya nag-utud sang aton *umalagi nga pakig-upod* sa Dios. Pagkatapos nga kita nakasala, nagbansaybansay kita liwat sang sigurado nga kabubut-on pinaagi sa pagsambit sina nga sala didto sa Dios subong sang isa nga gindumalahan na sang Iya katarungan. Aton ginakilala ina nga sala nga nakaupod sa krus. Subong sangputanan aton ginkutlo ang kaso sa korte sa diin ina nga sala gindala sa husay, ginpaangkon kay Jesu-Kristo sa aton bahin, kag ginhukman. Bisan nga ang katarungan sang Dios nagpatigayon na sang tanan naton nga mga sala sa makaisa lamang didto sa krus, kita man magpatigayon sa ila pinaagi sa aton kaugalingon nga kabubut-on subong nga ginahimo naton sila samtang buhi pa diri sa duta.

> Kon aton pagahukman ang aton mga kaugalingon [pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios, ina amo ang, mag-angkon nga kita nakahimo sang sala nga ginhukman na didto sa krus], indi na kita pagahukman [ang divine nga disiplina panason]. (1 Mga Taga-Corinto 11:31, KJV)

Pirmi nga, ang katarungan amo ang bahin sang aton pagpakig-angot sa Dios. Tubtub nga ang tumuluo nagahunahuna nga ang gugma sang Dios amo ang bahin sang aton pagpakig-angot, indi gid niya ikahamuut ang panumbalik. Sa pagkatinuud gid nga indi kita perpekto kag nagahimo sang sala ini kabahin sang kabangdanan nga ang gugma sang Dios *indi gid* mahimo nga mangin Iya bahin sang pagpakig-angot sa aton. Ang tanan nga pakamaayo kag panghimalaut naghalin sa katarungan sang Dios. Ang divine nga katarungan nagapakamaayo sa aton sang kaluwasan kag sang hinali lamang nga pagbawi halin sa sala sa tion sang panumbalik.

Ang panumbalik bala daw sa sobra ka yano? Bisan subong nga ginbaton naton ang Maayong Balita pinaagi sa pagtoo, sa amo man dapat naton batonon ang panumbalik pinaagi sa pagtoo. Sa Maayong Balita, ang Dios nagasaad nga kon magtoo lamang kita kay Kristo nga ginhukman didto sa krus tungud sang aton mga sala, maluwas kita. Sa panumbalik, ang Dios nagasaad nga kon akoon lamang naton ang piho nga sala nga aton nahimo, patawaron kita tungud kay ini nahukman na didto sa krus. Ang pareho nga mga pagpaangkon nga nagporma sang mga palatukuran para sa aton kaluwasan nagporma man sang palatukuran para sa aton pagbalik sa umalagi nga pagpakig-upod. Ang panumbalik yano lamang para sa isa ka katuyoan. Gusto sang Dios nga kita ara sa sulud sang pagpakig-upod sa Iya.

Sa panumbalik, subong sang sa kaluwasan, nasugata naton ang Dios sa Iya mga kasugtanan, indi sang aton. Aton hinganlan ang aton mga sala didto sa Dios—tuldok ukon tapos! Amo ina ang ginakinahanglan sang perpekto nga katarungan; wala gid kita sing maidugang sini. Kon magtinguha kita agud ilakip ang bisan ano pa man sa panumbalik, nagasiling kita sa Dios nga ang aton mga talaksan mga mataas kay sang Iya.

Ang mga tumuluo gusto magsulud sa hilikuton sang pagbatyag sing kasubo para sa ila mga sala, pinaagi sa pagsaad sa Dios nga indi na gid maghimo sa ila liwat, pinaagi sa paghimo sang pipila ka klase sing pagpakasakit. Kon mahimo lamang naton ukayon ang balatyagon sang paghinulsol sa sulud sang aton kaugalingon, kon puwede lang magtuad sang aton mga sala sa atubangan sang mga tawo ukon isugid sa nagapamuno sang simbahan ukon sa pari nahanungud sa ila, niyan *makabatyag* na kita sang nalimpyohan kag kapatawaran. Bisan paano ini *makapabatyag* sang daw kaangay sang nakabalik na kita sa pakig-upod kon *nagahimo* kita sang isa ka butang agud maagum ini. Daw sa ano ka balaodnon nga pagtuis! Ang panumbalik indi ang pipila ka klase

sang paglimpyo ukon pagpahilway sa dimaayo nga balatyagon ukon kaisipan. Sa panumbalik, ang pamangkot indi ang kon paano ang aton nabatyagan nahanungud sang aton mga sala kondi kon ano ang nahimo sang Dios nahanungud sa ila. Ang Iya pagkamatarong kag katarungan nangin bug-os nga nahamuut sang binuhatan ni Kristo didto sa krus. Ang bug-os nga hunahuna sang panumbalik amo ang pagpaangay-angay sa kon ano ang natuman na sang divine nga katarungan. Ang grasya nga pamaagi sang pagkamatinud-anon amo ang hinganli ini, lipati ini, kag magpadayon. Ang bisan ano pa nga dugang amo ang wala pagpaangay-angay sa panumbalik.

Wala kita nagakinahanglan maghinulsol, tungud kay ang sobra nga pagkatublag mismo isa ka sala sa panghunahuna. Ang Dios wala nagapahimo sa aton nga magpakasala subong bahin sang pagbawi agud makabalik sa pakig-upod! Wala man siya nagasugo nga maghulat kita tubtub nakahimo kita sing pipila ka klase sang pagbatyag; ang balatyagon indi gid mahimo nga talaksan sang espirituhanon nga kinabuhi. Dugang pa, indi kita puwede magsaad sa Dios nga indi na gid kita magpakasala liwat; ang saad subong lamang ka maayo sang tawo nga nagahimo sini—sa aton nga kahimtangan, indi maayo (1 Juan 1:8, 10). Kon ang isa ka sigurado nga sala amo ang bahin sang aton kaluyahon, ang mga saad mahimong kaladlawan. Mahuyang kita agud himoon ang bisan ano nga butang kondi magbaton sang grasya.

Ang penitensya ukon pagpasakit, sa amo man, binuang kag kaladlawan. Indi gusto sang Dios nga kita magkamangkamang. Gusto Niya nga magtubo kita agud nga puwede Niya pakamaayohon kita! Labot pa, wala gid kita sing puwede mahimo nga magustohan kita sang Dios; Si Kristo lamang ang takus agud mag-antos sing epektibo para sa aton mga sala. Ginainsulto naton ang Dios kon ipaanggid naton ang aton mga binuhatan sa Iya. Kon magtuad kita sa mga mamumuno sang simbahan imbis sang diritso sa Dios, nagasiling kita sa Dios, “Madamo gid kaayo nga salamat, apang mas ginapili namon nga isalikway ang amon tagsatagsa ka harianon nga pagkapari kag kahimtangan kay Kristo.” *Indi* ini tama nga lapason ang palakat kag pamaagi sang Dios! Ining duha ang mamumuno sang simbahan nga nagapamati kag ang sakup sang simbahan nga nagatuad mga harianon nga mga pari; indi man makahimo sing mas labaw pa sa isa. Ang malain pa gid, sa pagtuad sang aton mga sala sa pastor, ginaguba naton ang pag-isahanon nga gindisenyo sang Dios agud amligan kita. Kon ina nga pastor magtindog agud magtudlo sang Pulong sang Dios, kasami nga madula ang aton pagkamaangayon nga panghunahuna tungud kay ang pastor nakahibalo sang aton mga sala, puwede nga nagawali siya sa aton imbis sang magtudlo sang Balaan nga Kasulatan.

Sanglit nga ang pagpuno sang Espiritu kinahanglan sa tanan nga mga bahin sang Kristohanon nga kinabuhi, ang pamaagi sang panumbalik sa diin mabawi naton ang pagpuno sang Espiritu nahimong kinahanglanon kaayo nga hilisgutan. Dapat mag-umpisa na kita sa paggamit sining hanas nga pamaagi sa dayondayon pagkatapos sang kaluwasan kon mahimo. Sa pagkatinuud nga kinahanglan lamang naton akoon ukon hinganlan ang aton mga sala indi lisensya agud magpakasala. Ang panumbalik amo ang lisensya agud magtubo! Ang pagdugang sang aton kaugalingon nga mga pagsabat sa yano lamang nga pamaagi sang grasya indi ini pagpakita sang pagkamatinuuron, gugma, kag pagkamaunungon sa Ginoo; ini amo ang pagkawalay pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios kag pagkatampalasan sa pagkamatinud-anon sang Dios.

Ang kaluwasan sa gilayon kag dumalayon. Ang panumbalik sa gilayon kag epektibo tubtub nga makasala kita liwat. Sa kabaliktaran, ang pagkahamtong nga pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios isa ka amat-amat nga pamaagi sang palakat: Pinaagi sa matutum nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya matuman naton ang talagsahong potential nga mga pakamaayo nga ginhatag sang Dios sa aton sang ginpaangkon Niya sa aton ang Iya pagkamatarong. Ang panudlo sang Bibliya nagahimo sang pagsalig sa palaabuton nga mga pakamaayo, kag ina nga pagsalig ukon paglaum nahimong aton kabangdanan kag walay untat nga kabakod sa kinabuhi. Samtang kita nagapauyon sang aton panghunahuna sa panghunahuna sang Dios, sa kinatapusan aton

ginpahilway ang katarungan sang Dios agud ipaangkon inang mga ginsaad nga mga pakamaayo sa aton, una samtang buhi pa diri sa duta, dason sa pagkawalay katapusan. Ang Dios nagsangkap sang tagsa ka kabangdanan sa aton pag-abante, kag ang sangputanan amo ang Iya kahimayaan.

Ang indi pagpaangay-angay sa pagkahamtong, sa pihak nga bahin, amo ang pagsalikway ukon pagpabaya sang panudlo sang Bibliya, nga nagdangat sa pagbaliktad kag sang paghunahuna sang kalautan. Indi makilala sa mga ditumuluo, ang nagbaliktad nga tumuluo mga kasami nga ara sa tunga sing pinakamalain nga pagkawalay pagpaangay diri sa kalibutan. Wala lamang sila nagahatag sang dako kaayo nga palaligban kag kasamok sa kalibutan, kondi ang kaugalingon nga padya, subong sang aton nakita, amo ang divine nga disiplina samtang buhi pa diri sa duta kag wala sing talagsahon nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan. Para sa ila, tungud sang ila kaugalingong madumilion nga kabubut-on, ang Dios pat-ud gid nga indi makapanghikot sang tanan nga mga butang sing ululupod para sa ikaayo! Apang bisan pa sina, ang grasya sang Dios nagpasalig nga wala sing mangin dumalayon nga dakong paghinulsol, pagkahuya, ukon kahuluy-an sa langit pagkatapos sang lingkoran nga hukmanan ni Kristo—wala bisan sa mga nagbaliktad (Bugna 21:4).

Basi kon magtaralang kita sing tuman ka layo, aton hanason ang aton mga kaugalingon sa makatarunganon nga palatukuran sing kahimtangan nga aton ginaton-an. Bag-o pa lamang naton nabansaybansay ang paggamit sing XYZ nga equation agud ipaathag ang aton espirituhanon nga mga katungdanan sa atubangan sang Dios. Halin sa una nga pagpaangkon sa tion sang lawasnon nga pagkabun-ag sa X radical padulong sa kinatapusan nga pagpaangkon pagkatapos sang kamatayon sa Z radical, ang plano sang Dios sa aton mga kinabuhi amo nga kita magpaangay-angay sa Iya katarungan. Pinaagi sa pagtan-aw sang aton mga kaugalingon sa palanan-awon sang Iya kabilogan nga plano, aton nahangpan kon ano ang kinahanglanon kag kon ano ang dikinahanglanon. Ang pagtoo kay Kristo, panumbalik, kag GGP mga kinahanglanon, ukon, ginpanubo sa pinakasayon lamang, ang kinahanglanon amo ang panudlo sang Bibliya. Ang bisan ano pa nga mga butang sa kinabuhi, sa dalagko ukon magagmay, indi kinahanglanon. Madamo sang mga butang nga ginahunahuna nga kinahanglanon kaayo sa Kristohanon nga kinabuhi nga sa tinuud indi. Ang sayup nga mga hunahuna mahimo maglambo sa idalum sang dipatas, dimaathag, ukon dimatuud nga mga panghunahuna sang kon ano gid ang mga tinutuyo sang Dios. Ayhan ang iban sini nga mga sayup nga hunahuna ginpahayag pinaagi sa XYZ nga wala gid sadto anay.

Aton tilawan liwat ang equation, gamiton ini sa makaisa pa subong ang galamiton para sa pagpaathag sang aton panghunahuna, sa pagtingub kag paghinumdum sang mga bahin sang panudlo sang Bibliya. Sa ano bala nga pamaagi ang Dios nagasakdag sa aton? Tubtub nga nagatoon kita sang Iya Pulong, ang pamaagi sa diin ang Dios nagatrato sa aton ini nagapabilin nga tanhaga, apang ang X, Y, kag Z nga mga radical nagahatag sa aton sang palatukuran sa pagbahinbahin sang Iya palakat para sa aton panginabuhi kag kasigurohan. Sa tanan nga mga kahimtangan, tubtub nga nagakinabuhi kita, nagakinahanglan kita sang talagsahon nga pag-amuma.

Ang Equation kag Divine nga Pag-amlig

Ang Dios naga-amlig sa aton sa bug-os naton nga mga kinabuhi sa diin man nga radical kita nagakinabuhi. Ang ditumuluo sa X radical ginsakdag, ginpakaon, ginbantayan kag gin-amligan—kag ang katawhan nagapadayon—pinaagi sa mga kasugoan sang divine nga katukuran. Busa, ang tagsa ka pumuluyo may ara katungdanan sa iya pungsod. Ang paghigugma sa natawhan nga pungsod, indi ang pagpakighiusa sa nagkalainlaing mga pungsod, amo ang katungdanan sang tanan. Ang pungsod may awtoridad sa pag-amlig sang kahilwayan, pag-isahanon, kag sang pagkabutang sang mga nagapuyo sa sulud sang mga dulonan sini, kag ang subong nga kahilwayan ginakinahanglan para sa pagpanangyaw sang Maayong Balita. “Ang Dios *indi amo* ang nagplano

sang pagkalibog” (1 Mga Taga-Corinto 14:33, KJV); pormal nga nagtukod Siya sang mga kasugoan sang katukuran agud magsangkap sang diyutay nga kahan-ayan nga ginakinahanglan para sa kauswagan sang tawo kag pagpabilin nga buhi, kag para sa pagpadayon sang plano sang grasya sa kasaysayan sang tawo. Ang mga kasugoan sang divine nga katukuran nagakinahanglan sang paggamit sang aton kabubut-on. Kon ang isa ka pungsod wala nagasunud sa ila, ang sunudsunud nga mga kasugoan sang divine nga disiplina nga mangin epektibo batok sa sina nga pungsod (Levitico 26:14-31). Kaangay sini amo ang pagkakinahanglanon sang paghatag sa kay Caesar sang mga butang nga kay Caesar (Mateo 22:21).

$$X\ [\ (TK\ +\ KSA\ =\ Pt_1)\ +\ MB\ =\ P_1\ ]\ +$$

DIVINE NGA KATUKURAN

Kon nasangyawan na kita sang Maayong Balita kag hilway nga magdesisyon kag magbalhin sa Y radical, nagapadayon kita sa pagkinabuhi sa idalum sang katukuran (ang tanan nga mga tumuluo dapat mga manugpangabaga sang kahilwayan sang katukuran, mapasalamaton para sa bahin sini sang ila kaluwasan). Para sa mga tumuluo may ara sing dugang nga divine nga pag-amlig. Ang mga pakamaayo grasya sang pangkinahanglanon halin sa Dios nagtipig sa aton nga buhi sa kalibutan sang yawa kag nagahatag sa aton sang kasarang agud mag-abante sa plano sang Dios. Lain sa mga kasugoan sang katukuran, ang grasya sang pangkinahanglanon wala nagasalig sa aton kabubut-on. Ang Dios nagtipig sa aton nga buhi tubtub nga ginapili *Niya*.

GRASYA SANG PANGKINAHANGLANON

$$Y\ [\ (M_1\ +\ M_2\ =\ Pt_2\ )\ +\ PB\ =\ P_2\ ]\ +$$

DIVINE NGA KATUKURAN

Kon aton na nabungkag kag nalutsan ang balabag sang pagkahamtong padulong sa Z radical, sa gihapon nga kita nagapuyo sa dulonan sang divine nga katukuran; sa gihapon nga nagapatawhay kita sa grasya sang pangkinahanglanon; apang ang kinaandan nga grasya sang pangkinahanglanon sa karon ginpadoble sa ikaanum nga pagpaangkon sang escrow nga mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Ang Dios nagbalhin halin sa pagsakdag sa aton padulong sa paghatag sa aton sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo. Sa Z radical, kita pareho nga ginsakdag kag ginpakamaayo.

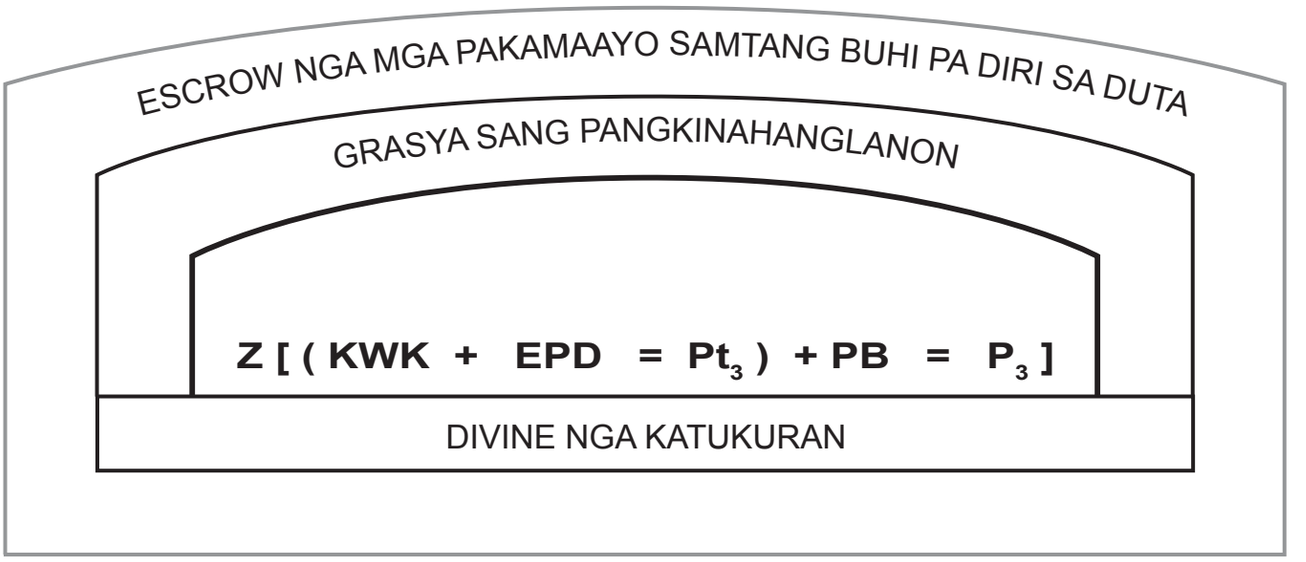

Samtang ginabansaybansay naton ang sigurado nga kabubut-on subong nagaabante nga mga tumuluo sa Y kag Z nga mga radical, nagakinahanglan kita sang magsakdag sa aton, agud mag-amlig sa aton kag magtuytuy sa aton sa paggamit sang aton hilway nga kabubut-on kay sa mga palatukuran lamang sang katukuran. Sa paggamit sang aton kabubut-on sing husto, bisan kon sa pangdugayan nga panahon sing pagplano kon ano ang dapat naton pagahimoon sa kinabuhi ukon sa manubo nga panahon sa paghimo sang adlaw-adlaw nga mga desisyon, ginakinahanglan nga may ara kita sing husto nga pahibalo. Ang sa gilayon nga tinuyo sang plano sang Dios amo nga may ara kita sina nga pahibalo—ang panudlo sang Bibliya—kag halin sina magsubay ang aton kabubut-on sa kabubut-on sang Dios. Subong sa idalum sang katukuran, diri man sini, ang kahilwayan kag awtoridad magsugata. Ara kita sa idalum sang awtoridad sang Dios: Wala kita nagahimo sang policy; Nagasunud kita sa policy. Ang aton mga desisyon dapat nagapauyon sa Iya policy.

Ang Dios may katuyoan para sa kada isa sa aton, kag dapat mahangpan naton sa labing madali kutub sa mahimo—sa labing diyutay sa kinadamoan—kon ano ang Iya kabubut-on kag handum para sa aton mga kinabuhi. Dapat mangin hanas kita sa plano sang Dios, kaupod ang mga tinutuyo sang Dios para sa aton. Dapat makit-an naton nga ang pagtoon sang panudlo sang Bibliya mahatagan sing dakong pagtalupangud. Ang panudlo sang Bibliya nagapabag-o sang aton panghunahuna, nagapahalin sang kalautan, nagasumpo sang makasasala nga kinaiya, nagabaylo sang mga potential padulong sa mga paglaum kag mga paglaum padulong sa tinuud nga panghitabo, kag nagahimaya sa Dios sa pagsinumpunganay sang mga anghel. Busa, ang policy sang Dios amo ang pagpasiguro para sa tagsa ka tumuluo sang pinakadako nga kahigayonan agud magtoon sang panudlo sang Bibliya—agud maghamtong sa pagkaespirituhanon (Y radical) kag agud magpadayon sa pagtubo labaw pa sa pagkahamtong (Z radical). Ang kahilwayan, awtoridad, kag *pakamaayo* magkilitaay sa espirituhanong pagtubo!

Ang kasami nga mga katuyoan sang tanan nga mga tumuluo sa sining duha ang Y kag Z nga mga radical mga espirituhanong pagkahamtong kag ang pinakamataas nga kahimayaan ni Ginoong Jesu-Kristo. Ang Dios nagasakdag kag nagaamlig sa aton kag nagahatag sing kasarang sa aton agud magpadayon padulong sa sini nga lalambuton pinaagi sa paghatag sa aton sang nagasunudsunud nga mga palatukuran nga pagasundon. Ining hanas nga mga sulundan ukon palatukuran nagatukod sing nahan-ay nga mga balaod ukon sulundan sing pagkamadungganon sang harianon nga pamilya sang Dios.

SULUNDAN SANG PAGKAMADUNGGANON SANG HARIANON NGA PAMILYA

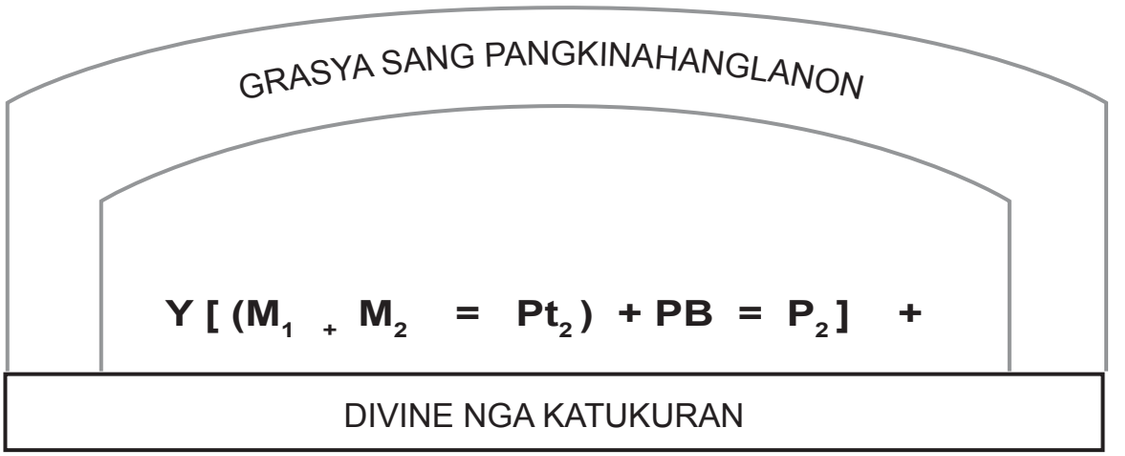

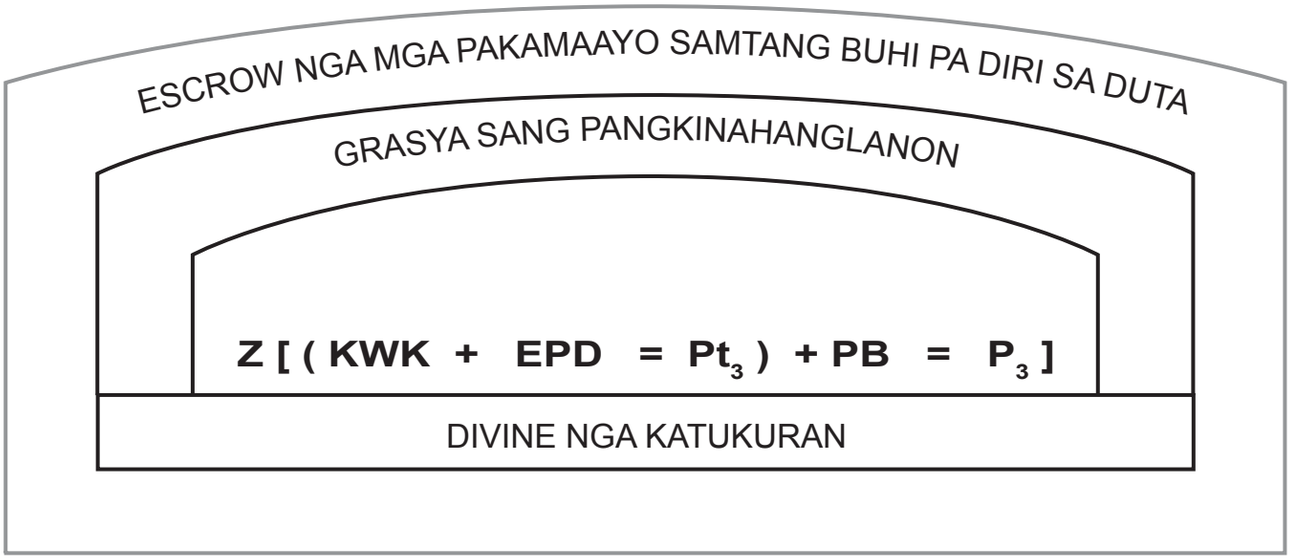

Ang XYZ nga equation amo ang palatukuran sang plano sang Dios; ang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya amo ang katungdanan. Sa pagkatinuud, ang sulundan sang pagkamadungganon amo ang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi.

Ini syempre wala sa nasakupan sini nga libro agud magtudlo sang Kristohanon nga kinabuhi sa tanan nga detalye sini, apang ang equation nagatugot sa aton agud sa labing diyutay magpalaktod sang pipila ka mga hunahuna sang kon paano naton dumalahan ang aton mga kaugalingon subong mga tumuluo sa idalum sang pagkamatinud-anon sang Dios. Pinaagi sa pagsunud sang balaod ukon sulundan sang pagkamadungganon, wala lamang naton ginapadayon ang aton kaangtanan sa pagkamatinud-anon sang Dios, kondi aton man ginapauswag ang pagkamatinud-anon sang aton mga kaugalingon![70] Ang bilog nabug-os. Ang katarungan nagakinahanglan sang katarungan, apang ang katarungan *nagatuman* man sang katarungan

70. Thieme, *Christian Integrity*.

Ang Equation kag ang Sulundan sang Pagkamadungganon sang Harianon nga Pamilya

MATAAS NGA MGA TALAKSAN PARA SA PAGKAHARIANON

Kita mga espirituhanong mga aristocrat, natawo liwat sa harianon nga pamilya sang Hari sang mga hari kag Ginoo sang mga ginoo. Naghalin kita sa dako kaayo nga nagkalainlaing tawhanon nga mga kaagi, apang subong mga tumuluo ni Ginoong Jesu-Kristo, tanan kita ginakinahanglan magtoon sa paghunahuna kaangay sang pagkaharianon, agud maawhag kaangay sang pagkaharianon, agud magdesisyon kaangay sang pagkaharianon, agud maghulag kaangay sang aton pagkaharianon .

Pagkasosyalista ukon egalitarian society ukon katilingban sang may parehong katungud sa katilingban nagapatoo sa aton nga ang pagkaharaianon malaut; nga ang mga sakup sang pagka-madungganon dapat makabatyag sang pagkakonsensya nahanungud sang pag-angkon sang mga katungud; nga ang panghunahuna sang mga aristocrat amo ang pagkamapalabilabihon, pagkadalok, pagkawalay pagbatyag sa iban, pagpangdaogdaog. Apang ang kabaliktaran tinuud. Ang *sosyalismo* amo ang pagkahambog. Ang sosyalismo nagabalibad magbaton sang pagkaara sang makasasala nga kinaiya, apang bisan pa sina ini nagasakdag kag nagapadaog sang sala, tawhanong kaayo, kag kalautan. Subong palaagihan sang pag-agum sang gahum para sa pipila lamang, ini nagapadasig kag nagaawhag sang mga sala sang pagkamaimon, pagkadalok, kag pagkamabangis sadtong mga mapalabilabihong nagahunahuna sang ila mga kaugalingon nga may katungud sa mga butang para sa wala. Sa sadtong mga wala nakahangup sang tawhanon nga kahilwayan ukon nahamuut sa husto nga katungdanan kag paghulag sang kalag sang tawo, ang sosyalismo daw sa maayo man: ang pagkatupong ukon pagkapareho kag kauswagan para sa tanan! Ang makusog nga mga pulong magahimo sang mabatukong panghunahuna nga bantugan, apang ang mga pulong indi makabaylo sang kamatuuran. Ang sosyalismo nagakusokuso sang kabubut-on kag sang pagkapinasahi. Ini nagapabulag sang mga tawo sa tinuud nga mga panghitabo. Han-ay sa pagpangawat sang ila ikasarang sa kinabuhi. Ginhimo sila sa mga buluhion nga nagasalig lang sa pungsod, kag busa nagahimo sa ila nga sunudsunuran sa kapritso sang mapintas nga mga mamumuno. Ang mamumugon nga panghunahuna sang sosyalismo malaut; ang ginpataas nga panghunahuna sang pagtolon-an sang espirituhanong pagka-aristocrat amo ang "sa ikaayo" sang Mga Taga-Roma 8:28.

Sa sining duha ang espirituhanon kag ang umalagi nga mga bahin, ang pagka-aristocrat maayo kaayo nga pulong. Ini nagakahulugan sing kalampusan. Ang ara nga mga pagka-aristocrat nga ara sa tanan nga mga pungsod (bisan ang United States nagsalikway lamang sang dayag nga mga titulo) nagapahayag nga ang isa ka tawo nagbangon agud sugataon ang katalagman ukon batonon ang hangkat kag himoon ang isa ka butang nga mas labaw pa sa naandan nga mga hilikuton sang iya mga kapanahon kag kadungan. Iya ginapalig-on ang iya kadaugan sa sulud sang iya nasakupan ukon sa isa ka pundok sang mga tawo kag mag-agum sang kahigayonan nga pagatawgon nga isa ka aristocrat. Ang pagka-aristocrat isa ka pagka-aristocrat indi tungud kay may asul nga dugo, kondi tungud kay may ara mataas nga mga talaksan—mga talaksan sang panghunahuna, kadasig, pagkamamumuno, nadangatan, katungdanan.

Sa kinatapusan, ang tanan nga mga bahin sang tawhanon nga pagkamadungganon mag-us-us. Ang mga anak nga lalaki kag mga anak nga babayi kasami nga mas maluya kag indi kaayo maalamon kay sa ila halangdon nga mga katigulangan. Ang iban nagbaylo ang ila ginpanubli nga mga pagkabutang sa kalautan. Sa madamo nga mga panghitabo ang gahum nangin dimatinuuron. Apang tubtub nga ang mataas nga mga talaksan ginpaalinton halin sa kaliwatan padulong sa kaliwatan, ang mga salabton kag katungdanan sang pagka-aristocrat mahimong matuman kag ang

mga mataas nga talaksan sang kaliwatan mapadayon. Sa magsunud nga mga kaliwatan, ang mga talaksan nahimo sa porma sang balaod ukon sulundan, ang sulundan sang pagkamadungganon.

Paano bala ang batan-on nga manunubli nalain sa dimadungganon ukon ordinaryo nga tawo? Ini amo ang malawig kag malisud nga paghanas sa sulundan sang pagkamadungganon sang pamilya (ukon sang mataas nga klase sa katilingban). Ang iya paghanas nagaumpisa halos sang pagkabun-ag pa lamang. Ginbansaybansay kag ginbansaybansay siya sa tanan nga mga butang halin sa maayong pamatasan kag sang paghulag sa husto nga kadasig kag kaugalingon nga pagkamatinud-anon. Kon sa kadugayan magsulud na siya sa mga buluhaton para sa katawhan, ayhan sa ulihi nga mga tinuig sang iya pagkabatan-on ukon unang mga tinuig sang pagkabiyente, indi pinaagi sang aksidente nga siya makalmahon kag malig-on, maabiabihon nga pagkamaayong tawo nga nahanas maghunahuna sang matarong kag andam magpasalig sang iya mga salabton sa mga tawo.

Kita mga aristocrat indi pinaagi sa aton kaugalingon nga mga kadaugan kondi pinaagi sa grasya, nakatukod sa mga kadaugan ni Ginoong Jesu-Kristo, ang Prinsipe-Manugdumala sang Simbahan. Sa sulud sang panahon sang Iya unang pagkari, naagum ni Kristo ang Iya unang harianon nga titulo sang Hari sang mga hari kag Ginoo sang mga ginoo (1 Timoteo 6:15) subong lamang sang mga komandante sang militar sa bilog nga kasaysayan sang katawhan ginpadyaan sang mga titulo sang pagkamadungganon para sa ila mga kadaugan. Sang mga duke ukon mataas nga ranggo sang mga opisyales sang militar ni Napoleon, halimbawa, si Murat, Grand Duke ukon mataas nga magmamando sang Burg, nahimo nga Hari sang Naples; si Davout, ang Duke sang Auerstädt kag Prinsipe sang Eckmühl; si Bertier, ang Prinsipe sang Neuchatel; bisan si Ney, ang Duke sang Elchingen kag Prinsipe sang Moscow, kag Bernadotte, Prinsipe sang Ponte-Corvo, nga sang ulihi nahimong si King Charles XIV sang Sweden. Si Admiral Nelson nahimong Lord Nelson tungud sang iya maisog nga kadaugan batok sa mga pangmilitar nga mga barko ni Napoleon.

Ginpildi sang aton Ginoong Jesu-Kristo si Satanas didto sa krus. Para sa pagdaog sang mataktikanhong kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel, ang Dios nga Amay naghatag sa Iya sang mga titulo nga labaw pa sa tanan nga mga titulo kag nagpahimo sang pagkatawo ni Kristo nga maglingkod sa duug sang pinakamataas nga dungog, sa tuo sang Dios. Ang kadaugan sang aton Ginoo sa kay Satanas amo ang ginhalinan sang aton pagkaharianon; ini amo ang pagkatukod sang harianon nga pamilya. Ang pagkaharianon ni Kristo walay katapusan; samtang ang gintitulohan nga mga balay sang Europe tanan may ara apang nagkarawala, ang aton pagka-aristocrat sa kay Jesu-Kristo pagasakdagon sa gihapon.

Subong mga sakup sang Iya walay katapusan nga harianong kaliwatan, kita man may sulundan sang pagkamadungganon agud magtuytuy sa aton mga kinabuhi diri sa duta sa Y kag Z nga mga radical. “Ang husto nga panghunahuna nagapamunga sing husto nga kabangdanan,” ginasiling sang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya. “Ang tama nga kabangdanan nagapamunga sang tama nga paghulag.” Pirmi nga, ang *panghunahuna* amo ang dako kaayo nga hilisgutan sa pagka-aristocrat. Ang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi indi gid man kaayo sang kon ano ang aton ginahimo subong man ang aton ginahunahuna. Ang paghimo *nagasunud* sa panghunahuna. Ang husto nga panghunahuna, husto nga kabangdanan, husto nga paghulag—ang tanan nakadepende sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa aton mga kalag kag sa pagpuno sang Balaan Espiritu, nga amo ang Manugtuytuy kag Manunudlo. Busa, dapat wala gid sang magsinabad sa aton ukon magpugong sa aton sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya, kag dapat indi gid kita maghimo sing bisan ano nga butang nga magabalabag sa iban sa ila pagtoon sang Pulong sang Dios. Ang sulundan sang pagkamadungganon gindisenyo agud kita tanan makahulag halin sa espirituhanong pagkalapsag padulong sa espirituhanong pagkahamtong.

Ang Pagkalabaw sang Sulundan sang Pagkamadungganon sang Harianon nga Pamilya. Ang sulundan sang pagkamadungganon amo ang ginakinahanglan tungud kay wala sing tawo nga nagakinabuhi sing nagaisahanon kag tungud kay kinaiya sang tawo ang mangin mapalabilabihon, matarong sa kaugalingon, madumtanon, malimbungon, dili mahunahunaon, kag wala siya ginakinahanglan ukon walay pulus. Ang tawhanon nga kinaiya amo ang makasasala nga kinaiya! Ang tanan nga aton ginahimo samtang nagaabante kita padulong sa Z radical nahimo nga siko sa siko ukon malapit sa isa kag isa sa iban nga mga sakup sang harianon nga pamilya. Kada isa sa aton indi perpekto sa iya kaugalingon nga pamaagi, wala sing duha sa aton ang ara sa pareho gid nga kahimtangan sang espirituhanon nga pagtubo. Ini nagkalainlain kag kasami ang dipareho nga mga pundok sang mga tawo dapat makahimo magtipon kag mamati sa panudlo sang Pulong sang Dios nga wala sang pagkinaugalingon nga panghunahuna, pagbinahinbahin, kag pag-ilinaway. Dapat maangayon kita sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya; busa ang sulundan sang pagkamadungganon nagakinahanglan sang pagkamahunahunaon, makapaangay-angay, kag mahinangpanon sa kada isa. Ni ining matugtanon nga pagkamaangayon sa tunga sang mga tumuluo maghunong sa ganhaan sang simbahan; ini dapat madala halin sa madamoan nga pagtoon sang Bibliya padulong sa mas masangkad pa gid nga mga bahin sang pagtililipon sang mga Kristohanon. Dugang pa, ang tagsa ka tumuluo dapat magdala sini bisan sa gowa sang Kristohanon nga mga kaangtanan padulong sa bahin sang *tanan* nga mga pakig-upod sa *tanang* iban nga mga tawo. Samtang nagakinabuhi kita sa kalibutan sang yawa, kada isa sa aton kaupod ang aton makasasala nga kinaiya dapat magdumala kag mag-usisa sang aton mga kinabuhi pinaagi sa kamatuuran nga ang espirituhanon nga pagtubo amo ang aton ginapadayon nga alatubangon.

Ano bala ang iban nga mga kinahanglanong mga characteristic sang maayo nga sulundan sang pagkamadungganon? Ang sulundan sang pagkamadungganon kinahanglan sigurado gid agud masilsil ang kahulugan sang kon ano ang dapat himoon kag kon ano ang dapat likawan—agud maawhag kag papagsikon ang pagkamatinud-anon kag kamatuuran. Ini nga panghunahuna nahanungud sang pagkamatinud-anon kinahanglan manaog sa pinakagamay nga detalye, kinahanglan mahimong kinabatasan kag pamaagi sang pagkinabuhi. Apang ang sulundan dapat indi sing naandan kaayo subong nga nagahatag sa kaugalingon sini sing mahunit, balaodnon nga mga pagbadbad nga nagapamilit sa gagmay kaayo kag wala ginakinahanglan nga mga detalye. Halimbawa, ang iban nalibog sa pamaagi sang pagkamadungganon sang bantugan nga sulundan sang pagkamadungganon sa West Point nga nagakinahanglan sang katungdanan. Ang subong nga panghunahuna binuang kag kaladlawan. Kon ini tinuud man, ang kadete ukon nagatoon nga sundalo nga wala nagpasinaw sang iya mga sapatos nakahimo sang paglapas sang sulundan sang balaod. Apang kon ang opisyal magpamangkot kon napasinaw niya ang iya mga sapatos, ang kadete kinahanglan sa matahuron nga maghatag sang husto nga sabat apang wala nagakinahanglan sang matahuron nga magpasinaw sang mga sapatos sa una nga bahin. Ini nagahatag sang pagtalupangud sang kalainan sa tunga sang paglapas sang dungog ukon katahuran kag paglapas sang mga balaod. Ang sulundan ukon balaod kinahanglan pirmi makilala sa tunga sang mga kinahanglanon kag mga dikinahanglanon. Ang nahanas nga mga mata sa paglantaw sang mga kinahanglanon sa bisan ano nga kahimtangan isa ka kaayohan indi lamang sa sulud sang paghanas sang kadete sa akademya kondi mas labaw pa gid sa pag-atubang sang mga kalisdanan kag mga desisyon sa tinuud-nga-kalibutan sa makaisa nga magsuksuk siya sang Army blue ukon uniporme sang sundalo. Ang maayo nga balaod ukon sulundan sang pagkamadungganon nagaatubang sang tinuud nga panghitabo.

Wala bisan isa sa aton ang perpekto; busa, ang sulundan kinahanglan magkilala sang pagkaara sang makasasala nga kinaiya. Sa sini nga pamaagi ang sulundan sang pagkamadungganon wala nagatugot sang mga suno sa makita nga maghalili sa tinuud nga panghitabo. Ang mahuyang nga

sulundan magatugot sang pakitakita ukon pakunokuno lamang agud makapasa para sa tinuud nga pagkamatinud-anon; ang mga tawo makahimo magmaneho sang palakat samtang sa gihapon nga nagaangkon sang pagkamangin madungganon.

Ang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya nagalabaw nga sa sina ini makita sang mga tawo kon ano sila; ini nagahatag sa aton sang bug-os puwede himoon nga policy, ang sibo nga pamaagi agud sundon sa bisan ano nga kahimtangan. Ang Dios nakakilala sa aton kag nagapatigayon sa aton sa Iya pagkamatinud-anon; ginapilit Niya nga kita makahibalo sang panudlo sang Bibliya kag magpatigayon sa Iya, sa aton mga kaugalingon, kag sa iban halin sa pagkamatinud-anon sang aton sulundan sang pagkamadungganon.

Ang kaangtanan sa tunga sang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya kag sang Kristohanon nga kabangdanan maathag nga nagapakita nga ang sulundan tininuud kag wala nagahimo sang bisan anong ditinuud nga mga ginahunahuna nahanungud sang katawhan. Sa XYZ nga equation aton natukiban nga ang aton kabangdanan sa kinabuhi amo ang gintawag nga paglaum—paglaum$_1$, paglaum$_2$, paglaum$_3$. Para sa ano bala ang aton ginalauman? Ano bala ang aton mahimulaton nga ginapaabot? Sigurado nga ang indi mahinakogon nga pagkamabinuligon wala nagapahulag sa aton kag magpapagsik sang aton espirituhanong nagapadayon nga kabaskog. Ang aton sulundan sang pagkamdungganon wala nagakinahanglan nga ipahigad naton ang aton kaugalingon nga mga kaayohan. Tugoti ako nga ilarawan ini.

Kasami sa kasaysayan, ang mga sundalo naghalin sa manubo nga mga klase; ang army ni Napoleon sa Italian Campaign mga salawayon sa katilingban, bisan pa sina madaugon ini. Ini nga mga sundalo wala maawhag sang mataas kaayo nga kahulugan sang katungdanan kag sang gugma sa dutang natawhan nga kon kaisa aton ginahunahuna nga kapaslawan sang tagsa ka tawo nga ara sa katungdanan ukon sa militar. Ang hepe-komandante sang batalyon, nagalaygay kag nag-awhag sa sinang mga tropa sang mga kasundalohan bag-o ang pakig-away, wala gid nagasiling, “Mga sundalo, ataki sa kota kag ihatag ang inyo mga kinabuhi para sa dungog sang Pamunoan!” Ang subong nga paghangyo mahimong mangin layo sa ila kahimtangan sang panghunahuna. Wala sing bisan isa nga makatuman! Sa baylo, ang hepe-komandante magatudlo sang tinutuyo, ayhan ang makagalahum nga siyudad sa ibabaw sang bungyod, kag magsiling, “Mga sundalo, sa sina nga siyudad amo ang dako kaayo nga manggad! Kon inyo ini madaog kag mabihag ini, tanan kamo mangin manggaranon! Ang inyo *suweldo* amo inang siyudad!” Kag sa ibabaw sina nga bungyod nagtaklad sila.

Karon, ang kinatapusan nga panghitabo sa kinabuhi—kag ang katuyoan sa kinabuhi—amo ang himayaon si Ginoong Jesu-Kristo; amo ina,”ang ikaayo.” Kon magsulud kita sa Kristohanon nga kinabuhi, kita, kaangay sang mga sundalo nga wala sing paghigugma para sa pungsod, wala nakakilala sa Dios, wala nagahigugma sa Iya, ukon bisan tinuud nga nagatahod sa Iya. Tungud kay Siya mahimaya kon Siya makahimo magpakamaayo sa aton, ang aton handum agud magbaton sang mga pakamaayo mahimong makatarunganon nga Kristohanong kabangdanan.

Ang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya wala nagakinahanglan nga kita magahimo sang ditinuud nga pagpaubus kag magsiling, Kon sa bagay, wala man gid ako gusto para sa akon kaugalingon. Gusto ko lang man pasidunggan si Jesus.” Sa kadugayan, kita *mahimong* malikupan sang persona sang aton Ginoo kag ang gusto amo ang maghimaya lamang sa Iya, apang ina magaabot *pagkatapos* magtoon sang dako kaayo nga bahin sang divine nga palanan-awon, ang hunahuna ni Kristo, ang sulud sang Balaan nga Kasulatan. Karon, kon ang tawo mangin matinuuron sa atubangan sang Ginoo nahanungud sang iya ginahandum para sa pakamaayo, sa kay sin-o bala siya mahimong mangin matinuuron? Hunahunaa bala ang pagkabalaodnon nga kapaslawan, pakunokuno nga pahayag, kag *pagpakahuya* nga magagowa sa sulundan nga nagbalibad magkilala sang naandang tawhanon nga kabangdanan!

Bisan subong ka dihamtong nga mga tumuluo kita mga espirituhanong harianon gihapon.

Ang mga aristocrat wala ginadahum nga magkinabuhi sa pagpakunokuno; kita ginasaligan nga maghunahuna sa tinuud nga panghitabo ukon kahimtangan. Gusto sang Dios nga kita pakamaayohon sing talagsahon kaayo; ginasaligan kita nga magpaidalum kag magtuman sang Iya mga handum. Kon magpaangay-angay kita sa Iya katarungan, hilway Siya sa pagpakamaayo sa aton nga wala sing pagpauyon-uyon sa Iya kinaiya. Amo ina kon paano ang mataktikanhon nga mga kadaugan sa pagsinumpunganay sang mga anghel magdaog pinaagi sa tawhanon nga kabubut-on. Maayo kaayo nga katawhayan agud ton-an nga ang mga linya sang daan nga kalantahon, “indi tungud sang padya . . . kondi tungud sa Ginoo,” mga nagasinumpaki. “Padya” kag “ang Ginoo” gin-upod. Ang dimatinuud nga pagpaubus sang pagpanghikay ukon pagpanubo sang kaugalingon nga nagabalibad sang padya amo ang pagkahambog nga nakapuntirya sa kaugalingon nga nagabalibad sa Ginoo.

Ang XYZ nga equation iya sang tanan nga mga tumuluo sang tanan nga kadumalahan sang kasaysayan sang katawhan. Si Adan nagkinabuhi sa idalum sini pagkatapos nga siya nahulog sa sala. Si Noe, Abraham, Moises, kag David; ikaw kag ako; ang mga tumuluo sa isa ka libo ka tuig—kita tanan ara sa idalum sini. Ini plano sang Dios para sa nahulog sa sala nga katawhan. Wala sing kabangdanan sa equation ang pinasahi sa harianon nga pamilya. Apang bisan pa sina, nagkauyon sa aton ganhaan padulong sa Y radical, nakit-an naton ang pinasahi nga kabangdanan nga nagtukod kag naghan-ay sang aton harianon nga sulundan. Sa tion nga kita ginhatagan sang divine nga pagkamatarong ginbutang man kita sa paghiusa kay Kristo pinaagi sa bautismo sang Balaan Espiritu. *Ina* naghimo sa aton nga harianon. Ang tanan kay Kristo kag ang Iya ginaangkon mahimong aton. Ang aton doble nga bahin sang divine nga pagkamatarong, sa sining duha ang *halin* sa Amay kag sa *kay* Ginoong Jesu-Kristo, amo ang palatukuran para sa sulundan sang pagkamadungganon. Kon ang ginpaangkon nga pagkamatarong nagtukod kag naghan-ay sang potential para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta (Pt_2), ang aton mas mataas nga kahimtangan sa paghiusa sa Hari sang mga hari nagahatag sa aton sang *doble nga potential* para sa pakamaayo! Amo ini ang kahigayonan sa diin natawo kita sa pagkaespirituhanon.

Ang aton harianon nga hilikuton kag katungdanan amo ang naandan nga gintawag ang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi, apang ina nga pamulong nagakahulugan sang nagkalainlain nga mga butang sa nagkalainlain nga mga tawo. Ini puwede magpamukaw sang mga hunahuna sa paghimo sang mga taboos ukon ginadili nga mga butang, sa pagtipig sang Napulo ka mga Kasugoan, sang pagkabuutan, sang wala sing pagkasadya, sang mapilitan magtrabaho sa programa sang simbahan, sang pagpakita sang kaayo, sang paghalad sang kaugalingon sa Kristohanon nga pagpangalagad, sang paghimo sang pipila ka mga katungdanan sa panghunahuna, ang mahilabot sa mga mapintas nga mga hilikuton. Ang kada isa sini ginhunahuna sang madamo nga pundok ukon sang iban nga amo ang Kristohanon nga kinabuhi—apang wala sa sini. Ang sulundan sang pagkamadungganon sang tumuluo mas sobra pa ka dako kay sa bisan ano sa sini nga mga sayup nga panghunahuna subong sang ang pagkahanas sa tinuud nga panghitabo mas dako kay sa matinguhaon nga panghunahuna!

Ang sulundan nga paagi para sa aton mas mataas bisan sa *tinuud* nga mga palakat sa idalum sang diin ang mga tumuluo nagakinabuhi sa nag-agi nga kadumalahan sang kapanahonan sang mga kasaysayan sang katawhan.[71] Wala sa Kasugoan ni Moises, sa tulumanon kag paghalad, sa maayong pamatasan sa kdivine nga katukuran, ang makahimo magpaanggid sa pamaagi sang pagkinabuhi nga ginplano para sa aton. Ang aton sulundan sang pagkamadungganon natukod sa tinuud nga panghitabo sang kon ano, sa nag-agi nga kadumalahan sang kapanahonan sang mga kasaysayan sang katawhan, nga amo ang landong lamang sang palaabuton nga mga butang. Ang krus, ang mataktikanhon nga kadaugan sa kay Satanas, kag ang pagkaharianon nga duug

71. Thieme, *The Divine Outline of History.*

sang awayan ni Kristo nga amo karon ang makasaysayan nga mga kamatuuran. Ang Panahon sang Simbahan umalagi nga nagpauntat sang Panahon sang Israel—ang Dios nagaporma sang harianon nga pamilya para sa aton madaugon nga Ginoo—kag ang hingpit nga pagkalabaw sang aton pagkahiusa sa Dios-tawo nagapanghangkat sang pagpaathag. Ang sulundan sang pagkamadungganon para sa subong nga harianong pamilya wala nagakinahanglan sang maayong pamatasan lamang kondi sang pagkamatinud-anon—ang pagkamatinud-anon nga nahanas sa tinuud nga panghitabo. Ang tinuud nga panghitabo amo ang pinasahi nga plano sang Dios para sa Panahon sang Simbahan.

Ang duha ka mga kabangdanan ukon sulundan nagapiho kon kita bala nagakinabuhi sa idalum sang pagkamatinud-anon sang sulundan ukon nagasunud lamang sa talaksan sang maayong pamatasan. Una, para sa tama nga panghunahuna kag tama nga kabangdanan kinahanglan gid nga may panudlo sang BIbliya nga nagapuyo sa kalag. Ang hilisgutan amo ang, Ano bala ang panghunahuna mo nahanungud sang panudlo sang Bibliya? Ikaduha, para sa paggamit sang nagapuyo nga panudlo sang Bibliya kinahanglan may pagpuno sang Balaan Espiritu. Ang hilisgutan amo ang, Ano bala ka dasig kag makanunayon ang imo paggamit sang panumbalik? Sanglit nga ang sulundan sang pagkamadungganon ginhimo pinaagi sa panudlo sang Bibliya pinaagi sa gahum sang Balaan Espiritu, ang tumuluo nga walay kahibalo sang panudlo sang Bibliya ukon wala napun-an sang Espiritu wala nagakinabuhi pinaagi sa sulundan. Ining duha ka mga kabangdanan ukon pasikaran dapat mahanas. Sila ang duha ka mga pagpaangay-angay sang tumuluo sa katarungan sang Dios sa Y kag Z nga mga radical.

Ang mga Sulundan sang Pagkamadungganon kag ang Divine nga Katukuran. Ang kalainan sa tunga sang pagkamatinud-anon kag maayong pamatasan makit-an sa kaangtanan sa tunga sang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya kag sang mga kasugoan sang divine nga katukuran. Ang sulundan sang pagkamadungganon nagaumpisa sa tawhanon nga kahilwayan, ginpalambo sa kon diin ang divine nga katukuran nag-untat.

Ang kahilwayan amo ang kinahanglanon kaayo nga hunahuna sang divine nga katukuran, kag ang katukuran nagaamlig sang kahilwayan pinaagi sa pagpasalig sa kada bug-os nga mga bahin sini: ang kabubut-on, pag-isahanon, pagkabutang, kag awtoridad. Wala sing mahimo nga kahilwayan kon wala ang bisan isa sang mga bahin sini.

Ang sulundan sang pagkamadungganon, sa amo man, nagaamlig sang aton kahilwayan, pinaagi sa paghangkat ukon pagpatuman nga kita magtahod sa katungdanan sang apat ka mga bug-os nga mga bahin sang kahilwayan sa espirituhanong bahin man. Una sa tanan, nahanungud sang kabubut-on, ang Dios nagasulbar sang pagsinumpunganay sang mga anghel pinaagi sa pagtugot sang tawo, kaangay sang mga anghel, nga maggamit sang hilway nga kabubut-on. Sa Iya kaugalingong-kahibalo ang Dios pirmi nakahibalo sang Iya kaugalingon nga may kasarang magdaog sa pagsinumpunganay sang mga anghel, walay sapayan kon bisan ano sang Iya mga tinuga ang puwede magdesisyon sang pagahimoon. Bag-o gintuga ang bisan ano nga butang ukon bisan sin-o, nakahibalo Siya nga Siya mahimaya. Iya ginpakita ang Iya himaya nga sa sina ang Iya plano *mahimong* magpangibabaw kag magdaog. Busa Siya wala gid nagapilit sang aton hilway nga kabubut-on; wala gid Niya ginakinahanglan! Kon ang makagagahum nga Dios nagatahod sang mga desisyon sang mga tawo, ginakinahanglan nga kita maghimo sang amo man. Wala sing lugar para sa pagpangdaogdaog sa Kristohanon nga kinabuhi.[72]

Ikaduha, ang aton pag-isahanon ukon pagkinaugalingon ginpasalig pinaagi sa harianon nga

72. Indi ikalibog ang paggamit sang awtoridad sa pagpangdaogdaog, bisan kon ikaw nagadumala kag nagagamit sing awtoridad ukon sa idalum sini. Ang mga ginikanan, halimbawa, mga may katungdanan sa Dios sa pagdumala kag paghanas sang ila mga kabataan. Maghimo sang kasugoan para sa inyo kabataan wala sing iban *kondi* pagpangdaogdaog.

pagkapari.[73] Kada isa sa aton nagahalili sang aton mga kaugalingon sa atubangan sang Ginoo; subong mga ordinaryong mga tawo nagatoon kita sang panudlo sang Bibliya sa pagkinaugalingon sang katilingban; nagapanumbalik kita para sa aton mga kaugalingon; ginpakamaayo kita subong sang kada isa. Ang Dios naghimo sang tinuyo sing nagakaigong disenyo nga mga pakamaayo para sa kada isa sa aton sang kinaugalingon. Ang pagkinaugalingon sang pagkapari isa ka kinahanglanon nga kasangkapan sang sulundan. Amo ina kon ngaa kinahanglan naton magtahod sa pag-isahanon ukon pagkinaugalingon sang iban nga mga tumuluo kag ngaa ang subong nga mga paglapas ukon pagpanghilabot subong kutso-kutso, pagpanghukum, kag pagpangguba sang dungog amo ang mga pinakamalain nga mga sala (Mga Hulubaton 6:16-19; Santiago 3:5).

Sunud, ang pagtahod sa pagkabutang dala man sang katukuran padulong sa sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya. Wala sing simbahan, relihiyoso nga katilingban, ukon sang tawo nga gintugotan agud magpanglapas sang inyo pagkabutang. Ang tanang espirituhanong paghatag, bisan sang imo panahon, sang imo kuwarta, ukon sang imo pagpangalagad, amo ang nahanungud sang imo hilway nga kabubut-on. Indi gid ini nahanungud sang pagpamilit, walay sapayan kon sa ano ka pino, ni sang pag-amot, bisan kon gintawag nga paghatag sang ikapulo ukon indi.[74]

Ang palatukuran sang sulundan sang pagkamadungganon nga nagadumala diri sini amo nga wala sing Kristohanon nga hinimoan sang bisan ano nga klase ang nangin ginhalinan sang divine nga pakamaayo. Bisan kon sa husto nga kabangdanan ang paghatag *amo* ang ginmando sa mga tumuluo, ang aton paghatag indi amo kon ngaa nagabaton kita sang mga dulot halin sa Dios. Indi gid kita makahimo sang mga kaayohan sa Dios. Ang grasya wala ginabaligya. Kon kita pinasahi nga ginpakamaayo ini tungud kay may ara kita sang ikasarang halin sa panudlo sang Bibliya agud ikalipay inang pinasahi nga pakamaayo!

Ang sulundan sang pagkamadungganon nagasiling nga wala gid kita sing mahimo agud maagum ukon mangin takus sang mga pakamaayo halin sa Dios. Ang divine nga mga pakamaayo nagapanaog sa tubo sang grasya nga ginhimo sang *Dios* kag sa diin Iya ginputus kag gin-amligan batok sa tanang tawhanon nga pagpanghilabot kag paglapas. Ang pamaagi sang pagkinabuhi nga ginatudlo sang sulundan indi isa sang pagpaninguha agud maagum ang pag-uyon sang Dios kondi isa sa pagpaangay-angay sa Iya katarungan; ang Iya *katarungan* nagapakamaayo sa aton. Ang sulundan ukon palatukuran nagasiling, “Mag-abante sa pagkahamtong! Indi ka pakamaayohon sa iban nga pamaagi!” Ang pagkawalay kahibalo sa aton kaugalingon nga sulundan sang pagkamadungganon nagatuytuy sa aton sa matutum nga paghanas sa mga butang nga wala nagapahimo sang pagkahamtong.

Ang ikaapat ka kabangdanan ukon palatukuran sang kahilwayan sang tawo amo ang—awtoridad—nga ginpaathag sa madamo nga mga bahin sang kinabuhi pinaagi sa mga kasugoan sang divine nga katukuran. Ang sulundan sang pagkamadungganon, sa amo man, nagakinahanglan nga kita mahanas sa awtoridad sang katukuran sa kada mga bahin sini. Dugang pa, may ara sang divine nga pagtugyan sang espirituhanong awtoridad: ang nasulat nga sulundan sang Balaan nga Kasulatan kag sang pastor-manunudlo sa lokal nga simbahan. Kinahanglan magpaidalum kita sa kaugalingong-disiplina sang hanas nga pagtoon sa pagpanudlo kag sa nagahimo sing policy sang awtoridad sang pastor-manunudlo sa lokal nga simbahan (Mga Hebreo 13:7, 17). Siya amo ang may katungdanan para sa pagtudlo sang husto kag sibo nga panudlo sang Bibliya kag sa pagpatuman sang mga policy sa iya katilingban nga nagapaniguro sang katungud sang kada isa agud makatoon.

Sa tilindugan sang katukuran, gani, ang Dios nagtukod para sa aton sang sulundan nga mas

73. Tan-awa sa ibabaw sang pahina 92.
74. Thieme, *Giving: Gimmick or Grace?*, 4-6.

labaw pa sa katukuran. Ang katukuran nagamando sang maayong pamatasan; ang sulundan sang pagkamadungganon nagakinahanglan sang pagkamatinud-anon. May dako kaayo nga kalainan. Ang katukuran nagaamlig sang kahilwayan lamang; ang sulundan ukon balaod nagasugilon sa aton kon paano gamiton ang kahilwayan nga ara sa aton. Ang katukuran nagasangkap sang mga kahimtangan sang palibot. Ang sulundan nagatudlo sang tinutuyo sa sulud sang mga kahimtangan sang palibot: “sa ikaayo,” inang kinatapusan nga pagpaangkon sa pagkawalay katapusan sa punta sang dalan sang talagsahon nga mga pagpaangkon samtang buhi pa diri sa duta. Ang maayong pamatasan sang katukuran amo ang paglikaw sang mga naandang ginahimo kag hilikuton nga mahimong magguba sang kahilwayan, pag-isahanon ukon pagkinaugalingon, pagkabutang, kag awtoridad. Ang pagkamatinud-anon sang sulundan sang pagkamadungganon mapinadayunon kag matutum sa palatukuran, isa ka paghatag sang dakong pagtalupangud sa tinutuyo nga gindisenyo sang Dios para sa aton sa nag-agi nga walay ginsuguran.

> “Indi bala ang imo kataha kag kahadlok *sa Dios* pagsalig mo,
> Kag indi bala ang imo paglaum ang pagkamatinud-anon sang imo mga pagginawi?”
> Job 4:6, ginhusto nga pagbadbad)

Sa Job 4:6 makita naton nga ang pagkamatinud-anon may kaangtanan sa pagpuntirya sa tinutuyo; aton man makita kon diin ang pakamatinud-anon sang tumuluo nasibo sa XYZ nga equation. Ang paglaum amo ang mahimulaton nga pagpaabot sang paalabuton nga mga pakamaayo, kag nalakip subong bahin sang mga paglaum sang tumuluo amo ang mga palaagihan sang pag-agum sina nga mga palaabuton nga mga ginalauman. Ang panudlo sang Bibliya amo ang palaagihan sang pag-abante sa Kristohanon nga pagkinabuhi. Busa, ang panudlo sang Bibliya amo ang ginakinahanglan; ang panudlo sang Bibliya amo ang salipdanan sang aton harianon nga pagkamatinud-anon. Ang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya wala nagasalikway sang maayong pamatasan; ginalabwan pa sini ang maayong pamatasan. Ang bisan sin-o nga ditumuluo mahimong magpalambo sang tawhanon nga maayong pamatasan; pinaagi sa panudlo sang Bibliya kag pagpuno sang Balaan Espiritu lamang nga ang harianon nga pamilya makahimo magpalambo sang Kristohanon nga pagkamatinud-anon.[75]

MGA KINAHANGLANON KAG MGA DIKINAHANGLANON

Sa pagpadulong sa lalambuton sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, sang mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan, kag sang kahimayaan ni Kristo, ginamandoan kita sang sulundan nga maglikaw sa madamo nga mga butang kag maghimo sang iban. Nahanungud sang aton mga kaugalingon ginakinahanglan naton maglikaw sa pagkamapalabilabihon nga nagagowa sa idalum sang sobrang kabalaka pinaagi sa porma sang pagkalooy sa kaugalingon kag sa idalum sang kauswagan pinaagi sa porma sang kaugalingong-pagkamatarong. Nahanungd sang iban may nagsinugpon nga mga palatukuran nga kinahanglan naton sundon.

Una, kinahanglan naton mahibaloan ang kalainan sa tunga sang mga kinahanglanon kag mga dikinahanglanon. Kita dapat mangin hingpit nga malig-on sa mga kinahanglanon sang kinabuhi, apang kon ang iban nga dikinahanglanon namiligro, dapat kita subong ka mauyunon kutub sa ginakinahanglan. Tungud sini, likawan naton ang pagkatalamayon, kaugalingong-pagkamatarong, kag ang pagpanghukum—kag magbiya sa ‘binuang ukon pagkakulang sing paghalong sang hunahuna’—samtang nagatugot sa iban nga mga tumuluo sang kahilwayan agud magkinabuhi

75. Thieme, *Christian Integrity*.

sang ila kaugalingon nga mga kinabuhi sa atubangan sang Ginoo.

Wala kita gintawag sa pagbaylo ukon pagpabag-o sang iban; ang panudlo sang Bibliya ang nagapamag-o—halin sa sulud pagowa (Mga Taga-Roma 12:2)!

> Sa amo man mag-untat sa pagpauyon [maporma ukon madihon] sa sini nga panahon, kondi magbalhin pinaagi sa pagbag-o sang inyo painoino, agud nga inyo mapamatud-an kon ano ang kabubut-on sang Dios, nga amo, ang ikaayo [ang tinuud nga bili], kahalamut-an [nagauyon sa plano sang Dios], kag bug-os [pag-agum sang tinutuyo, nga amo, ang pagkahamtong nga pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios]. (Mga Taga-Roma 12:2, ginhusto nga pagbadbad)

Ang aton pagpang-awhag halin sa gowa nagahimo sang ditinuud nga kahimtangan sa kalag sang 'biktima'. Ini nagapamilit sang iya kabubut-on kag kasami nga nagapahilayo sa iya sa nagaisahanong tinuud nga ginahalinan sang pagtubo, *ang* kinahanglanon, ang sigurado kag masaligan gid nga Pulong sang Dios.

Sa idalum sang sulundan, gani, kinahanglan naton kasami nga mag-antad anay sa dihamtong nga mga tumuluo nga may mga hunahuna, mga kinaiya, ukon pamatasan nga mga makapaugut ilabi na sa aton mismo. Ang bag-o nga tumuluo nga pat-ud sa panudlo sang Bibliya madasigon kaayo; gusto niya maghukum kag magpanglibak sadtong mga wala gid kaayo nagasibo sa iya hunahuna sang kon ano gid dapat ang Kristohanon (Mga Taga-Roma 14:3*b*). Wala niya nahibaloan, nga madamo sadtong iya basi ginsaway nga mas sobra pa ka hamtong kay sa iya; nagpatubo sila sang ila mga kahanas sa mga indi tama nga paghunahuna, balaodnon nga mga taboo, kag palaligban sa panghunahuna. Para sa dihamtong nga tumuluo, gani, ang sulundan sang pagkamadungganon nagahatag sang pagtalupangud sa pag-isahanon ukon pagkinaugalingon sang pagkapari kag nagasiling, "Indi magpangguba sang dungog."

Ang hamtong nga tumuluo nga ginaataki sang dihamtong nga tumuluo nagaatubang sang nagkalainlain nga palaligban. Ang iya padulungan indi ang pagpangguba sang dungog kondi mangin mapailubon kag mapasaylohon (Mga Taga-Roma 14:3*a*). Matintal siya sa pagpanaog kag tadlungon ang diyutay nga mapangahason kag mapalabilabihon! Ang sulundan magpugong sa iya, nga nagasiling, "Paumod lang sa mas maluya nga utod. Mangin mapasaylohon sa mga dikinahanglanon. Ang mabaskog kag malig-on nga tumuluo ginakinahanglan nga mangin mahunahunaon kag maloloy-on. Indi niya dapat pahugon ang mahuyang pa nga pagsalig sang maluya nga tumuluo ukon magsumpo sang iya pagkamainiton. Sa pagkatinuud, indi siya dapat maggamit sang iya kaugalingon nga kahilwayan agud kibuton ang bag-o nga tumuluo. Kon ang isa sang naandan kag makatarunganon nga katungdanan sa kinabuhi sang hamtong nga tumuluo sa idalum sang kasugoan sang kahilwayan makahatag sing malain nga buut sa maluya nga tumuluo, ang sulundan nagasiling, "Indi paghimoa ini sa iya atubangan (1 Mga Taga-Corinto 8:4, 9).[76] Mangin mahinangpanon. Indi pag-ipahambog ang imo kahilwayan sa atubangan sadtong mga puwede makibot kag sa wala pa nakahibalo kon paano gamiton ang ila kahilwayan kay Kristo." Amo ini ang kasugoan sang gugma (1 Mga Taga-Corinto 8:13); ini katungdanan sang hamtong nga mga tumuluo. Tungud kay ang bag-o nga mga tumuluo nga, pinaagi sa panudlo sang Bibliya, mga nagaumpisa pa lamang nagbulag ukon nahilway sa mga kadena sang pagkabalaodnon, ang kasugoan sang gugma nagahatag sang mas dako nga katungdanan sa mga mas hamtong na.

76. Ang kasugoan nahanungd sang kahilwayan, nga nagapuntirya sa kaugalingon, nagahatag sa tumuluo sang kahilwayan sa iya pamaagi sing pamuhat kag kahilwayan agud mangalagad sa Dios. Ang kasugoan sang kahilwayan wala, bisan pa sina, nagahatag sang kahilwayan agud magpakasala. Ang tumuluo may katungud maghimo sang pat-ud nga mga butang nga indi makasamok sang iya espirituhanon nga kahimtangan ukon mangin kabangdanan sang iya kapaslawan sa Ginoo. Apang bisan pa sina, ang kasugoan sang kahilwayan dapat mahalili sang kasugoan sang gugma kon ginakinahanglan sang kahimtangan.

Tungud sini, ang palatukuran: Ang sulundan sang pagkamadungganon nagakinahanglan sang mas dako pa sa mga makusog kay sa maluya.

> Karon kita nga mga makusog [hamtong nga mga tumuluo] may katungdanan [sa idalum sang sulundan sang pagkamadungganon] agud magpadayon sa pagpasensya sang mga kaluyahon sang maluya kag indi magpauyon sa aton mga kaugalingon. (Mga Taga-Roma 15:1, ginhusto nga pagbadbad)

Ang hamtong nga tumuluo mahimong mapauyonon tungud kay nakahibalo siya nga sa naangay nga panahon ang padayon nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya magadala sang dihamtong nga tumuluo sa panghunahuna sang kamatuuran. Ang tanang hamtong nga tumuluo kinahanglan mangin subong sina kon nagaatubang sang madasigon gid kaayo, natudloan sing gamay lang nga bag-ong tumuluo nga nagahinumdum kon pila bala ka mga tawo ang nagpalampas lamang sang iya kaugalingong mahuyang pa nga mga hunahuna samtang nagatubo siya sa pagkaespirituhanon!

Ang panudlo sang Bibliya amo ang sabat, apang wala gid sang bisan isa ang nagatoon sang tanan nga mga butang sa makaisa lamang. Ang mahapos magbaylo ukon magbalhin sa mga dikinahanglanon nagakahulugan sang pagpauyon ukon pagpaangay; ang pagpalampas ukon pagtugot nagakahulugan sang magkinabuhi kag tugotan ang iban nga magkinabuhi ukon ang indi pagpanghilabot sa iban. Ang pagpalampas ukon pagtugot sa idalum sang sulundan sang pagkamadungganon nagakahulugan sang magkinabuhi kag tugotan ang iban nga magkinabuhi sing nahasuno sa Ginoo.

DUHA KA MGA KLASE SANG GUGMA

Ang sunud nga pagtolon-an sang sulundan kasami nga nagasunud halin sa palatukuran sang pagtugot ukon pagpalampas lamang. Ang sulundan nagamando indi lamang nga maghigugma kita sang tanang iban nga mga tumuluo—"maghigugmaanay sa kada isa"—kondi nga higugmaon man naton ang tanan nga mga tawo—"higugmaa ang inyo silingan ukon isigkatawo" kag higugmaa ang imo kaaway." Apang paano bala kita makaagum sang mataas nga mga talaksan kon kinahanglan naton higugmaon ang kada isa? Sa ano nga pamaagi bala ang isa ka tumuluo makaagum sang kaugalingong pagkamatinud-anon kag sa amo man nga tion magtinguha sa pagpakita sang amo man nga gugma sa bug-os ka salawayon nga langyaw nga mangin iya maayo kaayo nga abyan? Ang lain nga kalainan sang sulundan sang pagkamadungganon bug-os nga kinahanglanon. Ang kaugalingon nga gugma nagahatag sang dako nga pagtalupangud sa natungdan sang gugma; ang gugma nga wala sing ginatumod, sa tagtungud.

> Higugmaa ang imo isigkatawo subong sang imo kaugalingon. (Mga Taga-Roma 13:9*b*, KJV)

Ang pamulong "subong sang imo kaugalingon" kasami nga ginapakahulugan "subong sang *paghigugma mo* sang imo kaugalingon," apang wala sing piho nga sulundan sa Griyego nga pulong para sa sina nga pagbadbad. Ang aton panghunahuna sa aton mga kaugalingon ang kasami nga maayong halimbawa sang pagkamahuyang; ang hingpit nga pagkamatarong sang Dios indi gid magpatukod sang mahuyang kaayo kag pabaylobaylo nga talaksan para sa aton pagginawi. Sa isa ka tion puwede ka mangin mapalabilabihon kag puno sang pagkadili tinuud, hinambog nga kaugalingong gugma. Niyan ikaw bala magakinabuhi sa kalibutan sang damgohanon nahanungud sang iban nga mga tawo, man? Ina mangin maayo kaayo nga pagpangdaya sang tanan nga imo ginaangkon. Apang indi ina ang Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi. Ukon, sa sunud

nga tion, basi kon maghinulsol ka sang madamo nga binuang nga mga butang nga imo nahimo kag dumtan ang imo kaugalingon sang subong ka bug-os nga pagkabuangbuang. Dapat ka bala magtamay sang imo isigkatawo? Dapat ka bala, tungud sang pagkaindi makisilingan, magsipa sang imo silingan sa kada tion nga gusto mo kulatahon ang imo kaugalingon? Syempre indi. Indi ina ang tinutuyo sa dalanon.

Ang Mga Taga-Roma 13:9 nagakahulugan sang husto kon ano ang ginasiling sini. “Subong sang imo kaugalingon” nagatudlo sa ginhalinan sang gugma: sang imo kaugalingon nga kalag, ang tinuud nga ikaw, ang lugar ukon bahin kon diin ang imo kaugalingon nga mga sulundan kag mga talaksan nagapuyo. Ini nga gugma nagahatag sang dako nga pagtalupangud sa tagtungud, ang tawo nga nagahimo sang paghigugma, imbis sang natungdan, ang tawo nga ginahigugma. Sa pagkatinuud, ang tawo nga nagahigugma wala man gani nagakinahanglan nga makilala ang natungdan sang bisan ano nga kaugalingong klase sang pamaagi. Amo ini ang gugma nga wala sing ginatumod. Ginasugo ka sang sulundan sang pagkamadungganon nga maghigugma sang *tanang* iban nga mga tawo sang nahasuno sa kon sin-o *ikaw*, halin sa imo mga talaksan, halin sa imo pagkamatinud-anon, indi subong sang sabat ukon pagbalos sa kon ano sila.

Ang “higugmaa ang imo isigkatawo subong sang imo kaugalingon” wala nagapabakod sang kaugalingong-gugma subong isa ka talaksan; ini nagamando nga higugmaon mo ang iban sa mataas nga mga talaksan sang panudlo sang Bibliya nga ara sa imo kalag. Gani ini malig-on kag nagapadayon. Ang gugma nga wala sing ginatumod nagakinahanglan sang panghunahuna *sa imo*, ang wala sing mga sala sa panghunahuna, ang nagapatawhay nga panghunahuna nga ginsangkap sa idalum sang pagpuno sang Balaan Espiritu. Kon may tawo nga magguba sang dungog mo, wala ka nagapaubus sang imo kaugalingon agud magpanimalus (Mga Taga-Roma 12:17*a*). Tungud sang imo pagkamatinud-anon sang sulundan sang pagkamadungganon nagabalibad ka nga mahilabot sa mga dikinahanglanon nga mga pakig-away. Nagapabilin ka sa ibabaw sang nagasininggit nga katawhan kaangay ka sang aristocrat. Ang imo tinutuyo sa kinabuhi, ang natungdan sang imo paglaum kag pagsalig, ang ginhalinan sang imo kabangdanan kag espirituhanong nagapadayon nga kabakod, nagasidlak sing sobra kasanag sa unahan nga ang divine nga mga sugo nagapataya sang pihak nga nawong, ang pagpakaon sang ginagutum, ang pakamaayohon ang mga nagahingabot sa imo nahimong bug-os nga mahapos hangpon nga bahin sang sulundan sang pagkamadungganon.

Ngaa bala nga ginakinahanglan kita, mga tumuluo, ilabi na nga may gugma nga wala sing ginatumod para sa tanan? Tungud kay ang tagsa ka tumuluo nagaangkon sang pagkamatarong sang Dios. Ang Dios nagatahod sang palatukuran sang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon nga nagapuyo sa tagsa ka tumuluo walay sapayan sinang kaugalingon nga mga kinaiya, mga pamatasan, ukon mga panghunahuna sang kada isa. Sa pagkamatinuud, ang pagpakamatarong ginpaathag subong ang pagkilala sang Dios sang ginpaangkon nga pagkamatarong sa tagsa ka tumuluo. Kita, man, ginakinahanglan magtahod sa pagkamatarong sang Dios kon diin man ini mkakit-an.

> Kay nabaton siya sang Dios. Sin-o ka bala nga nagahukum sang alagad sang lain nga tawo? (Mga Taga-Roma 14:3*b*-4*a*, KJV)

Indi ina amo ang magsiling nga ang Ginoo wala gid nagadisiplina sang mga nagaangkon sang ginpaangkon nga pagkamatarong. Ginahimo Niya, kag Siya lamang.

> Sa iya kaugalingon nga agalon nagatindog ukon nagakapukan siya. (Mga Taga-Roma 14:4*b*, KJV)

Ang Dios nagakuha sang katungdanan halin sa aton mga kamut nahanungud sang pagsilot sa mga tumuluo nga nagagowa sa linya. Kon maghukum kita sa iban, ginaangkon naton sa aton mga kaugalingon ang pagkatupong sa katarungan sang Dios! Ang paghukum hilikuton sang Dios, kag nagasulud kita sa linya para disiplinahon ang aton mga kaugalingon kon magtinguha kita nga kuhaon ang katungud sang Mataas nga Korte sang Langit (Mga Taga-Roma 2:3; cf. 14:10).

Ang sulundan sang pagkamadungganon, bisan pa sina, nagakinahanglan sang pagtalupangud kag paghangup, kag kinahanglan naton makilala ang kalainan sa tunga sang siguradong dihamtong nga tumuluo kag sang madumilion nga mga nagbaliktad. Ginakinahanglan naton magsunud sa nagkalainlain nga policy nahanungud sa kada isa. Samtang ginapasundan naton ang nagatubo nga tumuluo "para sa katuyoan *sang* ikaayo [agud nga maagum niya ang kinatapusan nga tinutuyo sang plano sang Dios]" (Mga Taga-Roma 15:1-2, ginhusto nga pagbadbad), ginakinahanglan nga ibulag naton ang aton mga kaugalingon sa mga "nangin kabangdanan sang mga pagbinahinbahin kag mga kalapasan batok sa panudlo sang Bibliya" kag sa mga "wala nagapangalagad sa aton Ginoong Jesu-Kristo, kondi ang ila kaugalingon nga tiyan [mga balatyagon]; kag pinaagi sang maayong mga pulong kag maayong mga paghambal nagapatalang sang mga tagiposoon nga kulang sa ihibalo" (Mga Taga-Roma 16:17-18, KJV). Ang bug-os nga pagkahamulag sa sadtong mga naulipon sang ila mga balatyagon pinaagi sa kuno nagahambal sa mga dila perpekto nga makanunayon sa gugma nga wala sing ginatumod, kag sa amo man isa ka halimbawa sang pagkamalig-on sa katuyoan sang mga kinahanglanon sang panudlo sang Bibliya.

Ang gugma nga wala sing ginatumod nahimo man nga sulundan sang kaugalingon nga gugma. Ang kaugalingon nga gugma makinaugalingon kaayo nga gugma. Ini nagahatag sing dako nga pagtalupangud indi sa tagtungud—ikaw—kondi sa natungdan—ang tawo nga imo ginahigugma. Ang talagsahon nga mga tawo nga mga natungdan sang kaugalingon nga gugma nagalakip kay Ginoong Jesu-Kristo, bana kag asawa, pamilya, kag mga abyan. Ang kaugalingon nga gugma nagakinahanglan sang pareho nga pagkamatinud-anon subong sang gugma nga wala sing ginatumod, apang may mga butang pa nga gindugang. Nabihag ka sa isa ka tawo; nakilala mo kag nahamut-an kaayo inang talagsahon nga tawo. Nalikupan ukon nagsako ka sa iya; may balatyagon ka sa iya. Wala sa mga sini ang mga kinaiya sang gugma nga wala sing ginatumod.

Ang tumuluo nga wala gid natudloan agud kilalahon ang kalainan sa tunga sang kaugalingon nga gugma kag sang gugma nga wala sing ginatumod, nga sa baylo ginhambalan nga higugmaon ang tanan nga mga tawo sang amo man nga gugma, nabug-atan sang iya kalag. Nakalambot siya sa sobra ka hikayan, ang nanggamut na gid nga pagpakunokuno, ukon nerbyos. Sa nabilin nga panahon sang iya kinabuhi wala siya nahamuut sa Pagkakristohanon tungud sang butang nga indi man gani Pagkakristohanon! Ang aton tinuud nga pamaagi sang pagkinabuhi nakatukod sa kamatuuran nga ang gugma sang Dios pirmi nagakasibo sa Iya pagkamatarong kag katarungan. Bisan kon ang tawhanon nga gugma gintugotan nga maghulag nga wala sing tawhanon nga pagkamatinud-anon, ina nga gugma mahimong manugguba.

PAGBINAYLOHANAY UKON PAGBINASLANAY

Ang may suud nga kaangtanan sa mga kasangkapan para sa gugma sing sulundan sang pagkamadungganon amo ang palatukuran sang pagbinaylohanay ukon pagbinaslanay. Ang mga tumuluo sang unang-siglo sa Macedonia malipayon nga nagdesisyon agud maghatag sang dako nga kantidad sang kuwarta sa Hudiyong mga tumuluo nga nagapuyo sa malayo nga bahin sang Herusalem, nga nagahambal sang nagkalainlain nga mga hinambalan, kag mga may bug-os nga nagkalainlaing kinabatasan—ang mga tawo nga wala pa gid nila nakaupod (Mga Taga-Roma 15:27). Dugang pa, ang Hudiyong mga tumuluo sa Herusalem mga nagbaliktad kag mga balaodnon; sa madali nga panahon haylohon nila bisan si Pablo agud umalagi nga lipatan ang grasya (Mga

Binuhatan 21:18-26). Sa pagkatinuud indi sila takus sang pagkamahinatagon. Ang mga tumuluo sang Macedonia, bisan pa, amo ang mga nagatuman sang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya. Ang mga Hudiyo amo ang kinaunahan nga manugtipig sang Pulong sang Dios. Ang Dios nagpili sang mga manalagna nga Hudiyo agud magbaton kag magsulat sang mga Balaan nga Kasulatan. Ang bantugan nga mga manunudlo sang panudlo sang Bibliya mga Hudiyo. Si Kristo mismo ang Iya kaugalingon isa ka Hudiyo. Ang Mga Taga-Macedonia nagakilala sang ila dako nga utang sa sining pinasahi nga mga tawo. Ang mga Hentil nakapanghimulus sa mga Hudiyo pinaagi sa panudlo sang Bibliya, bisan pa sang naglapnag nga kalautan sa Judea. Karon, tungud sang panudlo sang Bibliya sa ila mga kalag, ining mga Griyego sang Macedonia naawhag agud magpakigbaylo pinaagi sa pagpaambit sang ila kuwarta sa imol nga mga tumuluo nga Hudiyo. Sa sini makita naton ang kinahanglanon kaayo nga pahayag sang pasikaran sing sulundan sang pagkamadungganon: Ang tama nga panghunahuna nagahimo sang tama nga kabangdanan, kag ang tama nga kabangdanan nagahimo sang tama nga paghulag.

ANG PANGHUNAHUNA NAHANUNGUD SANG TAGUMATAYON

Ang sulundan sang pagkamadungganon nagasirado nga may pagsalig nga panglantaw sa kamatayon. Ang kabaskugon sang X + Y + Z nagahatag sa aton sang palanan-awon sa katuyoan para sa aton mga kinabuhi diri sa duta. Samtang kita nagaabante, aton ikalipay ang tinuud nga panghitabo sang ginsaad nga walay katapusan nga mga pakamaayo nga gingahin para sa aton didto sa langit. Ang paglaum$_3$ nagakahulugan nga wala kita nahadlok nga mapatay. Kon ang mga kahimtangan nagakinahanglan sini, wala kita sing kakulba kag kabalaka nahanungud sang puwedeng peligro nga mahitabo sa aton mga kinabuhi para sa iban nga mga sakup sang harianon nga pamilya sang Dios. Ining pinakamataas nga pagpahayag sang gugma nga wala sing ginatumod kag pagbinaylohanay amo ang kasangkapan sing sulundan sang pagkamadungganon (Mga Taga-Roma 16:4).

Ang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya amo ang solo nga makatarunganong palakat nga nagalakip sang paghimugto subong bahin sang pagkinabuhi. Ang kamatayon bahin sang kinabuhi; ang hingpit nga kinahanglanong bahin sang kinabuhi diri sa duta. Tungud sini, ang tumuluo nga nagakinabuhi pinaagi sa sulundan nagaatubang sang kamatayon, kon magaabot ini, nga may pareho man nga pagkamatinud-anon nga iya ginaangkon sa pag-atubang sang iban pa nga mga butang sa kinabuhi. Para sa hamtong nga tumuluo, ang grasya para sa nagahimugto isa ka maayo kaayo nga pagpaangkon halin sa katarungan sang Dios agud nga ang kamatayon indi nga daw sa makakulba kag makahaladlok. Kon aton nahangpan nga ang Dios nagahunahuna nahanungud sa aton sang nag-agi nga walay ginsuguran kag sang madugay na nga panahon nagplano sang husto nga tion, lugar, kag pamaagi sang kamatayon para sa kada isa sa aton, nakahibalo kita nga ara kita sa hingpit nga mga kamut. Wala nahadlok sa kamatayon, Makasarang kita magkinabuhi sa kalibutan sang yawa nga may dako kaayo nga pagsalig.

Ang Equation kag Kalautan

Aton ginhanas ang aton mga kaugalingon sa kon paano ang XYZ nga equation nagapanghikot. Gingamit naton ini agud magpaathag sang aton espirituhanon nga mga katungdanan sa idalum sang plano sang Dios, tungud sa kon ngaa kag kon paano kita ginakinahanglan mapaangay-angay sa Iya katarungan. Gingamit naton ini agud magbahinbahin sang nagkalainlain nga mga pamaagi sa diin ang Dios nagsakdag sa aton sa ginharian sang yawa—sang katukuran, mga pakamaayo sang pangkinahanglanon, mga pakamaayo sang mataas-nga-grasya, kag sang

sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya. Puwede kita magpadayon, nga nagapakita sang madamo nga mga bahin sang panudlo sang Bibliya sa ila makatarunganon nga kaangtanan sa plano sang Dios. Halimbawa, ginakinahanglan mahangpan sang mga tumuluo ang Bibliyanhong panudlo nahanungud sang kalautan. Ang palatukuran sang equation nahibaloan gid kaayo ni Satanas. Sanglit nga siya isa ka manugpameki kag manuglinlang, kag sanglit nga ang equation nagahan-ay sang plano sang Dios, mas mahangpan naton sang maayo ang pamaagi sang kalautan ni Satanas kon aton talupangdon kon sa ano nga pamaagi siya nagaataki ukon nagapaninguha sa pagpameki sang tagsa ka sulundan ukon pasikaran nga ara sa equation.

Sa X nga radical, ang pagpaangkon sang kinabuhi sang kalag nga nahimo sang tawhanon nga kinabuhi ginlalis sang mataas nga pagbanabana sang paghunahuna sang ebolusyon ukon amat-amat nga pagtubo kag sang pilosopiya nahanungud sang materyalismo ukon pagkamadutan-on.[77] Ang pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan gin-ataki sang nagkasayup nga hunahuna sang unay nga kadungganon sang tawo kag ang ginpamatud-an nga panudlo sang dungganon nga pagkapalareho sang tawo. Ang potential para sa walay katapusan nga kaluwasan ginpalibog sang nagkalainlain nga mga palakat sang kaisipan, lakip ang hunahuna nga ang nag-uswag

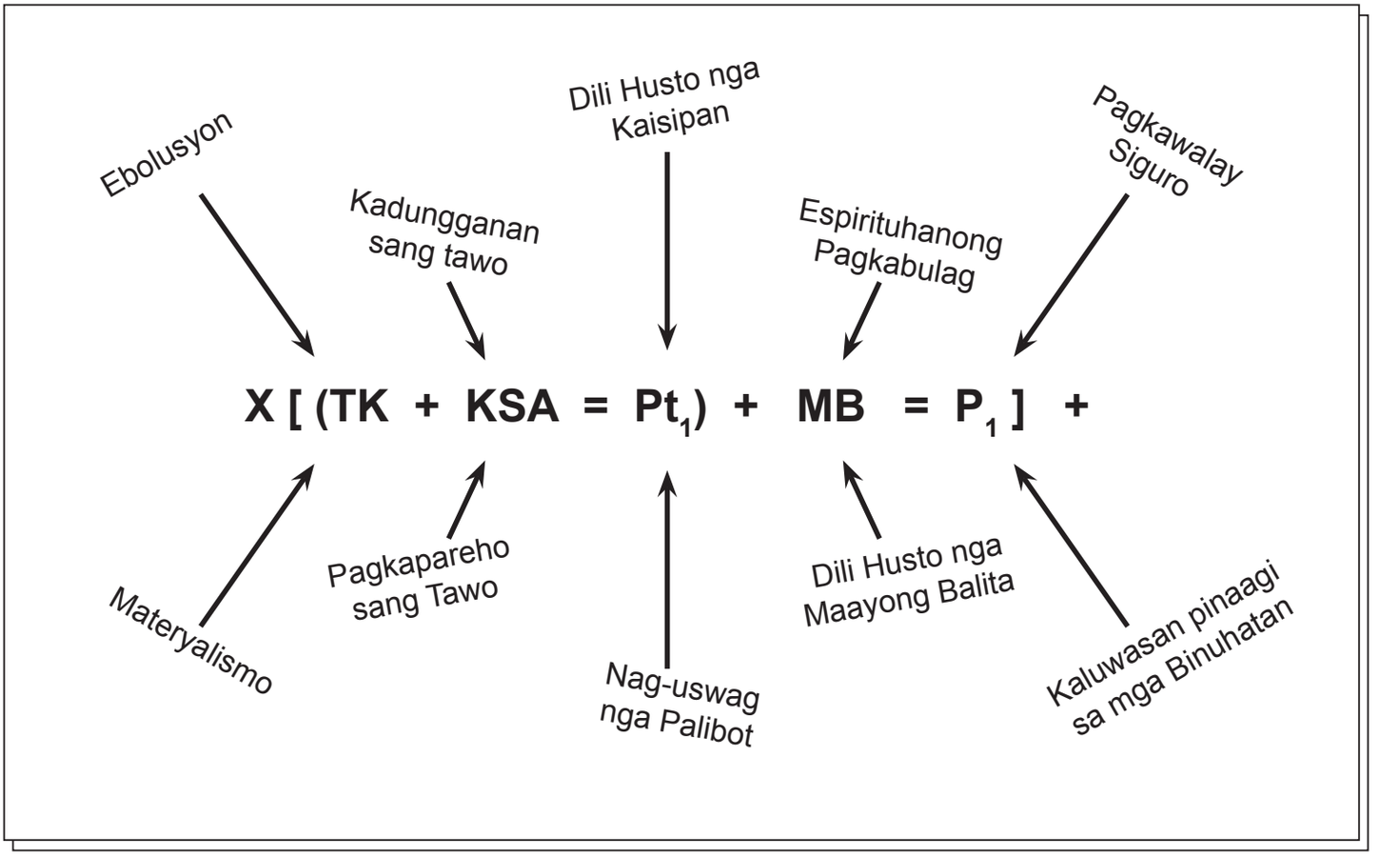

YAWAN-ON NGA PAG-ATAKI SA X RADICAL

nga kahimtangan sang palibot amo ang kasulbaran sa palaligban sang kinabuhi. Syempre, ang Ebanghelyo ukon Maayong Balita amo ang gusto kaayo nga puntiryahon sang yawan-on nga pag-ataki (2 Mga Taga-Corinto 4:3-4; si Satanas may dili husto nga ebanghelyo sang iya kaugalingon (2 Mga Taga-Corinto 11:3-4. Sa tanang tatlo ka mga radical sang nahaangay nga panudlo sang Bibliya diritso nga ginsumpaki pinaagi sang madumilion nga kabubut-on, ukon dili diritso pinaagi

77. Thieme, *Creation, Chaos, and Restoration* (1995), 2-3, 16, 20, 25.

sa linibo ka mga pagpang-awat ukon pagsalikway sang awtoridad sang manunudlo. Ang paglaum nagapahuyang sang pagkawalay siguro ukon pagduhaduha. Ang unang dugang (ang pagpaangay-angay sang kaluwasan sa katarungan sang Dios) gin-ataki sang bisan ano nga palakat sang kaluwasan pinaagi sa mga binuhatan.

Sa Y radical, ang mahukmanon nga pagpaangkon sang tanan naton nga mga sala kay Kristo nalubong sa idalum sang pagpanghiwala sang birhen nga pagkabun-ag ni Kristo ukon sa idalum sang pagsimba kay Maria, ukon pagtuis sa dimapatihan nga pagkatanhaga sang tinuud nga dugo ni Kristo.[78] Ang mahukmanon nga pagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios ginsalikway sa kapuslanan sang kaugalingong-pagkamatarong sang matinuuron nga mga tumuluo nga bunggo sang ila mga ulo padulong sa tubo sang grasya.

Mahimo kita magpadayon, nga nagahatag sang pagtalupangud sa yawan-on nga pagbatok sa kada sulundan sang equation, apang naisip ko nga nag-umpisa ka na nga makit-an ang mga mahimong mahitabo. Dapat masarangan mo tapuson ining pag-usisa sang kalautan mismo sang imo kaugalingon. Gusto ko ihan-ay ang aton pagtoon sang equation sa nagkalainlain nga nubong saysay.

Ang Equation kag ang Pagtoo nga may Kapahuwayan

Ang Mga Taga-Roma 8:28 nagapagamay sang mabudlay hangpon nga panudlo sang Bibliya sa bug-os nga pagkasayon lamang para sa isa ka kabangdanan. Ang hamtong nga tumuluo, nga sa gilayon naigo sang ditakus nga pag-antos, nagakinahanglan maniguro sa yano kag masayon nga butang. Mahimong nag-abante siya sa pagkaespirituhanon, apang indi siya perpekto. Ang hamtong nga mga tumuluo mga tawo gihapon. Kon ang kalisdanan ukon mga trahedya ang mag-igo—ilabi na kon mag-abot ini nga wala sing pahibalo—ang hamtong nga mga tumuluo subong ka madali madutlan sang kahadlok kag mataranta subong sang bisan sin-o pa (1 Mga Hari 19:1-3). Ano bala ang ginahimo sang kahadlok? Ini nagautod sang pangatarungan sang hunahuna. Ang igo nga buut maglinupad sa bintana. Ang kalig-on sang hunahuna matunaw sa pagkataranta. Ang balatyagon kag mga paghanduraw amo ang magbulos sa kalag. Kon sa gilayon nga wala siya nakapangaman ukon wala nagahalong, ang hamtong nga tumuluo mahimong magdula sang iya kahigayonan agud mangin bantugan sa panan-aw sang mga tawo; imbis sang himayaon ang Ginoo sa malisud nga kahimtangan, ang tumuluo mamiligro sa pagdala sang kapaslawan sa Iya ngalan.

Gusto sang Dios nga gamiton naton ang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa aton mga kalag; si Satanas kag ang kasundalohan sang kalautan gusto magpugong sa aton sa paggamit sini. Ang isa sa nakawilihang batid nga plano ni Satanas agud makapamintaha sa paghimo sang nagapuyo nga panudlo sang Bibliya nga malisud hangpon amo ang maghimo sang kahadlokan, ilabi na ang kahadlok sa kamatayon. Ang tumuluo nga nagapaidalum sa kahadlok indi makahunahuna sang maathag. Agud makahunahuna, kinahanglan madumalahan niya ang iya kahadlok.

Ang kaugalingon ukon pungsudnon nga kalisdanan, kaupod ang tuman nga kabalaka kag kahadlok nga ginahatag sini, makalibog kaayo nga kahimtangan. Kon ang natublag kag nahadlok nga tumuluo magbawi sang iya kalig-on kag kaalam sang panghunahuna, kinahanglan ipanaog niya ang iya kinabuhi sa tuman ka yano. Dason, maghanas liwat kag maghunahuna liwat sang maathag, mahimo niya madumalahan ang makalibog kaayo nga kahimtangan tungud sang panudlo sang Bibliya. Para lamang sa subong ka hinali nga mga panghitabo, ang Dios nagasangkap sang sunud-sunud sing hanas nga pamaagi para sa pagbuntog sang kahadlok kag para sa madasig

78. Thieme, *The Blood of Christ.*

nga pagbawi sang kalig-on sang panghunahuna. Pinaagi sa pagsunud sa sini nga pamaagi, ang hamtong nga tumuluo makahimo maggamit sang panudlo sang Bibliya nga iya nahibaloan bag-o makalampas ang kahigayonan, sa wala pa siya napaslawan sa pagtilaw.

Ang pagtoo nga may kapahuwayan amo ang hanas nga pamaagi nga ginagamit sang tumuluo sa kahimtangan sang mabug-at nga kabalaka. Nagapahayag siya sang iya pagtoo kag nagaangkon sang mga bibliyanhon nga saad. Ang bunga amo ang sa kada tion nga "kapahuwayan" nga ginpaathag sa Mga Hebreo 4.[79]

> Busa magkahadlok kita, basi nga, ang saad sang pagsulud sa iya kapahuwayan mawala sa aton, nga ang bisan sin-o sa inyo daw mawad-an sini. (Mga Hebreo 4:1, KJV)

Ang solo nga butang nga aton kahadlokan amo ang kapaslawan ukon wala pag-angkon sang mga saad sang Dios. Ang mga saad lamang sang Dios ang makabutang sang aton mga kahadlok sa kapahuwayan (Isaias 41:10; Mga Taga-Filipos 4:6-7). Ang pagtoo sang hamtong nga tumuluo nagapanghawid sa saad, dason nagaumpisa maghunahuna sa mga bahin sang palatukuran, kag sa kinatapusan nagaabot sa mga sangputanan sang pagtolon-an.

Ining hanas nga pamaagi sang pagbuntog sing makataranta sa kahadlok sang batid nga plano ni Satanas agud makapamintaha ginpahayag sa Mga Taga-Roma 8:28-32. Ini nga mga bersikulo nagasangkap sang kapanguhaan sang Dios nga ginakinahanglan sang hamtong nga tumuluo kon ang hinali nga kalisdanan—pangkinaugalingon man ukon sa madamoan—magapatumba sa ila sang kadali. Aton kuhaon ang kabilogan nga kahulugan halin sa Mga Taga-Roma 8:25, walay labot sang parenthesis nga ginsal-ot sa mga bersikulo 26 kag 27.

> Karon kon nagalaum kita [kag ginahimo naton, paglaum$_3$] sa kon ano ang wala naton makita, pinaagi sa kalig-on [bisan pa sa mabug-at kaayo nga pag-antos] nagatindog kita sa mahimulaton nga pagpaabot. . . . Sa pagkatinuud, nakahibalo kita [paglaum$_3$] nga upod sa mga nagahigugma sa Dios [hamtong nga mga tumuluo], nagapanghikot Siya sang tanan nga mga butang para sa tinutuyo sang ikaayo, upod sa mga gintawag suno sa napiho na nga daan nga plano [X + Y + Z = ang ikaayo]. Mga Taga-Roma 8:25-28, ginhusto nga pagbadbad)

Ang Mga Taga-Roma 8:28 nagakinahanglan sang nagapadayon nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Ang makita nga mga tumuluo nakatoon na sang nahaangay nga mga panudlo sang Bibliya nga may kaangtanan sa paglaum$_3$; nakahibalo gid kaayo sila sang divine nga kinaiya kag ang pagkapinasahi ni Kristo nga ginahigugma nila Siya; nakahibalo sila sang tanan nga mga butang nga ginapanghikot sang Dios para sa ikaayo; nahangpan nila ang maayo kaayo nga potential para sa mga pakamaayo, ang talagsahon nga mga kahigayonan sang harianon nga pamilya, kag ang mga detalye sang napiho na nga daan nga plano sang Dios. Apang bisan pa sina ang tanan sini nga manggad sang panudlo sang Bibliya nga ara sa ila mga kalag bug-os nga walay pulus sa panahon sang kalisdanan kon ang makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha magpugong sang paggamit sini. Subong lamang nga ang paghatag sang bug-os nga pagtalupangud ginakinahanglan agud magamit ang panudlo sang Bibliya sa kalag. Ang isa ka tawo sarang makahatag sang bug-os nga panghunahuna kon maggamit siya sang panudlo sang Bibliya suno sa nagakalatabo. Ginatawag ko ini nga ginbaliktad nga panghunahuna: Imbis sang *pagsulud*, ang panudlo sang Bibliya *ginpagowa* agud magsugata sang kinahanglanon sa sina nga

79. Thieme, *The Faith-Rest Life* (2002); *Christian, at Ease!* (1993).

tion. Ang ginbaliktad nga paghatag sang bug-os nga panghunahuna mahimo lamang mahitabo kon ang hunahuna malig-on.

Halimbawa, hunahunaa nga ara ka sa eroplano nga nagatabok sang 35,000 ka pye. Nabaligkusan kamo tanan kag sa matawhay nga kahimtangan, nga nagabasa sang makabibihag nga libro ukon nagakalipay sang mga porma sang panganod sa idalum, sang pagbulhot gulpi nga nag-uyog ang eroplano. Nasunog ang makina. May kalayo sa gowa sang mga bintana. Karon amo *ina* ang gulpi nga katalagman! Bisan kon ano ka hamtong nga tumuluo ka, ang una mo nga mabatyagan amo ang pagkahadlok. Ngaa man? Tungud kay tawo ka! Samtang ang eroplano nagaungot, nagasikrutot ka. Nakabatyag ka sang pagpaminhod kag pagkabilanggo. Ang tanan nakibot. Ang mga tawo nag-umpisa sang kinumod kag winangal. Ang iban nagsininggit. Naglatonlaton na ang kahadlok. Ang multo sang kamatayon kag ang bug-os nga pagkawalay mahimo nagsindi sang dimapunggan nga pagkataranta. Ang tanan nga panudlo sang Bibliya nga ara sa imo kalag—lakip ang tanan sini nga panudlo nga aton ginaton-an—mangin wala sing pulus sa imo kon ang makatarunganon nga panghunahuna napanas na. Sa tunga sang pagkanerbyos, ang imo nabaliktad nga panghunahuna indi gid man magtrabaho. Ngaa man?

1. Sa dugang nga magpaidalum ka sa kahadlok, nagadugang nga nagapadayon ka nga mahadlok.
2. Sa dugang nga nagapadayon ka nga mahadlok, mas nagadako ang imo ikasarang para mahadlok.
3. Sa mas nagadako ang imo ikasarang para mahadlok, mas ginapadako mo ang gahum sang kahadlok sa imo kinabuhi.
4. Sa dugang nga ginpadako mo ang gahum sang kahadlok sa imo kinabuhi, nagadugang nga nagakinabuhi ka sa kahadlok.
5. Sa dugang nga nagakinabuhi ka sa kahadlok, nagadugang nga malisang ka sa kinabuhi.

Kon ang malisud kaayo kag delikado nga kahimtangan mag-abot, ano bala ang kalainan sa tunga sang pagkatalawan kag kaisog? Ang maisog nga tawo *nagahunahuna* sa idalum sang dakong kabalaka samtang ang talawan wala. Isa sa pinakadako nga kaayo sa kinabuhi amo ang pagkamaabtik ukon pagkahanas sa paghunahuna sing maathag sa tunga sang kalisdanan. Amo ina ang kasangkapan sang pagka-aristocrat! Ang mahadlok kinaugali ina, apang ang magpaidalum sa kahadlok kag mapaslawan sa pagpugong sang kahadlok bug-os nga wala ginakinahanglan. Diri sini kon sa diin magsulud ang Mga Taga-Roma 8:28 kag ang XYZ nga equation.

Ang Mga Taga-Roma 8:28 indi lamang isa ka palatukuran agud hangpon, ini isa ka saad agud angkonon. Kon ikaw hamtong nga tumuluo, ang *kamatuuran* amo nga ang Dios nagapanghikot sang mga butang nga nahiusa para sa ikaayo—para sa imo! Para sa sini nga kabangdanan, ining makalilisang nga pagsakay sa eroplano amo ang isa ka butang nga Iya ginahimo para sa imo kaayohan kag para sa Iya kaugalingon nga kahimayaan. Amo ina ang saad nga imo ginakinahanglan agud nga maglig-on ang imo hunahuna. Niyan kon ang makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha nagapabilin sa paghawid sang imo kalag, padayon lang sa pag-angkon sang Mga Taga-Roma 8:28. Angkona ini tubtub magpilit ini kag mag-umpisa sa pagbawi sang imo pagsalig kag kalig-on sang panghunahuna pinaagi sa paglantaw sining gulpi nga kalisdanan sa divine nga palanan-awon. Indi lamang liwatliwata ang mga pulong kaangay sang harambalon. Kon akon ginasiling, “Angkon sang saad,” buut ko silingon maghunahuna—maghatag sang dakong pagtalupangud sa imo mga hunahuna sa kon ano ang *ginapakahulugan* sang saad.

Nakita mo na bala ang kalainan sa tunga sang King James Version sang Mga Taga-Roma 8:28 kag sang ginhusto nga pagbadbad? Ang tanan nga mga butang *wala* nagahiusa sa pagpanghikot para sa ikaayo; ina isa ka tinuyoan nga paglaum kag pagpanglimbong sa kaugalingon! Ang tinuud

nga panudlo sang Bibliya amo nga ang *Dios* nagapanghikot sang tanan nga butang nga nagahiusa para sa ikaayo. Ina nagahimo sang tanan nga kalainan sa malisud nga kahimtangan. Ang tanan nga mga butang nahasuno ukon nakatukod sa Isa nga amo ang nagapanghikot. Sa kalisdanan, sa paghawid sa kahadlok, kinahanglan gulpi ka magpuntirya liwat sa kahanas kag pagkamatinud-anon sang Dios.

Ano bala ang ginahimo sang pagkamatinud-anon sang Dios? Paano bala Niya ginahimo ang tanan nga mga butang nga nagainuyon ukon nagahiusa para sa ikaayo? Pinaagi sa mga pagpaangkon. Ang tagsa ka pagpaangkon sa XYZ nga equation nagabulig sa imo pagkalig-on sa idalum sang kalisdanan. Paano ka bala nagapadayon sa pag-angkon sang Mga Taga-Roma 8:28 tubtub magdulot ukon magmadaugon ini? Pinaagi sa paggamit sang equation. Sa X radical, ang Dios nagpaangkon sang kinabuhi sang kalag sa imo tungud kay may plano Siya para sa imo kinabuhi. Ang plano nagapadayon. Tungud lamang kay ang eroplano naglagpak sa duta wala nagakahulugan nga ang Dios nagbaylo sang Iya palakat sang plano. Ang pagpaangkon sang sala ni Adan *nagapamatuud* nga ang Dios may plano para sa imo. Ang Dios nagsulud sa palaligban sang pagpaangkon sing sala sang iban sa imo, gani nangin angay ka sa grasya, samtang ginatipon ang imo mga sala para sa krus. Ang solo nga pagpaathag sa subong nga butang amo nga may tinutuyo Siya para sa imo kinabuhi! Ang iban sang X radical—amo ang potential$_1$ (ang mahimong mahitabo sa kaluwasan), ang Maayong Balita, kag paglaum$_1$ (ang pagpaabot sang kaluwasan)—nagasugod magpaathag sina nga katuyoan.

Sa Y radical, ang unang mahukmanon nga pagpaangkon sa gilayon nga nagasiling sa inyo nga kon ang Dios naggahin sang katarungan batok sa Iya kaugalingon nga Anak, ang Dios maathag nga maggahin sang katarungan sa inyo. Sanglit nga may ginpaangkon nga pagkamatarong sa inyo kag mga hamtong nga tumuluo, ang katarungan nagakahulugan sang mga pakamaayo. Ang perpekto nga Dios ginamandoan sang Iya kaugalingon nga pagkaperpekto kag pagkamatinud-anon agud maghatag sang pangkinahanglanon kag talagsahon nga mga pakamaayo! Nag-umpisa nga maathag ini sa imo samtang ang eroplano nagahugpa sa duta, nga ang *Dios* masaligan sa pagtipig sa inyo nga buhi kag sa sina ang *Dios* amo ang isa nga nagadesisyon kon ina na bala ang tama nga panahon agud magbiya sa sini nga kinabuhi. Ang bug-os nga kahimtangan ara sa Iya mga kamut, ang tanan nga mga butang bug-os nga pirmi gid sa idalum sang Iya pagdumala.

Sa sini nga tion mag-umpisa ka sa pagbawi sang imo pagkalig-on; ang ginbaliktad nga panghunahuna nag-umpisa sang pagpangbira sang panudlo sang Bibliya nga natipon sa idalum sang XYZ sa imo tuo nga burubilog. Dira nagalingkod ka sa sinang nagadabdab, nagatiyog nga eroplano, ang hamtong nga tumuluo, nangin maabtik kag nahanas. *Nagahunahuna* ka bisan kaupod sang mga tawo nga nagasininggit kag nagkalasubo kaayo tanan sa palibot mo. Kon ang Ginoo magakuha na sa imo agud magpauli, maayo ina.

Ang mga sulundan sa Z radical nagasugilon sa inyo nga may ara kamo sang kinabuhi nga walay katapusan ang dili mabalhin nga ginpaangkon sa inyo tawhanon nga espiritu, kag inang talagsahon nga mga pakamaayo halin sa katarungan sang Dios nagahimaya sa Iya samtang buhi pa diri sa duta. Sa pagkatinuud, ang grasya sa tagumatayon amo ang kinatapusan nga bahin sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Sa liwat nahangpan mo ang kamatuuran: Ang pagka-crush sang eroplano nagahimaya sa Ginoo! Ginagamit mo ang manggad sang panudlo sang Bibliya sa imo kalag agud himoon ini nga salakyan sing roller coaster ang labing maayo kaayo nga kaagi sang bug-os mo nga kinabuhi. Ang potential$_3$ nagakinahanglan nga hunahunaon ang ikaduha nga *a fortiori*: “Kon ang Dios makahimo magpakamaayo sa akon sing subong ka makatilingala nga kapagsik kag pagkaathag sang hunahuna sa tion sang pag-crush sang eroplano, sa pagkatinuud may indi malarawan nga maayo kaayo nga mga butang Siya para sa akon sa perpekto nga mga kahimtangan sa langit!” Ang panudlo sang Bibliya nga nasibo sa langit nagapadasig kag nagaawhag sang ikatatlo nga paglaum; ikaw masaligon, bug-os, malig-on nga

nakahibalo nga sa pipila ka mga segundo magasugata ka kay Ginoong Jesu-Kristo nawong sa nawong.

Kon ini nga eroplano *indi* ang pamaagi sang pagdala sang Ginoo sa imo sa pagpauli, makalingkawas ka. Kag ina maayo, man. Ang eroplano makabawi sang matawhay nga pagpaus-us, matawhay nga maghugpa, kag ibutang ka sa mala nga duta. Masapwan mo ang imo kaugalingon nga nagalantaw sa ibabaw sang langit nga nahulugan mo pa lamang, kag mahibaloan mo liwat nga ang Dios nagapadayon nga may plano para sa imo sa sini nga kinabuhi. Ini mangin isa ka dugang nga maayo kag katingalahan nga mga kaagi sang kinabuhi. Bisan kon sa ano man nga tion nga magaatubang ka sang katalagman, mahimong makadto ka sa langit ukon magpadayon sang imo kinabuhi diri sa duta subong hamtong nga tumuluo. Bisan sa kon diin man nga dalan ini pakadto—ti ano? Ano nga kalainan ang nahimo sini? Ang Ginoo ang magapili; ang imo lamang himoon amo ang kalitan kag himuslan ang Mga Taga-Roma 8:28 kag magpabilin sa imo maathag nga panghunahuna. Ang Dios nagapanghikot sang tanan nga mga butang nga nagainugyon para sa ikaayo.

Sa pag-crush sang eroplano, bisan halin sa mataas nga kaibabwan, puwede nga wala ka sang tion agud hinumdumon ang ulihi nga pagtukod liwat sang imo kalig-on sang panghunahuna. Ayhan nakalambot ka kutub sa katunga sang XYZ nga equation sang wala pa nag-ungad ang eroplano. Apang sa kalisdanan nga naghatag sa imo sang dugang nga panahon—may ara ka sang grabe nga cancer ukon makamatay nga sakit, ang pinasulabi nga hinigugma namatay na, naubos ang imo bilog nga kinabuhi nga tinipon, nangin bilanggo ka tungud sang gira—dugang pa nga mga pagkabutang ang ginsangkap.

Ang Mga Taga-Roma 8:29-30 isa ka sunud-sunud ukon amat-amat sang makatarunganon nga pamaagi agud mag-awhag sang baliktad nga panghunahuna. Sa lain nga mga pamulong, pagkatapos mag-angkon sang Mga Taga-Roma 8:28 kag pagpahalin sing makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha, ano bala ang sunud? Mag-umpisa ka sa palakat sang pangatarungan: unang punto, ikaduhang punto, ikatatlong punto, ikaapat nga punto, ikalimang punto; sundon mo ini pinaagi sa duha ka mga hukum sa pagtolon-an nga makita sa Mga Taga-Roma 8:31-32. Ini mahimong talaksan sang pamaagi, ang listahan sing talandaan agud gamiton sa bisan ano nga panahon nga ang bisan ano nga kalisdanan ukon kagamo, bisan dako man ukon gamay, nagahimo sang kahadlok kag nagapugong sang tinutuyo sang hunahuna.

ANG HANAS NGA PAMAAGI SANG PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN
nahasuno sa Mga Taga-Roma 8:28-32

1. Angkon sang saad nga magpalig-on sang imo hunahuna.
   Ang Dios nagapanghikot sang tanan nga mga butang nga nagainugyon para sa ikaayo.
2. Gamit sang baliktad nga panghunahuna sa makatarunganon nga pangatarungan ukon pagpaathag.
   a. *Pagkahibalo na nga daan*: Ang Dios naghunahuna nahanungud sa akon sadto pa anay sa nag-agi nga wala sing ginsuguran.
   b. *Ginpili na nga daan*: Ang Dios may plano para sa akon sugod pa sadto anay sang nag-agi nga wala sing ginsuguran.
   c. *Ang Pagkatinawag*: ang para sa tanan kag madaugon nga grasya subong ang palaagihan agud magdala sang akon palaabuton nga potential sa katumanan.
   d. *Pagpakamatarong*: Ang Dios makahimo na magpakamaayo sa akon karon (unang *a fortiori*).
   e. *Kahimayaan*: Ang Dios magapakamaayo sa akon sa langit (ikaduhang *a fortiori*)
3. Lambuton ang mga hukum ukon pangatarungan sang pagtolon-an.
   Kon ang Dios apin sa aton, sin-o bala ang makabatok sa aton?
   Kon ang Dios nagtugyan sang Iya kaugalingong pinasahi nga Anak subong halili para sa tanan, paano bala nga indi Niya pinaagi sa Iya hilway nga ihatag sa aton ang tanan nga mga butang?

Ginakinahanglan mo mahibaloan ini nga pamaagi kag mangin andam agud gamiton ini sa tion nga matalupangdan. Hunahunaa ang pinakamalain nga kahimtangan, inang daw labing makalilisang sa imo—lawasnon nga kakulangan ukon balabag, paglugos, pagsakit, ang kamatayon sang hinigugma, bisan ano—kag gamiton ining hanas nga pamaagi para sini. Bisan sa imo paghanduraw wala nagakinahanglan nga magpasunudsunud sang makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha. Kon ang Dios makadumala sang pinakamalain, Makadumala Siya sang bisan anong mas gamay nga butang.

> Kay kita nakahibalo sang Iya nahibaloan na nga daan. (Mga Taga-Roma 8:29*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang bersikulo 28 nagpuno sang berbo nga wala sa elliptical nga estilo ukon sang mabudlay hangpon sa bersikulo 29. Ang “kita nakahibalo” amo ang panghunahuna nga ginkuha sa tilipunan sang panudlo sang Bibliya sa kalag. Pagkatapos palig-onon ang aton mga hunahuna pinaagi sa pagtrangka sang tuman ka yano nga saad sang Mga Taga-Roma 8:28, naghimo kita sang unang tikang sang maathag nga panghunahuna. Aton ginahinumdum nga ang Dios nakahibalo na nahanungud sini nga kalisdanan sadto pa sang nag-agi nga walay ginsuguran (Mga Salmo 139:1-6; Mateo 6:8, Mga Binuhatan 15:8, 18; Mga Hebreo 4:13). Amo ina ang sulundan sang katawhayan kag kalipay. Kon nakahibalo na Siya nahanungud sini, may nahimo na Siya nahanungud sini. Ang Dios nagsulbar na sang mga palaligban sang tumuluo sadto pa sang nag-agi nga walay ginsuguran.

> Nga Iya nahibaloan na nga daan, Iya man ginpili nga daan. (Mga Taga-Roma 8:29*b*)

Makita mo nga ini amo ang pamaagi sang pagbawi, indi ang sunudsunud sing maathag nga paglarawan sang divine nga sugo. Ang iban nga mga dalanon nagapakita sang pagsunudsunud sang pagkahibalo sang tanan-kasugoan-pagkahibalo nga daan nga teyolohiyanhong kinahanglanon gid kaayo (Mga Binuhatan 2:22-23).[80] Ang Mga Taga-Roma 8:29, bisan pa sina, naglukso dayon sa ginpatik nga kopya sang computer nga nahasuno sa Dios: ang pagkahibalo nga daan, ginpili nga daan, ang pagkatinawag.

Pinaagi sa paghinumdum sang ginpili na nga daan (nga ginhinganlan man sang ginpat-ud na nga daan, ukon ginpiho na nga daan), maghimo ka sang makatarunganon nga tikang: Kon ang Dios naghunahuna nahanungud sa imo sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, may plano Siya para sa imo. Ang bisan anong grabe nga kalisdanan nga gulpi mag-abot kag maghaboy sa imo sa pagkataranta magaabot subong sang indi makapakibot sa Dios. Ginlakip Niya ini sa Iya plano para sa imo. Isa ini sa "tanan nga mga butang" nga Iya ginapanghikot sing nagainugyon para sa ikaayo.

Ang plano sang Dios gindisenyo agud himayaon ang Dios. Ang plano nagakinahanglan sa Iya agud magpanghikot sa imo bahin. Iya ginkuha ang tanan nga mga pagpaangkon, mga potential, mga panudlo sang Bibliya, kag mga paglaum, gin-impon sila kaupod sang pabaylobaylo nga mga kahimtangan sang imo kinabuhi, nagakilala sang tanan mo nga mga ginahunahuna, mga desisyon, kag mga paghulag, kag mag-agum sang perpekto, bug-os nga sangputanan. Gindisenyo Niya ini nga plano sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Busa, ang imo kinabuhi, mangin pag-inimpon sang madamo nga mga butang—kauswagan kag kalisdanan, ang katingalahan kag maayo kaayo nga mga kaagi kag ang gulpi nga mga kalisdanan—apang ang mga pag-inimpon kag mga pagbaylo wala nagapabag-o ukon nagabaylo sang plano sang Dios bisan gamay. *Mga* plano sila sang Dios! Bisan ano man ang mahitabo, ang Dios nagtukod sang pader sang kalayo sa palibot mo (1 Pedro 1:5*a*). Ang Iya plano naglakip sang tanan kag pirmi nagapabilin nga pareho kag walay pagbaylo. Hilway ka bisan pa may bug-os nga kasigurohan. Ang Dios lamang ang makatuman sina.

Ang napiho na nga daan nga plano sang Dios nagatawag sa aton agud mag-agum sang kabangdanan kag espirituhanon nga kabaskog halin sa panudlo sang Bibliya. Ini nga mga kabangdanan kag kabaskog mga gindisenyo agud magpanghikot sa idalum sang tanan nga mga kahimtangan, lakip ang kalisdanan. Samtang ang hamtong nga tumuluo nagahinumdum sini, ang iya baliktad nga panghunahuna nagaumpisa sang kadasig.

> Dumduma ang nahauna nga mga butang sang dumaan,
> Kay Ako amo ang Dios, kag wala na sing iban;
> Kay *Ako amo* ang Dios, kag wala na gid sing kaangay sa Akon,
> Nga nagapahayag sang katapusan halin sang ginsuguran
> Kag halin sa dumaan nga mga panahon sang mga butang nga wala pa mahimo,
> Nga nagasiling, 'ang Akon decree igatukod,
> Kag Akon tumanon ang Akon luyag.'" (Isaias 46:9-10, ginhusto nga pagbadbad)

Bisan pa sang madumilion nga kabubut-on ukon sang pagbatok halin sa mga tawo ukon sang mga anghel, bisan pa sang tanan nga mga kalisdanan sang kinabuhi sa ginsakupan sang yawa, ang Dios maalam kaayo, maangayon, kag gamhanan nga ginhimo Niya ang tanan nga mga butang nga magpanghikot sing inugyon agud tumanon ang Iya ikahamuut. Ang Mga Taga-Roma 8:29 nagapadayon sang malawig nga panahon sa pagpakita sang kon ano ang ikahamuut sang Dios.

> Kay [kita nakahibalo nga] ang Iya ginkilala na, Iya man ginpili na nga daan *agud*

80. Tan-awa ang Dugang sa Basahon B.

> *mahimong* mangin suno sa larawan sang Iya Anak, nga Siya puwede mangin panganay sang madamong mga kauuturan [mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan]. (Mga Taga-Roma 8:29)

Ang “mangin suno sa larawan sang Iya Anak” nagapuntirya sa nabanhaw nga lawas, apang ang pagkamangin suno nagaumpisa samtang buhi pa diri sa duta. Sa kaluwasan, ginbutang kita sa paghiusa kay Kristo kag tungud sina nahimong mga sakup sang Iya harianon nga pamilya. Ini amo ang kahimtangan sang pagpakabalaan. Sa kahimtangan sang pagpakabalaan gindugang ang kaagi ukon nagakalatabo sa kinabuhi nga pagpakabalaan samtang ang panudlo sang Bibliya nagapamag-o sang aton mga hunahuna: Ang aton hunahuna mangin suno sa hunahuna ni Kristo pinaagi sa pagtoon sang hunahuna ni Kristo (1 Mga Taga-Corinto 2:16). Ang palakat ginbug-os sang ang kinatapusan nga pagpakabalaan nahitabo para sa harianon nga pamilya sa tion sang Pagsabnit; dason kita tanan “mangin suno sa larawan sang Iya Anak” pinaagi sa pagbaton sang nabanhaw nga mga lawas kaangay sang Iya.

Ini plano sang Amay, indi sang aton tawhanon nga paghimud-os, nga nagahimo sa aton nga kaangay ni Jesu-Kristo. Halin sa tion nga ang Dios nakahibalo na nga magatoo kita kay Kristo—ina, halin pa sadtong nag-agi nga walay ginsuguran—ini pirmi gid napiho nga daan nga plano sang Dios nga dapat kita mag-angkon sang nabanhaw nga mga lawas. Ini nga kamatuuran, ginsal-ot diri sini sa listahan sang pagbawi, nga nag-umpisa sa pagtabidtabid sang dako nga larawan. Ang tinutuyo para sa pagkawalay katapusan nga palaabuton ginhimo sadtong nag-agi nga walay ginsuguran subong isa ka hingpit nga kasigurohan. Bisan kon ang tumuluo nagaabante sa pagkahamtong ukon mahimong yawan-ong nagbaliktad, magabaton gihapon siya sang nabanhaw nga lawas. Ini nagalarawan sang pagkamatinud-anon sang Dios sa diin bug-os kita nga nakadepende. Bisan pa sang mga trahedya nga mahimong nagasamok sa aton, bisan pa sang aton kaugalingon nga mga kapaslawan, “sa idalum sini amo ang walay katapusan nga mga bukton” (Deuteronomio 33:27).

May ara sing mas dako kaayo nga katuyoan sa likod sang napiho na nga daan nga tinutuyo sang Dios kay sa hatagan lamang ang tagsa ka tumuluo sang bag-o, matahum, indi maguba, kag perpekto nga lawas. Halin sa aton naton-an nahanungud sang mga pagpaangkon, dapat mahangpan mo na kon ano ang natukod kag ginpalig-on. Nahinumduman mo bala kon sa diin ang nabanhaw nga lawas makita sa XYZ nga equation? Ang Dios nag-decree sang nabanhaw nga lawas para sa inyo agud maghimo sang pagkaanggid, ang paigo sang pagkauna. Ang pinakadako Niya nga handum amo ang maghimo sang tinuud nga pagpaangkon, ang ikapito nga pagpaangkon—ang “sa ikaayo”!

Ang imo mabanhaw nga lawas mismo sa kaugalingon sini katingalahan kag talagsahon kaayo, apang gusto sang Dios nga gamiton ini subong ang puntirya para sa pagpaangkon sang imo walay katapusan nga mga pakamaayo nga mas maayo pa! Busa, ang pagkapili na nga daan, subong ang ikaduha nga butang sa listahan sang pagbawi halin sa kalisdanan, nagapahinumdum sa aton sang katingalahan kag maayo kaayo nga ikatatlong potential (Pt_3) nga ginhatag sang Dios sa aton kag naghan-ay sang bahin para sa hingpit nga pagsalig samtang buhi pa diri sa duta. Ano bala ina nga pagsalig? Ano bala ina nga pagkalig-on sang panghunahuna nga ang hamtong nga tumuluo makabawi pagkatapos niya madumalahan sing makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha? Tama ina, $paglaum_3$. Bisan sa makakilibot nga kalisdanan, ang hamtong nga tumuluo makaangkon sang hingpit nga pagsalig nga, sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo, ang pagkamatinud-anon sang Dios magapaangkon sang walay katapusan nga mga pakamaayo kag mga padya sa iya nabanhaw nga lawas. Ang pinakaulihi nga katapusan may kasigurohan.

Paano bala ini magamit sa idalum sang dakong kalisdanan sa sini nga tion? Kon ang hamtong nga tumuluo nagpalig-on sang iya panghunahuna pinaagi sa pag-angkon sang Mga Taga-Roma 8:28, nagadalagan siya pinaagi sa listahan nga nagaumpisa Mga Taga-Roma 8:29, kag

gulpi nga mahinumduman ang ginpasalig sang Dios nga masangkaron kag sang malawig nga panahon nga kasulbaran. Tungud sina nga kasulbaran, nagbalik siya sa pagpanghikot: Kon ang Dios magsangkap sang nabanhaw nga lawas kag sang kinataasan nga pagpakabalaan bisan pa sang kaugalingon nga mga kapaslawan ukon mga kadaugan, maathag nga may kasulbaran sa ginaatubang nga palaligban sa manubo nga panahon lamang.

Ang sunud nga butang sa listahan nagapadayon halin sa pamulong "nga Siya [Kristo] puwede mangin panganay sa mga madamo nga mga kauturan": Ang plano sang Dios nagakinahanglan sang harianong duug sang ilinaway sang aton Ginoo nga dapat matuman sa harianon nga pamilya. Ang aton pagkaharianon—ang "balaan nga pagkatinawag" sa kinabuhi (2 Timoteo 1:9) sa diin kita "mangin suno"—nagakinahanglan nga ipadayon naton ang aton espirituhanon nga pagkabaskog, bisan kon nabiktima sang makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha. Ginakinahanglan magpakabuut ang aton mga kaugalingon kaangay sang kita mga aristocrat. Tungud kay ang aton harianon nga katungdanan amo ang katungdanan sang grasya, dapat naton sundon ang palatukuran sang sulundan sang pagkamadungganon nga indi gid naton mapangabudlayan ukon mangin takus sa mga pakamaayo nga halin sa Dios.

Sa lain nga mga pamulong, kon nangin biktima kita sang makataranta nga kahadlok sing batid nga plano sang pagpamintaha, wala kita nagakinahanglan maghuput sang dakong kabalaka nahanungud sini ukon magbatyag sang kasubo para sa aton mga kaugalingon ukon maninguha sa pagbawi tungud sang aton kapaslawan. Ang pagkahadlok isa ka sala; ang panumbalik nagasiling nga hinganlan lamang ang sala didto sa Dios kag magpadayon. Ang *panudlo sang Bibliya*, indi ang kahingpitan sang pagkawalay sala, amo ang aton espirituhanon nga kabaskog. Ang kahimtangan sang kalisdanan nagakinahanglan sang *panghunahuna*. Kinahanglan indi kita mag-usik sang panahon sa kaugalingong-pagsaway ukon pagbasol. Kinahanglan ang aton paghunahuna tinuud kag may lalambuton, indi mangin makinaugalingon. Imbis sang maghinulsol, kinahanglan ang aton hunahunaon nga ang Dios may talagsahon kag pinasahi nga katuyoan para sa aton diri sa duta, nga ini nga katuyoan may kaangtanan sa pagdaog sang pagsinumpunganay sang mga anghel, nga kita nagapadayon nga buhi agud pakamaayohon, kag sa sina ang Dios lamang ang magsangkap sang mga pakamaayo sa tunga sang bisan ano nga kalisdanan nga mahimong mag-abot sa aton mga dalanon. Ang ginbaliktad nga panghunahuna nagakahulugan sang tama nga panghunahuna, tama nga kabangdanan kag kaawhagan, tama nga mga desisyon, tama nga paghulag—bisan ara sa idalum sang pinakamalain nga mahimong mahitabo nga mga kahimtangan.

> Kag ang Iya ginpili na nga daan, ini sila gintawag man Niya [pinaagi sa naandan ukon para sa tanan kag sa madaugon nga grasya]. (Mga Taga-Roma 8:30*a*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang berbo (*kaleo*), "magtawag, patawag, magkumbida" (halin sa pareho nga gamut subong *kletos* nga gingamit sa Mga Taga-Roma 8:28), nagahatag sang pagtalupangud sa katungdanan sang Balaan Espiritu sa pagpatuman sang divine decree. Sadtong nag-agi nga walay ginsuguran ang Dios nakahibalo na nga ikaw mangin bukas kag mabatunon sang Maayong Balita sa tion sang pagkahibalo-sa-Dios, gani nagsangkap Siya sang pamaagi agud matuman ang Iya plano. Ang Balaan Espiritu, subong bahin sang grasya para sa tanan, naghimo sang pagpahibalo sang Maayong Balita nga maathag sa imo. Ang "gintawag" amo ang pagkumbida ukon pag-awhag sang Dios sa imo agud magtoo kay Jesu-Kristo. Kon ikaw, ang espirituhanong patay nga ditumuluo, maggamit sang imo kabubut-on agud magtoo kay Kristo lamang para sa kaluwasan, ang Balaan Espiritu nagahimo sang imo pagtoo nga madaugon para sa kaluwasan. Talupangda ang makatarunganon nga pagkasunudsunud: Una, ara ka sa hunahuna sang Dios sadtong nag-agi nga walay ginsuguran (nahibaloan na nga daan), dason nag-decree Siya para sa imo sang palaabuton nga dangatan sa

langit sa nabanhaw nga lawas (pagkapili na nga daan), dason nagsangkap Siya sang pamaagi agud madala inang palaabuton nga ikatatlong potential (Pt_3) sa katumanan pinaagi sa buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu samtang buhi pa diri sa duta (ang para sa tanan kag epektibo nga grasya).

> Ang Iya gintawag [pinaagi sa naandan ukon para sa tanan kag sa epektibo nga grasya], ini man sila Iya ginpahayag nga matarong. (Mga Taga-Roma 8:30*b*, ginhusto nga pagbadbad)

Ini nahanas nga kalig-onan, kag ang nahanas nga kalig-onan amo ang husto nga aton ginakinahanglan sa malisud kaayo nga kahimtangan. Ang berbo (*dikaioo*) kasami nga ginbadbad "pagapakamatarungon," kag nakita naton nga ang pagpakamatarong amo ang selyo sang pag-uyon sang Dios. Ang Dios nagpaangkon sang Iya pagkamatarong sa aton, dason nagliso kag ginpahayag kita nga matarong. Tungud sini, ang pagpakamatarong nagbug-os sang ikaduha nga mahukmanong pagpaangkon (M_2) sa Y radical. Ginaangkon naton ang Iya pagkamatarong, ang palatukuran sang Iya pagkamatinud-anon; Iya ginakilala nga kita nagaangkon sang butang nga panag-iya Niya.

Amo *ina* ang pagpakamatarong, apang ang *katuyoan* sang pagpakamatarong amo nga puwede kita pakamaayohon. Amo ini ang unang *a fortiori*: Kon ang Dios makatuman sang labing malisud kaayo nga butang sa pagpahayag sang makasasala nga tawo nga matarong, magasunud ang mas dakong kabangdanan nga mahimong matuman Niya ang indi gid kaayo malisud nga katungdanan sa pagpaangkon sang mga pakamaayo sa Iya kaugalingon nga pagkamatarong sa aton. Sa kalisdanan, ang dapat nga mag-igo dayon sa hamtong nga tumuluo amo nga ining pinasahi sing malisud kaayo nga kahimtangan sa pagkatinuud amo ang pakamaayo sang ditakus nga pag-antos nga ginpaangkon sa *divine nga pagkamatarong* sa iya! Ang pagkamatarong *nagakinahanglan* sang pagpatuman pinaagi sa katarungan sang Dios, kag ina nga pagpatuman nagahimaya sa Dios.

> Kag ang Iya ginpakamatarong [ginpahayag nga matarong], ini sila Iya man ginhimaya. (Mga Taga-Roma 8:30*c*, ginhusto nga pagbadbad)

Ini nga pagpakita sang himaya sang Dios nagapalig-on sang pinakamataas nga himaya para sa Iya mga tinuga. Kon makahimo na Siya magpaangkon sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo sa aton, nalambot na naton ang bug-os nga katumanan sang espirituhanon nga pag-uswag, amo ina ang, espirituhanon nga pagkahamtong. Pagkatapos maangkon ining mataas kaayo nga lalambuton, kita, mapasalamaton, indi gid maubusan sang potential; nagapadayon kita sa pag-abante *sa pagkahamtong* pinaagi sa pagpadayon sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Ang mga pakamaayo mahimong mas dalagko samtang kita nagaabante, apang ang pinakadako nga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta umpisa lamang gihapon; subong nga nakita na naton, ang ikaanum nga pagpaangkon nga ginpadako pa gid sa ikapito. Ang walay katubtuban sing mas dalagko nga mga pakamaayo sang pagkawalay katapusan maghimaya sa Dios sa gihapon. Sa pagkamakasulubo, ini—ang bug-os nga katuyoan sang plano sang Dios—wala matalupangdan kag ginlabyan lamang sang makabag-o nga Pagkakristohanon. Ang pagbaylo sang mga pakamaayo diri sa duta kag sang kauswagan sang mga padya sa langit amo ang kon paano naton ginhimaya ang Dios kag Siya sa aton.

Ini Iya gin-decree sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga mangin Iya plano. Una sa tanan wala kita nabuhi agud magtrabaho para sa Dios; nabuhi kita agud pakamaayohon sang Dios. Ang pagtrabaho isa ka *sangputanan* ukon *bunga* lamang sang pagsunud sang Iya plano. Ang

kasangkaron sa diin ang kadamoan sang mga tumuluo nagakasayup ukon nagagolowa sa plano sang Dios halos nagahangkat sang paglarawan; ang ila pagkakulang sang mga panguhaan para sa kalisdanan tuman ka makasulubo. Ang Bibliya nagasugilon sa aton kon paano makasulud sa palaagihan sang pagtikang kag magpabilin sa palaagihan sang pagtikang kag kon paano magtipon sang divine nga nagalakat nga manggad: Magtoo kay Kristo, magpanumbalik kon ginkinahanglan, kag magpadayon pagtoon sang Pulong sang Dios.

Ang maligdong kag malampuson nga pamaagi sang pag-umpisa sang baliktad ukon pagbag-o sang hunahuna karon bug-os na. Ang lima ka mga tikang nga pamaagi nag-umpisa sa pagpasiplat sadtong nag-agi nga walay ginsuguran; ini matapos sa karon nga panahon nga nagapaabot sang pagkawalay katapusan nga palaabuton. Kon ara kita sa hunahuna sang Dios sang nag-agi nga binilyon ka mga tinuig, ara kita sa Iya plano; kon ara sa Iya plano, ara sa pinalabi nga harianong pamilya. Kon tinawag, ang unang *a fortiori* ginagamit: ang pagpakamatarong amo ang basihanan para sa mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta. Kon ang mga pakamaayo diri sa duta mga ginpaangkon sa pagkamatarong sang Dios sa aton, ang ikaduha nga *a fortiori* nagamit man: Ang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta nagapasalig sang mga pakamaayo sa gihapon.

Ari kita sa walay paglaum nga kalisdanan; apang niyan sa liwat, ari kita sa tunga sang katingalahan nga plano sang Dios! Nakahibalo kita kon diin kita, kon sa diin bala kita naghalin, kag sa kon diin kita pakadto. Nakakilala kita kag nagahigugma sa Isa nga may bug-os nga pagdumala. Nga may natipon nga kalig-on sang hunahuna, nga may panudlo sang Bibliya nga ginagamit halin sa aton mga kalag pinaagi sa baliktad ukon nagbag-o nga hunahuna, makapatigayon kita sa ginaatubang nga palaligban nga may kalinong kag maangayon nga pagsalig. Ang aton nalambot nga kinatapusang mga desisyon sa pagtolon-an nagatugot sa aton nga mangin bug-os nga madumalahan.

> Sa ano bala nga kinatapusang desisyon ang aton mahimo ukon masiling, sa pag-atubang sini nga mga butang? (Mga Taga-Roma 8:31*a*, ginhusto nga pagbadbad)

May ara sing isa lamang ka puwedeng kinatapusang desisyon. Ini ginpahayag sang laktod, wala sing mga berbo, nga nagagayagaya sang gulpi kag pipila lamang ka mga pamulong sang tawo nga nagapalig-on sa grabe kaayo nga kalisdanan.

> Kon ang Dios apin sa aton, sin-o bala ang makabatok sa aton? (Mga Taga-Roma 8:31*b*, ginhusto nga pagbadbad)

Ang plano sang Dios mas dako kay sa bisan ano nga mahitabong pagbatok. “Ang “Dios apin sa aton” nagapahayag sang pagkahibalo nga daan, pagkapili nga daan, pagkatinawag, ginpakamatarong, kag ginhimaya. Ang mga kinaiya sang Dios nagapasalig sang Iya plano; ang pagkamatinud-anon sang Dios amo ang nagapatuman sini. Kon nagahulag kita sa kabaskog sang plano sang Dios pinaagi sa pagpaangay-angay sa Iya katarungan, ang Dios apin sa aton, kag wala Siya sang mga karibal.

> Mas dako pa siya [Dios Balaan Espiritu] nga ara sa inyo, kay sa iya nga ara sa kalibutan. (1 Juan 4:4*b*, KJV)

Kon, ara sa kahimtangan sang dakong kalisdanan, nahadlok ka gihapon pagkatapos makita ang pangatarungan sa likod sining una nga kinatapusang desisyon, indi ka pa hamtong nga tumuluo. Apang indi magkabalaka! Tanan kita nagaumpisa sa pagkadihamtong nga may gamay lamang nga panguhaan sang pagtolon-an sa aton mga kalag. Ang Dios may plano gihapon para

sa inyo kinabuhi; kinahanglan hangpon lamang ninyo ina nga kamatuuran sing bug-os agud nga masangkapan ka sing mas maayo agud sugataon ang sunud nga kalisdanan kon mag-abot ini. Ang mapaslawan sa pagtilaw dapat mangin isa ka malinong nga pahinumdum sang kinahanglanon agud magpadayon sang pagtoon sang panudlo sang Bibliya.

Ano bala ina nga nagasiling ang Dios *indi* apin sa aton? Ang pagkamapalabilabihon ukon pagkahambogero, pagkalooy sa kaugalingon, kaugalingong pagkamatarong, pagkakibot, balatyagon, mataranta, pagkalibog ukon wala mahanas sa kamatuuran. Kon nagapadayon ka sa pagkahadlok sa kahimtangan sang kalisdanan, ang gowa sina nagasiling ka nga ang Dios indi makahimo magdumala sang kahimtangan ukon panghitabo, kag ang imo kahadlok mahimong tampalasan. Ginalibak ukon ginasaway mo ang character sang Dios.

Sadtong nag-agi nga walay ginsuguran—sang wala pa si Adan, sang wala pa ang mga anghel, bisan sadtong wala pa gintuga ang kalibutan, sang wala pa gid bisan ano kondi ang Dios lamang—ang Dios nakakilala sang Iya kaugalingon. Nakilala Niya ang Iya kaugalingon nga kusog, ang Iya kaugalingon nga kaalam, ang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon. Pirmi gid Niya nakilala ang Iya kaugalingon nga nangin walay limitasyon, perpekto, bug-os nga dalayawon, kag pagkawalay pagbaylo. Sa Iya kaugalingong kahibalo, nakahibalo Siya, nga dapat Siya magtuga sang mga anghel kag mga tawo, nga makasarang Siya magdumala sang bug-os nga kahimtangan ukon panghitabo bisan kon ano man ang ila puwede hunahunaon, mangin desisyon, ukon himoon; bisan kon ano man ka layo ang puwede nila matalangan, bisan kon ano man ka malaut ang ila puwede nga himoon; bisan kon ano man ka makaguluba ang kalisdanan sang kasaysayan ukon sang kaugalingon nga kinabuhi sang bisan sin-o. Ano pa bala, nakahibalo Siya nga sa tagsa ka kahimtangan magapakita Siya sang Iya character kag mahimaya pinaagi sini tanan! Ang imo wala napunggan nga kahadlok nagapahayag sang pagkawalay kahibalo nahanungud sang Dios kag sang Iya plano. Ang kamatuuran amo nga ang Dios walay katubtuban, walay kapareho; ang mga kasulbaran nga Iya ginasangkap walay katapusan nga mas dako kay sa mga palaligban nga ila ginasulbar.

Dapat ini tanan mangin kinahanglanon sang bisan sin-o agud nga maglig-on sa malisud nga kahimtangan, apang ang Dios nagasangkap pa sang ikaduha nga kinatapusang hukum ukon desisyon sang pagtolon-an. Gindisenyo agud mahanda ang pagkabatid sang hamtong nga tumuluo sa paghunahuna sing maathag sa idalum sang mga kalisdanan, ining kinatapusan nga desisyon nagadugang sang piho nga mga detalye sa kabilogan nga kinatapusang hukum sang bersikulo 31.

> Siya nga [Dios nga Amay] wala bisan nagpaiway sang Iya kaugalingong pinasahi nga Anak, kondi nagtugyan sa Iya tungud sa aton tanan, paano bala nga indi Siya kaupod Niya maghatag sang magrasyahon sa aton sang tanan nga mga butang? (Mga Taga-Roma 8:32, ginhusto nga pagbadbad)

Ari ang divine nga pagpadasig. Ari man ang Kristohanon nga kaawhagan! Ang duha ka mga *a fortiori* nga mga paglalis nagaawhag sa tumuluo; may paglaum bisan pa sang aton pagkawalay kahibalo karon, bisan pa sang aton makasasala nga mga kinaiya, bisan pa sang pagkinabuhi sa kalibutan sang yawa. May maayo nga kabangdanan agud magpaninguha para sa lalambuton! Ang Mga Taga-Roma 8:32 nagliwatliwat sining maathag nga linya sang *a fortiori* nga panghunahuna, nga aton unang nasugata sa Mga Taga-Roma 5:12-17. Indi lamang ang mga kahadlok kag pagkataranta ang isalikway, apang ang katuyoan—kauswagan sang mataas nga grasya—ginhimo sing madramahon nga pagkamaathag, nagapadasig kag nagaawhag sa aton agud atubangon ang malisud nga kahimtangan nga may panudlo sang Bibliya kag magpadayon sa plano sang Dios.

Lantawa sa Mga Taga-Roma 8:32 sing kadali. Nakita mo bala kon ano ang ara didto? Ang divine nga pagkamatinud-anon! Ang pagkamatinud-anon sang Dios ginsulat sa kabilogan sini nga

bersikulo.

Ang berbo (*paradidomi*) nagakahulugan sang “itugyan sa” subong sang manughukum nga nagatugyan sang sinilotan nga kriminal sa berdugo ukon manugpatuman sang kamatayon. Gintonan naton ang panghunahuna sini nga Manughukum: “*dikaiosune theou*” ang pagkamatarong kag katarungan sang Dios. Kon ang gulpi nga kalisdanan ukon wala damha nga dakong kabalaka nagatulisok sa aton sa kahimtangan sang pagkawalay paghunahuna, ang hanas nga pamaagi sang pagbawi nagauyog kag nagapukaw sang aton paghinumdum, nagapahinumdum sa aton sang lain pa gid nga ‘kalisdanan.’

May tion sa diin ang Dios, sa Iya hingpit, walay katapusan, walay katubtuban, kag perpekto nga kinaiya, nagakinahanglan maghimo sang maathag kag mahukumon nga desisyon. Ang Iya ginapili amo ang, para sa aton, ang kinahanglanon kaayo kag kinadak-an sa gugma kag pagpadasig. Ginakinahanglan sang Amay magdesisyon kon hukman bala ukon indi ang Iya pinalangga nga Anak. Ini nangin makapataha kag makatilingala, masangkaron nga desisyon. Apang sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, ang Dios nagdesisyon nga “wala bisan nagpaiway sang Iya kaugalingong pinasahi nga Anak” (Mga Taga-Roma 8:32*a*, ginhusto nga pagbadbad); Ginhigugma gid Niya kita sing subong sina ka dako (Juan 3:16). Sadtong A.D. 30 ginhimo Niya ina nga desisyon. Ang krus amo gid pirmi ang nangin kamatuuran sa divine decree, kag sa sulud sang nag-agi nga duha ka libo ka mga tuig, ini nangin kamatuuran man sang kasaysayan. Ang gugma kag ang pagkamatinud-anon sang Dios nagsangkap sang aton kaluwasan—sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, sang nag-agi nga kasaysayan, sa karon, kag sa gihapon.

Ang Dios indi gid sa kinaugalingon nga makahigugma sa aton para sa aton mga kaugalingon, kondi nga nagahigugma Siya sa kinaugalingon sang walay sala nga tawo lamang nga nagkinabuhi sang bisan kasan-o. Takus kita sang paghukum, apang ang Dios naghandum nga ipakita ang Iya kaugalingon nga himaya pinaagi sa *pagpakamaayo* sa aton, indi pinaagi sa *paghukum* sa aton. Ang pagkamangin-alamon sang divine nga pagkamatinud-anon nagapanghikot. Ang Amay nagpili nga ipaangkon ang tagsa ka sala sang tawo sa kay Jesu-Kristo para hukman “subong halili para sa aton tanan” (Mga Taga-Roma 5:8*b*, ginhusto nga pagbadbad). Ang Anak nagpili nga maghalili sa aton bahin, sa pagpaidalum sa pagsinggit sang pagpaubus kag sang indi masaysay sa pagkadako kaayo nga pagpasakit.

Nabilin kita nga wala sing mahambal tungud sang kon ano ang natuman para sa aton, apang ang paghukum kag pagpaubus indi ang mga kinatapusan nga lalambuton! Kon ang Dios naghimo sing malisud kaayo nga butang sa paghukum sang Iya Anak para sa mga sala nga una gid mga indi Iya kaugalingon nga sala, niyan kaupod ang mas dako nga kabangdanan, kon inang pareho nga walay kalooy nga katarungan ang magpanghikot sa aton, indi ini mag-untat sa pagpakamaayo sadtong mga nagbaton na pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang sang nabug-os na nga trabaho sang krus. Sa hinali kag grabe ka yano nga mga pulong sang aton ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Roma 8:32, ang “paano bala nga indi Siya kaupod Niya maghatag sang magrasyahon sa aton sang tanan nga mga butang?”

Ang berbo (*charizomai*) nagakahulugan sing “maghatag sang magrasyahon, ang maghatag sing may kapuslanan, maghatag pinaagi sa grasya”; puwede man naton ibadbad ini “ginhatag sang libre.” Halin sa tion sang kaluwasan, ginpalibutan kita sang Dios sing grasya—kag ano bala ang grasya? Ang grasya amo ang policy sang divine nga gugma kag pagkamatinud-anon pinaagi sa pagpakamaayo sa aton. Tungud sang katarungan—piho gid tungud kay ang katarungan nagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios sa aton—ang Dios makahimo na kag sa karon nagahigugma sa aton sing perpekto, kaugalingong gugma. Apang, sa gihapon, ang katarungan nagapabilin nga aton bahin sang pagpakig-angot sa Dios. Kag indi naton gusto ining iban nga pamaagi. Ang katarungan nagadumala sang aton pinakamalain; ang katarungan sa karon makahimo na magduhol ukon maghatag sa aton sang pinakamaayo sang Dios nga wala sing

laktaw.

Ano bala ang “sang tanan nga mga butang” nga ginsaad sang Dios sa aton? Ginbalikan naton ang kutub lamang sa Mga Taga-Roma 8:28 agud makit-an ang sabat. Ang pagkamatinud-anon sang Dios amo ang nagapatuman sang plano sang Dios nga nagapadayon nga indi gid mahimong punggan ukon untaton. Ini nagakinahanglan magpahulag sa aton sa amo man nga kaladtoan! Ang Dios nagapanghikot sang tanan nga mga butang sing nagainugyon para sa ikaayo para sa isa nga nagahulag sa palakadtoan sang plano sang Dios, nga amo ang, para sa hamtong nga tumuluo.

Ang “sang tanan nga mga butang” amo ang mga sulundan nga ara sa XYZ nga equation. Sila tanan nagatuytuy sa kinatapusan nga pagpaangkon (ang escrow nga mga pakamaayo nga gindala sa pagkawalay katapusan) kag ang walay katapusan nga himaya ni Ginoong Jesu-Kristo. Tungud kay ang Mga Taga-Roma 8:32 nagaliwatliwat sang una nga *a fortiori*, bisan pa gani ang, “sang tanan nga mga butang” nagapuntirya sa mga pakamaayo nga ginpaangkon samtang buhi pa diri sa duta sa divine nga pagkamatarong nga nagapuyo sa aton pinaagi sa pagpaangkon.

Sa tion sang krisis, ang hamtong nga tumuluo nagapalig-on sang iya hunahuna suno sa Mga Taga-Roma 8:28. Dason, pinaagi sa paghatag sang bug-os nga pagbaliktad ukon pagbaylo sang panghunahuna nga nahan-ay sa Mga Taga-Roma 8:29-30, iya gintipon ang mga panguhaan ukon manggad sang panudlo sang Bibliya nga natipon na sa iya kalag. Ang kabilogan nga kinatapusang desisyon, sang Mga Taga-Roma 8:31, amo nga ang pagkamatinud-anon sang Dios apin sa aton; wala gid kag wala bisan sin-o ang makahimo magbatok sa aton. Madamo pa sing pat-ud, sa Mga Taga-Roma 8:32, kon ang pagkamatinud-anon sang Dios napamatud-an nga mangin “apin sa aton” sa pinakamalisud nga kahimtangan sang krus, niyan inang pareho nga pagkamatinud-anon nagapanghikot sa aton bahin sa medyo gagmay lamang nga krisis sini nga tion. Sa pagkatinuud, ang Dios *nagatuytuy* sa aton sa mga kahimtangan sang krisis, subong sang gintuyo Niya nga pagtuytuy sang mga Hudiyo sa pangpang sang Red Sea, agud nga *magamit* naton ang panudlo sang Bibliya nga aton naton-an. Ang Dios nagapakamaayo sa aton sang mga kahigayonan agud magbansaybansay sang panghunahuna sa idalum sang mabug-at nga kalisdanan.

Ang bilog nga tinutuyo sang kinabuhi amo ang mangin takus para sa mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan tungud nga ginpakamaayo diri sa duta. Kon kita padulong na para sa subong nga tuman ka katingalahan kag maayo kaayo nga mga padya halin sa kamut sang aton nahimaya nga Ginoo, ang bisan anong kasamok nga magbalabag sa aton samtang ara sa dalanon wala sing kabangdanan agud madula ang aton kalig-on sang panghunahuna ukon mag-untat sa pagkinabuhi pinaagi sa Pulong sang Dios nga ara sa aton mga kalag. Ang hamtong nga tumuluo nagapadayon nga may maangayon kag maathag nga panghunahuna sang divine nga palanan-awon. Ginabuligan siya sang divine nga palanan-awon (Isaias 41:10), ginpakamaayo sang Iya katarungan (Isaias 30:18*b*), kag gin-awhag kag ginpadasig sang Iya gugma (1 Juan 4:19).

Ikaapat nga Bahin

KINATAPUSANG DESISYON

KAY SIN-O NGA PAGKAMATARONG?

ANG PANGHUNAHUNA NGA SUNO SA DIVINE NGA PALANAN-AWON nagatindog sa yano nga pasikaran ukon hilisgutan: Ang Dios may pagkamatinud-anon, kag Iya ginpaangkon ang kabahin sang Iya pagkamatinud-anon sa tagsa ka tumuluo. Sa aton kapanahonan, subong sang nag-agi nga mga kaliwatan sa iban nga mga pungsod nga ang ila bug-os nga pagtalikod sa tinoohan sa kinatapusan nagakinahanglan sang paghukum sang Dios, ini nga hilisgutan sang grasya ginsalikway. Ini tuman ka yano para sa mapalabilabihon.

Ang hambogero kag mapalabilabihon nga mga tawo mas matawhay kon ang kinabuhi masamok kag malisud. May mas madamo sing kahigayonan para sa pagpagarbo kon ang mga butang malubog ukon tulukibon kag malisud hangpon, ilabi na kon maalamon ukon matahum nga pagkatanhagaon. Ang mga tawo mahimong maghunahuna nga mga maalam sila ukon mas matukibon kay sa kon ano gid sila kon ang kabilogan nga larawan wala mapuntirya. Busa, nagsaway sila sang pagkayano subong sang pagkamanabaw bisan nga ang pagkayano amo ang ginpahayag nga pagkamangin-alamon sang plano sang Dios. Ang "*ginpaangkon* nga pagkamatarong?" siling sang mga tawo. "Sobra ka sayon ina!" Indi gusto makita nga may ara na sila sang isa ka butang nga mas labaw pa ka bililhon kay sa bisan ano nga mga butang nga ila mapalambo pinaagi sa ila kaugalingon, ang mga tumuluo nagatulod sang divine nga pagkamatarong pagowa sa ila hunahuna kag nagtugyan sang ila mga kaugalingon sa pagtukod sang ila kaugalingon nga pagkamatarong.

> Kay nagapamatuud ako nga sila [ang kaliwatan sang mga Hudiyo sa kapanahonan ni Pablo] may kadasig kag paninguha tungud sa Dios, apang indi subong bunga sang kaalam [sang panudlo sang Bibliya]. Tungud kay ang wala pagkahibalo sang pagkamatarong sang Dios, kag sang pagpaninguha agud itukod ang ila kaugalingon nga pagkamatarong, sila wala gid nangin matinumanon sa pagkamatarong sang Dios [wala sila nagpaangay-angay sa katarungan sang Dios para sa kaluwasan]. (Mga Taga-Roma 10:2-3, ginhusto nga pagbadbad)

Si Pablo nagasaysay sang iya kaugalingon nga kasimanwa sadtong A.D. 58; sila nasirhan na gid sang garbo ukon pagkamapalabilabihon nga kahimtangan nga magapahimo sang kalaglagan sang A.D. 67-73. Bisan pa ang Hudiyong mga ditumuluo ang ginpakita, ini nga dalanon ginapatumod subong man sa mga Kristohanon sa sini nga pungsod nga puno sang kadasig apang wala napuno sang panudlo sang Bibliya. Ang ila bug-os nga pagbiya sa tinoohan nagtulod sang United States sa pangpang sang pungsudnon nga paghukum.

Bisan diin man kita maglantaw sang Pagkakristohanon sa karon nga mga adlaw, makakita kita sang mga tawo nga nagatukod sang ila mga kinabuhi sa mga balas sang tawhanon nga pagkamatarong imbis sang sa matig-a ukon malig-on nga duta sang pagkamatarong sang Dios sa ila. Ang isa sa pinakadako nga mga kabangdanan sang paghimo sini, subong sang aton nakit-an, amo nga ang mga tumuluo nakatukod sa gugma sang Dios subong ang bahin sang pagpakig-angot imbis sang Iya katarungan. Kaupod ang garbo ukon ang pagkamapalabilabihon nga unay sa mga tawo, ang mga tumuluo nagasalikway sang grasya, samtang nagapaninguha gid kaayo agud mangin takus sa gugma sang Dios. *Ina* karon isa ka magamo nga hilisgutan, indi sang yano lamang. Amo *ina* ang hilisgutan nahanungud sang pagkanabaw sang Kristohanon nga nahimong trahedya sang pagkabaliktad. Ang isa ka butang nga ginahimo sang ginpaangkon nga pagkamatarong amo ang pagsalikway sang bisan ano nga mahimong mahitabo nga ang tawhanong pagkamatarong puwede batonon sa atubangan sang Dios.

Apang bisan pa sa tagsa ka bahin, ang mga tumuluo mga nagapanghikot, kag nagahimo, kag nagapatuman, kag nagapaninguha. Sa tanan sini sobra sila nagapaninguha agud itukod ang ila kaugalingon nga pagkamatarong. Basi kon may ara sila sing pinasulabi nga bahin sang pagkabalaodnon—nga amo ang ila kaugalingon nga negosyo kag ang ila kaugalingon nga palaligban sa atubangan sang Ginoo—apang wala nila ini ginadala sa ila negosyo. Ila ini ginapanawagan, nagaestorya nahanungud sini, ginapahamtang sa iban, kag tungud sini nagapaninguha sa pagtukod sang ila kaugalingon nga pagkamatarong. Kasami nila ini ginahimo sa ngalan sang paghan-ay sang maayo nga halimbawa, apang ina isa ka pagpangatarungan. Ang mga tumuluo nagahan-ay sang halimbawa sa espirituhanon nga mga butang indi pinaagi sa pagpahamtang sang ila dimaangayon nga paghukum, mga kahilig, kag mga pagkamahuyang sa iban, kondi pinaagi sa paghimo nga maathag ang pagkamatinud-anon sang Dios.

Madamo kaayo nga mga tumuluo sa karon nga mga adlaw ang nagtukod sang mapilian nga talaksan sang pagkamatarong, kag pinaagi sina nga talaksan, mahambugon sila nga nahamuut sang ila kaugalingon nga mga kinabuhi. Nagakinabuhi sila sa butig; nagkinabuhi sila sa pagkatampalasan pinaagi sa pagkakontento sang ila kaugalingon nga pagkamatarong samtang wala nagasapak kag nagasalikway sang hingpit nga pagkamatarong sang Dios. Nagtukod sila sang matahum nga katukuran sing wala paghunahuna nga sila nagatukod sang bilanggoan. Ila ginkandaduhan ang ila mga kaugalingon sa lawak sang matawhay nga kabutigan.

Ang kinabuhi makahuluganon kag puno sing kaathagan kag katuyoan para sa mga tumuluo nga nahanas sa pagkamatinud-anon sang Dios, apang indi para sa sadtong mga nagpangkandado sang ila mga kaugalingon sa ila kaugalingon nga pagkamatarong, nga napain halin sa kamatuuran sang Dios. Kasami nga ini sila mga katingalahan, makabibihag nga mga tawo, apang ang kalainan sa tunga sadtong mga nagatukod sang ila mga kinabuhi sa pagkamatarong sang Dios kag sadtong mga nagatukod sa tawhanon nga pagkamatarong indi subong nga ang isa ka pundok makabibihag kag ang sa pihak indi makabibihag. Sa baylo, ang nagapabulag nga linya ara sa tunga sang pagkahibalo kag sang pagkawalay kahibalo sa sinang ikaduhang mahukmanon nga pagpaangkon sang pagkamatarong sang Dios sa tagsa ka tumuluo sa tion sang kaluwasan.

Indi pagpalibuga ang imo kaugalingon pinaagi sa paggamit sang sayup nga hugpong sang mga talaksan. Kon ukon indi man ang mga tumuluo maayo, matarong, dalayawon nga mga tawo indi ini amo ang talaksan. Ang mga tumuluo wala ginpakamaayo sang katarungan sang Dios tungud kay mga katingalahan kag maayo kaayo, mahigugmaon, kag mabuut. Subong nga ginakahamut-an ang subong sini nga mga kinaiya, ang mga ditumuluo mahimo man mag-angkon sa ila, samtang ang hamtong nga mga tumuluo mahimong may makaugot kag salawayon nga pagkatawo. Ang Dios nagausisa kag nagabulubanta sang mga tumuluo indi tungud sang hayag nga mga characteristic, kondi tungud sang panudlo sang Bibliya sa ila mga kalag (1 Samuel 16:7).

Ang talaksan subong lamang sang ginakinahanglan naton itugyan ang paghukum sa Dios.

Wala sing lugar para sa mga pag-uluintoanay, sa diin ginainto naton ang mga nagaambit sang aton mga kusog kag ginaguba ang dungog sadtong mga ara sa awtoridad ukon sa ila nga ang mga kaluyahon wala kita nagapakig-ambit.

Masayon ipaanggid sing maayo ang aton mga kaugalingon sa maathag nga mga kapaslawan sang iban, ang mangin masinawayon kag indi mainantuson, apang wala gid sing bisan isa sa aton ang perpekto. Kita tanan makasala tubtub nga kita nagakinabuhi. Bisan pa nga ang sala indi gid mahimong ipamalibad ukon palampason, ang sala indi amo ang hilisgutan. Ang Dios indi makahimo magpakamaayo sa aton tungud lamang kay nag-untat kita sing pagpakasala ukon tungud kay kita matarong ukon mabuut kaayo sa pipila ka mga kabangdanan. Tanan kita makahimo maggamit sing mas gamay nga tawhanong pagkamatarong, apang ang aton pagkamatarong indi man gani ang hilisgutan. Ang hilisgutan amo ang pagkamatarong sang Dios.

Ang kaugalingong-pagkamatarong nagahalin sa pagkamapalabilabihon ukon garbo, kag ang garbo nagapuyo sa aton tanan sang may kasangkaron. Ini amo ang pinakasentro, makalisang kaayo, kag pinakamaayong pakunokuno sa tanang mga sala. Aton makit-an ang klaro nga pagpakita sini sa iban, apang talagsa lamang naton ini makita sa aton mga kaugalingon. Dugang pa, wala naton makita ang garbo sa mga nagapang-into sa aton ukon sang nagapakita sang pipila ka talagsahon nga kinaalam ukon pagkamakabibihag. Ang makabibihag, maayo kaayo nga mga tawo nga may tinagong garbo nga puwede makasamok sa aton nahanungud sa Pulong sang Dios. Kinahanglan gid unahon ang panudlo sang Bibliya.

Ang kamatuuran sa panudlo sang Bibliya amo ang aton solo nga paglaum. Kita mga walay paglaum kag walay mahimo kon wala ini; ang panudlo sang Bibliya amo ang aton pakig-angot nga may maayo kaayo kag pinakadakong tinuud nga panghitabo. Nahanungud sini, ang mataas nga kinaalam, bisan ang pagkamangin-alamon, indi makabulig. Ang mahinangpanon ukon matinalupangdon nga *abilidad* sang hunahuna indi ang kinahanglanon kaayo nga butang; ang kinahanglanon amo ang *sulud* sang hunahuna. Kon ang panudlo sang Bibliya ukon kamatuuran sang katukuran wala nagapuyo sa kalag, ang kabutigan magapuno sang kahaw-angan. Kon mahitabo ina, ang mataas nga IQ ukon kaalam mahimong salabton kag makasamok, ang pag-angkon sang gahum agud maghaylo sang dako nga kalautan. Amo ini ang estorya sang madamo nga mga matugtanon kag makabag-o nga may maalamon nga mga hunahuna apang ang mga kalag sarado sa kamatuurann sa sining duha sang umalagi kag espirituhanon nga mga butang. Kon ang pagkahanas sa tinuud nga panghitabo amo ang talaksan para sa kaalam, ang subong sing mataas nga kinaalam, sa kinaugalingon nga makahaylo, ang ginatahod kaayo nga mga matugtanon kag makabag-o mga buangbuang (Mga Taga-Roma 1:21-22). Ang kamatuuran wala sa ila. Nga may ditinuud nga katukuran sang kasayuran, indi sila makahangup sang mga sulundan sang katukuran; ang espirituhanong mga kamatuuran indi palaligban. Ang subong nga mga tawo nga nagakinahanglan magbutang sang dako kaayo nga pundo sa pangatarungan indi makahimo magpangatarungan. Mga patay sila sa maathag nga panghunahuna.

Ang kalautan pirmi gid makaguba sang kaugalingon, kag ining mga makaguba sang kaugalingon nga dalanon sang matugtanon kag makabag-o amo ang mapilian padulong sa dalan sang ginpaangkon nga pagkamatarong: Siya nagasunud sa dalan sang tawhanon nga pagkamapalabilabihon, nagapatukod sang iya kaugalingon nga pagkamatarong. Salamat sa Pulong sang Dios, kutub nga nahanas kita sa pagkamatinud-anon sang Dios indi kita matalang sa kaugalingong-pagkamatarong.

Sa ano bala nga pamaagi ikaw makakilala sang imo mga paninguha agud magtukod sang imo kaugalingong-pagkamatarong? May ara sing maathag nga tanda. Mausisaon kag masinawayon ka sa tinuud ukon ginhunahuna lamang nga kapaslawan sang iban nga tawo. Waldatihan kag samukon mo siya—kasami sa maliputon nga mga pamaagi—agud maghimo sang piho nga mga butang kag magpugong sa iban, magpabatibati nga indi siya makahimo sina kag makahimaya sa

Ginoo. Nakalimtan mo nga ikaw man may makasasala nga kinaiya nga imo dapat dumalahan sa tago lamang sang imo kaugalingon nga pagkapari pinaagi sa panumbalik kag GGP. Maathag nga wala ka makahunahuna nga ang imo kaugalingong kadasig para sa pagkamatarong nagahalin sa palakat padulong sa tawhanon nga kaayo sang imo makasasala nga kinaiya!

Indi mo lamang samukon ukon waldatihan ang iban kon ginhatagan sang higayon, kondi samukon mo man ang Dios. Pagkawalay kahibalo sa persona kag plano sang Dios, indi malig-on sa pagkaespirituhanon, nagapaninguha nga sundon ang kinaulihi nga palatandaan sang nagapanglakaton nga manunudlo sa espirituhanong kabaskog, pagkawala matalupangdi nga ikaw nahimong espirituhanong Xantippe ukon palaaway. Masiling ka, “Tan-awa bala kon ano ang ginahimo ko, Dios. Tan-awa kon ano ang natuman ko para sa Imo. Lantaw sa sining mga oras sang pangamuyo, ining bag-ong mga nakabig nakon, ining ikapulo kag ining halad. Lantawa ang akon binuhatan sa tunga sang pobre; lantawa kon ano ko ka palangga inang mga indi makabibihag sa akon panan-aw. Karon, Dios, higugmaa ako tungud sang akon mga natuman kag pakamaayoha ako! Ihatag sa akon kon ano ang akon gusto!”

Ang malig-on kag indi mauyog nga katarungan sang Dios wala nagasabat. Ang Iya gugma wala nagadumala kag nagapanghikot sing kinaugalingon sa katarungan. Ang kadasig sang walay kahibalo nga tumuluo para sa Dios nagahimo nga malisud hangpon ang pagkamatinud-anon sang Dios. Ang Pagkakristohanon naglapnag sa subong nga maayong katuyoan ‘mga Fariseo.”

Paano bala kita subong mga tumuluo mangin “matinumanon sa pagkamatarong sang Dios”? Ginakinahanglan naton *ton-an* nga *ara* sa aton ang Iya pagkamatarong kag sa sina naangkon naton ini halin pa sa tion sang aton kaluwasan. Amo ini ang basihanan para sa divine nga kaugalingong gugma. Kinahanglan naton mahangpan nga indi gid naton ini mapauswag. Ang kasulbaran sang pagsamoksamok sa Dios amo ang pagsilsil sa aton mga kalag sang panudlo sang Bibliya nahanungud sang mga pagpaangkon, ang katukuran para sa pagpasangkad, sang nahan-ay nga paghangup sang Iya Pulong.

Ang pagpabatibati kag pagsamoksamok sa iban mapalid sa higad sang dalan sa idalum sing tilindugan sang sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya. Kon ang pagkamatarong sang Dios ginapuntirya sang panan-aw, ang maluya nga tumuluo mag-untat paglantaw sa malig-on nga tumuluo nga may masinawayon nga panghunahuna, kag ang malig-on nga tumuluo wala nagatrato sang mas maluya nga utod sang may pagpanghikay kag pagkaindi mauyunon. Ang indi malikawan nga pagbinatokanay sang kaugalingong-pagkamatarong masulbar pinaagi sa pagkilala nga ang Dios nagahigugma sang Iya pagkamatarong nga nagapuyo sa *tagsa* ka tumuluo, kag ina nga katarungan nagapaangkon sa pagkamatarong sang sibo kon ano ang ginakabig sang Dios nga tama.

Ang solo nga kabangdanan nga ang bisan sin-o sa aton mga buhi kag ginsakdag sang sini nga kinabuhi amo nga ara sa aton ang Iya pagkamatarong nga nagapuyo sa aton. Ang pagkamatinud-anon sang Dios amo ang may katungdanan sa aton kada adlaw sang aton mga kinabuhi. Ginasangkapan Niya ang adlaw sang pagkaon, balay, kag bisti; ang kahigayonan agud magtubo sa pagkaespirituhanon pinaagi sa pagtilaw; ang tanan nga mga butang. Ginasangkap Niya kon ano man ang aton ginakinahanglan, kag ang tanan sining kada tion nga kasangkapan sang pangkinahanglanon ginpaangkon halin sa katarungan sang Dios sa kon ano? Sa pagkamatarong nga aton gintukod kag ginpalig-on? Sa palakat padulong sa tawhanong kaayo sang aton makasasala nga mga kinaiya? Sa kabuutan sang pamatasan nga ginakinahanglan sa mga tumuluo kag sa ditumuluo man? Syempre indi! Ang Dios sa Iya katarungan puwede makapaangkon sang mga pakamaayo sang pangkinahanglanon kag sang talagsahon nga mga pakamaayo sa Iya lamang kaugalingon nga pagkamatarong. Ang tanan nga ara sa aton pinaagi sa pagtahod sang pagkamatinud-anon sang Dios.

Amo ini ang tinuud nga palanan-won sang grasya. Ang grasya indi linya sang pagtudlo nga

nagapasensya lamang sang aton mga kapaslawan. Ang grasya indi ang pagkamabinatyagon. Ang grasya wala man nagakinahanglan sang tawhanon nga mga binuhatan, ni ang grasya malubog ukon indi matungkad. Madamo kaayo sang matahum nga pahayag sang pagsangkap sa grasya nga nagapalubog lamang sang pagkamatinud-anon sang Dios. Ang grasya amo ang pagpahayag sang gugma kag pagkamatinud-anon sang Dios. Kon ang grasya gintudlo subong sang pipila ka indi mahangpan, katingalahang malubog nga balatyagon halin sa Dios, ang dungog sang nagatudlo nagmalig-on, apang ang dungog sang Dios ginsalikway kag wala ginsapak.

Ang pagkamatinud-anon sang Dios maathag. Ang aton masamok nga mga hunahuna wala sing kwenta. Kinahanglan magpaangay-angay kita sa hunahuna sang Dios. Kag ano bala ang Iya hunahuna? Ang plano sang Dios subong ka yano sang pagkatingalahan kag kamaayo kaayo sini. May ara sang perpekto kag indi mapunggan nga pagkasuud sa tunga sang pagkamatarong sang Dios sa aton kag sang talagsahon kag katingalan nga mga pakamaayo sang Iya katarungan. Samtang nagapadayon gid kita sa pagtoon sang Pulong sang Dios, kita nagapauyon sang aton panghunahuna sa Iya. Ang panudlo sang Bibliya nagapabag-o sang aton mga hunahuna. Ang kinabuhi amat-amat nga nagapaninguha sang talagsahon nga palanan-awon. Ginapauswag naton ang ikasarang sang kalag agud ikalipay ang talagsahon nga mga pakamaayo nga mas dalagko pa kaayo kag sa bisan ano nga butang nga puwede naton handurawon. Makalingkawas kita halin sa indi mahitabo nga paghago kag sobra nga paninguha sang pag-agum sing pag-uyon sang Dios tungud kay ang *Iya* pagkamatinud-anon *nagapanghatag* kag ang *Iya* pagkamatinud-anon *nagabaton*. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nagapakamaayo sang kaugalingong pagkamatinud-anon sang Dios!

Ang tanan nga himaya Iya sang Dios. Wala kita ginakinahanglan manghilabot sang aton mahambugon nga mga kasamok. Gindala kita subong lamang sang mga manunubli, *harianon* nga mga manunubli. Kutub sa nahunahunaan naton nga ang aton mga kinabuhi dapat matukod sa malig-on nga bato sang divine nga pagkamatarong kag sang kaugalingon nga gugma para sa Dios, dapat nga magpaangay-angay kita sa Iya katarungan kag maawhag agud magpadayon sa pagpaidalum sang aton mga kaugalingon sa panudlo sang Bibliya. Kutub nga nagatoon kita sang panudlo sang Bibliya, ang magasidlak sang labing masanag sa aton mga kalag amo ang kabilogan sang himaya sang Dios, ang aton katingalahan kag dalayawon nga Manluluwas kag Ginoong, Jesu-Kristo. Kon wala Siya wala kita sing bisan ano nga butang. Upod sa Iya aton ang “tanan nga mga butang.”

Dugang sa Basahon A

ANG PANUDLO SANG BIBLIYA NAHANUNGUD SANG DIVINE NGA KINAIYA

ANG KABILOGAN NGA PLANO SANG PAGTOLON-AN

I. Ang Unay nga Pagkaara sang Dios
II. Pagpaathag
III. Ang Dios Nagpakilala sang Iya Kaugalingon
IV. Ang Panghunahuna Nahanungud sang Divine nga Personalidad
V. Kaugalingong-Pagkabuhi
VI. Ang Divine nga mga Hiyas Ginpakilala
VII. Ang mga Hiyas sang Dios
    A. Labaw nga Kagamhanan
    B. Pagkamatarong
    C. Katarungan
    D. Gugma
    E. Kinabuhi nga Walay Katapusan
    F. Pagkaara bisan Diin
    G. Pagkahibalo sang Tanan
    H. Makagagahum sa Tanan
    I. Pagkawalay Pagbaylo
    J. Kamatuuran
VIII. Mga Bahin sang Antitheistic Theories

ANG PANUDLO SANG BIBLIYA NAHANUNGUD SANG DIVINE NGA KINAIYA

I. Ang unay nga pagkaara sang Dios indi gid mahimong bug-os nga ipaathag ukon mahangpan sang may katubtuban nga katawhan. Sa walay limitasyon, perpekto kag pagkamadungganon sang Iya hingpit nga pagkaara, sa pagkamatuud nga Siya walay katumbas kag indi matupungan (Isaias 55:8-9). Subong lamang sang Iya pagpakilala sang Iya kaugalingon sa aton sa Bibliya nga kita makahimo, sa may limitasyon nga pamaagi, makahangup sang Iya persona kag kinaiya.
II. Pagpaathag
    A. Ginkuha halin sa Griyego nga kangalan (*ousia*), “pagkaara, unud,” ang kinaiya

nagakahulugan ang sa sulud ukon unay nga kinaiya kag tinuud nga unud, ang mga kalidad ukon mga hiyas sang tawo. Ining kinahanglanon nga mga kalidad mga indi makit-an apang ginpakita sa ginpahayag nga panghunahuna kag mga paghulag sang tawo.

B. Ang kinaiya ginpaathag subong ang pinakapunoan nga kinahanglanong bahin sang isa ka butang, ang unay kag tinuud nga kinaiya sang isa ka butang; nga sa diin nangin palatukuran sang tanan nga naggolowa nga mga pagpakita kag parehong dumalayon kag indi magbaylo, subong nga may kalainan sa kon ano ang wala damha, lumalabay, ukon manabaw. Ang kinaiya nagakahulugan sang tawo ukon kinaiya ukon pagkaara kag ang tanda sang pagkilala.
C. Ang kinaiya sang Dios nagatudlo sa Iya mga kalidad kag mga pagkaperpekto nga sa diin ginbahinbahin subong mga hiyas kag pirmi gid ara: labaw nga kagamhanan, pagkamatarong, katarungan, gugma, kinabuhi nga walay katapusan, pagkahibalo sang tanan, makagagahum sa tanan, pagkaara bisan diin, pagkawalay pagbaylo, kag kamatuuran. Ang kabilogan sang mga hiyas sang Dios sa Iya kinaiya.
D. Ang kinaiya amo ang nabilin nga malig-on sa pagbaylo. Busa, kon wala ang kinaiya, ang isa ka butang indi mangin tinuud nga amo gid. Kon ang Dios wala sing kinaiya, ang Dios indi mangin Dios.
E. May ara Dios kag ang mga hiyas nga ara sa Iya kinaiya mga ginpakita pinaagi sa Iya gintuga na (Mga Taga-Roma 1:20), pinaagi sa Iya mga hilikuton sa kasaysayan sang katawhan, kag pinaagi sa Iya indi magkasayup nga Pulong (Juan 1:1).
F. Ang Dios espiritu (Juan 4:24); ang Iya unay nga kinaiya isa ka espirituhanong kamatuuran. Ang Griyego nga kangalan (*pneuma*), “espiritu,” nagakahulugan “ginhawa,” isa ka butang nga indi makit-an apang matuud; busa ang espiritu nagakahulugan nga ang Dios indi makit-an apang matuud.
G. Sanglit nga ang Dios espiritu, ang Iya mga hiyas mga indi makit-an sang mata sang tawo. Ang Iya mga unay nga kinaiya indi matalupangdan pinaagi sa pagkabatid ukon pinaagi sa pangatarungan; mahimo sila, sa bisan paano, mahangpan pinaagi sa ikatatlo nga pamaagi sang pag-inoino nga ginatawag pagtoo.
H. Ang Manunuga walay lawas; sa kabaliktaran, ang Iya tawhanon nga mga tinuga mga pagsinakot sang may lawas kag walay lawas—lawas kag kalag (2 Mga Taga-Corinto 4:7, 16). Bisan pa nga ang Dios walay lawas kag indi makit-an, ini wala nagapahimo sa Iya nga mas tinuud pa kay sa makit-an, ang makit-an ukon may lawas nga mga butang. Bisan pa nga ang Iya mga hiyas indi makit-an, ang Iya mga kalidad ginpakita sing maathag ginpakita sa pagtuga kag sa natural nga kalibutan agud nga wala sing tawo ang may pamalibad sa pagpanghiwala sang pagkaara sang Dios ukon magsalikway sang binuhatan ni Jesu-Kristo subong Manluluwas (Mga Taga-Roma 1:20-21).
I. Ang tanan nga mga hiyas sang divine nga kinaiya ara kag makit-an sa Dios, apang ang tanan indi pirmi makita sa pareho nga tion. Ini ginlarawan pinaagi sa kasanag. Ang tanan nga mga kolor sang makit-an nga balangaw mga nagapuyo sa silak sang puti nga kasanag, pero ang tagsatagsa ka mga kolor makita lamang sa idalum sang nagkalainlain nga mga kahimtangan sang silak ukon paglikoliko sang silak.
J. Kon ang divine nga kinaiya amo ang hilisgutan, ang Dios ginapakilala kag ginaton-an subong isa lamang. Ang Bibliya nagapahayag nga ang Dios isa lamang (Deuteronomio 6:4). Ang pagkaisa sang Dios, nga gintawag ang Iya himaya, amo ang tanda sang pagkilala sang kinaiya ukon character sa tanang tatlo ka mga persona sang kabilogan sang Dios. (Juan 10:30). Sa paghiusa sang Dios, may isa lamang ka kinaiya, isa ka

klase sang pagkatinuud. Busa, ang Dios isa sa kinaiya, tatlo ka mga persona.

K. Kon ang divine nga mga persona amo ang mga hilisgutan, ang Dios ginpakilala sa tatlo ka nabulag kag nagkalainlain nga mga persona nga ginkilala nga lain sa isa kag isa sa bug-os nga Balaan nga Kasulatan (Isaias 48:16; Juan 10:30; cf. Mga Salmo 110:1; 2 Mga Taga-Corinto 13:14; 1 Pedro 1:2). Ang pulong nga "Trinity" ukon Tatlo ka mga Person sa Isa ka Dios gingamit agud ipahayag ang tatlo ka mga persona sa isa ka kabilogan sang Dios. Sa Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, may tatlo ka katupong, pareho nga walay katubtuban, parehong walay ginsuguran kag walay katapusan nga mga persona sa isa ka kinaiya: ang Amay (1 Mga Taga-Corinto 8:6; Mga Taga-Efeso 1:3); ang Anak (Juan 10:30; 14:9; Mga Taga-Colosas 2:9); kag ang Balaan Espiritu (Exodo 31:3; Isaias 6:8-9; cf. Mga Binuhatan 28:25-26; Isaias 11:2; Jeremias 31:31-34; cf. Mga Hebreo 10:15-17).

L. Wala sing hilisgutan nga mas ginpasidunggan sa diin ang tawhanon nga hunahuna makapatumod sang kaugalingon sini kay sa pagpamalandong ukon pagkilala sang persona kag character sang Dios. Indi ini isa ka indi matungkad nga hilisgutan. Ang kinaiya sang Dios amo ang pagtoon sang Iya persona kag sang Iya mga hiyas. Wala sing punto nga ang tumuluo magbatyag sang iya mga limitasyon nga mas labaw sang pagsukmat sang katungdanan sang husto nga pagkilala sang kinaiya sang Dios. Apang bisan pa sina ang kinaiya sang Dios ginpakilala agud mahangpan. Si Moises ginsugo nga kuhaon ang iya mga sapatos tungud kay nagatindog siya sa balaan nga duta sang nag-atubang sa kinaiya sang Dios (Exodo 3:5).

III. Ang Dios Nagpakilala sang Iya Kaugalingon

A. Ang mga hiyas sang Dios mahangpan lamang naton subong sang pagpakilala sa ila sang Dios sa aton sa Balaan nga Kasulatan. Ang pagkalisud sa pagtoon sang divine nga kinaiya amo nga ini nagadala sang may katubtuban nga hunahuna sang tawo sa mapinadayunon nga pagpamalandong kag paghatag sang bug-os nga pagtalupangud sa walay katubtuban.

B. Agud mas bug-os pa gid nga mahangpan ang indi makit-an, walay lawas, walay katubtuban, walay limitasyon nga kinaiya sang Dios, ang tumuluo nakadepende lamang sa indi magkasayup nga Pulong sang Dios—sang Balaan nga Kasulatan—kag sang pagpuno sang Balaan Espiritu. Wala sing katukuran sang kasayuran sa aton character, ukon sa kinabuhi sang bisan sin-o nga aton nahibal-an, ukon sa bug-os nga katawhan nga makahimo magbulig sa aton maghangup ukon bisan husto nga paglarawan sang perpekto nga character sang Dios. Ini bug-os gid nga indi naton mahangpan, kag samtang may kaanggid sa tunga sang kinaiya sang Dios kag sang kalag sang tawo, ang pagkaanggid may limitasyon. Ang kinaiya sang Dios indi makit-an; ang kalag sang tawo indi makit-an. Ang kinaiya sang Dios tinuud; ang kinaiya sang tawo tinuud. Ang divine nga kinaiya may madamo sing mga hiyas subong sang labaw nga kagamhanan, pagkamatarong, katarungan, gugma, kinabuhi nga walay katapusan, pagkahibalo sang tanan, makagagahum sa tanan, pagkaara bisan diin, pagkawalay pagbaylo, kag kamatuuran; ang kalag sang tawo may mga hiyas subong sang pagkahibalo sang kaugalingon, panghunahuna, kag kabubut-on. Ang persona ukon kinaiya sang Dios indi makit-an kag tinuud nga may mga hiyas; luwas sina wala na sing pagkaanggid sa tunga sang divine nga kinaiya kag sa kalag sang tawo.

C. Pinaagi sa grasya ang Dios nagpakilala sang Iya kaugalingon, kag kon ano ang ginpakilala sa kinaiya sang Dios ginpakilala agud mahangpan pinaagi sa buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu. Ang tumuluo makasarang kag dapat maghanas sang pahibalo nga ginsangkap sang Dios nahanungud sang Iya mga hiyas.

IV. Ang Panghunahuna Nahanungud sang Divine nga Personalidad
   A. Ang kinaiya indi lamang kon ano ang Dios tungud sang Iya character kondi kon ano Siya tungud sang Iya personalidad.
   B. Ang tawo may personalidad tungud kay siya ginhimo sa dayway sang Dios, ina amo ang, may tinuud apang indi makit-an nga mga hiyas (nga, syempre, mga indi kapareho subong sang mga hiyas sang Dios).
   C. Ang pahayag nga “ang Dios nagtuga sang tawo sa Iya kaugalingon nga dagway” (Genesis 1:27) kasami nga wala mahangpan kag gintuis. Ang tawo wala natawo sa dagway sang Dios; gintuga siya sa dagway sang Dios. “Ang Dios nagtuga sang tawo sa Iya kaugalingon nga dagway” nagakahulugan nga ang tawo nagaangkon sang tanan nga mga hiyas sang personalidad ukon pagkatawo, indi nga ang tawo nagaangkon sang kinaiya sang Dios.
   D. Ang personalidad sang tawo nahasuno sa kinaiya sang iya kalag. Ang kalag kaupod ang kinaugali sini ara sa sulud; ang personalidad ara sa gowa. Ang personalidad amo ang pagpakita sang kon sa ano nga pamaagi ang kalag magtrabaho.
   E. May madamo nga mga tawo sa katawhan, apang ang tanan may pareho nga kinaiya. Puwede naton masiling nga ang katawhan isa sa kinaiya apang madamo sing personalidad. Ang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios isa sa kinaiya apang tatlo lamang sa personalidad. Ang kada sakup sang kabilogan sang Dios isa ka personalidad.
   F. Samtang ang katawhan nasakupan sang kinahanglanong mga sangkap sang personalidad kag makasarang sang ila naandan nga paghulag sa sulud sang may limitasyon nga bahin, ang Dios amo ang ginhalinan kag ang larawan sa sining kinahanglanong mga sangkap nga Iya ginaangkon sa bahin sang walay katubtuban kag sa walay limitasyon nga kahimtang.
   G. Halos ang tagsa ka pahina sang Bibliya nagapahayag sang personalidad sang Dios. Nakuha naton ang aton paghangup sa personalidad sang Dios halin sa pagpakita sang nagkalainlain nga mga pagtingub sang Iya mga hiyas sa kabilogan nga Pulong sang Dios.
   H. Ang Dios nagadisenyo, nagapatuman, nagahatag gahum; amo ini ang mga hilikuton sang Iya personalidad.
   I. Ang Dios nagahunahuna kag nagahimo sang mga desisyon. Amo ini ang mga hilikuton sang persona sang Dios, ang kinataasan nga katukuran sang Iya kinaiya.
   J. Ang pinakakinahanglanon nga mga bahin sang personalidad amo ang pagkahibalo sa kaugalingon kag kaugalingong-pagdesisyon. Ang tawo dapat una gid nga makatalupangud nga buhi siya, dason makahimo siya sang mga desisyon nga may kaangtanan sa sina nga pagkatalupangud.
      1. Ang Dios nagahambal sa Iya kaugalingon subong sang “Ako” ukon “Ako, Ako gid” madamo nga tion sa Balaan nga Kasulatan (Genesis 6:17; Exodo 20:2; Levitico 26:28; Isaias 43:11, 25). Busa, ang Dios may kaugalingong-pagtalupangud .
      2. Ang Dios nagapahayag sang Iya mga panghunahuna, mga handum, kag mga desisyon, busa may ara Siya kaugalingong-pagdesisyon (Exodo 20:2-17; Isaias 55:8-9).
   K. Ang Dios nakakilala sang Iya kaugalingon nga isa ka persona, kag sa subong sina nagahulag Siya sang may perpekto nga pagkamatinud-anon kag sang perpekto nga pagkamakatarunganon. Ang personalidad dapat may pagkamatinud-anon kag pagkamakatarunganon. Ang pagkamakatarunganon nagakahulugan nga ikaw nagahunahuna, kag ang pagkamatinud-anon nagakahulugan nga ginagamit mo ang

kon ano ang imo ginahunahuna. Ang Dios amo ang perpekto nga pagkamatinud-anon kag ang walay katapusan nga putling kaayo, nga ginatawag sang Bibliya pagkabalaan.

L. Ang personalidad sang Dios pirmi malig-on kag makanunayon. Wala Siya nagabaylo. Ang Dios indi magpaangay-angay sa labing diyutay sa aton mga personalidad. Kita ang magpaangay-angay sa Iya. Ang Dios amo ang walay katubtuban nga personalidad; kita may dulonan nga personalidad. Ang walay katubtuban indi gid magpaangay-angay sa may katubtuban.

M. Ang tawo nagaangkon sang may limitasyon nga kasangkaron sang pagkahibalo sa kaugalingon kag sang kaugalingong-pagdesisyon. Busa kita mga makasarang mag-angkon sang piho kag dumalayon nga kaangtanan sa Dios sa katukuran sang grasya.

N. Ang hingpit nga kabubut-on sang Dios kag hingpit nga pagkaperpekto nagatanda sang Iya kabangdanan kag disenyo subong man sang pagpatuman (Mga Taga-Efeso 1:9, 11).

O. Ang Dios, sa hingpit nga talaksan, nagahan-ay sinang tanan nga personalidad.

P. Ang Dios nakakilala sang Iya kaugalingon nga indi mapaanggid sa bisan ano nga mga tinuga. Indi Siya puwede mapahog sang bisan ano nga tinuga ukon kahimtangan. Ang Dios may hingpit nga pagtahod sa kaugalingon. Ini nga pagtahod sa kaugalingon indi ang garbo ukon ang pagkamapalabilabihon; ini amo ang perpekto nga personalidad nga malayo kaayo sa aton indi perpekto nga kahimtangan.

Q. Ang kaalam pirmi gid bahin sang personalidad sang bisan sin-o. Sanglit nga ang Dios nakahibalo sang tanan, ang Iya kaalam hingpit kag bahin sang Iya personalidad (Isaias 44:6; 45:5-6; 1 Timoteo 1:17).

R. Ang divine nga kabangdanan amo ang Iya kaugalingon nga himaya, indi ang pagdayaw sang Iya kaugalingon. Ini indi garbo ukon pagkamapalabilabihon; ini amo ang perpekto nga pagpahiangay sa Iya walay katubtuban nga mga hiyas. Ang Dios nakalilala sang Iya kaugalingong himaya, kag nagaangkon sang Iya himaya sa kapuslanan sang hingpit nga kamatuuran.

S. Busa, ara ang tanan nga mga butang para sa himaya sang Dios. Kon wala ini nga kamatuuran wala ang tanan nga mga butang; tungud sini ara sila (Exodo 33:18; Mga Salmo 19:1; Isaias 6:3; Mateo 6:13; Mga Binuhatan 7:2; Mga Taga-Roma 1:23; 9:23; Mga Hebreo 1:3; 1 Pedro 4:14).

T. Ginkuha naton ang aton paghangup sang personalidad sang Dios halin sa Iya pagpahayag sang Iya kaugalingon nahanungud sang Iya mga hiyas sa kabilogan nga bahin sang indi magkasayup nga Pulong sang Dios.

V. Pagkinabuhi sa Kinaugalingon

A. Ang Dios ara sa walay ginsuguran kag walay katapusan, wala ginsakdag sang Iya kaugalingon ukon sang bisan ano sang iban nga ginhalinan ukon sang nagsangkap. Ang Dios wala sing ginsuguran. Ang Iya ngalan sa Daan nga Katipan, amo ang (*JHWH*), *Yahweh*, nagakahulugan “ang kaugalingong-pagkabuhi.” Siya ang ginhalinan sang pagsakdag apang wala nagakinahanglan nga sakdagon sang Iya kaugalingon. Sa lain nga mga pamulong, ara kag buhi Siya sa walay ginsuguran kag sa walay katapusan subong ang walay katubtuban nga persona nga wala nagakinahanglan sang bulig halin sa bisan kay sin-o. Kita, sa pihak nga bahin, nagakinahanglan sang bulig halin sa Iya; sanglit nga Siya amo ang walay katubtuban nga ginhalinan ukon kapanguhaan nga may walay katubtuban nga ikasarang, Siya nagasangkap sang aton mga kinahanglanon.

B. Ang pagkaara sang Dios wala nagabaylo ukon nagailis. Amo ina kon ngaa kita nagapaangay-angay sa Iya kag Siya wala nagapaangay-angay sa aton. Labot pa,

Siya ang nagpahimo sang tanan nga ara luwas sang Iya kaugalingon, apang wala sing nagpahimo para sa Iya kaugalingon. Pinaagi sa paggamit sini nga palatukuran, kon ang Dios ang ginhalinan sang tanan nga kapagsik ukon kabaskog kag nagpahimo sa aton agud magbaton sang Iya kinabuhi, may ara Siya sing walay katubtuban nga abilidad agud magsangkap sa aton sang pipila sang Iya kabaskog: Ang ginhalinan sang kabaskog nga sa diin ginahunahuna mo karon mismo amo ang Dios.

C. Kita, subong mga tumuluo, may walay ginsuguran kag walay katapusan nga kaangtanan sa Dios, kag wala sing mas mataas nga kaangtanan sa kalibutan. Wala gid sing labaw pa sa Dios—ang kaangtanan sa Iya amo ang kinaputok-putukan. Ang mga bahin sang Bibliya amo ang kaugalingon nga mga kaangtanan sang Dios sa tawo (Genesis 5:22-24; Exodo 33:11). Sang naghimo kita sang aton unang pagpaangay-angay sa Iya katarungan pinaagi sa pagtoo kay Kristo, nagsulud kita *sa* perpekto nga kaangtanan. May kaangtanan kita sa Isa nga wala sing ginahalinan kag wala sing sulundan. Siya *amo* ang sulundan, apang Siya *may* wala sing sulundan. Dugang pa, Siya, bug-os nga nahanas sa kada ikaduha nga sulundan luwas sa Iya kaugalingon, sa diin nagakahulugan nga may ara Siya sang mga hiyas nga kinahanglanon agud himoon Siya sang perpekto nga Manughukum sang Mataas nga Korte.

VI. Ang Divine nga mga Hiyas Ginpakilala

A. Ang mga hiyas amo ang mga kalidad kag mga pagkaperpekto nga ginaangkon sang Dios; “ang indi makit-an nga mga butang sang Iya [Iya mga hiyas] . . . mga klaro nga makit-an, nangin madali hangpon tungud sang mga butang nga Iya nahimo [ang paghimo sang pagtuga amo ang hilikuton sang Dios subong isa ka persona]” (Mga Taga-Roma 1:20*b*) ginhusto nga pagbadbad). Ini nga pagkapamulong nagalarawan sang personalidad sang Dios kag, sa likod sang Iya personalidad, amo ang ginhalinan sang mga hiyas sang Iya kinaiya.

B. Sanglit nga ang grasya sang Dios kag ang binuhatan sang Dios amo ang mga pagpakita sang Iya kinahanglanon kaayo nga mga kalidad—ang Iya mga hiyas ukon kinaiya, ini kinahanglanon kaayo nga mahangpan kon sin-o kag ano ang Dios (ina amo ang, mahangpan ang Iya mga hiyas). Dugang pa, sanglit nga si Jesu-Kristo Dios—ang makita nga persona sang kabilogan sang Dios (Juan 1:18)—agud mahangpan Siya kinahanglan naton mahangpan ang divine nga kinaiya. Pagkatapos sang kaluwasan *iya na* kita sang Dios; busa, gindisenyo kita agud makahangup sang mga panghunahuna kag mga hilikuton sang Dios.

VII. Ang mga Hiyas sang Dios

A. Labaw nga Kagamhanan

1. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios amo ang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan, walay katubtuban, walay pagbaylo nga kabubut-on nga ginpahayag sa panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine decree sang nag-agi nga walay ginsuguran.[81] Subong ang Labing Makagagahum nga Dios sang kalibutan (Deuteronomio 4:39), ang Hari sang langit kag duta (Mga Salmo 47:2; 93:1-2), ang Dios may hingpit nga katungud kag kabubut-on.
2. Ang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan (Mga Salmo 93:2); ang Dios walay katubtuban Mga Salmo 8:1; Mga Binuhatan 5:39; Mga Hebreo 6:13); ang Dios makapiho sang Iya kaugalingon (Job 9:12; Mga Salmo 115:3; 135:6; Mga Hulubaton 21:1; Daniel 4:35). Busa, ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan, walay katubtuban, kag makapiho sang

81. Tan-awa ang Dugang sa Basahon B.

Iya kaugalingon.

3. Pinaagi sa divine decree, ang labaw nga kagamhanan sang Dios kag sang hilway nga kabubut-on sang tawo pareho nga ara sa kasaysayan sang katawhan. Ining duha gid mga indi makit-an, bisan pa nga makita naton ang ila mga bunga ukon sangputanan (Juan 7:17; Mga Taga-Filipos 2:13; 2 Pedro 3:9).
4. Ang makagalahum nga kabubut-on sang Dios halin sang nag-agi nga walay ginsuguran para sa katawhan ginpahayag sa Mga Taga-Efeso 1:5 (KJV), “Nga nagpili na nga daan sa aton nga Iya mangin mga anak pinaagi kay Jesu-Kristo sa iya kaugalingon, suno sa ikahamuut ukon kapuslanan sang iya kabubut-on,” kag sa 2 Pedro 3:9 (KJV), “Ang Ginoo wala nagapatumbaya nahanungud sang iya saad, subong nga madamo sang mga tawo ang nagsalig sa kapabayaan; kondi sang pagbatas tungud sa aton, nga wala nagahandum nga ang bisan isa mawala, kondi nga ang tanan magadangat sa paghinulsol.”
5. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios sa Panahon sang Simbahan ginpahayag sa ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Colosas 1:27, “Sa ila nga ginbuut sang Dios nga ipahayag sa mga Hentil ang mahimayaon nga mga kamanggaran sang sini nga tinago ukon tanhaga, nga amo si Kristo sa inyo, ang paglaum kag himaya.” Ang labaw nga pagkamakagagahum sang Dios nagbuut sa tagsa ka tumuluo sa Panahon sang Simbahan sang pinasahi nga espirituhanong kinabuhi, kag wala lamang Niya ginpahayag sa iya ang “mga kamanggaran” sang sinang pinasahi nga espirituhanong kinabuhi, kondi nga si Jesu-Kristo nagapuyo sa tagsa ka tumuluo sa Panahon sang Simbahan subong “ang paglaum [pagsalig] sang himaya.”
6. Ang mga katungdanan sang divine nga labaw nga kagamhanan
    a. Ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios amo ang tanan nga palatukuran ukon sulundan sang tanan nga mga butang; gintuga Niya kag ginatipigan kag ginasakdag ang kalibutan (Mga Taga-Colosas 1:15-16).
    b. Ang makagalahum nga kabubut-on sang Dios nag-decree nga ipakilala ang Iya kaugalingon sa aton pinaagi sa panudlo sang Bibliya (Mga Hebreo 4:12).
    c. Ang makagalahum nga kabubut-on sang Dios nag-decree nga magpatigayon sa aton pinaagi sa policy sang grasya, kag hatagan ang mga tumuluo sa Panahon sang Simbahan sang pinakamaayo kaayo kag pinasahi nga plano nga nasangkap sa mga tumuluo sing bisan kasan-o nga kadumalahan sing kapanahonan sang kasaysayan.
    d. Ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios nga Amay nagpadala kay Jesu-Kristo sa krus agud magsangkap sang aton walay katapusan nga kaluwasan (Juan 3:16).
    e. Ang pagkalabaw nga makagagahum sang Dios pirmi nagapanghikot para sa Iya kaugalingon nga himaya. Busa, ang tanan nga butang ara para sa himaya sang Dios (Exodo 33:18; Mga Salmo 19:1; Isaias 6:3; Mateo 6:13; Mga Binuhatan 7:2; Mga Taga-Roma 1:23; 9:23; Mga Hebreo 1:3; 1 Pedro 4:14).
    f. Ang Dios wala gid nakahimo sang malain nga desisyon. Ang tanang divine nga mga desisyon halin sa labaw nga kagamhanan sang Dios nga nahimo halin sa kahimtangan sang walay ginsuguran kag walay katapusan kag walay katubtuban nga kabaskog. Ang tanang divine nga mga desisyon nahasuno sa Iya walay katapusan nga kinaalam kag pagkahibalo sang tanan. Busa, indi gid puwede para sa Dios nga maghimo sang sayup nga desisyon.
    g. Ang Dios sa Iya pagkalabaw nga kagamhanan nagapahayag sang mataas nga

pagmando, kinaalam, kag grasya sa Iya nga mga desisyon nga may kaangtanan sa aton. Kon magaabot ang tion nga kita mapatay, ang tion, pamaagi, kag ang lugar sang aton pagkamatay mga mapiho pinaagi sa mga desisyon halin sa pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios. Ang Dios wala gid nakahimo sang sayup ukon malain nga desisyon nahanungud sang aton pagkinabuhi, kag wala gid Siya nagahimo sang malain nga desisyon nahanungud sang tion, pamaagi, kag lugar sa diin magbiya kita sa sini nga kinabuhi.

7. Mga palatukuran nga may kaangtanan sa pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios
   a. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios nagapanghikot sa bug-os nga pagkaangay sing tanan sang Iya iban nga mga hiyas.
   b. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios nagatrabaho kadungan sang Iya pagkahibalo sang tanan. Ang Dios may kinaalam agud magpatuman sang Iya kabubut-on. Wala gid sing panahon sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kag wala gid sing panahon sa palaabuton nga ang Dios wala nakahibalo sang tagsa ka panghunahuna, kabangdanan, desisyon, kag paghulag sang tagsa ka makatarunganon nga tinuga, sa anghel man ukon tawo. Busa, ang Dios may bug-os kag kabilogan nga kaalam, nga nagahimo sang Iya labaw nga kagamhanan kag mga desisiyon sing perpekto, tungud kay may ara Siya sing tanan nga mga pagpamatuud sang kamatuuran. Ang Dios wala gid nakahimo sang malain ukon sayup nga desisiyon. Ang tanan Niya nga mga desisiyon nakatukod sa walay ginsuguran kag walay katapusan nga kinaalam kag pagkahibalo sang tanan.
   c. Sanglit nga ang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan kag pagkawalay pagbaylo, wala gid Siya nagakinahanglan magbaliktad sang desisyon. Ang Iya mga desisiyon mga perpekto sang nag-agi nga walay ginsuguran kag mga perpekto sila sa tanang panahon samtang buhi pa kita diri sa duta.
   d. Ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios nagapanghikot kadungan sang Iya pagkahibalo sang tanan. Ang Dios may gahum sa pagpatuman sang Iya kabubut-on sa idalum sang tanan nga kahimtangan. Ang makagalahum nga kabubut-on kag gahum sang Dios mga indi gid madaogdaugon.
   e. Ang divine nga labaw nga kagamhanan kag katungdanan sang tawo mga indi magkasumpaki sa kasaysayan sang katawhan sanglit nga ang Dios makagalahum nga nag-decree sang paghulag sang hilway nga kabubut-on sang tawo. Ini nga bahin sa plano sang Dios gindisenyo agud magsulbar sang pagsinumpunganay sang mga anghel pinaagi sa pagpakita kay Satanas kag sang tanan nga nahulog sa sala nga mga anghel nga ang paghukum sang Dios sa ila sang wala pa ang mga kapanahonan sang kasaysayan (Mateo 25:41) nangin hingpit, tuman, bug-os nga maangayon ukon patas.
   f. Ang Dios makagalahum nga nagabuut nga ang tanan nga mga tawo mag-abot sa pagkahibalo sang pagluwas ni Jesu-Kristo (2 Pedro 3:9). Apang bisan pa sina, ang hilway nga kabubut-on sang madamo nga mga tawo magabalibad sang magrasyahon nga dulot sang Dios sing kaluwasan nga magadala sa ila sa walay katapusan nga silot (Juan 3:18, 36). Kon ang isa ka tawo magtuman sa kabubut-on sang Dios pinaagi sa pagtoo kay Kristo lamang, may ara siya sing walay katapusan nga kaluwasan (Juan 3:16). Ang Dios nagagamit sang kabubut-on sang tawo agud ipatuman ang Iya kabubut-on kag katuyoan, apang bisan pa sina ang Dios wala gid nagapamilit sang hilway nga kabubut-on sang tawo.

g. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios wala nagapagamay ukon nagapauyon-uyon sang katungdanan sang tawo sa kasaysayan. Wala gid sing mabuhi nga hilway sa labaw nga kagamhanan sang Dios. Ang labaw nga kagamhanan sang Dios nagapaangkon sang kinabuhi sang kalag sa biological nga kinabuhi nga nagahimo sang kinabuhi sa tawo sa tion sang pagkabun-ag kag nagatipig sang imo kinabuhi agud magsalikway ukon magbaton sa Iya kabubut-on. Ang bisan ano nga pagpaninguha sang tawo nga magkinabuhi sang hilway sa Dios amo ang kinabug-osan nga halimbawa sang garbo ukon sang pagkamapalabilabihon.
h. Sa idalum sang labaw nga kagamhanan sang Dios, ang bisan sin-o nga tawo nga napatay nga wala nakalambot sa punto sang pagkamasaligan sa tion sang pagkahibalo sa Dios sa gilayon nga naluwas tungud kay ang iya hilway nga kabubut-on wala pa sing kahigayonan agud magbaton ukon magsalikway kay Kristo.

8. Ang awtoridad sang Dios
   a. Ang awtoridad sang Dios naghalin sa Iya mga hiyas.
   b. Ang Dios may hingpit nga awtoridad sa sining duha sa mahimong mahitabo kag sa tinuud nga nahitabo.
   c. Sa mahimong mahitabo nga mga butang, ang Dios makagagahum nga manugdumala nga sa sina ginapabayaan Niya sila subong nga mahitabo lamang ukon nag-decree sa ila nga mahimong tinuud nga mahitabo sa pat-ud nga punto sa palaabuton.
   d. Ang Dios wala sing salabton sa kay bisan sin-o. Siya nagahulag suno sa Iya kaugalingong perpekto nga character ukon pagginawi kag wala nagakinahanglan sang bulig halin sa kay bisan sin-o para sa tambag ukon pagpadasig. Perpekto Siya kag indi gid mahimong mas gamay kay sa perpekto sang bisan ano nga desisyon nga Iya ginahimo.
   e. Ang tanan nga porma sang kinabuhi ukon pagkaara mga ara sa sulud sang ginsakupan sang Dios. Ang Dios amo ang kinatapusan kag hingpit nga Awtoridad (Mga Salmo 145:14; Mateo 20:15; 1 Timoteo 6:15). Ang Dios nagatugyan kag nagapalig-on sang mga palakat sang awtoridad sa katawhan; aton ginatawag ini nga mga palakat sang gintugyan nga awtoridad sang mga kasugoan sang divine nga katukuran. Gindisenyo para sa mga tumuluo kag mga ditumuluo man, ini nga mga awtoridad ginakinahanglan para sa pagpadayon sang katawhan. Halimbawa, ang tagsa ka tawo magakaput sang awtoridad sa iya kaugalingon sa katungdanan sang pagdisiplina sa kaugalingon; amo ini ang hanas nga pamaagi sang paggamit sang iya hinatag sang Dios nga hilway nga kabubut-on. Sa amo man, sa kaminyoon, ang lalaki amo ang awtoridad sa babayi; sa pamilya, ang mga ginikanan ang mga awtoridad sa ila mga kabataan. Ang kasugoan kag ang pagpatuman sang kasugoan, subong man sa militar, mga palakat sang awtoridad sa idalum sang palatukuran sang pungsod.
   f. Ang awtoridad sang Dios nakatukod sa tatlo ka mga kamatuuran:
      1) Ang Dios amo ang Manunuga (Genesis 1:1-3). Ang Dios naghatag sang pagpadayon nga pagkinabuhi sa tagsa ka tinuga kag sa tanan nga mga butang; busa, ang Iya awtoridad ginahatag sa tanan nga mga tinuga. Sa pagkadungan ukon pag-inupod sang Iya pagkamatarong kag katarungan, ang Dios sa Iya labaw nga kagamhanan may katungud agud magluwas ukon maghukum, maghatag sing padya ukon disiplina. Busa ang Dios

may katungdanan agud disiplinahon ang nagbaliktad nga ara sa idalum sang pagpanghaylo sang kalautan. May katungdanan man Siya agud pakamaayohon kag padyaan ang hamtong nga tumuluo nga ara sa idalum sang pagpanghaylo sang panudlo sang Bibliya. Ini nga pagbansaybansay sang awtoridad pirmi makanunayon kag nagakaangay sa Iya kaugalingon nga kinaiya kag plano.

Ang hingpit kag makagagaghum nga pagkatag-iya sang Manunuga sang tanang mga tinuga may kalainan sa ikaduha nga mga katungdanan nga nakilala sang mga tawo sa pagkatag-iya sang kaugalingon nga pagkabutang sa idalum sang divine nga katukuran. Ang tanan nga manggad sang kalibutan iya sang Dios (Mga Salmo 50:10). Nahaangay sa Iya kabubut-on kag perpekto nga character, makahimo Siya maghatag sang mga pakamaayo ukon kuhaon sila suno sa Iya kaugalingon nga pagdumala sang tagsa-tagsa subong ina nga tawo nagpaangay-angay man ukon wala nagpaangay-angay sa divine nga katarungan (Job 1:21).

2) Ang Dios nagtubus sa aton; Ginbakal kita Niya sa tiyanggihan sang ulipon sang sala. Ginhilway Niya kita didto sa krus, naghatag sa aton sang katungud agud magpili para sa ukon batok sa Iya plano sang kaluwasan kag, sunud sina, agud magpili para sa ukon batok sa panudlo sang Bibliya. Ginbakal kita Niya sang may bili; busa, may awtoridad Siya sa aton.
3) Ang Dios nagsangkap sang panudlo sang Bibliya. Ang awtoridad sang Dios ginpahayag sa panudlo sang Bibliya, kag ang aton pagkamatinumanon sa Iya awtoridad may kaangtanan sa kadamoon sang panudlo sang Bibliya nga ara sa aton mga kalag. Kon magpaidalum kita sa awtoridad sang Dios, may maayo kaayo kag katingalahan nga pakamaayo, kag kon isalikway naton ang Iya awtoridad, ang makalilisang nga paghimalaut.

9. Ang kahilwayan sang Dios
   a. Ang kahilwayan indi gid man tinuud nga hiyas; ang labaw nga kagamhanan amo ang hiyas. Ang solo nga dulonan ukon pagdili sa kahilwayan sang kabubut-on sang Dios amo ang pagpahamtang sa kaugalingon nga dapat nga dapat naangay sa Iya iban nga mga hiyas.
   b. Ang Dios kinahanglan mangin naangay sa Iya kaugalingon; Indi Niya puwede ipauyon-uyon ukon ibutang sa peligro ang Iya kinaiya.
   c. Ang pagpakatawo kag espirituhanon nga kamatayon ni Kristo amo ang solo nga pamaagi nga ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios puwede mag-decree sang kaluwasan para sa tawo. Sa lain nga mga pamulong, ang Dios hilway agud pakamaayohon ang tawo kon ang tawo magpaangay-angay lamang sa Iya katarungan, una sa tanan sa tion sang kaluwasan, dason sa tion sang pagpanumbalik, kag sa kinatapusan sa tion sang espirituhanon nga pagkahamtong.

B. Pagkamatarong
   1. Ang Dios perpekto, sa sining duha sa Iya persona kag sa Iya character, busa ang tanan Niya nga mga hiyas mga perpekto (Deuteronomio 32:4; Mga Salmo 7:9; 11:7; 97:6; 113:3; 119:137; Jeremias 23:6; Juan 17:25; Mga Taga-Roma 1:17; 10:3; 1 Juan 2:29).
   2. Ang Dios bug-os nga hilway sa sala. Ang Dios indi makahimo sa bisan ano nga pamaagi nga mahilabot sa sala luwas sa paghukum sini.
   3. Ang Dios nagaangkon sang walay ginsuguran kag walay katapusan, walay

pagbaylo, kag hingpit nga pagkamatarong . Ang Iya pagkamatarong sa paghiusa sa Iya perpekto nga katarungan ginalarawan subong pagkabalaan ukon pagkamatinud-anon (Exodo 15:11; 19:10-16; Isaias 6:3).

4. Ang pagkamatarong amo ang palatukuran ukon talaksan sang divine nga pagkamatinud-anon. Ang tanan nga ginahimo sang Dios nagaugyon sa sini nga sukud sang pagkaperpekto.
   a. Ang pagkamatarong sang Dios perpekto kag nagakinahanglan sang perpekto nga katarungan.
   b. Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios, ang katarungan sang Dios ang nagapatuman.
5. Ang pagkamatarong amo ang magbalantay sang divine nga katarungan.
6. Ang tanan nga katarungan gindumalahan halin sa perpekto nga pagkamatarong sang Dios (Levitico 19:2; 1 Samuel 2:2; Mga Salmo 22:3; 47:8; 119:9; Juan 17:11; Bugna 3:7; 4:8; 6:10).
7. Ang Dios hingpit nga maayo. Indi ini ang kaayo sang pamatasan, indi ang balaodnon nga kaayo, indi ang gintuis nga kaayo halin sa palanan-awon sang makasasala nga kinaiya sa diin ang tawo nagapaninguha nga haylohon ang Dios kag mga tawo kon ano gid siya ka maayo. Ang hingpit nga kaayo sang Dios amo ang kaayo nga may kaugalingong bili nga amo ang perpekto nga pagkamatarong (Mga Salmo 25:8; 34:8; 86:5; 119:68; Lucas 18:19). Ang Dios walay katubtuban nga perpekto. Indi gid Siya puwede matintal agud magpakasala, ni makasala. Ang sala may mga dulonan, sulundan ukon talaksan kag mga sukud, apang ang Dios labaw sa mga talaksan kag mga sukud kag busa indi makasala. Ang Dios indi makahimo magtintal sang bisan sin-o agud magpakasala, apang makakilala ukon makatalupangud Siya sang sala sa aton.
8. Ang Dios indi puwede magmagamo sa pagkawalay kahibalo ukon mga pagkawalay kabangdanan, sang bisan ano nga mas labaw kay sa pagsulay, sala, ukon sang pagtugot sa sala.
9. Ang kinaalam kag character sang Dios mga perpekto; ang Iya pagkaperpekto nahilabot sa hingpit nga kamatuuran, gugma, katarungan, kag pagkamatarong.
10. Ang kaugalingon gid nga pagkamatarong sang Dios ginpaangkon sa tagsa ka tumuluo sa tion sang kaluwasan (Genesis 15:16; 1 Mga Taga-Corinto 5:21) subong ang puntirya para sa pakamaayo halin sa Dios.

C. Katarungan

1. Ang Dios perpekto nga katarungan: hingpit kag indi malimbungon nga pagkamaangayon (Deuteronomio 10:17; Mga Taga-Roma 2:11). Indi gid mahimo para sa Dios ang mangin dimaangayon sa katungdanan sang divine nga katarungan.
2. Ang tanan nga mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nagalingkod sa Mataas nga Korte sang Langit; busa, ang katarungan nahilabot sang tanang tatlo ka mga persona sang kabilogan sang Dios. Ang divine nga katarungan nagapatuman sang palakat sang divine nga mga kasugoan nga mga naangay sa divine nga pagkamatarong kag labaw nga kagamhanan. Ang katarungan amo ang katungdanan sang pagkamatinud-anon sang Dios. Subong ang Manughukum sang katawhan, ang katarungan sang Dios nagahimo sang kada adlaw nga mga desisyon sa Mataas nga Korte sang Langit nahanungud sang tanan nga mga sakup sang katawhan.
3. Ang Dios indi malimbugon kag maangayon nga manughukum sang katawhan. Indi

gid mahimong mahitabo sa perpekto nga Dios agud maghimo sang malain nga desisyon subong manughukum.

4. Ang katarungan sang Dios nagapatuman sang mga silot kag mga pakamaayo nga ginakinahanglan sang Iya perpekto nga pagkamatarong (Deuteronomio 32:4; 2 Mga Cronica 19:7 Job 37:23; Mga Salmo 19:9; 50:6; 58:11; 89:14; Isaias 45:21; Jeremias 50:7; Mga Taga-Roma 3:26; Mga Hebreo 10:30-31; 12:23).
5. Ang mga silot sang Dios indi mga dakong handum sa pagpanimalus kondi ang katuyoan sang pagsilot. Sa walay pagbaylo sa sala kag kalautan may ara sing walay pagbaylo nga pagsilot kag paghukum; tungud sini, napamatud-an nga ang Dios malig-on.
6. Ang katarungan sang Dios ginlarawan sa labing madramahon nga pamaagi didto sa krus sa diin si Kristo ginhukman subong halili para sa aton. Ang aton Ginoo wala gid naghambal sang bisan ano nga butang nahanungud sang indi makatarunganon nga paghukum tungud sa aton.
    a. Si Jesu-Kristo subong ang Kordero sang Dios nangin angay agud magpalansang sa krus tungud kay indi lamang nga Siya natawo nga perpekto nga wala sing makasasala nga kinaiya kag wala ginpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan, Siya nagpabilin man sing hingpit nga perpekto, walay sala sa Iya pagkatawo sa sulud sang Iya trentay tres ka mga tuig diri sa duta. Wala bisan sa makaisa nga nadula Niya ang Iya pagkawalay sala sang ginhimo nga sala tungud sa aton (Mga Hebreo 12:2).
    b. Busa, Siya nangin takus agud mahimong ang halad nga kordero, subong nga ginlarawan sa mga halad sang Daan nga Katipan. “Yari karon, ang Kordero sang Dios nga nagakuha sang sala sang kalibutan!” (Juan 1:29*b*).
    c. Sa sulud sang ulihi nga tatlo ka oras didto sa krus, ang katarungan sang Dios nagpaangkon sang tanang kaugalingon nga mga sala nga nahimo sang katawhan sa kay Jesu-Kristo didto sa krus kag ginhukman ang kada isa sa ila. Wala gid sang nahimo nga sala sa kasaysayan sang katawhan nga wala nahukman didto sa krus.
    d. Tungud kay ang perpekto nga pagkamatarong sang Dios nagakinahanglan sang paghukum sang sala, ang tanan nga mga sala sang katawhan kinahanglan mahukman didto sa krus.
    e. Ang katarungan kag pagkamatarong sang Dios amo ang mga bahin sang pagpakig-angot sa kay Jesu-Kristo sa panahon sang paghiusa sang Dios kag tawo didto sa krus. Ang Iya pagkatawo kinahanglan mahukman tungud sang aton mga sala agud palukmayon kag mapahamuut ang divine nga pagkamatarong. Amo ini kon ngaa nagsiling Siya, sang gab-i sang wala pa ang paglansang, “Ini nagahalili sang Akon lawas nga ginhatag [subong isa ka halili] tungud sa inyo; kuha kag magkaon sini” (Lucas 22:19*b*, ginhusto nga pagbadbad).
    f. Ang katarungan sang Dios amo ang manugbantay sang divine nga kinaiya sa pagpatigayon sang nahulog sa sala nga tawo.
7. Busa, halin sang tion nga kita natawo nga patay sa espiritu, ang katarungan sang Dios amo ang aton bahin sang pagpakig-angot, kag nagapadayon nga mangin aton bahin sang pagpakig-angot pagkatapos sang kaluwasan.
8. Ang pagkamatarong sang Dios amo ang palatukuran sang divine nga pagkamatinud-anon; ang katarungan sang Dios amo ang hilikuton sang divine nga pagkamatinud-anon. Kon ano ang ginakinahanglan sang pagkamatarong sang Dios ang katarungan sang Dios ang nagapatuman.

9. Ang grasya sang Dios ginpalapnag pinaagi sa Iya katarungan. Ang Dios nagahimo sang tanan nga mga butang para sa tawo suno sa pagluwas nga binuhatan ni Jesu-Kristo didto sa krus. Ang katawhan indi gid makatuman ukon makaagum sang pag-uyon ukon sang pagtamod sang Dios pinaagi sa iya kaugalingon nga pagpaningkasog, binuhatan, kag kabaskog ukon maayong pamatasan. Tungud kay ang pagkamatarong sang Dios nalukmay kag nahamuut na didto sa krus, ang Iya katarungan kag pagkamatarong upod sang Iya gugma mga hilway agud maghatag sang Iya ditakus nga pagtamod sa makasasala nga katawhan.

D. Gugma
1. Ang gugma amo ang hingpit nga putling kaayo kag pagkabuutan sang panghunahuna kag mga paghulag sang Dios. Ang gugma amo ang kon ano ang Dios subong man sang kon ano ang Iya ginahimo (1 Juan 3:16; 4:7, 16). Subong sang tanan nga mga hiyas sang Dios, ang gugma panag-iya sang Dios kag indi gid puwede ibulag sa Iya walay ginsuguran kag walay katapusan nga persona (1 Juan 4:8). Ang Iya gugma wala nagakubus ukon nagauswag. Ang Iya kinaiya amo ang pagtugyan sang Iya kaugalingon, paghatag sang Iya kaugalingon (Juan 3:16; Mga Taga-Efeso 1:5; 2:4-7, 10; 1 Pedro 3:18; 1 Juan 4:9-10).
2. Ang Dios gugma bisan kon ukon wala Siya sing tinuga agud higugmaon. Ang Iya gugma unay nga kalidad nga wala nagakinahanglan sang manugpapagsik.
3. Sa bug-os nga pagkawalay katapusan ang Dios nangin may perpekto nga natungdan sang Iya gugma sa Iya kaugalingon. Wala gid sing nangin panahon nga ang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sang Isa ka Dios wala naghigugma sang Iya kaugalingon nga pagkamatarong kag sang pagkamatarong sang iban sing duha ka mga persona sang kabilogan sang Dios. Ang solo nga natungdan nga nangin takus sa gugma sang Dios amo ang kaugalingong walay ginsuguran kag walay katapusan, walay pagbaylo nga pagkamatarong sang Dios. Ang gugma sang Dios indi gamay tungud kay wala sing anghel ukon tawo nga mga natungdan, kag ang gugma sang Dios wala nagadugang kon may mga tinuga agud higugmaon.
4. Ang gugma sang Dios walay katubtuban kag pagkawalay pagbaylo; ang divine nga gugma wala nagadugang ukon nagakulang, nagasangkad ukon nagakakitid. Wala sing porma sang pagkamakasasala, kapaslawan, pagduhaduha, ukon pagsalikway nga mahimong magbaylo, sangputanan, ukon nakapagowa sang pagsabat sang tinuga sa gugma sang Dios.
5. Ang gugma sang Dios lain sa tawhanon nga gugma, sa diin wala ginaangkon sang Dios. Bisan kon nahangpan naton ang tawhanon nga gugma, indi ini makapasalig nga nahangpan naton ang gugma sang Dios. Ang divine nga gugma sa kabug-osan sini indi naton matukib ukon mahangpan. Ang Iya gugma, halimbawa, walay upod nga balatyagon. Ang balatyagon maayo kaayo kag katingalahan sa tawhanon nga gugma, apang ang walay katubtuban nga Dios wala sing balatyagon. Ang Iya gugma wala nagakinahanglan sing magsakdag; ang aton iya nagakinahanglan. Ang dugang nga kalainan: Sa gugma sang Dios wala sing pagpanglimbong—ang indi mabungkag nga pagkinahanglan sang perpekto nga kamatuuran kag pagkamatinud-anon lamang—samtang ang aton gugma kasami nga nabulag. Dugang pa, samtang ang gugma sang Dios wala nagakinahanglan sang natungdan, ang aton gugma indi gugma luwas kon may natungdan. Ang gugma sang Dios kabahin sang Iya pagkawalay pagbaylo nga persona bisan pa sang mga natungdan kag mga kahigayonan.
6. Ang gugma sang Dios indi ang makatublag ukon nagabatyag.

a. Tungud kay Siya nakahibalo sang tanan, ang Iya gugma indi mahimong magamo nga may pagkawalay kahibalo ukon pagkabutigon.
b. Tungud kay Siya matarong kag maangayon, ang Iya gugma wala gid sing ginapalabi ukon walay ginaapinan.

7. Ang gugma sang Dios nagasalig sa Iya pagkamatinud-anon kag ginadumalahan sang Iya pagkamatinud-anon (Mga Salmo 89:14*a*; Jeremias 9:24).
8. Mga bahin sang gugma sang Dios
   a. Kaugalingong-gugma kag gugma sa iban nga mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios.
      1) Ang Dios nagahigugma sang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon (Mga Salmo 33:4-5*a*).
      2) Ang kaugalingong-gugma sang Dios amo ang perpekto kag malig-on sa walay ginsuguran kag walay katapusan, kaugalingong-pagsalig, kaugalingong-pagpanag-iya, kag kaugalingong-kasigurohan nga gin-angkon sang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Kon ang Dios wala nagahigugma sang Iya kaugalingon, kuntani wala kita sing kabangdanan agud higugmaon Siya.
      3) Sa Iya walay katubtuban nga kahibalo Siya nakakilala sang Iya kaugalingon nga mangin bug-os nga indi mapaanggid, takus sing pagdayaw sa walay katubtuban nga kasangkaron.
      4) Indi lamang nga ang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nagahigugma sang Iya kaugalingon, kondi ang tanang tatlo nagaangkon sang perpekto nga pagkamatinud-anon kag ikasarang agud maghigugma kag higugmaon sang iban nga mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios.
      5) Wala gid sing nangin panahon nga ang Dios nga Amay wala naghigugma sa Dios nga Anak kag ang Dios Balaan Espiritu; ukon nga ang Dios nga Anak wala naghigugma sang Dios nga Amay kag Dios Balaan Espiritu; ukon nga ang Dios Balaan Espiritu wala naghigugma sang Dios nga Amay kag Dios nga Anak (Juan 17:24).
   b. Ang gugma sa katawhan. Ang gugma sang Dios sa katawhan ginlainlain sa duha ka mga bahin: ang divine nga kaugalingong gugma kag divine nga gugma nga wala sing ginatumod.
      1) Ang walay katubtuban, walay ginsuguran kag walay katapusan, walay pagbaylo nga *kaugalingong gugma* sang Dios ginapatumod padulong sa perpekto nga pagkamatarong lamang.
         a) Ang divine nga kaugalingong gugma gani may *kondisyon*; ini nagahatag sang dakong pagtalupangud sa pagkamakabibihag sang natungdan. Agud mangin manugbaton sang divine nga kaugalingong gugma, ang natungdan kinahanglan nagaangkon sang perpekto nga pagkamatarong.
         b) Ang Dios pilian gid kaayo nahanungud sang kon sin-o ang Iya kinaugalingon nga higugmaon kag sang batonon didto sa langit. Si Jesu-Kristo lamang ang nagaisahanon nga takus kag pinaagi lamang sa Iya kaayo kag katakus nga kita mga puwede batonon. Bug-os gid nga wala sing bisan ano nga butang nga aton mahimo agud makaagum sang kaugalingong gugma sang Dios ukon katungud agud magkinabuhi kaupod sa Iya sa gihapon; mangin takus lamang kita pinaagi sa dinaangay nga pagtoo kay Kristo.

c) Nahimo kita nga mga manugbaton sang kaugalingong gugma sang Dios sa tion nga kita nagtoo kay Kristo kag magbaton sang pagpaangkon sang kaugalingon gid nga pagkamatarong sang Dios (Genesis 15:6; Mga Taga-Roma 5:3).

2) Ang walay katubtuban, walay ginsuguran kag walay katapusan, pagkawalay pagbaylo nga *gugma nga wala sing ginatumod* wala nakadepende sa kaayo kag katakus sang natungdan, kondi sa kaayo kag katakus, sang pagkamatinud-anon sang tagtungud.
   a) Ang divine nga gugma nga wala sing ginatumod gani walay *kondisyon*, nahasuno ukon nakatukod sa kaugalingong perpekto nga character sang Dios kag sang Iya gugma para sa Iya kaugalingon.
   b) Ang Dios nagahigugma sang patay sa espiritu, wala nagatoo nga katawhan tungud sang kon sin-o kag kon ano Siya, indi sang kon sin-o kag ano kita.
   c). Ang gugma sang Dios nga wala sing ginatumod amo ang labing gamhanan nga gugma nga nagpadayon; ini nga gugma nagsangkap sang aton tuman ka dako nga kaluwasan (Juan 3:16).

9. Ang gugma sang Dios ginpahayag pinaagi sa grasya. Ang magrasyahon nga dulot sang Dios sang Iya Anak amo ang pinakadako nga pagpakita sang Iya gugma sa katawhan (Mga Taga-Roma 5:8).
   a. Bisan nga *indi* hiyas, ang grasya isa ka pagpahayag sang divine nga gugma kag pagkamatinud-anon.
   b. Ang grasya amo ang policy sang Dios para sa paghatag sang Iya ditakus nga kalooy sa makasasala nga katawhan. Ang grasya amo ang tanan nga ang Dios hilway maghimo para sa katawhan suno sa pagluwas nga binuhatan ni Jesu-Kristo didto sa krus. Ang katawhan indi gid makatuman ukon makaagum sang pag-uyon ukon sang kalooy sang Dios pinaagi sa iya kaugalingon nga paghimud-os, buhat, kusog, ukon maayong pamatasan. Ang katukuran para sa grasya amo ang pagkamatarong, katarungan, kag gugma sang Dios.
   c. Ang kalooy amo ang grasya nga nagahulag, ang walay katubtuban nga gugma sang Dios sa mga natungdan sang divine nga pagpalangga (Tito 3:5). Busa, ang kalooy sang Dios nagapadayon subong ang gugma nga wala sing ginatumod sa tanan sang Iya mga tinuga kag subong ang kaugalingon nga gugma sa mga tumuluo nga nagaangkon sang Iya kaugalingong perpekto nga pagkamatarong.

E. Kinabuhi nga Walay Katapusan ukon Eternal life
   1. Ang Dios amo ang kinabuhi (Jeremias 10:10; Juan 1:4; 14:6; 1 Mga Taga-Tesalonica 1:9); ang Dios nagakinabuhi. Wala Siya nagaangkon sang kinabuhi subong sang aton—ang kinabuhi nga mag-umpisa sa isa ka punto sang panahon. Wala gid sing nangin tion nga ang Dios wala nagakinabuhi. Pirmi gid Siya ara kag buhi; ang Iya kinabuhi amo ang gintawag nga eternal life. Ang eternal life wala sing ginsuguran kag wala sing katapusan. Sa kabaliktaran, ang eternal life nga ginhatag sa tumuluo sa tukma gintawag nga everlasting life ina amo ang, wala sing katapusan apang nag-umpisa sa tion sang kaluwasan pinaagi sa pagtoo kay Kristo lamang (Juan 3:36).
   2. Kaangay sang tanang divine nga mga hiyas, ang eternal life ginagamit sa persona, sa kinaiya gid mismo sang Dios. Ang eternal life nagakahulugan nga pirmi gid Siya ara kag mangin ara gid pirmi; wala gid sang nangin tion nga wala Siya. Wala gid Siya sang ginsuguran; wala sing bisan sin-o nga nauna sa Iya; wala gid sing

nagpadala ukon naghimo sa Iya nga mabuhi. Ang tion ukon panahon ginhimo lamang Niya para sa katawhayan kag kapuslanan sang Iya mga tinuga.

3. Tungud kay ang Dios amo ang kabangdanan ukon naghimo kag ang ginhalinan sang tion ukon panahon, indi Siya nasakup sang tion ukon panahon (Deuteronomio 32:40; Mga Salmo 90:2; 102:27; 1 Mga Taga-Corinto 2:7; Mga Taga-Efeso 1:4; 1 Timoteo 1:17). Ginhimo Niya ang tion ukon panahon agud mapakita Niya ang Iya kinabuhi nga walay ginsuguran kag walay katapusan sa aton, kag nagapaangay-angay kita sa walay ginsuguran kag walay katapusan nga Dios pinaagi sa pag-angkon sang Iya kinabuhi nga walay katapusan pinaagi sa pagtoo kay Kristo. Sa gihapon, nagapadayon kita sa paghunahuna nahanungud sang tion ukon panahon, kag, sa pagkatinuud indi kita makahimo magkinabuhi kon wala sing tion ukon panahon.
4. Ang tion ukon panahon, bisan nga wala sing lawas ukon indi mahawiran, isa ka butang sa tinuga sang Dios. Sanglit nga ang Dios nangin maloloy-on kag mahunahunaon gid nga maghatag sa aton sang tion ukon panahon, kinahanglan hatagan man naton Siya sang panahon. Sa lain nga mga pamulong, ang kinahanglanon kaayo nga paghatag sa Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi amo ang paghatag sang panahon. Sa bisan ano nga panahon nga kita nagasimba sa Dios sa bisan ano man nga pamaagi sa idalum sang pagpuno sang Balaan Espiritu nagahatag kita sang panahon sa Iya. Ang tanang Kristohanon nga pagpangalagad, lakip ang paghatag sang kuwarta, ikaduha ukon magasunud lamang. Ang kinahanglanon kaayo nga pamaagi sa diin nagahatag kita sang aton panahon amo ang sa tion nga naggahin kita sang panahon agud magsimba sa Dios pinaagi sa pagtoon sang panudlo sang Bibliya. Ang aton kinabuhi nga walay katapusan magaabot sa duha ka mga bahin: umalagi nga kinabuhi diri sa kalibutan kag kinabuhi nga walay katapusan sa langit. Diri sa duta, ang Dios nagahatag sa aton sang kada tion sa isa ka adlaw, kag dapat gid naton kilalahon nga ang bahin sina nga adlaw Iya para sa pagtoon sang Iya Pulong.
5. Ang Dios wala sa panahon, kondi ang panahon ara sa Dios.
6. Ang Dios labaw sa tanang tinuga, lakip ang panahon. Sa Iya “ang isa ka adlaw amo ang subong sang isa ka libo ka tuig, kag ang isa ka libo ka tuig subong sang isa ka adlaw” (2 Pedro 3:8*b*).
7. Ang Dios mahinangpanon kag makatarunganon kag busa wala nagakinahanglan nga maggamit sang panahon sa pagsukud (Mga Taga-Roma 12:2), apang puwede man Siya maggamit sang panahon sang pagsukud kon pilion Niya ini. Halimbawa, ang panahon nag-umpisa sang pagtuga, kag sanglit nga tinuud man gid nga ara ang pagsunudsunud sang kasaysayan, ang Dios, nga nakakita suno sa kamatuuran, nakahibalo kag nakatalupangud sang panahon. Dugang pa, ang Dios pirmi *makatuman* sa tama nga panahon sang kon ano ang dapat *himoon* sa tama nga panahon subong bahin sang Iya plano. Tungud sini, ang nagkalainlain nga pakamaayo kag kalisdanan nga nagaabot sa aton adlaw-adlaw nga mga kinabuhi mga bahin lamang sang kabilogan sang plano agud pakamaayohon kita sa pagkawalay katapusan, subong man agud isangkap ang kasigurohan kag pakamaayo para a aton samtang buhi pa diri sa duta.
8. Ang panahon, sa diin may katubtuban, pareho nga may pagsunudsunud kag kadugayon. Ang kadugayon sang panahon ginasukud pinaagi sa pagsunudsunud sini; halimbawa, ang kadugayon sang isa ka adlaw ginasukud pinaagi sa pagsunudsunud sang mga tion ukon minuto ukon sang mga oras.

9. Sa kabaliktaran, ang pagkawalay katapusan, sa diin walay katubtuban, may kadugayon lamang. Ang kadugayon nga wala sing pagsunusunud kadugayon sa gihapon, apang ini walay sukud ukon indi masukud. Busa, ang walay katubtuban, walay ginsuguran kag walay katapusan nga Dios may kadugayon lamang. Sa pagkatinuud, ang pagkawalay katapusan, *amo* ang pagkawalay katubtuban sa kaangtanan sini sa panahon. Ang panahon isa ka bahin sang pagsunudsunud tubtub sinang nahanungud sa palanan-awon ukon pangisip sang tawo, apang ang pagkawalay katapusan labaw pa sa panghunahuna sang tawo, nga nagakalambot sa pagkawalay katubtuban.
10. Ang kinabuhi nga walay katapusan sang Dios ginpaangkon sa tanan nga nagtoo kay Kristo (Juan 3:16, 18, 36; 10:10; 14:6; 20:31; 1 Juan 5:11-12). Si Jesu-Kristo amo “ang dalan, kag ang kamatuuran, kag ang kinabuhi” (Juan 14:6). Siya *amo* ang kinabuhi; wala gid sing nangin panahon sang Siya, sa Iya nga kinaiya sang Dios, wala nabuhi (Juan 1:1). Ang kinabuhi nga walay katapusan pirmi gid nagpuyo sa Iya: “Amo ini ang nasulat, ang Dios naghatag sa aton sang kinabuhi nga walay katapusan, kag ini nga kinabuhi ara sa Iya Anak. Siya nga nakabaton sa Anak may kinabuhi; Siya nga wala makabaton sa Anak walay kinabuhi” (1 Juan 5:11-12, ginhusto nga pagbadbad). Dugang pa, subong ang Manunuga, si Ginoong Jesu-Kristo amo ang ginhalinan sang tanan nga kinabuhi (Mga Hebreo 1:2). Ang Dios nga Amay amo man ang ginhalinan sang kinabuhi, indi ang pangisip sang pagtuga, kondi subong ang isa nga amo ang nagginhawa sa “pagkirab sang kinabuhi” sa fetus sang naggowa ini halin sa matres ukon tiyan sa tion sang pagkabun-ag. Labot pa, ang Dios Balaan Espiritu amo ang ginhalinan sang kinabuhi subong ang tinugyanan sang kaliwatan (Tito 3:5) kag subong ang isa nga nagbutang sang tagsa ka tumuluo sang Panahon sang Simbahan sa paghiusa kay Kristo sa tion sang pagtoo sang Maayong Balita. Pinaagi sa pagbautismo sang Balaan Espiritu sa tion sang kaluwasan, ang kinabuhi nga walay katapusan ni Jesu-Kristo nahimong aton kinabuhi nga walay katapusan. Tungud sini ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios mga may kaangtanan sa pat-ud nga kinabuhi, sa nagkalainlain nga mga pamaagi nga wala gid nagasinumpaki sa kada isa kag mga bug-os nga naangay sa pagpalakat sang kabilogan sang Dios.

F. Pagkaara Bisan Diin
1. Ang Dios walay katapusan, bug-os, kag magkadungan nga ara sa bisan diin nga duug (Deuteronomio 4:39; Mga Salmo 139:8; Mga Hulubaton 15:3; Mga Binuhatan 17:27).
2. Indi ini pantheism, sanglit nga ang pantheism nagapanghiwala sang pagkaara sang kinabuhi kag personalidad sang Dios. Ang pantheism amo ang pagtoo nga ang Dios ara sa tagsa ka butang nga tungud sina nagahimo sang Dios nga ang indi kinaugalingon nga gahum kag nasalikway nga kinaiya.
3. Ang Dios amo ang kabilogan sang Iya kinaiya. Nga wala sing paglapnag, pagpasangkad, pagpadamo, ukon pagbahinbahin, nagalapus Siya kag nagapuno sang bug-os nga kalibutan kag sang tanan nga butang sa ibabaw sang kalibutan padulong sa walay katubtuban (Mga Salmo 139:7; Jeremias 23:23-24; Mga Binuhatan 17:27).
4. Ang Dios hilway magpundo sa isa ka duug lamang. Nangin kaupod Siya ni Moises didto sa Bukid (Exodo 19:18, 20); nagpuyo Siya sa Balaan sang mga Balaan sa Templo subong ang Shekinah Glory (Exodo 40:34; Levitico 16:2). Siya “nahimong unud, kag nagpuyo sa tunga naton” (Juan 1:14, ginhusto nga pagbadbad)

samtang sa amo man nga tion ara sa bug-os sing tanan nga kalaparan kag sa ibabaw pa sang tanang kalaparan. Sa unang bahin nakahibalo Siya sang aton mga kaluyahon, sang aton mga palaligban, sang aton mga kahimtangan. Sa kinaugalingon nga nawili Siya sa aton sa tagsa ka tion nga buhi pa kita diri sa duta, kag andam Siya agud buligan kita sa gilayon. Perpekto Siya nga manugtambag—may panahon Siya pirmi para sa kada isa sing magkadungan. Ang pagkaara bisan diin nagakahulugan nga Siya sa kinaugalingon nga ara dira, isa ka kaugalingon nga saksi sa tagsa ka hilikuton sang aton mga kinabuhi kag sang kasaysayan sang tanan nga tawo kag anghel.

5. Ang pagkaara sa bisan diin nagalarawan sang kalaparan nahanungud sa Dios; ang kasangkaron nagalarawan sang Dios nahanungud sa kalaparan.
   a. Ang Dios wala nasakup sang kasugoan sang kalaparan. Ang Dios amo ang nagtukib kag nagtuga sang kalaparan subong lamang sang pagkatukib kag pagtuga Niya sang panahon. Ang kalaparan masangkad, apang ingi subong ka lapad subong sang Dios.
   b. Ang Dios indi puwede mangin mas dako ukon mas gamay kay sa kon ano Siya.
   c. Ang Dios amo ang kabangdanan ukon ginhalinan sang kalaparan. Ginhan-ay Niya ang kalaparan, nga nagasangkad sa indi masukud nga lightyears. Ang kalaparan isa sa duha ka mga dulonan nga ginhatag sang Dios sa mga tinuga, ang lain nga kinaiya sang panahon. Sa tunga sang aton kaluwasan kag lawasnon nga kamatayon, kita subong mga tumuluo nagapanghikot sa sulud sang kalaparan kag sang panahon sing husto subong sang ginahimo sang ditumuluo. Kon ang mga tawo nagabiyahe sa gowa sang kalaparan, nasapwan nila ang ila mga kaugalingon sa isa ka “walay panahon” nga kahimtangan, apang ara gihapon sila sa sulud sang panahon. Indi gid kita makahimo magpalagyo sa panahon ukon sa kalaparan, kag mangin katalagman kon himoon ini—ang aton bilog nga kahanasan sa kinabuhi nagaupod ukon nakahigot sa panahon kag kalaparan. Halimbawa, kon ang Dios magsugo sa aton agud” indi pag-isalikway ang pagtililipon [agud magtoon sang Pulong sang Dios]” (Mga Hebreo 10:25*a*, ginhusto nga pagbadbad), magasangkap Siya sa aton sang palaagihan sang pagtuman sang Iya sugo. Nagahatag Siya sang kalaparan ukon duug kag panahon agud nga mahimo naton nga ara sa tama nga duug sa tama nga tion.
   d. Nahanungud sang kalaparan, ang Dios unay—sa kalaparan, labaw pa kag indi mapaanggid—sa gowa sang kalaparan.
      1) Ang pagkaunay nagakahulugan sang Iya bilog nga kinaiya pirmi ara sa bisan diin sa kinaiyahan, sa kasaysayan, sa tanan nga mga hilikuton sang katawhan (Jeremias 23:23-24; Mga Binuhatan 17:27-28).
      2) Ang pagkalabaw sa tanan nagakahulugan nga Siya makinaugalingon sa gintuga nga kalibutan agud nga wala sing isa lamang ka lugar ang nasakupan Niya (Mga Salmo 113:5-6; Isaias 55:8-9; Juan 8:32).
   e. Kon ang kalaparan ginpaathag subong sang may mga dulonan, ang Dios magalampas sa sina nga mga dulonan padulong sa walay katubtuban tungud kay ang Dios amo ang Manunuga, ang naghimo sang kalaparan. Sanglit nga ang Dios may abilidad agud maghimo sang panahon kag kalaparan kag sa sulud nila subong man sa gowa nila, Siya man may abilidad agud dumalahan ang mas gagmay nga mga palaligban subong sang aton mga kalisdanan kag mga kabalaka. Ang aton kaugalingon kag pungsudnon nga mga palaligban mga indi halos subong ka lisud para sa Dios agud dumalahan nga para sa Iya ini

subong sa maghimo sang adlaw ukon sang kubiko sang pye. Ang pagkahibalo sini, wala kita sing kabangdanan agud magpalibog.

f. Ang Dios nagapuno sang kalaparan kag panahon sang Iya pagkaara, nagasakdag sining duha, kag nagahatag sang katuyoan kag bili. Siya Ginoo sang panahon kag kasaysayan. Ang Iya pagkaara sa bisan diin may kaangtanan sa kamatuuran nga si Jesu-Kristo nagadumala sang kasaysayan kag diri sa duta ang plano kag katuyoan sang Dios natuman tanan.

6. Ang Dios mahimo man nga may kaugalingong-limitasyon, subong sang kahimtangan sang nagpakatawo nga persona ni Jesu-Kristo sa paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona. Ang Griyego nga pulong (*kenoo*) gingamit kay Kristo sa Mga Taga-Filipos 2:7 nagakahulugan nga "pagakuhaan sang katungdanan sang kinaiya sang Dios." Sa idalum sang panudlo sang Bibliya nahanungud sang kenosis, ang Dios-tawo nagpaidalum sa plano sang Amay. Sa pagkamatuud nga pagkatawo, sa kinabubut-on Niya nga ginlimitahan ang Iya kaugalingon kag nahimo nga pinasahi nga persona sang kalibutan. Karon si Kristo indi lamang Dios, nga katupong sang Amay kag sang Balaan Espiritu, kondi Siya man tinuud nga tawo, lain sa iban nga mga sakup sang kabilogan sang Dios.

   Ang pagkawalay katubtuban sang Dios bug-os kay sa masangkaron. Amo nga, ang Dios indi pagahunahunaon nga subong lamang sang nagapasangkad sang walay katubtuban nga labaw pa sa panahon kag kalaparan kondi nagaangkon sa sulud sang Iya kaugalingon sang walay katubtuban nga mga kapanguhaan. Siya perpekto nga persona nga nagaagi ukon nagalampas labaw pa sa tanan nga talagsahong mga butang kag nagatukod sang palatukuran para sa tanan, subong nagaangkon sa sulud sang Iya kaugalingon sang walay dulonan nga kasangkapan sang walay katubtuban nga kusog sang Iya espirituhanon nga kinabuhi kag personalidad.

G. Pagkahibalo sang Tanan

1. Ang Dios maalam. May ara Siya perpekto nga kinaalam. Perpekto kag sa walay katapusan nga nakahibalo Siya sang tanan nga mahibaloan, bisan pa kon tinuud ukon mahimong mahitabo lamang. Ang tanan nga mga butang nga nakilala ukon makilala pa—halimbawa, ang tagsa ka pagtukib sa pag-uswag sang syensya—nahibaloan na sang Dios sadto pa sang nag-agi nga walay ginsuguran. Wala gid sadto sing tion nga wala Siya nakahibalo sang tanang ara nga mga butang nga mahibaloan. Sa lain nga mga pamulong, ang Dios makapasar sa bisan ano nga pasulit sa bisan ano nga mga hilisgutan sa bisan ano man nga tion ukon sa tanan nga mga hilisgutan sa pareho nga tion, kag puwede nga nahimo Niya ini sang nag-agi nga walay ginsuguran. Labot pa, ang Dios wala nagatoon sang bisan ano nga butang tungud kay nahibaloan gid Niya pirmi ang tanan nga mga butang; nakahibalo Siya sang katapusan halin sa ginsuguran (Mga Salmo 33:13-15; 139:1-4; 147:4-5; Mga Hulubaton 15:3; Malaquias 3:16; Mateo 6:8; 10:29-30; Mga Binuhatan 15:8; Mga Hebreo 4:3, 13; 1 Juan 3:20).
2. Ang pagkahibalo sang tanan mahimong bahinon sa tatlo ka mga pamaagi:
   a. Walay ginsuguran kag walay katapusan: Tungud kay ang Dios amo ang kinabuhi nga walay ginsuguran kag walay katapusan kag nakahibalo sang tanan, pirmi gid Niya nahibaloan ang tanan nga mga butang (Mga Binuhatan 15:18).
   b. Indi matungkad: Ang walay katubtuban indi naton matungkad, apang tungud sang Iya pagkawalay katubtuban, ang tanan nga mga butang maathag nga matungkad sang Dios. Ang Bibliya nagapahayag sang gamay lamang nga tipik

sang kaalam ukon kahibalo sang Dios (Mga Taga-Roma 11:33).

c. Maalam: Ang bug-os nga kinaalam subong man ang bug-os nga kahibalo Iya sang pagkahibalo sang tanan sang Dios (Mga Taga-Efeso 3:10).

3. Ang tagsa ka detalye sang tanan nga tinuga kag sang kasaysayan ara sa hunahuna sang Dios sa tanan nga tion kag pirmi gid halin sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Amo ini ang panghunahuna sang Dios nga nakaangot sa Iya pagkawalay katubtuban..
4. Busa, ang palaabuton subong ka maathag sa Dios subong sang nag-agi.
5. Ang Dios nakahibalo na nga daan sang palaabuton. Sanglit nga ang tanan nga mga panghitabo nahitabo suno sa Iya tinutuyo, ang divine decree, nakahibalo Siya nga daan, apang ang Iya pagkahibalo nga daan indi ang pagkapiho na nga daan. Nakahibalo Siya sang tagsa ka tikang nga imo pagahimoon, apang wala gid Siya nagapanghilabot sang imo kabubut-on (cf. Dugang sa Basahon B).
6. Ang Dios nakahibalo sang paghulag sang tagsa ka hilway nga kabubut-on, Nakahibalo Siya kon ano ang pagapilion sang iban nga mga tawo. Nakahibalo Siya nga may ara kita sing hilway nga kabubut-on—sa pagkatinuud Siya naghatag sang aton kabubut-on—kag nakahibalo Siya sa kon ano nga pamaagi kita magdesisyon sa paghulag sang aton hilway nga kabubut-on sa kada kahimtangan sa kinabuhi.
7. Bisan pa nga wala Siya nagasamoksamok sa hilway nga kabubut-on, ang Dios magrasyahon kag nakahibalo sang tanan. Busa, wala Siya nagalingkod lamang sa mga higad. Mahimong mapiho Niya kon ano man ang pagpili nga himoon pinaagi sa Iya magrasyahon nga pagpanghaylo, halimbawa, pinaagi sa panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag sang tumuluo ukon pinaagi sa Iya pagdumala sang mga pagbaylo ukon pagbag-o sa kinabuhi nga indi mapunggan sang tawo—kasami sayup nga ginatawag kapalaran ukon suwerte.
8. Ang kaalam ukon kahibalo sang Dios wala nasakup sang pag-uswag, pagpangatarungan, paghinulsol, ukon pagtagna. Ang Iya kaalam pirmi bug-os kag perpekto; busa Iya kahibalo indi mag-uswag sing labaw pa sang kon ano ang ara na. Ang Dios nakahibalo sang tanan nga mga sangputanan subong man sang tanan nga mga pahayag; tungud sini nga kabangdanan, bisan pa nga bug-os Siya nga makatarunganon kag mahinangpanon sa tanan nga mga butang, wala gid Siya nagakinahanglan nga magpangatarungan nahanungud sang mga butang ukon mga bagaybagay. Ini nagakahulugan man nga indi gid naton matagna ukon mahukman ang Dios; wala gid sing pamaagi nga mapauswag naton ang Iya palakat. Magapauyon lamang kita sa Iya pagkaperpektong kaalam sang policy, nga sa aton ikaayo sang hunahuna. Ano abi kon pilion naton ang indi magsunud sa divine nga palakat? Ang Iya plano magapadayon bisan wala kita.

   Si Satanas ang pinakama-ayo nga paglarawan sang kon ano ang nahitabo sa isa ka tawo nga nagatinguha nga lupigon ang Dios. Ang kabilogan sing pahito sang yawa nagaindakal sa pagtinguha agud manglupig, magpakotpakot, kag mamintaha sa Dios. Si Satanas naghunahuna nga may mas maayo siya nga plano kay sa Dios kag gusto ipatuman ini kag buslan ang Dios. Ang sangputanan sang pagkamaalamon bisan mapalabilabihon nga mga paninguha agud pauswagon ang divine nga plano amo ang pagkalibog kag kalautan nga makita naton sa kalibutan karon nga mga adlaw. Sa kadugayan ang pagpamatok nga plano ni Satanas magapamunga sang iya kaugalingon nga kalaglagan sa linaw sang kalayo sa gihapon. Samtang ang mga tumuluo indi gid makakita sang linaw sang kalayo, ang ila indi perpekto kag dimaalam nga mga plano makahimo sang kalisdanan sa

ila mga kaugalingon kag sa iban.

Sanglit nga ang panghunahuna sang Dios indi nasakup sang paghinulsol, sang tagna kag suwerte, ukon kalisdanan, ang tanan nga Iya nahibaloan indi gid makahimo sa iya nga dimalipayon. Kon nahibaloan lamang naton ang iban sang mga detalye sang nahibaloan sang Dios, kon makita naton ang palaabuton, sa gilayon kita nga magkasubo.

H. Pagkamakagagahum sa Tanan

1. Ang Dios makagagahum sa tanan; Ang Iya gahum walay katubtuban. Ang pagkamakagagahum sa tanan nagahatag sang pagtalupangud sa walay ginsuguran kag walay katapusan nga pagkalabaw sang gahum sang Dios (Genesis 17:1; 18:14; 2 Mga Cronica 16:9; 25:8; Job 26:7; 42:2; Mga Salmo 24:8; 74:13; 93:1; 147:5; Isaias 40:26; 43:13; 50:2; Jeremias 27:5; 32:27; Mga Taga-Roma 19:6).
2. Ang pagkamakagagahum sa tanan sang Dios nagapasalig nga “wala sing indi mahimo sa Dios” (Lucas 1:37; cf. Mateo 19:26*b*; Marcos 10:27).
3. Ang Dios makasarang maghimo sang tanan nga mga butang sa sulud sang kasangkaron sang Iya balaan nga character, ina amo ang, makahimo Siya sang tanan nga mga butang nga indi kaugalingong nagasinumpaki ukon nagbatokanay sa Iya kaugalingong kinaiya. Para sa Iya ang maghimo sang pagbinatokanay sang mga butang wala nagakahulugan sang gahum kondi ang pagkaindi perpekto kag pagkawalay kusog.
4. Ang Dios indi gid maghimo sang tama nga sayup, ni maghulag Siya sang binuang. Wala gid siya nagapataka sing paggamit sang Iya gahum; ang Iya gahum perpekto kag dili naton matungkad (Isaias 44:24; 2 Mga Taga-Corinto 4:6 Mga Taga-Efeso 1:19-20; 3:20; Mga Hebreo 1:3).
5. Kon ang Dios may katubtuban ukon dulonan sa bisan ano nga tion ukon panahon, ini tungud sang kaugalingong-pagpahamtang nga katubtuban nga nagauyon sa Iya plano kag kinaiya.
6. Ang Dios makahimo sang tanan nga Iya ginabuut nga himoon, apang mahimong indi Niya pagabut-on nga himoon ang tanan nga Iya puwede mahimo.
7. Ang walay katubtuban nga kapagsik kag gahum Iya sang Dios (Mga Salmo 8:3). Wala Siya nagatulog; Wala gid Siya ginakapoy. Pagkatapos sang mga bilyon ka tuig wala gihapon Siya nalapyo, kag indi Siya magkalapyo. Ginakinahanglan nga magpaangay-angay kita sa sinang: Ang Dios maloloy-on apang indi Siya sing walay katarungan ukon kaladlawan—gani indi magpaabot sa Iya nga magpakigbuylog sa imo mahuyang nga pamalibad nga ginakapoy ka kaayo agud magtoon sang panudlo sang Bibliya kag tumanon ang imo mga katungdanan sa kinabuhi. Kon nagakinahanglan ka sing kapagsik sa paghimo sang Iya kabubut-on, nagasangkap Siya sang kapagsik. Pinaagi sa paggamit sang kon ano ang aton nahibaloan sang pagkawalay katubtuban sang Dios, makita naton nga ang Dios pirmi gid magsangkap kag sa sina gani ginakinahanglan naton magpadayon bisan kon ano man ang aton ginabatyag. Ang Dios wala gid nagapasaylo sang pagbiya. Kon nagaumpisa ka na sang paghimo sang mga pamalibad, mag-umpisa ka na sang pagpauswag sang pagkawalay pagpaangay-angay sa grasya kag gahum sang Dios.
8. Ang kalibutan nagapabilin nga nahiusa pinaagi sa pagkamakagagahum sa tanan ni Jesu-Kristo (Mga Taga-Colosas 1:16-17).
9. Ang Dios naghimo sang Iya divine nga gahum nga andam para sa tagsa ka tumuluo sa Panahon sang Simbahan para sa pagpatuman sang pinasahi nga

espirituhanong kinabuhi (1 Mga Taga-Corinto 2:5; Mga Taga-Efeso 1:19-20; 3:6; Mga Taga-Colosas 1:1; 2 Mga Taga-Tesalonica 1:11; 1 Pedro 1:5; 2 Pedro 1:3);

a. ang gahum sang Pulong sang Dios nga nagalapnag kag nagapanghikot sa aton mga kalag;
b. ang pinasahi nga mga manggad sang Panahon sang Simbahan;
c. ang pagpuno sang Balaan Espiritu;
d. ang katungdanan kag paghulag sang espirituhanon nga mga dulot.

I. Pagkawalay Pagbaylo

1. Ang Dios wala nagabaylo. Indi Siya puwede magbaylo; ang mga tawo nagabaylo (Mga Salmo 33:11; Malaquias 3:6; Mga Hebreo 13:8; Santiago 1:17).
2. Ang Dios indi mahimong mas maayo ukon pinakamalain kay sa Iya kinaiya. Wala gid Siya sing adlaw nga nangin magmaayo ukon pinakamalain, sa kabaliktaran sa aton, nga sa diin kada adlaw mas maayo ukon pinakamalain. May dako nga kalainan sa tunga sang tinuga kag sang Manunuga; indi ka gid makahatag sa Dios sang maayo nga adlaw ukon malain nga adlaw, apang Siya sa pagkatinuud makahimo maghatag sa imo sang bisan diin sina sa duha.
3. Bisan ang paglarawan sang pagpaangkon sang tawhanon nga balatyagon kay Ginoong Jesu-Kristo sa Balaan nga Kasulatan, subong sang *paghinulsol*, nagalarawan lamang sang Iya perpekto nga panghunahuna sa mga kalainan sa tawo, sa kasaysayan, kag sa panahon. Ang Dios mahimong magbaylo apang wala Niya ginahimo. Nagapahayag lamang Siya sang Iya character nga lain subong sang gintawag tungud sang mga kalainan kag mga pagbaylo sa tawo ukon kasaysayan. Subong nga ang patiyog nga plato sa hangin wala nagabaylo sang iya porma samtang nagatiyog sa paghulag sang hangin, gani ang Dios nagadala lamang sa panan-aw sang nagkalainlain nga bahin ukon dagway sang Iya walay pagbaylo nga persona kag plano kon kita magbaylo. Ginatrato Niya ang tagsa ka tawo sing paisa-isa kag sang kada makasaysayan nga kahimtangan suno sa kamatuuran sang panghitabo ukon kahimtangan (Mga Salmo 33:13-15; 139:1-18, 23-24; 147:4-5).

   Ang Dios may abilidad agud magdumala sang bisan ano nga kahimtangan sa kinabuhi sa kon bisan ano man ang ginakinahanglan; busa, ang kamatuuran nga makasugata Siya sang isa ka pundok sang mga kahimtangan nga may disiplina kag lain nga pundok nga may pagpalingkawas wala nagakahulugan nga ang Iya pagkawalay pagbaylo magpauyon-uyon. Sa baylo nagakahulugan ini nga maalam Siya kag maangayon kag matarong kag sa sina nakahibalo Siya kon kasan-o maghimo sang kon ano. Wala Siya nagapatigayon sang tanan nga butang sa pareho nga pamaagi—nga mangin kabuangan, nga indi pagkawalay pagbaylo! Ang Dios nagapatigayon sang tanan nga butang suno sa pahibalo nga Iya ginaangkon, sa diin bug-os ini.

   Piho nga may kaangtanan sa Mataas nga Korte sang Langit, ang Pangulo sang Mataas nga Korte perpekto nga wala sing mga pagsinumpaki. Siya amo ang pagkawalay pagbaylo apang bisan pa sina makasarang magbanabana sang nagkalainlain nga mga kahimtangan sa nagkalainlain nga mga pamaagi. Sanglit nga Siya perpekto nga pagkawalay pagbaylo, ang Iya mga pahayag pirmi perpekto.
4. Ang pagkawalay pagbaylo nagauyon sa kahilwayan sang Dios kag sang walay untat nga hilikuton. Ang Dios magkadungan nga nagapatigayon sa mga milyon kag mga milyon sang mga tawo nga nagaabot sa Iya talagsahon kag pinasahi

nga pagtalupangud. Siya nagasugo sa aton; wala kita nagasugo sa Iya. Sa piho nga mga hilikuton, Iya gintugyan ang iban sang Iya awtoridad sa mga pastor-manunudlo (ang tanan nga klase sang lalaki nga mga tumuluo ginhatagan sini nga espirituhanong dulot sa tion sang kaluwasan), kag magapaangay-angay kita sa walay katubtuban, walay pagbaylo, walay untat maabtik kag matinguhaon nga awtoridad sang Dios pinaagi sa pagpaangay-angay sa awtoridad sang husto nga pastor-manunudlo.

Ang Dios hilway maghulag suno sa Iya kinaiya. Ang kamatuuran nga Siya walay pagbaylo nagakahulugan nga Siya indi puwede magbaylo sang Iya kaugalingon nga kinaiya, indi nga Siya indi makahulag sang ang Iya divine nga kinaiya nagasugo. Busa, ang Dios pirmi gid ara sa Iya pinakamaayo. May ara sang ditinuud nga panudlo nga nagapahayag nga tungud kay ang tawo napaslawan sa Hardin, ang kaluwasan nangin ikaduhang pinakamaayo sang Dios. Dapat kuntani ang Iya una nga pinakamaayo amo ang magpadayon sa sinang perpekto nga palibot. Ang kinatapusan nga hukum sang subong nga ditinuud nga panudlo amo nga kon igo ang pagkabuut kag kaayo naton, puwede kita sa palaabuton nga mga adlaw nga mangin takus sa unang pinakamaayo sang Dios, kag magahimo Siya sang lain nga Eden.[82] Indi lamang ina tampalasan kag balaodnon, ini yawan-on nga kalautan. Ang Dios pirmi gid sa Iya pinakamaayo. Wala sing characteristic sang Dios ang makahimo magbaylo; ang Iya katarungan, amo ang magbalantay sa tanan sang Iya mga hiyas, nagapanigurado sina kon Siya nagapatigayon sa tawo.

5. Halin sa pagkawalay pagbaylo sang Dios nagapanalingsing ang Iya pagkamatutum.
   a. Matutum Siya sa pagpatawad (1 Juan 1:9).
   b. Matutum Siya sa pagtipig sa aton nga mga naluwas (2 Timoteo 2:12-13).
   c. Matutum Siya sa pagpalingkawas sa kabalaka (1 Mga Taga-Corinto 10:13).
   d. Matutum Siya sa pag-antos (1 Pedro 4:19).
   e. Matutum Siya sa pagsangkap sang pakig-upod kay Kristo, matutum sa Iya plano (1 Mga Taga-Corinto 1:9).
   f. Matutum Siya sa pagsangkap sang pagkawalay katapusan (1 Mga Taga-Tesalonica 5:24).
   g. Matutum Siya sa pagpalig-on sang tumuluo (2 Mga Taga-Tesalonica 3:3).

J. Kamatuuran
   1. Ang kamatuuran nagakahulugan nga ang Dios amo ang hingpit nga kamatuuran, ang pagpahayag sang Iya pagkamatinud-anon. (Deuteronomio 32:4*b*). Ang Iya kamatuuran ginapakita sa Iya mga pamaagi, ang Iya paagi sang buhat (Mga Salmo 25:5, 10; 86:15; Bugna 15:3); ang Iya mga binuhatan (Mga Salmo 33:4; 111:7-8; Daniel 4:37); kag pinaagi sa Iya Pulong (2 Samuel 7:28; 1 Mga Hari 17:24; Mga Salmo 19:9; 119:142, 151; 138:2; Juan 8:45; 17:17; 2 Mga Taga-Corinto 6:7; Mga Taga-Efeso 1:13).
   2. Ang kamatuuran sang kabilogan sang Dios
      a. Ang Amay (Mga Salmo 31:5; Isaias 65:16; Jeremias 10:10*a*; Juan 3:33; 17:3; Mga Taga-Roma 3:4)

82. Ang isa ka libo ka tuig nga paghari ni Jesu-Kristo, ang ulihi nga isa ka libo ka tuig sang kasaysayan nga nag-umpisa sa Ikaduha nga Pagkari, indi ang lain nga Eden. Amo ini ang panahon sang perpekto nga kahimtangan sang palibot diri sa duta para sa katawhan nga may makasasala nga kinaiya, subong nagsumpaki sa kay Adan kag sang babayi nga wala sing makasasala nga kinaiya sa Hardin. Sa katapusan sang Isa ka Libo ka Tuig sang si Satanas buy-an na halin sa pagkabilanggo, ang mga ditumuluo magaupod sa Kinagubot sang Gog batok sa perpekto nga palibot (Bugna 20:1-3, 7-9) tungud sini ang pagpakita sinang perpekto nga palibot indi amo ang kasulbaran sa mga palaligban sang tawo.

b. Ang Anak (Juan 1:14; 8:32; 14:6; 1 Juan 5:20; Bugna 16:7; 19:11)
c. Ang Balaan Espiritu (Juan 14:27; 15:26; 16:13; 1 Juan 5:6)

3. Indi lamang tinuud sa iban nga mga tinuga, ang Dios matuud sa Iya kaugalingon. Sa pagkatinuud nga ang Dios amo ang kamatuuran sa iban indi gid man kinahanglanon ukon bililhon. Ang kinahanglanon nga kamatuuran amo nga sadtong nag-agi nga walay ginsuguran sang wala pa nabuhi ang bisan ano nga tinuga, ang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nangin matuud sa Iya kaugalingon kag busa may perpekto nga pagkamatinud-anon. Ang tagsa ka sakup pirmi nagaangkon sang perpekto nga pagkamatinud-anon nga nakatukod sa kamatuuran. Ang tawo magasiling, "Nagasugid ako sang kamatuuran", ang Dios nagasiling, "Ako *amo*. . . ang kamatuuran" (Juan 14:6). Ang tawo kasami nga nakakaplag sini nga masayon ang pagpaangay-angay sa iban pinaagi sa mga butig kag panglimbong, apang ang Dios wala gid nakahimo sang subong nga pagpaangay-angay.
4. Ang Dios wala nagakaput kag nagatipig sang kamatuuran subong sang butang nga Iya ginaangkon; Siya *amo* ang kamatuuran halin pa sang nag-agi nga walay ginsuguran. Ang kamatuuran wala gid nagkunhod ukon nagpauyon-uyon sa Iya; ang Dios amo ang ginhalinan sang kamatuuran. Busa, ang Dios amo ang ginhalinan sang panudlo sang Bibliya. Halin sa kamatuuran nga sa Dios nag-abot ang kamatuuran nga ara sa aton pinaagi sa sinulat. Kada porma sang kaalam ukon kahibalo, kada kamatuuran, nagapuyo sa Dios sa kahingpitan, kaangay sini ang kalig-onan sang pagtoo nahanungud sang panudlo sang Bibliya. Ang divine nga hiyas nahanungud sang kamatuuran nagapasalig nga ang divine nga pagpahayag sa ano man nga porma—ginhambal (sang wala pa ang pag-canon) ukon sa sinulat (pag-canon)—tama, perpekto, kag hingpit (Deuteronomio 32:4; Juan 6:32; Mga Hebreo 8:2; 1 Juan 5:20).
5. May dako kaayo nga kantidad sang kamatuuran nga indi mapahayag tubtub nga mag-abot kita sa langit, apang bisan kon ano man ang ginpahayag na sang Dios para sa aton samtang buhi pa diri sa duta gindisenyo ini nga pagaton-an kag hangpon. Kon kita magapaangay-angay sa katarungan sang Dios, ginakinahanglan nga magaangkon kita sang kamatuuran sa aton mga kalag pinaagi sa adlaw-adlaw nga paghulag sang grasya nga galamiton para sa pag-inoino (GGP). Indi unay nga kita nagaangkon sang kamatuuran sa sulud sang aton mga kaugalingon; natawo kita nga mga butigon tungud kay ang makasasala nga kinaiya nagapuyo sa aton (Mga Taga-Roma 3:4). Busa, sa bisan kon ano man nga pagkamatinud-anon ang ara sa aton indi gid mapaanggid sa pagkamatinud-anon sang Dios.
6. Bisan kon ang mga tawo kasami nga nagapaangay-angay sa kada isa pinaagi sa pagbutig, indi naton malimbungan ang Dios; ginakinahanglan nga magpaangay-angay kita sa Iya katarungan pinaagi sa kamatuuran; ang kamatuuran sang Maayong Balita, ang kamatuuran sang panumbalik; kag kamatuuran sang panudlo sang Bibliya.
7. Kamatuuran kag pagkamatutum
   a. Ang Dios amo ang pagkawalay katubtuban nga pagkaperpekto sa kamatuuran kag pagkamatutum, nga mga ginpahayag sa aton sa panudlo sang Bibliya.
   b. Sa kamatuuran, ang Dios nagapasidungog sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa kalag sang tumuluo. Amo ini ang isa sang bantugan nga mga palatukuran nga pagakuhaon halin sa panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine nga kinaiya: Ang Dios *amo* ang kamatuuran subong isa ka hiyas kag

gani Siya kinahanglan magpasidungog sang kamatuuran nga nagapuyo sa aton mga kalag. Ang Dios nagapasidungog sang Iya Pulong bisan kon diin man ini makit-an; ang kinadamoan nga panudlo sang Bibliya sa kalag nagahan-ay sang pagpaangay-angay sang pagkahamtong sa katarungan sang Dios ukon mahinangpanon nga pagkasuud sa pagkamatinud-anon sang Dios. Tungud sini dapat mangin maathag ini kon ngaa indi kita puwede magtubo pinaagi sa aton mga binuhatan ukon maayong mga binuhatan, indi bisan pinaagi sa subong nga naandang makatarunganon nga mga binuhatan subong sang pagpanaksi, paghatag, pangamuyo kag iban pa. Subong sulundan sang kamatuuran sang Dios, ang espirituhanon nga pagtubo puwede maagum pinaagi lamang sa mapadayunon, matinguhaon kaayo nga pagtoon sang panudlo sang Bibliya (2 Pedro 3:18). Sanglit nga ang Dios nagapasidungog sang Iya Pulong, ang Iya Pulong sa mga kalag sang mga tumuluo amo lamang ang butang nga magapalingkawas sang pungsod sa pagkabaliskad kag pagkasunudsunud sang disiplina.[83]

c. Sa pagkamatutum ang Dios nagatuman sang tanan Niya nga mga saad; amo ini ang katukuran sang aton pagsalig sa Iya (Deuteronomio 7:9; 1 Mga Taga-Corinto 1:9; 10:13; 2 Mga Taga-Tesalonica 3:3; 1 Juan 1:9). Ang Dios nagapasidungog sang mga panudlo sang Bibliya sa aton mga kalag kag nagasangkap sang divine nga pangkinahanglanon agud magsakdag sa aton diri sa duta sa sulud sang panahon sang aton espirituhanon nga pagtubo. Tungud sini may kasarang kita agud magpadayon sa kasaysayan kag magpadayon sa GGP bisan kon ano man ang mahitabo sa pagbaylobaylo sang kasaysayan. Bisan sa sulud sang panahon sang pungsudnon nga pag-us-us kag kalaglagan, ang Dios matutum nga mag-amuma sa aton: Ang kamatayon indi gid makatandog sa tumuluo tubtub nga ang Dios andam na magdala sa iya para magpauli. Indi lamang nga ang tumuluo gin-amligan sa tion sang katalagman kag kalisdanan, kondi nga isa sang mga pakamaayo sa hamtong nga tumuluo amo ang masaysayon nga sangputanan. Ang tumuluo nga ang kalag napuno sang panudlo sang Bibliya, nga bug-os nagpaangay-angay sa katarungan sang Dios, nga nagaangkon sang mahinangpanon nga pagkasuud sa Dios, kaangay sang Atlas ukon libro sang mga mapa nga nagasakdag sang kalibutan. Amo ini ang panghitabo, bisan kon nahibaloan man ukon wala nahibaloan sa mga ara sa palibot niya.

VIII. Mga bahin sang Antitheistic theories ukon mga pahayag nga nagabatok sa bisan ano nga pamaagi sang pagtoo sa Dios: Si Satanas madamo sang mga hanas nga pamaagi sa diin nagapaninguha siya agud gub-on ang aton paghangup sang character sang Dios.

A. Polytheism amo ang pagtoo sa pagkadamo sang mga dios, subong sang sa Phoenician,

83. Subong nga ang Dios nagadisiplina sang tagsa ka mga tumuluo kon unudnon sila, Siya nagadisiplina man sang mga pungsod. Ang lima ka bahin sang disiplina mga mauswagon nga mga bahin ukon tion, ang kada isa nagakabug-at ukon nagakagrabe para sa dimatinumanon nga pungsod.

Unang Bahin sang Disiplina: pagkadula sang maayong panglawas; pag-us-us sang kauswagan sa pagpanguma; pagpanghadlok; kahadlok kag kamatayon sa pagpakig-away sa gira; pagkadula sang kaugalingon nga kahilwayan tungud sang madumilion nga kabubut-on sa panudlo sang Bibliya (Levitico 26:14-17).

Ikaduhang Bahin sang Disiplina: ang pagminos kag pag-us-us sang ekonomiya ukon sang pangabuhian; pagtaas sang kaugalingon kag sang kada isa nga disiplina tungud sang nagapadayon nga madumiliong kabubut-on bisan pa sang una nga pahinumdum (Levitico 26:18-20).

Ikatatlong Bahin sang Disiplina: pagpamintas kag pagkahuyang sang kasugoan kag mga mando; maglapta ang higko ukon basura sa mga siyudad (Levitico 26:21-22).

Ikaapat nga Bahin sang Disiplina: pagkabihag sang militar kag/ukon pagdumala sang langyaw; pagkaiwat sang pagkaon (nagpanaog sa isa ka bahin sang napulo sang naandan nga kasangkapan); ang pagbinulagay sang mga pamilya (Levitico 26:23-26).

Ikalimang Bahin sang Disiplina: pagkalaglag sang pungsod tungud sang mataas kaayo nga pagsalikway sang bibliyanhong mga palatukuran Levitico 26:27-39).

Greek, kag Roman pantheons ukon mga templo.

B. Pantheism amo ang panghunahuna ukon pangatarungan nga ang Dios kag ang kalibutan isa lamang, nga ang kalibutan ginhunahuna nga sa kabilogan *amo* ang Dios. Ini nagapanghiwala sang pagkalabaw sa tanan sang Dios, ang kamatuuran nga ang Dios ara sa gowa sang kalibutan. Ini nagabutang sang mga dulonan sa Dios. Ang pantheism nagapanghiwala man sang personalidad sang Dios, sa baylo nagapahayag nga Siya ara lamang subong ang kabilogan sang tanan nga mga gahum kag mga kasugoan sang tinuud nga kalibutan. Amo ini ang pagtoo sang Hindus. Ang pantheism pagbinutig nga pahayag nga sanglit ang Dios wala nagalampas sa kalibutan, indi Siya ang nagtuga sang kalibutan.
C. Materialism amo inang porma sang pagkawalay pagtoo sa Dios nga nagapanghiwala sang pagkaara sang Dios kag sa baylo nagapahayag nga ang mga kasangkapan amo ang palatukuran kag kaathagan para sa tanan nga mga butang. Ang materialism nagapakiglalis nga imbis ang kinabuhi sang kalag ginpaangkon sang Dios sa biological nga kinabuhi, ang tawhanon nga kinabuhi amo ang bunga ukon sangputanan sang kon ano ang kasangkapan ukon butang. Amo ini ang pahayag sang panghunahuna sing kahibalo sang komunismo.
D. Deism nagapahayag nga ang Dios amo ang kaugalingon, walay katubtuban, balaan, kag ang Manunuga sang kalibutan, apang nagaangkon nga sa kinaugalingon Niya ginpabayaan ang Iya tinuga sang nabug-os na. Tungud sini, Iya gintuyo nga ang kalibutan mangin manugsakdag sang kaugalingon kag nagapauswag sa kaugalingon tungud sang mga gahum nga nagapuyo sini. Ang deism nagasalikway sang Pulong sang Dios kag sang bisan ano nga pagpahanumdum nga Siya nagapatunga sa tawhanon nga mga hilikuton. Subong isa ka hilikuton sang manugpangatarungan sang ika-disesyete kag ika-diseotso ka mga siglo, ang mga sumulunod sang deism naglakip kay Thomas Paine, David Hume, Thomas Jefferson, Edward Gibbon, kag Voltaire.
E. Idealism amo ang pamaagi sang panghunahuna nga nagapakiglalis nga ang hunahuna amo lamang ang tinuga, kag sa sina ang kalibutanon nga butang indi mas labaw kay sa bulubanta ukon paghanduraw sang hunahuna. Ang iban nga mga idealist nagatoo sa Dios apang ginapanghiwala ang Iya tinuga sang galamiton nga mga butang. Ang ila mga panghunahuna sing kahibalo nagapahimo sang asceticism.
F. Evolution ukon pag-uswag nagapahayag nga ang kalibutan nag-uswag halin sa yano kag wala pa matandog, pareho nga mga klase sang butang sa karon sining nagkalainlain kag nag-uswag nga kahimtangan pinaagi sa kaugalingong nagapuyo nga mga gahum sini.
    1. Theistic nga pag-uswag nagapahayag nga bisan pa nga ang Dios amo ang Manunuga sang kinaunahan nga mga butang, ang pag-uswag amo ang pamaagi sa diin ang tanan nga kauswagan natuman halin sa ginadahum nga sadto anay nga kahimtangan sa isa ka kabug-osan
    2. Atheistic nga pag-uswag nagasalikway sang pagkaara sang Dios kag nagapahayag nga ang butang walay ginsuguran kag walay katapusan kag nagauswag sang kinaugalingon.
G. Positivism amo ang pamaagi sang panghunahuna nga nagabaton subong matuud lamang kon ano ang puwede mapamatud-an pinaagi sa tininuud nga pagtudlo sini. Ini nga eskuwelahan sang panghunahuna sing kahibalo nagapahayag nga ang pagpangatarungan amo ang pagliwatliwat lamang, kag ini nagapaninguha sa paglubag sang tanan nga panghunahuna padulong sa palakat kaangay sang matimatika. Ang

positivism wala nagasapak sang Dios kag kalag sang tawo.

H. Monism nagagamit sang palanan-awon nga may isa lamang ka klase sang butang ukon tinuud nga panghitabo imbis sang duha (halimbawa, ang kadamoon sang makinaugalingon nga mga butang—pagkadamo).

I. Monotheism amo ang pagtoo nga may isa lamang ka diyos, sa kabaliktaran sa bibliyanhon nga pagtoo sa Dios sa diin nagatoo sa isa ka Dios sa kinaiya apang tatlo sa personalidad: Dios nga Amay, Dios nga Anak Dios Balaan Espiritu. Ang monotheism amo ang palanan-awon sang Islam, Sikhs, kag Judaism.

Dugang sa Basahon B

ANG PANUDLO SANG BIBLIYA NAHANUNGUD SANG DIVINE DECREE

ANG KABILOGAN SANG PAGTOLON-AN

I. Pagpaathag kag Paglarawan
II. Ang Minakina nga Paghulag sang Computer
III. Ang Characteristics sang Divine Decree
IV. Ang Kabubut-on sang Dios kag ang Divine Decree
V. Ang Pakamaayo sang Tawo kag ang Divine Decree
VI. Ang Kahimayaan sang Dios kag ang Divine Decree
VII. Ang Kahilwayan sang Tawo kag ang Divine Decree
VIII. Ang Mapuslanon nga Paggamit sang Divine Decree
IX. Nagkalainlain nga Teyolohiyanhong Palanan-awon sang Divine Decree nahanungud sa Pagpili

ANG PANUDLO SANG BIBLIYA NAHANUNGUD SANG DIVINE DECREE

I. Pagpaathag kag Paglarawan

A. Ang kasugoan sang Dios amo ang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan, balaan, maalam, kag gamhanan kaayo nga katuyoan, *nagahangup* sing dungan sang tanan nga mga butang sang bisan kasan-o man ukon mangin ila mga kabangdanan, mga palaagihan, mga kahimtangan, mga pagsunudsunud, kag mga kaangtanan kag *nagapat-ud* sang ila sigurado nga palaabuton.

Ang kada hugpong sang pamulong sang sining laktod, binatid nga pagpaathag nagadala sang dako kaayo nga pahibalo. Ang nagkalainlain nga mga hiyas sang kinaiya sang Dios mga may kaangtanan sa Iya “katuyoan” para sa kasaysayan sang anghel kag sang tawo. Ang ginhalinan sang divine decree ginkilala subong ang pagkahibalo sang tanan sang Dios “nga nagahangup“ sang tanan nga mga butang sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Ang divine nga kabubut-on ginlarawan subong “nagahukum” ukon nagapili, sang wala pa mag-abot ang bisan ano nga butang, kon sa diin sina nga mga butang ang sa pagkatinuud lang mahimong masaysayon nga

mga panghitabo. Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang kasugoan sang Dios nagpauswag sang nagkalainlain nga mga bahin sang sini nga pagpaathag.

B. Ang pipila ka mga kahulugan sang sining isa ka walay ginsuguran kag walay katapusan nga katuyoan amo ang mga, tungud sang mga limitasyon sang aton panghunahuna kag mga ikasarang ukon kabatid, ginakinahanglan mahangpan naton sa paunang mga bahin sa parehong makatarunganon kag ginpakilala nga mga kaangtanan halin sa Balaan nga Kasulatan. Tungud sa sini nga kabangdanan kasami nga ginagamit naton ang pangdamoan "mga decree" agud ipahayag ang madamong mga dagway sang nalakip-tanantanan nga plano sang Dios. Sa pagkatinuud amo ini ang tanang *isa* ka decree, nga ginhatag sadtong nag-agi nga walay ginsuguran sa mas gamay pa sa duha ka segundo kag naglakip sang tanan nga mga butang sa tanan sang sa aton amo ang nag-agi, sa karon, kag sang palaabuton nga kasaysayan (Mga Salmo 2:7; 148:6; Daniel 9:24). Sa tion sang decree, ang tanan nga mga sa anghel kag katawhan nga kasaysayan palaabuton pa.

C. Ang decree sang Dios amo ang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan kag pagkawalay pagbaylo nga kabubut-on nahanungud sang pagkatinuud sang palaabuton nga mga panghitabo nga mahitabo diri sa duta kag nahanungud sang sibo nga sugo kag pamaagi sang ila pagkahitabo.

Diri sini, kag sa kabilogan nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine decree, nagagamit kita sang pamulong nga "kabubut-on sang Dios" sa batid nga kahulugan. Sa kasami nga paggamit, ang kabubut-on sang Dios nagatudlo sa kon ano ang ginahandum sang Dios sa isa ka tawo ukon sa pundok sang pinasahi nga kahimtangan,[84] apang ina indi ang kabubut-on nga ginalantaw diri. Ang kabubut-on sang Dios diri sini nagakahulugan sang mga desisyon nga Iya ginahimo sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, halin sa Iya hiyas sang pagkalabaw nga kagamhanan, nga nagapalig-on sinang pat-ud nga mga butang nga sa pagkatinuud magaabot sa pagkabuhi samtang ang iban nga mga butang indi. Amo ini ang Iya gamhanan kaayo nga pagpili sa kon ano ang mahitabo samtang diri pa sa duta. Nagadepende lang gid kita sa Dios nga wala gid sang mabuhi kon wala ang desisyon sang Dios nga himoon ini nga buhi!

Madamong mga butang nga nahitabo ang mga sangputanan sang sa anghel ukon tawhanong hilway nga kabubut-on ang nagahulag batok sa mga handum sang Dios. Bisan pa sina gindesisyonan ukon ginbuut Niya nga ini nga mga butang mahitabo. Tungud sini, ginhimo Niya ang aton kabubut-on sing matuud nga hilway. Paano bala Niya mahimo ini nga wala sing pagpauyon-uyon sa Iya perpekto nga kinaiya amo ang estorya sang pagkamatarong kag katarungan sang Dios.

Ang halimbawa sang isa ka butang nga ginbut-an sang Dios nga mabuhi amo *kamo*! Kamo mga may katungdanan, maalam, hilway nga kabubut-on nga mga tawo nga mga nagakinabuhi sa karon nga panahon. Ikaw kag ang imo kahilwayan, kag iban pa, mga gin-decree mga bilyon na ka mga tuig ang nag-agi. Ara ka karon tungud kay kabahin ka sang dugay na kaayo, nga divine nga plano.

D. Ang divine decree amo ang walay ginsuguran kag walay katapusan sa diin ang Dios nagpahayag sing pat-ud sang tanan nga mga panghitabo sa kalibutan, nga nagalakip sang pareho sining duha ang sa anghel kag sa katawhan nga kasaysayan—sang nag-agi, sa karon, kag sa palaabuton. Ang decree sang Dios nagpahayag sang tanan nga mga butang subong sigurado nga mahitabo; nagdesisyon Siya nga *kinahanglan*

84. Thieme, *Divine Guidance* (1999).

mabuhi sila. Sa paghimo sini, wala Siya nagpanghilabot sa anghel ukon tawhanong hilway nga kabubut-on. Sa pagkatinuud, Siya nag-decree nga kinahanglan may hilway nga kabubut-on kita! Sa paghatag sa aton sang kabubut-on, nag-decree man Siya nga ang aton mga desisyon, bisan kon ano man sila, sigurado nga mahitabo—bisan atong mga batok sa Iya mga ginahandum. Subong nakahibalo sang tanan, nakahibalo na Siya sing husto sang wala pa ang tion kon ano ang aton mahimong desisyon. Wala lang Siya nag-decree nga ina nga mga desisyon mahitabo kondi Iya man gin-decree ang husto nga pamaagi, nga nagauyon sa Iya character, sa diin Siya magadumala sang aton mga desisyon.

E. Ang decree sang Dios amo ang pinili kag gingamit nga plano sang tanan nga mga binuhatan sang Dios.

F. Ang decree sang Dios amo ang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan nga katuyoan, suno sa mga pagtuytuy kag paglaygay sang Iya kaugalingon nga kabubut-on, sa diin para sa Iya kaugalingon nga himaya nga Iya ginsugo na nga daan bisan kon ano man ang mahitabo.

G. Ang decree sang Dios amo ang gamhanan kaayo nga pagpili sang divine nga kabubut-on (ang Iya hiyas sang labaw nga kagamhanan) kag panghunahuna (ang Iya pagkahibalo sang tanan) sa diin ang tanan nga mga butang gindala sa pagkabuhi kag gindumalahan, ginhimo nga natungdan sang Iya kalipay, kag nagahimo sang Iya kahimayaan (Isaias 46:10; Mga Taga-Efeso 1:9). Ang Dios wala sing ginhalinan. Ang Amay, ang Anak, kag ang Balaan Espiritu nahauna na nga daan sa tanan nga mga butang. Wala sing bisan isa nga labaw sa Ila; wala gid bisan isa nga Ila gin-umpisahan ukon naghimo sa Ila. Ang bisan ano nga butang ang ginadesisyonan nga himoon sang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios gindesisyonan sang duha ka mga pangisip sang hunahuna.

   1. Ang ginadesisyonan sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios amo ang para sa ila *ikahamuut*. Nagahimo kita sang nagakalainlain nga mga butang para sa aton ikahamuut ukon ikalingaw, apang ang ikahamuut sang Dios amo ang walay katubtubang mas masangkad sang nasakupan. Ang Iya perpekto nga kalipay bahin sang Iya walay katubtuban nga character, gani ang Iya kalipay indi pagulpigulpi, mabinatyagon, ukon binuang. Bisan pa sina, naghambal Siya kag mga bilyon sang mga bilyon ka mga light-years sang kalaparan ang gilayon naggolowa. Dason gintuga Niya ang mga tinuga nga may hilway nga kabubut-on—matahum, gamhanan nga mga tinuga nga gintawag mga anghel. Ang ila estorya wala gid kaayo ginpahayag sa aton, apang sa kadugayan, tungud sang ila kaugalingong hilway nga mga desisyon, ang iban sini nga mga tinuga nagpamatok—ang pagkahulog sa sala ni Satanas kag ang pagginubot nga nag-umpisa sang pagsinumpunganay sang mga anghel.

      Ang Dios pirmi nakahibalo nga ang iban sang mga anghel magabatok. Busa, sa pareho nga tion nga Iya gin-decree nga magtuga sang kalibutan kag sang mga anghel Iya man gin-decree nga sa pat-ud nga punto sang tion Siya magahimo sang lain nga klase sang tinuga. Kaangay sang mga anghel, ining bag-o nga tawo magaangkon sang hilway nga kabubut-on kag gindisenyo agud magpakig-ambit sang kalipay sang Dios. Apang siya, kag ang iya mga kaanakan, sa amo man mahimong ang pagpakita sang kabug-osan sang kinaiya sang Dios sa mga anghel nga naglalis sa character sang Dios. Gani para sa ikahamuut sang Dios, gintuga Niya si Adan. Karon sang dugay na pagkatapos mahulog sa sala si Adan, ang kalipay sang Dios amo ang aton pagpaangay-angay sa katarungan sang Dios. Ang

kaluwasan, pagkaespirituhanon, kag espirituhanong pagkahamtong nagasangkap sang ikasarang para sa mga pakamaayo sang Dios.

2. Ang gindesisyonan sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios amo man ang para sa ila *himaya*. Ang Dios pirmi gid ara sa perpekto nga himaya; ang bisan ano man nga butang nga Iya ginahimo nagalarawan sang Iya himaya kag nagapamunga sang Iya kahimayaan. Ang Dios wala nagadepende sa aton sang Iya kalipay ukon sang Iya himaya; ginakalipay Niya ang pagkahamuut kag himaya sadtong nag-agi nga walay ginsuguran sang wala pa sang bisan ano. Ang Dios nagapahayag sang Iya himaya kag kalipay sa aton kag nahanungud sa aton: Ari kita diri subong bahin sang kalipay kag himaya sang Dios.
3. Kalipay sang Dios nga tugotan ang mga tinuga agud ibansaybansay ang hilway nga kabubut-on. Dapat wala kita sing mga panghanduraw nahanungud sa aton mga kaugalingon. Ari kita diri, indi maghimaya sang aton mga kaugalingon, indi maghaylo sa Dios, kondi magbuylog sa Iya kalipay kag himaya.

H. Ihulagway ang decree sang Dios subong isa ka dako kaayo nga computer. Sadtong nag-agi nga walay ginsuguran ang Dios nagbutang sang mga kamatuuran kag mga tinuud nga mga panghitabo halin sa Iya pagkahibalo sang tanan padulong sa computer. Ini nga mga kamatuuran ginlainlain halin sa mga potential lamang, ang mga mapilian, nga Iya man nahibaloan sa Iya pagkahibalo sang tanan apang wala Niya gin-decree. Ang mga kamatuuran nagalakip sang tagsa ka panghunahuna nga imo maangkon sa bisan kasan-o, ang kada desisyon nga imo pagahimoon ang kada hulag nga imo himoon. Sang Iya gin-decree (ukon ginbutang sa computer) ang kamatuuran nga ikaw mabuhi subong ang isa ka hilway nga tawo, Siya man nag-decree—sa magkadungan—nga ang kada panghunahuna, desisyon, kag paghulag mahitabo. Iya ginbutang sa computer ang mga desisyon nga iya nahibaloan nga imo pagahimoon nahanungud sang sala, nahanungud sang panumbalik, nahanungud sang tawhanong kaayo kag kalautan, nahanungud sang pagtoo kay Kristo, nahanungud sang paglakat sa dalan, nahanungud sang mga kasugoan sang divine nga katukuran, nahanungud sang panudlo sang Bibliya, nahanungud sang espirituhanong mga binuhatan, nahanungud sang tanan nga mga butang. Nagbutang man Siya sang iban nga mga kamatuuran ukon mahimong mahitabo sa computer. Suno ukon nakatukod sa pagkahibalo kon sa ano nga pamaagi mo gamiton ang imo hilway nga kabubut-on, nagbutang Siya pinaagi sa grasya sang pangkinahanglanon kag, para sa mga mag-abante sa pagkahamtong, sang talagsahon kag pinasahi nga mga pakamaayo. Nakahibalo Siya sang kada kahimtangan nga imo pagaatubangon—ang tagsa ka palaligban, ang tagsa ka kasakit kag kasubo, ang tagsa ka kaugalingon ukon makasaysayan nga kalisdanan, ang tagsa ka kapaslawan kag kadaugan—kag Iya ginsangkap ang kasulbaran sa tagsa ka palaligban. Labot pa, ginsangkap Niya ang tanan nga mga butang nga imo pagakinahanglanon agud maatubang ang tanan nga mga palaligban sa bug-os nga kasigurohan nga may hingpit nga kahanasan kag kalipay sa sulud sang kalag. Ang ikasarang para sa kalipay nagaabot halin sa paghangup sini nga mga butang, sa pag-angkon sang panudlo sang Bibliya sa imo kalag. Ang isa ka maathag nga kinatapusang hukum: Wala gid sing pamalibad sa pagreklamo.

I. Ang computer sang divine decree nagapatik ukon nagaimprenta sang mga kamatuuran kag sang mga mahimong mahitabo nahanungud sang mga tumuluo sa idalum sang nagkalainlain nga mga bahin sang pagkapinili, pagkahibalo na nga daan, kag sang madangatan. Ini nagaimprenta man sang mga kamatuuran nahanungud sang mga ditumuluo sa idalum sang mga bahin sang pagsilot, kag pagkasinalikway

kag pagkastigo. Wala gid bisan kasan-o nga may ditumuluo nga ginpili na nga daan magpadulong sa impiyerno.

J. Ang decree sang Dios amo ang kabilogan sang plano sang Dios, nga gindisenyo sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, nga may kaangtanan sang tanan nga mga panghitabo sang tanan nga mga paglainlain, nga gintipon sa isa ka solo nga kabilogang paghangup sang tanan pinaagi sa pagkahibalo sang tanan sang Dios.

K. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios amo ang yabi sa paghangup sang decree. Ang Dios may tatlo ka mga klase sang kahibalo:

1. Kaugalingong-kahibalo: ang Dios nakahibalo sa Iya kaugalingon; wala gid Siya sang dapat ton-an sang bisan ano nga butang nahanungud sang Iya kaugalingon; ang Iya kaugalingong-kahibalo pirmi gid nangin kabilogan, perpekto, bug-os. Nakatalupangud Siya sang Iya kaugalingon nga kinaiya kag sang walay limitasyon nga mga kasarang sang tagsa ka sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Walay katubtuban kag kinaugalingon sa kaugalingong-kahibalo, ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nakakilala sa kada isa.
2. Pagkahibalo sang tanan: Ang Dios nakahibalo sa magkadungan sing tanan nga mga butang sa gowa sang Iya kaugalingon. Ang Dios nakahibalo sang tanan nga mga butang nahanungud sang mga tumuluo kag mga ditumuluo, sang *tinuud nga nahitabo*—nga Siya ang Iya kaugalingon ang nagpili na nga daan kag nagsugo, kag nagprograma sa computer—kag sang *mahimong mahitabo*—nga puwedeng mahitabo apang wala nahitabo. Ang Dios nakahibalo sadto pa sang nag-agi nga walay ginsuguran nga indi ka magahimo sina nga desisyon kag wala Siya nag-decree sina, wala ginsulud ini sa computer.
3. Nakahibalo na nga daan: Ining sa napaidalum sa bahin sang pagkahibalo sang Dios nagakilala sang gin-decree lamang, apang ang nakilala na nga daan wala nagahimo sang decree nga pat-ud. Ini amo ang gin-imprenta sang computer nahanungud sang tinuud nga nahitabo, indi lamang sang mga mahimong mahitabo, nahanungud sang kabubut-on sang tumuluo. Ang pamulong “nahibaloan na nga daan” gingamit sa Balaan nga Kasulatan sa mga tumuluo lamang kag kay Jesu-Kristo. Ang pagkahibalo na nga daan sang Dios may kaangtanan sa tinuud nga nahitabo lamang.

II. Ang Minakina nga Paghulag sang Computer

A. Unang Bahin, ang Pagkahibalo sang Tanan sang Dios

1. Sa Iya pagkahibalo sang tanan, ang Dios nakahibalo sa pagkaperpekto, sa walay ginsuguran kag walay katapusan, kag magkadungan sang tanan nga mahimong mahibaloan, sa parehong tinuud nga nahitabo kag sang mahimong mahitabo.
2. Ang subong nga pag-inoino kag pagkamaalamon mga bug-os nga nagakabagay sa Iya kinaiya. Ang Dios indi mahimong Dios tubtub nga Siya pirmi nakahibalo nahanungud sang tanan nga mga butang.
3. Ang Dios walay ginsuguran kag walay katapusan. Siya gamhanan kaayo; ang Iya kahibalo may pagpugong kag labaw sa tanan. Ang kaangtanan sa tunga sang Iya nagalabaw nga kahibalo kag sang aton manubo nga kahibalo amo ang panudlo sang Bibliya.
4. Ang kahibalo sang Manunuga walay katubtuban nga nagalabaw sa kahibalo ukon kaalam sang tinuga.
5. Ang kada minuto nga detalye sang sa anghel kag tawhanon nga tinuga bug-os kag perpekto nga ara sa Iya hunahuna sa tanan nga mga tion.
6. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakatalupangud sang hilway subong

hilway, sang kinahanglanon subong kinahanglanon, kaupod sang tanan sang ila mga kabangdanan, mga kahimtangan, kag mga kaangtanan subong isa kag indi mabahinbahin nga palakat sang mga butang, ang kada kaangtanan sa diin ginakinahanglan sa pagkamatinud-anon sang kabilogan. Ang tagsa ka kabangdanan kag sangputanan may kaangtanan sa iban nga kabangdanan kag sangputanan kag sa iban kag sa iban pa. Sa sining isa, masangkaron kaayo, nagasaliganay nga palakat sang kabangdanan kag sangputanan, ang kabubut-on sang tawo amo wala ginhungud nga kabangdanan sang tawhanon nga paghulag agud nga ang palakat sang kasaysayan subong lamang sang paghunahuna sang tawo sini, sang paghandum sini, sang paghimo sini. Kon imo hangpon ini, imo matalupangdan nga wala ka gid sing kabangdanan para magreklamo, para matublag ukon makabalaka sing dako sa kalisdanan, ukon magbatyag sing nabilin nga nagaisahanon nga nagakasubo para sa imo kaugalingon. Ang Dios wala gid nagapanghilabot sang inyo kabubut-on; ang madangatan wala nagakahulugan nga piliton ka Niya sa bahin sang paghulag, kondi nga nahibaloan na Niya nga daan sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kon ano ang imo pagahimoon kag gani gin-decree ini.

7. Ang panahon wala nagapugong sang kahibalo sang Dios. Sa Iya, ang palaabuton subong ka maathag sang sa nag-agi.
8. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakahibalo sang mga mapilian sa kasaysayan—ang mahimong mahitabo subong man ang tinuud nga nahitabo.
9. Ang Dios nakahibalo kon ano ang dapat nga nahilabot sa kada panghitabo kag kahimtangan sa diin ang desisyon sang tawo puwede nangin lain sa kon ano ini. Hunahunaa nga nagaatubang ka sang biyente ka mahimong mahitabo nga mga bahin sang paghulag kag kinahanglan magpili sang isa. Bisan pa nga ang Dios nakahibalo na sa kon ano nga dalan ang imo pagapilion nga kadtoan kag nag-decree nga inang isa lamang ang mahimong tinuud nga mahitabo, nakahibalo Siya sang tanan nga mga sangputanan sang kada napili.
10. Ang pagkahibalo sang tanan isa sang tatlo ka mga bahin sang divine nga kahibalo.
11. Ang pagkahibalo sang tanan nakahibalo sang tagsa ka panghunahuna, desisyon, kag paghulag sa kasaysayan sang katawhan, kon sa ano nga pamaagi sila tanan nagapakig-angot sa kada isa, kag kon sa ano nga pamaagi sila nagapakig-angot sa tanan nga mahimong mahitabo nga mga mapilian.
12. Ang pagkahibalo na nga daan sang Dios wala nagahimo sang kapat-uran kondi nagakilala lamang sang kon ano ang pat-ud. Ang Iya pagkahibalo na nga daan nakahibalo kon ano ang ara na sa decree nahanungud sang mga tumuluo lamang.
13. Para sa mga tumuluo, may ara sang labing gamay tatlo ka mga bahin sang naimprenta halin sa computer: ang pagkahibalo na nga daan, pagkapinili, kag ang madangatan (kon kaisa gintawag nga pagkapinili na nga daan).
14. Ang pagkahibalo na nga daan nagakahulugan nga wala sing puwede masiguro tubtub ini una nga gin-decree; sa sina lamang nga puwede ang kon ano ang *magaka*hitabo mahibaloan nga daan. Ang Dios nakahibalo sang tanang tinuud nga mga panghitabo subong sang sigurado sa palaabuton tungud kay Iya na nga gin-decree sila nga mangin tinuud sa palaabuton.
15. Ang decree sang Dios pareho nga may kaangtanan sa tanan nga palaabuton nga mga panghitabo sang kada klase—sa hilway nga paghulag sang mga tinugyanan sang pagdesisyon subong man sang mga paghulag sang ginakinahanglan nga mga tinugyanan; sa mga makasasala, tawhanong-kaayo, kag sang kalautan

subong man sa hustong pamatasan, divine-nga kaayo, kag madungganon.

16. Ang decree lamang ang nagapalig-on sang kasigurohan. Para sa tumuluo, ang pagkapili na nga daan kag ang madangatan mga kapareho sing kahulugan sa decree.
17. Ang pagkapili na nga daan amo ang paghulag sang walay katubtubang mahinangpanon kag maalam nga Dios sa pagpiho sang sigurado nga palaabuton sang mga panghitabo sa kinabuhi sang tumuluo.

B. Ikaduhang Bahin, ang Decree Mismo ang Kaugalingon sini
   1. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nagbutang sa computer sang mga kamatuuran lamang.
   2. Ini natuman sadtong nag-agi nga walay ginsuguran nga magkadungan, indi sa mga bahin.
   3. Ang decree nahimong ang bug-os kag natuman nga katungud sang pagkalabaw nga makagagahum sang Dios nga nagapiho sang sigurado nga palaabuton sang tanan nga mga butang sa kasaysayan sang katawhan.
      a. Wala sing decree nga mahimong bug-os nga wala sing pagkalabaw nga makagagahum sang Dios. Tungud kay nakahibalo Siya sang katapusan halin sa ginsuguran, ang Dios nagbuut sang pat-ud nga mga butang nga mahitabo.
      b. Sanglit nga, sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, ang Dios naggamit sang Iya katungud agud himoon ang mga butang nga sigurado, kon kita nagasiling “sigurado nga palaabuton” sang mga panghitabo, ang aton buut silingon mga panghitabo nga palaabuton halin sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Tungud sini, buut naton silingon tanan nga mga panghitabo sa kabilogan sang tanan nga panahon. Madamo nga mga bahin sang decree ang natuman na sa kasaysayan, tubtub kag lakip sa sining karon nga tion; apang ang tanan mga palaabuton pa sang gin-decree, lakip ang mga palaabuton gihapon karon nga mga adlaw.
      c. Tungud sang kon sa ano ka walay katubtubang pagkakuti kag kadamo sini nga decree, dapat naton ihan-ay sa walay ginsuguran kag walay katapusan nga kamatuuran: ang Dios mas maalam kay sa aton.
   4. Wala sing panghitabo nga diretso natuman ukon nangin kabangdanan sang decree. Ang decree nagapalig-on lamang sang kon ano ang nagkalatabo, apang ang kasugoan mismo indi amo ang kabangdanan. Sa pagkatinuud nga ang panghunahuna ukon paghulag sa imo nga bahin ara sa decree wala nagakahulugan nga ang decree nagpahimo sa imo nga maghunahuna ukon himoon ini. Ang kabangdanan amo ang imo hilway nga kabubut-on. Ang imo panghunahuna ara sa kdecree tungud kay, sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, ang Dios may kinaalam agud hibaloon *kon ano* ang imo ginahunahuna kag indi magsalikway halin sa Iya pagplano sang kamatuuran nga *paga*hunahunaon mo ini!
   5. Apang ang decree mismo sa kaugalingon sini nagasangkap sa kada kahimta-ngan nga ang mga panghitabo mahimo pinaagi sa mga kabangdanan nga padayong nahimo sa klase sang panghitabo nga may pagduhaduha. Subong halimbawa sang sini nga palatukuran, ang kabangdanan sang iban nga mga panghitabo amo ang hilway nga kabubut-on sang tawo.
   6. Sa kahimtangan sang tagsa ka paghulag sang hilway nga kabubut-on sang matarong nga tawo ukon tinugyanan, ang decree mismo sa kaugalingon sini nagasangkap sa amo man nga tion sang mga nagasunud:
      a. Ang tinugyanan dapat hilway nga tinugyanan. Sa wala gid pagpamilit sang

kabubut-on sang bisan sin-o, ang kasugoan nagapalig-on sang kabubut-on nga tungud sina nagahimo sang tagsatagsa nga manabat sa iya kaugalingon nga mga desisyon.

b. *Ang mga nauna ukon nag-agi nga panghitabo kag ang tanan nga mga nauna ukon nag-agi nga mga panghitabo nga ginadudahan ukon ginalalisan mangin amo sina sila.* Sang kon bisan kasan-o ang desisyon nahimo na, ini mangin sangputanan sang mga desisyon nga nahimo na sadto anay. Sa makaisa nga ang isa ka butang nagakahitabo, amo na ina. Ini bahin sang palakat sang kabangdanan kag sangputanan ukon ang nangin bunga sang isa ka butang; ini nahimong bahin sang palatukuran sang iban nga mga butang nga nagakalatabo sa sina nga bahin. Ang mahinandumon nga panghunahuna indi makapabaylo sang kon ano man ang nahitabo na.
c. *Ang tanan nga mga kahimtangan sang paghulag mangin amo sina sila.* Ang Dios indi magahimo sang tinuud nga panghitabo nga sa gilayon madula ukon mahimong lain ukon baliktad sa kaugalingon sini. Ang Dios nagahimo sa aton nga sarang mahanas sa tinuud nga panghitabo kag agud makaatubang sa mga kamatuuran. Kon ang aton garbo ukon yano nga garbo lamang nagatuytuy sa aton agud maghimo sang mga desisyon nga wala makatalupangud sang pat-ud nga mga kamatuuran, ina nga mga kamatuuran bisan pa sini amo na gid sina. Halimbawa, kon indi kita magpaangay-angay sa katarungan sang Dios, ang katarungan sang Dios tinuud gihapon, kag ang Iya katarungan magapaangay-angay sa aton pinaagi sa disiplina.
d. *Ang paghulag mangin hingpit nga kinabubut-on kag hilway sa bahin sang tinugyanan.*
e. *Ang paghulag mangin sigurado sa palaabuton.* Ina amo ang, klaro nga mahitabo, sa sigurado nga panahon, pagkatapos nga ang decree nahatag.

Ining lima ka mga punto bug-os nga nagpanghiwala sang teyolohiya sang hyper-Calvinism kag Arminianism. Ang hyper-Calvinism nagatuis sang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios tubtub sa punto sang indi paglakip sang hilway nga kabubut-on sang tawo. Ini amo ang pagpati sa kapalaran, sa kabaliktaran sang piho nga mga panudlo sang Pulong sang Dios nahanungud sang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios kag sang hilway nga kabubut-on sang tawo. Si Arminius kag ang iya mga sumulunod nagtuis sang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios sa kabaliktaran nga padulungan ukon katuyoan. Ginapilit nila nga ang kabubut-on sang tawo indi madumalahan sang Dios, nga ang tawo makahimo sang mga butang nga wala sa divine decree. Ini bug-os gid nga indi tinuud; wala gid sing mahimong tinuud ukon sigurado tubtub nga mag-decree ang Dios sini nga mangin tinuud ukon sigurado.[85]

7. Ang decree gintugyan lamang sang kabubut-on sang Dios sa kon ano ang dapat sa Iya tinuga. Halimbawa, ang Dios lamang ang nagdesisyon sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kon ano ang mangin kaangay sang mga tawo: Mahimo kita nga may pang-inoino nga mga tinuga nga may hilway nga kabubut-on. Ang aton mga kalag may ara sang pagkahibalo sang kaugalingon, panghunahuna, kabubut-on, kag tanlag; sa kay Adan amo ang lawas, kalag, kag espiritu subong nga naghalin siya sa kamut sang Manunuga. Pinaagi sa talamayon nga paglarawan, ang Dios wala nagdesisyon nga hatagan kita sang duha ka mga ulo, lima ka mga tiil, sang

85. Para sa iban nga paglantaw sang kasugoan sang Dios, tan-awa ang pahina 284.

trenta ka pye nga ikog, kag sang utok sing kabayo. Wala man Siya nagdisenyo sa aton sang may makasasala nga kinaiya; ina naghalin sa madumilion nga kabubut-on ni Adan.

8. Tungud kay ang Dios indi makahimo magsupak sang Iya kaugalingon nga kinaiya, ang kinaiya kag mga hiyas sang Dios nagkinahanglan sang Iya pagbuut sang pinakamataas kag pinakamaayo para sa katawhan. Sang ang Dios nagtuga sang tawo, gintuga Niya ang pinakamataas kag pinakamaayong nagakabagay sa Iya plano. Si Adan indi nangin mas maayo kay sa mga anghel, apang ang iya lawas, kalag, kag espiritu kag ang iya kahimtangan sang palibot tanan mga bug-os nga perpekto. Syempre, ang iban sang pinakamataas kag pinakamaayo nga nabaton sang tawo sa tion sang pagtuga nagkaradula pinaagi sa Pagkahulog sa Sala. Ang parehong perpekto nga Dios nga nagtuga sang katawhan karon nagasilot sa aton. Apang bisan pa sina Siya sa gihapon nga nagahandum sang pinakamataas kag pinakamaayo nga sa sina Siya karon nagatanyag sang perpekto nga kaluwasan kag matahum kaayo nga mga pakamaayo samtang diri pa sa duta kag sa pagka-walay katapusan. Tungud kay may ara kita sing hilway nga kabubut-on, basi ukon puwede naton malabyan ini tanan, apang ini ara kag nakaandam sa gihapon.

C. Ikatatlong Bahin, ang mga Gin-imprenta

1. Ang gin-imprenta halin sa computer sang divine decree, nga may kaangtanan sa mga tumuluo, nagalakip sang pagkapili, pagkahibalo na nga daan, madangatan.
2. Ang madangatan, pagkapili na nga daan, kag ang pagkapiho na nga daan mga pareho sing kahulugan kag nagatumod sa decree. Ini nga mga pamulong nagapaathag sang paghulag nahanungud sang walay katubtuban, walay ginsuguran kag walay katapusang pagkahibalo sang tanan sang Dios nga nagapiho sang kasigurohan sang mga panghitabo sa palaabuton nga may kaangtanan sa tumuluo.
3. Ang pagkahibalo na nga daan indi pareho subong sang pagkahibalo sang tanan kondi mas may limitasyon sa nasakupan ukon sang kasangkaron sini. Ang pagkahibalo sang tanan nakahibalo sining duha gid ang tinuud nga panghitabo kag ang mahimong mahitabo; ang pagkahibalo na nga daan nagalakip sang tinuud nga panghitabo lamang kag may kaangtanan sa mga tumuluo lamang.
4. Subong nga nakahibalo sang tanan, ang Dios nakahibalo sang tanan nga mahimong mahilabot nga gingamit Niya ang bisan ano sang walay katubtuban nga kadamoon sang mga plano sang hilikuton. Nakahibalo man Siya sang tanan nga mga sangputanan sang ginpili sang *tawo* sa nagkalainlain nga naandang pamaagi sang hilikuton sa sulud sang bahin sang iya kaugalingon nga kabubut-on.
5. Ang pagkahibalo na nga daan nagatumod lamang sa mga butang nga *gin*-decree ukon gingamit sang Dios subong sang plano sang Dios—ang mga butang nga may kaangtanan sa tumuluo lamang.
6. Ang decree lamang ang nagapalig-on sang kasigurohan ukon sang tinuud nga panghitabo; ang tinuud nga panghitabo lamang ang puwede mahimong mahibaloan nga daan; wala gid sing puwede mahibaloan nga daan tubtub nga gin-decree anay. Makita naton kon diin ang teyolohiyanhon nga panghunahuna ni Arminianism nagpalayo sa bibliyanhon nga teyolohiya: Ini nagahawid sa indi tinuud nga ang mga panghitabo puwede mahitabo nga wala gin-decree sang Dios nga mahitabo.
7. Ang decree ukon pagpahayag sang Dios wala nahimo halin sa Iya pagkahibalo na nga daan. Bisan pa nga ang tanang tatlo magkadungan nga ara sa hunahuna sang Dios, ang pagkahibalo sang tanan, ang decree, ang pagkahibalo na nga daan kinahanglan ibulag sa nagsunudsunud nga malig-ong pangatarungan para

aton mahangpan sila. Una nga naggowa ang pagkahibalo sang tanan, dason ang decree, dason ang pagkahibalo na nga daan. Ang decree nahasuno sa pagkahibalo sang tanan; pagkahibalo na nga daan nahasuno sa decree.

8. Ang pagpili amo ang plano sang Dios para sa mga tumuluo lamang. Ang tanan nga pinili mga tumuluo. Ang pagpili nagakahulugan "pinili, ginpili, ginpain para sa katungud kag kahigayonan. Sa kahanasan, ang pagpili amo ang bug-os nga kasugtanan sang Dios kaupod ang Iya kaugalingon nga pagkahibalo nga daan—Sa yano Siya nga nagauyon sa Iya kaugalingon (pagkahibalo na nga daan) kag ginselyohan sang pagtugot (pagpili) sa kon ano man ang Iya gin-decree (1 Pedro 1:2). Pinili ukon ginpili sang Dios ang mga tumuluo sa kahulugan sang, una, nga *nakahibalo na* Siya nga daan sang wala pa ang panahon nga, kon hinatagan sang hilway nga kabubut-on, hilway gid sila nga magpili agud magtoo kay Kristo; ikaduha, nga Iya *gin-decree* nga ang subong nga paghulag sang pagtoo sa pagkatinuud mahitabo; ikatatlo, nga Siya *nag-uyon* nga indi lamang ang ila sigurado nga kabubut-on sa Maayong Balita ang mahitabo sa pat-ud nga punto sa sina nga tion kondi nga sa amo man ang tanan nga mga pakamaayo sang kaluwasan dugang ang siguradong pinasahi nga mga pakamaayo mangin ila walay katapusan nga mga panag-iya (Mga Taga-Efeso 1:4; 2 Mga Taga-Tesalonica 2:13). May ara tatalo ka mga pagpili sa katungud kag kahigayonan:
   a. Ang pinasahi nga pagpili kay Kristo (Isaias 42:1; 1 Pedro 2:4, 6). Ang pagpili kay Kristo amo ang palatukuran para sa duha pa ka mga pagpili.
   b. Ang pagpili sang Israel (Isaias 45:3*b*-4).
      1) Ang magrasyahon kag walay kondisyon nga mga kasugtanan sang Dios sa Israel mahimong matuman lamang sa pinili—sa lawasnong mga Hudiyo nga mga espirituhanong Hudiyo man pinaagi sa pagtoo kay Kristo, ang Mesiyas ukon Manluluwas. Ang tinuud nga Hudiyo indi sa lawasnong nga binhi lamang ni Abraham kondi sa espirituhanong binhi man. Luwas kon ang Hudiyo nga kaliwatan nagasunud sa sulundan ni Abraham sa kaluwasan, indi siya pinili (Genesis 15:6; Mga Taga-Roma 4:3). Ang ginhusto nga pagbadbad sang Mga Taga-Roma 9:6*a* nagapaathag kon sa ano nga pamaagi ang Dios makahimo sang pinili nga pungsod: "Ang tanang [kaliwatan] Israel indi [espirituhanon] Israel."
      2) Ang walay kondisyon nga mga kasugtanan sa Israel mga saad para sa pinili nga mga Hudiyo lamang, ina amo ang, para sa mga nagtoo kay Kristo kag tungud sini nagaangkon sang ginpaangkon nga pagkamatarong kag sang kinabuhi nga walay katapusan sang Dios. Ang kasugtanan sa Israel mga walay katapusan; ang ila mga manugbaton kag hinatagan sang kaayohan dapat may kinabuhi nga walay katapusan. Agud mangin lawasnon nga Hudiyo apang indi espirituhanong Hudiyo isa ka dako nga trahedya.
   c. Ang pagpili sang Simbahan (Mga Taga-Efeso 1:4; Mga Taga-Colosas 3:12; 1 Mga Taga-Tesalonica 1:4; 2 Mga Timoteo 1:9).
      1) Ang pagpili sang Simbahan nagalakip sining duha ang pareho ukon katupong nga katungud kag ang katupong ukon pareho nga kahigayonan para sa tagsa ka tumuluo.
         a) Sa idalum sang pagpili, ang kapareho nga katungud amo ang harianon nga pagkapari.
         b) Sa idalum sang pagpili, ang kapareho nga kahigayonan amo ang pagsakdag sang grasya sang pangkinahanglanon kag pakamaayo para

sa mga daugan kag mga pildihan

2) Ang pagpili *ginpahayag* pinaagi sa pagkahibalo na nga daan sang Dios; ang pagpili amo ang *katungdanan* sang madangatan. Ang madangatan dumalayon nga may kaangtanan sa tumuluo sa Panahon sang Simbahan sa plano sang grasya (2 Timoteo 1:9). Dugang pa, ang madangatan nagakahulugan nga, sa paghiusa kay Kristo pinaagi sa pagkamadaugon sini sa nag-aging pat-ud nga panahon kag sang karon nga kahimtangan sa kamatuuran, ang tumuluo sa Panahon sang Simbahan nagapakig-ambit sang pagpili kay Kristo nga nahitabo sadtong nag-agi nga walay ginsuguran (1 Pedro 2:4, 6).

III. Ang mga Characteristic sang Divine Decree

A. Ang decree nagalakip sang tanan nga mga kamatuuran sang panghitabo sang kasaysayan. Amo ini ang mga kamatuuran nga ginbutang sa computer pinaagi sa pagkahibalo sang tanan sang Dios.

B. May ara sing isa ka naglakip sang tanang kabubut-on kag katuyoan sang Dios nahanungud sang tanan nga ara ukon sang magaabot pa. Hunahunaa ini subong sang computer tape. Ang imo bug-os nga kinabuhi ara sa tape. Ang imo tape nagaumpisa sa imo una nga pagginhawa, kag ang tanan nga butang sa imo kinabuhi halin sadto tubtub karon ara sa sulud sina nga tape. Wala ka nakahibalo kon ano ang mahimo sang palaabuton para sa imo, apang ang Dios nakahibalo. Iya ini nasulud sa tape sadtong nag-agi nga walay ginsuguran.

C. Ini nga divine nga kabubut-on kag katuyoan bug-os nga nag-umpisa mismo sa Iya kaugalingon sang wala pa sang bisan anong nahimo nga mga tinuga. Ang tape ara sa hunahuna sang Dios; Siya lamang ang nagdisenyo sini sang bug-os para sa Iya kalipay, nga nabagay sa Iya kinaiya, kag may kaangtanan sa Iya walay katapusan nga himaya. Nagapahamuut sa Dios ang magpahulag sang imo tape padulong sa katapusan. Nakahibalo Siya kon ano ang sulud sini, kag Iya ini ginapahulag para sa imo.

D. Ang kalaparan kag panahon amo ang duug sang inaway, ang tanan-tanan nga kahimtangan sang palibot sa diin kita nagakinabuhi. Ining masangkad nga mga hunahuna ara sa decree, apang sa amo man ang mga detalye nga nagakalambot sa gagmay nga mga detalye sang kinabuhi. Bisan ang gagmay pa nga detalye sing pagkahulog sang magagmay nga pispis nahibaloan sang Dios; ang tagsa ka buhok nga mahulog halin sa imo ulo nalakip sa decree (Lucas 12:6-7).

E. Ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagsunudsunud nagalarawan kon sa ano nga pamaagi ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sang Isa ka Dios nagahulag sa idalum sang decree: Ang Amay nagpadala sang Anak (Juan 3:17); ang Amay kag ang Anak nagpadala sang Balaan Espiritu (Juan 14:16, 26; 15:26; 16:7). Sa kuagalingon Nila, ang mga sakup sang kabilogan sang Dios nagahulag sa pamaagi sang kinaiya (bug-os kag walay pagbaylo), unay kag tinuud (sa sulud sang kabilogan sang Dios), kag sa kinaugalingon (ang pagkakinaugalingon hingpit kon ang Dios nagapatigayon sa Iya kaugalingon).

F. Kon sa ano nga pamaagi ang kabilogan sang Dios nagapadayon sang pag-amlig kag nagasakdag sang tumuluo umalagi lamang (ang tape padayon nga nagaandar), tinuud (ini nga mga paghulag mahitabo sa gowa sang kabilogan sang Dios), kag maangayon (ang aton bahin sang pagpakig-angot amo ang perpekto nga pagkamaangayon ukon pagkapatas sang katarungan sang Dios).

G. Ang decree epektibo. Ang “epektibo” nagatumod sa diritso nga trabaho sang Dios:

Ang Iya trabaho pirmi nagamadaugon sa tinutuyo nga epekto sini; sa pagkatinuud ang decree nagapiho sang ara na ukon sang maabot ukon mahitabo pa.

H. Ang decree nagapasalig sang kasigurohan. Ang pagkahibalo na nga daan sang Dios wala nagahimo sang kasigurohan; ini nagakilala ukon makatalupangud lamang kon ano *ang* sigurado.

I. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nagabutang sang mga kamatuuran sa computer samtang ang pagkahibalo na nga daan nagabasa kon ano ang ginaimprenta sa computer.

J. Ang decree sang Dios bug-os nga matukibon ukon mahinangpanon. Wala sing pinakagamay nga pagkalibog nga mahitabo subong sa isa sang bisan pinakagamay nga panghitabo nga wala sing pagkalibog sa tanan nga mga panghitabo. Ang tanan nga mga panghitabo nagsinabodsabod ukon nagasaliganay sa isa kag isa. Basi kon maghunahuna ka nga ang decree nagapadula sang kinahanglanon sa pagpangamuyo, apang indi ina tinuud. Ang Dios nagalantaw sa pasilyo sang panahon agud makita kon ano ang pagapangayoon sang mga tumuluo pinaagi sa pangamuyo. Ang epektibo nga pangamuyo nagahimo sang mga pangabay nga ginasabat sang Dios; ini nga mga sabat—ang mga butang nga aton ginapangayo samtang buhi pa diri sa duta—mga ginlakip na sa kasugoan sadtong nag-agi nga walay ginsuguran (Isaias 65:24). Ang pangamuyo isa ka gamhanan nga armas sa pagsinumpunganay sang mga anghel kon ginakaptan na sang hamtong nga tumuluo nga nakahibalo kon ano ang iya ginahimo (Mga Taga-Filipos 4:6; Mga Taga-Colosas 4:2).[86]

K. Ang decree walay ginsuguran kag walay katapusan, sa diin nagakahulugan nga ang Dios wala nagatipon sang kahibalo.

L. Kon ano man ang nahibaloan sang Dios sa bisan ano man nga tion pirmi na Niya nahibaloan.

M. Ini nagakahulugan nga ang tanan nga decree gin-decree sing dungan sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Ang Dios indi gid makibot sang bisan ano man nga butang nga aton ginahimo ukon wala nahimo. Nakahibalo Siya sang tanan nga mga butang nga dungan nahimo sang divine nga mga kasangkapan sang hilway nga pagpili nga aton pagahimoon, kag naglakip sang bilog nga plano sang decree sing mga bilyon na ka mga tuig ang nag-agi. Ang decree ara na sang wala pa ang tawo, sang wala pa ang mga anghel, sang wala pa ang kalibutan, ang decree nauna na sa tagsa ka tinuga kag sang tagsa ka butang.

N. Ang decree sang Dios perpekto. Ang Dios perpekto; ang plano sang Dios perpekto. Ang solo nga butang nga indi perpekto sa plano sang Dios amo ang tawo.

O. Ang perpeko nga plano sang Dios nagalakip sang indi perpekto nga mga tawo, apang padayon Niya nga ginatipigan ang Iya pagkaperpekto kag pagkamatinud-anon pinaagi sa Iya policy sang grasya. Wala gid nadula sang Dios ang Iya pagkaperpekto, kag ang Iya plano wala gid napaslawan ukon nagakakulang bisan pa nga ang tawo indi perpekto kag kasami nga mapaslawan. Tungud kay kita mga indi perpekto nga mga tinuga sa sulud sang perpekto nga plano, ang plano kinahanglan mangin suno ukon nakatukod sa pagkamatinud-anon sang Dios. Amo ini kon ngaa kinahanglan naton magtoo kay Kristo, kon ngaa nga kinahanglan naton magpanumbalik, kon ngaa nga kinahanglan naton mag-abante sa pagkahamtong. Kinahanglan naton magpaangay-angay sa Iya perpekto nga katarungan.

P. Ang decree sang Dios walay pagbaylo kag sigurado. Wala gid sing mahitabo sa bisan

86. Thieme, *Prayer* (2003).

kasan-o nga magkinahanglan sang pagbaylo sa decree. Ang tanan nga mga butang nahibaloan kag gin-decree na (ginsigurado) sadtong nag-agi nga walay ginsuguran. Ang decree walay pagbaylo tungud kay ini nagapatigayon sang tinuud nga panghitabo lamang. Ini sigurado tungud kay ang pagkahibalo sang tanan pirmi nakahibalo nga ini nga mga butang mahitabo sa idalum sang mga kahimtangan sang ila pat-ud nga panahon sa kasaysayan. Ang pagkamalig-on kag pagkaindi mabaylohan sang decree isa sa dako kaayo nga mga pakamaayo sang grasya sang pangkinahanglanon. Wala sing mga napanas, mga ginhusto, ukon mga ginbuhin; wala sing pinakaulihing tion nga mga pagbaylo; wala sing higayon nga mawala sa pagbalasa. Ang tanan nga mga kasangkapan para sa tanan naton nga mga kinahanglan mga hingpit nga may kasigurohan.

Kon indi mo batonon ina nga pahayag ukon saysay, ang imo pagsalikway sini nahibaloan sang Dios kag gin-decree na nga sa pagkatinuud ara sa sini nga tion subong ang imo kaugalingon nga pagpahayag sang imo hilway nga pagpili. Apang ang Dios nakahibalo na nga ang pahayag sa gihapon tinuud.

Q. Ang decree hilway nga pagpili sang divine nga labaw nga kagamhanan. Ang Dios wala sing katungdanan magsunud sang ginakinahanglan nga sulundan ukon pamaagi, kondi nga sa makaisa nga gin-decree sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, sa makaisa nga ginsiling “Amo na ini,” ang Dios may katungdanan tungud sang Iya walay katubtuban nga pagkamatutum, kamatuuran, kag pagkamatinuuron agud tapuson ang kon ano ang Iya naumpisahan. Ang Dios magpaandar sang imo tape tubtub sa katapusan. Sa makaisa nga gin-decree Niya nga ikaw mabuhi, ina nahimong plano; ang palaabuton nga mga panghitabo sa imo kinabuhi *magaka*hitabo—buwas, sa sunud nga adlaw, kag sa sunud pa. Indi ka gid dayondayon mawala. Ang Dios may katungdanan tungud sang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan, walay katubtuban, perpekto nga kinaiya agud paandaron ang imo tape.

R. Ang Dios nag-decree sang mga kinatapusan ukon mga katuyoan subong man sang mga palaagihan, sang mga kabangdanan subong man sang mga epekto, mga kahimtangan kag mga palaagihan subong man sang mga panghitabo nga nakasalig sa ila.

Magkuha kita sang halimbawa sa sadto anay nga kasaysayan. Ang pag-uswag kag pagkalaglag sang mga kagamhanan kag ang mga paghulag sang bilog nga mga pumuluyo nagkahig sang masangkad kag matahum kaayo halin sa aton tawhanon nga palanan-awon. Apang subong lamang sila ka kinahanglanon sa decree subong mga adlaw-adlaw nga mga panghitabo sa aton tagsa ka mga kinabuhi.

Sadto anay sang wala pa Niya gintuga ang kalibutan, ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakahibalo na sang tanan nahanungud sang makasaysayan nga bahin nga pagahimoon sang Mga Taga-Assyria. Wala lamang Siya nag-decree nga mangin gamhanan kaayo sila, kondi—sa amo man nga tion—Iya man gin-decree nga ang tanang makasaysayan nga palakat nga nagatuytuy sang ila pagkalabaw mahitabo man. Ini naglakip sang nagsinakot nga pagkinadena sang mga panghitabo. Ang katundanon nga mga Aryan (ukon Indo-Aryans) magagowa sa kabukiran sang Asia agud pamunoan ang mga Hurrian nga nagapuyo sa Mesopotamia, samtang ang sidlanganon nga mga Aryan nagpakadto sa bagatnon sang India agud sakupon ang mga Dravidian. Sa Mesopotamia, ining mga Indo-Aryans kag mga Hurrian (kaupod nga nagporma sang malapad kaayo nga ginharian sang Mitanni) nag-us-us kag napahuy-an. Halin sa malayo padulong sa katundan (karon gintawag nga Turkey) magadulhog ang nagaataki nga mga Hitite nga, pagkatapos sakupon ang

Mitanni, katingalahan nga magbalik para magpauli, ginbilin ang gahum nga haw-ang wala ginhimuslan. Sa sini nga kahaw-angan magatindog ang mga Kassite halin sa bagatnon sang Mesopotamia, kag ini nga mga tawo ginsakup sang mga Assyrian.

Wala sing mga gulpi lang nga mga panghitabo sa kasaysayan. Ang Dios nakahibalo sang tanan sini nga mga pag-uswag sa sadto anay nga kalibutan mga bilyon na ka mga tuig bag-o sila nahitabo. Nakahibalo Siya sang mga kabangdanan, mga kahimtangan, kag mga pagsunudsunud sang kasaysayan. Nakahibalo Siya kon paano ini tanan nga mga panghitabo nangin may kaangtanan ukon kalabutan sa isa kag isa kag kon ano ang ila madangatan nga mga epekto sa mga Hudiyo (nga sa sini nga panahon nagapuyo sa Duta pagkatapos sang Exodo ukon sang pagbiya) kag sang nabilin nga katawhan sa kabilogan nga bahin sang kasaysayan sang katawhan. Bisan pa nga ang iban sini nga mga panghitabo nauna sa iban nga pagsunudsunud, bisan pa nga ang paglig-on sang Assyria nagdepende sa kalaglagan sang Mitanni, ang tanan gin-decree sang Dios sa pareho nga tion.

Subong paggamit halin sa sini nga pagpasiplat sang pagsaka kag panaog ukon pagkalaglag kag pag-uswag liwat sang kasaysayan, makasalig kita sa aton Ginoong Jesu-Kristo, ang Dios sang kasaysayan, nga katingalahan kag matahum kaayo sa Iya gahum subong sang paghimo sang bisan ano nga mga butang nga ginahimo sang tawo nga mahuyang sa pagpaanggid. Kon nagapaangay-angay kita sa katarungan sang Dios, sin-o bala ang makahimo magbatok sa aton (Mga Taga-Roma 8:31)?

S. Ang iban nga mga butang ang gin-decree sang Dios sa Iya kaugalingon. Ginatawag naton ini “sa gilayon” nga mga butang, sa kabaliktaran sang “husay ukon pagpatunga” mga butang sa diin Iya gin-decree nga ang iban sing lain nga ahensya, subong sang hilway nga kabubut-on sang tawo, magahimo. Halimbawa, ang pagtuga “sa gilayon.” Dapat may duug para puy-an sang mga tinuga sang Dios, gani naghimo Siya sing kalaparan. Ang kalaparan indi matungkad nga kalaparon, malapad kaayo. Para sa pinakauna nga kadamoon sang sukud kinahanglan naton gamiton ang kalayoon sang pagdalagan sang kasanag sa isa ka *tuig*, kag dason kinahanglan isipon naton pinaagi sa *mga bilyon* ka mga light-years nga sa gihapon wala sing katapusan sa panan-aw! Ang aton makapataha kag talagsahon kaayo nga gamhanang Dios naghimo sang kalaparan sa tipik sang segundo agud nga ang mga anghel kag tawo may puwede puy-an bisan diin. Ang mga anghel nagpuyo sa tanan sa kalaparan, samtang kita nagapuyo sa gamay kaayo nga bahin sini agud sulbaron ang pagsinumpunganay sang mga anghel. Sa sini nga planeta kag sa sini nga planeta ang pagsinumpunganay sang mga anghel lamang ang masulbar.

Ang Dios nag-decree man nga Siya “sa gilayon” magahimo sang tion ukon panahon. Iya ginhan-ay ang kalibutan sa pagtiyog sini kag magtiyog agud maghatag sa aton sang talaksan para sukdon ang panahon. Luwas sa kalaparan kag panahon, ang kaluwasan gin-decree man nga igasangkap sang Dios mismo sang Iya kaugalingon. Sa amo man, ang pagdumala sang kasaysayan ni Jesu-Kristo “sa gilayon”—kasami nga Siya gid mismo ang nagapangamut sa mga pagahimoon kay sa isalig ang tanan nga mga butang sa ikaduhang maghimo.

T. Ang Dios naghimo kag nagpatuman sang madamo nga mga butang, bisan pa, pinaagi sa paghulag sang ikaduha nga mga pahinabo nga nagahulag sa idalum sang kasugoan sang pagkakinahanglanon. Tungud sini, ang decree nagalakip sang una kag ikaduha nga mga pahinabo ukon mga kabangdanan.

U. Ang iban nga mga butang gin-decree sang Dios agud pauswagon ukon gintugotan nga hilway maghulag agud himoon ang paggamit sang ila kaugalingong hilway

nga kabubut-on kag pagkapiho sa kaugalingon. Sa isa ka bahin, ang kaugalingon nga kabubut-on sang tawo may salabton sa sala, tawhanon nga kaayo, kag sang kalautan halin sa makasasala nga kinaiya. Sa pihak nga bahin, ang tawo hilway nga magtoo kay Kristo pinaagi sa ditakus ukon dinaangay nga siguradong kabubut-on nga nagapamunga sang walay katapusan nga kaluwasan.

V. Ang isa ka bahin sang mga panghitabo ginpahayag pinaagi sa decree sang Dios agud mangin subong lamang ka sigurado sa palaabuton subong sang bisan ano sang iban nga bahin. Ang tanan nga mga panghitabo magkapareho nga siguradong mahitabo bisan kon nangin diritso nga kabangdanan sang pagkalabaw nga makagagahum sang Dios ukon nangin kabangdanan sang hilway nga kabubut-on sang tawo. Una, ikaduha, ukon ikatatlo, ang tagsa ka kabangdanan sang tagsa ka panghitabo kapareho nga ara sa decree kag mahitabo *sa palaabuton*. Busa, ang labaw nga kagamhanan sang Dios kag ang hilway nga kabubut-on sang tawo pareho nga ara sa kasaysayan sang katawhan subong ang pagpadayon sang pagsinumpunganay sang mga anghel.

IV. Ang Kabubut-on sang Dios kag ang Divine Decree

A. May ara sing isa ka nalakip-tanan nga kabubut-on ukon katuyoan sang Dios nahanungud sang tanan nga ara sang bisan kasan-o man ukon mangin sa palaabuton halin sa ginsuguran sang kasaysayan sang katawhan tubtub sa pagtapos sini sa kinaulihi nga adlaw sang Isa ka Libo ka Tuig. Ang Dios nakahibalo sang tagsa ka panghunahuna, desisyon, kag hulag nga nahitabo ukon mahitabo pa sa palaabuton; ining tanan nga mga butang nagowa pinaagi sa divine decree. Sa pagpaanggid sang aton computer, madamo nga mga butang ang naimprenta sang computer sang divine decree, apang sa una anay ara sila tanan sa *sulud* sang computer.

   Hinumduma nga wala kita nagatumod sa kabubut-on sang Dios sa kahulugan sang divine nga pagtuytuy sa kinabuhi sang tumuluo. Pinaagi sa “kabubut-on sang Dios” buut naton silingon ang Iya gamhanan kaayo nga desisyon subong sang kon ano maggolowa, sa lain nga mga pamulong, ang divine decree.

B. Ini nga kabubut-on kag katuyoan sang Dios naghalin mismo sa Iya kaugalingon sadto pa anay sang wala pa ang bisan ano nga tinuga sang bisan ano nga klase nahimo ukon nabuhi. Ang Iya kabubut-on pirmi gid nagapauyon sa Iya perpekto nga kinaiya.

C. Ang kabubut-on kag katuyoan sang Dios—ang divine decree—nangin maangayon nga gindisenyo para sa Iya kaugalingon nga himaya, kalipay kag kahamuut.

D. Ang tanan nga mga tinuga ginbutang sa kalaparan kag panahon; ang tanan nga mga panghitabo nga may kaangtanan sa kalaparan kag panahon mga sa gulpi lamang kag magkadungan nga gin-decree. Ang kamatuuran nga ang tanan nga mga panghitabo gin-decree nangin sangputanan sang divine nga pagpatuman. Syempre, ang divine nga pagpatuman nga labing makapalingaw sa aton amo ang Iya binuhatan sang grasya—ang policy sang Iya gugma kag pagkamatinud-anon sa pagpakamaayo sang mga tumuluo. Apang may mga madamo sang lain nga mga bahin sang divine nga pagpatuman; nasakup sila sa duha ka mga pagbahinbahin.

   1. Ang mga divine nga mga pagpatuman sa sulud sang kabilogan sang Dios mga unay sa kinaiya, tinuud, kag kinaugalingon.
   2. Ang mga divine nga mga pagpatuman nga may kaangtanan sa pagtuga mga umalagi, unay sa kinaiya, kag maangayon.

E. Wala gin-decree sang Dios ang Iya kaugalingon nga mangin amo sini. Ang Dios nabuhi sang wala pa ang panahon kag sa gowa sang decree, agud nga ang divine decree indi nagahulag tungud sa Dios; Siya nagahulag tungud sa decree.

F. Ang decree sang Dios epektibo—may gahum agud makahimo sang tinuyoan nga

sangputanan: Ini sa pagkatinuud nagapiho sang tanan nga ara kag sang maggowa pa. Ang decree nagalakip sang magiyahon nga kabubut-on sang Dios, matugtanon nga kabubut-on, kag mamandoon nga kabubut-on. Ining tatlo ka mga bahin sang divine nga kabubut-on nagalarawan sang pamaagi sa diin ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios nagadumala sang kasaysayan; ara sila sa idalum sang mga bahin sang divine nga pagpatuman subong may kaangtanan sa Iya pagtuga. Sa pat-ud, ining tatlo ka mga bahin nagapakita kon sa ano nga pamaagi ang labaw nga kagamhanan sang Dios nagapatigayon sa kabubut-on sang tawo. Ang kabubut-on sang Dios (subong sang kon ano ang maggowa, ina amo ang, divine decree) nagakinahanglan sang kabubut-on sang Dios (ang Iya hiyas sang labaw nga kagamhanan) agud magpanghikot sa aton sa pat-ud nga mga pamaagi:

1. *Diritso* nga nagapahayag kon ano ang Iya ginahandum sa aton;
2. *Matugtanong* nagatugot sa aton nga magginawi sa aton kaugalingon nga mga pamaagi;
3. *Nagamando ukon nagasumpo* sang aton mga desisyon—wala nagatugot sa ila nga maangkon ang ila ginatuyo nga mga sangputanan—agud amligan kita kag ang iban nga katawhan sa aton kaugalingong madumilion nga kabubut-on kag amligan kag ipadayon ang Iya kaugalingong katingalahan kag maayo kaayo nga plano.

G. Ang tanan nga mga butang nakasalig sang kabubut-on sang Dios (ang decree), kag wala sing pat-ud luwas sa kabubut-on sang Dios.

H. Ang decree sang Dios naghalin sa Iya kaugalingong pagkahibalo sang tanan, kag sadtong nag-agi nga walay ginsuguran ang decree nagbulag sang kamatuuran sa himohimo lang sang kaisipan.

I. Kinahanglan naton ipaathag ang kalainan sa tunga sang pagkahibalo sang tanan sang Dios kag sang Iya pagkahibalo na nga daan.

J. Ang decree sang Dios wala naghalin sa Iya pagkahibalo na nga daan.

K. Ang pagkahibalo na nga daan sang Dios wala sing ginahimong sigurado; ini nakahangup lamang kon ano ang ginsigurado sang decree. Ang tagna indi gid makapiho sang kasaysayan.

L. Wala sing mahibaloan nga daan tubtub nga ini ma-decree anay.

M. Ang pagkahibalo na nga daan sang Dios amo ang pagkahibalo sang Dios sang kon ano ang Iya gin-decree nahanungud sang mga tumuluo. Sa makatarunganon nga pagkahan-ay sang panghitabo: Ang pagkahibalo sang tanan nagaprograma sang computer sang divine decree, kag ang computer nagaimprenta sang nagkalainlain nga mga bahin sang pahibalo para mabasa sang pagkahibalo nga daan.

N. Kinahanglan man naton makilala ang kalainan sa tunga sang decree sang Dios kag sang mga handum sang Dios. Ang decree nagapalig-on lamang sang mga kamatuuran ukon tinuud nga mga panghitabo sang kasaysayan; madamo nga mga butang ang ginlakip nga wala ginahandum sang Dios. Ara sila sa decree tungud kay ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakahibalo sina, nga hinatagan sang hilway nga kabubut-on, ang Iya mga tinuga magasalikway sang divine nga disenyo. Ang tanan nga mga sala amo ang mga paghulag sang kabubut-on, kag bisan pa nga ang Dios indi gid magtugot sang sala, gibutang Niya sila sa decree tungud kay nakahibalo Siya nga mahimo naton sila. Ang decree nagapatigayon sa tinuud nga panghitabo, sa kasigurohan, sa kon ano ang sa tinuud nga nagakahitabo. Tungud lamang kay ang Dios nag-decree sang pat-ud nga panghitabo nga mahitabo wala nagakahulugan nga gintugot Niya ini.

O. Ang sala, tawhanong kaayo, kag ang kalautan mga indi handum sang Dios, kondi ara sila sa decree tungud kay ang mga tawo nagahimo sini nga mga butang halin sa ila kaugalingon nga kabubut-on.

P. Ang Dios naghandum sang Iya perpekto nga kabubut-on, apang ang mga anghel kag mga tawo naggamit sang ila hinatag-sang-Dios nga kahilwayan agud lapason ang mga handum sang Dios. Ang mismong kamatuuran nga ang sala kag kalautan ara sa decree pagpamatuud nga ang aton kabubut-on matuud nga hilway. Ang decree amo ang nalakip-tanan nga kabubut-on sang Dios; ini nagasakup sang tanang tinuud nga mga panghitabo sang kasaysayan—ang mga desisyon nga nagapahamuut sa Dios kag sang mga wala nagapahamuut sa Iya.

Q. Ang Dios wala nagahandum maghaboy sang Iya mga tinuga sa linaw sang kalayo, apang ini gin-decree subong sigurado para sa tanan nga mga tawo nga magsalikway kay Kristo subong Manluluwas (2 Pedro 3:9). Ang Iya handum para sa tanan nga mga ditumuluo nga magabag-o sang hunahuna kay Kristo. Para sa mga may madumilion nga kabubut-on sa tion sang pagkahibalo-sa-Dios ukon pagkabati sang Maayong Balita, ang linaw sang kalayo gin-decree kag naimprenta sa computer nga gintawag silot.

R. Ang Dios wala nagahandum nga disiplinahon ang mga tumuluo, kondi ini gin-decree na subong sigurado para sa tanan nga mga tumuluo nga ara sa pagbaliktad ukon sang pagkaunudnon. Hinumduma ini nga palatukuran bag-o ka mag-umpisa sa sayup nga paggamit sang panudlo sang Bibliya kag magsiling nga tungud kay ang Dios gugma indi gid Siya magahimo sang kabangdanan sang imo kalisdanan kag kasakit. Ang Dios nagahandum nga ipahayag ang Iya perpekto nga katarungan sa imo; kon indi mo tugotan ang Iya katarungan nga pakamaayohon ka, ang Iya katarungan indi magduhaduha nga disiplinahon ka. Gintuga kita nga mga hilway manabat sang aton kaugalingong mga desisyon. Bisan diin sa sining duha magapaangay-angay kita sa katarungan sang Dios ukon ang katarungan sang Dios magapaangay-angay sa aton.

S. Kinahanglan naton kilalahon ang kalainan sang decree sang Dios sadtong nag-agi nga walay ginsuguran sa mga pagpanghikot sang Dios sa sulud sang panahon diri sa kalibutan. Ang pagpanghikot sang Dios sa sulud sang panahon diri sa duta amo ang pagpatuman sang decree.

T. Ang pagpatuman indi ang decree kondi makatarunganon nga nagasunud sa decree.

U. Ang kalainan kinahanglan man mahimo sa tunga sang decree sang Dios kag sang mga kasugoan sang Dios.

V. Ang mga kasugoan sang divine nga katukuran nagahan-ay sang pagginawi sang katawhan; ginhimo sila para sa kabubut-on sang tawo agud magtuman. Pinaagi sa pag-amlig kag pagpadayon sang katawhan, ini nga mga kasugoan nagahatag sa kada isa sa aton sang higayon nga mapaambitan sang Maayong Balita kag, pagka-tapos magtoo kay Kristo, may kahigayonan kita agud magtubo sa pagkaespirituhanon nga wala sing pagsamoksamok ukon pagpamilit. Ang mga kasugoan sang katukuran puwede supakon sang aton kabubut-on, apang ang decree indi.

W. Indi naton malapas ang decree tungud kay ang bisan ano nga desisyon nga aton himoon nahibaloan na sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kag ginlakip na sa decree.

X. Ang decree amo ang mahangpan sing husto nga kabubut-on sang Dios kag pauna lamang ang ginpahayag sa Balaan nga Kasulatan; ang mga kasugoan sang Dios nagahan-ay sang pagginawi sang tawo sa sulud sang panahon diri sa kalibutan kag sa kalaparan kag mga bug-os nga ginpahayag.

V. Ang Pakamaayo sang Tawo kag ang Divine Decree
   A. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios sa pagkilala sang pagkahulog sang tawo sa sala magrasyahon nga nagsangkap sang plano para sa pagpakamaayo sang tawo suno sa pagpaangkon halin sa divine nga katarungan.
   B. Ini nga plano nagahilabot sang pagkahibalo sang tanan sang Dios nga nagabutang sa computer sing divine decree sang pito ka mga pagpaangkon nga nagsangkap sang pinakadako nga pakamaayo para sa katawhan sa sulud sang panahon diri sa duta kag sa pagkawalay katapusan.
      1. Ang pagpaangkon sang tawhanong kinabuhi sa tion sang pagkabun-ag.
      2. Ang pagpaangkon sang kinaunahan nga sala ni Adan sa tion sang pagkabun-ag.
      3. Ang pagpaangkon sang tanang kaugalingon nga mga sala sa kay Kristo didto sa krus.
      4. Ang pagpaangkon sang divine nga pagkamatarong sa tion sang kaluwasan.
      5. Ang pagpaangkon sang kinabuhi nga walay katapusan sa tion sang kaluwasan.
      6. Ang pagpaangkon sang mga pakamaayo sa sulud sang panahon diri sa kalibutan sa tion sang espirituhanon nga pagkahamtong.
      7. Ang pagpaangkon sang mga pakamaayo kag mga padya sa lingkoran nga hukmanan ni Kristo.
   C. Ang decree sang Dios nasaku-pan sang tinuud nga panghitabo sa kasaysayan nahanungud sa kataason sang nalab-ot sang kada tawo sa sini nga plano sang grasya. Ang kahilwayan nagakahulugan nga madamo ang nakaagum sang tanan sining mga pagpaangkon samtang ang iban wala. Ang kahilwayan nagapasiguro sang *indi pagkapareho*. Ang dalan padulong sa pagkapareho amo ang dalan padulong sa pagkaulipon.
   D. Ang indi takus nga tawhanong kabubut-on mawad-an sang bisan ano nga potential sa plano sang Dios.
   E. Ang kasangkaron sa diin ang kada tawo nagauswag sa sini nga plano nahibaloan sang Dios sadto pa sang nag-agi nga walay ginsuguran. Ini ginbutang sa computer. Ang Dios nakahibalo nga madamo ang magapabilin nga mga ditumuluo, nga ang iban magatoo apang magapabilin nga espirituhanong indi hamtong, nga gamay lamang ang mag-abante sa pagkahamtong. Ang mga nakalambot sa pagkahamtong makabaton sang mga pakamaayo sa sulud sang panahon diri sa duta kag bisan sang mas dalagko pa nga mga pakamaayo sa pagkawalay katapusan; himayaon nila ang Dios kag dalhan Siya sang kalipay.
   F. Sa madamo kaayo nga mga kahimtangan, ang potential magsobra pa sa tinuud nga panghitabo. Ang potential bug-os nga nahibaloan sang pagkahibalo sang tanan sang Dios; ang tinuud nga panghitabo lamang ang ara sa decree.
   G. Ang pagkaagum sang tumuluo sing mga divine nga mga pakamaayo pinaagi sa pagpaangkon amo ang pamaagi nga ginpili sang Dios agud himayaon ang Iya kaugalingon kag hatagan ang Iya kaugalingon sing kalipay.
   H. Ang himaya sang Dios may kaangtanan sa pag-abante sang tumuluo sa pagkahamtong kag sang sangputanan nga pagpaangkon sang mga divine nga mga pakamaayo.

VI. Ang Himaya sang Dios kag ang Divine Decree
   A. Ang decree nagahiusa sa nalakip-tanan kag sang kinatapusan nga tinutuyo sang himaya sang Dios (Mga Hulubaton 16:4; Mga Taga-Roma 11:36; Mga Hebreo 2:10; Bugna 4:11).
   B. Sanglit nga ang mga sakup sang kabilogan sang Dios sila pa lamang sang wala pa ang tanan nga pagtuga, ang decree sang Dios wala nahilabot sang bisan sin-o kondi

ang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Ang decree gindisenyo agud himayaon ang mga sakup sang kabilogan sang Dios nga ara didto sang ang decree ginhimo, indi ang himayaon kita nga wala didto. Ang Amay, Anak, kag Balaan Espiritu may walay katubtuban nga himaya sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kag may ara sini sa walay katapusan nga palaabuton. Bisan kon ano man ang ila himoon sa pagkakaron—sugod sang pagtuga sang kalibutan kutub sa kinatapusang nadangatan sang kasaysayan—magadala sa ila sang walay katubtuban nga himaya. Kasami, nga ang decree may kaangtanan sa himaya ni Ginoong Jesu-Kristo tungud kay Siya ang makita nga persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Kon ang kasaysayan matapos na, ang himaya sang Dios mangin subong ka perpekto sang wala pa nag-umpisa ang panahon. Ang aton mga kapaslawan wala nagabutang sang himaya sang Dios sa piligro. Ang Iya himaya wala nagadepende sa aton; kita ang nagadepende sa Iya himaya.

Ang grasya natawo sa himaya sang Dios. Ang grasya nagakahulugan nga ang Dios ang nagahimo sang tanan nga trabaho nga nagadugang sa aton pakamaayo. Bisan kon sa sulud man sang panahon diri sa kalibutan ukon sa pagkawalay katapusan, ang divine nga pakamaayo pinaagi sa grasya. Ang mga butang lamang nga may kaangtanan sa aton nga puwede maghimaya sa Dios amo ang mga kon ano ang natuman sang Dios mismo sang Iya kaugalingon, subong sang pagpaangkon sang Iya pagkamatarong ukon pagsangkap sang panudlo sang Bibliya. Amo ina kon ngaa Iya ginatamay ang aton kaugalingon nga pagkamatarong kag pagpakunokuno. Indi Niya mapuslan ang aton pagkabalaodnon kag tawhanong kaayo, kag ginadisiplina Niya sing tuman ang balaodnon. Kon mag-umpisa kita sa paghimaya sang aton mga kaugalingon, sang aton mga nahimo, sang aton kahibalo, ukon sang aton mga naagihan nga mga panghitabo, ginatonto naton ang aton mga kaugalingon kag ginaaman ang aton mga kaugalingon sa divine nga disiplina.

Sa bisan ano man nga tion nga ginpakamaayo kita sang Dios, puwede kita maghunahuna sang isa ka butang: Wala naton ginpangabudlayan ukon nangin takus sini. Ang pagpakamaayo trabaho sang Dios, ang pagpakita sang *Iya* himaya, kag indi ginakinahanglan nga pirmi kita magbalikid sa aton abaga sing pagpaabot nga madula ini. Sa makaisa nga nahangpan naton ang Iya himaya, sigurado nga indi naton gusto lapason ini; gusto naton magpauyon sini. Diri sini makit-an ang pakamaayo.

C. Subong walay katubtuban, ang Dios nga Amay, Dios nga Anak, kag Dios Balaan Espiritu mga takus sang tanan nga himaya.

D. Ang himaya sang Dios amo Siya. Diri sini may ara kita sing bilog nga panudlo sang Bibliya nahanungud sang divine nga kinaiya! Ang pagbaton sang himaya indi bag-o sa Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios. Ang tanang tatlo ka mga Persona pirmi may ara sini kag pirmi pa gid sa palaabuton. Sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, wala Sila nagkinahanglan magdugang sang bisan ano nga butang sa kon ano man ang ara na sa Ila; ang Dios wala gid nag-antos sang bisan ano nga pagkakulang. Nakakita Sila sang walay katubtuban nga kalipay sa kada isa; perpektong nahamuut Sila kag perpektong nalipay. Subong bahin sina nga kalipay sa yano nga nagdesisyon Sila nga magtuga sang kalibutan kag butangan ini sang hilway nga mga tinuga—una ang mga anghel, dason ang katawhan. Ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nakahibalo na kon ano ang puwede himoon sang subong nga mga tinuga, kag suno sina, naghimo sila sang madamo pa nga mga desisyon.

E. Sanglit nga Siya amo ang ginhalinan kag tagtungud (indi ang natungdan) sang decree, indi malikawan nga ang Dios himayaon sang tagsa ka hunahuna, tagsa ka

desisyon, tagsa ka hilikuton sa kasaysayan sang katawhan. Ang maayo kag malain nalakip; ang sala, kalautan, ang *tanan nga mga butang* igadugang sa kahimayaan sang Dios. Bisan "ang kaakig sang tawo magadayaw sa Imo" (Mga Salmo 76:10, ginhusto nga pagbadbad). Sa lain nga mga pamulong, ang plano sang Dios nag-umpisa sa himaya kag matapos sa himaya; ang plano sang Dios indi gid mapunggan; indi gid magauntat; nagapadayon ini ara ka ukon wala ka, bisan kon ano man ang imo himoon. Kon magpabilin ka nga ditumuluo, magapakadto ka sa impiyerno, kag ang himaya sang Dios magapabilin nga wala nagpauyon-uyon kag wala mahigkoan. Kon magtoo ka kay Kristo, magakadto ka sa langit, padayon nga malig-on kaupod ang himaya sang Dios. Parehong sa sulud sang panahon diri sa kalibutan kag sa pagkawalay katapusan ang character sang Dios ginpamatud-an nga matarong sa tanan nga mga butang nga nagakahitabo.

F. Ang Dios nahimaya indi lamang sa kon ano Siya kondi sa kon ano man ang Iya gin-decree.
G. Para sa may katubtuban nga hunahuna, ang mga decree madamo, apang sa Dios, sila tanan isa ka plano nga nagahakos sa kabangdanan kag sa sangputanan, ang palaagihan kag katapusan.
H. Ang decree nagalakip sang tagsa ka detalye sa kaagi sang tagsa ka tinuga, lakip ang kapareho nga panagway subong sang kadamoon sang mga buhok sa imo ulo. Bisan sa kalisdanan sang bug-os nga pungsod, kon madamong hamtong nga tumuluo mapain kag nagaisahanon, mahimo gihapon nila ang ila mga trabaho kag magkinabuhi suno sa Ginoo, sa pagkahibalo nga wala sila nalipatan sang Dios.
I. Ang decree sang Dios amo ang pagkagamhanan kaayo nga katuyoan sang Dios nga madaugong natuman sang Dios lamang, luwas sa tanang pagkabatid, panghunahuna, kahibalo, tambag ukon pagbinuligay sang tinuga.
J. Ang Dios nahimaya kag nalipay sa padayon nga kabaskog kag pag-uswag sang mga tumuluo sa sulud sang Iya plano.
K. Ang pagkahibalo sang tanan sang Dios nakahibalo na sadtong nag-agi nga walay ginsuguran kon ano nga mga panghunahuna, mga kabangdanan, mga desisyon kag mga pagpanghikot ang magdala sang isa ka tumuluo sa pagkahamtong kag sang iban sa pagkabaliktad. Ang Dios nag-andan na sang labing talagsahon kag maayo kaayo nga mga pakamaayo kag mga padya para sa hamtong nga tumuluo—gin-uyonan sang pagkamatarong sang Dios kag ginpaangkon sang katarungan sang Dios. Nag-andam man Siya sang grabe nga disiplina para sa nagbaliktad nga tumuluo agud pabalikon siya sa pakig-upod sa Iya (Mga Hebreo 12:6).
L. Samtang ang pagkahibalo sang tanan nakahibalo na sa tinuud nga panghitabo kag sang potential, ang tinuud nga panghitabo lamang ang ginbutang sa computer sang divine decree. Ang bisan ano nga gin-decree sang Dios indi malikawan nga maghimaya sa Dios; indi ini magmadaugon sa bisan anong iban nga pamaagi.
M. Ang divine decree ginapatuman pinaagi sa pagpaangkon halin sa katarungan sang Dios.
N. Ang pito ka mga pagpaangkon—ang lima tinuud kag ang duha mahukmanon—ang kabilogan sang himaya sang Dios.
O. Ang kasugoan sang Dios nagakilala sang kabubut-on sang tumuluo agud magmadaugon ukon mapaslawan kag nakahibalo sang sangputanan.
P. Ang sabat lamang sang tumuluo sa panudlo sang Bibliya ang puwede mamunga sang dako kaayo nga pakamaayo nga ginhandum sang Dios para sa tumuluo.
Q. Ang decree nagakilala sang kasangkaron sa diin ang tumuluo nagaabante ukon

nagaus-us sa iya espirituhanon nga kinabuhi. Amo ini ang kasangkaron sa diin ang decree sang nag-agi nga walay ginsuguran ginpahayag sa sina nga tawo.

R. Ang Dios nakahibalo na sang una pa kon ano ka layo ang tagsa ka tumuluo magaabante, kag ina gin-decree na.

S. Bisan pa sang pareho nga kahigayonan kag pareho nga katungud agud ipatuman ang espirituhanon nga kinabuhi, sa madamo kaayo nga mga higayon ang potential nagalabaw sa tinuud nga panghitabo.

VII. Ang Kahilwayan sang Katawhan kag ang Divine Decree

A. Ang plano sang Dios kag ang decree sang Dios bug-os nga uyon sa kahilwayan sang katawhan. Ang Dios wala nagahatag limitasyon, nagapamilit, ukon nagalapas sang kinaugalingong-paghukum.

B. Kinahanglan naton makilala ang kalainan sa tunga sang kon ano ang ginapahimo sing diritso sang Dios, subong sang espirituhanon nga kamatayon ni Kristo didto sa krus, kag kon ano ang indi diritso nga ginatugot Niya, subong sang sala, tawhanon nga kaayo, kag kalautan.

C. Ang Dios nagtuga sang tawo nga may hilway nga kabubut-on—ang kabubut-on sa iya kalag. Ang Dios gani nagatugot nga ang hilway nga kabubut-on magpanghikot sa tawhanong kinaugalingong-paghukum. Kon indi, ang tawo indi gid mahulog sa sala. Ang Dios nagtugot sang Pagkahulog sa sala. Ang Pagkahulog sa sala indi ang Iya pagtuytuy nga kabubut-on, kondi ang matugtanon nga kabubut-on subong sang dakong bahin sang decree subong sang Iya magiyahon nga kabubut-on. Hinumduma: Ang decree isa ka kasaysayan sang katawhan sa hunahuna sang Dios sadtong nag-agi nga walay ginsuguran.

D. Ang Dios indi ang manugplano sang sala, tawhanong kaayo, ukon kalautan. Ang hilway nga kabubut-on amo ang ginhalinan sini nga mga butang. Ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios kag ang hilway nga kabubut-on sang tawo pareho nga ara sa kasaysayan sang katawhan.

E. Parehong ang sala kag ang kaluwasan nga gintrabaho ni Kristo didto sa krus mga ginbutang sa computer sang divine decree. Ang sala isa ka matugtanong kabubut-on sang Dios; ang krus, amo ang mando kag magiyahon nga kabubut-on. Ang sala ginsumpo sang krus; ini amo ang halimbawa kon paano ang Dios nagtugot sang hilway nga kabubut-on sang tawo agud magbatok sa Iya, apang bisan pa sina ginaamligan Niya ang Iya kaugalingon nga pagkamatinud-anon kag madaugon sa kinatapusan.

Ang Dios nga Amay, Dios nga Anak, kag Dios Balaan Espiritu nakahibalo na nga ang duha ka pinakadako nga palakat sang kasugoan sang katawhan—ang sa Hudiyo kag Romanhon—magkitaay kag mag-inupdanay didto sa krus kag ang mga nagadumala sang kasugoan napaslawan. Ang mga sakup sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios nakahibalo na nga ang tsismis puwede batonon subong kalig-onan, nga ang mga kamatuuran masalikway, kag sa sina ang bug-os nga pagsunudsunud sang anum ka mga husay ni Kristo mangin paglapas sang parehong Romanhon kag sa Hudiyo nga kasugoan (Numeros 35:29-30; Deuteronomio 17:6; 19:15; Mga Binuhatan 25:16). Bisan pa man, ang husto nga pamaagi sa diin si Kristo nahukman nga may sala kag ginlansang gin-decree na sadtong nag-agi nga walay ginsuguran tungud kay ang Dios nakahibalo na sang kinabubut-on nga mga desisyon sang tagsa ka nahilabot nga tawo. Siya nakahibalo na sang panghunahuna sang katawhan kag sang mga desisyon sang tagsa ka sakup sang katawhan nga nagsinggit, “Ilansang Siya!” Nakahibalo na Siya sang pangdaot nga plano sang relihiyoso nga mga Fariseo.

Ang pagsilot sang kamatayon kay Kristo amo ang kabilogan sang tawhanon

nga kalautan kag pagkabaliskad. Ini amo ang hingpit nga halimbawa sang pagkamakasasala—ang pagkamakasasala nga may kaangtanan sa relihiyon.[87] Ang relihiyosong katawhan naglansang sang Ginoo, apang bisan pa sina ang katuyoan sang Dios amo ang pagpatuman sang *hilway* nga pagpili sang tawo—bisan pa sang hilway nga madumiliong kabubut-on sang mga tawo sa Sanhedrin.

Ang relihiyon amo ang nagbutang kay Kristo didto sa krus, apang ang Dios nga Amay amo ang, pinaagi sa Iya pagkamatinud-anon, naggamit sang paglansang sa krus para sa Iya kaugalingong katuyoan. Ang Dios naggamit sang relihiyon, ang alas sang yawa, agud isangkap ang aton kaluwasan! Ang relihiyon nakalambot sa kinaputukputukan lamang sini agud indi hungud nga masangkap ang dalan sang grasya sang kaluwasan subong ang katarungan sang Dios nagpaangkon sang kaugalingong mga sala sang katawhan kay Kristo didto sa krus kag hukman sila.

Ini sa liwat nagapakita nga bisan ano ka maayo ang tinuga—kag si Satanas ang pinakamaalam sa tanang mga tinuga—ang Dios ang walay katubtuban nga mas maayo. Si Satanas sa kadugayan nakadangat sa sining 'maabtik' nga pamaagi agud makalingkawas kay Jesus—ang Romanhon nga paglansang sa krus, apang pinaagi sining labaw kaayong batid nga ginhimo sang yawan-ong malain nga plano nag-abot ang aton kaluwasan. Ang Dios wala lamang nagagamit sang kaakig sang tawo agud magdayaw sa Iya (Mga Salmo 76:10), kondi ginagamit Niya ang pakig-away man ni Satanas! Ini amo ang pagtingub sang yawan-ong-tawhanon nga hilikuton nga nagbutang sa Ginoo didto sa krus. Si Satanas naghunahuna nga natuman niya ang iya tinutuyo, kag wala gid sing pamaagi nga ginpilit ang iya kabubut-on. Apang ang tanan nga iya nahimo amo ang magbulig sa tinutuyo sang aton Ginoo sa paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona. May ara sing kinaalam sang divine decree!

F. Ang divine decree wala nagabatok sa kahilwayan sang katawhan.

G. Ang tawo hilway agud himayaon kag alagaron ang Dios, apang ang pamaagi sang kahimayaan kag pagpangalagad ginpahayag sang Dios kag wala ginpabayaan sa kahilwayan ukon panghanduraw sang tawo. Ginmando sang Dios ang pagkatapos sang kaluwasan nga espirituhanong kinabuhi sang tumuluo sa Panahon sang Simbahan agud maghulag sa idalum sang pagpuno sang Espiritu kag sang pag-inoino sang panudlo sang Bibliya. Wala Siya nagmando sang pagpaambit sang Maayong Balita, pangamuyo, ukon sang bisan ano sang iban nga Kristohanong binuhatan agud mangin palaagihan kondi ang bunga sang espirituhanong pagtubo.[88] Kinahanglan mahangpan naton kon ano ang Iya plano kag kon ano ang indi. Ang adlaw-adlaw nga paghulag sang GGP (grasya nga galamiton para sa pag-inoino) amo ang Iya plano para sa aton pagtubo.

H. Kon ang sangputanan mangin espirituhanon nga pagtubo kag divine blessing, ang aton kahilwayan may katubtuban padulong sa sigurado nga kabubut-on nahanungud sang panudlo sang Bibliya.

I. Ang paggamit sang tawo sang iya kahilwayan agud magsalikway sang panudlo sang Bibliya magapamunga sang divine nga disiplina. Bisan diin sini sa duha magapaangay-angay kita sa katarungan sang Dios ukon ang katarungan sang Dios magapaangay-angay sa aton.

J. Ang tinutuyo sang tumuluo amo ang paggamit sang panudlo sang Bibliya nga nagapuyo sa iya kalag agud mapat-ud ang kabubut-on kag ikahamuut sang Dios nahanungud

87. Ang relihiyon kag Pagkakristohanon mga ginbulag kag may kalainan nga mga butang. Tan-awa ang Thieme, *Christian Integrity*, 196; *Christian Suffering*, 20-21.

88. Tan-awa ang pahina 90.

sang iya espirituhanon nga kinabuhi kag ang pamaagi sang pagpanghikot.

K. Sa sini nga pamaagi, ang kahilwa-yan sang katawhan nahiusa sa kabubut-on sang Dios. Ang Dios nalipay, kag ang tawo ginpakamaayo sang indi mailarawan.

VIII. Ang tinuud nga mapuslanong Paggamit sang Divine Decree.

A. Sanglit nga ang decree amo ang kabilogan sang plano kag katuyoan sang Dios sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, ini nakasentro sa persona ni Ginoong Jesu-Kristo (Mga Taga-Efeso 1:4-6; 1 Juan 3:23).

B. Busa, ang hilway nga kabubut-on sang tawo kinahanglan mag-atubang sang mausisaon nga hilisgutan sang persona kag binuhatan ni Jesu-Kristo didto sa krus. Sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang amo ang ganhaan pasulud sa plano sang grasya. Didto sa krus, ang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios kag ang hilway nga kabubut-on sang tawo mag-inupdanay para sa himaya sang Dios kag sa kaayohan sang katawhan. Ang palatukuran sini nga pag-inupdanay amo ang pagkamatinud-anon sang Dios.

C. Sa idalum sang divine nga palakat, ang trabaho sang kaluwasan gintuman sang Dios samtang ang tawo nagaagum sang mga kaayohan luwas sang tawhanong katakus kag abilidad.

1. Ang pagkamatarong sang Dios nagsaway kag nagsalikway sang sala sa divine decree sadtong nag-agi nga walay ginsuguran; ang katarungan sang Dios naghukum sang tanan nga mga sala agud nga ang gugma sang Dios (Mga Taga-Roma 5:8) magsangkap sang kaluwasan (Juan 3:16) pinaagi sa grasya sang Dios (Mga Taga-Efeso 2:8-9).
2. Ang paglalis sa tunga sang divine nga katarungan kag sang tawhanong mga binuhatan ginsalikway sa tagsa ka bahin sang plano sang grasya.

D. Ang plano sang Dios sadtong nag-agi nga walay ginsuguran gindisenyo agud ilakip ang tanang panghitabo kag mga hilikuton, nga may kaangtanan sa ila mga kabangdanan kag mga kahimtangan, subong bahin sang isa ka indi mabahinbahin nga palakat, ang tagsa ka pag-angot subong bahin sang pagkamatinud-anon sang kabilogan. Ang tagsa ka pag-angot subong ka kinahanglanon sang kabilogan. Ang kabilogan amo ang pagkamatinud-anon sang Dios nga nagahimo sang tanan nga makaangot sing husto pinaagi sa grasga. Amo ini kon paano Niya ginahimo ang tanan nga mga butang "mag-inugyon sang pagpanghikot para sa ikaayo sang mga nagahigugma" sa Iya (Mga Taga-Roma 8:28).

E. Sa wala paglapas sang tawhanon nga kabubut-on, ang Dios nagdisenyo sang plano nga tuman ka perpekto nga ini nagalakip sang pagtuytuy, pagsangkap, pag-amlig, katungdanan, kabangdanan, kag sangputanan para sa tanan nga mga tumuluo.

F. Sa idalum sini nga plano, ang Dios nagmando agud himoon ang madamo nga mga butang sa gilayon (subong sang pagtuga ukon kaluwasan), ang iban pinaagi sa ikaduha nga mga ahensya ukon pamaagi (subong pinaagi sa Israel ukon sang Simbahan), kag ang iban pinaagi sa mga tawo (subong pinaagi kay Moises ukon kay Apostol Pablo—ukon pinaagi sa *aton*).

G. Tungud sini, may ara una, ikaduha, kag ikatatlo nga mga hilikuton kag katungdanan sa sulud sang plano sang Dios. Walay sapayan kon sa diin sang bisan ano sini nga bahin masakup ang bisan ano nga pagpatuman; ang tanan nagahimo sang bug-os kaayo nga plano—perpekto, walay ginsuguran kag walay katapusan, walay pagbaylo, wala sing pagkadula sang pagkamatinud-anon. Kabahin kita sang matahum kaayong perpekto nga plano nga gindisenyo agud maghatag sa aton sang tanan nga mga butang nga katingalahan samtang buhi pa diri sa duta kag sa pagkawalay katapusan.

Kon ang aton espirituhanong mapinadayunon nga kabaskog nagadala sa aton sa mataas nga grasya ukon *pleroma*, *paga*pakamaayohon kita!

H. Ang plano sang Dios nagauyon sa kahilwayan sang tawo. Ang Dios indi mabintahaon; Wala Siya nagapugong ukon nagapamilit sang aton kahilwayan. Magrasyahon Siya nga nagasangkap sang pagtuytuy subong sang kon sa ano nga pamaagi kita *maggamit* sang aton kabubut-on. Ang solo nga pagpahayag sang divine decree makit-an sa Bibliya; gani, ang pinakamataas nga dapat unahon sa Kristohanon nga kinabuhi amo ang kahibalo, paghinumdum, kag paggamit sang panudlo sang Bibliya.

Ang iban nga mga butang ginatugot sang Dios; ang iban Siya ang ginhalinan. Ang iban nga mga butang nagapahamuut sa Iya; ang iban wala. Apang ang Dios pirmi nakatalupangud sang tinuud nga panghitabo. Ini isa sa labing kinahanglanon nga mga bahin sang aton kaangtanan sa Iya: Ang tanan nga butang nga ginpahayag kag ginmando tinuud nga panghitabo kag kaangay sang Dios, kita, sa amo man, kinahanglan mag-atubang sang kamatuuran.

Tungud kay ang Dios nagapatigayon sa tinuud nga panghitabo, ang Iya plano dapat nagaatiman sang mga butang kon ano sila. Ang Iya mga kasulbaran nagaumpisa sa kon ano ang indi sang kon ano ang indi. Wala sing sobra ka matinguhaon nga panghunahuna sa Dios. Wala gid Siya nagapakamatarong sang bisan ano nga butang. Wala gid Siya nagapakamaayo sa aton tungud sang pagkamabinatyagon. Wala gid Siya nagapakamaayo sa aton tungud kay nagahunahuna *kita* nga mga espirituhanon kita. Wala gid Siya nagapakamaayo sa aton tungud sang aton character, sang aton mga plano, sang aton mga hunahuna, sang aton pamaagi sang pagpalakat, sang aton kaugalingong-pagkamatarong. Ginapakamaayo Niya kita pirmi kag sa palatukuran lamang sang *Iya* character.

Ang bisan sin-o nga nagapabilin sa pagtinguha nga mapalingkawas sa sala ang iya kaugalingon sa atubangan sang Dios indi gid makahangup sang pagkamatinud-anon sang Dios kag kon paano ini nangin may kaangtanan sa divine decree.

I. Sa liwat, Ang Dios nagtuga sang tawo nga may hilway nga kabubut-on.

J. Sa pagkatinuud nga ang tawo puwede magpili sing supak sa kabubut-on sang Dios nagapamatuud sang pareho ukon magkadungan nga pagkaara sang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios kag ang hilway nga kabubut-on sang tawo sa kasaysayan sang katawhan agud magtuman sang Iya kalipay kag katuyoan.

IX. Nagkalainlaing Teyolohiyanhong mga Palanan-awon sang Divine Decree nahanungud sa Pagkapinili

A. Sa tanan nga mga decree sadtong nag-agi nga walay ginsuguran, ang lima mga may kaangtan sa katuyoan sang Dios sa pagkapinili. Ang mga decree kinahanglan makahuluganon ukon makatarunganon nga pagkahan-ay. Bisan nga ang bilog nga decree isa ka pangisip sa hunahuna sang Dios, ang makatarunganong palatukuran sang kabangdanan kag sangputanan nahilabot sa tawhanon nga panghunahuna kag paghangup. Amo ini ang hilisgutan sang pagtolon-an nahanungud sang lapsarianism. Ginkuha halin sa Latin *lapsare* nga nagakahulugan “mahulog,” ang lapsarianism amo ang teyolohiyanhong pamulong nga gingamit agud ipaathag ang makatarunganon, indi sa pagsunudsunud, nahan-ay sa sulud sang pagkapili sing indi ginapamilit nga mga decree sang Dios. Ang mga pangalan nagatumod sa bisan kon ang decree agud magpili nag-abot sang wala pa ukon pagkatapos na sang decree agud tugotan ang Pagkahulog sa sala. Suno sa kasaysayan, ang mga nagatoon sa teyolohiya nakapauswag sang apat ka mga panghunahuna:

1. Supralapsarianism, ang porma sang hyper-Calvinism

a. Ang decree nga magpili sang pipila nga maluwas kag isalikway tanan ang iban. Amo ini ang dobleng madangatan, ang supak sa tinoohan nga kahimtangan nga nagapanghiwala sang dungan nga pagkaara sang pagkalabaw nga kagamhanan sang Dios kag sang hilway nga kabubut-on sang tawo.
b. Ang decree nga magsangkap sang kaluwasan sa ginpili. Amo ini ang sulundan para sa may limitasyon nga pagpanubus ukon paglukmay sang buut kag busa ditinuud nga panghunahuna.
c. Ang decree agud magtuga sang tawo, sa sining duha gid sang pinili kag indi pinili.
d. Ang decree agud tugotan ang Pagkahulog sa sala.
e. Ang decree agud luwason ang pinili.

Si John Calvin (1509-1564) amo ang maayo kaayo nga manugpasangkad ukon manugbadbad sang Balaan nga Kasulatan, sa kasami nga panghambal. Apang kaangay sang mga sumulunod sang bisan sin-o nga maayong manunudlo sang Bibliya, ang iban sang iya mga estudyante nagkasayup sa iya kag gingamit ang iya ngalan sa mga pagtolon-an sa diin indi gid siya magauyon. Ang Hyper-Calvinism nagatuis sang labaw nga kagamhanan sang Dios sa punto sang indi paglakip sang hilway nga kabubut-on sang tawo. Ini matoohon sa kapalaran, sa kabaliktaran sang pat-ud nga mga panudlo sang Pulong sang Dios nahanungud sang dungan nga pagkaara sang divine nga labaw nga kagamhanan kag sang hilway nga kabubut-on sang katawhan. Tugoti nga ipaathag ko.

Ang Dios nakahibalo na sa Iya pagkahibalo sang tanan nga ang babayi kag ang tawo magahimo sang mga sala sa Hardin. Nakahibalo na Siya sang tanan nga mga sangputanan sinang duha ka mga paghimo sa bug-os nga kasaysayan, apang sa gihapon nga Siya nag-decree nga si Adan kag ang iya asawa kinahanglan mga hilway nga kabubut-on, nag-decree man nga magsangkap sang nabagay sa panahon kag sang maayo kaayo nga mga kasangkapan para sa ila kag sa ila kabataan. Apang wala gid sa bisan ano nga pamaagi nga Siya nagpilit sang ila kabubut-on. Ang Dios wala gulpi nga nagsinggit, “Magbantay! Halos tintalon na ni Satanas ang babayi! Hawiran ko siya sa paghimo sini! Patyon ko ang man-og! Wala na sang man-og! Wala na sing kasaysayan sang katawhan!” Ina isa ka klase sang binuang nga ginpaangid sang hyper-Calvanist nga pagtuis sang labaw nga kagamhanan sang Dios. Ang lain nga pagpaanggid, ayhan mas bantugan apang kapareho nga binuang, amo ang ditinuud nga hunahuna nga sanglit nga ang mga ditumuluo pakadto sa impiyerno, *ginpiho na nga daan* sang Dios nga ila madangatan! Ang mga ditumuluo pakadto sa impiyerno tungud sang ila kaugalingon nga kabubut-on: Hilway sila nga nagdesisyon agud isalikway si Ginoong Jesu-Kristo subong Manluluwas (Juan 3:18). Ang hyper-Calvinism indi husto.

2. Infralapsarianism, isa ka porma sang igoigo lang nga Calvinism
   a. Ang decree agud magtuga sang tawo.
   b. Ang decree agud tugotan ang Pagkahulog sa sala.
   c. Ang decree agud magsangkap sang kaluwasan para sa tanan nga katawhan. Ini amo ang walay limitasyon nga pagpanubus kag bibliyanhong tama.
   d. Ang decree agud magpili sang pipila—ang mga nagtoo kay Kristo—sa pundok sang nahulog sa sala nga katawhan kag pabay-an ang iban sa ila sala—ang mga indi magtoo kay Kristo.
   e. Ang decree agud luwason ang pinili pinaagi sa pagtoo kay Kristo ukon agud gamiton ang kaluwasan sa mga magtoo.

3. Sublapsarianism, isa ka porma sang igoigo nga Calvanism
   a. Ang decree agud magtuga sang tanan nga katawhan.
   b. Ang decree agud tugotan ang Pagkahulog sa sala.
   c. Ang decree agud magpili sang mga nagtoo kay Kristo, kag pabay-an sa maangayon nga silot ang mga wala nagtoo kay Kristo.
   d. Ang decree agud luwason ang pinili pinaagi sa pagtoo kay Kristo. Ini amo ang walay limitasyon nga pagpanubus kag busa sayup nga panghunahuna.
   e. Ang decree agud luwason ang pinili pinaagi sa pagtoo kay Kristo, kon kaisa ginpahayag subong decree agud gamiton ang kaluwasan sa mga magtoo kay Kristo.
4. Arminian lapsarianism, ginpahayag ni Richard Watson, ang labing bantugan nga Arminian nga batid sa teyolohiya. Ang Arminian amo ang tawo nga nagabaton sang palakat sang sayup nga teyolohiya nga ginpangalanan sa kay James Arminius (1560-1609).
   a. Ang decree agud magtuga sang tanan nga katawhan.
   b. Ang decree agud tugotan ang Pagkahulog sa sala.
   c. Ang decree agud magsangkap sang walay imitasyon nga pagpanubus. Ining indi ginapamilit nga decree wala mahangpan sa Arminianism subong nga wala sila nagakilala nga ang solo kag bug-os nga binuhatan ni Kristo didto sa krus nagahimo sang pagpanubus nga andam sa bilog nga katawhan.
   d. Ang kaluwasan pinaagi sa nakita na nga daan nga tawhanong putling kaayo gindugangan sang pagtoo gindugangan sang pagkamatinumanon. Amo ini ang indi tinuud nga panan-aw ukon panghunahuna sang kaluwasan pinaagi sa mga binuhatan.
   e. Ang pagkapinili subong ang pagpanghikot sang Dios sa sulud sang panahon diri sa kalibutan. Ini nagahimo sang pagpili kapareho sang kahulugan sa kaagi nga pagpakabalaan, nga tampalasan subong ini indi malikawan nga nagasalikway sang pagpakabalaan nga kahimtangan sa tion sang kaluwasan.

B. Bibliyanhon nga Lapsarianism: Samtang ang infralapsarianism amo ang labing husto sa apat ka mga makasaysayan nga mga panghunahuna, ang panudlo sang Bibliya nahanungud sang pagkahibalo sang tanan amo ang palatukuran para sa aton pagbaylo.
   1. Ang Dios nag-decree sang pagtuga sang tanan nga katawhan nga may mga hilway nga kabubut-on sa kahimtangan sang pagkaperpekto agud sulbaron ang nauna sa kasaysayan nga pagsinumpunganay sang mga anghel kag agud magdala sang madamo nga mga anak sa himaya.
   2. Ang Dios nag-decree agud tugotan ang pagkahulog sa sala sang katawhan pinaagi sa paghulag sang kaugalingong pagbuut sa kaugalingon sang tawo, ang iya kaugalingon nga kabubut-on subong ang pagpasangkad sang pagsinumpunganay sang mga anghel sa kasaysayan sang katawhan.
   3. Ang Dios nag-decree agud magsangkap sang walay katapusan nga kaluwasan para sa tanan nga katawhan sa idalum sang panudlo sang Bibliya nahanungud sang walay limitasyon nga pagpamayad.
   4. Ang Dios nag-decree agud pabay-an ang tampalasan—ang mga nagpabilin sa espirituhanon nga kamatayon tungud kay ginsalikway nila si Kristo subong Manluluwas—sa ila maangayon nga silot.
   5. Ang Dios nag-decree sing magkadungan sadtong nag-agi nga walay ginsuguran sang pagpili kag madangatan para sa mga tumuluo lamang.

6. Ang Dios nag-decree agud gamiton ang kaluwasan sa tanan nga magtoo kay Kristo. Tungud sini nga kabangdanan, ang decree agud luwason ang pinili pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang.

DAAN NGA KATIPAN

GENESIS

1:1-3 242
1:27..... 237
1:31..... 45
2:7..... 53, 54
2:9..... 45
2:17..... 20, 48, 49
3:3..... 49
3:5..... 46
3:6..... 51
3:7..... 72
3:11..... 72
3:15..... 39, 45, 60
3:17..... 136
3:20..... 45
5:22-24 239
6..... 40
6:1-7 71
6:1-13 39
6:3..... 2, 40
6:6..... 36, 39
6:17..... 237
13..... 153
14:18..... 93
15..... 87
15:6..... 87, 248, 270
15:16..... 244
17:1..... 43, 254
18:14..... 254

EXODO

3:5..... 236
3:14..... 3
7:11-12..... 30
7:22..... 30
8:7..... 30
9:11..... 30
15:6..... 43
15:11..... 244
15:16..... 43
19:6..... 134
19:10-16 244
19:18..... 250
19:20..... 250
20:2..... 237
20:2-17 237
25:21-22 111
31:3.....113, 236
32:14..... 40
33:11..... 30, 239
33:18..... 238, 240
34:6..... 43
35:31.....113
40:34..... 250

LEVITICO

8..... 92
16:2..... 250
19:2..... 244
19:31..... 71
20:6..... 71
21..... 92
22:1-16 92
26:11-12.....111
26:14-17 258
26:14-31 ..... 71, 198
26:14-46 41
26:18-20 258
26:21-22 258
26:23-26 258
26:27-28 172
26:27-39 258
26:28..... 237

NUMEROS

23:19..... 40
35:29-30 281

DEUTERONOMIO

4:39..... 4, 239, 250
5:15..... 43
6:4..... 235
7:9..... 258
10:17..... 244
17:6..... 281
18:10-12 71
19:15..... 281
28:63..... 41
29:20..... 35
31:6..... 5
32:4..... 4, 16, 243, 245, 256, 257
32:15..... 30
32:40..... 249
33:5..... 30
33:26..... 30
33:27..... 43, 222

MGA HUKUM

2:18..... 40
3:31..... 133

1 SAMUEL

2:2..... 244
15:35..... 40
16:7..... 230

2 SAMUEL

7:28..... 256
12:23..... 65

1 MGA HARI

3:26..... 14
17:24..... 256
19:1-3 215

1 MGA CRONICA

16:14..... 7

2 MGA CRONICA

16:9..... 254
19:7..... 4, 245
20:7..... 30
25:8..... 254

ESDRAS

10:2..... 169

JOB

1:21..... 118, 243
4:6..... 208
6:1-11..... 70
8:13-14 170
9:12..... 239
13:15..... 139
26:7..... 254
33:4..... 53
37:23..... 245
42:2..... 254

MGA SALMO

2:4..... 42, 43
2:7..... 262
4:8..... 99
5:5..... 35, 42
7:9..... 243
8:1..... 239
8:3..... 254
9:8..... 9
11:7..... 4, 243
19:1..... 238, 240
19:9..... 4, 245, 256
22:1..... 20, 21
22:3..... 244
23:4-6 120
24:8..... 254
25:5..... 256
25:8..... 244
25:10..... 256
31:5..... 256
32:2..... 63
32:5..... 68, 112
33:4..... 256
33:4-5 247
33:5..... 17
33:11..... 255
33:13-15 ..... 37, 252, 255
33:18-22 134
34:8..... 244
37:1..... 139
37:7..... 139

37:13..... 43
37:28..... 17
43:4..... 41
47:2..... 4, 239
47:8..... 244
50:6..... 245
50:10..... 243
51:11..... 113
58:11..... 245
59:8..... 43
72:2..... 7
74:13..... 254
75:6-7 130
76:10..... 280, 282
79:5..... 43
86:5..... 244
86:15..... 256
89:14..... 245, 247
90:2..... 249
90:13..... 40
91:1..... 111
93:1..... 254
93:1-2 ..... 4, 239
93:2..... 239
97:6..... 4, 243
102:25-27 37
102:27..... 249
105:7..... 7
110:1..... 109, 236
111:7-8..... 256
113:3..... 243
113:5-6..... 251
115:3..... 239
116:15..... 145
119:9..... 244
119:68..... 244
119:137..... 243
119:142..... 256
119:151..... 256
135:6..... 239
138:2..... 1, 4, 256
139:1-4 252
139:1-6 220
139:1-18 ..... 37, 255
139:7..... 4, 250
139:8..... 250
139:23-24 ..... 37, 255
145:14..... 242
145:17..... 6
147:4-5 ..... 37, 252, 255
147:5..... 38, 254
148:6..... 262

MGA HULUBATON

1..... 46
1:26..... 43
6:16-19 ..... 67, 207
8:22-36 10
15:3..... 250, 252
16:3-4 139
16:4..... 278
21:1..... 239
23:7..... 148

ISAIAS

5:24-25 40
6:3..... 5, 238, 240, 244
6:3-4 9
6:8-9 236
7:14..... 76
11:2..... 236
14:12-14 69
14:14..... 47, 101
28:9-13 104
30:18.....3, 29, 100, 116, 228
36-37 135
40:26..... 254
41:10..... 216, 228
42:1..... 270
43:11..... 237
43:13..... 254
43:25..... 237
44:2..... 30
44:6..... 238
44:24..... 254
45:3-4 270
45:5-6 238
45:21..... 245
46:9-10 221
46:10..... 37, 263
47:10-11..... 70
48:16..... 236
50:2..... 254
52:10..... 43
53:1..... 43
53:7..... 20

55:8..... 12
55:8-9 ..... 234, 237, 251
55:9..... 1, 6, 36
57:16..... 53
61:8..... 17
64:6..... 9, 72
65:16..... 256
65:24..... 272

JEREMIAS
7:24-34 41
9:24..... 247
10:10..... 4, 248, 256
15:6..... 40
17:9..... 57
19:5..... 71
23:6..... 243
23:23-24 ..... 250, 251
27:5..... 254
31:31-34 236
32:27..... 254
40:4..... 135
42:6..... 40
50:7..... 245

MGA PANALABITON
3:21-25 168

EZEQUIEL
5:15..... 40
39:25..... 43

DANIEL
4:35..... 239
4:37..... 256
9:24..... 262
9:24-27 148

OSEAS
4:1-6 41
4:6..... 46

AMOS
7:3..... 40
7:6..... 40

MIQUEAS
1:12..... 70

ZACARIAS
3:1-4 70
8:2..... 43

MALAQUIAS
3:6..... 37, 255
3:16..... 252

BAG-ONG KATIPAN

MATEO

1:6 ... 75
4:1-11 ... 77
5:13 ... 135
6:8 ... 220, 252
6:13 ... 238, 240
6:25-26 ... 11
6:33 ... 90
10:29-30 ... 252
10:30 ... 37
11:23 ... 38
12:34-35 ... 57
13:8 ... 80
13:55-56 ... 76
15:19 ... 47
19:26 ... 254
20:15 ... 242
22:21 ... 198
22:42 ... 148
25:21 ... 151
25:41 ... 47, 55, 69, 241
27:46 ... 20

MARCOS

4:3-21 ... 31, 153
10:27 ... 254

LUCAS

1:15 ... 113
1:37 ... 254
1:41 ... 53
2:48-50 ... 75
3:31 ... 75
11:13 ... 113
11:27-28 ... 75
12:6-7 ... 271
16:19-31 ... 147
16:23-25 ... 54
18:19 ... 244
19:17 ... 80, 153
22:19 ... 245
22:42 ... 77

JUAN

1:1 ... 235, 250
1:3 ... 4
1:4 ... 248
1:14 ... 250, 257
1:18 ... 87, 239
1:29 ... 245
2:3-5 ... 75
3:3-4 ... 103
3:7-8 ... 23
3:16 ... 14, 15, 21, 23, 24, 76, 227, 240, 241
3:17 ... 246, 248, 250, 271, 283
3:18 ... 108, 193, 241, 250, 285
3:33 ... 256
3:36 ... 193, 241, 248, 250
4:24 ... 235
5:22 ... 146
5:28-29 ... 54
6:32 ... 257
6:44 ... 2
6:46 ... 87
7:17 ... 240
7:37-39 ... 110
8:32 ... 251, 257
8:44 ... 47, 70
8:45 ... 256
10:10 ... 125, 250
10:28 ... 119
10:28-29 ... 43
10:30 ... 235, 236
12:31 ... 47
14:6 ... 110, 248, 250, 257
14:9 ... 236
14:16 ... 271
14:16-17 ... 110
14:18-21 ... 111
14:23 ... 111
14:26 ... 113, 271
14:27 ... 257
14:30 ... 47
15:26 ... 257, 271
16:7 ... 271
16:7-11 ... 2
16:11 ... 47
16:12-15 ... 3, 112
16:13 ... 257
16:13-14 ... 111

17:3..... 256
17:11..... 244
17:17..... 256
17:22.....111
17:24..... 247
17:25..... 243
19:30..... 20
20:31..... 250

MGA BINUHATAN

Libro sang..... 104
1:5.....105, 115
1:8.....115
2:22-23 221
3:11-12.....115
5:39..... 239
6:8.....115
7:2..... 238, 240
8:32-35 20
11:15-17..... 105
13:22.....119
15:8..... 220, 252
15:18..... 220, 252
16:31..... 55
17:27..... 250
17:27-28 251
19:11-12.....115
21:18-26 213
23:6..... 146
25:16..... 281
28:25-26 236

MGA TAGA-ROMA

Libro sang..... 31
1:15..... 22
1:16..... 23, 24, 31
1:16-17 ..... 4, 21, 28
1:17..... 24, 27, 28, 243
1:18-32 193
1:19-20 ..... 1, 177
1:20..... 139, 235, 239
1:20-21 235
1:21-22 231
1:21-23 1
1:23..... 238, 240
1:25..... 41
2:3..... 212
2:4..... 43, 194
2:11..... 32, 194, 244
3:4..... 123, 256, 257
3:20..... 62, 88
3:23..... 20, 245, 161
3:24..... 89
3:25-26 29
3:26..... 245
3:28..... 31, 89
4:3..... 31, 87, 270
4:8..... 63, 246
4:25..... 89
5:1..... 86, 125
5:3..... 248
5:8..... 4, 10, 227, 248, 283
5:12..... 60, 61
5:12-17 226
5:12-21 47
5:13..... 62
5:13-17 124
5:14..... 69, 75, 77
5:15..... 81, 82, 83
5:15-17 ..... 79, 80, 81, 90, 152
5:16..... 62, 85, 86, 90
5:16-17 78
5:17..... 124
5:18..... 61
5:19..... 15, 78, 86
5:20..... 62, 66
5:21..... 46
6..... 103, 104, 107
6:1.....110
6:1-2 51
6:1-3 103
6:3..... 107
6:4..... 74, 108, 109
6:4-13 89
6:5-7 109
6:6..... 57
6:8-10 110
6:11-13..... 109
6:12..... 57
6:13..... 74
6:23..... 49
7..... 107
7:1-4 ..... 62, 107
7:2-3 109
7:7..... 57, 62
7:7-18 57

8:1 108
8:2-4 111
8:3 4
8:3-5 57
8:8-10 82
8:9 111
8:10 111
8:16-17 ..... 4, 109
8:17-39 ..... 188, 189
8:18 189
8:18-27 136
8:19-22 136
8:23 ..... 136, 139, 171, 172
8:23-25 ..... 136, 144, 171
8:24 ..... 141, 142, 165, 172
8:25 ..... 143, 144, 172, 216
8:25-28 216
8:26-27 136
8:28 ..... 109, 136, 162, 163, 171-73, 182, 185, 186, 189, 191, 201, 215-23, 228, 283
8:28-30 4
8:28-32 ..... 216, 220
8:29 ..... 37, 220, 220-22
8:29-30 ..... 89, 190, 219, 228
8:30 ..... 109, 223, 224
8:31 ..... 84, 225, 228, 274
8:31-32 219
8:32 ..... 180, 226-28
8:35 189
8:38-39 48
9—11 31
9:6 270
9:13 ..... 42, 43
9:23 ..... 238, 240
10:2 46
10:2-3 229
10:2-5 62
10:3 243
11:5 133
11:33 ..... 35, 253
11:36 278
12:2 ..... 74, 113, 162, 209, 249
12:3 159
12:6-8 115
12:6-13 93
12:12 165
12:17 211
13:1-7 3
13:9 ..... 210, 211
14:3 ..... 30, 209, 211
14:3-4 211
14:4 211
14:10 212
14:11 148
14:12 ..... 148, 149
15:1 210
15:1-2 212
15:19 115
15:20 115
15:27 212
16:4 213
16:17-18 212
16:18 14
19:6 254

1 MGA TAGA-CORINTO

1:2 109
1:9 ..... 256, 258
1:11-17 104
1:30 ..... 9, 109
1:31 23
2:5 255
2:7 249
2:9 ..... 2, 140
2:9-16 112
2:13-16 2
2:16 ..... 1, 17, 222
3:1 3
3:11-15 ..... 18, 152
3:12-13 108
3:14 152
3:15 108
3:16 111
5:21 244
6:19-20 ..... 3, 110, 111
7:22 94
8:4 209
8:6 236
8:9 209
8:13 209
9:24 80
9:24-27 161
10:13 ..... 140, 169, 256, 258
11:31 ..... 68, 195
12:4-11 115

12:11 114
12:13 104
13:1-2 115
13:8 ..... 104, 115
13:10 115
14:21 104
14:33 198
15:1-4 89
15:20-23 90
15:21-22 56
15:22 ..... 52, 68
15:51-54 147

2 MGA TAGA-CORINTO

1:21-22 114
1:22 114
2:11 70
3:18 111
4:3-4 214
4:4 ..... 47, 69, 116
4:6 254
4:7 235
4:16 235
5:1-6 147
5:8 ..... 55, 121, 145
5:10 ..... 151, 153
5:17 104
5:18-20 93
5:19 63
5:20 ..... 92, 94
5:21 ..... 20, 109
6:7 256
6:16 111
6:18 109
10:5 159
11:2 43
11:3-4 214
11:13-15 71
11:14 69
12:5 23
13:14 236

MGA TAGA-GALACIA

1:4 47
2:16 88
3:24 89
3:26 109
3:26-28 104
3:28 31
5:4 123
5:16 ..... 3, 111
5:17 112
6:14 23

MGA TAGA-EFESO

1:3 ..... 111, 236
1:4 ..... 109, 173, 249, 270
1:4-6 ..... 4, 283
1:5 ..... 109, 240, 246
1:6 111
1:9 ..... 238, 263
1:10 30
1:11 238
1:12 111
1:13 ..... 114, 256
1:18 146
1:19-20 ..... 254, 255
1:22-23 30
2:2 47
2:4-7 246
2:5-10 110
2:8-9 ..... 85, 103, 177, 283
2:10 246
2:12 170
3:6 255
3:10 253
3:17 111
3:19 ..... 11, 30
3:19-21 131
3:20 ..... 34, 100, 254
4:7-11 115
4:13 30
4:22 57
4:30 ..... 43, 112, 114
5:18 ..... 3, 111
5:30 104
6:10-12 71
6:20 ..... 92, 95

MGA TAGA-FILIPOS

1:8 14
2:7 252
2:13 240
2:25-27 115
3:20-21 122

3:21..... 89
4:1..... 157
4:4..... 41
4:6..... 272
4:6-7 216
4:11-12..... 127, 131
4:12..... 139, 189

MGA TAGA-COLOSAS

1:1..... 254
1:15-16 240
1:16..... 4
1:16-17 254
1:18..... 148
1:19..... 30
1:27.....111, 140, 165, 240
2:8..... 70
2:9..... 236
2:9-10 30
2:9-15 105
2:16-21 105
3:9..... 57
3:12..... 270
4:2..... 272

1 MGA TAGA-TESALONICA

1:4..... 270
1:9..... 248
2:19-20 156
4:13..... 170
4:14-17 147
5:19.....112
5:23..... 2, 147
5:24..... 256

2 MGA TAGA-TESALONICA

1:11..... 255
2:7..... 70
2:7-11..... 70
2:13..... 270
3:3..... 256, 258

1 TIMOTEO

1:15..... 152
1:17..... 238, 249
2:13-14 56
4:1..... 47, 69
6:8-9 127
6:15..... 202, 242
6:16..... 87

2 TIMOTEO

1:9..... 223, 271
2:5..... 158
2:9..... 145
2:11-13..... 152
2:12-13 256
2:13..... 122
2:15..... 92
3:8..... 30
4:1-2 115
4:6-8 145
4:7..... 146
4:7-8 156
4:14-16 145
4:20.....115

TITO

1:2..... 165
3:1..... 3
3:5.....103, 111, 248, 250
3:7..... 89
3:8..... 152

MGA HEBREO

1:2..... 4, 250
1:3..... 238, 240, 254
1:10..... 4
1:13..... 109
2:3..... 83
2:10..... 278
4..... 216
4:1..... 216
4:3..... 252
4:12..... 240
4:13..... 37, 220, 252
4:15..... 77
5:6..... 92, 93
5:10..... 92, 93
6:2..... 104
6:13..... 239
6:17-20 94
7..... 93
7:14..... 92
7:25..... 92
8:2..... 257

9:5.....111
9:14.....21
10:10-14.....109
10:12.....109
10:15-17.....236
10:25.....251
10:30-31.....245
11.....167
11:1.....166
11:2-5.....167
11:6.....167
11:7-10.....169
11:10.....153
11:16.....80, 153
11:24-26.....189
12:2.....245
12:6.....11, 50, 280
12:23.....245
13:5.....5
13:5-6.....127
13:7.....115, 207
13:8.....5, 31, 255
13:14.....153
13:17.....115, 207

SANTIAGO

1:12.....156
1:17.....5, 255
1:25.....151
2:12-13.....151
2:23.....30
3:5.....207
3:10.....110

1 PEDRO

1:2.....236, 270
1:4.....173
1:5.....221, 255
1:20.....37
2:4.....270, 271
2:5.....93
2:6.....270, 271
2:9.....93
2:13-14.....3
2:24.....11
3:12.....35
3:18.....246
3:20.....43
4:14.....238, 240
4:19.....256
5:4.....156, 157
5:6.....130

2 PEDRO

1:3.....255
1:11.....109
1:15-21.....165
2:4-5.....39
2:21.....2
3:8.....249
3:9.....55, 166, 240, 241, 277
3:15.....43
3:15-16.....78
3:18.....258

1 JUAN

1:7.....195
1:8.....63, 194, 196
1:8-10.....109
1:9.....50, 68, 112, 194, 256, 258
1:10.....63, 195, 196
2:2.....108
2:29.....243
3:2.....89
3:16.....246
3:17.....14
3:20.....252
3:23.....283
3:24.....112
4:4.....30, 225
4:7.....246
4:8.....246
4:9.....4
4:9-10.....246
4:12.....11, 87
4:16.....10, 246
4:16-17.....11
4:19.....228
5:6.....257
5:11-12.....109, 250
5:16.....41
5:20.....257

JUDAS

6.....39
24.....123

BUGNA

1:6..... 93
2:10..... 80, 156
3:7..... 244
3:9-10 70
3:16..... 43
3:20..... 41
4:8..... 244
4:11..... 278
5:10..... 93, 124
6:10..... 244
7:2-4 114
15:3..... 256
16:7..... 257
19:6-9 122
19:7-9 148
19:11..... 257
20:1-3 256
20:2-3 72
20:6..... 93
20:7-9 256
20:7-10 117
20:10-15 55
20:11-14..... 54
20:12..... 18, 108
20:12-15 ..... 108, 193
20:14..... 108
21:4..... 123, 140, 197
22:17..... 148

Tultulanan nahanungud sang Hilisgutan

a fortiori, 80, 81, 83, 124, 137, 162, 180, 184, 218, 220, 225, 226, 228
  pakamaayo sa pagkawalay katapusan, 137, 152, 184
  pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, 98, 184
  mas dako kag mas gamay nga paninguha, 80-83, 117
  malig-on nga pangatarungan sang, 77, 80-83, 90, 224
Abraham, 153
  ginpaangkon sang pagkamatarong sang Dios, 87,88
  pagtoo kay Kristo, 31, 87,88
  abyan sang Dios, 30
  pagkamatinumanon sa, 169
  kaugalingong manggad ni, 145
  ginpadyaan, 80
  espirituhanon nga kinabuhi ginpaanggid sa Panahon sang Simabhan, 105
  espirituhanong kaliwat ni, 270
  nakahangup sang katarungan sang Dios, 33
  sa XYZ nga equation, 169, 205
activism
  pagpanghikot sing kalautan, 135
  paghunahuna sing kalautan, 47
  indi Kristohanon nga pamaagi sang pagkinabuhi, 205
Adan
  naghimo sang kinaunahang sala, 56
  silot sang, 52, 83
  pagtuga sang, 53, 56, 75, 77, 78, 263, 269
  kasigurohan sa walay katapusan, 48
  kaangay ni, 56, 63, 75, 77
  pagkahulog sa sala ni, 47-50, 56, 64, 77, 85, 268
  kapangulohan, 56, 57, 61, 62, 68, 78
  una, 78, 85
  Ulihi (tan-awa ang Jesu-Kristo)
  kinaunahang sala ni, 44, 52, 55-57, 60-64, 66, 67-77, 81, 82, 86, 118, 124, 125, 136, 143, 166, 177, 184, 189, 218, 245, 278
  pagkaperpekto sang, 45, 46, 48, 77, 172
  bahin sang pagpakig-angot sa Dios, 45, 50
  kaanakan ni, 53, 65, 68
  sala sang pagkahibalo, 56, 60
  makasasala nga palakat sang, 55, 57, 60, 66, 72, 76, 101
  pagkamakagagahum sang duta, 46, 47, 56, 117
  palakat sang, 57, 66
  sa XYZ nga equation, 205
pagpaangay-angay sa divine nga katarungan, 7, 27, 111, 179, 192, 193, 206, 263
  pagkahamtong, 27, 181, 192, 196, 209, 258
  panumbalik, 192, 194
  kaluwasan, 192, 193, 215, 239
  Tan-awa man ang pagkawalay pagpaangay-angay sa divine nga katarungan,
Adonai, 87
aman, 87

pagkatinugyanan, 92-98, 114
pagsinumpunganay sang mga anghel, 8, 20, 29, 46, 47, 69, 70, 92, 94, 99, 101, 105, 108, 112, 113, 117, 133, 134, 137, 139, 180, 195, 199, 202, 205, 206, 223, 241, 263, 272, 274, 275, 286
anthropomorphism, 35, 36
  mga halimbawa sang, 43, 44
  katuyoan sang, 35, 36
anthropopathism, 35-36, 255
  mga halimbawa sang, 40-44
  katuyoan sang, 35
anthropos, 35
antinomianism, 145
antitheistic theories, 294
apodosis, 78, 80
pagbiya sa tinoohan, 193, 229, 230
pagkaapostol, 115
archon, 25
aristocracy, 201-03, 217
  espirituhanon, 114, 201-03
Arminianism, 268, 269, 286
pagkamapalabilabihon 17, 19, 23, 41, 66, 67, 69, 105, 116, 118, 230-32, 242, 268
  bulag, 32, 98
  kag sosyalismo, 201
  mga sintoma, 229, 230
  sa idalum sang kabug-aton kag kauswagan, 208, 225
pagkayab. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
Mga Taga-Assyria, 273
awtoridad
  pag-abuso sang, 25
  ang pagkaapostol, 115
  divine, 4, 13, 46, 48-50, 88, 116, 199, 242, 243, 225
  katukuran, 3, 26, 41, 50, 56, 57, 68, 109, 110, 113, 153, 160, 198, 199, 206-08, 230, 242
  sang pastor-manunudlo, 113, 115, 116, 158, 159, 207, 256
  pagsalikway sang, 49-51, 101, 159, 215, 243
  espirituhanon, 115, 199, 207, 208

bautismo. *Tan-awa* ang Balaan Espiritu, bautismo sang; bautismo sang tubig
Big Genuflection, 148, 169

pagkabun-ag
  lawasnon, 14, 15, 33, 45, 52-53, 55, 61, 65-67, 68, 76, 78, 79, 82, 86, 107, 124, 125, 166, 167, 173-74, 177, 178, 182, 184, 188, 189, 197, 241, 250, 277, 278
  espirituhanon, 45, 78-80, 103, 201
pakamaayo
  a fortiori, 83, 124, 137, 224, 225, 227
  pinaagi sa pag-inupdanay, 30, 79, 95, 99, 126, 129, 131, 132, 134, 139, 140
  ikasarang para sa, 116, 119
  tagumatayon, 30, 99, 126, 144, 218
  escrow, 173, 180-82, 185, 199, 200, 228
  walay katapusan, 42, 64, 80, 90, 110, 111, 121, 124, 136, 137, 140, 141, 143-46, 151-53, 156-58, 165, 167, 169, 172, 173, 176, 181-84, 197, 206, 213, 222, 224, 228, 269, 278-80
  sang Hardin, 45, 48, 49-50, 66
  ang Dios nahimaya pinaagi sa, 30, 84, 90, 95, 100, 101, 128, 165-67, 181, 190, 219, 224, 227, 278, 279
  pinasahi nga katungud sang Dios, 96
  pinaagi sa tubo sang grasya, 90-91, 99, 103, 111, 115, 116, 119-20, 126, 136, 138, 152, 207
  mas dako, 5, 30, 41, 81-83, 93, 99, 100, 105, 114, 115, 118, 119, 124, 125, 143, 146, 151, 171, 172, 180, 184, 185, 188, 190, 214, 224, 278, 319
  nga sangputanan sang kasaysayan, 30, 80, 98, 99, 126, 132-35, 140, 258
  paglaum sang, 144, 151, 165, 166, 172-73, 176, 179, 180, 183, 184, 197, 204-05
  indi pagkapareho, 124
  pinaagi sa katarungan, 26-27, 28-29, 30, 31, 32, 34, 45, 46, 48, 50-52, 55, 65-68, 82-84, 90-92, 93, 98, 110, 124, 125, 136, 146, 152, 162, 195, 218, 227, 232, 233, 243, 244, 276, 280
  pangkinahanglanon, 29, 111-12, 198, 214, 218, 232, 271, 273
potential para sa, 86, 101, 113, 125, 167, 180-82, 185, 191, 197, 205, 216
  indi tinuud nga pakamaayo, 139

takus para sa, 26-32, 34, 45, 46, 48, 50-52, 55, 65-68
sa tion sang kaluwasan, 9
sang kaluwasan, 3, 83, 86, 90, 99, 102, 114, 124, 162, 178, 270
ginhalinan sang, 7, 84, 136, 141, 146, 195
talagsahon, 99, 100, 122, 124-26, 135-37, 139, 143, 162, 171, 172, 181, 183, 184, 189, 197, 198, 207, 208, 220, 224, 232
espirituhanon, 29, 30, 91-92, 94, 95, 99, 102, 126-30, 137, 139, 178, 186
pamaagi para sa, 33, 34
umalagi, 30-32, 48, 79, 83, 89, 91, 94, 95, 99, 107, 117, 119, 120, 122, 126-31, 136-38, 140, 141, 144, 145, 151-53, 157, 164-65, 166-69, 172, 173, 179-185, 195-97, 208, 220, 225, 228, 249, 270, 278
sang ditakus nga pag-antos, 30, 99, 126, 131, 136-41, 143-45, 171-73, 182-83, 189, 224
utok, 53, 54, 73
Nobya ni Kristo, 122, 148

Caesar, Gaius Julius, 130, 155
Calvin, John, 285
canon sang Balaan nga Kasulatan, 5, 93, 100, 104, 115, 202, 237, 257
ikasarang, 12, 30, 31, 45, 98-100, 107, 110, 116, 118, 123, 124, 128, 129, 139, 143-44, 160, 179-181, 207
para sa pakamaayo, 13, 30, 45, 46, 98, 100, 116, 119, 120, 122, 125-26, 140-41, 143-44, 162, 167, 172, 181, 182, 264
sa kahadlok, 217
sang Dios, 23-24, 27, 28
para sa kalipay, 13, 26, 264
pagdugang sang, 181
para sa kinabuhi, 13, 126, 129, 146, 201
para sa gugma, 12-13, 126, 160, 186, 246
para sa kauswagan, 12, 129, 139
para sa mga kaangtanan, 7
sang kalag, 99, 135, 144, 145, 160, 179, 233
pagkaunudnon, 12, 13, 69, 112, 113, 119, 190, 194, 258, 277
Chafer, Lewis Sperry
sa palakat ni Satanas, 70
charizomai, 227
chashav, 87
sa mga kabataan kag mga ginikanan nga awtoridad, 206, 207
Kristo. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
Kristohanong pagpangalagad. *Tan-awa* ang bunga ukon production
chromosomes, 57-60, 75, 76
mga siyudad subong mga paglarawan sang walay katapusan nga padya, 80, 152-154, 171
siyudad-mga kagamhanan, 153
grasya para sa tanan. *Tan-awa* ang grasya
paghangup, 14, 49, 127, 129, 215
komunismo, 259
computer sang divine decree, 221, 261, 264-67, 269, 271, 272, 225, 275-78, 280,281
bug-os nga paghunahuna, 129, 216, 233, 264, 270, 278, 280
silot, 50, 51, 52, 54-56, 62, 63, 65-67, 90, 177, 194, 241, 245, 265
halin kay Adan, 55, 56, 67, 68, 76-78, 82, 86, 161, 162, 166
sa tion sang pagkabun-ag, 64, 66, 86, 177
sang espirituhanong kamatayon, 77
Tan-awa man ang Dios
conditional clause, 78-80, 86
convicting ukon pagpanghaylo nga buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu. *Tan-awa* ang Balaan Espiritu
cosmos diabolicus, 101, 104, 117, 138, 184
mga kasugtanan, walay kondisyon, 270
Manunuga, 4, 12, 47, 72, 235, 242, 250, 255, 259, 263, 265, 268
krisis nga mga kahimtangan, katuyoon sang,
mga ani subong mga paglarawan sang walay katapusan nga mga padya, 169
krus
a fortiori, 117, 180, 228
paghulag sang katarungan, 7, 9, 19, 21, 85, 177, 194, 195, 245
sa divine decree, 227, 283
pagkilala sa, 107
bahin sang pagpakig-angot sa, 245

kasarang para sa, 60, 77, 78, 107, 245
pagbatok ni Satanas sa, 77, 280
ginsakdag sang Balaan Espiritu, 21
duha ka kamatayon sa, 20
binuhatan ni, 9, 10, 19-21, 30, 44, 63, 67, 82, 83, 85, 86, 89, 92, 107, 108, 119, 150-53, 166, 178, 202, 229, 240, 246, 281
kultura, 37, 212
sa karon nga kahimtangan sa kamatuuran, 107, 109, 271
paghimalaut
a fortiori, 83
sa pakamaayo, 64
halin sa katarungan, 31, 49, 51, 90, 161, 194
nagauna sa pakamaayo, 83
ginhalinan sang, 67, 84

David, 33, 63, 75, 118, 119, 128, 205
kamatayon
ni Kristo, 9, 19-21, 49, 107, 108, 243, 282
pagkahadlok sang, 216
walay kahadlok sang, 213
lawasnon, 20, 51, 54, 74, 105, 107, 251
kalag, 53, 54
espirituhanon, 19, 20, 29, 30, 47, 48-52, 55, 56, 60, 61, 64, 66, 67, 69, 74, 77, 82, 103, 104, 105, 107, 118, 124, 125, 178
deism, 259
mga demonyo, 71, 72, 101, 121, 241
mga sinakupan ni Satanas, 71
pagkatampalasan, bug-os, 85
dikaioma, 86
dikaioo, 224
dikaios, 24
dikaiosune, 24-28, 85, 88, 156, 192
dikaiosune theou, 27, 28, 227
disiplina
gin-eskwelahan, 159, 167
sang mga tumuluo, 7, 11, 50, 66, 70, 119, 122, 138, 139, 172, 276, 279, 280
mga bahin sang, 40, 258
divine, 17-18, 66, 104, 112, 113, 119, 134, 135, 138, 143-45, 161, 173, 184, 195, 197, 198, 211, 243, 256, 280, 282
tagumatayon, 183
halin sa katarungan sang Dios, 31, 33, 50-51, 173, 268
nagakabug-at, 183
sa pakamaayo, 76
pungsudnon, 134
kaugalingong-, 78, 105, 113, 129, 159-161, 171-172, 207, 242
pagpasidaan, 183
divine nga mga hiyas. *Tan-awa* ang Dios
divine decree, 4, 37, 114, 116, 119, 134, 165, 180, 190, 191, 221, 222, 224, 227, 240-42, 243, 253, 261-87
panudlo sang Bibliya nahanungud sang, 261-85, 286
kag sang hilway nga kabubut-on sang tawo, 215, 239
mga naimprenta sang, 221, 264, 265, 266, 269, 276
kag kabubut-on sang Dios, 4, 240, 261, 262
divine nga kinaiya, 4, 6-9, 17, 20, 21, 32, 33, 46, 65, 77, 83, 84, 100, 121, 134, 164, 180, 186, 205, 225, 227, 234, 236, 239, 241-44, 246, 248-51, 254-56, 258, 260-63, 265, 269, 271, 273, 275
panudlo sang Bibliya nahanungud sang, 234, 236-48, 250-260
Tan-awa man ang Dios
divine nga katukuran, 3, 8, 13, 14, 18, 47, 62, 68, 72, 130, 133, 135, 169, 198-200, 205-208, 231, 242, 243, 264, 277
kag awtoridad, 207, 208, 242, 277
kag disiplina, 134, 198
kag kahilwayan, 206
kag mga sulundan sang pagkamadungganon, 206
mga kasugoan sang, 3
kag kauswagan, 18
katuyoan sang, 18
kag XYZ nga equation, 169, 170
divine nga kaayo. *Tan-awa* ang kaayo
divine nga personalidad. *Tan-awa* ang Dios
divine nga pag-amlig, 3, 18, 43, 197
panudlo sang Bibliya
pagkawalay kahibalo sang, 14, 15
pagkakinahanglanon sang, 2, 5
pagsalikway sang, 13, 14
dunamis, 21, 23

grasya sa tagumatayon. *Tan-awa* ang grasya

epektibo nga grasya. *Tan-awa* ang grasya
eimi, 32
eis, 86, 189
pagkapinili
  ni Kristo, 110, 270, 271
  sang Simbahan, 270, 271
  pagpaathag, 270
  sang Israel, 270
  imprenta sang divine decree, 221, 225, 264, 266, 269, 270
balatyagon
  kag ang Dios, 10, 12, 14, 15, 32, 246, 247
  tawhanon, 12-16, 18, 71, 88, 89, 197, 215, 246
  nagapangalagad, 212
pagkinagubot sang balatyagon sang kalag, 13
pagkamabinatyagon, 16, 17, 71, 104, 134, 170
pinutus
  palibot, 101, 102, 107, 109, 110, 115-19, 134, 136
  tubo sang grasya, 90, 91, 97, 98, 102
epaischunomai, 21-22
kapareho nga kahigayonan, 123, 281
kapareho nga katungud, 123, 281
pagkapareho
  tawhanon, 73, 74, 105, 123, 127, 128, 201, 214, 278
  espirituhanon, 124
equation. *Tan-awa* ang XYZ nga equation
kinaiya. *Tan-awa* ang divine nga kinaiya
mga kinahanglanon, 126, 127, 159, 203, 208-10, 212
katukuran. *Tan-awa* ang divine nga katukuran
walay katapusan nga mga pakamaayo. *Tan-awa* ang pakamaayo; pagpaangkon sang mga padya sa pagkawalay katapusan
kinabuhi nga walay katapusan, 28, 48, 181, 183, 270
  sang mga tumuluo, 109, 110, 121-23, 147, 164, 165, 181, 249, 250
  mga pakamaayo sang, 121, 123
  ni Kristo, 109, 110
  doble nga kabahin, 109
  kag kinabuhi nga walay katapusan, 248
  sang Dios, 234, 236, 237, 248-50, 252
  paglaum para sa mga ditumuluo, 164, 165, 176, 184
  sa tawhanon nga espiritu, 44, 54, 120-24, 185, 218
  pagpaangkon sang, 67, 74, 75, 103, 120, 121, 123, 125, 181, 191, 271
  para sa mga ditumuluo, 165
kasigurohan sa walay katapusan, 48, 55, 114, 121, 122, 173, 194
pagkawalay katapusan
  para sa mga tumuluo, 30, 80
  para sa mga ditumuluo, 54, 101
euaggelion, 25, 26
eusebeia, 32
pagbulubanta sa pagkawalay katapusan, 147, 150, 151, 184, 185
pagpaambit sang Maayong Balita, 94, 116, 134, 198
Eba, 45, 56
kalautan, 6, 9, 13, 15-17, 47, 48, 57, 66-69, 72-74, 89, 91, 101, 107-13, 116-18, 121, 122, 124, 127, 133-35, 147, 152, 197, 199, 201, 213, 215, 231, 243, 256, 267, 277, 280, 281
ebulosyon, 214, 259
sa kaagi nga pagpakabalaan. *Tan-awa* ang pagpakabalaan

pagtoo nga may kapahuwayan, 215, 216
  hanas nga pamaagi, 220
pagkahulog sa sala sang tawo, 15, 47, 49, 51, 56, 62, 65, 71, 72, 75, 77, 84, 87, 124, 138, 162, 192, 269, 278, 281
  pinaagi kay Adan, 10
  kag grasya, 50
  kag espirituhanong kamatayon, 52, 60, 74
pagkalaglag ni Satanas, 263
sayup nga pagtolon-an, 71, 104, 145, 170, 193
kahadlok, 144, 156, 215-17, 219, 220, 222, 223, 226
fetus, 53, 54, 60, 76, 120, 250
pagpuno sang Balaan Espiritu. *Tan-awa* ang Balaan Espiritu
Unang Pagkari. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
Anaw, 39

pagkahibalo na nga daan, 220, 224, 225, 253, 264-66, 269, 270, 272, 276
ginporma nga kalag. *Tan-awa* ang kalag
kahilwayan
  sang Dios, 243, 255
  sang grasya, 9, 20
  tawhanon, 8, 18, 48, 62, 68, 73, 105, 116, 127, 129, 133, 134, 198, 199, 201, 206, 207, 261, 267, 281, 282, 284
  espirituhanon, 151, 190, 199, 208, 209, 278, 282, 283

Hardin sang Eden, 45-51, 55, 56, 68, 72, 77, 83, 85, 101, 117, 121, 162, 256, 285
Mga Hentil, Panahon sang, 92, 93
paghatag, 75, 91, 92, 95, 97, 207, 249, 258
Dios
  abilidad sang, 101, 112, 146, 218, 238, 251, 255
  mga paghulag sang, 62, 84, 277
  pagpalangga ni, 19, 248
  mga hiyas sang, 3, 4, 6-9, 11, 12, 17, 20, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 35-37, 43, 48, 50, 83-85, 121, 186, 234-54, 261-64, 276
  naghimo sang paglaum, 165, 166
  kinabuhi kag kinaiya sang, 31, 246
  panag-iya sang, 114
  mga pakamaayo sang, 7, 13, 20, 30, 32, 34, 44, 48, 79, 80, 84, 91, 92, 94-98, 100, 101-102, 105, 116-18, 119, 120, 123-27, 130, 131, 136-39, 141, 151, 152, 161, 166, 169, 170, 179-81, 184, 192, 197, 209, 220, 222-25, 228, 230, 278
  character sang, 7, 15, 18, 33, 45, 226, 244
  silot sang, 9, 14, 29, 33, 47, 49, 51, 52, 55, 56, 63, 65, 66, 68, 69, 72, 89, 90, 152, 161, 162
  decree sang, 4, 116, 133, 165, 222, 241
  kinaiya sang, 3, 4, 5, 9, 21, 33, 62, 83, 84, 101, 133, 164, 170, 180, 225, 227, 236, 261, 269
  kinabuhi nga walay katapusan sang (*tan-awa* ang kinabuhi nga walay katapusan, sang Dios)
  pagkaara sang, 235, 238, 249, 259, 276
  pagkapatas sang, 9, 31, 32, 47, 65, 68, 82, 88, 99, 105, 119, 138, 150, 162, 241, 272, 284
  pagkamatutum sang, 99, 126, 189, 257, 258, 273
  pagpakig-upod sa, 13, 68, 194-96
  mga abyan sang, 30
  kahimayaan sang, 30, 64, 65, 84, 90, 92, 94, 95, 100, 110, 111, 113, 131, 136, 143, 146, 168, 172, 176, 184, 185, 190, 191, 197, 221, 224, 278, 279
  himaya sang, 16, 17, 30, 65, 90, 100, 128, 151, 161, 173, 188, 206, 224, 226, 227, 233, 235, 240, 261, 263, 264, 271, 275, 278-81, 283
  grasya sang, 46, 50, 65, 81, 82, 91, 106, 109, 110, 122, 123, 173, 197, 207, 227, 232, 236, 239, 248, 254
  kalipay sang, 13
  mahirop nga pagkasuud sa, 5, 19, 29, 92, 97, 98, 184, 258
  pagkamasangkad kaayo sang, 251
  pagkawalay pagbaylo sang (*tan-awa* ang pagkawalay pagbaylo)
  pagkamaangayon sang, 31, 32, 33
  pagkawalay sayup sang, 9
  pagkakinaugalingon sang, 10
  ang pagkawalay katubtuban sang, 6, 7, 10, 12, 16, 18, 21, 32, 37, 38, 226, 227, 236, 238, 239, 247, 250-54, 257, 259, 265, 269, 280
  katarungan sang (*tan-awa* ang katarungan)
  ginharian sang, 194
  gugma (*tan-awa* ang gugma)
  pagkamatinumanon sa, 49, 50
  mga tinutuyo sang, 29, 47, 84, 90, 98, 134, 140, 142, 143, 149, 151, 161, 162, 169, 172, 173, 180, 188, 197, 208, 222
  pagkamakagagahum sa tanan sang (*tan-awa* ang pagkamakagagahum sa tanan)
  pagkaara bisan diin sang (*tan-awa* ang pagkaara bisan diin)
  pagkahibalo sang tanan sang (*tan-awa* ang pagkahibalo sang tanan)
  pagkaisa sa, 235

gin-umpisahan sang, 263
pagkaperpekto sang, 6, 7, 9, 12, 19, 99, 161, 218, 239, 244, 257, 272
personalidad sang, 7, 236-39, 252, 259
plano sang, 15, 29, 31, 32, 44-47, 57, 64-65, 72, 74, 76, 78, 81, 90, 92, 95-97, 101, 103, 111, 114, 115, 117, 119, 124, 125, 125, 126, 128, 136, 138, 142-44, 148, 149, 151, 161-67, 169, 170, 172-74, 176-81, 183, 185, 186, 188, 190, 193, 197-200, 212, 214, 216-222, 223-26, 228, 229, 262, 265, 269, 270, 272, 278, 281, 283, 284
bahin sang pagpakig-angot sa (*tan-awa* ang bahin sang pagpakig-angot)
gahum sang, 95, 255
saad sang, 169, 216
kaangtanan sa, 5, 8-10, 15, 16, 19, 29, 30, 44, 55, 56, 62, 64, 86, 88, 99, 104, 121, 143, 170, 177, 194, 195, 200, 239, 284
kamanggaran sang, 110
pagkamatarong sang (*tan-awa* ang pagkamatarong)
kaugalingong-pagkabuhi, 238
kaugalingong-kahibalo sang, 197, 226, 265
kaugalingong-gugma sang, 16
labaw nga kagamhanan sang (*tan-awa* ang labaw nga kagamhanan)
mga talaksan sang, 15, 62, 84, 91, 108,168, 193
pagkanagakaigo sang, 140
paghunahuna sang, 197, 237, 253, 284
kamatuuran sang (*tan-awa* ang kamatuuran)
kabubut-on sang, 8, 122, 130, 138, 171, 199, 209, 240, 243, 254, 261-63, 268, 269, 275, 276
kinaalam sang, 64, 65, 68, 97, 141, 221, 267
Pulong sang, 6, 15, 17, 31, 34, 44, 46, 49, 50, 60, 64, 67, 79, 89, 94, 95, 98, 111-13, 115, 122, 126, 127, 131, 133, 135, 140-42, 149, 158-60, 164, 168, 171, 183, 187, 193, 196, 197, 202, 204, 206, 209, 213, 225, 228, 231, 233, 236, 239, 251, 257-59, 268, 285
pagkahibalo-sa-Dios, 65, 177, 190, 193, 223, 242, 277
kaayo
divine, 9, 108, 133, 171, 173, 182, 183, 185, 186-190, 197, 201, 204, 207, 209, 212, 216-21, 244, 267, 283
kag kalautan, 46-49, 67, 69-74, 89, 101, 107-110, 112, 116-18, 122, 127, 147, 152, 170, 194, 275
tawhanon, 4, 14-18, 34, 47, 57, 66-67, 72-74, 96, 107-109, 112, 133, 150-52, 201, 231-32, 258, 264, 267, 277, 279-281
Maayong Balita, 62, 63, 87, 94, 103, 134, 143, 164, 165, 177, 180, 183, 184, 189, 190, 192, 193, 195, 214, 218, 223, 250, 257, 270, 277
gobyerno, 118, 134, 135, 146
ni Kristo, 117
espirituhanong dulot sang, 115, 116
grasya, 5, 9, 28, 32, 44, 65, 76, 84, 85, 88, 102, 103, 112-15, 119, 122, 124, 127, 128, 133, 141, 177, 196, 202, 207, 212, 213, 218, 227, 229, 232, 233, 236, 240, 248, 275, 279, 282
para sa tanan, 178, 191, 223, 224
tagumatayon, 30, 144, 145, 213, 218
epektibo, 102, 103, 178, 191, 223, 224
plano sang Dios nahanungud sang, 15, 34, 82, 198, 199, 240, 272, 283
pangkinahanglanon, 29, 93, 100, 113, 129, 149, 168, 198, 264, 273
paghanas, 66, 79, 151, 172
tubo, 11, 90, 91, 97-100, 109, 115-117, 126, 136, 138, 152, 167, 168, 179, 207, 215
pagluwas, 29, 51, 200
nagalabaw sa tanan, 30, 122, 146, 154, 184
grasya nga galamiton sa pag-inoino, 2, 29, 68, 116, 137, 149, 151, 159, 161, 179, 180, 197, 232, 257, 258, 282
pagpaathag sang, 2
katuyoan sang, 3
tubo sang grasya. *Tan-awa* ang grasya
Dakong Puti nga Trono sang Paghukum, 54, 108, 152
pagpasubo sang Balaan Espiritu. *Tan-awa* ang Balaan Espiritu
sobra nga pagkatublag, 105, 150, 196, 223

hamartia, 62
kalipay, 30, 53, 79, 98, 117, 128, 129, 138, 151, 156
ikasarang para sa, 13, 41, 264
walay katapusan, 147, 151
pagkataranta sa pagpangita sang, 141, 172
sang Dios, 12, 263
perpekto, 140
pagpakig-ambit sang iya sang Dios, 5, 263
pagpaayo, 115
hermeneutics, 153, 171
makusog nga sangputanan sang kasaysayan. Tan-awa ang pakamaayo
kasaysayan
sa anghel, 263
Simbahan, 145,
kapanahon ukon kadungan, 47, 117, 126, 133
pagdumala ni Jesu-Kristo, 71, 128, 134, 146, 149, 170, 274, 276
panghitabo sa, 34, 132, 133, 277
pinakadako nga tion sang, 64, 132
sang katawhan, 8, 20, 44, 69, 72, 104, 108, 117, 118, 193, 194, 198, 201, 202, 235-39, 241, 251, 261-63, 265, 266, 274, 275, 280, 281, 284, 285
pagbadbad sang, 117, 126, 133, 145
mga palakat sang, 119, 133
pagkabalaan, 5, 161, 237, 244
Balaan Espiritu
bautismo sang, 74, 103-09, 114, 122, 205, 250
pagdumala sang kalag, 102, 111-13
pagpanghaylo ukon convicting nga buluhaton sang, pagpangalagad sang, 2
pagsangkap sang, 114
pagpuno sang, 13, 17, 47, 68, 95, 100, 102, 108, 111-13, 122, 123, 137, 159, 168, 194, 196, 202, 206, 208, 211, 236, 282
unang mga bunga halin sa, 136, 138, 172
pagpasubo, 13, 112, 114
pag-ugayong sang, 136
pagpuyo sang, 102, 110, 111, 114
sa sulud nga awtoridad sang, 13
kawilihan sang, 78, 87
gugma sang, 247, 248
aton Manunudlo, 113, 202
gahum sang, 206
pagpalong, 13, 112
katungdanan sa birhen nga pagbuntis, 87
pagselyo sang, 102, 114
pito ka mga buluhaton sang pagpangalagad sa tion sang kaluwasan, 102, 114, 116, 178
nagsakdag kay Kristo didto sa krus, 20
pagpanudlo nga buluhaton sa pagpangalagad sang, 137, 193, 236
batok sa makasasala nga kinaiya, 111, 113, 194, 195
paglaum, 141-44, 146, 151, 163-66, 167-172, 191, 199, 211
equation sang, 173, 174, 176-80, 182-90, 208, 213, 215-19, 222
tawhanong kaayo. *Tan-awa* ang kaayo
tawhanong pagkamatarong, 62, 88, 108, 229-231
tawhanong espiritu, 44, 45, 53, 54, 103, 120, 121, 147, 181, 185, 193, 218, 268-69
bana kag asawa, 16, 45, 49, 51, 72, 75, 98, 107, 109, 127, 212
hyper-Calvinism, 268, 285
paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona, 19, 77, 114, 245, 252, 282

idealism, 259
pagkawalay pagbaylo, 5, 10, 19, 30, 31, 48, 192, 226, 234, 236, 255, 262, 271, 273
gugma nga wala sing ginatumod, 11, 15, 210, 212
divine, 10, 11, 14, 15, 162, 247, 248
tawhanon, 127, 211-13
pagpaangkon, 164
sang sala ni Adan, 55, 56, 69, 75, 76, 125, 143, 177, 184, 214, 218
sang mga pakamaayo samtang buhi pa diri sa duta, 125, 126, 128-31, 135-37, 144, 151, 162, 164-66, 168, 172, 176, 179, 182, 185, 186, 189, 199, 224
panudlo sang Bibliya nahanungud sang, 44, 45

sang kinabuhi nga walay katapusan, 74, 103, 120, 122, 125, 184, 185, 192
mahukmanon, 52, 81, 83, 85, 90, 126, 179, 180, 280
sang kaugalingong mga sala kay Kristo, 19, 44, 63, 66, 75, 81, 85, 107, 125, 185, 192, 195, 215
tinuud, 52, 55, 75, 90, 120, 126, 146, 177, 181, 281
sang mga padya sa pagkawalay katapusan, 146, 151, 165, 166, 169, 173, 176, 181, 182, 186, 190, 191, 197, 208, 222, 228
sang pagkamatarong, 74, 81-83, 85, 86, 88, 117, 125, 166, 167, 185, 215, 224, 230
sang kinabuhi sang kalag, 53, 54, 56, 120, 125, 143, 177, 182, 184, 197, 214
nagapuyo nga pagkamatarong. *Tan-awa* ang pagkamatarong
indi pagkapareho, 105, 123, 124, 278
pagkamatinud-anon
divine, 5, 7, 9, 10, 16, 19, 24, 26-28, 31, 33, 44, 51
tawhanon, 6
pagpakighiusa sang nagkalainlaing pungsod, 134, 198
Ishah, 45, 46
Israel
Panahon sang, 63, 87, 93, 111, 148, 206
pungsod sang, 30, 31, 93, 104, 118, 133, 134, 154, 270
sa kaliwatan, 270
espirituhanon, 270

pagkamaimon, 118, 201
Jeshurun, 30, 104, 169, 189
Jesu-Kristo
aristocracy sang, 202
pagkayab ni, 20, 105, 107, 109
pagkabun-ag ni, 76-78
dugo ni, 215
lawas ni, 146-48
kamatayon ni, 9-11
kopya ni Adan, 75,77
unang pagkari ni, 69, 77, 202
nagahimaya, 137, 143, 151, 165, 180, 199, 204, 208, 228
Mataas nga Pari, 92, 94
pagkatawo ni, 21, 75-77, 82, 202
paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona (*tan-awa* ang paghiusa sang Dios kag tawo sa isa ka persona)
pagkakilalahan sa, 74, 107, 108
pagkawalay sayup sang Iya pagkatawo, 19, 64, 77, 78, 82, 107, 245
pagpuyo sang, 110, 111, 165, 240
paghukum para sa sala, 20, 21, 64, 67, 77, 82, 108, 125, 177, 179, 195, 226, 245
lingkoran nga hukmanan ni (*tan-awa* ang lingkoran nga hukmanan ni Kristo)
Ulihi nga Adan, 77, 78, 86
pagkilala sang tanan kay, 141
hunahuna ni, 17, 122, 137, 148, 150, 222
pagkanalikupan ni, 16, 34, 79, 126, 131, 139, 151, 156, 166, 186
kaangtanan kay, 5
pagkabanhaw ni, 20, 89, 105, 107, 109, 110
ikaduhang pagkari ni, 72, 102, 122, 124, 148, 162, 256
ikaduhang persona sang Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, 60, 87, 92, 109, 279
kaliwat sang babayi, 45, 60
pagpakigtipon ni, 20, 105, 107, 109
espirituhanong kamatayon ni, 19, 20, 105, 107, 243, 281
mataktikanhon nga kadaugan ni, 20, 94, 99, 105, 180, 202
paghiusa kay, 48, 102-04, 107-110, 114, 122, 205, 206, 222, 250, 271
binuhatan ni, 246
Mga Hudiyo, 31, 53, 62, 134, 213, 228, 270, 274
Josephus, 26
paghukum, 67, 207, 209, 212, 227, 230
lingkoran nga Hukmanan ni Kristo, 108, 146, 148-56, 158, 162, 164, 170, 172, 182-85, 197, 222, 278
mahukmanon nga pagpaangkon. *Tan-awa* ang pagpaangkon
katarungan
nagapakamaayo, 7-10, 50, 51, 92, 97, 98, 124

nagasilot, 49, 50-52, 55, 61, 68, 69
dikaiosune (*tan-awa* ang *dikaiosune*)
nagadisiplina, 7, 50, 52, 66
sa divine nga kinaiya, 4, 5, 7-9, 19-21, 33, 34, 82, 244, 245
etymology, 24, 26, 27
kag grasya, 29
kag pagpaangkon, 44, 52, 55, 56, 67, 81, 82, 126
paghukum, 7, 9-11, 18-21, 40, 67, 77, 82, 83
kag gugma, 5, 10, 11, 12, 14-16, 19-21
subong bahin sang pagpakig-angot (*tan-awa* ang bahin sang pagpakig-angot)
paglukmay sa, 9, 28
kabilogan sang, 21, 24-29, 33, 34, 83-87, 109, 110, 146, 147, 244-46
pagpakamatarong, 52, 85-87, 88-90, 98, 211, 220, 224, 225

kaleo, 223
kenoo, 252
kenosis, panudlo sang Bibliya nahanungud sang, 252
Hari sang mga hari, 93, 105, 148, 150, 201, 202, 205
kletos, 191, 223

linaw sang kalayo, 47, 54, 64, 69, 101, 108, 121, 194
lambano, 32
hinambalan sang pagpaigo-igo, 80
kasugoan nahanungud sang kahilwayan, 209
kasugoan sang gugma, 209
pagkapangulo, 201
ni Adan, 47
sa simbahan, 115
nagapadayon nga kabaskugon, 130
pagkabalaodnon, 47, 145
Lebitanhon nga pagkapari, 92
kinabuhi,
biological, 44, 52-54, 56, 76, 120, 125, 143, 177, 184, 242, 259
mga detalye sang, 126
tawhanon ukon sang tawo, 44, 52, 53, 69, 76, 109, 120, 143, 177, 178, 184, 214, 259
mahanas sa, 15, 34, 251
kalag, 44, 52-55, 76, 120, 125, 143, 166, 177, 182, 184, 189, 214, 217, 248, 242, 258, 259
pagkirab sang, 53, 54, 120
logizomai, 87
gugma
kag disiplina, 50
divine, 10-12, 14-17, 21, 22, 85, 246-48
sa divine nga kinaiya, 4, 5, 9, 10, 246
sa Hardin sang Eden, 45, 48-61
kag grasya, 29, 32
tawhanon, 10-14, 117, 212, 246
wala sing ginatumod (*tan-awa* ang gugma nga wala sing ginatumod)
kag sang katarungan sang Dios, 19-21, 82, 84, 85, 117
sayup nga paghangup, 14-18
kaugalingon (*tan-awa* ang kaugalingong gugma)
subong bahin sang pagpakig-angot (*tan-awa* ang bahin sang pagpakig-angot)
subong bahin sang kasayuran (*tan-awa* ang bahin sang kasayuran)
kag sang pagkamatarong kag katarungan sang Dios, 5, 9, 10, 14, 15, 20, 65, 77

walay pagpaangay-angay sa divine nga katarungan, 72, 122, 193, 196, 254
pagkahamtong, 197
panumbalik, 195
kaluwasan, 192, 193
Tan-awa man ang pagpaangay-angay sa divine nga katarungan
mallon, 80
kaminyoon, 62, 107, 109, 242
pagkamartir, 145
Maria, iloy ni Kristo, 75, 76, 215
materialism, 214, 259
pagkahamtong
pagpaangay-angay (tan-awa ang pagpaangay-angay sa divine nga katarungan)
pag-abante sa, 109, 112, 135, 136, 151, 155, 158, 168, 171, 179, 180, 188, 192, 207, 222, 224, 272, 278
balabag, 34
labaw pa, 149, 167, 192, 199

mga pakamaayo sa, 100, 119, 129, 131, 136, 137, 167, 264
pagkawalay pagpaangay-angay (*tan-awa* ang pagkawalay pagpaangay-angay sa divine nga kinaiya)
subong ang tinutuyo, 115
espirituhanon, 6, 29, 34, 48, 89, 95, 98, 100, 102, 105, 115, 121, 125-27, 129-32, 137, 139, 143, 148, 184-86, 199, 202, 203, 243
pagtilaw sang, 138
meiosis, 60, 75
Melquisedec, 93
sala sa panghunahuna. *Tan-awa* ang sala
kalooy, 151, 248
paanggid sang military decoration. *Tan-awa* ang purongpurong
Millennium, 30, 69, 87, 93, 105, 117, 124, 162, 256, 275
mitosis, 57
monism, 260
monogenes, 76
Kasugoan ni Moises, 32, 62, 63, 67, 68, 86, 205
Moses, 30, 34, 62, 63, 87, 105, 130, 189, 205, 250, 283
mut, 49

Napoleon, 130, 154, 202, 204
nephesh, 54
neshamah, 53
Nicodemus, 103
Noah, 168, 169, 205
non posse peccare, 77

pagkamaangayon, 160, 196, 202, 225, 226, 228
pagkamakagagahum sa tanan, 8, 83, 234, 236, 240, 254
pagkaara bisan diin, 234, 236, 250, 251
pagkahibalo sang tanan, 4, 9, 63, 221, 234, 236, 240, 241, 252, 253, 261, 263-66, 269-73, 276-78, 280, 285

ousia, 234
pantheism, 250, 259
paradidomi, 227
pator-manunudlo, 89, 97, 98, 100, 156, 158
awtoridad sang, 115, 116, 158, 159, 207, 256
pakamaayo pinaagi sa pag-inupdanay, 131, 156
kag pagpanudlo, 21, 113, 115, 131, 158, 159, 160, 168
dulot sang, 2, 115
purongpurong sang himaya, 156
Pablo, 31, 34, 60, 62, 63, 67, 69, 77-80, 81, 84, 86, 87, 93, 98, 107, 109, 115, 124, 137, 139, 141, 145, 146, 152, 154, 155, 157, 160, 184, 186, 189, 190, 212, 229, 283
silot tungud sang sala, 20, 63, 67, 108
pagkaperpekto, 223
Panahon sang, 45, 46, 48, 51, 65, 162
ni Adan, 48
perisseuo, 83
kaugalingong gugma, 210, 212
divine, 11, 13, 15, 45, 50, 85, 161, 228, 232, 247, 248
tawhanon, 127, 212, 233
kaugalingong sala, 20, 44, 51, 61, 62, 75, 77, 81, 82, 85, 86, 107, 109, 118, 119, 125, 282,
ginpaangkon kay Kristo, 63, 108
Philo, 26
lawasnon nga pagkabun-ag. *Tan-awa* ang pagkabun-ag
pisteuo, 87
pivot, 30, 134, 135, 169
pleroma, 30, 130, 131, 135, 145, 169, 176, 189, 284
bahin sang pagpakig-angot, 7, 8, 18, 44, 45, 50, 51, 55, 80, 83, 125, 177, 230
para kay Kristo didto sa krus, 245
katarungan subong, 7, 9, 18, 19, 32, 44-46, 50-52, 55, 65, 66, 80, 83, 117, 118, 124, 125, 162, 166, 168, 194, 195, 227, 245, 271
gugma didto sa Hardin subong, 45, 46, 50, 51
bahin sang kasayuran, 11, 19
punto sang pagkamasaligan, 10
polus, 80
polytheism, 258
kahimtangan sang pagpakabalaan. *Tan-awa* ang pagpakabalaan
posivitism, 259

posse non peccare, 77
potential
para sa pakamaayo, 86, 101, 102, 110, 113, 125, 126, 166, 169, 180, 181, 185, 191, 196, 205
kag ikasarang, 98, 99, 179, 180
una, 166, 177, 178
para sa pagtubo, 102, 109, 110, 156, 166, 167
mga pagpaangkon, 125, 179-81
nahauna, 106, 107, 124
sang mga padya, 182, 183, 185
para sa kaluwasan, 65, 66, 125, 167, 170, 177, 178, 184-85, 192, 218
ikaduha, 166, 167, 183
ang sunud ukon ikaduha, 107, 124
espirituhanon, 161
ikatatlo, 167, 181, 184, 218, 222, 224
pangamuyo, 74, 92, 95, 130, 183, 232, 258, 272, 282
pagkapili na nga daan, 225
kag divine decree, 264, 266, 267, 271, 272
kag sa pagtolon-an nga pangatarungan, 220, 221
sayup nga pagbadbad, 266, 285, 286
pagkapari, 94, 95, 97, 98
ni Kristo, 93, 110, 196
pag-isahanon ni (tan-awa ang pag-isahanon)
harianon, 93-95, 196, 206, 207
para sa tanan, 93
pag-isahanon, 72
sang divine nga katukuran, 4, 26, 47, 129, 134, 198, 206, 207
sang pagkapari, 2, 67, 68, 94, 95, 102, 116-17, 196, 207, 209, 232
prosisyon, panudlo sang Bibliya nahanungud sang, 271
production
luwas sang Balaan Espiritu, 108
suno sa balaod, 92, 96, 97, 151, 152
indi ang palaagihan sang pakamaayo, 92, 94, 96, 97, 207
indi ang palaagihan sang pagtubo, 97, 282
espirituhanon, 94-97, 207, 264, 282
saad sang Dios, 32, 60, 69, 100, 111, 114, 156, 165, 168, 169, 195, 196, 213, 216, 217, 220, 228, 258, 270
pagpauswag, 80, 127, 140
paglukmay, 9, 11, 20, 29
prosopolempsia, 32
prosopon, 32
kauswagan
ikasarang para sa, 29
ni David, 118
sa pagkawalay katapusan, 79, 136, 144
pungsudnon, 18, 118, 119, 134
sa propesyon, 118, 129
ginhalinan sang, 131
espirituhanon, 79, 119, 120
mataas nga grasya, 226
subong pagtilaw, 140, 181, 220, 221
samtang buhi diri sa duta, 30, 31, 34, 35, 71, 72, 99, 100, 118, 119, 125, 128, 131, 135, 137, 143, 164, 169, 189, 198, 224
protasis, 78, 86
pag-amlig, divine, 197, 198
pagpalong sang Balaan Espiritu. *Tan-awa ang Balaan Espiritu*
Pagsabnit sang Simbahan, 89, 90, 93, 105, 121, 140, 141, 146, 147, 156, 157, 173, 181, 183, 185, 222
tinuud nga pagpaangkon. *Tan-awa* ang pagpaangkon
panumbalik, 13, 50, 66-68, 100, 102, 109, 110-13, 122, 123, 138, 159, 168, 173, 190, 195-97, 206, 207, 223-225, 231, 243, 257, 264, 272
pagpaangay-angay (*tan-awa* ang pagpaangay-angay sa divine nga katarungan)
pagkawalay pagpaangay-angay (tan-awa ang pagkawalay pagpaangay-angay sa divine nga katarungan)
pagbinaylohanay, 212, 213
pagpasag-uli sang buut, 17-11, 20, 63, 65, 94, 95
pagpanubus, 9, 11, 20, 140, 243
pagpanubus nga kasulbaran, 9, 12
reflex motility, 53
pagkatawo liwat sa kalag, 103, 110, 120, 250
relihiyon, 16, 32, 75, 104, 283

paghinulsol, 15, 255
pagtahod, 16, 66, 72, 131, 186, 204, 206, 211
pagkabanhaw
  lawas, 89, 121, 123, 136, 140, 143, 151, 171, 181, 183, 185, 190, 221-23
  ni Kristo (*tan-awa* ang Jesu-Kristo)
malampuson halin sang nag-agi nga panghitabo sang kahimtangan sa kamatuuran, 107, 152
baliktad nga panghunahuna, 216, 218, 219, 223-25, 228
pagkabaliktad, 13, 14, 18, 34, 68, 71, 112, 122, 123, 134, 135, 144, 161, 197, 230, 258, 277, 280, 282
nagbaliktad, 123, 139, 145, 152, 170, 172, 183, 197, 212, 222, 243, 280
mga padya, walay katapusan, 7, 30, 80, 90, 97, 108, 120, 122, 123, 136, 137, 140, 143, 146, 150-54, 161, 164, 169, 170, 172, 173, 181, 182, 185, 189, 205, 222, 224, 228
tuo nga burubilog, 13, 14, 16, 57, 89, 126, 148, 218
pagkamatarong
  dikaiosune (*tan-awa ang dikaiosune*)
  sa divine nga kinaiya, 5, 9, 34, 50
  doble nga kabahin, 109, 205
  etymology, 24, 26, 27
  kag grasya, 29
  pagpaangkon sang, 9, 28, 32, 74, 83, 85-87, 90, 91, 125, 179, 180, 230
  pagpuyo, 126, 184, 232
  mahukmanon nga panghunahuna, 24, 26, 27
  paglukmay sang, 11, 28
  kabilogan sang, 5, 7, 10, 14, 16, 51, 83, 84, 107, 151, 161, 162, 243, 244
harianon nga pamilya
  ni David, 75
  sang Dios, 31, 55 89, 92-94, 102, 104, 106, 109, 110, 113-15, 121, 123, 124, 130, 133, 142, 146, 147, 165, 172, 179, 191, 199-05, 213, 216, 221, 222
sulundan sang pagkamadungganon sang harianon nga pamilya, 200, 201, 203-14, 223, 232
  kag sang divine katukuran, 206, 207
  kag sang divine nga pagkamatinud-anon, 199
  pagkalabaw sang, 201-04
  kag XYZ nga equation, 200, 203, 205,

kaluwasan, 9, 17, 20, 21, 29, 33, 44, 52, 54, 55, 62-65, 67, 73, 74, 78-80, 82-89, 92, 93, 96, 100-02, 104, 105, 108, 114, 119, 124, 125, 137, 143, 148, 152, 161, 162, 164-67, 170-73, 178, 180, 181, 184, 191-93, 195, 196, 215, 222, 227, 239-41, 248
  kag sang *a fortiori*, 81-83, 85
  pagpaangay-angay (*tan-awa* ang pagpaangay-angay sa divine nga katarungan)
  pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang, 9, 20, 87
  kag sang katarungan, 9, 27, 28, 85, 86, 124, 125, 162
  pagkawalay pagpaangay-angay (*tan-awa* ang pagkawalay pagpaangay-angay sa divine nga katarungan)
  buluhaton sang pagpangalagad sang Balaan Espiritu, 2, 102, 104-06, 108, 110, 114, 128
  kag sang pagkamatarong kag divine nga katarungan, 4, 27
  pagpakabalaan, 121
  ni Kristo,
  sa kaagi ukon nagakahitabo, 74, 121, 222
  kahimtangan, 74, 110, 111, 114
  kinataasan, 7, 89, 122, 124, 140, 223
Satanas
  ang kaaway, 47, 49, 51, 56, 69, 70-72, 77, 101, 109, 124, 139, 202, 205, 214, 215, 258, 263, 282
  pag-ataki sa kaliwatan ni Kristo, 39
  panudlo sang Bibliya nahanungud sang,
  ginharian sang, 69, 72, 73, 76, 116, 148, 193
  plano sang, 46, 47, 69, 71, 72, 74, 97, 101, 104, 107, 116, 146, 170, 214, 282
  manugdumala sang kalibutan, 46, 47, 69, 71, 83, 117, 133, 137, 139
  hanas nga pamaagi sang, 22, 46, 47, 69, 70, 254

grasya sa pagluwas. *Tan-awa* ang grasya
pagselyo sang Balaan Espiritu. *Tan-awa* ang Balaan Espiritu
Ikaduhang Pagkari. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
kaugalingong-pagkamatarong, 9, 17, 32, 62, 86, 160, 161, 186, 208, 215, 226, 230-32, 279, 284
Septuagint, 26
pagkigtipon. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
Shekinah Glory, 111, 250
sala, 9, 10, 13, 14, 44, 45, 48, 62, 65, 67, 102, 111, 118, 150, 194, 195, 218, 223, 231, 245
  ni Adan, 50, 55, 56, 60, 61, 63, 77, 86
  pagpamayad para sa, 11
  sang pagkahibalo, 56
  subong isa ka krimen, 68, 133
  disiplina tungud sang, 138
  paghukum sang, 6, 9, 10, 21, 64, 68, 77, 81, 85, 108, 117, 161, 177, 178, 180, 184, 194, 196, 227, 245, 283
  panghunahuna, 57, 62, 66, 126, 145, 195, 201, 211
  kag sang pagkahibalo sang tanan, 9
  dayag, 62, 64, 66, 201
  mga sulundan sang, 68
  silot sang, 20, 60, 108
  kaugalingon (tan-awa ang kaugalingong sala)
  sangputanan ukon bunga sang, 48, 51, 66
  tiyanggihan sa ulipon sang sala, 9, 11, 20, 189
  ginhalinan sang, 61, 275, 276, 281, 282
  tubtub sa kamatayon, 122, 145, 172
  sa pamulong, 62, 66, 127, 207
makasasala nga kinaiya, 55-62, 64, 66, 68-70, 72, 74-76, 89, 91, 101, 108, 110, 112, 113, 119, 124, 138, 143, 148, 151, 184, 194, 201, 203, 226, 232, 244, 256, 257, 268, 275,
  pag-angkon ukon panag-iya sang, 51
  kinaunahan nga sala ni Adan
    ginpaangkon, 44, 52, 55, 56, 61, 62, 74-76, 125, 142, 177, 184
  puloy-an para sa kinaunahan nga sala ni Adan, 55, 56, 61, 64, 68
  pagkatawo ni Kristo nga wala sang, 76, 107, 245
  pagpanghaylo sang, 13, 56, 69, 72, 73, 111, 112, 194
  gahum nabuntog, 74, 102, 103, 107, 108-11, 199
  pagkuha sang, 101, 121, 146
  nagpuyo sa lawas sang tawo, 56-58, 72, 73, 90, 101, 110
  ginpaalinton sang lalaki, 52, 57, 60, 75
  palakat sang, 57, 66, 71, 91, 101, 107, 109, 112, 115, 117
sa katilingban nga kauswagan, 129
sosyalismo, 47, 132, 133, 201
solon, 192
kalag
  ginporma, 53, 54, 76
  tawhanon, 6, 12-14, 30, 45, 47, 49, 53-56, 71, 74, 102, 110-13, 119, 140, 147, 150, 193, 194, 201, 210, 212, 215, 236, 268, 281
labaw nga kagamhanan, 5, 68, 83, 114, 234, 236, 239-42, 243, 244, 262, 266, 268, 273, 275, 276, 281, 283, 285
espirituhanong kamatayon, 103
espirituhanong mga dulot, 94, 102, 114, 115, 130, 207
espirituhanon nga kinabuhi, 11, 13, 19, 31, 44, 46, 67, 78, 79, 93, 98, 101, 109, 112, 123, 143, 158, 164, 165, 173, 176, 179, 194, 196, 197, 199, 202, 204-06, 210, 212, 249, 252, 280, 282, 284
espirtihanong pagkahamtong. *Tan-awa* ang pagkahamtong
SPQR, 93, 154, 158
Stephanos, 80, 154-56
  alimpatakan sang pangisip, 13, 17, 202, 271
  pag-antos, 55, 135, 137-40, 143, 151, 172, 189
  sang tumuluo, 131, 135, 137, 139
  takus, 184
  sang ditumuluo, 55
  ditakus, 28, 99, 131, 135, 136, 138-41, 143, 144, 151, 156, 171, 172, 182-85, 188, 189, 215, 224

mataas nga grasya, 30, 31, 35, 99, 100, 102, 113, 114, 118, 119, 122, 124, 125, 127, 131, 132, 134, 135, 137-39, 144, 155, 170, 173, 184, 188, 214, 226, 284
Mataas nga Korte sang Langit, 85, 146, 212, 244, 255

mataktikanhon nga kadaugan
sa pagsinumpunganay sang mga anghel, 30, 99, 117, 138, 180, 205
sa Kristohanon nga kinabuhi, 30, 94, 165
umalagi nga pakamaayo. *Tan-awa* ang pakamaayo
umalagi nga kasigurohan, 48, 116, 117
Napulo ka mga Kasugoan, 32, 34, 62, 86, 206
tetelestai, 20
theos, 23, 27, 186, 188
panahon, gintuga sang Dios, 4, 250
pagtugot, sang dihamtong nga mga tumuluo, 210
mga dila, espirituhanong dulot, 16, 32, 91, 104, 115, 170, 193, 212
kahoy sang kinabuhi, 45, 46, 117
kahoy sang kaalam sang maayo kag kalautan, 46, 48-50, 77, 117
kahoy, subong ang krus, 117
Dakong Kasakit, 30, 93, 105, 114, 147
Tatlo ka mga Persona sa Isa ka Dios, 5, 10, 15, 16, 19, 21, 84, 235, 244, 246, 250, 257, 263, 265, 271, 279, 281
Trojan nga Gira, 29
kamatuuran, 13, 16, 17, 19, 34, 49, 89, 92, 103, 127, 168, 179, 201, 210, 219, 225, 230, 231, 244, 249, 250, 257, 258, 273
tsedaqah, 26, 88

kinataasan nga pagpakabalaan. *Tan-awa* ang pagpakabalaan
labing mataas nga grasya, 30, 131, 150, 144, 155, 156, 170, 189
walay kondisyon nga mga kasugtanan. *Tan-awa* ang mga kasugtanan
paghiusa kay Kristo. *Tan-awa* ang Jesu-Kristo
walay limitasyon nga pagpamayad, 9, 63

kamatuuran, 5, 83, 234, 236, 256, 257
birhen nga pagkabun-ag, 19, 47, 60, 75, 76, 81, 216
birhen nga pagbuntis, 76
putling kaayo, Kristohanon, 46
kabubut-on, 7, 49, 65, 66, 70, 103, 121, 123, 166, 193, 194, 198, 201, 206, 235, 242, 268, 269, 274. 284
kag sang pagsinumpunganay sang mga anghel, 45, 71, 194
sang mga tumuluo, 41, 42, 65, 88, 111, 122, 149, 159, 162, 166
ni Kristo, 77
pagpamilit, 190, 206, 208, 253, 266, 267, 282, 284
kag sang divine decree, 190
kag sang kahilwayan, 9, 72, 113, 183, 197, 241, 253, 262, 264, 265, 268, 275, 276
tawhanon, 204, 262, 277, 278
madumilion, 50, 63, 66, 77, 90, 101, 110, 122-24, 134, 135, 192, 194, 197, 215, 221, 258, 268, 276, 277
sigurado, 1, 5, 45, 46, 49, 77, 86, 88, 100, 133, 149, 159, 162, 168, 177, 188, 190, 191, 194, 199, 270, 274, 282
kag sang pagkalabaw nga kagamhanan, 190, 239, 241, 253, 261, 262, 265, 268, 275, 276, 280, 283, 285
pagtilaw sang, 48
sang mga ditumuluo, 90, 177, 178, 223
gamit sang, 6, 198, 199
bautismo sang tubig, 104
kabubut-on sang Dios. *Tan-awa ang Dios*
matris ukon tiyan, 53, 76, 103, 120, 161
purongpurong
makusog sa hampang, 79, 157, 158, 161
sang himaya, 156
sang kinabuhi, 156
militar, 154, 155, 157
paanggid sa military decoration militar, 79, 153
sang pagkamatarong, 155

espirituhanon nga mga padya, 155, 157, 158, 165

X nga radical, 173, 176-80, 182, 184, 185, 189, 191-94, 197, 199, 214, 215, 217

XYZ nga equation, 173-76, 178-85, 189, 191, 197, 200, 203, 204, 208, 213, 215, 217, 218, 222, 228

Y nga radical, 173, 176, 178-82, 184, 185, 189, 191, 193, 196, 199, 202, 204, 205, 215, 217, 224
Yahweh, 87, 228

Z nga radical, 123, 176, 180-84, 188, 191, 196, 197, 199, 202, 205, 242, 219

PUNOAN NGA MGA LIBRO NI R. B. THIEME, JR.
GINPASALIG NGA PAGPASUNUD

The Plan of God
The Trinity
Slave Market of Sin
The Barrier
Rebound & Keep Moving
Isolation of Sin
The Faith-Rest Life
God the Holy Spirit vs. The Sin Nature
Mental Attitude Dynamics
Heathenism
Divine Guidance
Prayer
Witnessing
The Prodigal Son

SA PAGTOLON-AN NGA MGA PAGTOON SA BIBLIYA

Ang panudlo sa Bibliya, ang kabilogan sang panudlo nga ginkuha pinasubay sa Pulong nga pagsaysay sang Balaan nga Kasulatan, nga amo ang sulundan kag talaksan para sa espirituhanong kamatuuran. Ang pagtoon sa Bibliya nagasangkap sang espirituhanong pagkaon para sa mga Kristohanon (Mateo 4:4).

Ang pagkamahinungdanon sang panudlo sa Bibliya indi gid mahimong pasobrahan pagpatin-aw (Mga Salmo 138:2). Ang Dios nagamando sa Kristohanon sa pagbalhin ukon pagbaylo sa sulud (Mga Taga-Roma 12:2). Ini nga pagbalhin nagakinahanglan sang adlaw-adlaw nga pagbag-o sang hunahuna ukon pang-inoino pinaagi sa pagtoon kag paggamit sa Pulong sang Dios (2 Mga Taga-Corinto 4:16; Mga Taga-Efeso 4:23).

Sa madamo nga mga tinuig ang sa pagtolon-an nga mga klase sa Bibliya nga gintudlo ni R. B. Thieme, Jr., nagsangkap sang adlaw-adlaw nga espirituhanong pagkaon para sa iya katilingban. Ang mantalaan, DVD's, kag mga MP3 CDs sa [English] andam sa wala sang bayad ukon katungdanan. Ang *Basahon Talaan sang Sa Pagtolon-an nga mga Pagtoon sa Bibliya* igasangkap sa tion nga pangayoon.

R.B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES
P.O. BOX 460829
HOUSTON, TEXAS 77056-8829
www rbthieme org
713-621-3740

ROBERT B. THIEME, JR. (1918-2009), nagpabilin nga makahuluganong tingog sang Pagkakristohanon sa bilog nga kalibutan. Ang iya mapisanon kag mahagoon, kabatbatan nga panudlo nakapasad sa kinaunahan nga mga pinulongan sang Balaan nga Kasulatan sa kapawa sang masaysayon nga kabilogang kahulugan sa diin ang Bibliya ginsulat. Ang iya pagpamag-o nga pamaagi sang kapulongan, mga panghulagway, kag bibliyanhon nga mga pagpamatuud matin-aw nga nagapahibalo sang masaligan nga mga kamatuuran sa Pulong sang Dios. Si Thieme may pinatik sa plaka sang sobra sa onse ka libo ka oras sang mga wali kag nagmantala sang sobra sa isa ka gatos ka mga libro nga bastante ukon puno sang mga bersikulo sang Bibliya.

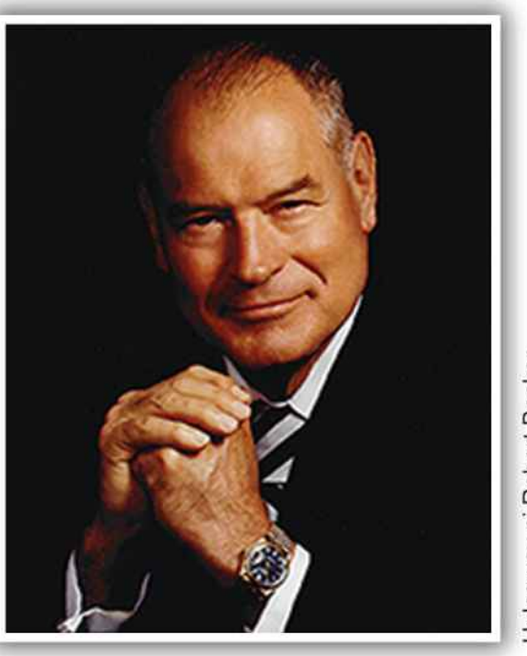

Hulagway ni Robert Becker

Si Thieme naggradwar sa Unibersidad sang Arizona (Phi Beta Kappa) kag Dallas Theological Seminary (summa cum laude). Ang iya mga pagtoon sa seminaryo nauntat tungud sang katungdanan sa serbisyo militar sang Ikaduha nga Gira sa Bilog nga Kalibutan panahon sa diin ginpataas siya sa ranggo sang lieutenant colonel sa United States Army Air Corps. Pagkatapos mabug-os ang iya buluhaton sa paggradwar sang 1950, nangin pastor siya sang Berachah Church sa Houston, Texas. Ang iya dako nga kahanasan sa Griyego, Ebreyo, teyolohiya, istorya, kag pagpanuki ukon pangusisa sang teksto nagsangkap sa katukuran para sa may tama kadako nga katungdanan niya sa kinabuhi sang pagtoon kag pagtudlo sang Pulong sang Dios. Si Thieme nag-untat subong pastor sang Berachah Church pagkatapos sang singkwentay tres ka tuig sang matutum nga pagpangalagad.

Ang Pagkamatinud-anon sang Dios

nagapasiguro sa katawhan nga ang hingpit nga pagsalig sa perpekto nga Dios pirmi nahan-ay kag nadumalahan. Ang malig-on nga kabakod sang kinaiya sang Dios bug-os nga sa likod sang kada butang nga Iya ginahimo ukon ginasakdag. Ang tanang hiyas sang Iya kinaiya nagaporma sang isa ka malig-on, indi mabahinbahin nga kabilogan—ang Iya bug-os nga persona—kag ang kada hiyas nagainugyon sa pagpanghikot sa bug-os nga paghinangpanay para sa pinakadakong ikaayo sang tumuluo.

Ang Dios pirmi nagaangkon sang pagkamatinud-anon subong bahin sang Iya walay ginsuguran kag walay katapusan, walay katubtubang, perpekto nga kinaiya. Ang pagkamatinud-anon sang Dios nasakupan sang duha ka divine nga mga hiyas—ang perpekto nga pagkamatarong kag ang hingpit nga katarungan. Ang divine nga pagkamatinud-anon nagapakigbagay sa divine nga gugma; nagahiusa sila sa pagporma sang isa ka perpekto, indi dapat lapason nga pamaagi sa diin ang Dios nagapatigayon sa katawhan pinaagi sa grasya. Ang grasya amo ang pagpahayag sang gugma kag pagkamatinud-anon sang Dios kag sang malig-on kag wala nagapauyon-uyon nga policy sang Iya katarungan. Ang divine nga pagkamatinud-anon nagapasiguro nga ang Dios sang gugma kag grasya indi mabinatyagon ni may ginaapinan ni diklaro sa bisan kay sin-o.

Ang pagkamatinud-anon sang Dios nagapaathag sang pagkamatinud-anon sang Dios kag kon paano ini nagapanghikot sa bahin sang tanan nga mga Kristohanon, halin sa aton kaluwasan tubtub sa aton espirituhanon nga kinabuhi tubtub sa aton mga padya sa langit. Ang paghangup sa sining bibliyanhong pagtolon-an nagapaklaro sang katuyoan sa aton mga kinabuhi kag nagapaathag sang aton dalayawon kag matahum kaayo nga kaangtanan sa Dios nahanungud sang pagkamatarong kag katarungan.